

KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ * SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

**17. YÜZYIL (M. 1628-1630) TRABZON ŞERİYE SİCİLLERİ ÜZERİNE AD BİLİMSEL BİR
İNCELEME**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Yaren Güner İÇ

EKİM-2021

TRABZON

KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ * SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

**17. YÜZYIL (M. 1628-1630) TRABZON ŞERİYE SİCİLLERİ ÜZERİNE AD BİLİMSEL
BİR İNCELEME**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Yaren Güner İÇ

Tez Danışmanı : Doç. Dr. Bahadır GÜNEŞ

EKİM-2021

TRABZON

BİLDİRİM

Tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca KTÜ - Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Yazım Kılavuzu'na uygun olarak hazırlanan bu Çalışmada yararlanılan kaynakların tümüne eksiksiz atıf yapıldığını, aksinin ortaya çıkması durumunda her tür yasal sonucu kabul edeceğimi beyan ederim.

Yaren Güner İÇ
22.10.2021

ÖN SÖZ

İnsanoğlu var olduğundan bu yana birbiriyle daima iletişim ve etkileşim hâlinindedir. Bu durum onun sosyal bir varlık olmasının sonucudur. İletişim ve etkileşimin en önemli aracı da ‘dil’dir. Toplumsal bir olgu olan dil, insan hayatının merkezinde yer almakta ve araştırmacıların dikkatini çekerek onları çok yönlü araştırmalar yapmaya sevk etmektedir. Bu bilinçle yola çıkılarak ortaya konulan araştırmalar en geniş manasıyla ‘dil’i inceleyen bilim dalı olan dil bilimini ortaya çıkarmıştır. Doğal olan bütün dilleri veyahut tek bir dili inceleyen; söz konusu dil ya da dillerin niteliklerini, özelliklerini ortaya koyan; işleyiş biçimlerini tespit eden; tarih içindeki gelişimlerini izleyen dil bilimi kendi içerisinde pek çok alt alana ayrılmaktadır.

Çalışma’nın esasını oluşturan ad bilimi dil biliminin alt alanlarından. İnsanlar dili kullanarak etraflarındaki diğer insan veya nesneleri belirtmek ve tanımlamak amacıyla onlara isimler vermektedir. İsimler tek bir varlığı karşılamak için kullanıldıklarında ‘özel isim’ şeklinde tanımlanmaktadır. Ad bilimi bu özel isimleri, özel isimlerin kaynaklarını, veriliş sebeplerini, verilmelerindeki gelenek ve kuralları ortaya koymayı amaçlayan bir daldır. Son zamanlarda üzerinde çalışmaların yoğunlaştığı bir alan olarak dikkat çekmektedir.

XVII. Yüzyıl (M. 1628-1630) Trabzon Şeriye Sicilleri Üzerine Ad Bilimsel Bir İnceleme başlıklı bu Çalışma’nın amacı, Osmanlı Devleti’nde mahruse ve mahmiyye olarak nitelendirilen Trabzon’da tutulan şeriye sicillerindeki özel adları tespit ederek ad bilimsel bir inceleme yapmaktır. Bu doğrultuda özel adların türlerine göre sınıflandırılması ve köken, yapı ve anlam bakımından dokümanın oluşturulması hedeflenmektedir. Bu Çalışma’nın önemi ise hem ad bilimsel incelemelere dayanan çalışmalara hem de Türk dili alanında çalışılma açısından az sayıda çalışmaya konu olan şeriye sicilleri konusuna katkı sağlamasıdır.

Bu Çalışma’nın her aşamasında kıymetli bilgi ve tecrübelerinden yararlandığım danışmanım Sayın Doç. Dr. Bahadır GÜNEŞ’e teşekkür ederim.

Ekim, 2021

Yaren Güner İÇ

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ.....	IV
İÇİNDEKİLER.....	V
ÖZET.....	VIII
ABSTRACT.....	IX
TABLolar LİSTESİ.....	X
KISALTMALAR LİSTESİ.....	XI
GİRİŞ.....	1-3

BİRİNCİ BÖLÜM

1. OSMANLIDA HUKUK VE ŞERİYE SİCİLLERİ.....	4-16
1.1. Şeriye Sicillerinin Önemi ve Trabzon Şeriye Sicilleri.....	4
1.1. Literatür Özeti.....	10

İKİNCİ BÖLÜM

2. İSİM / AD, DİL BİLİMİ VE AD BİLİMİ.....	16-70
2.1. Özel İsim - Cins İsim / Tür İsmi.....	18
2.2. Adın Önemi.....	21
2.3. Ad Verme Geleneği / Ad Koyma.....	24
2.4. Dil Bilimi ve Alt Kolları.....	26
2.5. Ad Bilimi.....	28
2.5.1. Ad Bilimine Dair Terimler.....	32
2.5.2. Ad Biliminin Alt Alanları.....	33
2.5.2.1. Rüzgâr Ad Bilimi.....	35
2.5.2.2. Kişi Ad Bilimi.....	36
2.5.2.2.1. Kişi Adıyla İlgili Türler.....	39
2.5.2.2.1.1. Önad.....	39
2.5.2.2.1.2. Soyadı.....	39
2.5.2.2.1.3. Göbek Adı.....	40
2.5.2.2.1.4. Takma Ad / Lakap.....	40
2.5.2.2.1.5. Mahlas.....	41
2.5.2.2.1.6. Unvan.....	41

2.5.2.2.1.7. Kod Adı.....	42
2.5.2.2.1.8. Rumuz.....	42
2.5.2.3. Yıldız Ad Bilimi.....	43
2.5.2.4. Belge Ad Bilimi.....	43
2.5.2.5. Örgüt Ad Bilimi.....	44
2.5.2.6. Kök Ad Bilimi.....	45
2.5.2.7. Bitki Ad Bilimi.....	45
2.5.2.8. Eser Ad Bilimi.....	46
2.5.2.9. Zaman Ad Bilimi.....	46
2.5.2.10. Uzay Ad Bilimi.....	47
2.5.2.11. Mit Ad Bilimi.....	47
2.5.2.12. Araç Ad Bilimi.....	48
2.5.2.13. Ürün Ad Bilimi.....	49
2.5.2.14. Gök Ad Bilimi.....	49
2.5.2.15. Yer Ad Bilimi.....	50
2.5.2.16. Kentlik Ad Bilimi.....	55
2.5.2.17. Hayvan Ad Bilimi.....	56
2.5.3. Ad Biliminin Tarihi ve Ad Bilimsel Çalışmalar.....	57
2.5.3.1. Batı’da Türk Ad Bilimi Çalışmaları.....	58
2.5.3.2. Türkiye’de Türk Ad Bilimi Çalışmaları / Türk Ad Bilimi Tarihi.....	60

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. 17. YÜZYIL (M. 1628-1630) TRABZON ŞERİYE SİCİLLERİNİN AD BİLİMSEL	
ACIDAN İNCELENMESİ.....	71-373
3.1. Erkek Adları.....	183-239
3.2. Kadın Adları.....	240-248
3.3. Unvan ve Lakaplar.....	248-291
3.4. Belge Adları.....	291-294
3.5. Meslek Adları.....	294-304
3.6. Padişaha Bağlı veya Padişahla İlgili Örgüt Adları.....	304-305
3.7. Vakıf Adları.....	305-306
3.8. Topluluk Adları.....	306-308
3.9. Millet Adları.....	308-310
3.10. Bitki Adları.....	310-311
3.11. Silah Adları.....	312-313
3.12. Kumaş, Giysi ve Ayakkabı Adları.....	313-320

3.13. Eşya ve Mücevher Adları.....	320-323
3.14. Zaman Adları.....	323-326
3.15. Dinî Adlar.....	326-328
3.16. Araç Adları.....	328-328
3.17. Para Adları ve Parayla İlgili Adlar.....	329-336
3.18. Ölçü ve Ağırlık Birimleri.....	336-337
3.19. Ülke, Bölge, Sancak, Eyalet ve Şehir Adları.....	337-342
3.20. İlçe ve Bucak Adları.....	342-346
3.21. Köy Adları.....	346-354
3.22. Mevzi, Yayla ve Dere Adları.....	355-357
3.23. Mahalle Adları.....	357-362
3.24. Cami ve Medrese Adları.....	362-364
3.25. Ev ve Evin Bölümleriyle İlgili Adlar.....	364-365
3.26. Çeşme, Hamam ve Mezarlık Adları.....	365-366
3.27. Kale, Cephane ve Resmî Yer Adları.....	366-368
3.28. Çarşı, Dükkân ve Eğlence Mekânlarının Adları.....	368-369
3.29. Hayvan Adları ve Hayvanlarla İlgili Adlar.....	369-370
3.30. Yiyecek ve İçecek Adları.....	370-373
SONUÇ.....	374
KAYNAKÇA.....	385
ÖZ GEÇMİŞ.....	407

ÖZET

Bir milletin tarih, kültür, din, dil gibi değerlerini topyekûn bünyesinde barındıran adlar; söz konusu milletin düşünce dünyasını, yaşayış tarzını, söz dağarcığını yansıtan birer ayna hüviyetindedir. Nitekim Türk milletinin de köklü bir ad verme geleneğine sahip olduğu görülmektedir. Bu geleneğin ortaya koyulması ve korunması noktasında yola çıkan ad bilimi özel adları köken, anlam, yapı ve veriliş sebepleri gibi açılardan incelemektedir.

Bu çalışmanın amacı, 17. yüzyıl Trabzon’unda kaydedilmiş şer’î mahkeme belgelerindeki özel adları tespit etmek, türlerine göre ayırmak ve köken, yapı ve anlam sözlüğü oluşturmaktır. Tüm bu sürecin, 17. Yüzyıl Trabzon’undaki özel adların durumuna bir ışık tutması ve Trabzon’da ad verme süreci ve geleneğini takip etme imkânı sunması beklenmektedir.

Bu çalışmanın konusu, en genel ifadeyle 17. yüzyıl Trabzon’unda kaleme alınmış şeriye sicillerinin özel adlar bakımından incelenmesidir. Özel adlar, dil biliminin dallarından biri olan ad biliminin araştırma sahasına girmektedir. Ad bilimi ile ilgili yapılan tezlerin sınırlı sayıda olması, dil araştırmaları için bilimsel manada bir eksikliğe işaret eder. Türklerin zengin ad verme geleneği göz önüne alındığında, bu inceleme alanıyla ilgili çalışmalara daha yoğun bir şekilde eğilmek gerektiği aşîkârdır. Dolayısıyla tarih, hukuk gibi alanlardaki araştırmalara konu olan, genellikle Latin alfabesine aktarılan ve ilgili alanların bakış açısına göre incelenen şeriye sicillerinin ‘dil’ açısından ele alınması Türk dili alanına önemli katkılar yapacaktır.

Bu çalışma kapsamında 17. yüzyılın iki yılını (1628-1630) içine alan 464 sicil metni incelenmiştir. Çalışmada zaman sınırı gözetilerek yüzyılın ortalarından bir kesitin ele alınmasının yerinde olacağı düşünülmüştür.

Üç bölümden oluşan çalışmanın birinci bölümünde Osmanlıda hukuk sistemi ve bu sistem içerisinde şeriye sicillerinin öneminden bahsedilmiştir. İkinci bölümde adın tanımı yapılarak varlıklara verilişine göre sınıflandırılmıştır. Adın önemi ve bundan hareketle ad verme geleneği üzerinde durulmuştur. Daha sonra dil bilimi ve çalışmanın esasını oluşturan ad bilimi dalına, terimlerine, alt alanlarına ve tarihî seyrine yer verilmiştir. Çalışmanın üçüncü bölümü inceleme kısmı olup tablolar hâlinde sunulmuştur. Birinci tablo metinlerden tespit edilen özel adların türlerine göre sınıflandırılmasını içerirken ikinci tablo bu adların alfabetik sıralamasını, kullanılma sıklığını, geçtiği yerin bilgisini, kökenini, yapısını ve anlamını ihtiva etmektedir.

Anahtar Sözcükler: Şeriye Sicilleri, Trabzon, 17. Yüzyıl, Ad Bilimi

ABSTRACT

Names that contain the values of a nation, such as history, culture, religion, language, are a mirror that reflects the world of thought, lifestyle, and vocabulary of that nation. As a matter of fact, it is seen that the Turkish nation also has a long-established tradition of giving names. Onomastics, which started with the ideal of revealing and preserving this tradition, examines proper nouns in terms of origin, meaning, structure and reasons for giving.

The aim of this study is to determine the proper names in the sharia registers in Trabzon in the 17th century, to separate them according to their types and to create a dictionary of origin, structure and meaning. All this process aims to shed light on the history of situation of proper names in 17th century Trabzon and offer the opportunity to follow the naming process and tradition in Trabzon. It is also expected to offer the opportunity to follow the tradition of naming. The subject of this study is the examination of the sharia court registers written in Trabzon in the 17th century in terms of proper names. Special names fall within the research area of Onomastics, which is one of the branches of Linguistics. The limited number of theses on Onomastics indicates a scientific deficiency for language research. Given the rich Turkish naming tradition, it is clear that a more intense focus should be placed on studies related to this branch of science. Therefore, handling the sharia documents, which are the subject of research in fields such as history and law, which are generally transferred to the Latin alphabet and examined from the perspective of the relevant fields, will make important contributions to the field of Turkish language.

Within the scope of this study, 464 registry texts covering the two years of the 17th century (1628-1630) were examined. Considering the time limit in the thesis writing process, it was thought that it would be appropriate to consider a section from the middle of the century. In the first part of the study, which consists of three parts, the legal system in the Ottoman Empire and the importance of the sharia registers in this system are mentioned. In the second part, the definition of the name is made and classified according to the way it is given to the assets. The importance of the name and the naming tradition are emphasized. Then, Linguistics and Onomastics, which form the basis of the study, are included. The third part of the study is the analysis part and consists of two tables. The first table includes the classification of proper names determined from the texts according to their types; the second table contains the alphabetical order, frequency, origin, structure and meaning of these names.

Keywords: Sharia Records, Trabzon, 17th Century, Onomastics

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo Nr.	Tablo Adı	Sayfa Nr.
1	17. Yüzyıl (1628-1630) Trabzon Şeriye Sicillerinde Yer Alan Özel Ad Türleri.....	78
2	17. Yüzyıl (1628-1630) Trabzon Şeriye Sicillerinde Yer Alan Özel Adların Sıklığı, Kaynağı, Kökeni, Yapısı ve Anlamı.....	183

KISALTMALAR LİSTESİ

AİS	: Ansiklopedik İsim Sözlüğü
Ar.	: Arapça
ATS	: Ağaçışleri Terimleri Sözlüğü
bk.	: Bakınız
Çev.	: Çeviren
GTS	: Güncel Türkçe Sözlük
DİA	: TDV İslâm Araştırmaları Merkezi Ansiklopedi Hazırlık Kurulu
DLT	: Divanü Lûgati't-Türk
Ed	: Editör
ICOS	: The International Council of Onomastic Sciences “Uluslararası Adbilimleri Merkezi”
KAS	: Kişi Adları Sözlüğü
KL	: Kubbealtı Lugatı
MÖ	: Milattan Önce
MS	: Milattan Sonra
Ord.	: Ordinaryüs
TDK	: Türk Dil Kurumu
THADS	: Türkiye’de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü
TS	: Tarama Sözlüğü
TTS	: Tarih Terimleri Sözlüğü
t.y.	: Tarih yok
YÖK	: Yüksek Öğretim Kurulu
Yun.	: Yunanca
ZTS	: Zooloji Terimleri Sözlüğü

GİRİŞ

Bugünü anlamak için geçmiş yıllara ait kaynakları incelemek gerekir. Nitekim bugün kullanılan her adın da bir geçmişi vardır. Söz konusu geçmişi ele almayı hedefleyen bu çalışma, Trabzon şehrindeki özel adları 17. yüzyılın iki yılını (1628-1630) kapsayacak şekilde şeriye sicilleri üzerinden incelemektedir.

Tarihi ve kültürüyle ön plana çıkan Trabzon'daki hukukî anlaşmazlıkların mahkemeye taşındığı ve bunların büyük bir titizlikle kaydedildiği görülmektedir. Kadıların yürüttüğü bu süreçte kaleme alınan kayıtlar şeriye sicillerini meydana getirmiştir. Bünyesinde barındırdığı Müslüman ve gayrimüslim halkı adaletle yöneten Osmanlı Devleti bu siciller ile ardında büyük bir külliyyat bırakmıştır. Bugünün araştırmacılarına düşen en önemli görevlerden biri, bu kaynaklara sahip çıkmak ve onu bilinçli bir şekilde işlemektir. Şeriye sicilleri, yalnızca hukukî veya tarihî belgeler olarak değerlendirilmemelidir. Hayatın her döneminde birincil etkenlerden olan 'dil'e dair çok sayıda veri, hiç şüphesiz şeriye sicillerinde de mevcuttur. Nitekim bu çalışma, şeriye sicillerindeki ad bilimi esaslı verileri ortaya koymayı ve incelemeyi amaçlamaktadır.

Şeriye sicillerinin bu çalışmada ele alınmasındaki sebeplerin başında, daha önce bu vesikalar üzerinde ad bilimsel incelemelerin lisansüstü tez seviyesinde çok sayıda çalışmaya konu olmaması gelmektedir. Diğer bir sebebi ise bazı özel adların günümüzde kullanılmamasının, yalnızca tarihî belgelerde yaşıyor olmasının ad bilimsel incelemelerden uzak tutulması anlamına gelmemesidir. Aksine özel adların geçirdiği değişimler ad bilimi için büyük önem taşımaktadır (Duman, 1991: 40). Şeriye sicilleri üzerine yapılan çalışmalara bakıldığında genellikle yalnızca Latin alfabesine aktarıldığı veya transkribe edildiği görülür. Söz konusu malzeme, ayrıntılı bir şekilde incelenmelidir. Mevcut malzeme üzerinde inceleme yapılabilecek alanlardan biri de ad bilimidir. Ad bilimi araştırmalarının ortaya koyduğu sonuçlardan farklı alanların da yararlanması mümkündür (Özgül, 2016: 86).

Bu çalışmaya konu olan ana problem, yaklaşık dört asır önceki Trabzon'da, halkın kültürel ve sosyal yaşantısının ad bilimi ölçeğinde resmî vesikalara nasıl ve ne ölçüde yansıdığı sorusuna yanıt aramaktır. Bu yanıt ad bilimi yöntemleri, kavramları ve kuramları ile alanyazınındaki bulgular ışığında verilmeye çalışılacaktır. Ana problem ekseninde "Trabzon'da o dönemde ikâmet edip her türlü hukukî probleminde ilgili kurumlara danışan halkın kent, topluluk, yönetim, doğa, geçim, inanç ve düşünme biçimi gibi bileşenlerinin hangi adlarla şeriye sicillerinde kendisine yer bulduğu;

bu isimlerin biçim ve anlam değişmelerine uğrayıp uğramadığı” gibi soruların cevapları da aranacaktır.

Adları kökenleri, yapıları ve anlamları bakımından araştırırken geçmişteki belgelerden yararlanılan tarihî yöntemin bu çalışma için uygun olacağı düşünülmüştür. Nitekim şeriye sicilleri de Osmanlı Devleti’nin temel hukuk belgeleridir. 17. yüzyıl Trabzon’unda sıkça kullanılan özel adlar sayısal olarak ifade edildiği için de istatistik yönteminden yararlanılmıştır. Rika kırması, talik kırması, divanî gibi yazı çeşitleri ile kaleme alınan şeriye sicillerinin okunmasının bir uzmanlık alanı hâline geldiği belirtilmektedir (Gedikli, 2005: 189). Tezin kapsamı ve zamanı göz önüne alındığında böyle bir uzmanlaşmanın mümkün olmadığı açıktır. Bu nedenle çalışmada Latin alfabesine aktarımı gerçekleştirilmiş metinler tercih edilmiş ve bu bağlamda Güney’in 2011 yılında hazırladığı *1826 Numaralı Trabzon Şer’iyye Sicili’nin Özet Transkripsiyonu ve Analizi* başlıklı yüksek lisans tezinden yararlanılmıştır. Metinlerden elde edilen özel isimler, Şahin’in *Adbilim* (2015) isimli kitabında yer alan ad bilimi kollarına göre tasnif edilmiştir. Bu ad bilimi kolları şunlardır (Şahin, 2015: 29-89): “Anemonimler”; “Antroponimler”; “Astronimler”; “Dokümantonimler”; “Ergonimler”; “Etnonimler”; “Fitonimler”; “Hrematonimler”; “Hrononimler”; “Kozmonimler”; “Mitonimler”; “Poreyonimler”; “Pragmatonimler”; “Planetonimler”; “Toponimler”; “Urbanimler”; “Zoonimler”. Bu tasnife, Adıyaman’ın 2018 yılında kaleme aldığı *Kutadgu Bilig’in Adbilim Bakımından İncelenmesi* başlıklı doktora tezindeki “Yiyecek ve İçecek Adları” başlığı da veriler doğrultusunda dâhil edilmiştir. Daha sonra özel isimler, Köse’nin *Şer’iyye Sicillerine Göre 19. Yüzyılda Sivas’ta Kullanılan Kadın Adları* başlıklı makalesinde kullandığı tasnife göre incelenmiştir. Söz konusu makalede isimler; sıklığı, kaynağı, kökeni, yapısı ve anlamı bakımından sınıflandırılmıştır (Köse, 2019: 162-172).

Çalışmanın birinci bölümünde şeriye ve sicil sözcükleri tanımlandıktan sonra Osmanlının hukuksal yapısından, şeriye sicillerinden, bu sistem içerisinde şeriye sicillerinin bulunduğu yerden, işlevlerinden ve öneminden bahsedilmiştir.

Çalışmanın ikinci bölümünde ad, ad çeşitleri, ad koyma, dil bilimi, ad bilimi, şeriye sicilleri gibi tezin kuramsal kısmını oluşturan birtakım bilgilere yer verilmiştir. Zira tüm bu genel çerçeve yeterince anlaşılmadan yapılacak incelemeler sağlıklı olmayacaktır. Bununla birlikte birtakım kuramsal bilgiler, takip edilen yolu göstermekte ve terminolojiyi ortaya koymaktadır. Böylece daha sonra bu konuda çalışma yapacak kişilere fikir verecektir. Şahin (2015: 77), ad bilimi alanında yapılmış 2 tez karşılaştırıldığında terminolojiden derleme şekline kadar birbirlerinden farklı olduklarını belirtmektedir. Bu çalışmanın amaçlarından biri de bu farklılığın ortadan kaldırılmasına ve konuyla ilgili birlik sağlanması gerektiğine dikkat çekmektir.

Çalışmanın asıl inceleme bölümü olan üçüncü bölümde; 17. yüzyılın 2 yılını kapsayacak şekilde (1628-1630), Trabzon şeriye sicilleri taranarak 464 metin üzerinden özel adlar tespit

edilmiştir. Ad biliminin yalnızca kişi ve yer adlarından ibaret olmadığını vurgulamak için çalışmada bütün özel adlar ele alınmıştır. Aynı zamanda o döneme has oldukları için birtakım cins isimlere de yer verilmiştir. Ad biliminin inceleme alanına dâhil olan türler Şahin (2015: 29-89)'in sınıflandırmasından hareketle değerlendirilmiştir. Türlerine göre sınıflandırılan özel adlar kendi içerisinde de kavram alanlarına göre tasnif edilmiştir. Ardından özel isimler alfabetik bir şekilde sıralanarak frekans, metinde geçtiği yer, köken, yapı ve anlam bakımından incelenmiştir. Böylece sınırlandırılmış şeriye sicillerinden hareketle 17. yüzyıl Trabzon'una ait söz varlığı hakkında genel bir çerçeve oluşturulmuştur.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. OSMANLIDA HUKUK VE ŞERİYE SİCİLLERİ

1.1. Şeriye Sicillerinin Önemi ve Trabzon Şeriye Sicilleri

Zayıfların hakkını aramak için akıllı ve nüfuzlu kimselere başvurması, ilk insan topluluğunun kurulmaya başladığı en eski zamanlardan itibaren bir ihtiyaçtır. Dolayısıyla hak, hukuk, adalet, dava, kazâ gibi meselelerin uzun bir geçmişi vardır (Atalar, 1980: 303). Bu uzun geçmiş ana hatlarıyla değinerek Osmanlı hukuk sisteminin nasıl işlediğine, bu işleyiş içerisinde şeriye sicillerinin yeri ve önemine değinmek tezin bağlamı düşünüldüğünde fikir verici olacaktır.

Şer‘iyye (شرعيه) Arapça bir sıfattır. “Şer‘iate ait, şer‘iatle ilgili, şer‘iate uygun” anlamına gelmektedir. Şeriat ise Allah’ın emir ve yasaklarıyla ilgilidir. Âyetlere, hadislerle dayanan dinî kurallardır (Devellioğlu, 2012: 1157). Sicil (سجل) Arapça bir isimdir. “Resmî belgelerin kaydedildiği kütük” anlamındadır (Devellioğlu, 2012: 1110). Sicil, kadı onayının ve kararının bulunduğu kayıtlar için kullanılan bir terimdir. Tam tersi şekilde kadının onayı ve kararının bulunmadığı kayıt çeşidine ise “mahzar” denilmekteydi (Uğur, 2010: 8).

Osmanlının hukuksal yapısı iki ayrı alandan oluşmaktaydı: şer‘i ve örfi. Şer‘i hukuk, İslam hukuku demektir. Örfi hukuk ise padişahın irade ve isteği doğrultusunda ortaya çıkmış bir sistemdir (Durhan, 1999: 217-218). Şer‘i hukukun ilgilendiği sahalar genellikle özel alanlardır. Şer‘i hukukun yetersiz kaldığı zamanlarda örfi hukuka başvurulmuştur. Bununla birlikte örfi hukuk, şer‘i hukuka aykırı olamazdı. (Durhan, 1999: 226-227).

Şeriye mahkemelerinde yargı işini kadı yürütmekteydi (Demir, 2017: 28). Dolayısıyla şeriye sicilleri, “kadı sicilleri” adıyla da bilinmektedir. Şeriye sicilleri “Osmanlı mahkemelerinde verilen kararların ve tutulan kayıtların toplandığı defterler”dir (Uğur, 2010: 8). Bu defterler Osmanlı Devleti’nde hem merkezde hem de taşrada, her kesimden, insanların arasında vuku bulan hukukî ilişkilerin kayıtlarını içermektedir. Aile, toplum, ekonomi ve hukuk vb. pek çok konunun tarihsel arka planı için başvurulacak en önemli kaynaklardır.

İnsanlarla ilgili bütün hukukî olayları, kadıların verdikleri karar ve yargıları içeren kayıtların yer aldığı defterler olan şeriye sicilleri, “kadı defterleri, mahkeme defterleri, zabt-ı vakâyi sicilleri, sicillât defteri” gibi isimlerle de karşılanmaktadır (Akgündüz, 2009: 21-22).

Şeriye sicillerinin içerdği konular genel olarak 2 kısımda toplanmaktadır (Teber, 2000: 539):

1. Her çeşit dava tutanağını ihtiva etmenin yanı sıra sözleşme, senet, satış, vekâlet, kefalet, vesayet, itk, borçlanma, miras (tereke), taksim gibi şer'î meselelere dair resmî kayıtları, narhları ve esnafın teftişine dair notları da barındırmaktadır.

2. Hükümdarlar başta olmak üzere her türden makama (beylerbeyine, sancak beylerine, kadılara, müftülere, dizdarlara yani kale komutanlarına, defterdarlara, müderrislere, emine vs.) hitaben yazılan ferman, berat, divan tezkeresi, mektup gibi resmî mahiyetteki emir ve yazıları içermektedir.

Şeriye sicilleri başlangıçta konularına göre bir ayırım yapılmaksızın, genellikle kronolojik bir sıra gözetilerek tutulmakta iken 19. yüzyılın sonlarına doğru artık konularına göre ayrı ayrı defterlere ayrılmıştır (Ceyhan, 2011: 65).

Şeriye sicillerinin en erken tarihli örneği 1455 yılında Bursa'da yazılmıştır. 20. yüzyılın başlarına kadar bu mahkeme kayıtlarının tutulduğu belirtilmektedir (Uğur, 2010: 9).

Sicil defterlerinin genellikle dar ve uzun defterler olduğu¹, sayfa sayılarının 10-20'den 200-300'e kadar çıkabildiği belirtilmektedir. Defterlerin 100 sayfa civarında olup 400-500 mahkeme kaydını içerdği görülmektedir. 15 ve 16. yüzyıl şeriye sicillerinin büyük bir kısmının Arapça kaleme alındığı belirtilmektedir. 16. yüzyıldan itibaren ise çoğunlukla Osmanlı Türkçesi ile yazıldıkları görülmektedir. İstanbul'dan gelen belgelerin her yerde Osmanlı Türkçesiyle kaydedildiği vurgulanmaktadır (Uğur, 2010: 9). Şeriye sicillerinde kullanılan kâğıdın sağlam, parlak olduğu ve mürekkeplerin de bugün bile parlaklığı anlaşılabilecek derecede sabit olduğu vurgulanmaktadır. Şeriye defterlerinin üzerinde kadınların isimleri, sanları, vazifeye başlama zamanları muhakkak yazılı olmalıdır. Vazife süresi dolduğunda da defteri bizatihi halefine teslim ettiği bilinmektedir. Ayrıca şeriye sicillerindeki kayıtların her kadıya göre değişen bir üsluptan ziyade, belirli kaidelere oturtulduğu görülmektedir. Yani şer'î sicillerdeki kayıtlar "sakk-ı şer'î usulü" adı verilen tarza göre düzenlenirdi. Bütün sicil defterlerinin başında genellikle dili Arapça olan bir giriş kısmı bulunmaktadır. Dibace adı verilen bu giriş kısmında Allah'a ve peygamberine duyulan saygı arz edilmekte, daha sonrasında kaydı tutan kadının ismi ve unvanına yer verilmektedir (Akgündüz, 2009: 22, 24).

Osmanlı hukuk sisteminin ne olduğu sorusuna cevap veren Akgündüz ve Öztürk (1999: 362-363) bir hukuk nizamını ortaya koyan en iyi şeyin, o hukuk sisteminin mevzuatı ve bunların

¹ Bu defterlerin küçük, dar ve uzunca olmasının sebebi kadınların cübbesinin cebine girecek ölçüde tasarlanmış olmalarındandır (Akgündüz, 2009: 23).

uygulanış biçimi olan mahkeme kararları olduğunu belirtir. Osmanlı Devleti'nin hukuk nizamını oluşturan bu mevzuat Kanunnâmeler iken, bunların uygulanması demek olan mahkeme kararları ise şeriye sicilleridir. Müslüman bir devlet olan Osmanlı Devleti'nin hukukunu ve kanunlarını İlahî emirlerden, şeriatten ayrı düşünmemek gerekir. Padişahın çıkardığı kanunlar olan ve 'örfi hukuk' adı verilen sistemin, şer'î hükümlere bağlı olduğu görülmektedir. O hâlde Osmanlı hukuk sistemi İslam hukukundan ibarettir.

Osmanlı hukuk nizamının yaklaşık % 85'ini şeriye sicillerinin oluşturduğu vurgulanmaktadır. Kur'ân ve sünnette açık açık izah edilmeyen ve belli bir hükme bağlanmayan durumlarda örfi hukukun devreye girdiği, bunun Osmanlı Devleti'nin hukuksal yapısı içerisinde yaklaşık % 15 gibi bir orana karşılık geldiği görülmektedir (Akgündüz; Öztürk, 1999: 367). Nitekim Osmanlı arması detaylı bir şekilde incelendiğinde terazi üzerindeki kitaplar fark edilecektir. Bu kitaplardan üstte duranı Kur'ân-ı Kerîm, altta duranların ise Kanunnâmeler olduğu görülmektedir (Akgündüz; Öztürk, 1999: 2).

Osmanlı Devleti kurulduğu ilk yıllardan itibaren İslam hukukuna dayalı olarak şer'î hüküm usulünü benimsemiştir. Nitekim birinci padişah olan Osman'ın ilk tayin ettiği devlet memurlarından birisi kadıdır (Akgündüz, 2009: 14). Kadı (قاضى) kelimesi Arapça bir sıfat olup 'kazâ'dan gelmektedir. "Yapan, yerine getiren" (Devellioğlu, 2012: 550) anlamındadır. Kazâ ise Arapça bir isim olup "davaları görme işi, hüküm verme, kadılık vazifesi, kadının hükmü" (Devellioğlu, 2012: 573) demektir. Doğan (1996: 578) kadı hakkında şu bilgileri vermektedir: Kadı, hâkimdir. Halk arasında vuku bulan davaları, olayları, anlaşmazlıkları şeriye ve örfi esaslara göre halleder. Birtakım adli yetkilere de sahiptir. Tanzimat'tan sonra görev alanı daralan kadılar boşanma, nafaka, miras gibi davalara bakmakla görevli olmuştur. Medeni Kanun'un kabulüyle de yetkileri elinden alınmıştır. Akgündüz (2009: 14-15) ilk kadıların Anadolu, İran, Suriye ve Mısır'dan getirildiğini; I. Murad'ın Molla Fahreddin Acemî'yi ilk defa fetva görevine atadığını belirtmektedir. Daha sonra kadılık müessesesi, fethedilen her idare merkezinde bir kadı olacak şekilde gelişmiştir. Tek bir kadının şeriye uygun olarak görevini ifa etmesiyle 'şer'î mahkemeleri' adı verilen hukuksal yapının ortaya çıktığı görülür. Şer'î mahkemeleri, Osmanlı mahkeme kararlarıdır (Akgündüz; Öztürk, 1999: 365).

Kundakçı (2019: 46)'nın vurguladığı üzere kadı ile mahkeme kavramları birbirlerine sıkı sıkıya bağlıdır. Kadıyı anlatırken mahkemeyi, mahkemeyi anlatırken de kadıyı anlatmak gerekmektedir. Bu durum kadıların, Osmanlı'nın adli teşkilat yapısındaki yerini açıkça gözler önüne sermektedir. Osmanlı hukukçularının, kadıları insanlar arasında ortaya çıkan anlaşmazlıkları şer'î hükümlere göre çözümleyen ve sultanlar tarafından tayin edilen kişiler olarak tanımladıkları görülmektedir. Kadılar bugünkü anlamıyla hâkim sıfatındadırlar. Nitekim kendilerine "hâkim'üş-şer'" de denilmektedir. Osmanlı adli teşkilatının temel yapı taşlarından biri olan kadıların, bulundukları yerlerde pek çok görevi yerine getirdikleri görülmektedir: hâkimlik, belediye

başkanlığı, emniyet âmirliği, halkın her konuda başvurabileceği sosyal güvenlik makamı gibi (Akgündüz, 2009: 16).

Kadılarının tek görevinin davalara bakmak, bunları bir hükme bağlamak ve sicil defterlerine işlemek olmadığı görülmektedir. Nitekim padişahın emir, ferman ve buyruklarını da kaydetmek gibi önemli bir görevi de üstlenen kadılar, bu vazifeleriyle Osmanlı Devleti'nin hukuksal tarihinin aydınlatılması noktasında büyük hizmetlerde bulunmuşlardır (Demir, 2017: 32).

Kadılarının veya kadının bulunmadığı yerde onun adına vazife gören naipinin kazâ işiyle meşgul olduğu yani “icrâ-yı ahkâm-ı şer'îye eyledikleri” resmî kurumlar olan adalet dairelerine ‘şer'îye mahkemeleri’ denilmektedir (Atalar, 1980: 304).

Bir devletin bekâsını sağlayan temellerden biri, hatta en önemlisi onun adalet sistemidir. Nitekim Osmanlı Devleti'nin 600 yıllık ömrü göz önüne alındığında büyük bir titizlikle tutulmuş şer'îye sicillerinin payı ortaya çıkacaktır. Bu dönemde yetkili kimseler olan kadılar verdikleri hükümleri, bağladıkları meseleleri yazarak “kadı defterleri” yahut “şer'îye sicilleri” adı verilen mahkeme kayıtlarını tutma geleneğini başlatırlar. Bir süre sonra da bu kanuni bir zorunluluk hâline gelir (Teber, 2000: 537-538).

Şer'îye mahkemeleri her kesimden insanın büyük veya küçük her türlü meselesi için uğradığı, uğramak zorunda olduğu bir müessesedir. Zira devlet mekanizması henüz bugünkü kadar bölünmediğinden bütün sorunlar hemen hemen tek yetkili müessese olan şer'îye mahkemeleri vasıtasıyla çözümlenebilmektedir. Böylece toplumsal ilişkiler her açıdan ve yorumsuz bir şekilde kayıtlara yansımaktadır. Şer'îye sicilleri bir devlet memurunun vazifesini layıkıyla yerine getirmesinin bir sonucu olmakla birlikte, yazılmış objektif belgelerin de arasındadır. (Teber, 2000: 543-544).

Osmanlı'nın hukuk tarihi incelenirken İslam hukukunun uygulanma aşamalarını, zamanla değişime uğrayıp uğramadığını, hukukî sorunları çözmede yeterli olup olmadığını şer'îye sicillerine bakarak anlamak mümkündür. (Gedikli, 2005: 191). Şer'îye sicilleri Osmanlı hukukunun kaynaklarını, Osmanlı Devleti'nde İslam hukukunun uygulanma derecesi ve şeklini ortaya koyan önemli kayıtlardır (Akgündüz, 2009: 19). Kısacası Osmanlı'daki hukukî yapının, adli teşkilatın bir kefesini oluşturan örfî hukukun şer'î hukukla ilişkisini anlama noktasında şer'îye sicilleri kılavuz niteliğindedir.

Şer'îye sicilleri bir bölgenin tarihini, kültürünü ortaya koymakla birlikte siyasi, idari, iktisadi ve sosyal hayata dair (halkın hayat ve geçim tarzı, ülkeye dışarıdan gelen veya ülkeden dışarıya çıkan eşya, yetiştirilen tarım ürünleri, sanayi mamulleri, sanat ve meslek çeşitleri, halktan toplanan vergiler, devletin memurlarına verdiği ödenekler, davalardaki tazminatın miktarı ve cinsi gibi)

önemli veriler de sunmaktadır. Geçmişî bütün canlılığıyla yeniden yaşatan şeriye sicilleri birinci dereceden önemli ve güvenilir vesikalardır (Teber, 2000: 539-540).

Şeriye sicilleri pek çok bilim dalına malzeme sağlamaktadır. Tarih açısından, şeriye sicilleri araştırmacıları öznellikten kurtarabilecek ve tarafsızlığı sağlayabilecek arşiv belgeleridir. Sosyolojik açıdan, toplumun bilincini, insanların tekrar eden olaylar karşısındaki hareket ve tavırlarını, mahkemeye konu olan davaları ve sıklığını ortaya koymada önemli kaynaklardır. İktisat açısından, o bölgenin üretim ve tüketim kaynaklarını göstermede, refah düzeyini tespit etmede bir hazinedir (Teber, 2000: 543-545). Mimari tarihi açısından, eski abidelerin varlığını ortaya koymakta, kitabesi olmayan eserlerin yapılış ve tamir tarihlerini açığa çıkartmaktadır. Tıp tarihi açısından, doktorlarla hastaları arasında yapılan sözleşmeleri ve ameliyat senetlerini saptamada incelenmeye değer kaynaklardır (Atalar, 1980: 312-313). Tüm bunlardan hareketle dil açısından bir değerlendirme yapmak gerekirse şeriye sicilleri yazıldıkları dönemde hâkim olan dilsel özellikleri doğrudan yansıttığı için fonetik ve morfolojik incelemeler yapmaya oldukça uygunlardır. Dönemin söz varlığını aktarmakta, bunun sonucunda da pek çok dil bilimi koluna veri sağlamaktadır. Bugün o bölgede kullanılan dil ile geçmişte kullanılan dil ve şeriye sicillerine yansımaları arasında mukayese yapma imkânı sunmaktadır. Nitekim Atalar (1980: 313) da şeriye sicillerinde geçen Türkçe terimlerin imla özellikleri, anlatım ve üslup biçimleri bakımından ele alınabileceğini belirtmektedir. Ayrıca eşya ve yiyecek maddelerinin isimlerinin de dil açısından incelenebileceğini vurgulamaktadır.

Şeriye sicilleri yazıldıkları dönemi olduğu gibi yansıtan kaynaklardır. Zira kadılar olayları öznelştirmeden, gerçekleştiği biçimde sicillere geçirmekte, yazar veya araştırmacıların yorumları bu kaynaklara gölge düşürmemektedir. Şeriye sicilleri Osmanlı Devleti'nin kültürel, sosyal, hukuksal, ekonomik, askerî, idari vb. yönlerden çekilmiş fotoğrafları mahiyetindedir (Güney, 2011: 6).

Gedikli (2005: 190) de şeriye sicillerine bakan araştırmacının, bakış açısına göre farklı farklı verilere ulaşacağından bahsetmekte, şeriye sicillerinin “yer adları ve kişi adları bilimleri” yani ad bilimsel açıdan önemli olduğunu vurgulamaktadır.

Şeriye sicilleri bünyesinde farklı hukuk alanlarını (şahıs hukuku, aile hukuku, miras hukuku, eşya, borçlar ve ticaret hukuku, ceza hukuku, usul hukuku vb.) bulundurması bakımından dikkat çekicidir (Akgündüz; Öztürk, 1999: 365-366). Belirtilen her bir hukuk alanı içerisinden başta ad bilimsel malzeme olmak üzere, pek çok dil verisi tespit etmek mümkündür.

Şeriye sicillerinde birçok devlet adamının, müderrisin, âlimin, şairin, sanatkârın ve mimarın adının geçtiği belirtilmektedir. Buna ek olarak aşiret ve cemaat isimlerinin de kayıtlı olduğu görülmektedir. Şeriye sicilleri sadece kişi adları açısından değil, yer adları açısından da oldukça

zengindir. Eskiden ikamet edilen veya edilmeyen kasaba, köy, mahalle, semt, çiftlik, otlak gibi yerlerin isimlerini içermektedir (Atalar, 1980: 312).

Şeriye sicilleri, arşiv vesikaları, seyahatnameler, edebî eserler tarihî dönemleri bünyelerinde taşıyan önemli kaynaklar olduğundan isim araştırmalarında önemli kaynaklardır (Açıkgöz, 1993: 353). Kurt (1996: 45) da aynı noktaya değinerek Türk ad bilimi çalışmalarında Osmanlı tahrir defterlerinin öneminin bilinmesine rağmen ad bilimsel açıdan bir hazine hükmünde olan bu belgelerden çok az yararlanıldığından bahsetmektedir. Keleş (1996: 192) ise şeriye sicil defterlerinin onomastik açısından ele alınıp taranmadığını ve tasnifinin yapılmadığını ifade etmektedir. Şahin (2002: 102, 105, 109) şeriye sicillerini yalnızca hukuki, siyasi, iktisadi veya tarihî vesikalar olarak görmenin eksik olacağını, bu defterlere kültür ve özellikle dil vesikaları olarak da bakmak gerektiğini belirtmektedir. Sicil belgelerinin yer isimleri, kişi isimleri bakımından oldukça zengin olduğunu vurgulamaktadır. Günlük hayatla ilgili malzemeler ve giyim kuşam adları açısından da dikkat çekici olduğunu eklemektedir. Uğur (2003: 309), şeriye sicilleri üzerine yapılan çalışmalar hakkında bilgi verdikten sonra gördüğü eksiklikleri sıralar. Buna göre şeriye sicillerinin dil teorileri çerçevesinde metin tenkidinin yapılması gerektiğini vurgular. Gedikli (2005: 201), şeriye sicilleri üzerine yapılan çalışmalardan bahsederken tarihçilerin, iktisat tarihçilerinin ve hukuk tarihçilerinin bu alana eğildiğinden bahseder. Ancak burada da görüldüğü üzere dil araştırmacılarının şeriye sicillerine dayalı çalışmalar yaptıklarına dair yeterince bilgiye rastlanmamıştır. Önal ve Şenel (2016: 67), ad bilimsel malzemelerin gün yüzüne çıkarılmasında tahrir defterleri, arşivler, şeriye sicilleri gibi vesikalardan yararlanmanın önemine değinmektedir. Dolayısıyla büyük bir hazine olan şeriye sicillerinin önemini ve değerini sayfalar ve sayılarla sınırlandırmak güçtür.

Şeriye sicillerinde kullanılan dil 16. yüzyıl sonlarına kadar Arapça iken zamanla neredeyse tamamen Türkçeye dönmüştür (Gedikli, 2005: 188). Bu bakımdan 17. yüzyıl şeriye sicilleri Türk dilinin kullanımı açısından önemli bir dönemdir. Nitekim Şahin (2018: 3) de bunu vurgulayarak şeriye sicillerinde kullanılan dilin 17. yüzyılın sonlarından itibaren Türkçeleştiğini belirtir. Bir diğer nokta ise Osmanlı adli teşkilatının temel mihenk taşı olan şeriye sicillerinin zaman içerisinde muhteva ve diplomatik özellikler bakımından değişikliğe uğramasıdır. Tanzimat Fermanı'ndan önceki dönemde tek hâkimli şeriye mahkemeleri, Tanzimat Dönemi² itibarıyla yerini Nizamiye mahkemelerine bırakır. Nizamiye mahkemeleri ile birlikte şeriye mahkemeleri ve sicillerinin görev alanı daralır (Ceyhan, 2011: 56). Bu anlamda 18 ve 19. yüzyıllar şeriye sicilleri açısından parlak olmayan zamanlardır. 17. yüzyılın seçilme nedenlerinden birisi de tezin kapsamı ve zamanı göz önüne alındığında yeterli verinin elde edilebileceği kaynakları sunmasıdır.

²Konuyla ilgili detaylı bilgi için bk.: Ekinci, Ekrem Buğra (2004), **Tanzimat ve Sonrası Osmanlı Mahkemeleri**, Arı Sanat Yayınevi, İstanbul.

Kurt (1996: 55-56), Trabzon ile ilgili önemli bir noktaya değinmektedir; gayrimüslimlerin İslamiyet’i benimsedikten sonra defterlere “veled-i Abdullah” adıyla kaydedildiğini, bunlara “Mübarek, Uğurlu, Sa’îd” gibi belirli isimler verildiğini, bu kişilerin defterlerde köy veya cemaatin en sonuna yazıldığını belirtir. Fakat Trabzon’un, İslamiyet’e geçiş bakımından yoğun bir yer olmasından dolayı bu kuralın dışında tutulduğunu vurgular. Trabzon, Osmanlı Devleti’nin önemli kaza merkezlerinden biridir. Bununla birlikte en erken tarihli siciller arasında Trabzon kazasına ait defterlerin de olması dikkat çekicidir (Kundakçı, 2019: 43-44).

Osmanlı İmparatorluğu’nun bünyesinde pek çok türden milleti barındırdığı bilinen bir gerçektir. Böylesine bir mozaik içinde de çeşitli dil ve lehçelerden isimlerin olması doğaldır. Hukukî meseleler için başvuru bir merci ve bunun sonucunda tutulan tutanaklar olan şeriye sicillerinde bu isimlerin yansımaları görmek mümkündür (Kurt, 1996: 55).

Osmanlı Türkçesinin kullanıldığı şeriye sicillerinin okunmasındaki zorluklardan ve bu durumun ad bilimi için doğurduğu birtakım sıkıntılardan bahsetmek yerinde olacaktır (Kurt, 1996: 52-55):

1. Alfabeden kaynaklanan okuma farklılıkları olabilir. Örneğin “m – ayn – y – n” şeklinde yazılan bir isim Mu‘în, Mu‘ayyin, Mu‘ayyen biçimlerinde okunabilir. Her biri birer kişi adı olarak kullanılabilir. Bu durum ad bilimi açısından sorun teşkil etmektedir.

2. Metni yazan veya çoğaltan kişi ya da kişilerin yaptığı hatalardan kaynaklanan okuma farklılıkları olabilir.

3. Dönemin kültürüne bağlı olarak problemler yaşanabilir. Örneğin bugün erkek için kullanılmayan Handan, Gökçe gibi isimlerin geçmişte erkeklere verilebildiği; bugün kadın için kullanılmayan Şah, Paşa gibi isimlerin geçmişte kadınlara verilebildiği görülmektedir.

4. Geçmiş dönemlerde kullanılan Türkçe isimleri okumanın güçlüğü bilinmektedir. Fakat gayrimüslim isimlerinin okunmasının daha zor olduğunun altı çizilmelidir.

1.1. Literatür Özeti

Genelde şeriye sicilleri, özelde ise Trabzon şeriye sicilleri üzerine yapılmış pek çok çalışma mevcuttur. Bu çalışmaları üç başlık altında gruplandırmak mümkündür (Gedikli, 2005: 196):

- a. Şeriye sicillerinin mahiyetini ortaya koyma ve kataloglandırma çalışmaları
- b. Metinlerin transkribe edilmesi ve değerlendirilmesi ile ilgili çalışmalar

c. Sicillere dayalı olarak yapılan çalışmalar (sicillere göre veya sicillerden hareketle belli bir konu üzerinde yoğunlaşmak gibi).

Türkiye’de şeriye sicilleri üzerine hazırlanan çalışmaların büyük bölümü Tarih alanıyla ilgili ve lisansüstü tez özelliği taşımaktadır. Bu nedenle çalışmanın literatür özeti ve değerlendirmesi hazırlanırken büyük oranda Yüksek Öğretim Kurulu Tez Merkezi’ndeki verilerden yararlanılmıştır. Bu manada Trabzon şeriye/ kadı sicilleri ile ilgili yapılmış 52 adet yüksek lisans tezi mevcuttur. Bunlardan 28 tanesi metin transkripsiyonu ve değerlendirmesi ile ilgili çalışmalardır. Aşağıda bu tür çalışmalar kronolojik olarak belirtilmiştir:

1997 yılında Güldeniz Özer tarafından *H. 1153-1155 (M.1740-1742) Tarihli Trabzon Şer’iyye Sicili* başlığı ile kaleme alınan tez tarih alanında; 1999 yılında Ahmet Yazıcı tarafından *2091 Nolu Trabzon Şer’iyye Sicil Defterinin Değerlendirilmesi* başlığı ile yazılan tez tarih alanında; 1999 yılında Kadir Albayrak tarafından *2034 Nolu Trabzon Şer’iyye Sicil Defterinin (Vr. 70-142 Arası) Değerlendirilmesi* başlığı ile hazırlanan tez tarih alanında; 2000 yılında Yahya Yılmaz tarafından *Trabzon’un 1967/153 Numaralı H. 1257-1260 Tarihli Şer’iyye Sicil Defteri* başlığı ile kaleme alınan tez tarih alanında; 2002 yılında Mehmet Eynallı tarafından *1941/127 No. lu Trabzon Şeriye Sicili (Transkrip ve Tahlil)* başlığı ile yazılan tez tarih alanında; 2003 yılında Orhan Zerey tarafından *1824 Nolu Trabzon Kadı Sicili (Transkripsiyon-Değerlendirme)* başlığı ile hazırlanan tez tarih alanında; 2003 yılında Zeki Ekiz tarafından *1828 Nolu Trabzon Kadı Sicili (Transkripsiyon-Değerlendirme)* başlığı ile kaleme alınan tez tarih alanında; 2005 yılında Abdurrahman Latifoğlu tarafından *2110/296 Numaralı Trabzon Şer’iyye Sicilinin Transkribi ve Değerlendirilmesi (H. 1332-1334/M. 1914-1916)* başlığı ile yazılan tez tarih alanında; 2005 yılında Muhammet Okudan tarafından *2032/218 Numaralı Trabzon Şer’iyye Sicili (H.1296-1297/M.1879-1880) Transkripsiyon ve Değerlendirmesi* başlığı ile hazırlanan tez ilahiyat alanında; 2007 yılında Musa Uzun tarafından *1924/110 No’lu Trabzon Şer’iyye Sicili’nin Transkripsiyonu ve Tahlili* başlığı ile yazılan tez tarih alanında; 2007 yılında Ayşegül Şaniner (Şahiner) tarafından *1964/150 No’lu Trabzon Şer’iyye Sicili’nin Transkripsiyonu ve Tahlili* başlığı ile kaleme alınan tez arşivcilik ve tarih alanlarında; 2007 yılında Mustafa Bülbül tarafından *2039/225 Numaralı Trabzon Şer’iyye Sicilinin (Vr. 71-123) Transkribi ve Değerlendirilmesi (h. 1303-1305/m. 1886-1888)* başlığı ile yazılan tez arşivcilik ve tarih alanlarında; 2008 yılında Hakan Akdemir tarafından *2032 No’lu Trabzon Şeriye Sicilinin Transkripsiyonu ve Tahlili* başlığı ile hazırlanan tez tarih alanında; 2011 yılında Murat Güney tarafından *1826 Numaralı Trabzon Şer’iyye Sicili’nin Özet Transkripsiyonu ve Analizi* başlığı ile kaleme alınan tez tarih alanında; 2013 yılında Yalçın Bazna tarafından *1951 / 137 numaralı (1810-1811 M. tarihli) Trabzon Şeriyye Sicili* başlığı ile yazılan tez tarih alanında; 2014 yılında Ali Turan tarafından *1815 Numaralı Trabzon Şer’iye Sicilinin Transkripsiyonu ve Hukuki Değerlendirmesi* başlığı ile hazırlanan tez hukuk alanında; 2014 yılında Salih Korkmaz tarafından *Trabzon 1816 Numaralı Şer’iye Sicili ve Hukuki Değerlendirmesi* başlığı ile kaleme alınan tez hukuk ve tarih alanlarında; 2016 yılında Sezgin Örseloğlu tarafından *1888 Numaralı Trabzon Şer’iyye Sicilinin*

Özet Transkripsiyonu ve Analizi başlığı ile yazılan tez tarih alanında; 2017 yılında Gül Çiçek tarafından *1899 Numaralı (H. 1146-1149 / m.1733-1737) Trabzon Kadı Sicili'nin Çevrimyazısı ve Değerlendirilmesi* başlığı ile hazırlanan tez tarih alanında; 2017 yılında Hilal Tok Öztekin tarafından *1922/108 Numaralı Trabzon Şer'iyeye Sicili'nin Transkripsiyonu ve Değerlendirmesi* başlığı ile kaleme alınan tez tarih alanında; 2018 yılında Necmi Bulakçıbaşı tarafından *H. 1245-1247 (1830-1832) Tarihli 1960 Numaralı Trabzon Şer'iyeye Sicili'nin Transkribi ve Değerlendirilmesi* başlığı ile yazılan tez tarih alanında; 2018 yılında Cemil Uzun tarafından *1931 Numaralı Trabzon Şer'iyeye Sicili'nin Özet Transkripsiyonu ve Analizi* başlığı ile hazırlanan tez tarih alanında; 2019 yılında Şeyda Sümeyye Hacıhasanoğlu tarafından *1818 (H.972-973/M.1564-1566) No.lu Trabzon Şer'iye Sicilinin Transkripsiyonu ve Değerlendirmesi* başlığı ile kaleme alınan tez tarih alanında; 2019 yılında Hatice Yetim tarafından *1858 Numaralı Trabzon Şer'iyeye Sicilinin Transkripsiyon ve Değerlendirilmesi (H.1102-1104, m.1691-1693)* başlığı ile yazılan tez tarih alanında; 2019 yılında Ercan Karaismailoğlu tarafından *1959/145 Numaralı Trabzon Şer'iyeye Sicili'nin Aile Hukuku Kayıtlarının Çevriyazısı ve Hukuki Tahlili* başlığı ile hazırlanan tez hukuk ve tarih alanlarında; 2019 yılında Vildan Kara tarafından *1916 Numaralı Trabzon Şer'iyeye Sicili'nin Transkripsiyonu ve Değerlendirilmesi (H. 1160-1161/M. 1747-1748)* başlığı ile kaleme alınan tez tarih alanında; 2020 yılında Ayşegül Bayraktar tarafından *1917 Numaralı Trabzon Şer'iyeye Sicilinin Değerlendirmesi ve Transkripsiyonu (H.1161-1163/M.1748-1750)* başlığı ile yazılan tez tarih alanında; 2020 yılında İsmail Doğan tarafından *1863 Numaralı Trabzon Şer'iyeye Sicilinin Transkripsiyonu ve Değerlendirmesi* başlığı ile kaleme alınan tez tarih alanında hazırlanmıştır.

Yüksek lisans tezlerinden 24 tanesi ise belli bir konunun merkeze alınması ile ilgili çalışmalardır: 1997 yılında Ali Çolak tarafından *1868 Nolu Trabzon Şer'iyeye Siciline Göre Kentin Sosyal ve Ekonomik Hayatı (1703-1705)* başlığı ile kaleme alınan tez tarih alanında; 1998 yılında Süleyman Eşit tarafından *Osmanlı Dönemi Mahkeme Kayıtları Trabzon Şer'iyeye Sicilleri 42/2079 (1322-1325) Nolu Deftere Göre Yöre Araştırması* başlığı ile yazılan tez tarih alanında; 1998 yılında İmdat Güney tarafından *Osmanlı Dönemi Mahkeme Kayıtları (Trabzon Şer'iyeye Sicilleri> 42/2081 Nolu Deftere Göre Yöre Araştırması* başlığı ile hazırlanan tez tarih alanında; 1998 yılında Cevdet Kırpık tarafından *1830 Numaralı Trabzon Şer'iyeye Siciline Göre Kentin Sosyal ve Ekonomik Hayatı (1643-1644)* başlığı ile kaleme alınan tez tarih alanında; 2000 yılında Gülseren Erden tarafından *1890 Numaralı Trabzon Şer'iyeye Siciline Göre Trabzon* başlığı ile yazılan tez tarih alanında; 2000 yılında Fatma Pehlivan tarafından *1849 Numaralı Şer'iyeye Siciline Göre Trabzon Şehrinde Sosyal ve Ekonomik Hayat (1676-1677)* başlığı ile hazırlanan tez tarih alanında; 2001 yılında Abdulhamid Ramazanoğlu tarafından *1876 Nolu Trabzon Şer'iyeye Sicili ve Bu Sicil Çerçevesinde Sulh Akdi* başlığı ile kaleme alınan tez din ve hukuk alanlarında; 2001 yılında Aynur Uygun tarafından *1866/52 (H. 1113-1114/M. 1702-1703) Nolu Trabzon Şer'iye Sicil Defterine Göre Yöre Araştırması* başlığı ile yazılan tez tarih alanında; 2001 yılında Nihat Albayrak tarafından *42/2034 Nolu Şer'iyeye Defterine (Vr. 1-70) Göre Trabzon'un Sosyo-Ekonomik ve Kültürel Yapısı* başlığı ile hazırlanan tez tarih alanında; 2003 yılında Hüseyin Vehbi İmamoğlu tarafından

2093/279 (H. 1327-1329, M.1909-1991) *Trabzon Şer'iyye Sicil Defterine Göre Yöre Araştırması* başlığı ile kaleme alınan tez tarih alanında; 2003 yılında İsmet Sezgin tarafından 1876/62 (H.1128-1129/M. 1716-1717) *No'lu Trabzon Şer'iyye Sicil Defterine Göre Yöre Araştırması* başlığı ile yazılan tez tarih alanında; 2004 yılında Mustafa Gangal tarafından 2039/225 no'lu *Trabzon Şer'iyye Siciline (Vr.1-70) Göre Şehrin İdari, Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Yapısı* (H. 1301-1305/M. 1883-1888) başlığı ile hazırlanan tez tarih alanında; 2005 yılında Miraç Tosun tarafından *Şeriye Sicillerine Göre Trabzon'da Mülk Satışları 1148-1735 / 1153-1741* başlığı ile kaleme alınan tez tarih alanında; 2006 yılında Tülay Çetinkaya tarafından 1135/1722 *Tarihli Sicil Defterine Göre Trabzon'un Sosyal Tarihi* başlığı ile yazılan tez tarih alanında; 2007 yılında Hülya Akbulut tarafından *Şer'iyye Sicillerine Göre XIX. Yüzyılın İlk Yarısında Trabzon'da Gayrimüslimler (1800-1850)* başlığı ile hazırlanan tez tarih alanında; 2007 yılında Eyyub Şimşek tarafından *Şer'îye Sicillerine Göre Trabzon'da Borç-Alacak İlişkileri 1112-1126/1701-1714* başlığı ile kaleme alınan tez tarih alanında; 2007 yılında Turan Açık tarafından *Şer'îye Sicillerine Göre Trabzon'da Mülk Satışları 1160-1170/1747-1757* başlığı ile yazılan tez tarih alanında; 2009 yılında Yücel Dursun tarafından *Şer'îye Sicillerine Göre Trabzon'da Mülk Satışları (1171-1182/1758-1769)* başlığı ile hazırlanan tez tarih alanında; 2009 yılında Şengül Yeğin tarafından *H. 1064?1065 (M. 1654?1655) Tarihli Şer'iyye Siciline Göre Trabzon* başlığı ile kaleme alınan tez tarih alanında; 2015 yılında Mehmet Ali Ocak tarafından *Trabzon Şer'îye Sicillerine Göre 1115-1133/1703-1721 Yılları Arasında Trabzon Eyaleti'nde Yaşanan Asayiş Olayları* başlığı ile yazılan tez tarih alanında; 2019 yılında Kübra Afacan tarafından *Trabzon Şer'iyye Sicillerine Göre XVII. Yüzyılın Son Çeyreğinde Sulh Akidleri ve Analizi* başlığı ile hazırlanan tez tarih alanında; 2019 yılında Tuğba Şahin tarafından *Trabzon Şer'iyye Sicillerine Göre 17. Yüzyılın Son Çeyreğinde Vekillik ve Vekâlet Kayıtlarının Analizi* başlığı ile kaleme alınan tez tarih alanında; 2019 yılında Mustafa Özcan tarafından *Kadı Sicillerine Göre 17. Yüzyılın Başlarında Trabzon'da Asayiş* başlığı ile yazılan tez tarih alanında; 2019 yılında Gülsüm Mamaş tarafından *Şer'iyye Sicillerine Göre XVII. Yüzyılın Son Çeyreğinde Trabzon'da Boşanma* başlığı ile kaleme alınan tez tarih alanında hazırlanmıştır.

YÖK Tez Merkezi'nde Trabzon şeriye / kadı sicilleri ile ilgili yazılmış 3 adet doktora tezi mevcuttur. Bu üç tezin tamamı belli bir konunun merkeze alınması ile ilgili çalışmalardır: 2011 yılında Hüsnü Yücekaya tarafından *Şer'iyye Sicillerine Göre: 19. Yüzyılda Amasya, Kayseri, Tokat ve Trabzon Şehirlerinde Dokumacılık* başlığı ile kaleme alınan tez tarih alanında; 2016 yılında Mehmet Ali Türkmenoğlu tarafından *XVII. Yüzyılın İkinci Yarısında Trabzon (Şer'îye Sicillerine Göre)* başlığı ile hazırlanan tez tarih alanında; 2018 yılında Aslı Özcan tarafından *Trabzon Şer'iyye Sicillerine Göre Modern Öncesi Dönemde Osmanlı Kadını (XVII. Yüzyılın İlk Yarısı)* başlığı ile yazılan tez tarih alanında hazırlanmıştır. Metin transkripsiyonu ve değerlendirmesi ile ilgili çalışmalara rastlanmamıştır.

2019 yılında İbrahim Yılmaz tarafından kaleme alınan *XVIII. Yüzyılın Başlarına Ait Konya Şer'îye Sicillerinin Söz Varlığı* başlıklı doktora tezi, Trabzon ile ilgili yapılmış bir araştırma

olmamasına rağmen konu ve amaç bakımından söz konusu çalışma ile örtüşmektedir. Yılmaz, kadınlara ait sicillerle ilgili yapılan çalışmaların yüzlercesinin özellikle transkripsiyon ve değerlendirme esaslı olduğunu, sicillerin Türk dili alanında ise çok az ele alındığını vurgulamaktadır. Şer'iye sicillerinin söz varlığını tespit etme amacı güden Yılmaz (2019: 1), beş defter üzerinden incelemelerini yürütmüştür. Çalışma 43 kavram alanı içermektedir. Bu kavram alanlarının ilki "Özel Ad Bilgisi" başlığını taşımaktadır. Bu başlık altında "Kişi Adları", "Yer Adları" ve "Diğer Özel Adlar" yer almaktadır. Bu başlıkların her biri kendi içerisinde çeşitlenmekte ve ortaya oldukça detaylı bir tasnif çıkmaktadır. Müslüman ve gayrimüslimler içerisindeki kadın ve erkek adlarına; Karaman eyaletine bağlı olan veya Karaman eyaleti dışındaki sancak, kaza, kasaba, köy, mahalle gibi yer adlarına; vakıf, cami, medrese, han, çeşme gibi diğer özel adlara sicillerden örnekler vermektedir. Tezin bu yönü ad bilimsel çalışmalara örnek teşkil etmektedir. Tezin diğer yönü ise pek çok farklı alana dair terimlere ve cins isimlere büyük yer ayırmasıdır. Şer'iye sicillerinin hukuk, ekonomi, askerlik, coğrafya gibi alanlardan gündelik hayata; dil bilimsel konulardan dikkat çeken isimlere, sövgü sözlerine; sayı ve ölçü gibi birimlerden mesleklerle kadar çok geniş bir kavram ağını ihtiva ettiği görülmektedir.

Yüksek lisans ve doktora tezlerinin yanı sıra Trabzon şer'iye sicilleri ile ilgili kaleme alınmış makalelerin sayısal yoğunluğu dikkat çekmektedir: Kenan İnan'ın 1998 yılında Osmanlı Araştırmaları'nda yayımladığı *Kadı Sicillerine Göre Trabzon Şehrinin Fiziki Yapısı (1643-1656)* başlıklı yazısı; Kenan İnan'ın 1999 yılında Türk Dünyası Araştırmaları'nda yayımladığı *1831 Nolu Şer'iye Siciline Göre 17. Yüzyıl Ortalarında Trabzon'da Mülk Satışları* başlıklı yazısı; Kenan İnan'ın 1999 yılında İslâmiyat'ta yayımladığı *Trabzon Şer'iye Sicillerine Göre 17. Yüzyıl Ortalarında Borç Alacak İlişkileri* başlıklı yazısı; Abdullah Saydam'ın 2000 yılında Tarih ve Toplum'da yayımladığı *Trabzon Şer'iye Sicillerindeki Fermanlara Göre Katolik Ermeniler ve Mezhep Değiştirme Yasağı* başlıklı yazısı; Abdullah Saydam'ın 2000 yılında Osmanlı Araştırmaları'nda yayımladığı *Trabzon'da Gayr-ı Resmi Nikahın Doğurduğu Problemler ve Boşanma Davaları (1830-1844)* başlıklı yazısı; Melek Öksüz'ün 2005 yılında Karadeniz Araştırmaları'nda yayımladığı *18 Yüzyılın İkinci Yarısında Trabzon Kadı Sicillerinde Aile Kurumunun Oluşumuna Yönelik Bazı Kayıtlar* başlıklı yazısı; Ahmet Aksın ve Özcan Tatar'ın 2009 yılında Türk Dünyası Araştırmaları Dergisi'nde yayımladıkları *1941 Numaralı Trabzon Şer'iyye Sicilinin Tanıtımı ve Fihristi* başlıklı yazısı; Ali Turan'ın 2015 yılında İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi'nde yayımladığı *1815 Numaralı Trabzon Şer'iye Siciline Göre Hukuki Hayatta Kadın (1554-1558)* başlıklı yazısı; Hüsnü Yücekaya'nın 2018 yılında Journal of Turkish Studies'de yayımladığı *Trabzon Şer'iyye Scillerindeki Dokuma Ürünleri* başlıklı yazısı; Fethi Gedikli'nin 2019 yılında Türk Hukuk Tarihi Araştırmaları'nda yayımladığı *Trabzon Şer'iye Sicillerinde Geçen 'Bitemi' Kelimesi* başlıklı yazısı görülmektedir.

Trabzon şer'iye sicilleri ile ilgili bildirilerin çokluğu da dikkat çekmektedir: Oktay Karaman'ın 1998 yılında düzenlenen Trabzon Tarihi Sempozyumu'nda sunduğu *Şer'iyye*

Sicillerinin Önemi ve Hicri 1253-1256 (Miladi 1837-1840) Tarihli Trabzon Şer'iyye Sicili Defteri başlıklı yazısı; Kenan İnan'ın 2001 yılında gerçekleştirilen IXth International Congress Of Economic And Social History of Turkey'de okuduğu *Trabzon Kadı Sicillerinde Mülk Satışları (1648-1658)* başlıklı yazısı; Kenan İnan'ın 2002 yılında yapılan XIV. Türk Tarih Kongresi'nde sunduğu *Kadı Sicillerine Göre Trabzon'da Beşlü Taifesi (1648-1658)* başlıklı yazısı; Kenan İnan'ın 2002 yılında düzenlenen İÜEF ve İEOB İşbirliği ile Osmanlı Öncesi, Osmanlı ve Cumhuriyet Döneminde Esnaf ve Ekonomi Semineri'nde okuduğu *Kadı Sicillerine Göre 17. Yüzyıl Ortalarında Trabzon Esnafları ve Faaliyetleri* başlıklı yazısı; Mehmet Esat Sarıcaoğlu'nun 2005 yılında gerçekleştirilen Karadeniz Tarihi Sempozyumu'nda sunduğu *Trabzon Kadı Sicillerine Göre XIX. Yüzyılda Trabzon'da Ailenin Sosyo-Ekonomik Durumu* başlıklı yazısı; Temel Öztürk'ün 2012 yılında yapılan Osmanlı Coğrafyası Kültürel Arşiv Mirasının Yönetimi ve Tapu Arşivlerinin Rolü-Uluslararası Kongresi'nde okuduğu *Trabzon Kadı Sicillerindeki Timar Kayıtları (1725-1745)* başlıklı yazısı; Kenan İnan'ın 2015 yılında düzenlenen I. Uluslararası Geçmişten Günümüze Trabzon'da Dini Hayat'ta sunduğu *Bıçakçı Yur Tüfek Atıp Oğlum Yordan'ı Helâk Eyledi: Trabzon Kadı Mahkemesinde Ölüm ve Yaralama Kayıtları* başlıklı yazısı; Mehmet Hanefi Bostan'ın 2015 yılında gerçekleştirilen I. Uluslararası Geçmişten Günümüze Trabzon'da Dini Hayat'ta okuduğu *XVII. Yüzyılda Trabzon Şehri* başlıklı yazısı; Ali Turan'ın 2016 yılında yapılan II. Türk Hukuk Tarihi Kongresi'nde sunduğu *1815 Numaralı Trabzon Şer'îye Sicili'ndeki Üç Kayıt Işığında Osmanlı Hukukunda Evlatlık ve Koruyucu Ailelik Üzerine Bir İnceleme* başlıklı yazısı; Temel Öztürk'ün 2017 yılında düzenlenen 2. Uluslararası Osmanlı Coğrafyası Arşiv Kongresi'nde okuduğu *Trabzon Kadı Sicillerinde Mülkiyetle İlgili Kayıtlar (1735-1768)* başlıklı yazısı; Temel Öztürk'ün 2019 yılında gerçekleştirilen Uluslararası Erzincan Tarihi Sempozyumu'nda sunduğu *1555-1645 Tarihlerinde Trabzon Kadı Sicillerinde Erzincanlılar İle İlgili Kayıtlar* başlıklı yazısı görülmektedir.

Bunlara ek olarak Kenan İnan'ın 2013 yılında Trabzon Belediyesi Kültür Yayınları'ndan çıkan ve konuyla ilgili daha önce yayımlanmış makalelerini içeren "*Mahmiye-i Trabzon Mahallâtından*" *Onyedinci Yüzyıl Ortalarında Trabzon'da Sosyal ve İktisadi Hayat* başlıklı kitabı dikkate değerdir³. Zeki Akçam'ın 2016 yılında Hiperlink Yayınları'nda neşrettiği *Dil ve Folklor Malzemesi Olarak Şer'îye Sicilleri 1864-1865 Tarihli Lefkoşa Şer'îye Sicili İnceleme – Metin – Dizin* başlıklı kitabı, "şer'iye sicilleri sadece tarih ana bilim dalı tarafından mı incelenir?" temel sorusu gözetilerek kaleme alınması bakımından önemlidir⁴.

³Söz konusu kitabın tanıtım yazısı için bk.: Aliyazıcıoğlu, Zeynep İnan (2016), "Kenan İnan, 'Mahmiye-i Trabzon Mahallâtından' Onyedinci Yüzyıl Ortalarında Trabzon'da Sosyal ve İktisadi Hayat", *Osmanlı Araştırmaları*, 48 (48), 466-471.

⁴ Yrd. Doç. Dr. Zeki Akçam'ın bahsi geçen eserini ve içeriğini anlattığı video-dersi için bk.: Çamlımanı Akademi (Yapımcı) (11.09.2021), **Dil ve Folklor Malzemesi Olarak Şer'îye Sicilleri**, <https://www.youtube.com/watch?v=YGj3LvO2-SU>.

Trabzon şeriye sicilleriyle ilgili kaleme alınan yazıların çeşitliliği ve çokluğu, söz konusu defterlerin önemini ortaya koymaktadır. Yapılan çalışmalardan anlaşıldığı üzere araştırmacılar daha çok sicillerden hareketle belli bir konu üzerine yoğunlaşmayı, sicillerden yararlanarak tespitlerde bulunmayı tercih etmişlerdir.

İKİNCİ BÖLÜM

2. İSİM / AD, DİL BİLİMİ VE AD BİLİMİ

İsim / ad, insan hayatının merkezinde olan ve sıkça karşılaşılan bir kavramdır. Bu karşılaşma, kişinin doğumuyla başlamakta ve hayatı boyunca da etrafı isim / adlar ile kuşatılmaktadır.

Büyük Türkçe Sözlük (1996: 10)'te ad ile ilgili 3 tanım vardır. İlk tanımda eş anlamlısı olan isim anlamı verilir. İkincisinde ün, şan, nam, şöhret olarak verilir. Son tanımda ise başlık anlamı verilir. *Büyük Türkçe Sözlük* (2014: 12)'ün genişletilmiş baskısında ad ile ilgili tanımların sayısının 5'e çıkarıldığı görülmektedir. Buna göre lakap anlamı ve itibar, haysiyet anlamı eklenmiştir. Bu tanımların hiçbiri “ad” için yeterli değildir. Aynı sözlükte (1996: 552) Arapça olduğu belirtilen isim kelimesi ile ilgili dört tanım vardır. İlk tanımda varlığı, eşyayı, kavramı veya tüm bunları ifade eden kelime olarak verilir. İkinci tanımın dil bilimsel bir değerlendirme olduğu belirtilir. Buna göre isim, varlık ve kavramları diğer sözcüklerin yardımına gerek duymaksızın ifade eden sözcük türüdür. Üçüncü tanımda şahıs, kişi olarak verilir. Son tanımda ise önemli şahıs olarak verilir. Sözlüğün genişletilmiş baskısında (2014: 866-867) bu tanımlara herhangi bir ekleme yapılmadığı görülmektedir.

Türkçe Sözlük (1998a: 19)'te ad; bir kişiyi veya bir şeyi anlatmaya, açıklamaya, tanımlamaya, bildirmeye yarayan sözdür. Buna göre köpek, bebek, kötülük, Ahmet, Kadir birer isimdir. Sözlükte farklı olarak ad ile ilgili şöyle bir tanım yapılmıştır: Anılacak değer, önem. Örnek olarak şu cümle verilmiştir: “Bir baş soğanın da adı mı olurmuş?”.

Ötüken Türkçe Sözlük (2007: 75-77)'te ad sözcüğünün Eski Türkçede “āt” biçiminde olduğu belirtildikten sonra 6 tanım sıralanmaktadır. İlkinde bir varlığın özel veya cins fark etmeksizin diğer varlıklardan ayırt edilmesini sağlayan kelime anlamı verilmektedir. İkincisi dil bilimsel bir tanım olarak zihinde tasarlanan şeylerin adlandırma yolu ile kabul görmüş karşılıkları anlamındadır. Üçüncüde insanların ilk adları anlamı verilmektedir. Dördüncü tanıma göre ad hem Eski Türkçede hem de Eski Anadolu Türkçesinde ün, nam, şöhret, çav, san anlamlarına gelmektedir. Beşinci tanımda Divanü Lûgati't-Türk'te geçen “ad bolmak” kelime grubundan hareketle iyilik ve uğur belirten bir kelime olduğu vurgulanır. Son tanım ise ağızlarda geçen ve bahsedilmeye değer, önem anlamı şeklindedir.

Dilbilim Sözlüğü (2011: 11-12)'nde ad; hâl, iyelik, nicelik (tekil, çoğul, çift) ekleri gibi eklerle çekimlenebilen, cümle içinde belli bir dağıtımı olan ve belli sözdizimi işlevlerini (özne, tümleç, nesne gibi) yerine getiren sözcük kategorisi olarak tanımlanmaktadır.

Şahin (2015: 11) ad terimini her türlü canlı ve cansız varlığı, duygu ve düşüncüyü, olay ve olguyu ifade eden dil ögesi olarak tanımlamaktadır. Adların özel ve cins olarak ikiye ayrıldığını söyleyen Şahin, özel adların gösterdikleri nesnelerin tek bir kişi, belli bir varlık ya da düşünce olduğunu; cins adların ise aynı türden varlıkları ifade ettiklerini belirtir.

2.1. Özel İsim - Cins İsim / Tür İsmi

İsimlerin pek çok farklı açıdan tasnif edilebilmesi mümkündür. Zira isim kavramı, insanlık tarihi kadar eskidir. Bu da isimlerin neden bu kadar çeşitli olduğunu açıklamaktadır. Çalışmada bu geniş kataloğun yalnızca varlıklarla ilgili kısmı üzerinde durulmaktadır. İsimler, hangi tür varlıklara verildiklerine bağlı olarak özel ve cins isim / tür ismi şeklinde ikiye ayrılmaktadır.

Bloomfield (1933: 205), *Language* isimli kitabının *Syntax* bölümünde özel adlardan bahsederken onların sadece tek bir sayıdan meydana geldiğini yani tekil olduğunu, belirleyici almadıklarını yani artikelsiz kullanıldıklarını ve daima belirli, kesin olduklarını söyler. Yaptığı bu tanıma John, Şikago gibi örnekler verir. Cins isim ise “commonnouns” olarak verilir. Common ortak anlamına gelmektedir. Cins isimlerde ortak özellikler yer almaktadır. Cins isimler hem tekil hem çoğul olarak kullanılabilir. Çoğul olduğu durumlarda bir belirleyici gerektirirler, yani artikel alırlar. Özel ve cins isim dışında Bloomfield “boundednouns” yani sayılabilen isimler, “unboundednouns” yani sayılamayan isimler, “massnouns” yani kitle, topluluk ismi ve “abstractnouns” yani soyut isimlerden de bahseder.

Aksan (1982: 94), dil bilgisinde özel ad ile ilgili yapılmış tanımlardan hareketle söz konusu terim için şöyle bir genellemeye gider: “Tek bir kişiyi, belli bir canlı ya da cansız varlığı, bir düşünce ya da belli bir yeri anlatan adlar” özel adlardır. Özel adların ayırt edici özellikleri şu şekilde maddeler hâlinde sıralanır (Aksan, 1982: 94-95):

- Özel adlar istisnası olmakla birlikte başlarına belirtme ögesi almazlar. Yani artikel ile birlikte kullanılmazlar.

- Özel adların çoğul biçimleri yoktur. Fakat bu kuralın da yine istisnası mevcuttur. Aksan, bu durumu “Mustafa Kemaller, Sakaryalar...” şeklinde tanımlar.

- Adların ses biçimleri büyük ölçüde değişebilmektedir. Özel adlar farklı ülkelerin dillerinde yüzyıllar boyunca söylene söylene kullanım alanları genişlemekte ve varyantlaşma kaçınılmaz

olmaktadır. Aksan bu durumu verdiği örneklerle açıklar. “Sebastapolis’in döne dolaşa Sivas” olması bunlardan biridir.

- Özel adlar cümlede diğer unsurlarla ilişki kurmadan, tek başlarına kullanılabilmektedir. Aksan (1982: 96-97), bu maddeyi ad biliminin anlam bilimine açılan penceresi olarak görür. Zira özel adlar bağlama gereksinim duymaksızın bünyelerinde taşıdıkları anlamlar sayesinde mesajın karşı tarafa ulaşmasını sağlarlar. Aksan, bu duruma “Diyarbakır, Mona Lisa, Eyfel Kulesi...” gibi özel adları örnek vererek gösterilen ögenin açıklanmış olacağını belirtir.

Büyük Türkçe Sözlük (1996: 881)’te özel kelimesi, hususi ve zati karşılığı olarak kullanılan bir kelime olarak verilir. Yani özel isimler kişisel, kişiye has, o zata özgüdür.

Türkçe Sözlük (1998b: 1744)’te özel kelimesi yalnız bir kişiye veya bir şeye ait, yalnız onunla ilişkili olan şeklinde tanımlanır. Aynı sözlükte (1998b: 1745) özel ad ise tek bir varlığı bildiren isim olarak verilir. Trabzon, Fırat, Kızılırmak gibi tek bir varlığın veya kişinin adı olmuştur.

Şahin (2015: 11), ‘özel ad’ teriminin yabancı dillerde karşılığının “onim / onoma” olduğunu belirtir. Onim kelimesinin; ad biliminin karşılığı olan ‘onomastik’te, onun alt kolları olan diğer bilim dallarında ve ad bilimiyle ilgili pek çok terimde kullanıldığını ifade eder. Sözcüğün köken bakımından Yunanca olduğunu ve Yunancadaki “ovoμα, ovuμα” yani “ad, isim” kelimesinden geldiğini vurgular.

Onomastik terimi de Yunanca “Ovoμαçτυκη” teriminden yani “ad verme sanatı” anlamındaki bir kelimeden gelişmiştir (Şahin, 2015: 17).

Şahin (2015: 11), özel adın, nesneyi içinde bulunduğu diğer nesnelerden ayıran ve farklı ad türlerini ifade eden kelime ya da kelime topluluğu olduğunu aktarır. Adın pek çok türü, ad biliminin pek çok alt dalı mevcuttur: topo+onim, mit+onim, astro+onim, kozmo+onim...

Büyük Türkçe Sözlük (1996: 195)’te cins kelimesinin Arapça olduğu belirtildikten sonra türle cinsin çoğunlukla aynı anlamda kullanıldığı vurgulanır. Ortak özellikleri, vasıfları olan şeylerin meydana getirdiği grup olarak tanımlanır. Canlıların sınıflandırılması mevzu bahis olduğunda ise familyadan alt, türden üst grup olarak verilir.

Türkçe Sözlük (1998a: 410)’te cins kelimesi tür, çeşit olarak verildikten sonra aralarında ortak özellikler bulunan varlıklar topluluğu, türler topluluğu olarak tanımlanır.

Türkçe Sözlük (1998b: 2265)’te türün eş anlamlısı olarak çeşit verildikten sonra ortak özellikleri olan bireylerin tamamı, cinslerin ayrıldığı bölüm olarak tanımlanır. Bu tanıma örnek

olarak kedi türleri, kuş türleri verilebilir. Kedi, kuş birer cinstir. Onların da kendi içerisinde türleri mevcuttur. Bu tanımlama *Büyük Türkçe Sözlük* (1996: 195)'te verilen tür-cins, alt-üst sınıflandırmasına uymaktadır.

Dilbilim Sözlüğü (2011: 12) adları, türleri bakımından özel adlar ve cins adları olarak ikiye ayırır. Özel adlara Yaren, Güner, Mert, Kaan gibi örnekler; cins adlara ise kalem, defter gibi örnekler verilebilir. *Dilbilim Sözlüğü*'nde ayrıca kimi dillerin sayılabilir ve sayılamaz ad ayrımı yaptıkları da vurgulanır. Örneğin İngilizcede çay, su, şeker, bilgi, sevgi gibi isimler sayılamayan isimlerdir.

Şahin (2015: 12), cins / tür adlarının, onim / onoma terimine zıt bir anlama sahip olduğunu belirtir. Şahin 'cins isim' teriminin yabancı dillerde karşılığının "apelyatif" olduğunu aktarır. Bu kelime Latince "adlandırmak" anlamındaki *appellare* sözcüğünden gelmektedir. Apelyatif ve onim / onoma ayrımına örnek vermek gerekirse değerli bir taş olan 'zümrüt' adı apelyatif, kadın adı olarak kullanılan 'Zümrüt' ise onimdir.

Aksan (1982: 97), özel adların çıkış noktasının genel olarak tür adları olduğunu belirtir. Ad verileceği zaman dilde var olan kelimelerden, en çok da tür adlarından bir isim seçilip herhangi bir kişiye, yere, dağa, ırmağa verilince o kelime veya tür adı özel ada çevrilmiş olur. Aksan, bu durumu örneklerle açıklayarak Türklerin İslam kültürüne girdikten sonra Arapçadaki tür adlarını özel isim olarak kullandıklarını belirtir: Kemal, Arapçada "olgunluk" demektir, Celal "büyüklük" anlamındadır.

Aksan'ın bu düşüncesinin yansıması, Şahin'in ad bilimsel terimlere Türkçe karşılık arayışında görülür.

Şahin (2015: 13)'in "onimleşme" anlamında kullandığı "özelleşme" terimi; cins / tür adlarının, sıfatların, eylemlerin özel adlara dönüşmesini ve bu süreci kapsamaktadır. Nitekim Şahin, bu terimine dayanak olarak özel adların başlangıçta birer tür adı olarak kullanılmasını gösterir. Örneğin 'nergis' bir çiçek türüdür ve zamanla 'Nergis' biçiminde bir kız adı olarak kullanılmaya başlamıştır. Şahin'e (2015) göre, cins isimlerin "özelleşme"si bazen çok uzun bir zaman alırken bazen kısa bir sürede gerçekleşebilir.

Şahin (2015: 14)'in önerdiği diğer bir kelime ise "apelyatifleşme" anlamında kullandığı "türleşme"dir. Türleşmeyi, özelleşmenin karşısı olarak ele almaktadır. Zamanla özel bir isim, cins isim hâline gelebilir. Şahin buna "türleşme" adını vermektedir. Örnek olarak Pakistan'da bir ilin adı olan Kaşmir'in, halı türü olarak kullanılmasını vermektedir.

Özel isim ve cins isim / tür ismi olmak üzere ikiye ayrılan adlar, insanları tüm yaşamları boyunca etkilemektedir. İsimleri bu denli önemli kılan sebeplerin üzerinde durmak yerinde olacaktır.

2.2. Adın Önemi

İnsanoğlu belirsizliğe, bilinmezliğe karşı korku duymaktadır. Adlar ise bir kişiyi, nesneyi ya da şeyi belirli kılmaktadır. Ad alan kişi, nesne ya da şeyin artık nereye ve kime ait olduğu bellidir. Kim veya ne ile karşı karşıya olduğunu bilen insanoğlu rahatlar. Adlar karışıklığı, yanlış anlamayı engeller (Örnek, 2000: 148).

Burada adların karışıklığı ve yanlış anlamayı engellemesiyle ilgili bir noktaya değinmek yerinde olacaktır. Konuşma dilindeki ağız özellikleri, nüfus memurlarının hataları gibi sebeplerden ötürü yazı diline yanlış geçirilen isimler karışıklık yaratabilir. Şenel (2015: 124), bu durumu Kars ilinden aldığı Muhammed / Muhammet ismi üzerinden örnekleyerek açıklamaktadır.

Ada verilen önem o denli büyüktür ki atasözlerine, deyimlere dahi sirayet etmiştir. *Örnekleriyle Büyük Deyimler Sözlüğü* (2010: 26-34)'nden alınan örneklere bakıldığında “ad almak, ad bulmak, ad koymak, ad takmak, ad vermek, ad yapmak, adı anılmak, adı duyulmak, adı geçmek, adı kalmak, adı sanı, adı üstünde, adı var, adı verilmek, adın ile bin yaşa, adını ağzına aptesle (salavatla) almak, adını çıkaramamak, adını bağışlamak, adını koymak, adını vermek, adıyla sanıyla, adlı adınca söylemek, adlı adıyla, adlı sanlı” şeklinde olumlu mana taşıyan deyimler olduğu gibi “adı batası(ca), adı batmak, adı batsın, adı bile okunmamak, adı çıkmak, adı çıkmış dokuza inmez sekize, adı karışmak, adı kötüye çıkmak, adı sanı belirsiz, adı söylenmek, adına gölge düşürmek, adını ağzına almamak, adını bile anmamak, adını çıkarmak, adını kirletmek” gibi olumsuz mana taşıyan deyimlerin varlığı dikkat çekmektedir. “Benim adım da Ahmet ise bunu senin yanına koymam.” ya da “Sen benim adım ağzına alacak adam mısın be!” şeklindeki cümleler Örnek (2000: 148)'in vurguladığı üzere, adın kişiyle, kimlikle, haysiyetle aynı kefedede değerlendirildiğinin göstergesidir. Bu durumu Azerbaycan atasözlerinde görmek mümkündür: Adamın adı pislige çıkınca canı çıksa iyidir; Adı güzel olanın kendi de güzel olur; Adı Musa, boyu kısa, sakalı köse adamlardan özünü sahla (Acaroğlu, 1988: 66-68). Bulgar atasözlerinde de adın kişiyle, kimlikle özdeşleştiğini ima eden ifadeler mevcuttur: Adı Melek'tir ama yaptığı iş şeytandır; Adını an, sopaya davran (Acaroğlu, 1988: 119-120).

Ad, insanlar arasında büyük bir önem taşımaktadır. Gökyay (1973: 386), bu durumun bütün insan toplulukları için geçerli olduğunu ve adın önemini eski bir inanışa göre, insanın ruhuna neredeyse eş değer olmasından aldığını belirtmektedir. Adlar kendi bünyelerinde tarihî devirlerin etnik, sosyal ve lengüistik izlerini saklayan canlı birer belgedir (İnalcık, 1956: 223). Adlar kültürü yansıtmaktadır. Adların her birisi birer hazinedir. Bu hazine de Türkçeyi besleyen en büyük ve en

önemli kaynaklardandır. İnsanların çevrelerinde bulunan varlıklara verdiği isimler; onların düşünce dünyasını, çevreyle ilişkilerini ve geliştirdikleri kültürü göstermektedir. (Karakuş, 1143, 1145, 1151).

İsim yalnızca bir kelimedenden ibaret değildir, bünyesinde nice derinlikler barındırır. Bir kişinin geçmişini, soyunu yansıtır; bir semtin tarihini sunar. Tek bir ad o topraklara kimin ayak bastığını, zamanında kimlerin orada bulunduğunu, yaşadığını gösterir. Farklı farklı yerlerde kullanılan ortak isimler; yaşanan olayların, göçlerin, kültürel birliğin simgesidir (Aksan, 1982: 103-104). İnsanlar ad vasıtasıyla çevresini, doğayı, dünyayı, başka insanları anlamakta ve yorumlamaktadır (Örnek, 1975: 112).

Budunbilim Terimleri Sözlüğü (1973: 11)’nde adın Almancada “name”, Fransızcada “nom”, İngilizcede “name” şeklinde olduğu belirtildikten sonra şu tanım yapılır: “İnsanın toplumsal ve bireysel kişiliğinin yanı sıra büyüsel ve gizemsel gücünü de belirten simge”dir. Nitekim insana daha anne karnındayken verilen ismin, onun karakterini şekillendirdiğine inanılmaktadır. İsimler kimi zaman bünyelerinde bir dileği, duayı saklar; kimi zamansa kişiden ismini kazanması veya o ismi hak edecek davranışları sergilemesi beklenir. Ad vermek, ad almak alelade şeyler değildir. Bu noktada büyüsel, gizemli bir güçten söz edilebilir.

Aksan (1982: 98)’ın da belirttiği üzere, çoğu toplumda herhangi bir kişinin veya nesnenin adını söylemek, adını anmak onu çağırmak demektir. Eski Türk topluluklarında ‘kurt’ adının anılmaması buna örnek verilebilir. Korkulan nesne ya da şeye başka bir isim vermek de söz konusudur. Nitekim börü / böri adlandırması bu korkunun ürünü olarak ortaya çıkmıştır. Aksan (1982: 98) bu durumu yabancı ülkelerdeki inanışlarla da tanıklar. Örneğin şeytanın adını andıklarında onu çağıracaklarına ve kötülüğe maruz kalacaklarına inanan Almanlar, “satan” ismi yerine aynı ismin tersten okunuşunu kullanırlar. Yine Fransızlar da “diable” yerine onun biçimsel olarak bozulmuş hâlini tercih ederler.

Gerek korku gerekse toplumda tabu sayılan isimlere saygı göstermek olsun adların değiştirildiği bir gerçektir. Nitekim Aksan (1982: 99) da isim değiştirmelerinin her dilde görüldüğünü vurgulamaktadır. Tüm bu ad değiştirmelerinin Sakaoğlu (2001: 11)’nin lügatinde “Apotropaeon” terimiyle karşılandığı görülmektedir.

Aksan (1982: 99)’ın “terbiyelilik çabası” olarak değerlendirdiği ad değiştirmelerin sebeplerinden biri de bazı isimlerin insanlarda ön yargı oluşturmalarıdır. Kötü izlenimleri gidermek için ad değiştirmelere başvurulmaktadır. Bu kötü izlenim ve çağrışımları önlemek adına yapılan değiştirme olayı Aksan (1982: 100) tarafından “güzel adlandırma” olarak tanımlanır. Dipnotta belirttiği üzere bu terim için “iyi adlandırma, örtmece” gibi karşılıklar da kullanılmaktadır. Aksan (1982: 101) hem yabancı dillerden hem de Türkçeden örnekler vererek ilgili terimi açıklama

yoluna gider. Örneğin “baykuş” güzel bir ad verme çabasının ürünüdür. Nitekim Anadolu’da da aynı kuşa “hayırlı kuş” gibi isimlerin takıldığı aktarılır. Yine korkulduğu için gelincik adı verilen hayvana Fransızcada “belette” yani “küçük güzel, güzellek” anlamındaki ismin verildiği belirtilir. Aksan, güzel adlandırmanın yalnızca korkulan bir hayvan için geçerli olmadığını, aynı tavrın hastalık adlarında, yer adlarında da gözlemlenebildiğini vurgular. Hastalıkla ilgili olarak “verem” yerine “ince hastalık” demek, örneği verilmektedir. Yerlerle ilgili ise İzmir’deki “Kokaryalı” kentinin “Güzelyalı” adını alması örnek olarak gösterilmektedir. Bahsi geçen “terbiyelilik çabası” da örneklerle açıklanmaktadır: Tuvalet yerine lavabo, büyük abdest, küçük abdest, yüz numara vb. adlandırmaların kullanılması gibi.

Özer (146: 17) de ad değiştirmelere ve sebeplerine değinmektedir. Buna göre, çocuk doğduğunda ona bir isim verilir. Fakat daha sonra o çocuk herhangi bir sebeple sürekli hasta olursa adının ona ağır geldiği düşünülür. Adının değiştirilmesi gerektiğine inanılır ve çocuğun adı değiştirilir.

Adlar, tüm bu nitelikleriyle aynı zamanda dil bilimsel incelemeler açısından önemli veri kaynaklarıdır. Bünyelerinde meydana gelen sessel ve biçimsel değişiklikler onların kat ettikleri yollar ile ilgili tanıklardır. Yohanna’nın Yahya’ya, Alexander’ın Sander’a ve daha sonra İskender’e evrilmesi bu duruma örnek verilebilir. Yine yabancı isimlerin yoğun bir şekilde tercih edildiği dönemlerde dilde yabancılaşmayı takip etmek mümkündür veya millî kimliğe dönüş düşüncesiyle yerli adların kullanımıyla da dildeki özleşmeyi izlemek mümkündür (Aksan, 1982: 125-126).

Dilde ekonomik olmak esastır. Dil kullanıcıları konuşma esnasında daha az çaba sarf ederek cümle kurma yoluna giderler. En az emek yasaının kişi adlarına da sirayet ettiği görülmektedir. İbrahim yerine İbo, Dilara yerine Diloş, Süleyman yerine Sülo şeklindeki kullanımlar bu duruma örnek gösterilebilir. Söz konusu örneklerde değiştirim de yapılmış olmaktadır (Aksan, 1982: 125). ICOS’ta değiştirmenin kendisine “hypocoristic” olarak yer bulduğu görülmektedir. Bir adın resmî olmayan ifade biçimi olarak tanımlanan “hypocoristic” terimi; İngilizcede Richard için Dick, Lehçede Izabela için Iza isminin kullanılmasıyla örneklenmektedir (Terminology Group ICOS <https://icosweb.net/wp/wp-content/uploads/2019/05/ICOS-Terms-en.pdf>, 2010: 3 (ET: 26.12.2020)).

Şarkıcıların sahneye çıkarken başka bir ad almaları, zamanla bunun yaygınlaşması ve o adlarla tanınmaları da değiştirmeye örnektir. Mahsun Kırmızıgül olarak tanınan Abdullah Bazencir, Sibel Can olarak tanınan Deniz Engüzel ve daha pek çok isim¹ bu duruma örnek olarak verilebilir. ICOS’ta bu durum kendisine “pseudonym” terimiyle yer bulmuştur. “Pseudonym” genellikle

¹ İlgili haber için bk.: URL (2018), “Şöhreti Yakaladıktan Sonra İsmi Değiştiren Ünlüler” <https://www.haberler.com/fotogaleri/sohreti-yakaladiktan-sonra-ismeni-degistiren/> (15.09.2021).

sanatçı ve politikacılar tarafından kullanılan hayalî bir isim olarak tanımlanmaktadır. Bu hayalî isim söz konusu kişilerin yasal, resmî isimlerine bir çeşit alternatiftir (Terminology Group ICOS <https://icosweb.net/wp/wp-content/uploads/2019/05/ICOS-Terms-en.pdf>, 2010: 5 (ET: 26.12.2020)).

2.3. Ad Verme Geleneği / Ad Koyma

Türk kültüründe ad vermek sıradan bir durum olmadığı için Aça ve Yolcu (2016: 455)'nin da ifade ettiği gibi bu ritüel, tören ile birlikte gerçekleştirilirdi. Tören sonucunda bir isme sahip olan bebeğin, bu dünyayla olan bağlantısı tescillenmiş olurdu. Bebeğe verilen isim onun karakterini, kaderini, toplumdaki statüsünü belirlerdi. Nitekim isimler birer kimlik hüviyetindedir. Kişilere verilen özel adlar, onları taşıyan kişilerle ilgili çeşitli bilgiler sunarlar. Aksan (1982: 97) da özel adlar aracılığıyla kişinin dini, uyruğu, toplumdaki statüsü, yaşı gibi bilgilerin edinilebileceğini aktarır.

Ad verme törenlerinin Türk destancılık geleneğinde de kendisine yer bulduğu görülmektedir. Örneğin *Şecere-i Terakime* (1974: 25-26)'de Oğuz Han'ın dünyaya gelişi zikredilirken oğlanın bir yaşına geldikten sonra ad aldığı belirtilmektedir. Adet üzere babası Kara Han davet düzenler, toy yapar. Bu toyda Kara Han, beylerine meşveret ederek oğluna ne ad koyacaklarını sorar. Yani bundan önce Oğuz'un adı yoktur. Bazen de *Dede Korkut Hikâyeleri*'nde olduğu gibi çocukların 'ad koyasınca' kahramanlık yaparak o adı kazanmaları gerekir. Nitekim Aksan (1982: 121) bu durumun çok eski bir Türk geleneği olduğunu belirtmektedir. Şölen sırasında çocuğa ad veren kişilerin ise toplumca benimsenen, sözüne güvenilen, kendisine saygı duyulan yaşlı kimseler olduğu görülmektedir.

İslam dininde de adın önemi ve ad verme ritüelleri açıkça görülmektedir. Ad verme ile ilgili yapılan uygulamalara bakıldığında şu sıranın izlendiği görülür (Aça ve Yolcu, 2016: 455):

- Kibleye dönülür.
- Bebeğin sağ kulağına ezan okunur.
- Bebeğin kulağına ismi üç kez söylenir.

Tüm bunlar adın kutsiyetini de vurgulamaktadır.

Aça ve Yolcu (2016: 455)'nin belirttiği üzere, Türk inanç sisteminde bir bebeği beşiğine yatırmadan önce adının verilmiş olması gerekir. İslamiyet'e göre bebeğe yedi gün içerisinde ad verilmesi gerekir. Türk hukuk sistemine göre ise yeni doğan bir bebeğin altmış gün içerisinde nüfusa kaydettirilmesi yani adının verilmesi gerekir.

İsimlerin verilmesinde insan faktörünü göz önüne alan Baranoğlu (2011: 727), hangi milletin insanı olursa olsun; insanların ad verirken benzer temayüller gösterdiğini vurgulamaktadır. Dil aracılığıyla isimler koyan insanoğlu bu faaliyetinde dilde mevcut bulunan zıtlık, benzerlik, çok anlamlılık, yan anlamlılık, mecaz anlamlılık gibi özelliklerden yararlanmaktadır. Bu durum şöyle ifade edilmektedir:

Barındırdığı zıtlık ve benzerliklerle mecazlar mezarlığı nitelemesini hak eden dil, hep kullanıcılarını aşmış bir büyüğü güçtür ve onun karşısında dilcinin durumu da sadece takipçiliktir. Bu durum adlandırma olarak da böyledir. Kelimeler sadece temsil ettikleri varlığı değil o varlığa dair bin yılların birikimini de beraberinde taşırlar (Baranoğlu, 2011: 735).

Ad verme ritüeli kadar verilecek olan adın seçimi de dikkat çekmektedir. Örnek (2000: 149)'in vurguladığı üzere, isimler hiçbir zaman rastgele seçilmez. Nitekim Aça ve Yolcu (2016: 456), bu bağlamda ad seçiminde etkili olan pek çok faktörden söz ederler. Çoğunlukla vefat etmiş aile büyüklerinin isimlerinin verilmesinin yanı sıra milliyet, din, tarih, bebeklerin doğduğu gün, ay ya da mevsim, doğadaki varlıklar göz önüne alınarak isim verilebilmektedir. Özellikle İslamî kültür çerçevesi içerisinde Kur'an'da zikrolunan isimlerin verilmek istenmesinin de altı çizilmelidir.

Bu manada bebeğin doğduğu zamandaki olayların ad seçiminde etkili olduğu görülmektedir. Örneğin 2017 yılında yapılacak olan referandumdan etkilenen bir çift bebeklerinin adını “Evet” koymuşlardı².

Başkalarına duyulan şükran ve minnet duygusuyla da bebeklere o kişilerin isimlerinin verildiği görülmektedir. Örneğin 2020 yılının Ağustos ayında hastaneye yetişemeyen hamile bir kadının doğumunu, polis memuru yaptırdığı için bebeğe polisin adı olan “Demet” ismi verilmişti³.

Modanın ve içinde bulunulan zaman dilimindeki genel eğilimin de ad verme konusunda etkili bir faktör olduğu dikkat çekmektedir. Her dönem için popülaritesi yüksek isimlerden söz etmek mümkündür. Türkiye İstatistik Kurumunun 2019 yıl sonu itibarıyla yaptığı çalışmalar neticesinde; bebeklere konulan en popüler erkek ismi olarak “Yusuf”, kız ismi olaraksa “Zeynep” tespit edilmiştir⁴.

² İlgili haber için bk.: URL (2017), “Yeni Doğan Kız Çocuklarına ‘Evet’ Adını Koydular”, <https://www.haber7.com/guncel/haber/2258485-yeni-dogan-kiz-cocuklarina-evet-adini-koydular> (23.09.2020).

³ İlgili haber için bk.: URL (2020), “Adana’da Polis Memuru, Doğumunu Yaptırdığı Demet Bebekle Buluştu”, <https://www.milliyet.com.tr/gundem/adanada-polis-memuru-dogumunu-yaptirdigi-demet-bebekle-bulustu-6286103> (23.09.2020).

⁴ İlgili haber bülteni: TÜİK (2020), “İstatistiklerle Çocuk, 2019”, <http://www.tuik.gov.tr>, (23.09.2020).

Güzel ve hoş isimlerin yanı sıra bazı kültürlerde yeni doğan bebeklerin korunması amacıyla onlara kötü, çirkin adların takıldığı bilinmektedir. Şahin, bu durumu “koruyucu ad” (2015: 36) olarak tanımlamaktadır. “Koruyucu ad” sayesinde kötü ruhların kandırılacağına inanılmaktadır. Nitekim İnan (1986: 174-175)’ın da vurguladığı üzere inanişâ göre, kötü adı olan bir bebeğe ölüm meleği gelmezmiş. Zira kötü ad, ölüm meleği için nefret sebebiymiş. Kırgız Türklerinde “İtalmas, Kabanbay” gibi adların bu inanişâ göre verildiği belirtilir. Nitekim ölüm meleği ikna edilmeye çalışılmaktadır. İtin yani köpeğin bile almayacağı bir bebek, yaban domuzu gibi olan bir bebek söz konusudur.

Ad seçimi ile ilgili olarak Aksan (1982: 98), eğilimlerin ortak ve evrensel olduğunu belirterek ülkemizdeki ve yabancı ülkelerdeki ad verme yollarının benzerliğini örneklerle gösterir. Özel ad türlerinden biri olan yer adlarının (ırmak adı, kale adı, konak adı, çeşme adı, nehir adı vb.) kaynağının tıpkı kişi adlarında olduğu gibi tür adı olduğunu vurgular. “Eskiköy, Armutlu, Elmalı” gibi isimlerin verilış tarzıyla yabancı ülkelerdeki “Newcastle, Altenburg” gibi isimlerin birbirine benzer olduğunu açıklar.

ICOS’ta ad verme “namegiving” şeklinde geçmekte ve namegiving “process by or event at which a person, a place, an object is given a proper name (e.g. birth of a child, naming a shipetc.)” şeklinde tanımlanmaktadır. Bu tanımda dikkat çeken önemli husus, adların yalnızca kişilere verilmemesine yapılan vurgudur. Nitekim verilen örnekte bir geminin isimlendirilmesi de bu süreç ya da olaya dâhil edilmektedir (Terminology Group ICOS <https://icosweb.net/wp/wp-content/uploads/2019/05/ICOS-Terms-en.pdf>, 2010: 4 (ET: 26.12.2020).

2.4. Dil Bilimi ve Alt Kolları

Çalışmanın ana konusu olan ad biliminin doğru anlaşılabilmesi için öncelikle dil bilimine değinmek gerekmektedir.

Aksan (1979: 14), dil bilimini kısaca “dili inceleyen bilim” yahut “dil bilimi” şeklinde tanımlamaktadır. Dil bilimi, dilin bütün niteliklerini yani herhangi bir dile özgü ya da bütün dillerde görülen özellikleri ve dil olaylarını araştırmakta; dilin ortak ya da tek özelliklerini incelemektedir (Aksan, 1979: 24).

Saussure (1998: 34)’e göre, dili kendi içinde ve kendisi için inceleyen dil bilimi; dilleri betimlemeye, tarihlerini incelemeye yani dil ailelerinin evrimini göstermeye ve her bir ailedeki ana dillerin ilk biçimlerini ortaya koymaya çalışır. Bütün dillerde sürekli ve evrensel olarak kendini gösteren özellikleri araştırır ve genel yasalarını bulur.

Martinet (1998: 13, 37), dil biliminin, insanın dil yetisini yani yalnızca ona özgü olan beceriyi ele alıp bilimsel şekilde incelediğini ifade etmektedir. Bildirişim aracı olan dilin, dil biliminin konusunu oluşturduğu belirtilmektedir.

Vardar (2001: 21), dil biliminin genel anlamda dil olaylarını ele aldığını ifade eder. Özel anlamda ise doğal dillerin belirli evrelerdeki işleyiş biçimlerini ve bu evreler arasındaki değişimlerini incelediğini belirtir.

Kıran ve Ayşe Eziler Kıran (2006: 44-46), dil bilimi; genel olarak dil olgusunu, özel olaraksa dil yetisini ve doğal dilleri inceleyen kuramlar bütünü olarak tanımlamaktadır. Dil bilimi, dilin belli bir durumdaki oluşumunu inceleyen bilim dalıdır. 19. yüzyılda gelişmeye başlayan bu bilim dalı dilyetisini yani insanların iletişim kurmasını sağlayan ve yalnızca insana özgü olan yetiyi inceler. Dil biliminin konusu ya da nesnesi ‘dil’dir. Dil biliminin başlıca görevi dili betimlemektir. Dil bilimi dillerin nasıl işlediğiyle ve yapılarıyla ilgilenir. Dil bilimciler, herhangi bir dilsel topluluğa ait olan insanların zihinlerindeki ortak özelliği tanıtmaya çalışırlar. Kıran ve Ayşe Eziler Kıran (2006: 115), terimi daha anlaşılır kılmak için şu örneği verir: Bir bilim adamı nasıl ki laboratuvarında, mikroskobun altında bir malzemeyi inceliyorsa dil bilimci de benzer bir hassasiyetle dili betimlemek için gözlemler.

Demir ve Yılmaz (2016: 40), dil bilimi; insan dilini bütün yönleriyle araştırıp inceleyen, onu tasvir edip açıklayan, dilin işlevini ve toplumsal konumunu ele alan bilim dalı şeklinde tanımlamaktadır.

Dil biliminin alt alanlarıyla ilgili farklı tasnifler söz konusudur. Aksan’ın *Her Yönüyle Dil (Ana Çizgileriyle Dilbilim)* isimli eserinin birinci cildi bu noktada ön plana çıkmaktadır. Aksan (1979: 25)’ın dünya literatürünü tarayarak dil biliminin alt kollarını özetleyerek sunması, farklı tasniflerin derlenip toplanması açısından önemlidir.

- **Ses Bilimi:** Dildeki seslerin nitelikleri ve özelliklerini incelemektedir. Ses bilimi; insanların dildeki sesleri nasıl meydana getirdikleri, ses dalgaları ve bunların fonksiyonlarının neler oldukları, dinleyicilerin sesleri nasıl duydukları gibi birtakım sorulara cevap aramaktadır. Kısacası dil ve iletişimi ses bakımından ele almaktadır (Aksan, 1979: 26).

- **Fonoloji:** Ses bilimine benzemekle birlikte dildeki sesleri görevleri bakımından ele alıp incelemesiyle ondan ayrılmaktadır. Çıkış noktası fonemlerin her birinin tek tek görevleri olduğu görüşüdür (Aksan, 1979: 26, 28).

- **Biçim Bilgisi:** Dilleri biçim açısından incelemektedir. Dildeki ek ve kökler ile bunların görevleri üzerinde durmaktadır (Aksan, 1979: 28-29).

- **Dizim Bilgisi:** Kelimelerin cümle içerisindeki sıralanışları ile ilgilenen bilim dalı, dillerin cümle yapılarını incelemektedir (Aksan, 1979: 29).

- **Anlam Bilimi:** Dilin düşünce yanıyla yani doğrudan doğruya anlamıyla ilgili çalışmalar ortaya koymaktadır (Aksan, 1979: 30).

- **Sözcük Bilimi:** Dildeki söz varlığını, kelime hazinesini inceleyen bilim dalıdır. Aksan (1979: 31), sözcük biliminin “kavram alanı kuramı”ndan yararlandığını ifade etmektedir.

- **Sözlük Bilgisi:** Bir sözlüğün nasıl hazırlanması gerektiğiyle ve bu yapılırken kullanılan yol, yöntem ve tekniklerle ilgilenmektedir (Aksan, 1979: 32).

- **Lehçe Bilimi:** Dilin farklı biçimleri olan lehçe, ağız, şive gibi kolları incelemektedir (Aksan, 1979: 33).

- **Öteki Alanlar:** Aksan (1979: 33-34), dil biliminin pek çok alt dalı olduğunu ve bunlardan bir kısmının daha özel olduğu gerekçesiyle ön plana çıktığını belirtir. Özel alanların dışında kalan dalları ise saymakla yetinir: İşaret Bilimi; Dil Psikolojisi; Dil Sosyolojisi; Çocuk Dili; Eğitim Bilimi; Dil Öğretimi; Uygulamalı Dil Bilimi; Anlatım Bilimi; Metinler Bilimi; İstatistik Dil Bilimi.

Aksan (1979: 34), dil biliminin sürekli geliştiğini ve dallanıp budaklandığını belirterek onun dinamik yapısına vurgu yapmaktadır.

Tüm bu dil bilimi dalları içerisinde yerini alan ad bilimi dikkat çekici veriler sunabilmektedir. Ad bilimsel çalışmalar sayesinde diller ve dil aracılığıyla medeniyetler arasında gerçekleştirilen etkileşimleri belirlemek, lehçeleşmede etkili olan göç ve göç edilen / göç alan bölgelerdeki dilsel katmanları tespit etmek, dillerin tarihsel gelişimini takip etmek, yok olan dil ve medeniyetler hakkında bilgi edinmek, kadim toplulukların yaşayış tarzlarını, inançlarını ortaya çıkarmak mümkündür (Şahin, 2015: 8).

Ad biliminin, dil biliminin diğer alt dallarıyla da ilişki içinde olduğu görülmektedir. Nitekim ad bilimi; özel adların derlenip toparlanması, tür ve yapıları ile ilgili çıkarımlarda bulunması bakımından sözcük biliminden yararlanmaktadır. Özel adların gösteren-gösterilen ilişkisi içerisinde ele alınması, nasıl özel ad oldukları ve anlamsal açıdan meydana gelen değişiklikler bakımından da kavram biliminden yararlanmaktadır (Şahin, 2015: 17).

2.5. Ad Bilimi

Meraklı ve sorgulayıcı yapıya sahip insanoğlu hayatın her alanında isimlerle karşılaşmakta ve kendisi de bir isme sahip olduğundan adın sistematığını araştırma ve adlandırmanın mantığını ortaya koyma gayreti içerisinde girmektedir. Bu merakı ve gayreti bir üst noktaya taşıyan dil bilimi araştırmacıları ise önemli bir bilim dalı olan ‘ad bilimi’ni ortaya çıkaracaktır. Ad biliminin tanımı, kapsamı, terimleri, alt alanları, tasniflendirilmesi gibi konularda pek çok araştırmacının görüş bildirdiği görülmektedir.

Örnek (1975: 101), ad bilimi yerine *onomastik* terimini tercih ederek bu kelimenin Yunancadan geldiğini belirtir. Onomastiğin kendi içerisinde pek çok kola ayrıldığını fakat en önemlilerinin *antroponomi* yani “insan adları bilimi” ve *toponomi* yani “yer adları bilimi” olduğunu vurgular.

Aksan (1979: 32), *Her Yönüyle Dil (Ana Çizgileriyle Dilbilim)* isimli eserinin birinci cildinde dil biliminin bugünkü dallarından bahsederken söz konusu başlık altında ad bilimine kısa bir giriş yapar ve alan içerisinde yapılabilecek çalışmaları iki grupta toplar. İlk maddede “geniş adbilim” adını verdiği bilim dalının yöntem bakımından anlam biliminden ayrıldığını, “geniş adbilim”in bir kavramdan yola çıkarak bu kavramın dilde nasıl anlatım bulduğunu ve bu durumda hangi faktörlerin etkili olduğunu araştırdığını ifade eder. Aksan ayrıca “geniş adbilim”in doğrudan adlarla ilgilendiğini belirtir. İkinci madde ise günümüzdeki ad bilimi tanımlarıyla örtüşür. Özel adlar üzerinde durarak onları köken bilgisi, tarihsel gelişim, dil ve kültür problemleri açısından inceleyen bilim dalına ad bilimi denilir. Ad bilimi yer adları, kişi adları, coğrafi adlar, dağ adları gibi isimler üzerinde durarak incelemeler yapar. O hâlde Aksan’a göre “geniş adbilim” bütün isimlerle ilgilenirken ad bilimi özel adlarla ilgilenmektedir.

Aksan (1982: 93), *Her Yönüyle Dil (Ana Çizgileriyle Dilbilim)* isimli eserinin üçüncü cildinde ad bilimi konusuna geniş bir yer ayırır. Sözcük bilimi ve anlam bilimi ile yakından ilgili kabul ettiği ad bilimini derinlemesine ele alan Aksan, birinci ciltte bahsi geçen özel adlarla ilgilenen ad bilimine “dar anlamda adbilim” adını verir.

“Geniş anlamda adbilim” ise tür adları alanıyla ilgilenmektedir. Tür ile kast edilen yeryüzünde bulunan her türlü varlık ve somut-soyut olan nesnelerdir. Özellikle Alman dil bilimcilerince geliştirilen tür adları bilimi, kavramların insan zihninde bulunduğunu fakat dil ile herhangi bir bağlantısı olmadığını, ondan bağımsız olduğunu ileri sürmektedir. Yani kavramlar farklı dillerde değişik şekillerde ifade edilmektedir. Örneğin “ateşböceği” yabancı ülkelerde “gök kıvılcımı, gezen ışık, gizli lamba”; “karanlıkta göz kırpması”; “gece ışığı kurdu” vb. kelimelerle karşılanmaktadır. Böcek aynı böcektir, fakat kavrama verilen adlandırmaların başka başka olduğu görülmektedir. Bazı kavramlarda ise anlatım yollarındaki benzerlikler dikkat çekmektedir. Bunun

sebebi ise gayet açıktır: Adlandırılacak olan nesnenin öne çıkan özelliği. Tür ad bilimi bu durumları incelemenin yanı sıra ad verilirken nelerin göz önüne alındığını ortaya koymaya çalışmakta ve anlam değişmesi yerine ad değişmesinden söz etmek gerektiğini vurgulamaktadır (Aksan, 1982: 127-128).

Tür ad bilimi sayesinde insan zihnindeki işleyiş ve bütün dillerdeki “kavramlar dünyası” (Aksan, 1982: 129) açığa çıkarılabilmektedir.

Aksan (1982: 130)’ın yabancı kaynaklardan verdiği örneklerden yola çıkılarak tür adları biliminin araştırma sahasına dâhil olan unsurları belirtmek mümkündür: renk adları; akrabalık adları; sabah, öğle, akşam gibi gün bölümü adları; günlük öğün adları; atlar; köpekler; kadın kavramı; çocuk kavramı vb.

Açıkgöz (1993: 351) ad bilimi yerine *onomastik* terimini tercih eder ve karşılığını da kısaca “isim bilimi” olarak verir. Ona göre onomastik, Türkoloji’nin bakir sahaslarından. Türk diline, tarihine, şahıs ve yer adlarına dair pek çok problemin de çözülmesinde yardımcı bir araştırma sahasıdır.

Büyük Türkçe Sözlük (1996: 12)’te ad bilimi, özel isimlerin kök bilgisini araştıran kelime bilgisi dalı olarak verilir.

Türkçe Sözlük (1998a: 24)’te ad bilimi, özel adlar üzerinde durarak onları köken bilgisi, tarihsel gelişim, dil ve kültür sorunları açısından ele alan bilim dalı olarak tanımlanır.

Sakaoğlu (2001: 9-10) ad bilimini “canlıların, nesnelerin ve kavramların, kısacası çevremizde gördüğümüz ve algıladığımız her şeyin adıyla ilgilenen bilimin adı” şeklinde tanımlamaktadır. Fransızların *onomastique*, İngilizlerin *onomastics*, Almanların *namenkunde* olarak adlandırdıkları ad biliminin özellikle kişi adları ve yer adları üzerinde gelişme gösterdiği vurgulanmaktadır. Hayvan, bitki ve yiyecek adlarının da sıkça ele alınan konulara dâhil edilebileceği eklenmektedir.

Açıklamalı Dilbilim Terimleri Sözlüğü (2002: 12)’nde Vardar ad bilimi şu şekilde tanımlamaktadır: Gösterilen şeyden ya da kavramdan yola çıkarak anlatımı, gösterilenin bağlandığı gösterenleri inceleyen anlam bilimsel araştırmadır. Yani bir varlığın zihinde oluşan görüntüsünden hareketle onu dile döken ses birimlere yönelir. Bu ses birimler adı meydana getirir. Vardar’a göre bu yönüyle ad bilimi, kavram biliminin yaklaşımına karşıt bir yol izlemektedir.

Dilbilim Sözlüğü (2011: 12)’nde ad biliminin “onomastics” şeklinde karşılığı verildikten sonra tanımı yapılır. İlk tanımda ad biliminin özel adları, onların kökenini ve tarihsel gelişimini inceleyen bir dal olduğu belirtilir. Daha sonra alt kollarına geçiş yapılır: Yer adları inceleniyorsa

“yeradı bilimi (toponimi)”, kişi adları inceleniyorsa “kişiadları bilimi (anthroponomi)”, su adları inceleniyorsa “suadı bilimi (hidronimi)”, dağ adları inceleniyorsa “dağadı bilimi (horonimi)” olarak adlandırılır. Kùltür sorunlarıyla iç içe olan ad bilimi dalınınsa lehçebilim ile ilişkili olduğu eklenir. İkinci tanım daha genel bir değerlendirmedir. Ad biliminin dil bilgisinde adsıl sayılan öğeleri inceleyen dal olduğu verilir. Kavramdan yola çıkan ad biliminin, o kavramı nasıl dile getirdiği ve bu durumda hangi faktörlerin rol oynadığını araştırdığı belirtilir. Ayrıca bu eserde ad biliminin, sözcük bilimi ve anlam bilimi ile de yakından ilgili olduğunun altı çizilir.

Tùrklük Bilimi Terimleri Sözlüğü (2015: 39)’nde ad bilimi; özel adları, onların kökenlerini, yapılarını, gelişimlerini, dil ve kùltür özellikleri bakımından inceleyen bilim dalı olarak tanımlanır. Bu bilim dalının kişi adları, yerleşim birimi adları, coğrafî adlar gibi pek çok alt dalı olduğu belirtilir. İlgili sözlükte yapılan diğer bir tanım ise daha geneldir. Buna göre ad bilimi, dilde yer alan isim soylu sözcükleri çeşitli yönlerden inceleyen bilim dalıdır.

Şahin (2015: 17), ad bilimini her türden özel adı ele alan, söz konusu bu adların tarihsel gelişimini inceleyen ve onların nasıl ortaya çıktığını araştıran bir dil bilimi alanı olarak tanımlar. Ayrıca sözcük bilimi ve kavram bilimi alanlarının birleşerek özel adlar ile ilgilenmesiyle ad biliminin geliştiğini ileri sürmektedir. “Leksikoloji” yani sözcük bilimi, kelimeleri yapısal ve anlamsal yönden inceler. Esas ilgi alanı anlaşılabacağı üzere sözcükler ve söz varlığıdır. “Semasiyoloji” yani kavram bilimi ise gösteren-gösterilen arasındaki ilişkiyi ve bu bağlam içerisinde kelimelerin tarihsel gelişimini, anlamsal yönlerini inceleyen bilim dalıdır.

The International Council of Onomastic Sciences (ICOS) yani Uluslararası Adbilimleri Merkezinin genel ağ sayfasında Richard Coates “What is onomastics?” ve “Whatonomasticians do?” sorularını cevaplamaktadır. Buna göre onomastik, Yunanca “onoma” kelimesinden gelmektedir. Özel isimlerin incelenmesi işidir. İsimlerin hayatın önemli bir parçası olduğu ve herkesin kendine has bir isimle yine özel isimleri olan kasabalarda, sokaklarda yaşadığı belirtilmektedir. İnsanların evcil hayvanlarının tıpkı normal bir varlık gibi özel isimlerinin olabileceği söylenmektedir. İnsanların hayatlarının dönüm noktalarında sahip oldukları özel isimleri değiştirebileceği vurgulanmaktadır. Bebeklere isim verilirken doğru adı bulmanın ve kaç tane isim verileceğine karar vermenin zor bir iş olduğu ifade edilmektedir. Adlar kùltürel, politik vb. açılardan oldukça önem taşımaktadır. Özel isimler tek bir varlığı karşılamaktadır. Dikkat çeken önemli bir husus ise özel adlarla kişiler, nesneler arasındaki nedensizlik ilkesidir. Kelimenin gerçek anlamı ile kişi ya da nesne arasında doğrudan bir ilişki yoktur. Örneğin Demir adındaki bir kişinin demir elementiyile ilgisi yoktur. Sümbùl adındaki bir evcil hayvanın güzel kokan bu çiçekle ilgisi yoktur. Dolayısıyla özel adların anlamsız olduğu belirtilmektedir veya zamanla anlamsız hâle geldikleri notu düş÷lmektedir. Özel isimlerin, kelimenin orijinal olarak ifade ettiği şeye atıfta bulunmadığını da belirten Coates, ad bilimcilerin ne iş yaptığıyla ilgili bilgi vermeye başlar. Buna göre ad bilim araştırmacıları yani ad bilimciler özel isimleri analiz edip çalışan kişilerdir. Ad

bilimciler; özel isimlerin özgün anlamlarını keşfetmeye, sosyal ve coğrafi olarak dağılımlarını incelemeye, tarihsel gelişimlerini takip etmeye çalışır. Ad vermedeki gelenekleri, kalıpları, moda ve süreçleri inceler. Özel isimlerin çağrışımlarına bakar. Aynı kültüre ait insanların aynı varlıklara farklı isimler vermelerinin sebeplerini araştırır. Sıradan kelimelerin yani cins isimlerin nasıl özel isim hâline geldiklerini sorgular. Uluslararası ve standart terimlerin önerilmesi işiyle uğraşır (Coates, <https://icosweb.net/what-is-onomastics/> (ET: 19.12.2020).

2.5.1. Ad Bilimine Dair Terimler

Türkiye’de ad bilimsel açıdan kullanılan terimlerin sınırlı olduğu görülmektedir. Çözüm odaklı araştırmacılardan biri olarak Şahin, *Adbilim* (2015: 19-25) adlı kitabında Türkiye’de kullanılması amacıyla öne sürdüğü terimleri sıralamaktadır. Bu terimlerden bir bölümü aşağıda verilecektir.

“Adbilimcil katman” (Şahin, 2015: 21) yani “stratigrafi çalışmaları” önem arz etmektedir. Söz konusu terimi bir örnekle açıklamak yerinde olacaktır: Yunancada *pol / polis* kelimesi “şehir” anlamına gelmektedir. Bu kelime Türkçeye girmediği hâlde bazı yer adlarında *pol / polis* ibaresine rastlanmaktadır. İşte bu durum bölgede daha önce yaşayan kültürlerle işaret etmektedir. Stratigrafi çalışmaları sayesinde tarih boyunca bölgede yaşamış, orada hüküm sürmüş uluslara dair bilgi edinilebilmektedir.

İnsanlar hangi coğrafyada yaşarsa yaşasın, hangi dili konuşursa konuşsun ortak düşünüş tarzını benimser. Bu durumu ad bilimi aracılığıyla izlemek mümkündür. Örneğin erkeklerle peygamberlerin adlarını; kızlara çiçek veya bitki adlarını vermek evrenseldir. Şahin bunu “adbilimcil evrensellik” (2015: 22) olarak tanımlamaktadır.

Atasözleri ve deyimler kalıplaşmış hâlde kullanılır. Yani içlerindeki herhangi bir kelimeyi eş anlamlısıyla değiştirip kullanmak mümkün değildir. Şahin bu durumun bir noktaya kadar ad biliminde de görüldüğünü ifade ederek “adbilimcil sıfat” (2015: 22) teriminden bahseder. Örneğin ak, kara ve kırmızı gibi renk adları kişi veya yer adlarında kullanıldığı hâlde beyaz, siyah ve kırmızı adları sıkça kullanılmamaktadır. O hâlde ak, kara ve kırmızı renkleri “adbilimcil sıfat” görevindedir.

Bazı adlar bazı bölgelerde daha çok öne çıkmaktadır. Örneğin Temel, Fadime, Dursun gibi adlara her bölgede rastlamak pek tabii mümkündür. Fakat oransal açıdan Karadeniz bölgesinde daha sık görülmektedir. Şahin bu gibi bölgeleri “adbilimcil bölge” (2015: 22) şeklinde tanımlamaktadır.

Özellikle yer adlarında görülen bir durum söz konusudur: Buna göre bir yer, birden fazla isimle adlandırılmış olabilir. Bu isimlerden biri daha yaygınken diğeri onun gerisinde kalabilir.

Örneğin eskiden İstanbul için Kostantinapolis, İslambol, Dersaadet gibi isimler kullanılmaktaydı. Bu durum bazen kişi adlarında da görülebilmektedir. Söz gelimi Mustafa Kemal Atatürk, Atatürk, Gazi Mustafa Kemal şeklinde aynı kişiden farklı ad öbekleriyle bahsedilmektedir. Şahin buna “allonim” (2015: 24) demektedir. Allos + onim birleşiminden oluşan terimin kelime anlamı “başka, diğer özel ad”dır. Bunun dışında allonimlerin de mutlaka kaydedilmesi gerektiği vurgulanmaktadır. Zira yaygın olan ad öne çıkarken onun gölgesindeki diğer ad veya adlar unutulmaya yüz tutmaktadır. Dolayısıyla bir dilin zenginliğini yansıtan bu varyantların dikkate alınması gerekmektedir.

Bunların dışında Dirlabo Andaniyozova (2015: 405)’nın üzerinde durduğu *poetonim* terimi vardır. Poetonim, belli bir edebî metne poetik değer katan özel adlardır. Bu onomastik birimler metindeki çok katmanlılığı temin etmekte, onun dil yapısını oluşturmaktadır.

2.5.2. Ad Biliminin Alt Alanları

Ad biliminin kendi içerisinde 3 alt dala ayrıldığı belirtilir (Aksan, 1982: 102):

- Yer Adları Bilimi / Yer Adı Bilim (Toponimi)
- Coğrafya Adları Bilimi
- Kişi Adları Bilimi (Antroponimi)

Coğrafya adları biliminin de kendi içerisinde alt alanlara ayrıldığı görülmektedir (Aksan, 1982: 102):

- Akarsu Adları Bilimi (Hidronimi)
- Dağ Adları Bilimi (Oronimi)

Bu sınıflandırmanın, ad biliminin antroponimi ve toponimi şeklinde dar bir çerçeve dâhilinde ele alınarak yapılan tanımla örtüştüğü görülmektedir.

Farklı tasniflerde ad biliminin başlıca alt dalları olarak şu 4 tür sayılmaktadır (Sakaoğlu, 2001: 10-11):

- Kişi adlarıyla uğraşan dal ‘Kişi Adları Bilimi’
- Yer adlarıyla uğraşan dal ‘Yer Adları Bilimi’
- Dağ adlarıyla uğraşan dal ‘Dağ Adları Bilimi’
- Göl, nehir, ırmak vb. su adlarıyla uğraşan dal ‘Su Adları Bilimi’

Ad bilimini alışılageldiği gibi tür açısından dallara ayırmak yerine ‘görevleri’ne göre adlandıran araştırmacıların değerlendirmeleri de dikkat çekmektedir. Bu manada Sakaoğlu, 6 görevden ve terimden bahsetmektedir (2001: 11-12):

- Apotropaeon: Kısaca “koruyan adlar” şeklinde tanımlanmaktadır. Kötü ruhları kovuşturan, onlardan daha güçlü olan varlık ya da hayvanlarla ilgili isimler; çirkin isimler; nefret edilen isimler; yanıltıcı isimler bu gruba girmektedir.

- Hypochoristica: Sevgi ve şefkati belli eden; ‘güzel, ince, tatlı’ gibi anlamlara sahip isimler bu gruba girmektedir.

- Teofor: Allah’ın adları da dâhil olmak üzere Peygamber, halife, sahabe gibi din ulularının isimleri bu gruba girmektedir.

- Meşhur Adlar

- Tesadüfî Adlar

- Amaçlı Adlar

Yeni araştırmalarla ad biliminin ve onun kollarının araştırmacılar tarafından daha farklı şekilde sınıflandırıldığı da görülmektedir. Bu durum sayesinde detaylı bir çalışma sahası elde edilmektedir. Nitekim ad biliminin 17 alt alanından bahsedilmektedir (Şahin, 2015: 29-89):

1. Rüzgâradbilim⁵ (Anemonimi)
2. Kişiadbilim (Antroponimi)
3. Yıldızadibilim (Astronimi)
4. Belgeadibilim (Dokümantonimi)
5. Örgütadibilim (Ergonimi)
6. Kökadibilim (Etnonimi)
7. Bitkiadibilim (Fitonimi)
8. Eseradibilim (Hrematonimi)
9. Zamanadibilim (Hrononimi)
10. Uzayadibilim (Kozmonimi)
11. Mitadibilim (Mitonimi)
12. Araçadibilim (Poreyonimi)
13. Ürünadibilim (Pragmatonimi)
14. Gökadibilim (Planetonimi)
15. Yeradibilim (Toponimi)
16. Kentlikadibilim (Urbonimi)
17. Hayvanadibilim (Zoonimi)

⁵Yabancı terim ve kavramlara Türkçe karşılık öneren Şahin (2013: 48), bunu yaparken bazı hususlara dikkat ettiğini belirtmektedir; terimler kısa olmalı, iki ya da daha fazla kelimedenden oluşuyorsa bitişik yazılmalıdır. Böylece yeni terimlerin ve kavramların benimsenmesi, yaygınlık kazanması kolaylaşacaktır.

Şahin (2015: 7), üzerine en çok araştırma yapılan ad bilimi kolları olarak toponimi (yer ad bilimi), antroponimi (kişi ad bilimi) ve etnonimi (kök ad bilimi) sayar. Bununla birlikte ad biliminin ilgi alanlarının genişlediğini belirtir. Nitekim ilk başlarda ‘özel isim’ olarak kabul edilen yer adları, kişi adları ele alınırken zamanla ‘tür adı’ olarak değerlendirilen hayvan, bitki, zaman, marka gibi isimlerin konu edildiği görülür.

Memmedov (2005: 401), bu alt alanların oluşmasındaki gelişim ve değişimlere şöyle değinmektedir: Günlük lügat birimleri yani herhangi bir umumi isim antroponim olarak bir kişiye verilmektedir. Bu noktada antroponimlerin daha çok halk kahramanlarına, hakanlara, komutanlara, kabile reislerine verildiğine de dikkat çekilmektedir. Daha sonrasında bu antroponimler onu taşıyan şahsın önderlik ettiği kabilenin adı gibi kullanılmaya başlanmaktadır. Yani etnonim hâlini almaktadır. Zamanla bu etnonimler de kavim, kabile ve halkın yaşadığı yerlere verilerek toponime çevrilmektedir.

Şahin’in tasnifinden hareketle yukarıda sıralanan ad biliminin alt dallarına ait açıklamalar aşağıda gösterilmiştir:

2.5.2.1. Rüzgâr Ad Bilimi

Özel adların bir türünü ifade eden anemonim, başta rüzgâr olmak üzere fırtına, tayfun, hortum, kasırga vb. doğal afetlere verilen özel adları içermektedir. Türkiye konumu itibarıyla hortum, kasırga gibi büyük felaketlerin yaşanmadığı bir ülkedir. Dolayısıyla insanlar karşılaşmadıkları veya nadiren karşılaştıkları bu gibi durumları özel isimlerle adlandırma gereğini duymazlar (Şahin, 2015: 29). Türkiye’de ad bilimine dair terminolojinin dar bir çerçeveye sıkıştırılması bir noktada böyle bir durumdan kaynaklanıyor olabilir.

Anemonimi yani rüzgâr ad bilimi ise bahsi geçen doğal afetlerin nasıl adlandırıldığını, bunlara ad verilirken nelerin göz önüne alındığını, kurallarını, tarihsel süreçlerini ve gelişimlerini inceleyen ad bilimi dalıdır. Özellikle Amerika, Kanada gibi açık denizlerin bulunduğu ülkelerde fırtına, kasırga gibi rüzgâr tiplerine özel adların verildiği görülmektedir. Bu isimler verilirken Şahin (2015: 29)’in belirttiği üzere bazı kriterlere dikkat edilmektedir. Örneğin anlaşılmasını sağlamak ve bir çırpıda söyleyivermek amacıyla kısa ve kolay olan kişi isimleri tercih edilmektedir. Tercih edilen isimlerde “q, u, x, y, z” harfleri olmamalıdır. Zira bu harflerle başlayan kişi isimleri sayıca azdır ve adlandırma noktasında karmaşıklığa yol açabilir. Kasırgalara kişi isimlerinin verilmesiyle ilgili bir örneğe Karayip Adaları’nda rastlanmaktadır. Eskide kalmış bir gelenek olarak kasırganın gerçekleştiği gün hangi azizin gününe yakınsa kasırga onun adıyla anılırdı (Akbulut, 2012: 4). Bunlar dışında kasırgalara yalnızca kadınların adlarını vermenin 1979 yılına kadar yaygın olduğu da vurgulanmaktadır. 1979 yılından sonra ise bu durum değişerek ortaya çıkan kasırgalara sırasıyla

bir kadın, bir erkek ismi verilmeye başlanmıştır (Şahin, 2015: 29). Akbulut (2012: 4), Amerika'daki uzmanların önceleri kasırgayı oluşturduğu enlem ve boylarla tanımladığını ifade eder. Fakat bunları akılda tutmak zor olduğu için kadın isimlerine geçiş yapıldığını belirtir. Neden kadın isimlerinin kullanıldığıyla ilgili bilimsel temelli bir açıklama yoktur. Gerekçeler metaforlara dayanmaktadır. Örneğin aniden sinirlenen, ne zaman nasıl davranacağı belli olmayan, yıkıcı tavırlar sergileyen⁶ kadınlar adeta birer kasırğa gibidir. Günümüzde ise bu anlayışın terk edildiği görülmektedir. Nitekim kasırğa merkezleri tarafından fırtınalara alfabedeki her harfı yalnızca bir kere kullanarak o harf ile başlayan kadın ve erkek isimleri verilmektedir. Bu isimler altı yıllık bir liste hâlinde hazır edilmektedir. Eğer bir fırtına, kasırgaya dönüşerek çok büyük zararlar verirse o kasırganın adı listeden çıkarılır, bir daha kullanılmaz. O hâlde anemoniminin araştırma alanına bu kasırğa adlarının girdiği söylenebilir. Zira listeden çıkarılan bu özel adlar yalnızca bir kasırgaya ad olmaktadır.

2.5.2.2. Kişi Ad Bilimi

Antroponim insanlara veya insan topluluklarına verilen adları (baba adları, soyadları, takma adlar / lakaplar, kod adları vb.) kapsamaktadır. Yunancada “adam adı” anlamına gelen *antroponim* terimi, bir kişiye ait bütün isimleri ifade etmektedir (Şahin, 2015: 31). Nitekim Arapçada da ‘adm’ kökünden gelen âdem kelimesi “dünyâdan ilk yaratılan adam, ebü'l-beşer” (Devellioğlu, 2012: 11) yani insanların babası, atası anlamındadır.

ICOS'un yayımladığı “List of Key Onomastic Terms” yani Temel Onomastik Terimleri Listesi'nde *anthroponym* şöyle tanımlanmaktadır: “Proper name of a person or a group of persons”. Buna göre antroponim bir kişinin ya da bir grup kişinin özel adıdır (Terminology Group ICOS <https://icosweb.net/wp/wp-content/uploads/2019/05/ICOS-Terms-en.pdf>, 2010: 1 (ET: 26.12.2020)).

Antroponimi ise kişi ad bilimi teriminin karşılığıdır. İnsanlara verilen adların nasıl ortaya çıktığını, ad verilirken nelere dikkat edildiğini, bu adların fonksiyonlarını, tarihsel ve dil bilimsel gelişim süreçlerini araştırmaktadır (Şahin, 2015: 31).

Bir kişiye ad, soyadı, göbek adı, takma ad / lakap, unvan vs. verilmesi o kişinin ait olduğu kültüre dair ipuçları taşımaktadır. Hem geçmişe hem de şimdiye ışık tutan kişi adları, toplumsal kimliğin birer aynası niteliğindedir. İnsanların başlarından geçen olayları, içinde bulundukları durumları yansıtmaktadır.

⁶ Bu konu ile ilgili yazılmış pek çok haber mevcuttur. Bunlardan biri için bk.: Amerika Bülteni (2017), “Kasırgalara Neden ve Nasıl İsim Konuyor?”, <http://amerikabulteni.com/2017/09/27/kasirgalara-neden-ve-nasil-isim-konuyor/> (05.10.2020).

Kurt, kişi adları bilim dalı için “kişbil” (s. 45) terimini önermiştir (Kurt, 1994: 45).

Besim Atalay (1936) *Türk Adları* isimli eserinde 5600’den fazla Türk adını alfabetik bir şekilde sıralar. Tarihte yaşamış kişilerin adlarından, *Tarama Dergisi*’nde bulunan adlardan ve köy adlarından derlenip toparlanarak üç bölüm hâlinde hazırlanan bu kitap, isim veyahut soy isim seçmek isteyenler için bir kılavuz niteliğindedir. Ayrıca kitapta sunulan adların Türkçeye uygun olarak nasıl türetilceğı de gösterilmektedir. Bu sayede birbirinden farklı adlar ortaya çıkacaktır. Türkçenin önemine vurgu yapılan kitapta soyadı almanın özendirildiğı de görölmektedir. Nitekim Soyadı Kanunu’nun yeni yeni kabul edildiğı zamanlarda kaleme alınan bir kitapta bunun olması normaldir. “Soyadı almanın iyilikleri” (Atalay, 1936: 6-7) başlığı altında soyadının önemine yer verilmektedir. Soyadı alan kişilerin unutulmadığı, yıllar sonra bile hatırlandığı, soyadının adeta torundan toruna geçen bir miras gibi olduğı belirtilir. Aile tarihinin takibinin yapılabilmesi için soyadı elzemdır. Kişi soy ismi ile bir aileye, ocağı bağlanır.

Pek çok ölkede yeni doğan bebeklere, çocuklara ad konulacağı zaman aile büyüklerinin beğendiğı, sevdiği, saygı duyduğu isimlerin tercih edildiğı görölmektedir (Aksan, 1982: 117). Nitekim Türk Medeni Hukuku’nda kendine yer bulan bu duruma göre çocuklara cinsiyetlerine uygun isimler verilmeli; verilen isimler anlamsız ve tuhaf olmamalı; kişiyi gülünç duruma düşürecek isimler konulmamalıdır. Zira isim ile kişilik arasında doğrudan bir bağ söz konusudur. İsmın korunması, kişiliğın korunmasıdır (Özdemir, 2008: 581).

Adların seçiminde pek çok faktörün etkili olduğı görölmektedir. Bu etmenler aşağıdaki gibi sıralanmaktadır (Örnek, 2000: 151-158):

1. Çocuğın Doğduğu Gün, Ay, Yıl veya Mevsim İle İlgili Adlar
2. Yatırlardaki Ulu Kişilerle İlgili Adlar
3. Allah’ın Sıfatları, Peygamberler ve Onların Yakın Çevresi İle İlgili Adlar
4. Tarihi Kahramanlar veya Siyasi Liderler İle İlgili Adlar
5. Hayvan, Maden veya Bitkiler İle İlgili Adlar
6. Çocuğın Doğum Yeri İle İlgili Adlar
7. Minnet, Şükran veya Hayranlık Duyulan Kişiler İle İlgili Adlar
8. Ölmüş Kimseler İle İlgili Adlar
9. Yerler İle İlgili Adlar
10. Coğrafi Unsurlar İle İlgili Adlar
11. Gök ya da Meteoroloji İle İlgili Adlar
12. Ruhsal Taraflar veya Manevi Organlar İle İlgili Adlar
13. Birbiriyle Ahenk Bakımından Uyumlu Adlar
14. Dönemin Modası ve Değışen Kültür İle İlgili Adlar
15. Çocuğı Yaşatacağına İnanılan Güç İle İlgili Adlar

Bahsi geçen bu faktörleri beş başlıkta toplamak mümkündür (Aksan, 1982: 118-220):

1. Dine Dair İsimler Verme: Pek çok toplumda yaygın olarak benimsenen bir eğilimdir. Hristiyanlık'ı benimseyen ülkelerde Hz. İsa'nın vaftiz törenini gerçekleştiren Yohanna, en yaygın erkek isimlerindendir. İslamiyet'i benimseyen ülkelerde peygamberlerin isimleri, din büyükleri ve ulularının isimleri en çok tercih edilen erkek isimleridir. Allah'ın sıfatları ve bunlarla kurulan tamlamalar (Abdulkadir gibi), dört halifenin adları (Bekir, Ömer, Osman, Ali), Hz. Ali'nin çocuklarının adları (Hasan ve Hüseyin), Hz. Peygamber'in eşleri ve kızlarının adları da (Hatice, Ayşe, Fatma, Zeynep) bebeklere ad olarak verilmektedir.

2. Tanınmış Kişilere, Saygı veya Minnet Duyulan Kimselere Dair İsimler Verme: Anne ve babalar saygı veya minnet duydukları kişilerin adlarını çocuklarına koyarak, evlatlarının bu kişiler gibi olmalarını temenni ederler. Yine tanınmış, ünü ülke sınırlarını aşmış kişiler de toplumda rol model olarak benimsendiği için isimleri konulmaktadır. İskender, Yavuz, Fatih, Mustafa Kemal gibi adlar bu duruma örnek verilebilir.

3. Destan, Efsane ve Masallarda Adı Geçenlere Dair İsimler Verme: Bir ulusun kolektif bilinçaltını yansıtan, hayatlarında büyük yankılar uyandırmış olayların anlatıldığı destanlar dikkat çekicidir. Bu bilinçte olan kimi anne ve babaninsa destanlarda var olan kahramanların adlarını çocuklarına koydukları görülmektedir. Oğuz Kağan buna örnek verilebilir. Aynı durum efsane, söylence, masal gibi türler için de geçerlidir. Her biri bu işlevde kullanılabilir.

4. Yere, Coğrafyaya, Tarihsel Olaylara veya Kavimlere, Boylara Dair İsimler Verme: Çocuklara kimliklerini, doğdukları yeri yahut coğrafyayı unutmamaları amacıyla bu yerlerin isimleri verilebilmektedir. Dağ, akarsu, ova, nehir isimleri de tercih edilebilmektedir. Fırat, Dicle örnek olarak verilebilir. Yine tarihte kazanılmış savaşlar, zaferler çocuklara ad olabilmektedir. Hürriyet, Kurtuluş, Cumhuriyet örnek olarak verilebilir.

5. Diğer Ad Verme Yolları: Ad verme yolları arasında hoşça gidecek isimlerin, bitki ya da hayvan isimlerinin, o dönemde moda olan isimlerin verilmesi sayılabilir. Yine okunan bir kitapta geçen kahramanın adı, tiyatro veya sinema sanatçılarının adı da tercih edilebilmektedir.

Görüldüğü üzere adın kendisi kadar seçimi de oldukça çetrefilli bir iştir. Araştırmacılar çeşitli tasniflerle bu eğilimleri gruplandırma yoluna gitmişlerdir. Elbette konusu insan olan bir durum söz konusu iken sınıflandırma yapmak güçtür. Bunlar dışında da pek çok eğilimden söz etmek mümkündür. Her toplumun, her kültürün, her ailenin ve her insanın kendine has özellikler taşıdığı unutulmamalıdır.

Ad verme usulleri yöreden yöreye farklılık da gösterebilmektedir. Mesela; Trabzon’da yeni doğan bir bebeğe ad vermenin kendine has yolları mevcuttur. Ad koyma işi doğrudan anneanne-dede veya babaanne-dede tarafına aittir. Eğer doğan bebek erkekse soy ondan devam edeceği için mutlaka geçmişteki aile büyüklerinden birinin adı verilir. Geçmişten isim seçme işi anne ve babaya düşmez (Ciravoğlu, 2009: 275).

Kişi adlarıyla ilgili önemli bir noktaya değinen Sakaoğlu (2001: 12), bazı adların konulmasındaki anlamsızlıktan yakındır. “Abdüssinan, Resaneddin, Yaşareddin” gibi isimleri anlamamanın mümkün olmadığını belirtir. Bir de Türk olup da ecnebi milletlerin adını çocuklarına veren kimseleri eleştirir.

Kurt (1996: 56), kişi adlarından hareketle bir yerin -örneğin 17. yüzyıldaki- etnik yapısını tespit etmenin mümkün olabileceğinden bahsetmektedir. Zira kimi isimler bazı yörelere ve milletlere hasdır. Bunları haritalandırmak ve coğrafi olarak dağılımlarını tayin etmek de söz konusudur. O hâlde kişi adları, onomastik açıdan son derecede kıymetlidir.

2.5.2.2.1. Kişi Adıyla İlgili Türler

Kişi adlarıyla ilgili yapılacak ad bilimsel bir çalışmada kişilerin yalnızca ön adlarının değil; soyadlarının, göbek adlarının, takma adlarının, mahlaslarının, unvanlarının veya kod adlarının da araştırılması gerektiği vurgulanır. Tüm bu adların yapısal özellikleri, hangi dilden geldikleri, fonetik ve morfolojik anlamda geçirdiği değişiklikler, varsa kazandığı yeni anlamlar vb. incelendiğinde antroponimiden bahsedilebilir (Şahin, 2015: 32).

2.5.2.2.1.1. Önad

Kişinin gerçek adıyla, ilk adıyla aynı şeyi ifade etmektedir.

2.5.2.2.1.2. Soyadı

Türkçe Sözlük (1998b: 2016)’te soyadı aile olarak anılmaya yarayan, öz addan sonra gelen aile adı olarak tanımlanmaktadır. 21 Haziran 1934 tarihinde kabul edilen Soyadı Kanunu’na⁷ göre her Türk, öz adından başka soyadı da taşımak zorundadır. Öz ad önde, soyadı sonda kullanılmaktadır.

Ad biliminde soyadı konusu da dikkat çekicidir. Aksan (1982: 124), soyadlarının dil bilimi açısından ilginç tarafları olduğunu belirttikten sonra bünyelerindeki Türkçe unsurların fazla olduğu

⁷Soyadı Kanunu (1934), T. C. Resmi Gazete, 2741, (02.07.1934).

tespitini yapar. Türkçe kökenli soy isimlerinin yanı sıra bu isimlerden türetilen veya birleşik kelime hâline getirilerek kullanılan soy isimleri de tercih edilmiştir. Türk halkı, ailelerine yakışacak bir soyadı alacağı zaman ana dilleri olan Türkçeye başvurmuş, yabancı birtakım sözcükleri kullanacakları zaman da bunlara kendi damgalarını vurup millileştirmeyi başarmıştır.

ICOS'ta soyadı yerine *family name* yani “aile adı” tabiri geçmektedir. Aile adının kalıtsal oluşuna vurgu yapılmaktadır (Terminology Group ICOS <https://icosweb.net/wp/wp-content/uploads/2019/05/ICOS-Terms-en.pdf>, 2010: 3 (ET: 26.12.2020). *Family name*'in yanı sıra *last name* (s. 3) ve *surname* (s. 5) terimlerinin de aynı anlamda kullanıldığı görülmektedir.

2.5.2.2.1.3. Göbek Adı

Bebek doğduktan sonra, annesi ile arasındaki bağlantıyı sağlayan göbek kordonu kesilmektedir. Göbek bağı kesilirken bebeğe verilen ada göbek adı denilmektedir (Örnek, 2000: 159). Özellikle dinî yanı baskın olan bu adlar, aile içerisinde kullanılabildiği gibi bir kısmının nüfusa da kaydettilirdiği ve ikinci bir isim şeklinde tercih edildiği görülmektedir. Dinî inanışa göre ise ahirette kişinin göbek adıyla çağırılacağı düşüncesi yaygındır. Cıravoğlu (2009: 275)'nin erkek çocuğuna özellikle Muhammet, Yakup gibi isimlerin göbek adı olarak takıldığını belirtmesi bunu destekler niteliktedir. Ayrıca göbek adını veren kişinin ebe kadın olduğu da vurgulanır.

2.5.2.2.1.4. Takma Ad / Lakap

Türkçe Sözlük (1998b: 2121-2122)'te “takma” kelimesi gerçeğinin, aslının yerine konulan, eğreti olarak tanımlanmaktadır. Takma ad da gerçek adın yerine başka bir adın konulmasıdır. Fakat konulan bu ad eğretidir. Yani geçicidir. Aile içerisinde, arkadaş çevresinde, sosyal hayatında, dâhil olduğu grupta kişiye takma ad verilebilir. Sonradan verilen bu adlar kişinin fiziki görünüşüyle, kusurları veya özürü hâliyle, davranışıyla, yaşadıklarıyla, kişiliğiyle vs. ilgili olabilmektedir. Örnek (2000: 159)'in vurguladığı üzere takma adların kullanımı özellikle kırsal kesimlerde daha yaygındır. Soyadlarının olmadığı eski dönemlerde insanların takma adlarıyla ayırt edildikleri, tanındıkları bilinmektedir. Bu duruma aile büyüklerimizden işittiğimiz örnekler verilebilir: Hozbirikli Temel, Dilik Hasan gibi.

Lakap ise Arapça bir kelime olup takma ad ile aynı anlama gelmektedir. Şahin (2015: 37), lakapların kişiyi tanımlaması açısından güzel bir adlandırma olduğuna işaret etmektedir. Nitekim birine Çolak diye lakap takılmışsa o kişinin kolunda ya da elinde bir sakatlık olduğu anlaşılır, Topal diye lakap takılmışsa o kişinin bacağında ya da ayağında bir sorun olduğu anlaşılır. Kara lakaplı birisinin esmer, Sarı lakaplı birisinin sarışın olduğu aşikârdır.

Takma ad / lakap kelimelerinin halk ağzında farklı bir terimle karşılandığı görülmektedir: Ayama. *Türkiye’de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü* (1993a: 406)’nde yer alan “ayama” genellikle Ordu ili ve çevresinde yaygın olmakla birlikte Giresun, Gümüşhane, Kars ve Yozgat gibi yörelerde de kullanılmaktadır. Iğdır, Taşburun’da da “ayamo” biçimiyle karşılaşıldığı belirtilir.

2.5.2.2.1.5. Mahlas

Misalli Büyük Türkçe Sözlük (2010: 757)’te “mahlas” kelimesinin “halâs” kökünden türediği belirtilir. Arapça bir kelime olan ‘halâs’ tehlikeden kurtulmak demektir. Mahlas ise şairlerin nazma dayalı eserlerinde kullandıkları bir çeşit takma addır. Nitekim şairler asıl adlarını gizleyerek kendilerini tehlikelerden korumayı amaçlamaktadır. Özellikle divan şiirinde şairler gerçek isimlerinin yerine mahlas kullanmayı tercih etmiştir. Nitekim eserlerinin başta padişah olmak üzere devrin ileri gelenlerine sunulduğu göz önüne alınırsa temkinli davranışlarının altında yatan sebepler anlaşılacaktır. Bunun dışında padişah şairlerin varlığı da bilinmektedir. Onlar da şiirlerinde başka bir kimliğe büründükleri için mahlas almışlardır. Mahlas, Kurtoğlu (2006: 71)’nin de belirttiği üzere imza hükmü taşımaktadır. Nasıl bir ressam eserinin bir köşesine kendisini temsilen bir simge çiziyor veya adını yazıyorsa, şairler de aynı şekilde genellikle şiirlerinin sonuna mahlaslarını ilâştirmektedir.

Divan şairlerinin yanı sıra halk şairlerinin, ozanların, âşıkların da mahlas aldıkları görülmektedir. Kaya (2003: 40)’nın belirttiği üzere, âşıklar dilinde mahlas yerine “tapşırma” kelimesi kullanılmaktadır. *Büyük Türkçe Sözlük* (1996: 1044)’te de tapşırma karşılığı olarak mahlasın veriliyor oluşu bunu destekler niteliktedir.

Şairlerin dışında yazarların da asıl isimleri yerine kullandıkları mahlaslar aracılığıyla gazetelerde, dergilerde yazılarını neşrettikleri bilinmektedir. Örneğin siyasi yazılarındaki hicvedici üslubuyla tanınan Refik Halit Karay bu yazılarında “Kırpi” mahlasını tercih etmiştir. Nitekim iğneleyici bir dil tercih eden Refik Halit Karay’ın dikenleri olan bir hayvanı kendisine mahlas olarak seçmesi tesadüf değildir. Bunun araştırılması da ad biliminin inceleme alanına dâhildir (Şahin, 2015: 37-38).

2.5.2.2.1.6. Unvan

Türkçe Sözlük (1998b: 2284)’te tanımlandığı üzere unvan bir kişinin mesleği veya toplumdaki statüsü baz alınarak verilen bir addır. San kelimesi ile eş anlamlı olarak sunulur. Unvan Arapça bir kelime iken san Türkçe bir isimdir. *Köken Bilgisi Sözlüğü* (2007: 729)’nde de “san” kelimesinin Orta Türkçe döneminde kullanıldığı tanıklanmıştır. *Misalli Büyük Türkçe Sözlük* (2010: 1285)’te *ünvan* şeklinde de gösterilen kelimenin; kişinin payesini, durumunu, memuriyet rütbesini ve görevini belirten söz olduğu verilir. Lakap ile eş anlamlı sunulur. Unvan kelimesi şan,

şöhret ile eş değerde tutulur. Profesör, Doçent, Doktor, Hemşire, Hanım, Ağa, Bey gibi söz veya söz öbekleri unvandır. Unvanlar şahıs adlarından sonra kullanılmaktadır (Şahin, 2015: 38). Bunlar dışında lakabın daha esnek olduğunun altı çizilmelidir. Kişinin kendi sosyal çevresine bağlı olarak birden çok lakabı olabilir ve verilen lakaplar yalnızca o çevre ile sınırlı kalabilir. Unvanın bu anlamda daha genel geçer olduğu söylenebilir.

2.5.2.2.1.7. Kod Adı

Güncel Türkçe Sözlük (TDK, <https://sozluk.gov.tr/> (ET: 08.10.2020)'te kimliğin, yani gerçek adın gizlenmesi amacıyla kullanılan takma ad şeklinde tanımlanmaktadır. Resmî işlerde çalışanların kendi aralarında kullandıkları isimlerdir.

ICOS'ta *cryptonym* şeklinde verilen terim, tanım açısından kod adıyla örtüşmektedir: “ A secret name used for the protection of its bearer”. Buna göre hamilin yani kıymetli evrak ya da belgeleri kanunlara uygun olarak elinde bulunduran, taşıyan kişilerin korunması amacıyla kullanılan gizli bir isimdir (Terminology Group ICOS <https://icosweb.net/wp/wp-content/uploads/2019/05/ICOS-Terms-en.pdf>, 2010: 2 (ET: 26.12.2020).

2.5.2.2.1.8. Rumuz

Arapça bir isim olan rem(i)z; gizli, kapalı bir şekilde söylemek, işaretler ile anlatmak şeklinde tanımlanır. Bir anlamda ima etmektir. (Devellioğlu, 2012: 1035). Onun çoğul biçimi olan rumuz ise işaretler, anlamı gizlenmiş sözler demektir (Devellioğlu, 2012: 1050).

İngilizcede “nickname” (Students’ Dictionary, 2008: 413) şeklinde geçmektedir. ICOS'ta bu terim “additional, usually characterising informal proper name of a person” şeklinde tanımlanmaktadır. Nicknameler, kişilerin resmî olmayan özel adlarını karakterize etmektedir (Terminology Group ICOS <https://icosweb.net/wp/wp-content/uploads/2019/05/ICOS-Terms-en.pdf>, 2010: 4 (ET: 26.12.2020).

Rumuz almak çoğunlukla sanal ortamlarda ismini vermek istemeyen kişilerin başvurduğu bir yoldur.

Müstear ad şeklinde geçen bir öbek daha vardır ki o da eğreti, sonradan alınmış takma ad şeklinde tanımlanır. Bu müstear adın, kendini belli etmemek üzere alındığı vurgulanır. (Devellioğlu, 2012: 873).

Bunlar dışında yabancı dillerde mevcut olup Şahin (2015: 36-37)'in gündelik hayattan esinlenerek adlandırdığı bazı terimlerden bahsetmek yerinde olacaktır: *Andronim* yani

“kocasıadlılar” terimi açıkça anlaşılacağı üzere bir kadının kocasının ismiyle, lakabıyla veya her türlü adıyla anılmasıdır. *Matronim* yani “anasıadlılar” kişinin annesine ait her türlü ad ile adlandırılmasıdır. Benzer şekilde *Patronim* yani “atasıadlılar” ise kişinin babasının adıyla, lakabıyla veya her türlü adıyla anılmasıdır. Ahmet oğlu Mert veya zamanla kısaltılmış biçimi olan Ahmedoğlu örnek olarak verilebilir. Baba adıyla anılmanın ataerkil bir yapıya sahip olan Türk toplumunda diğerlerine nazaran daha yaygın olduğunun altı çizilmelidir.

2.5.2.3. Yıldız Ad Bilimi

Yabancı dillerde *astronimi* olarak geçen yıldız ad bilimi; yıldızlara ve çeşitlerine, gezegenlere, göktaşlarına vb. uzayla ilgili cisimlere ad verilirken nelerin göz önüne alındığını, dil bilimsel yapılarını ve tarihî süreç içerisinde geçirdikleri değişimleri araştıran ad bilimsel bir daldır. Yıldız ad biliminin üzerinde fazlaca durulmayan ve çalışılmayan bir kol olduğu belirtilir (Şahin, 2015: 38-39). Az çalışılmış olması bu konuda az malzeme olduğu anlamına gelmemelidir. Zira Türklerin ‘gök’ ile olan ilişkileri dinsel boyutta olmuş, bu durum yıldız adlarını da etkilemiştir. Bir medeniyet dairesinden ötekine geçen Türkler kendi söz varlıklarını, yıldızlara verdikleri ad ve yükledikleri anlamları yanlarında taşımalarının yanı sıra girdikleri yeni inanç çerçevesinde bulunan yıldız adlarını da heybelerine katmayı bilmişlerdir.

Yıldız ad bilimi ile uzay ad biliminin ilk başlarda aynı terim olarak görüldüğü, 1973 yılından sonra ayrı başlıklar hâlinde değerlendirilmeye başlandıkları belirtilir. Nitekim yıldız ad bilimi Güneş, Ay, Dünya, Çobanyıldızı gibi uzaydaki tek bir cisme verilen adları inceler. Uzay ad bilimi ise birden çok olan, grup hâlinde bulunan cisimlere verilen adları inceler. Örneğin takımyıldızlarına verilen özel adlar bu bilim dalının inceleme alanına girmektedir (Şahin, 2015: 38-39).

2.5.2.4. Belge Ad Bilimi

Belge kelimesi Fransızcada *document* şeklindedir. Bu sözcüğün aslı da Latince olup *documentum* yani “öğretici örnek, ispat yöntemi” anlamındadır. *Dokümantonim* ise özel bir değere, anlama sahip olan belgelerin özel adıdır. Bir ulusun sahip olduğu ilk yazılı metinler, fermanlar, buyruklar, yapmış olduğu anlaşmalar vb. önemli belgelere özel adlar verilir. Bu özel adlar metinlerin bulunduğu bölgeye, anlaşmanın yapıldığı şehre bakılarak o anda verilebildiği gibi daha sonrasında araştırmacılar tarafından da verilebilmektedir. Örneğin Türklerin ilk belgeleri olarak kabul edilen Orhun Yazıtları’na bu isim araştırmacılar tarafından konulmuştur. Amasya Genelgesi adından da anlaşılacağı üzere Amasya’da yapıldığı için bu adı almıştır. Sevr Antlaşması Fransa’nın Sevr kasabasında imzalandığı için bu ad verilmiştir (Şahin, 2015: 40-41).

Belge ad bilimi halk için önemli olayların yazıya döküldüğü belgelerin adlarını, onların yazılış sebeplerini, yapılarını araştıran ve inceleyen bilim dalıdır. Şahin (2015: 42), bu ad bilimi

kolunun pek az bilindiğinden bahsederken Türkiye’de bu konuya ilk kez kendisinin değindiğini vurgular.

Edebiyattaki türlerin adlarını (şiir, hikâye, roman vb.) kendine konu edinen eser ad bilimi ile belge ad biliminin birbirine karıştırıldığı belirtilmektedir. Örneğin Atatürk’ün Gençliğe Hitabesi, Orhun Yazıtları birer eserdir. Bunların hangi ad bilimi dalınca incelenmesi gerektiği konusu belirsizdir. Bununla ilgili şöyle bir ayrım yapılmaktadır: Bireyin ürettiği, ortaya koyduğu bir ürün, eser varsa ve bu ürünün, eserin edebî yönü ön plana çıkıyorsa o eser ad biliminin konusudur. Bu ayrımın da yetersiz kaldığının altı çizilmektedir. Bireysel yaratıcılık ve edebî ruh ön planda olmasına rağmen bazı eserlerin zamanla topluma mal edildiği, toplumun tamamını ilgilendirdiği görülür (Şahin, 2015: 42-43). Örneğin Orhun Yazıtları bireyin ürettiği, ortaya koyduğu bir yazıt, eserken bütün Türkleri ilgilendiren bir belge niteliği kazanmıştır. Hatta bu belgeler Türklerle sınırlı kalmamış, kendi tarihini arayan başka milletlere de ışık olmuştur.

2.5.2.5. Örgüt Ad Bilimi

Türkçe Sözlük (1998b: 1736)’te “örgüt”, ortak bir amaç için veya bir işi gerçekleştirmek için toplanan kişi ya da kurumların oluşturduğu birlik olarak tanımlanmaktadır. Şahin (2015: 43), örgüt ad biliminin Yunancada “iş, emek adı” anlamına gelen bir terimle karşılandığını, diğer yabancı dillerde de *ergonimi* şeklinde kullanıldığını belirtir. Buna göre spor kulüplerinin adları, dernek adları, müzik gruplarının adları, tiyatro gruplarının adları, dans topluluklarının adları, parti adları, terör örgütlerine verilen adlar, dergi adları, gazete adları, yayın evlerinin adları, radyo ve televizyon kanalları ve programlarının adları ergoniminin araştırma sahasına girmektedir. Trabzonspor; Türk Tarih Kurumu; Karadeniz Teknik Üniversitesi; Akçağ Yayınevi; Ziraat Bankası vb. örgüt ad biliminin inceleme alanına giren özel adlara örnektir.

ICOS’ta da *ergonym* şeklinde verilmektedir. “Name of a product or a brand” yani bir ürünün veya markanın adı olarak tanımlanmaktadır (Terminology Group ICOS <https://icosweb.net/wp/wp-content/uploads/2019/05/ICOS-Terms-en.pdf>, 2010: 2 (ET: 26.12.2020).

Şahin (2015: 44), Türkiye dilciliğinde örgüt ya da iş ad bilimi ile ilgili herhangi bir çalışma yapılmadığını belirtir.

2.5.2.6. Kök Ad Bilimi

Türkçe Sözlük (1982: 1375)’te “kök” sözcüğü gerçek anlamıyla bitkileri toprağa bağlayan kısım olarak tanımlanmaktadır. Sözcüğün ad bilimsel alanda mecazi anlamda kullanıldığı görülmektedir. Bu anlamıyla kök kaynak, köken; bir kimseyi bir yere bağlayan manevi güçler şeklindedir.

Kök ad bilimi yabancı dillerin terminolojisinde *etnonimi* olarak geçmektedir. Yunanca bir kelime olan *ethnos*, “kavim, ulus, millet” anlamındadır (Türkçe Sözlük, 1982: 742). Kök nasıl ki bitkileri toprakla birleştiriyorsa aynı şekilde herhangi bir insanın da bir etnik gruba, boya, soya, halka, millete ait olmasını sağlamaktadır.

ICOS'ta *ethnonym* terimi “proper name of an ethnic group (a tribe, a folk, a clan etc.) or a member of this group” şeklinde tanımlanmaktadır. Buna göre etnonim; kabile, halk, klan gibi etnik grupların ya da bu gruplara üye olan kişilerin özel adıdır (Terminology Group ICOS <https://icosweb.net/wp/wp-content/uploads/2019/05/ICOS-Terms-en.pdf>, 2010: 2 (ET: 26.12.2020)).

Etnonimi kök adlarının nasıl ortaya çıktığını ve bundaki kuralları, kök adlarının ne anlama geldiğini, yapısal özelliklerini, geçirdikleri gelişim ve değişimleri araştıran ad bilimi koludur. Türk, Rus, Alman; Uygur, Çiğil, Oğuz, Kanglı gibi bütün halk, millet, boy, aşiret isimleri bu dalın araştırma sahasına girmektedir. Bunların yanı sıra kan bağı şartı olmaksızın ortaya çıkan ve insanların mensup olduğu dinî inançların, mezheplerin, tarikatların, cemaatlerin de kök ad bilimi bağlamında araştırılabileceği belirtilir. Örneğin Müslümanlar, Hristiyanlar; Yeseviler, Gülşeniler gibi (Şahin, 2015: 44).

2.5.2.7. Bitki Ad Bilimi

Her türlü bitkiye verilen özel adları, bu adların kaynaklarını, kural ve kanunlarını, dilsel yönlerini araştıran ad bilimi koludur. Yabancı terminolojide *fitonimi* olarak geçmektedir. Şahin (2015: 47), Türkiye’de bitkilere özel ad vermenin çok yaygın olmadığını belirtir. Bu durumun dünya genelinde de bu şekilde olduğunu, özel adlandırmaların ancak çok yaşlı veya bunun gibi birtakım yönleriyle ön plana çıkan bitkilere has olduğunu vurgular. Sadece bu tip bitkilerin adlarıyla ün yaptığını, diğerlerininse tür adlarıyla anılmaya devam ettiğinin altını çizerek Türkiye’nin en yaşlı ağacı olan Ambar Katran, İzmir’deki Teos Zeytin / Umay Nine Ağacı gibi isimler bitkilere verilen özel adlara örnektir.

Şahin (2015: 49), Türkiye’nin bitki bakımından oldukça zengin olduğunu fakat bu bitkilerin çeşitlerini ve bitkilere verilen özel adların varlığını bilen kesimin az olduğunu belirtir. Kırsalda yaşayan özellikle de ileri yaştaki insanların bunlara vâkıf olmasına rağmen ad bilimi anlamında bir derleme yapılmadığı için bilgilerin kaybolmaya yüz tuttuğunu vurgular. Halk arasında kullanılan tabirler öğrenilmediği için yabancı dillerden bitki adları alındığından ve bunların da Türkçeyi kuşattığından yakınmaktadır. Zira fitonimler hem tarihî hem de kültürel yönü olan değerli bir hazine niteliğindedir.

2.5.2.8. Eser Ad Bilimi

Yabancı terminolojide *hrematonimi* olarak bilinmektedir. Yunanca bir kelime olan *hrema* “eşya, nesne, ürün veya eser” (Şahin, 2015: 56) gibi anlamlara gelmektedir. Hrematonimi terimi yerine *ktematonimi* teriminin de kullanıldığı bildirilmektedir.

Edebî eserlere veya ürünlere, tablolara, eşyalara, müzik aletlerine, mücevherlere, değerli taşlara, silahlara verilen özel adları araştırıp inceleyen bilim dalına eser ad bilimi denilmektedir. Bu terimle ilgili yapılan açıklamadan, eserin daha çok ortaya çıkarılan bir ürün anlamında kullanıldığı anlaşılmaktadır. Bu alana “eşya ad bilimi” demek de bu noktada yerinde olacaktır (Şahin, 2015: 56-57). *Dişi Kurdun Rüyalari* (Cengiz Aytmatov’un romanı); *Kur’an Okuyan Kız* (Osman Hamdi Bey’in tablosu); *Yaren* (Özay Gönlüm’ün kendine has sazına verdiği isim); *Kaşıkçı Elması*; *Topkapı Hançeri* gibi isimler bu alanın araştırma sahasına girmektedir.

Şahin (2015: 57), ayrıca savaş meydanında kahramanlık gösteren kimselere verilen madalya, nişan gibi ödüllerin de ayrı bir inceleme konusu olarak ele alındığını belirtir. Bu gibi üstünlük ifade eden ödüllerin özel adlarını araştıran ad bilimi dalına *faleronimi* yani “nişan ad bilimi” denilmektedir. Dizi, sinema, müzik gibi sektörlerde verilen ödüller de bu kapsama dâhil edilebilir.

2.5.2.9. Zaman Ad Bilimi

Yabancı terminolojide *hrononimi* olarak geçen zaman ad bilimi belirli zaman dilimlerinin örneğin çağların, devirlerin, özel gün, ay veya yılların nasıl adlandırıldığını, bunların ortaya çıkışlarını, yapılarını inceleyen ad bilimi koludur. Anıldığında belli bir zamana götüren veya her yıl tekrar eden birtakım olaylara özel adlar verilmiştir. Hrononimi bu özel adları araştırmaktadır (Şahin, 2015: 58-59). *Orta Türkçe Dönemi*, *Miraç Gecesi*, *Atatürk Zamanı*, *Babalar Günü* gibi isimler bu alanın araştırma sahasına girmektedir. Devir veya dönemlerin adlandırılmasında araştırmacıların etkisi büyüktür ve her araştırmacının kendi bakış açısı doğrultusunda farklı adlandırmalar yaptığı görülür. Nitekim *Divan Edebiyatı*, *Yüksek Zümre Edebiyatı*, *Klasik Edebiyat*, *Saray Edebiyatı*, *Havas Edebiyatı* gibi terimlerle bunu tanıklamak mümkündür.

2.5.2.10. Uzak Ad Bilimi

Uzayda yer alan gök cisimlerine verilen adları, bunların nasıl verildiğini, gelişim ve değişimlerini inceleyen ad bilimi dalına *kozmonimi* yani uzak ad bilimi denilmektedir. Galaksiler, bulutsular, takımyıldızları gibi cisimler uzak boşluğunda birden çok sayıda olduğundan⁸ uzak ad

⁸ Uzak adlarının yıldız adlarıyla karıştırılabileceği belirtilmiş ve bunların arasındaki farka Yıldız Ad Bilimi (s. 43) bahsinde değinilmiştir.

biliminin araştırma sahasına girer (Şahin, 2015: 60). Galaksiler bünyelerinde milyonlarca yıldız, gaz kümesi, bulutsular barındıran göksel adalardır (Ayverdi, 2010: 397). Dünyanın içinde bulunduğu Samanyolu galaksiye örnektir. Bulutsular ise bir çeşit yıldız grubudur. Tek bir yıldız etrafına kümelenen yıldızlar ve onların yaydığı gazlar bulut gibi görüldüğünden dolayı bu isim verilmiştir (Ayverdi, 2010: 171). Şahin (2015: 61) özel adlar verilirken metafor yolunun en sık kullanıldığı isimlerin “nebula” terimiyle de bilinen bulutsular olduğunu ifade eder. Bulutsuların çoğunlukla hayvanlara veya hayvan organlarına benzetilerek adlandırıldığı belirtilir. *Atbaşı Bulutsusu* en yaygın adlandırmalardandır⁹.

2.5.2.11. Mit Ad Bilimi

Mitoloji denilince akla gelen ilk araştırmacılardan olan Mircea Eliade (2001: 15-16), mitin tanımını yapmanın güçlüğünden bahsederek mitin özellikleri ve yapısı hakkında bilgi verir, tanımlamasını yapar. Buna göre mit, kutsal bir öyküdür, başlangıcı yani yaratılışı anlatmaktadır. Bünyelerinde tanrılar yer alır. Dolayısıyla da mitlere konu olan şey ya da kişiler olağanüstü özelliklere sahiptir (Eliade, 2001: 20).

Mit ad biliminin sınırlarınınsa mitolojiyle sabit olmadığını belirtmek gerekir. Nitekim masal, destan, efsane, fabl, bilmece gibi diğer türlerin de mitonimi kapsamına dâhil edildiği görülmektedir. *Mitonimi* yani mit ad bilimi buna benzer edebî ürünlerdeki her türlü kişi veya varlığa verilen özel adları, bunların ortaya çıkışlarını, dildeki anlamlarını, yapılarını araştırır. Mitlerdeki nesnelere verilen adlar dolayısıyla mitoniminin diğer ad bilimi dallarından faydalandığı görülmektedir. Örneğin hayalî bir yer olan Kafdağı aynı zamanda toponimi yani yer ad biliminin de kapsamına girmektedir (Şahin, 2015: 62).

Şahin (2015: 63-64), yalnızca mitonimi çerçevesince değerlendirilebilecek, bu alana has iki terimden bahsetmekte ve bu terimlere Türkçe karşılıklar önermektedir. Bunlar *teonimi* yani “iyead bilim” ve *demonimi* yani “öcüadbilim”dir. ‘İye’lik sahiplik bildirmektedir. Nitekim Şahin de tanrıların isimlerini araştıran teonimiye bu karşılığı tanrıların sahip olma, hâkim olma özelliğinden dolayı verdiğini ifade eder. Mitlerdeki vazifesi insanları korkutmak olan şey ya da kişileri ele alan demonimiye karşılık olarak da korkulan nesneye verilen öcü adından hareket eder.

Teonimi, din ayrımı yapmaksızın her türlü tanrıya verilen özel adları, bunların dildeki görevlerini, yapılarını, tarih içerisinde geçirdiği değişiklikleri araştıran bir mit ad bilimi dalıdır (Şahin, 2015: 63). Türk kültürünün mit adları bakımından zengin olduğu görülür.

⁹Bulutsularla ilgili görseller için bk.:Nemiroff, Robert; BonnellJerry, “Günün Gökbilim Görüntüsü (Dizin) Bulutsu”, (Çev. Murat Tunçay ve Tahir Şişman), <http://www.bulutsu.org/ggg/sozcuk.php?sno=1> (23.10.2020).

Verbitskiy'inderlediği *Altay Yaratılış Destanı*'nda geçen *Tanrı Ülgen, Ak-Ana (Ak-Ene), Erlik* örnek olarak verilebilir (Ögel, 2010: 432-433, 435).

Tanrı adları dışında kutsiyet atfedilen pirlerin, ilk ataların ve özellikle İslamiyet'ten sonra Türkçeye giren *Azrail, Cebrail, Mikail, İsrail* gibi meleklerin isimleri de teonimi kapsamına dâhil edilebilir.

Demonimi terimi için *Dünya İnançları Sözlüğü* (2000: 107)'ne bakıldığında Yunanlıların *daimon* ya da *demon* sözcüklerini hem Tanrı hem de cin anlamında kullandıkları görülür. Terimin en başta Tanrı ile insan arasındaki bir varlığı karşıladığı, daha sonrasında ise bu anlamın daralarak kötü varlıklar, ruhlar ile sınırlandırıldığı dikkat çekmektedir. Mitlerdeki cin, şeytan gibi kötü varlıklara verilen özel adları, bunların nasıl ortaya çıktıklarını, anlamlarını, yapılarını araştırıp inceleyen mit ad bilimi türüne demonimi denilmektedir. Şahin (2015: 65), bu terime Türkçe karşılık olarak “öcü ad bilim”i önermektedir. *Türkçe Sözlük* (1998b: 1715)'te öcü isminin çocuk dilinde kullanıldığı belirtilerek “umacı” kelimesiyle eş anlamlı olarak sunulur. Umacı ise küçük çocukları korkutmak amacıyla uydurulmuş, korkunç ve çirkin bir görüntüye sahip olan yaratık şeklinde tanımlanmaktadır (1998b: 2281). Bu noktada Şahin'in ileri sürdüğü “öcü ad bilim” teriminin demonimi türünü karşılamakta yetersiz kaldığını belirtmek yerinde olacaktır.

Cinlere verilen özel isimlerden *Zurnacı, Behiye* (Sarpkaya, 2014: 174); alkarısına verilen özel isimlerden *Esmâ, Nefse Cini* (Sarpkaya, 2014: 211); devlere verilen özel isimlerden *Ucmuluğ* (Sarpkaya, 2014: 243), Trabzon yöresine has *Davara* (Sarpkaya, 2014: 279) vb. demoniminin araştırma sahasına girmektedir.

2.5.2.12. Araç Ad Bilimi

Yabancı terminolojide *poreyonimi* olarak geçen araç ad bilimi her türlü ulaşım aracına (uçak, otobüs, gemi, kamyon, taksi vb.) verilen özel isimleri araştırmaktadır. Bu vasıtalarla savaşlarda kullanılan gemiler, tanklar, zırhlı araçlar ile uydu ve roket isimleri de dâhil edilmektedir (Şahin, 2015: 66-67). Türkiye’de sondaj gemilerine verilen *Fatih, Yavuz, Kanuni* gibi isimler; Karayip Korsanları filminde gemiye verilen *Siyah İnci* adı; Selvi Boylum Al Yazmalım filminde kamyonu verilen *Aldırma Gönül* adı vb. poreyoniminin kapsamında değerlendirilmektedir.

2.5.2.13. Ürün Ad Bilimi

Pragmatonimi terimiyle de bilinen ürün ad bilimi yeni yeni çalışılmaya başlanan bir konudur (Şahin, 2015: 68). *Felsefe Sözlüğü* (1999: 709)'nde *pragma* sözcüğünün Yunanca olduğu ve “iş, eylem” anlamına geldiği belirtilir. Kelimenin insanların yaptığı eylemlerle, ilgi ve çıkarlarıyla, sembol ve göstergelerle ilgili olduğu da vurgulanır.

Girişimcilerin ürettikleri ürünlere verdikleri adları, markaları, sınıfları, serileri vb. araştıran ad bilimi türüne pragmatonimi denilmektedir (şahin, 68-69). Kişilerin para kazanma amacıyla ortaya koyduğu ürünler hiç şüphesiz onu satın alacak tüketicilere yöneliktir. Bunun bilincinde olan girişimciler ürünlerine verdikleri adlar ile hedef kitlenin dikkatini çekmek ister. Örneğin *Axe* adındaki bir parfüm markası kimi ülkede bu isimle piyasaya giriş yaparken İngilizce konuşan ülkelerde farklı bir isim alarak piyasaya sürülmüştür. Zira İngilizcede “balta” anlamına gelen *axe* sözcüğünü parfümle ilişkilendirmenin zor olduğu düşünölmüřtür¹⁰. O hâlde aynı ürünün farklı adlarla tüketiciye sunulduğu görölmektedir.

Puma, *Adidas* gibi giyim ile ilgili marka adları; *Apple*, *Samsung* gibi teknoloji ile ilgili marka adları; *Renault*, *Peugeot* gibi otomobil markaları ürün ad biliminin araştırma sahasına girmektedir.

ICOS’ta bir markanın ürününe vermiş olduğu özel adlar “brand name” terimiyle karşılanmaktadır. Bu terime Toyota örneği verilmektedir (Terminology Group ICOS <https://icosweb.net/wp/wp-content/uploads/2019/05/ICOS-Terms-en.pdf>, 2010: 1 (ET: 26.12.2020)).

2.5.2.14. Gök Ad Bilimi

Yabancı terminolojide *planetonimi* şeklinde bilinen gök ad bilimi, gökyüzündeki her türlü cismin yüzeyinde bulunan doğal nesnelerin özel adını araştıran ad bilimi dalıdır (şahin, 2015: 70). Planet “any of the bodies which move round the Sun or round another star” (Students’ Dictionary, 2008: 470) şeklinde tanımlanmaktadır. Yani gezegen olmanın şartı Güneş veya diğer yıldızların etrafında hareket etmektir. Verilen örnek cümle ise şu şekildedir: “Mars and Jupiter are planets but the Moon is not” (Students’ Dictionary, 2008: 470). O hâlde Mars, Jüpiter gezegene örnekken Ay bir gezegen değildir. Fakat şahin (2015: 71), Ay’da veya Mars’ta fark etmeksizin bunlarda bulunan her türlü özel adların planetonimi çerçevesi dâhilinde incelenmesi gerektiğini belirtir. Hatta *selenonimi* yani “ayadbilim” şeklinde Türkçeleştirdiği bir terimden bahseder. Buna göre selenonimi ayın yüzeyinde bulunan her türlü doğal nesnenin özel adını araştırmaktadır. Eğer gök ad bilimi gezegenler ile ilgili bir onim türü ise ayın bunun içerisine katılması tartişılır bir durumdur. Terim planet şeklinde değil de şahin’in yerleştirdiği gibi “gökadbilim” biçiminde ele alınırsa ayın bunun içerisine dâhil edilmesinde bir engel yoktur.

¹⁰Benzer örnekler için bk.: Özoğul, Erkan Mert (2018), “Bazı Popöler Markalar, Neden Bazı Ülkelerde Farklı İsim Kullanıyor?”, <https://pazarlamasyon.com/bazi-populer-markalar-bazi-ulkelerde-farkli-isim-kullaniyor/> (25.10.2020).

Atatürk Krateri, İbn-i Sina Krateri gibi isimler ayın yüzeyinde bulunan engebeler verilen adlara örnektir (Topuzoğlu, 1976: 53-54). Planetonimi de bu özel adları araştırıp incelemektedir.

Gezegenlerde yer alan doğal fiziki objelere verilen özel adların Türkiye’de ad bilimsel açıdan ele alınmadığı görülmektedir.

2.5.2.15. Yer Ad Bilimi

Eren (1965: 160), yer adının “en kısa şekilde belirtilmiş bir adres” olduğunu ifade etmektedir.

Kurt (1994: 45), yer adları bilim dalı için “yerbil” terimini önermiştir.

Yunancada *toponimi* şeklinde bulunan terim “yer, bölge, ülke, alan, boşluk adı” anlamına gelmektedir. Yeryüzünde bulunan her türlü coğrafi objeye verilen özel adları araştırarak onim türüdür. Bu coğrafi nesnelerin çeşitli terimlerle karşılandığı görülmektedir (Şahin, 2015: 73): oykonimi, oronimi, hidronimi, urbonimi, agroonimi, dromonimi, drimonimi, horonimi.

- **Oykonimi:** Şehir, ilçe, kasaba, köy, çiftlik gibi yerlerin adlarını ele alan toponimi türüdür. Yunanca ‘oikos’ yani ev sözcüğünden türemiştir. Kendi içerisinde üçe ayırmak mümkündür. İl, ilçe ve kasaba gibi şehir adlarını ele alan oykonimi türüne *astionim* veya *polisonim*; köy, mezra gibi çiftlik adlarını ele alan oykonimi türüne *komonim*; yaylak, kışlak gibi yayla adlarını ele alan oykonimi türüne ise *orpedyonim* denilmektedir (Şahin, 2015: 93-94). ICOS’ta “settlement name” şeklinde de geçen *oikonym* kısaca yerleşim adı olarak verilmektedir. Her türlü insan yerleşiminin örneğin şehirler, kasabalar, köyler, mezarlar, çiftlikler, evler vb. adıdır (Terminology Group ICOS <https://icosweb.net/wp/wp-content/uploads/2019/05/ICOS-Terms-en.pdf>, 2010: 5 (ET: 26.12.2020)).

- **Oronimi:** Dağ, tepe, kaya, düzlük, vadi, uçurum, geçit, ova, kanyon gibi engebelerin adlarını ele alan toponimi türüdür. Yunanca *oros* “dağ” anlamına gelmektedir. *Speleonim* yani yer altında oluşan mağara, uçurum, kuyu, labirent, dere, çağlayan, göl gibi oluşumlara verilen özel adları da oroniminin bir türü saymak mümkündür. (Şahin, 2015: 94-95). Eren (1965: 155) de toponiminin dağ, tepe, bel, sırt adları üzerinde duran koluna *oronymie* adının verildiğini belirtmektedir.

- **Hidronimi:** Çay, göl, okyanus, deniz, bataklık, dere, ırmak, pınar, nehir gibi her türlü suyun özel adını ele alan toponimi türüdür. Bunların her biri yabancı terminolojide farklı terimlerle geçmektedir. Yun. *potamos* yani “nehir” kelimesinden türetilen *potamonim* nehir, çay, ırmak ve derelerin özel adlarını; Yun. *limni* kelimesinden türetilen *limnomonim* göl, gölet ve havuzların özel adlarını; Yun. *okyeanus* kelimesinden türetilen *okyeanonim* açıkça anlaşılacağı üzere okyanus,

körfez, liman ve boğazların özel adlarını; *helonimise* bataklıkların özel adlarını ifade etmektedir. *Pelagonim* yani denizlere verilen özel adları da okyeanonimin bir türü saymak mümkündür (Şahin, 2015: 95-96). Eren (1965: 155) de toponiminin dere, çay, ırmak, göl adları üzerinde duran koluna *hydronymie* adının verildiğini belirtmektedir.

- **Horonimi:** El yani il, ilçe, ülke, yurt gibi idari sınırları olan fakat resmî sınırlara sahip olmayan, doğal sınırları olan yerlerin adlarını ele alan toponimi türüdür. Bir de horoniminin bir türü olmakla birlikte onun aksine resmî olarak da sınırları kabul edilen yerler mevcuttur. Bu yerlerin adları “idarieladı” (Şahin, 2015: 96) şeklinde isimlendirilmektedir. Örneğin Türkiye bir “idarieladı”dır. Şahin’in horoniminin bir türü olarak ele aldığı “doğaleladı”nın tanımının aslında horonimi ile örtüştüğü görülmektedir. Terimin daha iyi anlaşılması açısından Türkistan / Orta Asya, İdil-Ural Bölgesi gibi örnekler verilmektedir.

- **Drimonimi:** Orman adlarını ele alan toponimi türüdür. Yun. *drimos* “orman, koruluk” anlamına gelmektedir (Şahin, 2015: 97).

- **Dromonimi:** Yer altı, yer üstü, hava yolu, su yolu gibi her türlü yol adını ele alan toponimi türüdür. Tüneller, tarihî öneme sahip yollar, ticaret yolları, karayolları hatta boru hatları da dromonimi içerisinde değerlendirilmektedir. Fakat şehir, kasaba, köy gibi yerleşim birimleri içerisinde yer alan otobüs, vapur, dolmuş gibi araçların hatlarını dromonimi değil, urbonimi ve onun bir türü olan hodonimi dâhilinde ele almak gerekir (Şahin, 2015: 97).

- **Agroonimi:** Alan, tarla, bağ, bayır gibi ekilebilir arazi adlarını ele alan toponimi türüdür (Şahin, 2015: 97).

- **Urbonimi:** Kentlik adlarını ele alan toponimi türüdür.

Toponimi bu türlerin hepsini kapsamakta, yer adlarına verilen özel isimlerin nasıl konulduğunu, yapılarını, anlamlarını, tarihî süreç içerisindeki değişim ve gelişimlerini incelemektedir (Şahin, 2015: 74).

Eren, Avrupalıların *toponymie* şeklinde adlandırdıkları bilim dalının yer adlarını yapı, anlam ve köken bakımından açıklamaya çalıştığını ifade eder. Eren (1965: 155) toponymie karşılığı olarak “yer adları bilgisi” terimini tercih etmektedir. Yer adları bilgisi, bütün yer adlarını; köy ve şehir gibi yerleşme alanlarını; dağ, dere, tepe gibi doğal alanları kapsamaktadır.

ICOS’ta bu türlere ek olarak bazı terimlerin verildiği görülmektedir:

- **Choronym:** Söz konusu terim “proper name of a larger geographical or administrative unit of land” şeklinde tanımlanmaktadır. Buna göre diğer yerlere nispeten daha büyük bir coğrafi veya idari arazi birimine verilen isimdir. Örnek olarak Afrika, Sibirya gibi bölgeler verilmektedir. Ayrıca bazı dillerde büyük yerleşim alanları için *macrotoponym* teriminin kullanıldığı notu düşülmüştür (Terminology Group ICOS <https://icosweb.net/wp/wp-content/uploads/2019/05/ICOS-Terms-en.pdf>, 2010: 2 (ET: 26.12.2020)).

- **Endonym:** “Proper name of a geographical feature in an official or well-established language occurring in that area where the feature is situated” şeklinde tanımlanmaktadır. Yani bir coğrafi yer adının resmî olarak ait olduğu dildeki biçimine, adlandırılışına verilen isimdir (Terminology Group ICOS <https://icosweb.net/wp/wp-content/uploads/2019/05/ICOS-Terms-en.pdf>, 2010: 2 (ET: 26.12.2020)). Örnek olarak Almanların kendi ülkeleri için kullandıkları *Deutschland* adı bir endonimdir.

- **Exonym:** “Name used in a specific language for a geographical feature situated outside the area where that language is widely spoken, and differing in its form from the name used in the area where the geographical feature is situated” şeklinde tanımlanan egzonom, bir coğrafi adın ait olduğu ülkenin dışında kullanılış ve yazılışına verilen isimdir. Bu adın, o ülkenin ana dilindeki kullanılış ve yazılış biçiminden farklı olduğu unutulmamalıdır. Örneğin Türklerin, Almanların ülkesi için *Almanya* adını kullanması bir egzonomdur (Terminology Group ICOS <https://icosweb.net/wp/wp-content/uploads/2019/05/ICOS-Terms-en.pdf>, 2010: 2-3 (ET: 26.12.2020); Yavuz ve Şenel, 2013: 2244).

- **Eponym:** “Proper name of a person or group of persons, forming the basis of the name of another person, family, place, object etc.” şeklinde tanımlanmaktadır. Buna göre eğer bir kişi ya da bir grup kişinin adı başka bir kişinin, ailenin, yerin veya nesnenin özel adı olmuşsa buna *eponim* denmektedir. Örneğin *Washington* kişi adı, bir yer adı olarak Amerika Birleşik Devletleri’nin başkenti olmuştur (Terminology Group ICOS <https://icosweb.net/wp/wp-content/uploads/2019/05/ICOS-Terms-en.pdf>, 2010: 2 (ET: 26.12.2020)).

Aksan (1982: 112), hidronimi ve oronimiyi “Coğrafya Adları Bilimi” başlığı altında değerlendirmektedir. Buna göre coğrafya adları tıpkı diğer özel adlar ve diğer ad bilimi dalları gibidir. İnsanlar yerleştikleri mekânlarda dağ, akarsu, ova, deniz, göl vb. unsurlarla karşılaşır. Bunlara özel isimler verir, zamanla da isimlerde değişiklikler olur. Bu değişiklikler kültürlere dair ipuçları taşımaktadır. Bu ipuçlarından dolayısıyla da coğrafya ad biliminden sadece tarih, coğrafya gibi alanlar yararlanmamakta, söz konusu bilim dalı dil bilimsel incelemelere de veri sunmaktadır.

Yer ad bilimi, ad biliminin en çok bilinen ve en fazla araştırılan türüdür (Şahin, 2015: 92). Aksan (1982: 103) da bunu doğrulayarak yer adları biliminin çalışılma oranı açısından diğer onim

türlerine nazaran daha geniş bir dilime sahip olduğunu ifade etmektedir. Birçok ülkede semt, kasaba, köy, mahalle, cadde, sokak gibi adların incelendiği, bu adlarda meydana gelen tarihsel gelişim ve değişimlerin izlenerek kaydedildiği belirtilir. Bütün bunların yapılması sayesinde hem geçmişe ait bilgiler derlenip toparlanmakta hem de dil ve yerleşme tarihine, ülkenin kökensel yapısına dair ipuçları elde edilmektedir.

Yer adlarının önemli birer vesika olduklarına dikkat çeken Eren (1965: 159-160), yer adlarının tarih çalışmalarında sağlam bir dayanak olduğunu belirtmektedir. Yer adlarının köken bakımından iki büyük gruba ayrıldığını da ifade etmektedir: Türk kökünden gelen adlar ve yabancı dillerden alınmış olan adlar. Yabancı dillerden alınmış olan adlara çoğunlukla sınır bölgelerinde rastlanıldığını vurgulamaktadır.

Aksan (1982: 106), yer adlarının başlangıçta ad bilimsel incelemeler için değil, tarihsel araştırmalar için kullanıldığını belirtir. Bu durum, Eren (1965: 159-160)'ın ifade ettiği, yer adlarının tarih çalışmalarında sağlam bir dayanak olduğu hususunu destekler niteliktedir. Keza yer adları uzun bir süre de tarih için başvurulabilecek kaynaklar arasında görülmüştür. Günümüzde de bu yaklaşımın az çok devam ettiği; yer adlarının coğrafya ve kültür tarihinin sınırları içerisinde ele alındığı görülmektedir. Aksan (1982: 107), son yirmi beş yıldır ise yer adlarının dilsel açıdan değerlendirildiğini belirtmektedir. Şahin (2015: 79), Türkiye’de yer ad bilimi çalışmalarının 2000’li yıllardan sonra arttığını ifade etmektedir.

Aksan (1982: 104), yer adlarının özellikleri açısından yabancı ülkelerdekilerle benzer olduğunu belirtir. Aksan’ın “yerlileştirme” adını verdiği çaba hepsinde ortaktır. Bir isim hangi kaynak dilden alınırsa alınsın, ana dilin kurallarına uydurularak kullanılır. Ses ve biçim açısından ana dilin damgasıyla işaretlenen isimler, artık o dilin olur ve yabancılığını belli etmez. Aksan, “yerlileştirme” çabasının bütün dillerde mevcut olduğunu belirterek hem farklı dillerden hem de Türkçeden etimolojik örnekler verir: *Surb Mari / Surmari* > *Sürmeli* gibi veya Farsça *Bâlâ* yani “yüksek” kelimesinin halk tarafından *Ballı* şekline dönüştürülmesi sonucunda *Bâlâhisar*’ın *Ballıhisar* olması gibi (Aksan, 1982: 105). Görüldüğü üzere halk dilinin döndüğünü, kolayca söyleyebildiğini ve aşına olduğunu tercih etmektedir.

Halkın tercihlerinin esasında Türkçeye sahip çıkmak ve Türkçe isimleri korumak adına bir refleks olduğu görülmektedir. Aydın kesimin Arapça ve Farsçadan aldığı kelimelere karşılık halk bu kelimeleri kabul etmemiş, benimsememiştir. Eren (1965: 164-165) Türkçe “ak-kara” kelimeleri dururken aydınların neden “beyaz-siyah” kelimelerini aldığını sorgulayarak halkın refleksini örnek göstermektedir. Yer adlarına yansıyan “Akağıl, Akçalı, Akbulak, Akdeniz; Karaköy, Karabağ, Karacaören, Karasu” gibi misalleri vermektedir. Aynı şekilde halkın kırmızı yerine kıızı, mavi yerine göğü tercih etmesi ve bu durumun yansımasının yer adlarında görülebileceğini vurgulamaktadır. Türkçeye olan sevgi ve saygının izleri yer adlarından takip edilebilmektedir.

Bayraktar (2013: 97-111)'ın *Türkçede Renk Adlarıyla Özel Ad Yapımı* başlıklı makalesi, renkler ve renklerin kullanım sıklığını sayısal verilerle tanımlayarak göstermesi bakımından önemlidir.

Yer adları bilimi ile lehçe biliminin birbirine benzer şekilde çalıştığını belirten Aksan (1982: 107), yabancı ülkelerde bu iki bilim dalının aynı uzman tarafından yürütülebildiğini söylemektedir. Alanlar içerisinde dil ile ilgili sorunları gün yüzüne çıkarmak, adlandırma sorunlarına değinmek gibi ortaklıklar söz konusudur.

Bir yere ad verileceği zaman bazı faktörlerin devreye girdiği görülmektedir. Yani yere verilecek ad rastgele seçilmemektedir. O yerleşim yerinin durumu, konumu, orada hüküm sürmüş yönetici kesimi, yaygın meslek grupları, çevrede bulunan göl, anıt vb. unsurlar göz önüne alınmaktadır. Eren (1965: 161), yer adlarının kaynağı olarak boy adlarını, kişi adlarını, o yerin tabii durumunu, bitki adlarını, hayvan adlarını, renk adlarını, meslek adlarını, tarihî olayları saymaktadır. Aksan (1982: 109-111) ise, bu kaynakları genel olarak iki başlıkta toplamaktadır. Buna göre yerleşim yeri ve çevresinin özellikleri göz önüne alınarak ad verilebildiği gibi kişilere bağlı olarak da ad verilebilmektedir. İlk maddede belirtildiği üzere yerin yapısına, mevcut konumuna; yerin ve çevrenin renksel özelliklerine; bitki örtüsüne ve yetiştirilen ürünlerine; hayvanlarına; çevredeki yapılar; akarsulara göre isim konulabilmektedir. Örneğin *Yeşilyayla*; *Kavaklı*; *Yılanlı* gibi. İkinci maddede ise yerleşim yerine o yerle ilgisi bulunan bir kimsenin adının verilebildiği belirtilir. Ayrıca din ve din büyükleriyle, mesleklerle ilgili adların da konulabildiği vurgulanır. Örneğin *Kocamustafapaşa*, *Fatih*; *Mollaköy* gibi.

Şahin *Adbilim* (2015) isimli kitabında yer ad bilimi araştırmalarında kullanılması için bazı temel terimlere Türkçe karşılıklar önermiştir. Bu terimlerden dikkat çeken ve bu çalışmaya doğrudan katkısı olduğu düşünülenlere yer verilecektir.

Bazı yer adları genelgeçer yani herkes tarafından bilinip kabul edilirken bazı yer adlarının yalnızca orada yaşayanlarca bilindiği görülmektedir. Resmî olarak haritalarda yer almayan bu yer isimleri nesilden nesile sözlü bir şekilde aktarılmaktadır. İşte Şahin (2015: 79), bu adları araştıran, halkın hafızasından, ağzından derleyip toparlayan onim türüne “silikyeradbilim” demektedir. Yabancı terminolojide ise bu *mikrotoponimi* olarak geçmektedir. Silik yer adlarının bilinirlik yani yaygınlık derecesi oldukça azdır, o mevkide yaşayanlarla sınırlıdır. Şahin'in 2011 yılında kaleme aldığı *Yeradbilimi Araştırmalarında Mikrotoponiminin Yeri, Önemi ve Araştırma Yöntemi: Tırnak Köyü (İçel / Gülnar) Örneği* başlıklı makalesi bu terim ile ilgili detaylı bilgi vermesi bakımından önemlidir. Ayrıca çalışma, derleme ve inceleme yapmaya yönelik olması bakımından da dikkat çekici ve yol göstericidir.

Yer adlarının verilişinde belirli bir sistem var ise buna “yeradıl düzen / yeradıl gelenek” (Şahin, 2015: 81) denilmektedir. Bu durumun bir gelenek hâlini alabilmesi için kurallı olarak tekrar etmesi gerekmektedir.

Yer adlarını gramer kuralları çerçevesinde ele alarak onların yapılarını ortaya koyma işi “yeradıl tip” (Şahin, 2015: 81) olarak tanımlanmaktadır. Örneğin *Karadağ Yaylası*’nın adı sıfat + isim; *Pazarcık Yaylası*’nın adı isim + ek kuruluşundadır.

Yer adlarının hangi zaman diliminde ortaya çıktığının, hangi dillerin etkisinde kaldığının, o coğrafyadan kimlerin gelip geçtiğinin ve bu durumun yer adlarına yansımalarının araştırılmasına “yeradıl katman” (Şahin, 2015: 81) denilmektedir.

Yer adlarının çoğunlukla tamlayan + tamlanan biçiminde kurulduğu görülmektedir. Ad bilimsel alanda tamlanan unsur *indikatör* yani “yeradıl belirteç” (Şahin, 2015: 83) olarak adlandırılmaktadır. Bu tamlanan unsur, bazen yüzey yapıda bulunabileceği gibi bazen de derin yapıda bulunabilir; yani gizli olarak varlığını hissettirebilir. *Uzungöl* adındaki *göl*, *Kızılırmak* adındaki *ırmak* sözcükleri yeradıl belirteçlerdir. Yer adıl belirteçler, yer adlarının türünü, sınıfını bildirmek gibi önemli bir işleve sahiptirler.

2.5.2.16. Kentlik Ad Bilimi

Türkçe Sözlük (1998b: 1273)’te *kent* sözcüğü “şehir” ile eş anlamlı şekilde sunulur. Misalli *Büyük Türkçe Sözlük* (2010: 656)’te de aynı tanıma yer verilir. Sözcüğün Eski Türkçede *kend* biçiminde olduğu belirtilir. Fakat bunlar *kent* sözcüğünü tanımlamaktan uzaktır. O hâlde *kent* sözcüğü şehir sözcüğü üzerinden tanımlanmaktadır. Nitekim Farsça bir sözcük olan *şeh(i)r*, belirli özelliklere sahip yerleşim alanlarını ifade etmektedir. Bu özellikler ise orada yaşayan kimselerin ticaret, sanayi gibi işlerle meşgul olmaları ve kırsaldakinin aksine tarımsal faaliyetlerle uğraşmamalarıdır (Türkçe Sözlük, 1998b: 2081).

Urbanimi terimiyle de karşılanan kentlik ad bilimi aslında toponiminin bir türüdür. Bir kentin içinde bulunan şehir, meydan, pazar, cadde, sokak, bina, apartman gibi bütün unsurların özel adlarını araştırmaktadır. Yer ad bilimi yeryüzündeki bütün topografik unsurları araştırırken kentlik ad biliminin yerleşim birimleriyle sınırlı kaldığı görülmektedir. Örneğin bir şehirdeki caddelere, meydanlara, köprülere verilen adlar urbanimi sahasınca incelenirken, yerleşim birimi dışında kalan mezarlıklara, fabrikalara, parklara verilen adlar toponimi sahasınca ele alınmaktadır (Şahin, 2015: 84). Bu basit ayrımın dışında toponimi ile urbanimi alanlarının iç içe geçtiği belirtilmelidir.

Şahin (2015: 84-85), urbanimi içerisinde değerlendirilmesi gereken iki türden bahseder. Bunlar *agoronim* yani “şehir, meydan ve pazar adları” ve *hodonim* yani “cadde, sokak, hat, kıyı

vb.adları”. Agoronimi, şehirde bulunan meydan, pazar gibi toplanma alanlarına verilen özel adları inceler. Alışveriş merkezi ve mağazalarının adları da bu kapsamda değerlendirilebilir. Trabzon’daki *Kadınlar Pazarı*, *Bakırcılar Çarşısı*, *Kemeraltı* gibi isimler örnek olarak verilebilir. Hodonimi ise şehirde bulunan yol, cadde, sokak, geçit, tünel gibi çizgisel unsurlara verilen özel adları inceler. Yine Trabzon’daki *Uzun Sokak*, *Şehit Piyade Onbaşı Ali Yasin Erosmanoğlu Üst Geçidi*, *Akyazı Tüneli* gibi isimler örnek olarak verilebilir. ICOS’ta da *hodonym* kısaca “rota adı” olarak geçmektedir (Terminology Group ICOS <https://icosweb.net/wp/wp-content/uploads/2019/05/ICOS-Terms-en.pdf>, 2010: 3 (ET: 26.12.2020)).

Kurum ve kuruluşların adlarının da urbonimi alanınca incelendiği ve yabancı terminolojide bu bilim dalına *ktemtonimi* denildiği görülmektedir. Okullara, hastanelere, tiyatro ve sinemalara, camilere, statlara vb. verilen özel adlar kurum ad biliminin araştırma sahasına girmektedir (Şahin, 2015: 86). Trabzon’daki *Bener Cordan Ortaokulu*, *Farabi Hastanesi*, *Gülbahar Hatun Camii*, *Şenol Güneş Spor Kompleksi* gibi isimler örnek olarak verilebilir. Tüm bu örneklerin ortak noktası kişi adları kaynaklı olmalarıdır.

2.5.2.17. Hayvan Ad Bilimi

Yabancı terminolojide *zoonimi* olarak geçen hayvan ad bilimi, evcil veya vahşi fark etmeksizin bütün hayvanlara verilen özel adları araştırıp incelemektedir. Hatta romanlarda, hikâyelerde, filmlerde yer alan hayvanların adlarını da ele almaktadır. Bu tarz edebî ürünlerde geçen isimleri konu alan onim türüne “yazınhayvanadbilim” (Şahin, 2015: 86) denilmektedir. Yazar veya şairlerin eserlerinde hayvanlar üzerinden birtakım mesajlar vermeye çalıştıkları görülmektedir. Buna göre her bir hayvan farklı bir anlama sahip olmaktadır. Bunun dışında kahramanların sahip olduğu hayvanlara özel isimler verdikleri görülmektedir. Türk kültüründe de hayvanlara özel ad verme geleneği oldukça yaygındır. Bu duruma Költigin’in *Azman Ak*, *Az Yağız*, *Öksüz Ak* gibi isimler verdiği atları (Ergin, 2015: 59); Aytmatov’un *Dişi Kurdun Rüyalari* isimli kitabında yer alan *Akbar*, *Taşçaynar* gibi kurtlara verilen isimler; yine Aytmatov’un *Elveda Gülsarı* isimli kitabında *Gülsarı* adını verdiği at; *Arka Sokaklar* dizisinde yer alan *Garip Kont* isimli köpek zooniminin araştırma sahasına girmektedir.

Hayvanlara verilen özel adların kişi, yıldız, yer, kök, bitki veya zaman adları kaynaklı olduğu görülmektedir (Şahin, 2015: 88-89).

Öztürk ve Öncül tarafından 2017 yılında kaleme alınan “Adbilimi Açısından Eşek Sözlük Birimi” başlıklı makale bir hayvan türü olan eşeğin; bitkilere, diğer hayvanlara, mekânlara, eşyalara, matematik terimlerine ve hastalıklara ad olmasına örnekler sunması açısından önemlidir (Öztürk ve Öncül, 2017: 186).

2.5.3. Ad Biliminin Tarihi ve Ad Bilimsel Çalışmalar

Ad bilimi çalışmaları ilk etapta dil bilimsel amaçlar için yapılmıyor, toplumların yerleşme ve kültür tarihlerinin aydınlatılması için kullanılıyordu (Aksan, 1982: 96). Nitekim ad biliminin başlı başına bir disiplin olarak kabul edilmesi daha sonra olacaktır. Bir bilim dalı hâline geldiği zaman da bir noktada pek çok problemin giderilmesinde rol oynamaya devam edecektir. Şahin (2015) de bu durumu vurgulayarak ad bilimsel çalışmalar sonucunda elde edilen verilerin, dilde yaşanan ve gelecekte yaşanması ihtimal dâhilinde olan problemlerin çözümünde kullanılabileceğini belirtmektedir.

Ad ve ad bilimi ile ilgili çalışmalar ilk olarak Batılı araştırmacılar tarafından yürütülmüştür. Bu nedenle çalışmada ad biliminin tarihinden bahsederken “Batı’da Türk Ad Bilimi Çalışmaları” ve “Türkiye’de Türk Ad Bilimi Çalışmaları” şeklinde iki başlığa yer verilmiştir. Nitekim Türk diliyle, edebiyatıyla, tarihiyle, kültürüyle ilgilenen Batılı bilim adamları Türk adlarıyla da ilgilenmiştir. Hatta bu konuya eğilmeleri Türk bilim adamları ve araştırmacılarından daha önce olmuştur (Sakaoğlu, 2001: 150).

2.5.3.1. Batı’da Türk Ad Bilimi Çalışmaları

Ad bilimi bağımsız bir bilim dalı olarak faaliyet göstermeden önce genel olarak dil biliminin ayrılmaz bir parçası olarak kabul edilmekteydi. Dilciler ise bu alana gerektiği önemi gösteremiyordu. Farklı farklı bilim dallarının ad bilimi üzerine eğilmesiyle birlikte ön plana çıkmaya başlayan söz konusu dil bilimi dalının tam anlamıyla bağımsız olması Auguste Longnon sayesinde (Sakaoğlu, 2001: 137).

İlk ortaya çıktığı zamanlarda yalnızca *toponymie* ve *anthroponymie* şeklinde iki türden ibaret görülen ad bilimi, çoğunlukla *toponymie* hatta “toprak dili” şeklinde adlandırılıyordu (Sakaoğlu, 2001: 138; Şahin, 2015: 1). 1888 yılından itibaren de bu şekilde geniş bir çevreye ulaşmış ve 1950’li yıllarda üniversitelerde ders olarak okutulmuş; ancak burada bir eksiklik söz konusudur. Bu eksiklik 1938-1949 yılları arasında gerçekleşen kurultaylar sayesinde giderilmiş ve bu alan, *onomastique* adıyla derli toplu bir disiplin olarak yeniden ele alınmaya başlanmıştır. 1953 yılında American Name Society’nin yayın organı olan *Names* dergisinin yayımlanmaya başlamasıyla da adlar ile ilgili yazılan makalelerin burada toplandığı görülür (Sakaoğlu, 2001: 138).

Sakaoğlu (2001: 138-144)’nın vurguladığı üzere ad bilimi henüz yeni bir bilim dalıyken bu bilim dalını tanıtan “Uluslar Arası Ad Bilimi Kurultayları” olur. İlk toplantı 1938 yılında Paris’te düzenlenir. Kurultayın ismi bile ad biliminin o zamanki konumu ve kapsamı hakkında bilgi vericidir: “Birinci Uluslar Arası Yer ve Kişi Adları Bilimleri Kurultayı”. Görüldüğü üzere ad bilimi

yer ve kişi adları bağlamında değerdendirilmiştir. Türkiye'nin ilk defa katıldığı toplantı ise 1949 yılında Brüksel'de düzenlenen üçüncü kurultaydır. Bu toplantıya Ali Tefvik Tanoğlu ve Ahmet Caferoğlu katılmıştır. Bir noktada Batı'da gerçekleştirilen faaliyetlerin ölkemize yavaş da olsa sirayet ettiği görölmektedir. Nitekim ölkemizde, kurultayların ardından araştırmacılar tarafından yazılan değerdendirme yazıları bu durumu tanıklamaktadır. Örneğin beşinci toplantıdan sonra böyle bir değerdendirme yazısı kaleme alan Halil İnalçık'ın makalesine bakıldığında; onomastik ilimlerin yer ve kişi adlarının “menşe ve tekâmülünün tetkiki” (İnalçık, 1956: 223) anlamına geldiği belirtilir. Ayrıca onomastiğin gittikçe genişleyen bir ilim kolu hâline geldiği de ifade edilir.

Kurultaylardan sonra özellikle Avrupa'da pek çok ad bilimi dergisi yayımlanır. Türkiye'ye yönelik çalışmalara da yer vermesi yönüyle diğer dergilerden ayrılan *ONOMA*'nın özel bir konumda bulunduğunu belirtmek gerekir. Louvain / Belçika'da kurulan *International Committee of Onomastic Sciences* isimli ad bilimi derneği tarafından yayımlanan *ONOMA* dergisi dünyanın en ünlü ad bilimi dergisidir (Sakaoğlu, 2001: 144-145). ICOS'un yayın organı olan bu dergi, Yunanca “ad” anlamına gelen bir sözcükten oluşmaktadır. İlk sayısı 1950'de yayımlanan derginin o dönemdeki müdürü Hendrik Jozef Van de Wijer'dir. *Onoma*, güncel ve uluslararası onomastik bibliyografyaları içermektedir. En önemli özelliğinden birisi de bu bibliyografyaların geniş yer tutmasıdır. 1996 yılında yayımlanan 31. cilt ve 1997 yılında yayımlanan 32. ciltten itibaren akademik düzeyde ad üzerine yapılan araştırmaları, adın tüm alan ve türleriyle ilgili yazıları, güncel araştırma raporlarını, makaleleri ve incelemeleri de içermeye başlamıştır. Hakemli bir dergi olan *Onoma*'ya gönderilen makaleleri en az iki uzman anonim olarak okumakta ve değerdendirmektedir (Peeters Online Journals, <https://poj.peeters-leuven.be/>¹¹ (ET: 31.01.2021)).

Ad bilimi alanında çalışmaları olan araştırmacıları aşağıdaki gibi sunmak mümkündür (Sakaoğlu, 2001: 150-155):

- **Geza Kuun:** Tespit edilen en eski çalışma kendisine aittir. 1904 yılında kaleme aldığı “Tokuz Oğuz Körtigin Şahıs Adı” isimli makalesi önemlidir.

- **Heikki Paasonen:** 1906 yılında kaleme aldığı “Kazan Şehrinin Adı” başlıklı makalesi dikkate değerdir.

- **Bernat Munkacsi:** Macar bilim adamı Munkacsi, esasen Türklerle ilgili ilk yazılarını 1880'li yıllardan itibaren kaleme almaya başlamıştır. Adlarla ilgili ilk yazısı ise 1912 yılında yazdığı “Doğu Türkçesi Kuş Adları: Paşa, Atmaca” başlıklı makalesidir. Adları yalnızca kişi ve yer adından ibaret görmemesi dikkat çekmektedir. Nitekim takip eden yazılarının başlıklarına

¹¹ Dergide yer alan makalelerin arşivi için bk.:OnomaJournal of the International Council of OnomasticSciences, “Archive”, [https://onomajournal.org/archive/\(31.01.2021\)](https://onomajournal.org/archive/(31.01.2021)).

bakıldığında adların anlamlarına, onluk sayı adlarına ve haftanın günlerine verilen adlara eğildiği görülmektedir.

- **Gombocz Zoltan:** 1915 yılında kaleme aldığı “Arpad Çağına Ait Türkçe Yer Adları” başlıklı makalesi önemlidir. 12-13. yüzyıllarda Macaristan’da konulmaya başlanan Türkçe kişi adlarının incelenmesi üzerinedir.

- **Willy Bang:** 1917 yılında kaleme aldığı “Birkaç Büyük Kedinin Türkçe Adları Üzerine” başlıklı yazısı dikkate değerdir.

- **Gyula Julius Nemeth:** Çok sayıda yazısı olan araştırmacı adlar üzerine ilk makalesini 1922 yılında kaleme almıştır. Boy ve halkların adlarına, yer adlarına, hayvan adlarına, yıldız adlarına dair makaleleri vardır.

- **Lajos Fekete:** Adlarla ilgili ilk yazısı 1924 yılına aittir. Osmanlı-Türk adlarına farklı açılardan yaklaşmıştır. Bugün terim olarak kabul edilen fakat o yıllarda henüz bilinmeyen hrononimi yani zaman adlarına “Osmanlı-Türk Özel Adlarında Zaman Bildiren Kelimeler” başlıklı makalesiyle; sayı adlarından kaynaklanan yer adlarına da “Sayı Adlarıyla Kurulmuş Osmanlı-Türk Yer Adları” başlıklı makalesiyle yer vermiş olması dikkat çekicidir.

- **Lajos Ligeti:** 1925 yılında kaleme aldığı “Kırgız Kavim İsminin Menşei” başlıklı yazısı önemlidir.

- **Omeljan Pritsak:** 1951 yılında kaleme aldığı “Altay Kavimlerinin Boy Adları ve Unvanları” başlıklı doktora çalışması ve 1985 yılında kaleme aldığı “Çin Kaynaklarında Eski Türkçe Hanedan Adları” başlıklı makalesi önemlidir.

- **Lászlo Rásony:** Sakaoğlu (2001: 153)’nın vurguladığı üzere, Türk ad bilimi alanında en çok çalışması olan araştırmacı Rásony’dır. Bu çalışmalarının sayısının 48’i aştığı ifade edilmektedir. İlk yazısı 1923 yılına aittir. Türkçe kişi adları üzerine yaptığı çalışmalarla ön plana çıkan Rásony, Atatürk’ün isteği ve daveti ile Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesinde görev almıştır. Macaristan Bilimler Akademisinin 1932 yılında düzenlediği “Türk Antroponimi ve Etnonimi Sözlüğü Projesi”ni kazanmasıyla ad bilimi üzerine daha fazla eğilmeye başlamış ve ad bilimi çalışmalarını vefat edinceye kadar sürdürmüştür. Türk dünyasının değişik coğrafyalarıyla ilgili çalışmaları olan Rásony’nin hazırladığı *Onomasticon Turcicum* adlı iki ciltlik eseri tüm Türk kişi adlarını ele alan geniş çaplı bir eserdir (Şahin, 2015: 124).

Onomasticon Turcicum büyük emekler sonucu ortaya çıkarılan bir eserdir. Rásony’nin kâh üniversitedeki çalışmaları kâh ise de sağlık problemleri eseri tamamlamasında birer engel teşkil

etmiştir. Bu noktada vefatına kadar eşi ve meslektaşları söz konusu eseri tamamlamasında ona destek olmuştur. İmre Baski de bu destekçiler arasındadır: Türk tarihinin başlangıcından 20. yüzyılın ilk yarısına kadar olan zamanda Türk boylarının kullandığı 60.000'den fazla isim ve varyantı içeren bu eserin dizinini bir ön çalışma olarak İmre Baski hazırlamıştır (Baski, 1997: 31-32).

- **Hartwig Scheinhardt:** Türk yer adlarıyla ilgili yapılmış ilk bibliyografya denemesi ona aittir. 1979 yılında tamamlanan eser içerisinde 827 künye yer almaktadır (Keleş, 1996: 8). “Türk Yer Adlarının Tipleri (Typen Türkischer Ortsnamen / Einführung, Phonologie, Morphologie, Bibliographie)” adını taşıyan kitap, daha öncesinde doktora tezi olarak hazırlanmıştır. Aksan (1982: 116)’ın vurguladığı üzere, Türkçe yer adları hakkında bugüne kadar yapılmış en geniş çalışmadır. 98 sayfalık bir girişle başlayan çalışma, Türkçe yer adlarını ses bilgisel ve şekil bilgisel açıdan incelemesinin yanı sıra anlam bilimi bakımından da ele almaktadır (Sakaoğlu, 2001: 130).

Aksan (1982: 106), bunların dışında bilimsel ad bilimi alanının kurucusu olarak gösterilen araştırmacının Wilhelm Arnold olduğunu vurgular.

2.5.3.2. Türkiye’de Türk Ad Bilimi Çalışmaları / Türk Ad Bilimi Tarihi

Batı’da ad bilimi ile ilgili yapılan çalışmaların, kurulan derneklerin, düzenlenen bilimsel toplantıların etkisi Türkiye’ye yansıyınca buradaki araştırmacılar da ad bilimi konusuna yönelmişlerdir (Sakaoğlu, 2001: 61).

Türkiye’de ad bilimi araştırmalarının başlangıç tarihi ile ilgili olarak Şahin (2015: 4), kesin bir hüküm vermenin güç olduğunu belirtir. Bununla birlikte eski zamanlarda kaleme alınmış sözlükler, seyahatnameler, tarih ve coğrafya kitapları vb. eserlerde yer alan bazı kişi ve yer adlarının anlamlarına yönelik yapılan açıklamaları, bu bilim dalının ilk nüveleri olarak düşünmek mümkündür. Aynı zamanda günümüzde karşılaşılan kuramsal altyapı eksikliğinin ve terim, kavram, sınıflandırma ve yönteme dair yoksunlukların eskiden beri süregeldiği vurgulanmaktadır.

Şahin’in eski zamanlarda kaleme alınmış eserler şeklinde bahsettiği çalışmalara Sakaoğlu geniş yer ayırmıştır. Sakaoğlu (2001: 17), Türk ad bilimini her ne kadar doğrudan bu bilim dalıyla ilişkili olmasa da *Dîvânü Lûgati’t-Türk*’ten başlatmaktadır. Kâşgarlı Mahmud tarafından 1077 yılında tamamlanan ve Türk diline büyük hizmetleri olan bu eser, alanında pek çok ilki gerçekleştirmiştir. Eser, ad bilimsel açıdansa Türkçenin bilinen ilk sözlüğü olması sebebiyle önem taşımaktadır (Ercilasun, 2015: 314). Eserde kişi adlarına, yer adlarına, boy adlarına, coğrafya adlarına, kadınlarla ilgili adlara, gök cisimlerinin adlarına, din ulularının adlarına, çocuk oyunlarının adlarına ve bunların anlamlarına rastlanmaktadır (Sakaoğlu, 2001: 17-20). Eser

Araplara Türkçe öğretmek için kaleme alındığından ad bilimsel bir incelemeden söz etmek mümkün değildir. Fakat söz konusu bilim dalına da malzeme sunması açısından değerlidir.

Önemli veri kaynağı niteliğindeki başka bir eser de Evliya Çelebi'nin *Seyahatname*'sidir. Bu eserde de yiğitlerin, erkeklerin, kadınların, şairlerin, âşıkların hatta İstanbul'daki kapıların ve yiyecek-içeceklerin adlarına vb. yer verildiği görülmektedir. Diğer eserden ayrılan yönü ise bunların anlamlarından çok veriliş sebepleri üzerinde durmasıdır (Sakaoğlu, 2001: 20-23). Bu durum söz konusu eseri ad bilimsel incelemelerin ilk nüvesi konumuna taşımaktadır.

Bu kapsamda bahse konu olan son eser Şemseddin Sami'nin *Kamûsü'l-Âlâm*'ıdır. 1898'de tamamlanan bu eser içerisinde de adlar ve açıklamalarını bulmak mümkündür.

Sakaoğlu (2001: 23-25), bu 3 eserin dışında Türk ad bilimiyle ilgili daha pek çok kaynağın mevcut olduğunu vurgulamaktadır. Üstelik bir tek Türk dünyası içerisinde değil, yabancılar arasında da Türk adlarıyla ilgilenen araştırmacıların var olduğunu belirtmektedir. Arap edebiyatı içerisinde tanınmış kişilerden olan Kalkaşandî'nin *Subhu'l-A'sasâ fî Kitabât* adlı ansiklopedik eseri ve Alman Türkolog Annemarie Schimmel'in *Herr Demirci Heisst Einfach Schmidt* adlı çalışması buna örnek olarak verilmektedir (Sakaoğlu, 2001: 25-27).

Ad biliminin tüm bu eserlerle birlikte adım adım bilimsel bir aşamaya doğru yürüdüğü unutulmamalıdır. Nitekim hiçbir bina temelsiz var olamaz ve ayakta duramaz. Türk adlarını, anlamlarını, veriliş sebeplerini ele alan eserler de ad biliminin temelidir. Bu yayınlar daha sonraki çalışmalar üzerinde etkili olacaktır.

Şahin (2015: 4), Batı'da ortaya çıkan onomastiğin etkisiyle Türk aydınının 20. yüzyılın ilk çeyreğinde ad bilimsel bir farkındalık yaşadığını belirtir. Buna dayanak noktası olarak sadece yer, kişi ve boy adlarını konu edinen makalelerin kaleme alınmasını gösterir. Alanla ilgili bu ilk adımların yetkin birer çalışma olmadıklarını söylemek mümkündür. Bu ilk nüvelerde sınırlı terimsel ifadelerin kullanıldığını belirten yazar, tanımlamaların eksik olduğunu; ad bilimine özgü terim kullanımının ancak 1940'lardan itibaren Abdulkadir İnan, Ahmet Caferoğlu gibi bilim adamlarınca tercih edildiğini söylemektedir.

Bununla birlikte Saim Sakaoğlu'nun *Türk Ad Bilimi* isimli çalışması, 'Türk ad bilimi' konusunda yazılmış ilk kitap olma özelliğine sahiptir. Söz konusu kitapta Sakaoğlu (2001: 7), Türkiye'deki ad bilimi çalışmalarının 1950'li yıllarda başladığını belirtir. Ad bilimi 19. yüzyılda kendisine ansiklopedi maddelerinde yer bulurken 20. yüzyılın başlarına gelindiğinde *Türk Derneği*, *Türk Yurdu* gibi dergilerde yer aldığı görülmektedir. Bu dergilerde yayımlanan yazıların ad bilimsel incelemelere dair ilk yazılar olduğu vurgulanmaktadır. Nitekim Türkiye'de yer adlarıyla ilgili ilk yazı Safvet Bey tarafından kaleme alınmış ve *Türk Derneği*'nde yayımlanmıştır. Bu yazı

bir dizi olup “Osmanlı Coğrafya-yı Târihiyyesi” başlığı altında 4 sayı sürmüştür (Sakaoğlu, 2001: 29-30).

Türk kişi adlarıyla ilgili ilk çalışmaları yapan araştırmacı Besim Atalay’dır. Söz konusu yazıları *Türk Yurdu* dergisinde yayımlanmıştır. Bu noktada bahsi geçen dergilerin ne kadar önemli olduğunun altı bir kez daha çizilmelidir. Besim Atalay’ın yazdığı yazılar da bir dizi olup “Türk Büyüklüğü veya Türk Adları” başlığı altında 5 sayı sürmüştür. Daha sonra bu yazılar tamamlanarak kitap hâlinde basılmıştır (Sakaoğlu, 2001: 34). Kitabın ilk baskısı 1923 yılında, ikinci baskısı 1935 yılında ve üçüncü baskısı da 1936 yılında yapılmıştır. Türk adlarının alfabetik bir şekilde sıralandığı bu kitabın ilk baskısının diğerlerine nazaran daha detaylı olduğu belirtilmektedir. 1935 yılındaki diğer baskıda adların açıklamalarının ve haklarında verilen bilgilerin daha az olduğu vurgulanmaktadır (Sakaoğlu, 2001: 39). 1936 yılındaki baskıya bakıldığında ise açıklama ve bilgilerin yer almadığı görülmektedir. Atalay (1936: 3), eserin ön sözünde 5600’den fazla Türk adını sıraladığını ifade etmektedir. Bu adların kişi adı veya soyadı olmaya uygun isimler olduğunu belirtmektedir. Eserindeki adların kaynağını ise 3’e ayırmaktadır: Tarihte yaşamış kişilerin adları, *Tarama Dergisi*’nde yer alan adlar ve İçişleri Bakanlığı tarafından çıkarılan *Köylerimiz* adlı kitapta yer alan adlar. Eserin ön sözünde ayrıca isim türetme yollarından da bahsedilmektedir. Buna göre, “Er, İl, Gün, Ay, Bay, Tay, Timur, Tekin, Boğa” vb. ön ek, son ek işlevi gören sözler yeni isimler yapabilmek noktasında yardımcıdırlar. Yine -mAn eki de buna dâhil edilmektedir. İki ismin bir araya getirilmesi yoluyla, fiil köklerinin sonuna birtakım edatların getirilmesi yoluyla yeni isimlerin türetilebileceği belirtilmektedir (Atalay, 1936: 4-5). Dikkat çeken nokta ise Farsça eklerle yapılan isimlerin ve Arapçadan Türkçeye çevrilen isimlerin kullanılmaması gerektiğine yapılan vurgudur (Atalay, 1936: 6). Ön sözden sonra açılan ilk başlık “Tarihten Alınmış Adlar”dır. Söz konusu bölüm *Aba* ismi ile başlamaktadır (Atalay, 1936: 9-10). Kitapta yer alan ikinci başlık “Tarama Dergisinden Seçilen Adlar”dır. Söz konusu bölüm *Abay: Dikkat* ismi ile başlamaktadır. Burada sıralanan isimlerin karşılarında Osmanlıcılarının gösterildiği belirtilmiştir (Atalay, 1936: 29-30). Kitabın üçüncü ve son başlığı “Köylerimiz Adlı Kitaptan Seçilenler”dir. Söz konusu bölüm *Arbaç* ismi ile başlamaktadır (Atalay, 1936: 77-78). Burada sıralanan isimlerin aslında *antropotonim* yani “kişiadlı-yer adı” (Şahin, 2015: 108) olduğu görülmektedir.

Türk Yurdu dergisinde öne çıkan bu önemli isimlerin yer adları ve kişi adları üzerine yapmış olduğu çalışmalardan sonra ad bilimiyle ilgili yazıların ve konu çeşitliliğinin arttığı görülmektedir. Gemilerin, günlerin, ayların ve sayıların adlarını ele alan araştırmacıların var olduğu görülmektedir (Sakaoğlu, 2001: 47-48). Bu durumda ad biliminin yalnızca yer adlarından ve kişi adlarından ibaret olmadığının farkına yavaş yavaş varıldığı söylenebilir.

Sakaoğlu (2001: 48-50), alanda öne çıkan isimlerden bahsederken yeni yeni ortaya çıkmaya başlayan ad bilimi çalışmalarına önemli katkılar sağlayan Hamit Zübeyr Koşay’a da değinmektedir.

Koşay'ın özellikle Türkiye'ye geldiğinde *Türk Yurdu*'nda 1927 yılında yayımladığı *Türk Adlarına Dair Araştırma* başlıklı makalesinin alanındaki ilk yazı olduğunu vurgulamaktadır.

Ayrıca Cumhuriyet'in ilanından sonra İçişleri Bakanlığı tarafından 1928 yılında yayımlanan *Köylerimizin Adları* ve 1933 yılında yayımlanan *Köylerimiz* isimli 2 eserin, yer ad bilimi üzerinde derlemeye dayanan ilk çalışmalar olduğu belirtilmektedir (Keleş, 1996: 6).

21 Haziran 1934 Soyadı Kanunu'nun çıkarılmasıyla birlikte alanla ilgili eserlerin sayısında artış görülmüştür. Sakaoğlu (2001: 50-52) bu konuyla ilgili 12 eserin künyesini sunar. Eserlerin başlıklarına göz atıldığında hepsinde 'Türk' adının ortak olduğu fark edilir. Hatta bazı eserlerde Türk adının önüne 'öz' sözcüğünün de eklenmesi dikkat çekicidir. O hâlde bu yıllarda millî kimliğin sembolü olan Türkçe isim ve soy isimlerinin ön plana çıktığı söylenebilir. 1934 ile 1939 yılları arasında devam eden bu sürecin ardından 20 yıllık bir durgunluk dönemi başlar. Bu zaman zarfında çokça kitap yayınının görülmediğini belirten Sakaoğlu (2001: 52-53), 1959 yılına gelindiğinde ikinci bir dönemin, yeni bir anlayışın başladığını ifade eder. 1990'lı yılların başına kadar devam eden bu süreç içerisinde kadın, erkek ve çocuk adları üzerine kitapların yazıldığı görülmektedir. O hâlde söz konusu ikinci dönem içerisinde kişi adlarıyla ilgili çalışmaların ön plana çıktığı söylenebilir. 1990'dan sonra ise kişi adlarıyla ilgili yayımlanan kitaplara "İslamî" vurguların eklendiğini belirten Sakaoğlu (2001: 54-55), kitapların çoğunluğunun İslamî geleneğe uygun ad verme üzerine olduğunu ifade etmektedir.

Özcan Başkan'ın bu derleme çalışmaları üzerine inşa ettiği "Türkiye Köy Adları Üzerine Bir Deneme" başlıklı yazısı da önem arz etmektedir. 1971 yılında yayımlanan bu çalışmada adlar, 100.000'i aşkın fiş kullanılarak bir sınıflandırmaya tabi tutulmuştur: Türkçede belli bir anlamı olanlar, belli bir anlamı olmayanlar ve yabancı bir parça taşıdığı hâlde belli bir öbek meydana getirenler. Adlar ve coğrafi olarak dağılımları da ayrıca haritalandırılmıştır. Aksan'ın 1972 yılındaki *XI. Uluslararası Adbilimleri Kurultayı*nda sunduğu "Anadolu Yer Adları Üzerine En Yeni Araştırmalar" başlıklı bildirisi, *Köylerimiz* adlı kitaptan yola çıkarak köy adları üzerinde sayımlar yaptığı bir çalışmadır. Bu çalışma esasında, Başkan'ın yazısındaki eksiklikleri gidermeye yönelik bir atılımdır. *Köylerimiz* adlı kitaptan hareketle yapılan diğer bir çalışma da Aysun Gündüz Önal ve Mustafa Şenel'in 2016 yılında kaleme aldığı *Yer Adları (Toponimi) Açısından Divanü Lûgati't-Türk* başlıklı makalesidir. DLT'de geçen yer adlarının karşılıkları ve anlamları *Köylerimiz* adlı eserden yararlanılarak tespit edilmiştir. Bununla birlikte DLT'de yer almasına rağmen söz konusu eserde bulunmayan yer adları da ayrıca listelenmiştir (Önal ve Şenel, 2016: 64).

Sakaoğlu (2001: 12-15), dilimize Batı dillerinden giren ilk terimleri de kronolojik bir şekilde sıralar: Buna göre *Onomastika* terimi ilk defa 1934 yılında Hüseyin Namık Orkun'un "Has İsimlerin Tetkiki" başlıklı yazısında geçmektedir. Bu yazı esasen *II. Türk Dil Kurultayı*nda "Türk Dili'nin Tarihî Akışı ve Filolojisi" adlı bildiride sunulmuştur (Çimen, 2019: 376). Bir diğer terim

*Toponim*dir. Bu terim de ilk defa 1937 yılında Ahmet Caferoğlu tarafından kullanılmıştır. *Toponimik* terimi de aynı yıl Caferoğlu ve Hasan Reşit Tankut tarafından kullanılmıştır. *Onomastik* terimi 1938 yılında Agop Dilaçar'ın "Anadolu Toponimisi ve Fırat Adı /Anadolu Toponimisinde Substratum" başlıklı makalesinde kullanılmıştır. Hatta ilk defa *Toponimi* teriminin de başlık olarak kendisine yer bulduğu görülmektedir. *Anthroponymie* terimi 1951 yılında Caferoğlu tarafından kullanılmıştır. Bu terimin *Antroponimi* biçimi ise ilk defa 1952 yılında Ziyaeddin Fahri Fındıkoğlu tarafından kullanılmıştır. *Ad bilgisi*, *Antroponimist*, *İsmiyat*, *Onomatoloğ*, *Onomatoloji* gibi terimler yine Fındıkoğlu tarafından 1965 yılında kaleme alınan "Onomastica: Yer ve İnsan Adları ile İlgili Haberler" başlıklı yazıda kullanılmıştır.

Örnek (1975: 101), ad bilimsel çalışmaların arttığını ve *Uluslararası Adbilim Kurultayları*nın yapıldığını belirtir. Aynı şekilde Türkiye'de "Türk Onomastik Merkezi" adı altında bir kuruluş olduğunu da ekler. Bunun dışında Türk ad bilimi ile ilgili daha çok makale kaleme alındığı tespitinde bulunur.

Sakaoğlu (2001: 61), Örnek'in bahsettiği kuruluşu "Geçici Bir Heves: Türkiye Onomastik Merkezi" başlığı altında tanıtmaktadır. Türkiye'de ad bilimsel çalışmaların başlaması Batı'nın açtığı yol üzerine gerçekleşmiştir. Avrupa'da düzenlenen *Uluslararası Ad Bilimi Kurultayları*ndan birine katılan Caferoğlu, aynı kurultayın düzenleme komitesinin Türkiye temsilciliğine seçilmiştir. O yıllarda *İş ve Düşünce* dergisinde adlarla ilgili yazılar kaleme alan Ziyaeddin Fahri Fındıkoğlu ise Türkiye'de benzer bir merciye duyulan ihtiyaçtan bahsetmektedir. Nitekim dergiyi yayımlayan *Türkiye Harsî ve İctimaî Araştırmalar Derneği*, Türk ad bilimcilerinin kurdukları "Türkiye Onomastik Merkezi – Centre Onomastique de Turquie"ni destekler. 1958 yılında söz konusu derginin 202. sayısında bu habere yer verirler. Sakaoğlu (2001: 62), merkezin geçici bir hevesten ibaret olduğunu ve daha sonraki yıllarda çalışmaların sürdürülmediğini belirterek konuyu noktalamaktadır.

Bahsi geçen *İş ve Düşünce* dergisinden de bahsetmek gerekir. Ord. Prof. Dr. Ziyaeddin Fahri Fındıkoğlu tarafından 1934 yılında yayın hayatına başlayan dergi, bu yıllarda yalnızca "İş" adını taşır. *Türkiye Harsî ve İctimaî Araştırmalar Derneği*nin üç ayda bir çıkardığı ve 1971 yılında yayımı son bulan bu dergi, yurt içi ve dışındaki ad bilimi ile ilgili haberlere yer vermesi bakımından önemlidir (Sakaoğlu, 2001: 113).

Türk ad bilimi alanında yapılan çalışmalara bakıldığında çoğunlukla toponimi, antroponimi ve etnonimi türlerindeki malzemenin derlendiği; söz konusu malzemelerin hem dil bilimi hem etnografya hem de tarih çerçevesi içerisinde değerlendirildiği; bazı türlerin fonetik, morfolojik ve leksik açıdan incelendiği; bölgesel olmakla birlikte birtakım sözlüklerin hazırlandığı; kongre, sempozyum gibi bilimsel toplantılar düzenlendiği görülmektedir (Şahin, 2015: 125).

Sakaoğlu bu bilimsel toplantılara *Türk Ad Bilimi I* isimli kitabında ayrıca yer verir. Sakaoğlu (2001: 57-60), 1973 yılından beri düzenlenen halk bilimi toplantılarında yer adları ile ilgili bildirilerin de sunulduğunu ifade ederek *Türk Yer Adları Sempozyumu* (11-13 Eylül 1984) ve *III. Millî Türk Halk Edebiyatı ve Folkloru Kongresi* (15-16 Ekim 1989)'ni bu bilimsel toplantılara örnek olarak vermektedir. Özellikle *III. Millî Türk Halk Edebiyatı ve Folkloru Kongresi*'nde "Türklerde Ad Verme Âdetleri" başlığı altında 11 adet bildirinin sunulduğunu ve bu yazıların Türk ad bilimi tarihine önemli katkıda bulunduğunu vurgulamaktadır.

Sakaoğlu (2001: 65-98)'nin verdiği bilgilerden hareketle Türk ad bilimi alanında çalışmaları olan yerli araştırmacıları aşağıdaki gibi sunmak mümkündür:

- **Mehmet Türker Acaroğlu:** Daha çok yer adlarıyla ilgili çalışmaları vardır. Bulgarlar üzerine yaptığı araştırmalarıyla öne çıkmaktadır.

- **Doğan Aksan:** Genellikle yer adlarıyla ilgili çalışmaları vardır. Ele aldığı isimleri dil açısından incelemesi yönüyle öne çıkmaktadır.

- **Besim Atalay:** Yaygın olarak kişi adlarıyla ilgili konularda çalışmaları vardır.

- **Tuncer Baykara:** Daha çok yer adlarıyla ilgili çalışmaları vardır.

- **Mehmet Halit Bayrı:** İstanbul'da bulunan yer adlarıyla ilgili çalışmaları vardır.

- **Ali Esat Bozyiğit:** Ağırlıklı olarak yer adları üzerine çalışmıştır. 1995 yılında yayımlanan *Türk Adbilimi Bibliyografyası (Deneme)* isimli eseri alandaki ilk çalışmadır.

- **Ahmet Caferoğlu:** 1949 yılında ICOS'un Türkiye temsilciliğine seçilen Caferoğlu, ad bilimine yönelir. 1951 yılından itibaren dünyanın en ünlü ad bilimi dergisi olan *Onoma*'da bölümler hazırlayan Caferoğlu, Türkiye'de ad bilimine dair yapılan yayımları tanıtmakla önemli bir görevi üstlenir. Türkiye'deki ad bilimini Batı'ya tanıtan ilk kişidir. Ad bilimi alanında en uzun süre yazı yazan, çalışmalar yapan araştırmacılardandır. Farklı farklı konularla ilgilenen araştırmacının belirli bir alana yoğunlaşmadığını söylemek mümkündür. Özellikle Anadolu'da başlattığı ağız çalışmaları ve derlemeleriyle öncü olan Caferoğlu'nun bazı yörelerde kişi adlarını da topladığı görülmektedir. Bunun yanı sıra Dede Korkut ile ilgili yazıları olduğunu da belirtmek gerekir. 1959 yılında *Belleten*'de yayımlanan "Dedem Korkut Hikâyelerinin Antroponim Yapısı" başlıklı makalesi örnek verilebilir. Bu makalede Türk toplum hayatından izler taşıyan *Dede Korkut Hikâyeleri*'ndeki kişi adları "Dede-Ata'lar, Alp'lar, Bay'lar, Delü'ler" gibi başlıklar altında sınıflandırılarak incelenmektedir. Caferoğlu (1959: 61), destanda yer alan kişilerin önemli kimseler

olmasına rağmen antroponimik açıdan kısır ve basit unvanlarla adlandırıldıklarından yakınmaktadır.

- **Mecit Doğru:** Daha çok yer adlarıyla ilgili çalışmaları vardır.

- **Hasan Eren:** Türk ad bilimi alanındaki en eski araştırmacıdır. Daha çok yer adlarıyla ilgili çalışmaları vardır. Ele aldığı isimleri dil ve köken açısından incelemesi yönüyle öne çıkmaktadır.

- **Mehmet Eröz:** Yaygın olarak yer adlarıyla ilgili çalışmaları vardır. Bu çalışmalarındaki yaklaşımının ad bilimsel açıdan ziyade sosyolojik olduğu görülmektedir.

- **Ziyaeddin Fahri Fındıkoğlu:** Kişi ad ve soyadlarıyla ilgilenmektedir. Soyadlarıyla ilgili olan yazıları sayıca daha çoktur.

- **Mahmut Ragıp Gazimihal:** Ağırlıklı olarak müzik, çalgı ve oyun adları ile ilgilenmektedir.

- **Ali Rıza Gönüllü:** Daha çok yer adlarıyla ilgilenen araştırmacının Akdeniz kıyısı ve özellikle de Alanya ve çevresinde bulunan yer adlarıyla ilgili çalışmaları vardır. Bununla birlikte daha önce ele alınmayan balık, deve, teke gibi hayvanların adlarını tanıttığı yazıları da mevcuttur.

- **Tuncer Gülensoy:** Türkolojinin farklı dallarıyla ilgili çok sayıda çalışması bulunan araştırmacı, yer adları, kişi ve boy adları üzerine de çalışmıştır. 1995 yılında yayımlanan *Türkçe Yer Adları Kılavuzu* adlı eseri önem taşımaktadır. Bu eserde A'dan Z'ye köy adları, değiştirilen köy adları, ikinci adlar, köy adlarında kullanılan ekler, belde adları, ilçe adları ve il adları sıralanmaktadır (Gülensoy, 1995: V).

- **Cemil Cahit Güzelbey:** Genellikle yer adlarıyla ilgilenen araştırmacının Gaziantep ve çevresinde bulunan yer, mekân, kişi ve boy adlarıyla ilgili çalışmaları vardır.

- **Abdulkadir İnan:** Farklı konularda çalışmalar hazırlayan araştırmacı, ele aldığı isimleri dil açısından incelemesi yönüyle öne çıkmaktadır.

- **İbrahim Kafesoğlu:** Ad bilimini daha çok tarihî konular çerçevesi içerisinde ele alan araştırmacı, Türk ve Türkmen adlarının üzerine eğilmesi yönüyle öne çıkmaktadır.

- **Mehmet Fahrettin Kırzioğlu:** Ad bilimi alanında Dede Korkut ile ilgili kaleme aldığı yazıları dikkat çekicidir. Bu manada 1952 yılında kaleme aldığı “Dede Korkut Oğuznamelerinde Geçen Yer Adları” başlıklı yazısı örnek olarak verilebilir. Kırzioğlu, halk bilimi ile ad bilimini bir arada ele alması yönüyle öne çıkmaktadır.

- **Hamit Zübeyr Koşay:** Ad bilimine büyük hizmetler vermiştir. Adlarla ilgili ilk yazıyı kaleme alan araştırmacılardandır.

- **Mehmet Fuat Köprülü:** 1925 yılında kaleme aldığı *Oğuz Etnolojisine Dair Tarihî Notlar* başlıklı makalesi toponimi alanında yazılmış ilk çalışma olarak kabul edilmektedir (Şahin, 2013: 47). 1950 yılında *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih dergisinde* yayımlanan “Türk Onomastique’i Hakkında” başlıklı yazısı önem taşımaktadır. Bu yazısında müelliflerin Türk has isimlerini, kabile isimlerini, lakap ve unvanları çoğu zaman yanlış okuduklarından yakınan Köprülü, isim ve unvanlar üzerinde onomastik kaidelerine uygun tetkiklerde bulunmanın elzem olduğuna değinmektedir. Mukaddimesinden sonra 2 önemli tarihî şahsiyet olan “Kutalmış” ve “İltutmış”ın adlarını incelemektedir.

Burada ayrıca Mehmet Fuat Köprülü’nün öğrencisi olarak onun dikkatini çeken Hüseyin Nihal Atsız’dan da bahsetmek yerinde olacaktır. 1926 yılında Ahmet Naci ile kaleme aldıkları “Anadolu’da Türklere Ait Yer İsimleri” başlıklı makalesi önem taşımaktadır. Bu makalede bütün Anadolu’yu olmasa da bu civardaki köy, dağ, ırmak vb. adlarını toplamak ve tetkik etmek hususunda ilk teşebbüsün yapıldığından bahsedilmektedir. Buna göre on dört Kayı, on dört Salur, on iki Bayat ve on Çepni adlı köy tespit ettikleri belirtilmektedir. Makalede vurgulandığı üzere Oğuz boylarına ait bazı isimler tanınmayacak derecede biçim değiştirmiştir. Ayrıca sadece Oğuz boyları değil; diğer Türk boylarının adlarına da rastlanmasının önemli bir nokta olduğu vurgulanmaktadır (Kemaloğlu, 2013: 1-3).

- **Yılmaz Kurt:** Daha çok arşivde yer alan veri ve malzemelerle ilgilenmesiyle öne çıkmaktadır. Kozan, Adana, Sivas, Çorum gibi sancaklardaki kişi adlarını araştırmıştır. 1994 yılında düzenlenen *II. Milletlerarası Osmanlı Tahrir Defteri Sempozyumu*’nda bildiri sunan Kurt, o tarihlerde yabancı terminolojiye karşılık Türkçelerini üretme faaliyetlerinin bulunmadığını, Türkiye’de ad bilimi çalışmalarının henüz emekleme aşamasında olduğunu vurgulamaktadır (Kurt, 1996: 45).

- **Hüseyin Namık Orkun:** Kişi, boy ve yer adlarının yanı sıra soyadlarıyla da ilgilendiği belirtilmelidir. 30 yılı aşkın bir süreyi ad bilimi araştırmalarına adayan Orkun, bu alandaki ilk tenkit yazısını kaleme alan kişidir. Besim Atalay’ın önce dizi hâlinde yayımladığı daha sonrasında ise kitaplaştırdığı *Türk Büyükleri veya Türk Adları* isimli eserini eleştirmiştir. Adın kutsal olduğuna inanan araştırmacının “Yer Adlarının Ehemmiyeti”, “İsmin Kudsîyeti” başlıklı yazılarında bu durumun yansımaları görmek mümkündür.

- **Aydın Oy:** Daha çok yer adlarıyla ilgili çalışmaları vardır. Tekirdağ’daki yer adları üzerine eğilmiştir. Bunun yanı sıra Atatürk ve Dede Korkut ile ilgili yazıları vardır.

- **Mehmet Önder:** Ağırlıklı olarak yer adlarıyla ilgili çalışmaları vardır. Özellikle de il ve ilçe adlarının alınış hikâyeleri üzerine yaptığı araştırmalarıyla öne çıkmaktadır. Bu hikâyeleri; efsanelere, halk etimolojilerine ve tarihî bilgilere dayandırarak sunmaktadır. Araştırmacının halk bilimi ile ad bilimini kaynaştırarak ele aldığı görülmektedir.

- **Saim Sakaoğlu:** Halk bilimini ad bilimiyle kaynaştırarak ele alan araştırmacılarıdır. Kişi ad ve soyadlarıyla ilgilenmektedir. Türkçe soyadlarıyla ilgili önemli çalışmaları bulunmaktadır. 1979 yılında *Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Araştırma dergisinde* yayımlanan “Türkçede Soyadları” başlıklı yazısı ve 1984 yılında *Türk Dili*’nde yayımlanan “Soyadlarımız Üzerine” başlıklı yazısı örnek verilebilir. Araştırmacıyla ilgili bir diğer önemli nokta ise bitki adlarını da ele almış olmasıdır. 1998 yılında *Kültür ve Sanat dergisinde* yayımlanan “Bitkilerin Ad Dünyası” başlıklı yazısı bunu göstermektedir.

- **Faruk Sümer:** Ad bilimini daha çok tarihî konular çerçevesi içerisinde ele alan araştırmaları mevcuttur. Alanla ilgili ilk eseri 1967 yılında yayımlanan *Oğuzlar (Türkmenler) / Tarih, Boy Teşkilatları-Destanlar* adlı kitabıdır. Alanla ilgili en büyük eser ise 1999 yılında yayımlanan *Türk Devletleri Tarihinde Şahıs Adları* isimli iki ciltlik kitabıdır.

- **Feyziye Abdullah Tansel:** Takma adlarla ilgilenmesi yönüyle öne çıkmaktadır. Müstear / iğreti adlar üzerinde duran tek araştırmacıdır. Ömer Seyfeddin, Celâl Sahir Erozan, Faruk Nafiz Çamlıbel, Hamdullah Suphi Tanrıöver ve daha pek çok şair ve yazarın kullandıkları remz, mahlas, gizli imza ve iğreti adları tespit etmeye yönelik yazıları vardır.

- **Kâmil Toygar:** Ad konusunda o güne kadar ele alınmayan konu ve türleri inceleyen önemli bir araştırmacıdır. Apartman adlarından, eş adlarına; hayvanlara takılan adlardan, öğrencilerin öğretmenlerine taktıkları adlara kadar pek çok değişik isim üzerinde çalışmıştır.

- **Mehmet Şakir Ülkütaşır:** Kişi adlarıyla ilgili çalışmaları vardır. İlk yazıları Sinop üzerinedir. Atatürk’ün adı ve soyadıyla ilgili makaleleri de mevcuttur. 1979 yılında yayımlanan “Atatürk’e Bu Soyadı Nasıl Verildi ve Bu Soyadını Kim Buldu” başlıklı yazısı örnek verilebilir.

- **Kerim Yund:** Genellikle yer adlarıyla ilgili çalışmaları vardır. Bunun yanı sıra kişi adları, bitki adları, ay adları, sanat adları ve hayvan adları gibi değişik alanlara da yönelmiştir. Ayrıca “Atatürk’e Verilen Ad ve Sanlar”, “Atatürk’ün Çeşitli Adları İle Anılan Yerlerimiz”, “Atatürk’ün Ad Verme Yanı” ve “Atatürk’ün Aldığı İsim ve Ünvanlar” başlıklı yazılarıyla Atatürk üzerine en çok yazı yazan kişidir.

Tüm bu araştırmacıların, mensubu oldukları üniversitelerde kendi öğrencilerine hazırlattıkları tezlerin de önemli olduğu vurgulanmalıdır. Başta İstanbul ve Ankara Üniversitesi olmak üzere üniversitelerin Türk Dili ve Edebiyatı ile Tarih bölümlerinde hazırlanmış tezlere bakıldığında en eskisinin 1942'ye dayandığı görülecektir. Ayrıca bu ilk tezlerde konuların ağırlıklı olarak yer adları üzerine olması tabii bir durumdur (Sakaoğlu, 2001: 101-104).

Günümüzde de ad bilimi araştırmaları yüksek lisans ve doktora tezlerine konu olmaya devam etmektedir. YÖK Tez Tarama Merkezi'nde ad bilimi ile ilgili tezlere bakıldığında; Dilek Keleş'in 1996 yılında kaleme aldığı *Türk Adbilimi Bibliyografyası* başlıklı yüksek lisans tezi; Nuh Doğan'ın 2006 yılında yazdığı *Adbilim Açısından Samsun, Ordu ve Sinop Ağızlarında Armut, Elma ve Erik Adları* başlıklı yüksek lisans tezi; Kanibek Umurzakov'un 2007 yılında hazırladığı *Divanu Lugati't-Türk'teki Hayvan ve Bitki Adları Üzerine Karşılaştırmalı Bir Adbilim Çalışması* başlıklı yüksek lisans tezi; İmren Yıldız'ın 2017 yılında kaleme aldığı *Mevlevi Kültürü Mutfak Terimleri Üzerine Adbilimsel Bir Çalışma* başlıklı yüksek lisans tezi; Ceyda Adıyaman'ın 2018 yılında yazdığı *Kutadgu Bilig'in Adbilim Bakımından İncelenmesi* başlıklı doktora tezi; Hakan Korkmaz'ın 2020 yılında hazırladığı *Eski Anadolu Türkçesi Dönemi Eserleri Üzerinde Ad Bilimsel Bir İnceleme* başlıklı yüksek lisans tezi görülür.

Onomastik başlığı altında yer alan tezlere bakıldığında; Sadagat Abbasova'nın 1997 yılında kaleme aldığı *Azərbaycan Dilində Onomastik Adlar Əsasında Yaranan Söz Və söz Birləşmələri* başlıklı doktora tezi; Emine Biradlı'nın 2014 yılında yazdığı *A.S Griboyedov'un 'Akıldan Bela' Adlı Komedisindeki Dünyanın Deyimsel- Onomastik Tablosu* başlıklı yüksek lisans tezi; Serdar Öçal'ın 2016 yılında hazırladığı *Derik Yöresinde Ad Verme Biçimleri (Onomastik-Sosyolojik Bir İnceleme)* başlıklı yüksek lisans tezi; Sevinç Varhan'ın 2019 yılında kaleme aldığı *Alman ve Türk Çocuk ve Gençlik Edebiyatında İsimlerin Önemi. Edebi Metinlerde İsim Bilimsel Bir Çalışma* başlıklı yüksek lisans tezi görülür.

Türk ad biliminin bazı sorunlarının olması tabiidir. Bu manada ilgili konuyu ele alan çalışmalar da mevcuttur.

Türkiye'de ad biliminin yalnızca *toponimi* ve *antroponimi* kapsamında ele alındığını belirten Şahin (2015: 5) bitki adı, hayvan adı, zaman adı vb. adların bu kapsam içinde değerlendirilmediğini vurgulamaktadır. Hâlbuki *fitonim* “bitkiadı”, *etnonimi* “kökadı”, *anemonim* “rüzgâradı”, *mitonim* “mitadı”, *astronim* “yıldızadı”, *zoonim* “hayvanadı”, *kozmonim* “uzayadı”, *hrematonim* “yapıadı” da onomastiğin inceleme alanlarındandır (Şahin, 2015: 16-17).

Türkiye'deki ad bilimsel çalışmalar yeterli düzeye ulaşamamış ve bunun sonucunda da düzensiz bir saha olarak değerlendirilmiştir. Şahin (2015:1), kuramsal altyapının ihmal edilmesinin yanı sıra söz konusu alan içerisinde Türkiye ve dünya bağlamında terimsel farklılıkların da

olduğuna dikkat çekmektedir. Türkiye’de *onomastik* teriminin kullanılmasına karşın, dünyada *toponomastik* teriminin tercih edildiği ve ad biliminin terimlerinin de bu çerçeve içerisinde kaldığı; *antroponimi* “kişiadbilim” ve *toponimi* “yeradbilim” olmak üzere 2 dala ayrıldığı görölmektedir. şahin ayrıca, bu sınırlar içerisinde ad biliminin temel yöntem ve terimlerden yoksun olduğunu da vurgulamaktadır. Türkiye’de ad bilimi ile ilgili yürütölen çalışmalar yalnızca ilgili malzemenin derlenmesinden ibaret olmuş; alana dair terim, tasnif, yöntem ve bunların beraberinde getirdiği sorunlar göz ardı edilmiştir. şahin (2015: 5-6), birliğin ve düzenin olmadığı bu çalışma sahasında her araştırmacının kendi düsturuyla ilerlediğini, bunun sonucunda da ortaya özensiz bir saha çıkmış olduğunu belirtir. Türk ad biliminin en büyük problemini, kapsamlı teorik çalışmalara sahip olmayışına bağlamaktadır. Teoride çatlakları olan bir alanın uygulanışında da pürüzler olması gayet tabiidir. En temel kavramların bile tanımlanmasında birlik söz konusu değildir. şahin bu durumla ilgili olarak Recep Albayrak’ın *Toponim Teknikleri ve Kafkasya-Borçalı Yer Adları* isimli kitabından örnekler sunar: Albayrak’ın tanımına göre insan adlarıyla uğraşan bilim dalı *onomastik*; insan isimleri dışında kalan isimlerle uğraşan bilim dalı ise *toponim* olarak adlandırılmaktadır. şahin, bunun doğru olmadığını, toponiminin, onomastiğin bir alt kolu olduğunu belirtir. Konuya dair örneklerle de literatürde var olan karmaşa gözler önüne serilir.

Ad bilimi ile ilgili başlıca sorunları kısaca aşağıdaki gibi sıralamak mümkündür:

-Dünyada ad bilimi terimi yerine *toponomastik* terimi kullanılmakta, tanım ve terimler de yalnızca *toponimi* yani “yer adları” ve *antroponimi* yani “kişi adları” ile sınırlı kalmaktadır. Türkiye’de yapılan çalışmalar dünyadaki teorik çalışmaları takip etmeksizin yürütölmektedir. Böylece dünya ve Türkiye düzeyinde iki farklı disiplin ve anlayış meydana gelmektedir.

-Terim, tasnif ve metod sorunları aşılmadan doğrudan ad bilimsel derleme ve incelemeler yapılmakta, araştırmacılar tarafından birbirinden farklı çalışmalar ortaya çıkarılmaktadır.

-Ortak terim problemi, farklı alan uzmanlarının yaptıkları ad bilimsel çalışmalar sonucu ortaya çıkmaktadır. Bu sorun, dil biliminden yararlanılarak aşılabilir. Böylece ad bilimi ile ilgili bütöncöl ve birbirini tamamlayan çalışmalar ortaya konulabilir (şahin, 2015: 4).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. 17. YÜZYIL (M. 1628-1630) TRABZON ŞERİYE SİCİLLERİNİN AD BİLİMSEL AÇIDAN İNCELENMESİ

Şeriye sicilleri, Osmanlı hukuk sisteminin temelini oluşturmaktadır. Çalışma; ağırlıklı olarak tarih, hukuk gibi alanlarda incelenen şeriye sicillerini, dil biliminin bir dalı olan ad bilimi açısından inceleme amaçındadır. Bu amaç doğrultusunda birinci bölümde Osmanlı hukuk sistemi ve şeriye sicillerinin sistem içerisindeki yerinden bahsedilmiştir. İkinci bölümün gayesi ise ad biliminin genel çerçevesini, terimlerini, araştırma yöntemlerini, sınıflandırmalarını, alandaki çalışmaları ve sorunları açıklamaktır. Üçüncü bölüme yani belli bir döneme ait malzeme incelemesi yapmaya ise tüm bunları kavradıktan sonra geçilmek istenmiştir.

Başkan (1971: 237), adların, kişilerin duygu ve düşünceleriyle bağlantılı olduğunu ileri sürmektedir. Etrafta var olan her türlü nesne, kişi, yer ya da şeylerin adları ilk bakışta birbiriyle alakasız gibi görünebilir. Fakat bunları derleyip toparlamak, sınıflandırmak ve karşılaştırmak ile aralarındaki ad düzeni meydana çıkartılabilir. Aksan (1974: 185-186) da adlandırma yolları bakımından yapılacak araştırma ve gruplandırmaların insan-çevre ilişkisine ışık tutacağını belirtmektedir. Zira adlar bir ulusun kavram dünyasını, kültürünü içinde barındırmaktadır. İnsanların hangi öğelere önem verdiğini açığa çıkartmakta, bakış açılarını belli etmektedir. Şahin (2015: 91) ise, farklı bir açıdan yaklaşarak sağlam bir terminoloji ve sınıflandırmaya sahip olmayan bir bilim dalının gerçek bir bilim dalı olamayacağını vurgulamaktadır. Görüldüğü üzere verilerin doğru tasnif edilmesi ve bununla birlikte terminolojinin kavranması önemlidir.

Bunun için en başta tür sınıflandırmasının yapılması gerekir. Örneğin yer adları yalnızca alfabe sırası gözetilerek değil, bütün yerler (göl, akarsu, dağ, yol, baraj, park, kurum, kuruluş, tarım arazileri, yayla, çiftlik, mağara gibi) ele alınarak tasnif edilmelidir (Şahin, 2015: 92-93). Bu sınıflandırma toplanan malzemenin niteliğiyle, çeşitliliğiyle, zenginliğiyle doğrudan ilgilidir (Şahin, 2015: 98).

Tasnif işi tamamlandıktan sonra ikinci aşama olan leksik-semantik sınıflandırma kısmına geçilir. Bu sınıflandırma ad verme geleneğini ortaya çıkartmaktadır (Şahin, 2015: 98). Leksik-semantik sınıflandırmada isimlerin ilk anlamı değil, ad bilimsel anlamı öne çıkmalıdır. Örneğin Bozok yer adı içindeki ‘boz’ sözcüğünden dolayı ‘renk adlarıyla oluşturulan yer adları’ başlığı altında değerlendirilebilir. Fakat bu doğru değildir. Doğru leksik-semantik sınıflandırmaya göre söz

konusu örnek bir *etnotoponim*dir. Başka bir deyişle boy adı kullanılarak oluşturulan bir yer adıdır (Şahin, 2015: 107).

Son aşama gramer sınıflandırmasıdır. Malzemenin ne olduğu ve nasıl bir anlama sahip olduğu tespit edildikten sonra biçimbilimsel açıdan ele alınır. Tıpkı diğer sözcüklerde olduğu gibi özel adlar da basit, türemiş ve birleşik yapıda olabilir (Şahin, 2015: 116). Gramer sınıflandırması yapılırken buna dikkat edilir.

Tasnif işi yapılırken doğru ölçütler kullanılmalıdır. Aksi hâlde bir ismin birden fazla başlık altında değerlendirilmesi gerekir. Doğru olansa bir ismin tek bir başlık altına yerleştirilmiş olmasıdır (Şahin, 104-105).

Tüm bu adımlar takip edildiğinde ‘ad verme geleneği’ ortaya çıkarılmış olacaktır.

Sınıflandırma noktasında pek çok araştırmacının tasnif önerisinde bulunduğu görülmektedir. Bunlardan birkaçını ele almak, çalışmada kullanılan tasnifi belirlemek ve açıklamak noktasında aydınlatıcı olacaktır:

Başkan (1971: 241-247)’ın yaptığı tasnif köy adlarını kapsamaktadır. Buna göre araştırmacı, 2 ana başlıktan bahsetmektedir: “Tabiata ve Fiziksel Koşullara Dayanan Adlar”; “İnsanlara ve Topluluklara Dayanan Adlar”. Bunları da kendi içerisinde alt başlıklara ayırmaktadır:

A1. Çevreyle İlgili Adlar

- Doğrultular
- Coğrafya Adları
- Madenler
- Değerli Taşlar
- Mevsimler
- Günler
- Sayılar
- Renkler

A2. Bitkilerle İlgili Adlar

- Ağaçlar
- Meyveler
- Sebzeler
- Tahıllar
- Çiçekler
- Bitki parçaları

A3. Hayvanlarla İlgili Adlar

B1. Kişilerin Fiziksel Yaşayışı İle İlgili Adlar

- Yiyecekler
- İçecekler
- Eşya Konacak Kaplar
- Kesici Aletler
- Savaş İle İlgili Adlar
- Koşum Takımı
- Kumaş Maddeleri
- Yapı Kısımları

B2. Kişilerin Duygusal Yaşayışı İle İlgili Adlar

- Duyular
- Aile Bireyleri
- Din İle İlgili Adlar

B3. Kişilerin Kendi Varlıkları İle İlgili Adlar

- Vücut Kısımları
- Rütbelere ve Mevkiler
- İnsanı İlgilendiren Sıfatlar
- Meslekler
- İnsan Adları

Aksan (1974: 186-187), bu tasnife göre yapılan araştırmaların sayısal veri sağlamak bakımından yetersiz olduğunu belirterek *Köylerimiz* (1968) adlı kitaptan yola çıkarak köy adları üzerinde sayımlar yapmaya çalışmıştır. Yer adlarını adlandırma yolları bakımından yeniden bir tasnife tabi tutmuş ve semantik özellikleri göz önüne aldığını vurgulamıştır:

A. Çevreyle İlgili Adlar

- Çevrenin Coğrafi Özellikleri ve Jeolojik Yapısı
- Çevredeki Renkler
- Çevrenin Genel Nitelikleri
- Çevredeki Varlıklar (Bitki Örtüsü, Hayvanlar, Yapılar)

B. Bireyle İlgili Adlar

- Kişi Adları, Unvanlar
- Dinle İlgili Adlar
- Mesleklerle İlgili Adlar, Akrabalık Adları

Şahin, *Adbilim* (2015) isimli kitabında sınıflandırma bahsine oldukça detaylı bir bakış açısı getirmiştir. İleri sürdüğü tasnif bu anlamda yeni bir soluk olmuştur. Bununla birlikte Şahin'in

tasnifinin yer adları üzerinden gittiği görülmektedir. Bu tasnifi bazı ekleme ve çıkarmalarla ad biliminin diğer alt dallarına da uyarlamanın mümkün olduğu söylenebilir.

Tür sınıflandırması başlığı altında şu dallar görülmektedir (Şahin, 2015: 93-98): “Oykonim”; “Oronim”; “Hidronim”; “Horonim”; “Drimonim”; “Dromonim”; “Agroonim”. Bunların da kendi içerisinde alt başlıklara ayrıldığını belirtmek gerekir.

Şahin (2015: 108-114)’in çalışmasında “Leksik-Semantik Sınıflandırma” başlığı altında geniş bir tasnif yapıldığı görülmektedir:

1. İnsan ve İnsan Faaliyetleriyle Coğrafi Objeler Arasındaki Bağ Doğrudan Yansıtan Yeradları

1.1 Antropotoponimler

- 1.1.1. Önad, Soyad, Önad-Soyadlarla Oluşanlar
- 1.1.2. Lakaplarla Oluşanlar
- 1.1.3. Unvanlarla Oluşanlar

1.2. Etnotoponimler

- 1.2.1. Millet Adlarıyla Oluşanlar
- 1.2.2. Boy, Aşiret Adlarıyla Oluşanlar
- 1.2.3. Mezhep, Tarikat Adlarıyla Oluşanlar

1.3. Topotoponimler

- 1.3.1. Oykotoponimler
- 1.3.2. Hidrotoponimler
- 1.3.3. Orotoponimler
- 1.3.4. Agrotoponimler
- 1.3.5. Horotoponimler
- 1.3.6. Dirimotoponimler
- 1.3.7. Dromotoponimler

1.4. Fitotoponimler

- 1.4.1. Ağaç Adlarına Bağlı Olanlar
- 1.4.2. Çalı Adlarına Bağlı Olanlar
- 1.4.3. Ot, Mantar vb. Adlarına Bağlı Olanlar
- 1.4.4. Meyve Ağaçlarına Bağlı Olanlar
- 1.4.5. Sebzelere Bağlı Olanlar
- 1.4.6. Tahıllara Bağlı Olanlar
- 1.4.7. Süs Bitki Adlarına Bağlı Olanlar

1.5. Zootoponimler

1.6. Avcılığa Bağlı Yeradları

- 1.7. Hayvancılığa ve Konar-Göçer Hayata Bağlı Yeradları**
- 1.8. Tarıma Bağlı Yeradları**
- 1.9. Maden ve Madencilğe Bağlı Yeradları**
- 1.10. Araç-Gereç, Giyim-Kuşam ve Eşya Adlarıyla İlgili Yeradları**
- 1.11. Ergotoponimler**
- 1.12. Bir Olaya Bağlı Yeradları**
- 1.13. Mitotoponimler**
- 1.14. Yiyecek-İçecek Adlarına Bağlı Yeradları**
- 1.15. Meslek Adlarına Bağlı Yeradları**
- 1.16. Hastalık Adlarına Bağlı Yeradları**
- 1.17. Sosyal, Dinî Hayat ve Aktiviteye Bağlı Yeradları**
- 1.18. Hrematoponimler**
- 1.19. Anemotoponimler**
- 1.20. Astrotoponimler**
- 1.21. Hronotoponimler**
- 1.22. Arzu ve Dilekten Oluşan Yeradları**

2. İnsan ve İnsan Faaliyetleriyle Coğrafi Objeler Arasındaki Bağlı Dolaylı Yansıtan Yer Adları

- 2.1. Coğrafi Terim ve Coğrafi Terim Niteliğindeki Sözcüklerle Kurulan Yeradları**
- 2.2. Yerin Konumuna Bağlı Yeradları**
- 2.3. Renk Adlarıyla Kurulan Yeradları**
- 2.4. Sayı Adlarıyla Kurulan Yeradları**
- 2.5. Coğrafi Nesnelerin Görünümüne ve Yapısına Bağlı Yeradları**
 - 2.5.1. Benzetmeye Dayalı (Metaforik) Yeradları
 - 2.5.2. Coğrafi Nesnenin Dış Görünümüne Dayalı Yeradları
 - 2.5.3. Coğrafi Nesnenin İç Özelliğine Dayalı Yeradları
- 2.6. Yansıma Adlarla Kurulan Yeradları**

3. Anlamı ya da Kaynağı Tespit Edilemeyen Yeradları

Ne anlama geldiği yahut veriliş sebebi bulunamayan bazı isimler sorunlu adlandırmalar olarak değerlendirilebilir. Böyle bir başlığın açılma sebebi, daha sonraki çalışmalarda söz konusu sorunlu adların ele alınıp çözülebilme ihtimalidir (Şahin, 2015: 114).

- 3.1. Sadece Veriliş Sebebi Tespit Edilemeyen Yeradları**
- 3.2. Anlamı ve Veriliş Sebebi Tespit Edilemeyen Yeradları**

Gramer sınıflandırmasını ilk defa 2007 yılında kaleme aldığı “Türkçe Yer Adlarının Yapısı Üzerine” başlıklı makalesinde ele alan Şahin, oldukça detaylı bir tasnif sunarken 2015 yılında kaleme aldığı *Adbilim* isimli kitabında benzer bir tasnife yer vermekle birlikte sınıflandırmadaki sadeleştirmeler dikkat çekmektedir.

Şahin (2015: 117-122)’in tasnifinde “Gramer Sınıflandırması” başlığı altındaki yer adları yapıları bakımından 3’e ayrılmaktadır:

1. Basit Yeradları

2. Türemiş Yeradları

2.1. İsimden İsim Yapım Eki Niteliğindeki Yeradlı Eklerle Kurulanlar

2.2. Fiilden İsim Yapım Eki Niteliğindeki Yeradlı Eklerle Kurulanlar

2.3. Çokluk Eki Niteliğindeki Yeradlı Eklerle Kurulanlar

3. Birleşik Yeradları

3.1. İsim Tamlaması Kuruluşundaki Yeradları

3.1.1. Belirtisiz İsim Tamlaması Kuruluşundaki Yeradları

3.1.1.1. Tamlayanı Kelime Grubundan Oluşan Belirtisiz İsim Tamlaması Kuruluşundaki Yeradları

3.1.1.2. Tamlananı Kelime Grubundan Oluşan Belirtisiz İsim Tamlaması Kuruluşundaki Yeradları

3.1.2. Belirtili İsim Tamlaması Kuruluşundaki Yeradları

3.1.2.1. Tamlayanı Kelime Grubundan Oluşan Belirtili İsim Tamlaması Kuruluşundaki Yeradları

3.1.2.2. Tamlananı Kelime Grubundan Oluşan Belirtili İsim Tamlaması Kuruluşundaki Yeradları

3.2. Sıfat Tamlaması Kuruluşundaki Yeradları

3.2.1. Tamlayanı Kelime Grubundan Oluşan Sıfat Tamlaması Kuruluşundaki Yeradları

3.2.2. Tamlananı Kelime Grubundan Oluşan Sıfat Tamlaması Kuruluşundaki Yeradları

3.3. Sıfat-Fiil Grubu Kuruluşundaki Yeradları

Ceyda Adıyaman’ın 2018 yılında hazırladığı doktora tezindeki tasnife bakıldığında isimleri “Geniş Anlamalı Adlar” ve “Dar Anlamalı Adlar” şeklinde 2 genel başlık altında incelediği görülür. Geniş anlamalı adlar bahsinde cins isim kapsamına giren adlar ele alınırken dar anlamalı adlar bahsinde özel isim kapsamına giren adlar ele alınmıştır. Söz gelimi insan için kullanılan “yalñuq” (Adıyaman, 2018: 28) sözü geniş anlamalı kişi adları başlığına dâhil edilmiştir. “Ögdülmiş” (Adıyaman, 2018: 31) ise dar anlamalı yahut özel kişi adları başlığına dâhil edilmiştir. Adıyaman, ad biliminin alt alanlarını 14 başlıkta ele almaktadır: “Kişi Adları”; “Organ Adları”; “Akrabalık Adları”; “Meslek Adları”; “Topluluk Adları”; “Dil Adları”; “Yer Adları”; “Renk Adları”; “Bitki Adları”; “İlaç Adları”; “Yiyecek ve İçecek Adları”; “Hayvan Adları”; “Gökbilim Adları”; “Dini Adlar”.

Bu çalışmada H.1037-1039 (M. 1628-1630) ve H. 1112-1114 (M. 1701-1703) yılları arasında tutulmuş 1826 Numaralı Trabzon Şeriye Sicili incelenmiştir. Sicilde 588 adet kayıt bulunmaktadır.

Bu kayıtların 464 tanesi M. 1628-1630 yılları arasında kaleme alınmış olup çalışmanın kapsamı içerisine girmektedir. Geriye kalan 124 tanesi ise M. 1701-1703 yılları arasında kaleme alındığı için çalışma dışında bırakılmıştır. Murat Güney'in 2011 yılında hazırladığı *1826 Numaralı Trabzon Şer'iyye Sicili'nin Özet Transkripsiyonu ve Analizi* başlıklı yüksek lisans tezi, kayıtların transkribe edilmiş biçimini içerdiği için malzeme teminde söz konusu çalışmadan yararlanılmıştır. Özel adın geçtiği yer "MG (Murat Güney) - Sayfa Numarası" olarak belirtilmiştir.

1826 Numaralı Trabzon Şeriye Sicili içerisinde yer alan kayıtlar incelenirken ilk önce Şahin'in *Adbilim* kitabında yer alan ad bilimi kollarına göre bir tasnif yapılmıştır. Bu ad bilimi kolları şunlardır (Şahin, 2015: 29-89): "Anemonimler"; "Antroponimler"; "Astronimler"; "Dokümantonimler"; "Ergonimler"; "Etnonimler"; "Fitonimler"; "Hrematonimler"; "Hrononimler"; "Kozmonimler"; "Mitonimler"; "Poreyonimler"; "Pragmatonimler"; "Planetonimler"; "Toponimler"; "Urbonimler"; "Zoonimler". Bu tasnif içerisinde yer almayan fakat Adıyaman'ın 2018 yılında hazırladığı doktora tezindeki¹ tasnifte bulunan "Yiyecek ve İçecek Adları" başlığına da elde edilen malzemeler doğrultusunda ihtiyaç duyulmuş ve bu başlığa da yer verilmiştir. Daha sonra elde edilen özel isimler, Salih Köse'nin *Şer'iyye Sicillerine Göre 19. Yüzyılda Sivas'ta Kullanılan Kadın Adları* başlıklı makalesinde kullandığı tasnife göre incelenmiştir. Köse (2019: 162-172)'nin tasnifinde özel adlar alfabetik bir sıraya konularak sıklıkları, kaynakları, kökenleri, yapıları ve anlamları bakımından ele alınmıştır.

Elde edilen malzemelerin derli toplu sunulabilmesi adına çalışmada 2 adet tabloya yer verilmiştir. "17. Yüzyıl Trabzon Şeriye Sicillerinde Yer Alan Özel Ad Türleri" adını taşıyan Tablo 1'de özel adlar, 14 başlık altında sınıflandırılmıştır. Her bir başlığın altındaki isimler, kavram alanlarına göre tekrar sınıflandırmaya tabi tutulmuştur. Aynı kavram alanında olanlar kendi içerisinde alfabetik bir şekilde gösterilmiş ve o sütundaki diğer kavram alanlarından ayrılması için arada bir satır boşluk bırakılmıştır.

"17. Yüzyıl Şeriye Sicillerinde Yer Alan Özel Adların Sıklığı, Kaynağı, Kökeni, Yapısı ve Anlamı" adını taşıyan Tablo 2'de İbrahim Yılmaz'ın 2019 yılında kaleme aldığı *XVIII. Yüzyılın Başlarına Ait Konya Şer'iye Sicillerinin Söz Varlığı* başlıklı doktora tezinden hareket edilerek isimler gruplar hâlinde değil, tek başlarına değerlendirilmiştir. Herhangi bir ismin diğer bir isimde geçiyor olması yani ikinci isim olması veya unvan, lakap, birleşik isim grubu gibi yapılarda yer alması göz ardı edilmiştir. İsimler önce ad bilimi türlerine, daha sonra alt başlık olarak kavram alanlarına göre sıralanmıştır.

¹ Adıyaman, Ceyda (2018), *Kutadgu Bilig'in Adbilim Bakımından İncelenmesi*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Pamukkale Üniversitesi - Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Tablo 1: 17. Yüzyıl (1628-1630) Trabzon Şerîye Sicillerinde Yer Alan Özel Ad Türleri

Antroponim (Kişi Adı) ²	Dokümantoni m (Belge Adı) ³	Ergonim (Örgüt Adı) ⁴	Etnonim (Kök Adı) ⁵	Fitonim (Bitki Adı) ⁶	Hrematonim (Eser Adı) ⁷	Hrononim (Zaman Adı) ⁸	Mitonim (Mit Adı) ⁹	Poreyonim (Araç Adı)	Pragmatonim (Ürün Adı) ¹⁰	Toponim (Yer Adı) ¹¹	Urbonim (Kentlik Adı) ¹²	Zoonim (Hayvan Adı) ¹³	Yiyecek ve İçecek Adı ¹⁴
(...) Abdullah	Mehmed Çavuş'un Zabitlik Mektûbu	(...) Kâdîları	Zımmî/ Zımmî	Abdûlbaki Çelebi'nin Bağçesi	Barut	Cemâziye l-Âhir	Allah	Kayı k	Akçe/a	Haremeyn-i Şerîfeyn	(...) Kebîr (mahalle)	At	Alıç

²“Antroponim (Kişi Adı)” başlığı altında sırasıyla erkek ve kadın isimleri; yalnızca ön ad biçiminde olanlar, unvan grubu kuruluşunda olanlar, lakaplar, birleşik isim grubu kuruluşunda olanlar, unvan-lakap ve birleşik isim grubunun üçünü de içerenler, unvan-birleşik isim grubu kuruluşunda olanlar, lakap-birleşik isim grubu kuruluşunda olanlar şeklinde verilmiştir. Son olaraksa herhangi bir gruba dâhil edilemeyen diğer isimler yazılmıştır.

³ “Dokümantonim (Belge Adı)” başlığı altında ilk başta kişisel belgeler verilmiştir. Daha sonra şerîye sicilleri ve çeşitleri, padişaha ait defter, ferman ve mektupların isimleri sıralanmıştır. Son olaraksa kölelikten azat edilmeye dair belge isimleri yazılmıştır.

⁴“Ergonim (Örgüt Adı)” başlığı altında önce meslekler sıralanmıştır. Ardından doğrudan padişaha bağlı olan birlikler, vakıflar ve belli bir topluluk yani zümre isimleri verilmiştir.

⁵“Etnonim (Kök Adı)” başlığı altında ilk olarak Osmanlı Devleti bünyesinde yaşayan diğer milletler ve boylar sıralanmıştır. Ardından din ve mezheplere dair isimler yazılmıştır.

⁶“Fitonim (Bitki Adı)” başlığı altında önce bahçelerle ilgili isimler sıralanmıştır. Onu ağaçlar ve bitki parçaları takip etmiştir.

⁷“Hrematonim (Eser Adı)” başlığı altında ilk etapta silah çeşitleri ve bunlara verilen adlar yazılmıştır. Daha sonra kumaş, bez, iplik adları, kadın ve ev eşyalarına verilen adlar, giysi ve ayakkabı isimleri sıralanmıştır. Son olaraksa mücevher ve değerli taş isimleri verilmiştir.

⁸“Hrononim (Zaman Adı)” başlığı altında Arabî aylar, zaman dilimlerine dair isimler, belirli olayların yaşandığı tarihler ve günler sıralanmıştır.

⁹“Mitonim (Mit Adı)” başlığı altında ilk olarak yaratıcı olan Allah'ın ismi verilmiştir. Ardından dinî hayatta ön plana çıkan peygamberler ve din adamları sıralanmıştır. Son olaraksa dinî kitapların isimleri, bu kitaplarda yer alan sureler ve birtakım dinî kavramlar yazılmıştır.

¹⁰“Pragmatonim (Ürün Adı)” başlığı altında öncelikle paralara verilen isimler ve padişaha bağlı olarak para ile ilgili kavramlar yazılmıştır. Ardından vergi isimleri ve parasal kavramlar sıralanmıştır. Daha sonra ölçü ve ağırlık birimleri verilmiştir. Son olarak kişilere tahsis edilen ve yarar sağlayan yapıların isimleri yazılmıştır.

¹¹“Toponim (Yer Adı)” başlığı altında yerleşim birimleri büyükten küçüğe sıralanmıştır. Buna göre ülke, bölge, sancak, şehir, kazâ, nâhiye, kasaba, köy, karye, çayır, yaylak ve otlak, orman, iskele ve dere isimleri verilmiştir.

¹²“Urbonim (Kentlik Adı)” başlığı altında mahalle isimleri, cami, mescit ve kilise isimleri, ev ve evin bölümlerine dair isimler, çeşme ve su ile ilgili isimler, kaleler, pazar, çarşı ve dükkân isimleri, hamamlar, mezarlıklar, medrese isimleri, çeşitli kurumlar ve son olarak eğlence mekânları yazılmıştır.

¹³“Zoonim (Hayvan Adı)” başlığı altında ilk olarak hayvan adları verilmiş olup daha sonra bu hayvanların taşımacılıkta kullanılması sonucu ortaya çıkan isimler yazılmıştır.

¹⁴ “Yiyecek ve İçecek Adı” başlığı altında önce meyve ve sebze isimleri sıralanmıştır. Ardından baharatlar, et çeşitleri, sıvılar ve içecekler verilmiştir. En son olaraksa bakliyat ve hububatlar ile diğer yiyecek isimleri yazılmıştır.

(...) Ahmed	Mektûb-ı Kismet-i Askeriye	(...) Sahra Bölükbaşları	Zımmîy(y)e	Bağ	Barut Keseleri/ Kiseleri	Cemaziye' l-Evvel	Hazret-i Ebâ Hanîfe	Sefine	Altun/ Altın		(...) Ketancı (mahalle)	Bargir	Ceviz
(...) Ali	Tapu	Acem(i) Oğlanı		Bağçe/ Bahçe	Barut-ı Siyah	Cumâde' l-Âhir	Hazret-i Ebâ Yusuf	Tekne	Brosub (?) Dinmekle Ma' rûf Yirmi Yedi Dirhem Altun (...)	Rumeli	Abdullah Çelebi Mescidi (mahalle)	Davar	Elmahk Zeytün
(...) Bumahar		Ağa(lık)	Ermeni	Bayramoğlu Zeytunluğu	Barut-ı Siyâh (Ma' a) Kese	Cumâde' l-Ûlâ	Hazret-i Enbiya		Cedîd (...) Akçe		Aya Ovin-i Kebir (mahalle)	Doğan	Fındık
(...) Cevad	Cizye-i Şer' iyye	Ahi Baba Ed-Debbağ	Gürci	Cevizlik	Fitil	Mâh-ı Ramazân-ı Şerîf	Hazret-i İmâm Muhammed		Cedîd Akçe	Erzurum Sancağı	Ayagorgor (mahalle)	İnek	Hurma
(...) Derkene	Hüccet-i Ahmed Çelebi El-Hâc Hasan	Anadolu Kâdî-Askeri	Rumi	Fındık(lık) Bağçesi	Kılıç	Muharrem	Hazret-i Nebiyyi Medenî		Cedîd ve (...) Cemiü' l Ayâr Akçe	Trabzon Sancağı	Ayasofya (mahalle)	Katanâ	İncir
(...) Derviş	Hüccet-i Akçe-i Vakf-ı Oda	Asâkir-i Anadolu	Rus	Fındıklık	Kurşun	Ramazân	İsa Aleyhisselâm		Cedîd ve Cemiü' l Ayâr Akçe		Ayo Gregi (mahalle)	Kısrak	Sarımsak
(...) Eyron	Hüccet-i Ali Bey (...)	Attârân		Funduk ile Mahdûd Olan Bahçe	Kürde	Rebî-ül-Âhir	Keşiş		Cedîd ve Ceyyid Akçe	Asitane	Ayo Marine/a (mahalle)	Koç	Üzüm
(...) Grako Kaya	Hüccet-i Cürm ve Diyet	Barut Kîsedârı	Kazak Eşkıyası	Geyvan Bağçesi	Ok	Rebî-ül-Evvel	Mustafavî (sallâllâhu aleyhi ve aleyhi ve sellem)		Cedîdi Cemiü' l-Ayar Akçe	Asitâne-i Saâdet	Ayofilibo/ Ayafilibo (mahalle)	Koyun	Üzüm Kuru
(...) Karagöz	Hüccet-i Kalafat-zâde Ali Beşe	Bezzâzân		Meşelik	Top	Receb/p	Papas		Cemi' iü' l-Ayar Osmani Dirhemi	Bağdad	Ayvasıl (mahalle)	Merkeb	Zerdalü
(...) Mahmud	Hüccet-i Mustafa Beşe	Câbî	Kefere	Üzüm Bağçesi	Top Bulağı (?)	Safer	Piskopos		Çakıl Akçe	Der-Saâdet	Câmi-i Cedîd (mahalle)	Öküz	Zeytun/ Zeytün
(...) Mecdi	Hüccet-i	Cebeci	Müslimün/	Zeytunluk/	Top	Şa' ban	Râhib		Esedî	Diyarbakir	Çatak	Şahin	

Mustafa	Ömer bin Mehmed Çavuş	(Tâyifesi)	Müslimîn	Zeytûnlük	Yuvarlaklar ₁				Guruş		(mahalle)		
(...) Mehmed	Hüccet-i Ömer Paşa	Cebeciler Bölükbaşları	Müslüman	Zeytûn Bağçe	Tüfeng/k	Şevvâl			Guruş/ Kuruş	Erzurum	Çölme (mahalle)	Vaşak	Darçın
(...) Merenkol	Hüccet-i Sulh	Cizyedâr	Nasara		Varsak	Zilhicce	İncil		Hâlis Akçe	Eyâlet-i Batum	Çölmekçi (mahalle)		Milh
(...) Mustafa	Hüccet-i Şer'îyye	Çakırcı(başı)	Nasranî	Asmalı Ağaç	Yay	Zilka'de/ Zi'l-kâ'de	Sure-i Yasin-i Şerîf		Kâmil (...) Guruş	İslambol	Debbâghân e (mahalle)	Kemhacı Mekârîsi	Tuz
(...) Sahel	Hüccet-i Vekâle	Çavuş Kulları	Nassârî	Ceviz Ağacı	Yuva(r)laklar		Yâsîn-i Şerîf		Kâmil Guruş/ Guruş-ı Kâmil	İstanbul (mahruse)	Derviş Ali Tekyesi (mahalle)	Kıra Davarlar ₁	Zencefil
(...) Zülfikar	Hüccet-i Vesâye	Çeribaşlar	Trabzon Keferesi	Dişbudak Ağacı		Evâ(y)il			Kâmil Riyal Guruş/ Riyal Kâmil Guruş	Medîne-i Tokat	Eksotha (mahalle)	Mek(k)ârî	
Abbas	Hüccetü'l-Vesîka	Debbâghân		Dut Ağacı	Acem Bezi	Evâhir	Tıl(ı)sım		Kâmilü'l-Ayâr Riyal Guruş	Tebriz	El-Hâc Kasım (mahalle)	Mekârî Davarlar ₁	Lahm-ı Bakar
Abdi	Kayd-ı Sicil	Dellâl		Erguvân (?)	Acem Kutnîsi	Evâsıt	Yevm-i Kıyamet		Lira	Trabzon (...)	Faroş (mahalle)		Lahm-ı Ganem
Abdulgani	Sicil-i Mahfûz	Diyarbakir Kal'ası Dizdârı		Erik Ağacı	Akdağ Bezi	Gurre			Mısır Parası	Trabzon (mahruse, mahmiyye)	İmaret-i Hâtuniyye (mahalle)		Lahm-ı Ma'z (?) ¹⁵
Abdullah	Temessük	Dizdâr-ı Kal'a-i Amid		İncir Ağacı	Ayntâb Bezi	Selh			Nukud/ Nakd Akçe	Trabzon Eyâleti/ Eyâlet-i Trabzon	Kabak Meydanı (mahalle)		
Abdullah (...)	Vakfnâme	Dizdâr-ı Kal'a-i Diyarbakir		Zeytun/ Zeytûn Eşcârı	Burma Astar				Osmani Akçe/ Osmani	Varna	Kanîta (mahalle)		Yağ
Abdullah Behsad Ali	Vakfnâme-i Raziye	Doğancı(başı)		Zeytûn Ağacı	Canfes	Bağdad Seferi			Riyâl(î) Guruş		Kavak Meydanı		Boza

¹⁵(?), Murat Güney'in 1826 Numaralı Trabzon Şer'îyye Sicili'nin Özet Transkripsiyonu ve Analizi başlıklı tezinden alınmıştır. Güney, metinleri okuyup transkribe etme aşamasında okunuşundan emin olmadığı kelimelerin yanına (?) koyarak bu duruma vurgu yapmıştır. Bu kelimeler -kesin olmamakla birlikte- ad bilimi dallarından birisine yerleştirilmiştir.

	Hâtun										Mahallesi		
Abdullah İbrahim	Yaylak Hüceti	Gazzâzân			Çadır	Celali İstilası			Rub ' Guruş Akçe	(Nefs-i) Hemşin (kazâ)	Ketancı Mahallesi Demekle Ma' rûf Nâm Müslüman Mahallesi		Hemşin Balı/ Asel-i Hemşin
Abdunnebi	Zahriye Hüceti	Giresun Kâdisı		Buğday	Çuka/ Çuha	Hicreti' n- Nebeviyye			Sikke	Atina	Ketancı/ Ketenci (mahalle)		Pekmez
Abdurrahim		Haffâfân		Hınna	Dirani (?)	Rus (...) İstilası			Sultani Akçe	Bayburd (kazâ)	Ketencizâde (mahalle)		Revgân-ı Ceviz
Abdurrahim (...)	Berât-ı Hümâyûn	Hâtib		Karanfil	Diyarbakir'i n Kırmızı Bezi	Rus Menhusu İstilası			Zolta Guruş	Divriği	Kindinar (mahalle)		Revgân-ı Sade
Abdurrahman	Defter-i Cedîd-i Hâkânî	İhsâniye Kâhyası		Kendir	Haleb Çukası				Züyûf Akçe	Giresun (kazâ)	Köhne Hamam (mahalle)		Sirke
Abdurrahman (...)	Defter-i Hümâyûn	İmâm		Tütün	Harir	Pazar Günü				Görel (kazâ)	Mahmud Paşa (mahalle)		
Abdurrahman Bekir (...)	Fermân	İmâret-i Hatûniye Subaşı			Keşef	Yevmi' l- Hâmis			Hazîne-i Amire	Gümüşhâne (kazâ)	Manastır (mahalle)		Arpa
Abdülbaki	Kâtib Defteri	Kâdı(hk)			Ketan				Mâl-ı Mîrî	Gürül (kazâ)	Meydan-ı Şarki (mahalle)		Bakla
Abdülbaki Ahmed	Kuyûdât-ı Defter	Kâdi-Asker			Kumaş				Pâdişâh(i) Parası	Henşin	Molla Şaban (mahalle)		Lazut
Abdülhalim	Mevkûfât Defteri	Kaimmakam			Merzifon Bezi				Surre/ Surre Akçe	Kaza-i Maraş	Monla Siyah Mescidi (mahalle)		Mercime k
Abdünnebi	Mühürlü Mektûb	Kapu Kulları			Tebriz Derâyî					Keşab (kazâ)	Muhyiddîn (mahalle)		Nohud
Adam Musa	Mühürlü Tezkire	Karahisâr-ı Şarkî Doğancıbaşı			Üsküp Derâyîsi				Ağnam	Kürtün (kazâ)	Piri bin Derviş Çömlekci (mahalle)		Pirinç

Ademi (...)	Tuğrâlı Defter	Kars Kulları			Yün				Avâriz	Mepavri (kazâ)	Sotha (mahalle)		Piyaz (?)
Afendol/ Afandol	Vesîka-i Münif	Katibü'l Hurûf							Avâriz-ı Divâniye	Of (kazâ)	Sultan Abdullah Mescidi (mahalle)		Tâze Piyaz (?)
Ağatot		Kırıkcı			Göttürüye Penbe (?)				Bâc	Sürmene/ Kazâ-i Sürmene	Tekfur Çayırı (mahalle)		Zâhire
Ahmed (...)	Itâknâme	Kolluk			Hallâce Eylemiş Penbe				Bedel-i Avâriz	Ünye (kaza)	Urgancı (mahalle)		
Ahmed Şükrullah Muhkim		Maçka Kâdîsı			İplik				Cizye	Viçe (kazâ)	Urgancıyan (mahalle)		Bal Mumu
Ahmed/t		Mevlânâ Maçka Kâdîsı			Kırmızı Rişte-i Penbe Bürüncük				İspe(n)çe/ İspence	Yoroz/s (kaza)	Vazmolika (mahalle)		Ekmek
Akbar		Mevlânâ Trabzon Kâdîsı			Rişte-i Beyat-ı Penbe				Kaçkun/ Kaçgun	Yurt-ı Sahrâ-yı Ereğli	Yeni Cuma (mahalle)		
Aksakosta		Muhzır-ı s-Sâbikîn/ Muhzır-ı Sâbikûn			Sicim-i Kendir				Öşr	Yurt-ı Sahrâ-yı Üsküdar			
Aksakta		Muslihûn			Siyah İplik Üç Güllü				Resm-i Arusâne		Bab-ı Bazar Mescidi		
Aksenid		Mübaşir							Sâlyâne	Akçaabad (nâhiye)	Erdoğan Kethuda Camî-i Şerîfi		
Alaaddin		Müderriş			Kaftan Düğmesi				Tekâlîf-i Örfiyye	Düzköy (nâhiye)	Hoca Ali Mescidi		
Aleksan		Müezzin			Lokma Düğmesi				Tekâlîf-i Şakka	Maç(u)ka (nâhiye)	Kilise		
Aleksandır/ Aleksand(i)ri		Müfti/ü							Yave	Yomra (nâhiye)	Manastır		
Ali		Mültezim			Parmak İşi Çapraz				Güzeşte	Divergi (kasaba)	Medrepelid (?) Kilisesi		

Ali (...)		Müteferrika							İhsân Mukâta'as 1	Kasaba-yı Rize	Merhûm Sinan Paşa Câmi'-i Şerîfi		
Ali Feyzi		Mütevellî			Aba				Nafaka	Kasaba-yı Yavebolu	Patrik		
Alid (?)		Nefer(ât)			Câriye (?) Kaftanı				Sürsat	Torul (kasaba)			
Alihan		Nevbetçi			Donluk				Sürsat Akçesi		Ahur		
Allahverdi		Of Kâdisı			Ferace				Ulûfe	Adeze (karye)	Anbar		
Amerdun		Sipahi			Fistan					Argaliye (karye)	Asmalı/u Mülk		
Amira		Şâhin Kayacıları			Flar				Batman	Armuçlu (?) (karye)	Çardak/ Çartak		
Amr		Timar-ı Sipahî			Kaftan				Dirhem	Astori (karye)	Değirmen		
Amr (...)		Topçu			Kırmızı Donluk				Habbe	Bulur (karye)	Fırın/ Fırın		
Anaksend		Trabzon Kâdisı			Mayi Donluk				Kıyye	Cavana (karye)	Harem Divarı		
Anderiye		Trabzon Mukâta'ası Emîni			Mukaddem/ Mukdem Kuşak				Kile/ Keyl	Çakodan (karye)	Havlu/ı		
Anderniko		Ulağ			Mutallâ Dülbend				Miskal	Çal-ı Sağır (karye)	Kenef		
Andon		Vekîlharcılık			Peştemal				Vukiy(y)e/ Vakiyye	Çotanoz (karye)	Koyun Kö mü		
Andre		Vezir			Serâse Kuşak					Danışcılar Köyü	Matbah		
Arabiç		Yava Ulağı			Siyah Donluk				Timâr/ Timâr	Dere (karye)	Matbah-ı Âmire		
Arni (?)		Yeniçeri (Tâyifesi)			Yakalı/u Dolama				Timâr-ı Ahmed	Dirvana (karye)	Sakf		
A(r)slan		Yeniçeri Çavuşları			Yakalık				Timâr-ı Ali Ağa El- Müteferrik a	Divranos (karye)	Selamlık Odası		
Arslan Ali		Yeniçeri			Yelek				Timâr-ı	Fiz (karye)	Şitevi/		

		Tâyifesi Zâbitleri							Ali Bey		Şeteviy(e) Ev		
Arslan Berazi		Yeniçeri(ler) Zabit(ler)i			Zibun				Timâr-1 Ali Veledeş Çavuş	Halomana (karye)	Tavile		
Arslan İbrahim									Timâr-1 Dilaver	Hamaraksa (karye)			
Asafaki (?)		Beytü'l-Mâl			(...) Ma'a Köstek				Timâr-1 Hacı (?) Türkman	Hara (karye)	Asiyâb		
Aslan		Darü's-Saade			(...) Ocak-1 Zincir				Timâr-1 Hasan Çavuş	Helvacı (karye)	Bi'r-i Mai		
Aslan Kirako		Defterhâne-i Amire Kâtibleri			Bileği				Timâr-1 Köse Osman	Hereki (karye)	Çeşme		
Asol		Defterhâne-i Amire Şâkirdleri			Camlıktan				Timâr-1 Ma'rûf Çavuş	Hisar Üstü (karye)	Kuyu		
Astator		Dergâh Çavuşları			Cezve				Timâr-1 Mehmed	Hisarcık (karye)			
Avanis		Dergâh-Âli Solakları			Çarşab				Timâr-1 Mehmed Diğer	Hoc Kastamoniyy e (karye)	Aşağı Hisar		
Avram		Dergâh-1 Âli			Çuval				Timâr-1 Musa	Hoc Kavala (karye)	Diyarbakir Kal'ası		
Aydın		Dergâh-1 Âli Çavuşları			Çifşir				Timâr-1 Mustafa Çavuş	Hoc Piravlak (karye)	Gönye Kal'ası		
Ayo		Dergâh-1 Âli Müteferrikalar ı			Evâni				Timâr-1 Mürteza/ Murtazâ	Hoc/ç (karye)	Hisar Divarı		
Ayron		Dergâh-1 Âli Sipahileri			Fuçı				Timâr-1 Salih	Hoca (karye)	Kal'a Divarı		
Badesaki (?)		Dergâh-1 Ali Sipâhiyânları			Güğüm				Zeâmet	Hoca Mislüşan (karye)	Kal'a-i Kule		
Bahadır		Dergâh-1 Âli Yeniçerileri			Hurda (...)					Hockofra (karye)	Kal'a-i Kule Kapusu		

Bâkî		Dergâh-ı Muallâ			Kalbur				Pişkeş	Hoçkomu (?) (karye)	Kars Kal'ası		
Bakoryar		Dergâh-ı Mu'allâ Cebe(cil)eri			Kazan					Holku (karye)	Kule		
Bala		Dergâh-ı Muallâ Yeniçerileri			Kızak					İksante (karye)	Orta Hisar		
Balaban Musa		Dergâh-ı Mu'allâ Yeniçerileri Ocağı			Medfün Kübler					İlan(a) (karye)	Trabzon Kal'ası		
Bali/ Bâlî		Der-saâdet Yeniçerileri			Munakkaş Yasdık					Kalafka (karye)			
Bardî		Divân-ı Hümâyûn			Ocak					Kalağa (köy)	Abacı Dükkânları		
Baron Vâsil		Ordu-yı Hümâyûn			Ocak Taşı					Kalciye (karye)	Abacılar Çarşusu		
Başol		Paşa Hazretleri'nin Kapu Kethüdası			Sabun					Kalipravel/ Kalipravl (karye)	Ali Bazarı		
Bayezid		Paşa Hazretleri'nin Kethüdası			Seki					Karaağaç (karye)	Aşçılar Dükkânı		
Bayram		Vezîr-i A'zam ve Serdâr-ı Ekremin Kapusubaşılar 1			Yeşil Tabak (?)					Karye-i Baş Maçuka	Balıkçı Dükkânı		
Bedros					Yorgan					Karye-i Darmeşe'dec (?)	Çarşı		
Behram		Erdoğdu Câmî'i'nin Nükûdu Vakfi			Yorgan Yüzü					Karye-i Hacı (?)	Dükkân-ı Muharrem Çelebi		
Bekir		Erdoğdu Kethuda Camî-i Şerîfi Vakfi								Karye-i Halvaçid	Galle Pazarı		
Benarir		Erdoğdu			(...) Kırmızı					Karye-i Hök	Kazgancıla		

		Vakfi			Çizmesi						r Çarşusu		
Bendari		Evkâf-ı Sultan Mehmed			Beyaz Meşin					Karye-i Saruha	Meydan		
Beşir		Fatih Sultan Mehmed Vakfı			Diyarbakır Kırmızısı					Karye-i Sidikse	Sûk		
Beytullah		Hacı Baba Vakfı			Erzincan Sarısı					Kavala (karye)	Sûk-i Sultani(ye)		
Bolid		Hâtuniyye Evkâfı			Gön					Kaya (karye)	Suk-i Sultaniye Ali Pazarı		
Brasor		İmâret-i Hâtun			Kaba Ulu Orta					Kaygiri (?) (karye)	Suk-i Sultaniye Kazgancular Çarşusu		
Braşkova (?)		İmâret-i Hâtuniye Evkâfı			Kelek (?)					Kirâmyo (karye)			
Breşki(ve)/ Bireşkevi		Meryem Ana Vakfı			Kurd Ağzı					Kisarine (karye)	Hamam		
Breşko		Oda Vakfı			Mest					Kocaba (karye)	Hamam-ı Cedîd		
Budak		Orta Hisar Medresesi Evkâfı			Onbaser(?)					Komara (karye)	Kale Hamamı		
Cabik		Sinan Paşa Hazretleri Câmî'-i Şerîfi Evkâfı			Orta Ayak					Kondu (?) (karye)			
Cafer		Sinan Paşa Vakfı			Rüzgâr Ulusu Mest					Köstere (karye)	Mekâbir-i Müslimîn		
Canbek		Sultan Mehmed Han Vakfı			Rüzgâr Ulusu Sarâyî Papuç					Köstre (?) (karye)			
Cerican		Sultan Mehmed Han-ı Gazi Aleyhi'r-Rahmeti ve'l-Gufran			Sarâyî Zer-i Gerdan					Kürdlü (?) (karye)	Hâtuniye Medresesi		

		Hazretleri'nin Evkâfı											
Cuma		Ulyâ Yunus Vakfı			Sarı Çizme					Kürksene (?) (karye)	Hisâriye Medresesi		
Çaçık		Yusuf Beşe'nin Odası Vakfı			Sarı Meşin					Liskorif (?) (karye)	Orta Hisar Medresesi		
Çaçık Vâsil					Siyah Sahtiyan					Maklavita (karye)			
Çakır		Altmış Birinci Ağa Bölüğü			Terlik Mesti					Marçali (karye)	Cebehâne		
Çalab		Amel-Mande			Ulu Ayak					Masankaniy u (?) (karye)	Diyarbakir Cebehânesi		
Çavuş		Ayân/ A'yân			Ulu Ayak					Masankaniy u (karye)	Karakol		
Çegel		Derviş Ali Tekyesi			Ulu Orta					Masuna (karye)	Mahmud Paşa Mahkemesi		
Daniyel/ Danyel/ Danyal		Eşkîyâ			Yeniçeri Papuçu					Mayer (karye)	Trabzon Aklâmı		
Davud		Hazîne-i Erzurum Dîvânı			Yeniçeri Postalı					Mesaryu/a (karye)			
Davud Mehmed		Kızılbaş Taifesi			Yerlü Sahtiyan					Mili (karye)	Kahvehâne		
Derviş		Levend Tâyifesi			Zenne Gönü					Mucura (karye)	Şırahâne		
Derviş Abdullah		Nisâ Tâifesi			Zenne İncük (?)					Muhula (karye)			
Derviş Ali		Ocak								Oksi (karye)			
Derviş Ali (...)		Ocaklık			Çift Renk					Öz (karye)			
Derviş Davud		Re'âya			Siyah Renk					Parayan (karye)			
Derviş Maksud		Silâhdâran Zümresi								Polita (karye)			
Derviş Mustafa		Udûl-i Ricâl			İnci					Rayan (karye)			
Derviş Numan		Utekâ			Gümüş					Samaruska (karye)			
Destefor/ Destifor					Nişân					Sargon Mesatos			

										(karye)			
Dilaver					Altun Lal Yüzük					Sitefano (karye)			
Dilaver Abdullah					Altun Saç Bağı					Suğa (karye)			
Dimitri					Altun Küpe					Sulak (karye)			
Dimyo					Altun Yüzük					Şana (karye)			
Duka					Altun Yakalı (...)					Şinik (karye)			
Durhan					Gümüş Zincirlü (...)					Takadin (?) (karye)			
Durkaya					Altun Cevheri Bilezik					Terniyye (karye)			
Dursun					Zincir					Tonya (karye)			
Ebubekir										Uzun Kastel (karye)			
Efaksend (?)										Vara (karye)			
Efendol										Varon (karye)			
Efkasin										Varvara (karye)			
Efrem/ Efrim										Visera (karye)			
Eksako(ma)										Zefanos (karye)			
Eksakosta										Zivara (karye)			
Eksefed										Zülmera (karye)			
Elhardo (?)													
Emra										Alaca Kilise (mevzî')			
Endaziye										Holmezi (mevzî')			
Endos										Hoşoğlan (cânib)			
Enes Çavuş										Kavana			

										(mevzi')			
Enis Çavuş										Kolondi Dimekle Ma'rûf Mevzi'			
Ensar										Kosala nâm- ı diğer Kavata (mevzi')			
Erman													
Eskoranof/ Estoranof										Beylik Çayırı			
Eymir										Bostan			
Eymir Serkis										Çayır(lık)			
Eymir Şah										Çiftlik			
Eyyub										Kirakobun Çayırı			
Fazıl										Liyo Çayırı			
Fazlı										Mer'a			
Feyzi										Mezra			
Foka										Mıla Yaylağı			
Frankol										Otlak			
Galye										Tarla			
Garib										Viseralıların Yaylağı			
Gazar										Yaylak			
Gezazi													
Gorgor										Koru			
Gorgorya Şimyon										Orman			
Gragor													
Gragoz										Derbend			
Grako/ Girako										İskele			
Gregi										Trabzon İskelesi			
Gülabi													
Hakverdi										Açlar Deresi			
Halil										Bulak			
Halil (...)										Değirmen Deresi			
Halil Memi										Eşkülünc			

										(dere)			
Hamza										Kuzgun Deresi			
Hamza (?)													
Haryo										Milen ¹⁶			
Hasan													
Hasan (...)													
Hasan Abdullah													
Hasan Ali													
Hasan Mustafa													
Hasan Rıdvan													
Hasan Zaim													
Haydar													
Hayri													
Hızır													
Himmet													
Hiristofo Kostantin													
Hiristofo/ Hristofo													
Hiristofoz													
Hüdaverdi													
Hüseyin													
Hüseyin (...)													
Hüseyin Ferhad (...) Hüseyin													
Hüsrev													
Hüssam													
İslan Toyra													
İbadullah													
İbrahim													
İbrahim Muslu													
İlyas													
İsa Mustafa													
İshak													
İshak Memi													
İskender													

¹⁶ “Milen” yer adı metinde *Milene tâbi’ Kolondi dimekle ma’rûf mevzi* (s. 230) şeklinde geçmektedir. Fakat bahsi geçen Milen’in kazâ mı yoksa nâhiye mi olduğu tespit edilememiştir.

İslâm													
İsmail													
İsmail (...)													
İsmail Halil													
İstator Elekci													
İstator Haçadır													
İstefan Merküç													
İstefan/ İstifan													
İstiyoranu													
İstorano													
İzzet													
İzzet Abdullah													
Kâbil													
Kadir													
Kahraman													
Kâmil													
Kanber													
Karaca													
Karaca (?)													
Karagöz													
Karataş													
Kasım													
Kaskar Ayanol													
Kavalı (?)													
Kaya													
Kemal													
Kenan													
Kenid													
Kesber													
Kırankol													
Kiraki													
Kirako(r)/ Kirkor													
Kiraroni													
Kirazi													
Ko(n)stantin/ Kostantiniyye													
Koland(i)ri													
Kolandir (?)													
Korçuz													

Kordes (?)													
Korkmaz													
Korkud													
Korkut Bali (?)													
Kostanti													
Kostat Estat													
Kozala													
Kozlari Manol													
Kubad													
Kurd													
Kurd Bali													
Kurd Hızır (...)													
Lazano													
Lazet Yani													
Lefiknor													
Lefter													
Leo/ Leyo													
Lorna													
Mahmud													
Mahmud Abdullah													
Mahmud Hasan													
Mahoşar													
Mahzar													
Mahzar Mehmed													
Mahzar Zülfikar													
Makarol													
Maksud													
Makuş (?)													
Malid													
Manas													
Mâni'k													
Manlo													
Manol Islan													
Manol/ Menol													
Mansur													
Marankol													
Marduka Toyra													

Marovako													
Martiros													
Mefrun Eftilan													
Mehmed													
Mehmed (...)													
Mehmed (?)													
Abdi													
Mehmed Ali													
Mecid Hüseyin													
Mehmed Müsli													
Mehmed													
Zülfikar													
Melik													
Melik İbrahim													
Melsed													
Melsiye (?)													
Memi													
Memi (...)													
Memi (...)													
İskender													
Memi İbrahim													
Memiş													
Mertakol													
Mesir/l													
Mestan													
Mihal													
Milyo													
Miran													
Mirlo													
Miro													
Mirza													
Mirza Mircan													
Mohar													
Molika													
Moror													
Muammer Raci													
Muhammed													
Mukbil													
Murad													
Murad													

Abdullah													
Musa													
Musa (?)													
Musâbık Şahsüvar													
Musli													
Musli Süleyman													
Muslihüddin/ Musluhiddin													
Muslu													
Mustafa													
Mustafa (...)													
Mustafa Abdullah													
Mustafa Ali													
Mustafa Benan (?) Abdullah													
Mustafa Mehmed													
Mustafa Sadullah													
Mülim													
Mülk													
Mürteza													
Müsli													
Nastaş													
Nasuh													
Nebi													
Nerahdi Efranbol													
Neşir													
Nidari													
Nikola													
Niyaz (?)													
Numan Süleyman													
Nuri													
Odiğer													
Oseb													

Osman													
Osman (...)													
Mustafa													
Ömer													
Panas													
Panayot (...)													
Parva													
Paskal													
Pavli													
Per													
Perviz													
Pezir													
Pirgâib													
Piyade													
Piyale													
Piyâle													
Polad													
Poyraz													
Raci													
Ramazan/ Ramazân													
Ravel													
Receb													
Receb Abdullah													
Resul													
Rezo/ Reso													
Rıdvan													
Rıdvan													
Rıfai													
Romanos													
Rudlam													
Rüstem													
Sadık													
Sadri													
Saferol													
Safvet													
Said													
Salih													
Salim Sadullah													
Salman													

Sam													
Sami													
Samir Ali													
Sanko													
Sav													
Sefer													
Sefer Ali													
Sekak													
Selim													
Selman													
Semail													
Semlid (?)													
Serabo													
Serano													
Seranto													
Serayo (?)													
Kostantiniyye													
Serendafil													
Serkis													
Serkis (?)													
Server													
Similid													
Simon													
Sinan													
Sir													
Sohar/ Suhar													
Sosoni (?)													
Sundez (?)													
Süheyl													
Süleyman													
Süleyman (...)													
Süleyman													
Abdurrahim													
Süleyman													
Mustafa													
Süleyman													
Serdar													
Şaban													
Şah E(y)mîr													
Şahin													

Şarayo													
Şozri													
Tahsin													
Tanas													
Tanrıverdi													
Tarandafil													
Taranol													
Taylor													
Teberrük													
Teratol													
Tereşkova (?)													
Timur													
Tiranol													
Todor(i)/ Totor													
Todos													
Totoş													
Tratul													
Turhan													
Türkmen													
Abdünnebi													
Türkmen İslam													
Üveys													
Vasil Canik													
Vâsil													
Vâsil (...)													
Vâsil Çabik													
Vâsilaki													
Vayin (?)													
Veli													
Velihan													
Vurila													
Yakim													
Yakom													
Yakub													
Abdullah													
Yani													
Yanol													
Yanol Avam													
Yanol Kerazi													
Yanon													

Yavel													
Yayla													
Yazdi													
Yemlon													
Yor(i)													
Yordan													
Yorgi													
Yorgi Divarir (?)													
Yunus													
Yuri													
Yuri (...)													
Yuri Frankol													
Yuri Kasba													
Yusuf Hasan													
Yusuf Mehmed													
Zeyd													
Ziya Kud													
Zonağir (?)													
Zülfikar													
Zülfikâr Mehmed													
(...) Abdullah Mustafa Beşe Musa													
(...) Ali Beşe													
(...) Bali Çelebi													
(...) Çelebi													
(...) Çelebi (...) Mustafa Çelebi El-İmâm													
(...) Efendi													
(...) İbrahim Beşe													
(...) Mehmed Bey													
(...) Mehmed Bey (...)													
(...) Mehmed													

Çelebi Hasan Efendi													
(...) Murad Çelebi													
(...) Mustafa Çelebi Hacı Hasan													
(...) Ömer Ağa													
(...) Süleyman Beşe Serdar													
(...) Ali Çelebi													
Abbas Reis													
Abdi Beşe													
Abdi Beşe Er-Racil													
Abdi Beşe Kurd													
Abdi Beşe Mu'temed													
Abdi Çelebi													
Abdi Subaşı													
Abdulkaki Efendi													
Abdulgaffar Çelebi													
Abdullah Beşe Ömer													
Abdullah Çelebi Mehmed Ağa													
Abdullah El-Kassab													
Abdullah İbrahim Çelebi													
Abdullah Muhzır													
Abdurrahim Ali Beşe													
Abdurrahim Efendi													
Abdurrahim													

Monla Ali Kaya Efendi													
Abdurrahman Abacı													
Abdurrahman Ağa													
Abdurrahman Beşe													
Abdurrahman Beşe Bekir													
Abdurrahman Bey													
Abdurrahman Bey (...) İbrahim Beşe Çorbacı													
Abdurrahman Bey El-Cüندی													
Abdurrahman Çavuş													
Abdurrahman Çelebi Ferhad Beşe													
Abdurrahman Çelebi Mehmed													
Abdurrahman Efendi													
Abdurrahman Muhzır													
Abdurrahman Reis													
Abdurrahman Reis Ebubekir													
Abdülbaki Çelebi													
Abdülbaki Çelebi (...)													
Abdülbaki Çelebi Geyvan													
Abdülbaki Çelebi Geyve													

(?)													
Abdülbaki Efendi													
Abdülbaki Efendi El-Kadı													
Abdülfeṭṭah Çelebi													
Abdülḡâni Çelebi													
Abdülhalim Çelebi													
Abdünnebi El-Kadı													
Abidin Efendi													
Ahi Baba													
Ahmed (...) Efendi													
Ahmed Aḡa													
Ahmed Aḡa Korucu													
Ahmed Baba Mustafa Çelebi													
Ahmed Beşe (...)													
Ahmed Beşe Abdullah													
Ahmed Beşe Ali													
Ahmed Beşe Bayram													
Ahmed Beşe Çakmakçı													
Ahmed Beşe Çanakçı													
Ahmed Beşe Emîn-i Mahkeme													
Ahmed Beşe Emîr-i Mahkeme													
Ahmed Beşe													

Hamami													
Ahmed Beşe Hami													
Ahmed Beşe Hâyati													
Ahmed Beşe Hüseyin													
Ahmed Beşe İsmail													
Ahmed Beşe Mehmed													
Ahmed Beşe Mir Ahmed													
Ahmed Beşe Safî (?)													
Ahmed Beşe Sami													
Ahmed Beşe Toros													
Ahmed Beşe Yusuf													
Ahmed Beşe Zülfikar													
Ahmed Bey													
Ahmed Bey (...)													
Ahmed Bey Abdullah													
Ahmed Bey Ali													
Ahmed Bey Bayram													
Ahmed Bey Efendi													
Ahmed Bey Efendi Muhakeme/ Mahkeme													
Ahmed Bey El- Hâtib													
Ahmed Bey El- Müezzin													
Ahmed Bey													

Emin-i Mahkeme													
Ahmed Bey Emîr-i Mahkeme													
Ahmed Bey Korcu													
Ahmed Bey Münib Mahkeme													
Ahmed Çağırman													
Ahmed Çavuş													
Ahmed Çavuş (...)													
Ahmed Çavuş Naib-i Hümayun Kethüda													
Ahmed Çavuş-1 Dergâh-ı Âli													
Ahmed Çelebi													
Ahmed Çelebi (...)													
Ahmed Çelebi Abdullah													
Ahmed Çelebi Dede													
Ahmed Çelebi El-İmâm													
Ahmed Çelebi El-Müezzin													
Ahmed Çelebi Hacı Mehmed													
Ahmed Çelebi İshak Efendi													
Ahmed Çelebi Kadı													
Ahmed Çelebi Muhzır													
Ahmed Çelebi													

Mustafa													
Ahmed Çelebi													
Müezzîn													
Ahmed Çelebi													
Piyale Bey													
Ahmed Çelebi													
Seyfullah													
Mansur Dede													
Ahmed Çelebi													
Veli Bey													
Ahmed Çelebi													
Zülfikar													
Ahmed Efendi													
El-İmâm													
Ahmed Emîr-i													
Mahkeme													
Ahmed Halîfe													
El-İmâm													
Ahmed													
mahkeme													
Ahmed Reis													
Ali Beşe													
Ali Beşe (...)													
Ali Beşe													
Abdullah													
Ali Beşe													
Abdullah													
Ferhad Çelebi													
Ali Beşe El-													
İmâm													
Ali Beşe													
Hüseyin													
Ali Beşe													
İbrahim													
Ali Beşe													
Kalafat													
Ali Beşe													
Mehmed													
Ali Beşe													
Mehmed Çelebi													
Ali Beşe Memi													

Ali Beşe Mustafa													
Ali Beşe Nalband Mehmed													
Ali Beşe Nasuh													
Ali Bey													
Ali Bey (...)													
Ali Bey (...)													
Çavuş													
Ali Bey Abdurrahman													
Ali Bey Bazarbaşı													
Ali Bey Emin-i Mahkeme													
Ali Bey Mehmed Ağa													
Ali Bey Ömer Çavuş													
Ali Bölükbaşı													
Ali Cabi													
Ali Çavuş (...)													
Ali Çavuş Süleyman													
Ali Çelebi (...)													
Ali Çelebi (...)													
Beşe													
Ali Çelebi Hasan Beşe													
Ali Çelebi Hüseyin													
Ali Çelebi İbrahim													
Ali Çelebi İmam Mehmed Molla Şaban													
Ali Çelebi İshak Beşe													
Ali Çelebi Mehmed													

Ali Çelebi													
Mehmed Beşe													
Ali Çelebi													
Mehmed Hacı													
Ali Beşe (...)													
Ali Çelebi													
Mirac													
Ali Çelebi													
Musa Bey													
Ali Çelebi													
Muslu													
Ali Çelebi													
Mustafa													
Ali Çelebi													
Ömer Beşe													
Ali Çelebi Veli													
Ali Çelebi													
Yunus Beşe													
Ali Çelebi													
Yusuf													
Ali Efendi													
Ali Halife El-													
İmâm													
Arnabud													
Bölükbaşı													
Ar(s)lan Beşe													
Arslan Ed-													
Debbağ													
Aslan Çelebi													
İshak Beşe													
Aslan Derviş													
Aslan Efendi													
Bâkî Beşe													
Bâkî Çelebi													
Bâkî Çelebi													
Sefer													
Bani Beşe													
Türkman													
Bayram Bey													
Bayram Çelebi													
Bayram El-													

İmâm													
Behram Beşe Abdullah													
Bekir Beşe													
Bekir Beşe İsmail													
Bekir Dede													
Berhani Keşiş													
Beşir Çelebi													
Beytullah Çelebi													
Bostan Çelebi													
Breşkive Urgancı													
Bünyad Beşe Nabi													
Bünyad Beşe Nabi													
Cafer Ağa													
Cafer Ağa Abdullah													
Cafer Beşe Er- Racil													
Cafer Çelebi													
Ceras Beşe													
Davud Ağa													
Davud Beşe													
Davud Beşe İbrahim													
Davud Bölükbaşı													
Davud Çavuş Abdullah													
Davud Çelebi El-İmâm													
Davud Halife													
Davud Halife El-İmâm													
Derviş Ali Dede													
Derviş Beşe													

Derviş Beşe Alican													
Derviş Beşe Süleyman													
Derviş Beşe Ulemâdan													
Derviş Bey Murad													
Derviş Çavuş													
Derviş Çelebi													
Derviş Çelebi (...)													
Derviş Çelebi Ali Beşe													
Derviş Çelebi Hasan Bey													
Derviş Çelebi Hâtib													
Derviş Çelebi İvaz Bey													
Derviş Çelebi Korkud Ağa													
Derviş Çelebi Kurd Ağa													
Derviş Çelebi Murad Reis													
Derviş Çelebi Müezzîn													
Derviş Çelebi Sefer Sofu													
Derviş Çelebi Sinan													
Derviş Efendi													
Derviş Mehmed Çavuş													
Derviş Sefer Sofu													
Diğer Mehmed Ağa El-Müteferrika													
Diğer													

Süleyman Beşe Bezîk (?)													
Diğer Süleyman Beşe Teberrük													
Ebûbekir Efendi													
Ebubekir Efendi (...)													
Ebubekir Efendi El-Hâtib													
Ebubekir Efendi El-Vâiz													
Ebubekir El- Hâtib													
Ebubekir El- İmâm													
Ebubekir El- Vâiz													
Ebubekir Efendi Evait													
Ebûhu El- Mezbûr													
Ebulhindi Çelebi													
Ebulhüda Efendi El-Kâtib													
Ekber Çelebi													
Emin Bey													
Emîr Bey													
Emrullah Çelebi													
Esad Çelebi (...)													
Esad Çelebi (...) Zülfikar Mehmed													
Esad Çelebi (El-)Katib													
Esad Çelebi Abdullah													
Esad Çelebi													

Abdurrahim													
Esad Çelebi													
Abdurrahman													
Esad Çelebi													
Cevâhir													
Esad Çelebi													
Hüseyin (...)													
Esad Çelebi													
Hüseyin Efendi													
Esad Çelebi													
Vâiz													
Esad/ Es'ad													
Çelebi													
Esenlü (?) Beşe													
Eyüb Efendi													
Eyüb Mahmud													
Beşe													
Eyyub Ali													
Efendi													
Eyyub Çelebi													
(...)													
Eyyub Çelebi													
Katib													
Eyyub Efendi													
Eyyub/ Eyüb													
Çelebi													
Fazıl Çelebi													
Hamamcı													
Fazlı Bey													
Fazlullah													
Çelebi (...)													
Mahmud Çelebi													
El-Müezzîn													
Ferhad Beşe													
Ferhad Beşe													
Allahverdi													
Feyzi Çelebi													
Feyzi Çelebi													
Himmat													
Feyzullah Bey													
Hamâmî													

Feyzullah Çelebi Hamak													
Feyzullah Çelebi Hamâmî													
Gerdan (?) Mehmed Çelebi													
Hacı Bölükbaşı													
Hacı Halife El- İmâm													
Hacı Hasan													
Hacı Hüseyin													
Hacı İbrahim													
Hacı İsmail													
Hacı İsmail Haydar													
Hacı Kasım													
Hacı Mehmed													
Hacı Mehmed Ağa Mustafa													
Hacı Mehmed Bey Yusuf													
Hacı Mehmed El-Hâtib													
Hacı Mirza													
Hacı Mustafa													
Hacı Osman													
Hacı Ömer													
Hacı Salih El- İmâm													
Hacı Süleyman													
Hacı Yusuf													
Halil Bey													
Halil Bey El- Cündî													
Halil Bey Mehmed													
Halil Bey Memi													
Halil Bey Memi Ağa													
Halil Çelebi													

Abdullah													
Halil Sofu (?)													
Hamid Bey Ömer													
Hamza Beşe Ali													
Hamza Beşe Er-Râcîl													
Hamza Beşe Osman													
Hamza Bey													
Hamza Halife El-İmâm													
Hamza Naîb													
Hasan Ağa													
Hasan Ağa (...)													
Hasan Ağa Abdullah													
Hasan Ağa El- İmâm													
Hasan Ağa El- Müezzin													
Hasan Ağa El- Müteferrika													
Hasan Ağa El- Müteveffâ													
Hasan Ağa İlaz Çavuş													
Hasan Ağa Karlakoç													
Hasan Ağa Mahmud													
Hasan Ağa Mütevellî-yi ‘îmâret													
Hasan Beşe													
Hasan Beşe (...)													
Hasan Beşe Abdullah													
Hasan Beşe Atar													

Hasan Beşe Hüseyin													
Hasan Beşe Kartol													
Hasan Beşe Kartul (?)													
Hasan Beşe Kasım													
Hasan Beşe Memi													
Hasan Bey													
Hasan Bey (...)													
Hasan Bey Hüseyin													
Hasan Bey Osman													
Hasan Bölükbaşı													
Hasan Çavuş Ağa													
Hasan Çavuş													
Hasan Çavuş Dergâh-ı Âlî													
Hasan Çavuş İbrahim Ağa													
Hasan Çelebi													
Hasan Çelebi (...)													
Hasan Çelebi Ahmed Ağa													
Hasan Çelebi Ali													
Hasan Çelebi Ali Ağa													
Hasan Çelebi Ali Bey													
Hasan Çelebi Kasım Beşe													
Hasan Çelebi Kasım Çelebi													
Hasan Çelebi													

Mazlum													
Hasan Çelebi													
Mehmed													
Hasan Çelebi													
Receb													
Hasan Çelebi													
Turhan													
Hasan Efendi													
Hasan Eş-Şeyh													
Bi-Solak (?)													
Hasan Kethüda													
Haydar Ağa													
Haydar Beşe													
Abdullah													
Haydar Çavuş													
Hayri Bey													
Abdülgaŋfar													
Hızır Çavuş													
(...) Abdullah													
Hızır Beşe													
Hızır Bey													
Hızır Bey (...)													
Hızır Bey El-													
Cündi													
Hızır Çavuş													
Abdullah													
Hızır Çavuş													
Dergâh-ı Âli													
Hızır Çelebi													
Emîr-i													
Mahkeme													
Himmet Halife													
El-İmam													
Hüsâm Halife													
Hüsâm Halife													
İlyas													
Hüsâm Naib													
Hüseyin Ağa													
(El-)Mütevelli													
Hüseyin Ağa													
El-Mütevelli													

(...)													
Hüseyin Ağa Mütevelli İmâret-i Hâtuniye													
Hüseyin Ağa Mütevelli-i İmaret													
Hüseyin Beşe													
Hüseyin Beşe (...)													
Hüseyin Beşe Abdullah													
Hüseyin Beşe Abdurrahim													
Hüseyin Beşe Er-Racil													
Hüseyin Beşe Feşker (?)													
Hüseyin Beşe Mehmed Muhzır													
Hüseyin Beşe Terzi													
Hüseyin Bey													
Hüseyin Bey Abdurrahman													
Hüseyin Bey Mehmed													
Hüseyin Çavuş													
Hüseyin Çelebi													
Hüseyin Çelebi (...)													
Hüseyin Çelebi (...) İbrahim Çelebi													
Hüseyin Çelebi Ali Ağa													
Hüseyin Çelebi Haydar													
Hüseyin Çelebi													

Kaya Bey													
Hüseyin Çelebi													
Musa Bey													
Hüseyin Çelebi													
Mustafa													
Hüseyin Çelebi													
Mustafa Beşe													
Hüseyin Çelebi													
Şeyhi													
Hüseyin Efendi													
Hüseyin El-													
Kasab													
Hüseyin El-													
Muhzır													
Hüseyin Halife													
Hüseyin													
Mütevelli-i													
İmaret													
Hüseyin Reis													
Hüsni Çelebi													
Ali Ağa													
Hüssam Beşe													
İbrahim Ağa													
Çeribaşı													
İbrahim Ağa													
El-Müteferrika													
İbrahim Beşe													
İbrahim Beşe													
(...)													
İbrahim Beşe													
Abdullah													
İbrahim Beşe													
Abdullahü'r-													
Racül													
İbrahim Beşe													
Abdurrahim El-													
Müezzin													
İbrahim Beşe													
Alaaddin													
İbrahim Beşe													
Bekir													

İbrahim Beşe Çakır													
İbrahim Beşe Er-Racil													
İbrahim Beşe Mehmed													
İbrahim Beşe Mustafa													
İbrahim Beşe Müezzîn													
İbrahim Bey													
İbrahim Bey (...)													
İbrahim Bey Hasan													
İbrahim Bey Hasan Âga													
İbrahim Bey Hüseyin Çavuş													
İbrahim Bey Merdüm Mersûmun (?)													
İbrahim Bey Solak													
İbrahim Bölükbaşı													
İbrahim Çavuş													
İbrahim Çelebi													
İbrahim Çelebi (...)													
İbrahim Çelebi Ali													
İbrahim Çelebi Dede													
İbrahim Çelebi El-İmâm													
İbrahim Çelebi El-Mevdud													
İbrahim Çelebi El-Müezzîn													
İbrahim Çelebi													

Hacı Ali													
İbrahim Çelebi													
Hasan Beşe													
İbrahim Çelebi													
Mehmed Beşe													
İbrahim Çelebi													
Melik													
İbrahim Çelebi													
Melik Dede													
İbrahim Dede													
İbrahim Efendi													
İbrahim El- İmâm													
İbrahim Halife El-İmâm													
İbrahim Salih Ağa													
İlyas Bey													
İlyas Çavuş													
İsa Beşe													
İsa El (...)													
İshak Beşe													
İshak Beşe El- (...) Derviş Beşe Murad													
İshak Bey													
İshak Çelebi													
İshak Çelebi El-Muaf													
İshak Çelebi Halil													
İshak Çelebi Mehmed Beşe													
İshak Çelebi Satılmış													
İshak Çelebi Yusuf													
İshak Efendi													
İshak El-İmâm													
İskender Beşe													
İskender Paşa													

İslam Beşe Davud													
İsmail (El-)Muhzır													
İsmail Ağa													
İsmail Beşe Bican													
İsmail Beşe Çelebi													
İsmail Beşe El-Kâtib													
İsmail Beşe Osman													
İsmail Beşe Sipahi													
İsmail Beşe Süleyman													
İsmail Beşlü													
İsmail Çelebi													
İsmail Çelebi El-Kâtib													
İsmail Çelebi El-Kitâb													
İsmail Çelebi Sadık													
İsmail Çelebi Sadık Çavuş													
İsmail Çelebi Sadullah													
İsmail Dede													
İsmail Dellal													
İsmail Derviş													
İsmail Derviş Elvan													
İsmail Efendi													
İsmail Halife El-Memnun (?)													
İsmail Sofî/u													
İsmail Türbedâr													
İvaz Bey													
Kabil Ağa													

Kabil Beşe													
Mehmed													
Kasım Ağa (...)													
Kasım Beşe													
Kurd Beşe													
Kurd Beşe (...)													
Kurd Beşe													
Kassâb													
Kurd Beşe													
Mustafa													
Kurd Beşe													
Süleyman													
Kurd Bey													
Kurd En-													
Neccar													
Laçın Ağa													
Latif Beşe													
Mahmud Ağa													
Mahmud Ağa													
Ömer Çavuş (?)													
Mahmud Beşe													
Mahmud Beşe													
Abdullah													
Mahmud Beşe													
Mustafa													
Mahmud Bey													
Mahmud Bey													
Ali Çavuş													
Mahmud Bey													
El-Cündî													
Mahmud													
Bölükbaşı													
Mahmud Çavuş													
Mahmud Çavuş													
Murad Ağa													
Mahmud Çelebi													
Mahmud Çelebi													
Abdullah													
Mahmud Çelebi													
Ahmed													
Mahmud Çelebi													

Ali Çavuş													
Mahmud Çelebi El-Müezzîn													
Mahmud Çelebi Elvan													
Mahmud Çelebi İshak Beşe													
Mahmud Çelebi Kurd Bey													
Mahmud Çelebi Mehmed Çelebi													
Mahmud Çelebi Ömer													
Mahmud Çelebi Piyale Bey													
Mahmud Efendi													
Mahmud Halife El-Müezzîn													
Maksud Dede													
Ma'rûf Çavuş													
Mehmed Ağa													
Mehmed Ağa El- Müteferrik(a)													
Mehmed Ağa El-Müteveffâ													
Mehmed Ali Bey													
Mehmed Ali Bey Derviş Çavuş													
Mehmed Ali Çavuş													
Mehmed Ali Çelebi (...)													
Mehmed Aydın Çelebi İshak													
Mehmed Beşe													
Mehmed Beşe (...)													

Mehmed Beşe Abdullah													
Mehmed Beşe Ahmed													
Mehmed Beşe Ali Beşe													
Mehmed Beşe Ali Havace													
Mehmed Beşe Barak													
Mehmed Beşe Baran													
Mehmed Beşe Budak													
Mehmed Beşe El-Bakkal													
Mehmed Beşe El-Ekâbir													
Mehmed Beşe Er-Racil													
Mehmed Beşe Halil													
Mehmed Beşe Hüseyin													
Mehmed Beşe İbrahim													
Mehmed Beşe İlyas													
Mehmed Beşe İvaz													
Mehmed Beşe Kurd													
Mehmed Beşe Muslihiddin													
Mehmed Beşe Mustafa													
Mehmed Beşe Mustafa Bey													
Mehmed Beşe Mustafa Sefer													
Mehmed Beşe													

Müslî													
Mehmed Beşe Osman													
Mehmed Bey Emîr-i Mahkeme													
Mehmed Bey Süleyman													
Mehmed Çavuş													
Mehmed Çavuş (...)													
Mehmed Çavuş Ahmed													
Mehmed Çavuş Cafer Ağa													
Mehmed Çavuş Dergâh-ı Âlî													
Mehmed Çavuş Hamdullah													
Mehmed Çavuş Piri Çelebi													
Mehmed Çavuş Zâbit-i Yeniçeriyân													
Mehmed Çelebi													
Mehmed Çelebi (...)													
Mehmed Çelebi (...) Çavuş													
Mehmed Çelebi (...) El-İmâm													
Mehmed Çelebi Abdullah													
Mehmed Çelebi Abdurrahman													
Mehmed Çelebi Ahmed													
Mehmed Çelebi Ali Beşe													
Mehmed Çelebi Ayas													

Mehmed Çelebi Aza													
Mehmed Çelebi Bali													
Mehmed Çelebi Derviş													
Mehmed Çelebi Hasan													
Mehmed Çelebi İshak													
Mehmed Çelebi İshak Ağa													
Mehmed Çelebi İshak Beşe													
Mehmed Çelebi İshak Efendi													
Mehmed Çelebi İsmail													
Mehmed Çelebi Kenan													
Mehmed Çelebi Kitâb													
Mehmed Çelebi Mâhir Beşe													
Mehmed Çelebi Mehmed Beşe													
Mehmed Çelebi Muradhan													
Mehmed Çelebi Muslu Çelebi													
Mehmed Çelebi Mustafa													
Mehmed Çelebi Müsli													
Mehmed Çelebi Nabi Çelebi													
Mehmed Çelebi Ömer													
Mehmed Çelebi Ömer Beşe													
Mehmed Çelebi													

Ömer Zülfikâr													
Mehmed Çelebi													
Tâhir Beşe													
Mehmed Çelebi													
Turan													
Mehmed Çelebi													
Tuz Emini													
Mehmed Çelebi													
Veli													
Mehmed Çelebi													
Yahya Beşe													
Mehmed Çelebi													
Zülfikar													
Mehmed Dede													
Mehmed Ed-													
Debbağ													
Mehmed Efendi													
Mehmed Efendi													
(...)													
Mehmed Efendi													
El-Kâdî													
Mehmed Efendi													
Hasan Efendi													
Mehmed El-													
Fazıl El-Kaza													
Mehmed El-													
Mahdûd													
Mehmed Halife													
Mehmed Halife													
El-(...)													
Mehmed													
Hânefi Efendi													
Mehmed													
Muhzır													
Mehmed Paşa													
Mehmed Paşa													
Mustafa Ağa													
Mehmed Şeyh													
Efendi													
Mehmed													
Zülfikar Muhzır													

Melik Dede													
Melik İbrahim Dede													
Memi Ağa Zülfikâr Beşe Esad													
Menar (?) İbrahim Ağa													
Mestan Çavuş													
Mirac Kethüda													
Mirza Beşe													
Mirza Beşe Ed- Debbağ													
Muhammed Beşe													
Muhammed Çavuş													
Muhammed Çelebi													
Muharrem Çelebi													
Murad Ağa Hüseyin Çelebi													
Murad Beşe													
Murad Beşe Abdullah													
Murad Beşe Er- Racil													
Murad Beşe Hasan													
Murad Beşe İbrahim													
Murad Beşe İmran													
Murad Beşe Receb													
Murad Bey													
Murad Çelebi El-İmâm													
Murad Çelebi Sinan													

Murad El-Kasab													
Murtaza Çelebi Eyne Çavuş													
Musa (...) Çelebi													
Musa Ağa													
Musa Beşe													
Musa Beşe Hüseyin													
Musa Beşe Saraç													
Musa Bey													
Musa Çavuş													
Musa Çelebi													
Musa Çelebi El-İmâm													
Musa Çelebi Hasan													
Musa Çelebi Ömer Çelebi													
Musa Çelebi Pervâne													
Musa Çelebi Pervane Beşe													
Musa El (...) Hasan Çelebi Kasım Beşe													
Musli Beşe Turhan													
Muslihiddin Çelebi													
Muslu Ağa Abdullah													
Muslu Beşe													
Muslu Beşe Abdullah													
Muslu Çelebi El-Kâtib													
Muslu Çelebi Kurd													

Muslu Çelebi Kurd Reis													
Muslu Çelebi Yusuf													
Muslu Efendi													
Mustafa (...) Seyfi Dede													
Mustafa Ağa Pervâne													
Mustafa Beşe													
Mustafa Beşe (...)													
Mustafa Beşe Abdullah													
Mustafa Beşe Abdullah Sâdır													
Mustafa Beşe Ahmed													
Mustafa Beşe Bey													
Mustafa Beşe Er-Racil													
Mustafa Beşe Hasan													
Mustafa Beşe Hüseyin													
Mustafa Beşe İskender													
Mustafa Beşe İsmail													
Mustafa Beşe Korkud													
Mustafa Beşe Kurd													
Mustafa Beşe Mehmed													
Mustafa Beşe Muhafız													
Mustafa Beşe Musa													
Mustafa Beşe													

Osman													
Mustafa Beşe Ramazân													
Mustafa Beşe Sipahi													
Mustafa Beşe Süleyman													
Mustafa Beşe Yusuf													
Mustafa Bey													
Mustafa Bey (...)													
Mustafa Bey Abdurrahman													
Mustafa Bey Mehmed Çelebi													
Mustafa Bölükbaşı													
Mustafa Çavuş													
Mustafa Çavuş İbrahim													
Mustafa Çelebi													
Mustafa Çelebi (...)													
Mustafa Çelebi Abbas Süleyman													
Mustafa Çelebi Abdullah													
Mustafa Çelebi Ahmed Beşe													
Mustafa Çelebi El-Hâtib													
Mustafa Çelebi El-Muhtesib													
Mustafa Çelebi Ferhad Beşe													
Mustafa Çelebi Hüsâm													
Mustafa Çelebi Hüsâm Beşe													

Mustafa Çelebi Hüseyin Beşe													
Mustafa Çelebi İlyas Beşe													
Mustafa Çelebi Kahveci													
Mustafa Çelebi Mehmed													
Mustafa Çelebi Mehmet Çelebi													
Mustafa Çelebi Muslu													
Mustafa Çelebi Süleyman													
Mustafa Çelebi Süleyman Efendi													
Mustafa El- Hattat													
Mustafa El- Muhzır													
Mustafa Hızır													
Mustafa Kethüda													
Mustafa Mahmud Beşe													
Mustafa Muhzır													
Mustafa Muhzırbaşı													
Mustafa Reis													
Mustafa Ser Muhzır-ı Mahkeme													
Mülk Dede													
Mürteza Beşe													
Mürteza Bey (...)													
Mürteza Bey Efendi													
Mürteza Bey Hasan Kethüda													

Mürteza Bey													
Musa Ağa													
Mürteza Çavuş													
Mürteza Çavuş													
Ali Efendi													
Mürteza Çelebi													
Mürteza Çelebi													
(...)													
Mürteza Çelebi													
Sinan													
Mürteza Efendi													
Müsli Beşe (...)													
Müsli Beşe													
Çarık													
Müsli Beşe													
Süleyman													
Müsli Çelebi													
El-Hâc													
Müslühiddin													
Çelebi													
Müslim Ağa													
Abdullah													
Müslim													
Mehmed Efendi													
Müslüm Bey													
(...)													
Nasuh Çelebi													
Nasuh Çelebi													
Ömer Beşe													
Nazif Çavuş													
Nebi Ağa													
Nebi Beşe													
Nimetullah													
Çelebi													
Osman Ağa													
Osman Ağa													
Dizdâr-ı Kal'a-ı													
Vasat													
Osman Beşe													
Osman Beşe													
(...)													

Osman Beşe (...) Hasan Mehmed													
Osman Beşe (...) İbrahim Çelebi													
Osman Beşe (...) Süleyman (...)													
Osman Beşe Bayezid													
Osman Beşe Er-Râcil													
Osman Beşe İskender													
Osman Beşe Kurd													
Osman Beşe Mehmed Beşe													
Osman Beşe Mustafa													
Osman Beşe Müsli													
Osman Beşe Salkacı													
Osman Beşe Süleyman													
Osman Bey El- Hafız													
Osman Çelebi													
Osman Çelebi Ahmed Çavuş													
Osman Çelebi El-Kâtib													
Osman Çelebi Hancı													
Osman Çelebi Mehmed Beşe													
Osman Çelebi Mehmed Beşe (?)													

Osman Çelebi													
Mehmed Çelebi													
Osman Çelebi													
Mikail													
Osman Çelebi													
Tâhir Beşe													
Osman Çelebi													
Yahya Beşe													
Osman Dede													
Osman Efendi													
Osman El-(...)													
Ömer (...)													
Hazretleri													
Ömer Ağa													
Ömer Ağa													
Dizdar (?)													
Ömer Beşe													
Ömer Beşe (...)													
Ömer Beşe Ali													
Ömer Beşe													
Arslan													
Ömer Beşe													
Dizdar													
Ömer Beşe													
Hüseyin													
Ömer Beşe													
İbrahim													
Ömer Beşe													
Mehmed													
Ömer Beşe													
Muslu													
Ömer Beşe													
Osman													
Ömer Beşe													
Üveys Beşe													
Ömer Beşe													
Yunus (...)													
Ömer Bey													
Ömer Bey													
Muslu Ağa													
Ömer Çavuş													

Ömer Çavuş (...)													
Ömer Çavuş Hafız													
Ömer Çavuş(-ı) Dergâh-ı Âlî													
Ömer Çelebi													
Ömer Çelebi (...)													
Ömer Çelebi (...) Hasan													
Ömer Çelebi Abdullah													
Ömer Çelebi Ekâbir													
Ömer Çelebi Kethüda													
Ömer Çelebi Kethüda-i Kule													
Ömer Çelebi Mehmed													
Ömer Çelebi Musli Bey													
Ömer Çelebi Muslu													
Ömer Dede													
Ömer Paşa													
Ömer Paşa													
Ömer Paşa (...)													
Piri Beşe													
Piri Beşe Er- Racil													
Ramazân Ağa													
Ramazân Beşe													
Ramazân Beşe (...)													
Ramazân Beşe Abdullah													
Ramazân Beşe Salman													
Ramazân Beşe													

Süleyman													
Ramazân													
Çalman													
Receb Beşe													
Receb Beşe													
Hüseyin													
Receb													
Bölükbaşı													
Receb Çelebi													
Receb Çelebi													
El-Müezzîn													
Receb Hâlife													
Receb Hasan													
Beşe													
Reco Bey													
Şaban													
Rıdvan Bey													
Rıdvan Çelebi													
El-Müezzîn													
Rıdvan Dede													
Rızâ (...) Efendi													
Rızâ Bey													
Abdullah													
Rüstem Çelebi													
Ahmed													
Sadık Bey													
Mehmed Efendi													
Sadık Çavuş													
Sadık Çelebi													
Sadi Bey													
Mehmed													
Sadi Bey													
Mehmed Efendi													
Sadi/ Sa'di													
Çelebi													
Sadullah													
Mehmed Efendi													
Said Beşe													
İbrahim													
Said Bey													
Said Bey													

Mehmed Efendi													
Said Çelebi El-Müezzin													
Said Çelebi İsmail													
Salih Bey El-Ceziri													
Satılmış Çelebi													
Satılmış Çelebi													
Satılmış Ömer													
Satılmış Çelebi Turhan													
Sefer Beşe													
Sefer Beşe Er-Râcil													
Sefer Beşe Yazıcı													
Selim Bey İbrahim Bey													
Selim Çelebi													
Selim Mehmed Efendi													
Sinan Beşe													
Sinan Çelebi													
Sinan Çelebi Hasan													
Süleyman Ağa													
Süleyman Ağa Abdullah													
Süleyman Ağa El-Kâtib													
Süleyman Beşe													
Süleyman Beşe (...)													
Süleyman Beşe Abdullah													
Süleyman Beşe El-Kâtib													
Süleyman Beşe El-Râcil													
Süleyman Beşe													

Mustafa													
Süleyman Beşe Serdar													
Süleyman Beşe Teberrük													
Süleyman Bey													
Süleyman Çelebi													
Süleyman Çelebi (...)													
Süleyman Çelebi Berg													
Süleyman Çelebi Birâdeş													
Süleyman Çelebi Ekâbir													
Süleyman Çelebi Kâtib													
Süleyman Çelebi Mehmed													
Süleyman Çelebi Mehmed Beşe													
Süleyman Çelebi Mustafa													
Süleyman Çelebi Müsli Beşe													
Süleyman Çelebi Teberrük													
Süleyman Çelebi Yasakçı													
Süleyman Çelebi Yesâî													
Süleyman Dizdar													
Süleyman Efendi													
Süleyman El- kâtib													

Süleyman Yasakçı													
Şaban Çelebi													
Şaban Dede (?)													
Şahin Ağa Rüstem													
Şami Ali Beşe İbrahim													
Şerif Çelebi													
Şeyhi Bey													
Şuayb Çelebi													
Timur Çavuş													
Turan Mehmed Çavuş													
Turhan Beşe													
Turhan Beşe Er-Racil													
Turhan Beşe Osman													
Turhan Çavuş													
Turhan El (...) Zülfikar Mehmed													
Turhan Üveyz Derviş													
Ulus Çelebi													
Ümmet Çelebi													
Üstat Derviş													
Üveys Beşe													
Üveys Beşe Er- Racil													
Üveys Bey													
Üveys Çelebi Ramazân													
Veli Beşe													
Veli Çelebi													
Veli Çelebi (...)													
Veli Çelebi (...) Ağa													
Veli Çelebi Ahmed													

Veli Çelebi													
Hüseyin													
Veli Çelebi													
Muştak													
Veli Çelebi													
Ramazân													
Veli Kethüda													
Veyis Beşe (...)													
Yahya Beşe													
Yahya Bey													
Kethüdayeri													
Yakub Ağa													
Yakub Beşe													
Yakub Beşe													
(...)													
Yakub Beşe El-													
İmâm													
Yakub Beşe													
Ramazân													
Yakub Beşe													
Süleyman													
Yakub Beşe													
Veli													
Yakub Bey													
Yakub Bey (...)													
Yakub Bey													
Cafer													
Yakub Bey													
Cafer Ağa													
Yakub Bey													
Efendi													
Yakub Bey													
Mehmed Efendi													
Yakub Çelebi													
Yakub Çelebi													
Abdullah													
Yakub Çelebi													
El-Hâc													
Yakub Çelebi													
Haydar Ağa													
Yakub Çelebi													

İshak Efendi													
Yakub Çelebi													
İshak İmâm													
Yakub el (...)													
Yakub El-Hâc													
Kadîme													
Yasin Bali													
Yunus Beg													
Yunus Beşe													
İbrahim													
Yunus Beşe													
Pirdane													
Yunus Çelebi													
Yuri Re'is													
Yusuf Beşe													
Yusuf Beşe (...)													
Yusuf Beşe													
Abdullah													
Yusuf Beşe													
Dede													
Yusuf Beşe Er-													
Racil													
Yusuf Beşe													
Hasan													
Yusuf Beşe													
Mehmed													
Yusuf Beşe													
Ömer Beşe													
Yusuf Beşe													
Süleyman													
Yusuf Bey													
Yusuf Çavuş													
Yusuf Çavuş													
Ahmed Ağa													
Yusuf Çavuş													
Ez-Zâim													
Yusuf Çelebi													
Ali Beşe													
Yusuf Çelebi													
Veli													
Yusuf Efendi													

Yusuf El-(...)													
Zakarya Papas													
Zenci Bey													
Zeynelabidin Efendi													
Zilan (?) Hasan Beşe													
Zülfikar (...) Halil Çelebi (...)													
Zülfikar (El-)Muhzır													
Zülfikar Ağa (...)													
Zülfikar Ağa Timar-ı (...)													
Zülfikar Beşe													
Zülfikar Beşe (...)													
Zülfikar Beşe Hüseyin													
Zülfikar Beşe Mahmud													
Zülfikar Cabi													
Zülfikar Efendi													
Zülfikar El- Muhzır													
(...) Bey													
(...) Çelebi (...)													
(...) Dizdar													
(...) Ketancı													
(...) Na'linci													
(...) Paşa Hazretleri													
(...) Subaşı													
(...) Yasakçı													
(...) zâde Kasım													
Abdal-zâde Deli Mustafa													
Abdullah													

Siyaguş													
Acem (?)													
Acem Zülfikar													
Ağcı													
Ahmed													
Çavuşoğlu													
Akçaabâd Nâibi													
Alaybeyi													
Ali Bazarbaşı													
Anadolu													
Beylerbeyi													
Avcızâde (?)													
Başbuğ													
Batum													
Beylerbeyi(si)													
Beleş Oğlu Ali													
Berber													
Bey													
Beylerbeyi													
Bölükbaşı(sı)													
Bölükbaşlu- zâde													
Cebeciler Ağası													
Çavuş-zâde													
Çayırılık													
Hüseyin													
Çelebi													
Çend (?)													
Hüseyin													
Çevkerici													
Dimekle													
Ma'rûf													
Mehmed													
Çolak Davud													
Debbağ (...)													
Dede													
Deli Mustafa													
Derviş Ali													
Berberzâde													
Derviş Nedir-													

zâde													
Derviş-zâde													
Diğer Mehmed													
Dilenci													
Diyarbakir Beylerbeyisi													
Ebna-yı Sipâhiyân/ Ebnâ-i Sipahiğyân													
Efendi													
El-İmâm													
Emîrû'l-Kazâ Efendi													
Es-Seyyîd (...)													
Etmekçi başı Evlâdı													
Gönye Beyi													
Gümüşhâne Nâzırı													
Hacı													
Hacızâde													
Haçadır oğlu													
Hâkim													
Hallac													
Halolcu													
Hayran (?) Abdullah													
Hoş Ali													
Hüseyin Kuloğlu													
İbrahim Tebriz													
İskender Baykara													
İsmail (...) Damat (?)													
İsmail Bini													
Kapucubaşı													
Karaman Beylerbeyi													
Kuzât Efendiler													

Kalenderi Musa													
Kara Ali													
Kara Bâkî													
Kara Hasan													
Kara Kurd													
Kara Mehmed													
Kara Mehmed (...)													
Kara Memi													
Kara Musa													
Kara Mustafa													
Kara Nikol													
Kara Nikol (?)													
Kara Veli													
Kara Yunus													
Karabaş Ali													
Karakaş													
Karakaş Anderiye													
Karakaş Anderiye													
Karakaş Mirza													
Karaoğlu													
Kâtibü'l-Hurûf (...)													
Kayısoğlu (?)													
Kaytacı													
Kel Hasan													
Kel Osman													
Kızılbaş Oğlu													
Koyuni													
Köse Yusuf													
Kuzu													
Küçük													
Limniyyü'l-Asl (?) Kaytas													
Medropolid													
Mehmed Abdalzâde													
Mehmed													

Çelebizâde (?)													
Mehmed-zâde (...)													
Mevlâna													
Mîr-i Mîrân													
Monla (...)													
Monla (...) El-Müezzin													
Monla Beşe													
Müteferrika-zâde													
Naîb													
Nasrani Kirazor													
Nâzır-ı Debboy													
Nuzzâr													
Paşa Hazretleri													
Pilavi En-Naib													
Pir Kulu													
Piri													
Pirzâde													
Revanlı													
Sâbıkun													
Sadr-ı Âzam Hazretleri													
Sancak Bey(ler)i													
Saruha(n)													
Sava													
Serdâr-ı Ekrem													
Seydi													
Sivas Beylerbeyi													
Sivayuş													
Sivayuş (...)													
Siyaguş													
Sofu													
Solak													
Subaşı													
Süleyman Kal'a-zâde (?)													

Süleyman Mülki													
Süleyman Yesâî													
Şahbaz													
Şahincibaşı													
Şeyhi													
Şeyhi Mehmed													
Şeyhülislam													
Şirmerd													
Topal Mahmud													
Topçubaşı													
Trabzon Kâdîsı Mevlânâ (...)													
Trabzon Kal' a Muhâfazasına Me' mûr olan Beşlü (...)													
Trabzon Keferesi Medrepolidi													
Türkmenbaşı (?)													
Ummâl													
Ümenâ													
Vâli													
Vekîl													
Voyvoda													
Yeniçeriler Ağası													
Yomra Subaşı													
Zâbit													
Zerekzâde													
Zeyd Kızılbaş													
(...) Beşe Abdullah													
(...) Bey Ali													
(...) Bey Mehmed													
(...) Bey Memi													

Abacı Mahmud													
Amasya Keferesi Metropolidi Olan Zeran (?)													
Baba Nasuh													
Babuccu Üstâd Murad													
Bakkal Reis													
Batum Beylerbeyisi Ömer													
Câmi' Hasb-ı Nâzırı olan Molla Ali													
Câmi' Müezzini (...) Sadık													
Cebeci Himmet													
Cebeciler Ağası Olan Ali													
Çıkrıkçı Osman													
Darü' s-Saade Mehmed													
Debbağ Ali													
Debbağ Kostanti													
Debbağ Receb													
Dellal Mehmed													
Dellâl Ramazân													
Dellâl Tâifesinden Ramazân İbrahim													
Dergâh-ı Âlî Çavuşlarından Pir Nazar													
Dergâh-ı Mu'allâ Kapucubaşları ndan Ahmed													

Dergâh-ı Mu'allâ Yeniçerileri Ocağı'nda Trabzon Eyâleti Muhâfazasına Me'mûr Olan Deveci Ali													
Derzi Hüseyin													
Ekmekçi Usta Ali													
El-Hâc Ali													
El-Hâc Bali Sinan													
El-Hâc Bedir													
El-Hâc Hamza													
El-Hâc Hasan													
El-Hâc Hüseyin													
El-Hâc Hüsam													
El-Hâc İbrahim													
El-Hâc İlyas													
El-Hâc İshak													
El-Hâc İshak Hüseyin													
El-Hâc İsmail													
El-Hâc Mahmud													
El-Hâc Mehmed													
El-Hâc Mehmed (...)													
El-Hâc Mehmed (...) Mustafa													
El-Hâc Mehmed Mustafa													
El-Hâc Mirza													
El-Hâc Muslu													
El-Hâc Mustafa													
El-Hâc Osman													

El-Hâc Ömer Hüseyin													
El-Hâc Piri													
El-Hâc Piri Veli													
El-Hâc Ramazân													
El-Hâc Rasim													
El-Hâc Rüstem													
El-Hâc Süleyman													
El-Hâc Yusuf													
El-Kitâb Süleyman													
Erdoğdu Vakfı'nın Nâzırı Olan Monla Ali													
Es-Seyyîd Hasan													
Eş-Şeyh/ Şeyh Osman													
Gönye Sancağı Beyi Olan Hasan													
Hacı Bâli													
Hacı Derviş Ahmed													
Hacı Mustafa Hacı İbrahim													
Hacı Mustafa Karbân Baqşı													
Haddad Sasol													
Hallac Murad													
Hallac Receb													
Hamal Ali													
Hamamcı Abdi													
Havace Mehmed													
Hoca Ali													
Hoca Anderya													

Hoca İstifan													
İmam Hamza													
İstanbul Keferesi Patriki Olan Krilos													
Kapucubaşı Ahmed													
Kapucubaşı Bekir													
Katib Hüda (?)													
Katib Süleyman													
Kâtibü'l-Hurûf Süleyman													
Kemhacı Mekârîsi Olan İsmail													
Kerbanbaşı El- Hâc Mustafa													
Kurd Ali Mir Ahmed													
Mehmed El- Hâc Memi													
Mehter Ali													
Mesci Mustafa													
Mevlânâ Ahmed													
Mevlânâ Ebu Said Mehmed													
Mevlâna Mehmed													
Mezid Dede Abdullah													
Mîr Ahmed													
Mîrî Bekir													
Molla Osman													
Molla Sadık													
Molla Süleyman (?)													
Molla Yahya													
Monla Ahmed													
Monla Ali (...)													

Monla Hamza													
Monla Mahmud													
Monla Osman													
Monla Receb													
Monla Tâhir													
Muhafızbaşı Olan Mustafa													
Muhzır Başı Mustafa													
Muhzır İsmail													
Muhzır Mehmed													
Muhzır Mustafa													
Muhzır Zülfikar													
Mumcu İbrahim													
Mustafa Monla Süleyman													
Müezzin Mustafa													
Müteferrika Mehmed													
Müteferrika Mustafa (...)													
Nasara tebasından Bendaz(i)													
Nasaradan Merlo													
Nâzır Ömer													
Papa Yor													
Papa Yuri													
Papayani													
Papuççu Murad													
Seyyid Durmuş													
Seyyid Hasan													
Seyyid İbrahim													
Seyyid Müsli													
Siyavuş Abdullah													
Solak Hüseyin													

Subaşı Olan Yahya													
Sultan Mehmed Han-ı Gazi Hazretleri'nin Evkâfının Mütevellisi Olan El-Hâc Mehmed													
Şatır Ahmed													
Şeyh Mehmed													
Şeyh Mehmed (...)													
Şeyh Mehmed Eyub													
Şeyh Murad													
Şeyh Musa													
Trabzon Kâdîsı Olan Mevlânâ Mehmed													
Trabzon Keferesi Medrepolidi Olan Eksatol/ Aksetol													
Udûl-i Ricâlden Yakub													
Udûl-i Ricâlden Yusuf													
Usta Osman													
Usta Receb													
Usta Rıdvan													
Üstad Hüseyin													
Üstad Murad													
Üstad Mustafa													
Üstad Receb													
Vezîr-i A'zam ve Serdâr-ı Ekremin Kapusubaşları ndan Ahmed													

Yeniçeriler Ağası Mustafa													
Ze'âmet-i Mehmed													
Ze'âmet-i Piyâle Mehmed													
Dergâh-ı Âlî Yeniçerileri Çavuşlarından Kara Mehmed Çavuş													
Ebna-ı Sipahiyândan Naîb-zâde Mustafa Bey													
Ebubekr El- Vâiz Er-Râbi' Es-Seyyîd Abdullah													
El-Hâc Mehmed Ağ Görel													
Mir Mehmed Çavuş Erzurumi													
Abacı Mahmud Beşe													
Abdurrahman Çelebi Kâtib Mehmed													
Ahmed Bey Emir Mehmed													
Akçaabâd Nâibi Olan Muslihiddin Efendi													
Akçaabâd Vekîli Durmuş Efendi													

Ali Çelebi Es-Seyyîd Dervîş													
Arabacılar Hasan Beşe													
Bab-ı Bazar Mescidi Müezzini Olan Abdi Halife													
Bakkal Mehmed Beşe													
Bakkal Mehmed Çelebi Musa													
Bedel-i Avârız Hacine Me'mûr Olan Çelebi Ağa													
Berber Ahmed Mustafa Çelebi													
Beşlü Ağası Olan Halil Bey													
Bey Hasan Beşe (...)													
Beytül'l-Mâl Emini Murat Ağa													
Bostan Çelebi El-Hâc Ömer													
Câmi' İmâmı ve Hâtibi olan Davut Çelebi													
Cebeci Mehmed Beşe													
Cebeci Murad Bey													
Çavuş (?) Ali Çelebi													
Çavuş Hasan Ağa													
Çelebi Mustafa Beşe													

Çörekci Muhammed Bey													
Davud Halife El-İmâm Monla Sadık													
Dergâh Çavuşlarından Ali Çavuş													
Dergâh-Âli Solakları'ndan İbrahim Bey													
Dergâh-1 Ali Çavuşlarından Ma'rûf Çavuş													
Dergâh-1 Âli Çavuşlarından Mehmed Çavuş													
Dergâh-1 Âli Çavuşlarından Ömer Çavuş													
Dergâh-1 Âli Müteferrikaları ndan Mehmed Ağa													
Dergâh-1 Âli Sipâhilerinden Abdurrahman Bey													
Dergâh-1 Âli Sipahilerinden Derviş Mehmed Bey													
Dergâh-1 Âli Sipahilerinden Mürteza Bey													
Dergâh-1 Ali Sipâhiyânlarınd an Hasan Bey													
Dergâh-1 Ali Sipâhiyânlarınd													

an Olan Süleyman Bey													
Dergâh-ı Âlî Yeniçerilerinde n Ahmed Beşe													
Dergâh-ı Âlî Yeniçerilerinde n Ahmed Beşe													
Dergâh-ı Âlî Yeniçerilerinde n Altmış Birinci Ağa Bölüğünde Kâimmakâm-ı Ser Oda Yusuf Beşe													
Dergâh-ı Âlî Yeniçerilerinde n Derviş Beşe													
Dergâh-ı Âlî Yeniçerilerinde n El-Hâc Mehmed Beşe													
Dergâh-ı Âlî Yeniçerilerinde n İbrahim Beşe													
Dergâh-ı Âlî Yeniçerilerinde n Mehmed Beşe													
Dergâh-ı Âlî Yeniçerilerinde n Mustafa Beşe													
Dergâh-ı Âlî Yeniçerilerinde n Rüstem Beşe													
Dergâh-ı Muallâ Yeniçerilerinde n Derviş Çelebi													
Dergâh-ı													

Muallâ Yeniçerilerinde n İbrâhim Bey													
Der-Saâdet Yeniçerilerinde n Aslan Beşe													
Der-saâdet Yeniçerilerinde n Behram Beşe													
Der-Saâdet Yeniçerilerinde n El-Hâc İlyas Beşe													
Der-Saâdet Yeniçerilerinde n Mehmed Beşe													
Der-Saâdet Yeniçerilerinde n Mehmed Beşe													
Der-Saâdet Yeniçerilerinde n Murad Beşe													
Der-Saâdet Yeniçerilerinde n Mustafa Beşe													
Der-Saâdet Yeniçerilerinde n Rüstem Beşe													
Der-Saâdet Yeniçerilerinde n Yusuf Beşe													
Der-Saâdet Yeniçerilerinde n Yusuf Beşe													
Dersadet Yeniçerilerinde n Ali Beşe El- Meşhur (...)													
Derviş Çelebi													

El-Hâc İbrahim													
Derviş Çelebi Monla Receb Hâtib													
Diyarbakir Beylerbeyisi Olan Mustafa Paşa Hazretleri													
Diyarbakir Kal'ası Dizdârı Olan Hacı Mehmed Ağa													
Dizdar Hasan Efendi													
Ebnâ-i Sipâhiyândan Ali Bey													
Ebnâ-i Sipâhiyândan Hasan Bey													
Ebnâ-i Sipâhiyândan Mustafa Bey													
El-Fakîr Ebû Said Mehmed El-Kâdî													
El-Hâc (...) Er- Racil													
El-Hâc Ali Zâbitân-ı Bölük-i Dergâh-ı Âlî													
El-Hâc Boşnak Mehmed Beşe													
El-Hâc Derviş Ed-Debbağ													
El-Hâc Hasan Dellal													
El-Hâc İlyas Beşe													
El-Hâc İlyas													

Beşe Er-Racil													
El-Hâc İshak Beşe													
El-Hâc İshak Beşe El-Hâc Hamza													
El-Hâc İshak Beşe Hacı (...) Halil İbrahim Beşe Abdullah													
El-Hâc İshak Beşe Hüseyin													
El-Hâc İshak Er-Râcil													
El-Hâc Mehmed Beşe (...)													
El-Hâc Mehmed Beşe Abdullah													
El-Hâc Mehmed Beşe Hasan													
El-Hâc Mehmed Beşe Hüseyin													
El-Hâc Mehmed Beşe Şafak													
El-Hâc Mehmed Bey													
El-Hâc Mehmed Bey Mustafa (...)													
El-Hâc Mehmed Bey Turhan													
El-Hâc Mehmed Efendi													
El-Hâc Mehmed Efendi													

El-Hâtib													
El-Hâc Mustafa Attâr													
El-Hâc Osman Beşe													
El-Hâc Osman Beşe Hacı Müsli													
El-Hâc Ömer Beşe													
El-Hâc Ömer Beşe Er-Racil													
El-Hâc Ömer Beşe Hüseyin													
El-Hâc Süleyman Beşe													
El-Hafız Ali Efendi													
El-Merhûm Fazlı Bey													
El-Merhûm İbrahim Efendi													
Erbâb-ı Tımdan Mustafa Çelebi													
Erbâb-ı Timardan Abdûlgani Ağa													
Erdoğan Câmi'i'nin Nükûdu Vakfi'na Mütevelli Olan Mürteza Çelebi													
Erdoğan Vakfi'nin Mütevellisi Mürteza Çelebi													
Eski Pazar Baltacılarından Mustafa Beşe													

Es-Seyyîd Hüseyin Çelebi													
Es-Seyyîd Mahmud Çelebi													
Es-Seyyîd Ali													
Es-Seyyîd Mustafa Çelebi													
Es-Seyyîd Osman Efendi El-İmâm													
Fahrü'l-A'yân Ali Bey													
Fahrü'l-A'yân Mehmed Ağa El-Müteferrika													
Fahrü'l-A'yân Mehmed Çelebi													
Fahrü'l-A'yân Musa Bey													
Fahrü'l-A'yân Mustafa Ağa El-Müteveffâ													
Fahrü'l-A'yân Mürteza Bey													
Fahrü'l-A'yân Yakub Bey													
Fahrü'l-Emsâl Yakub Bey													
Fatih Sultan Mehmed Han Hazretleri													
Giresun Kâdîsı Es-Seyyîd Yahya Efendi													
Görece Kâdîsı Sinan Efendi													
Gümüşhâne Nâzırı Olan Hasib Efendi													
Hacı Ali Ağa													
Hacı Ali Çelebi													

Hacı Baba Vakfının Mütavellisi Abdi Bey													
Hacı Hulusi El-İmâm													
Hafız (?) Ali Efendi													
Hafız Ali (?) Efendi													
Hâfız Ali Efendi													
Hafız Ali El-Hâtib													
Halil Çelebi Hacı Ömer													
Hamamcı Ahmed Beşe													
Han Ali Beşe													
Hancı Abdi Beşe													
Hasan Ağa Miralay Ömer Beşe													
Hâtuniyye Evkâfı'na Mütavellî Olan Hüseyin Ağa													
Hazret-i Mevlânâ-yı Şerî'at-Yâb													
Hazret-i Ömer Paşa													
Hoca Ali Mescidi'nin İmâmı Derviş Çelebi													
Hoca Mustafa Beşe													
Hoca Mustafa Çelebi													

Hüseyin Çelebi Mir Mehmed Çavuş													
İbrahim Bey Solak Hüseyin													
İbrahim Çelebi Eş-Şeyh Alek Dede (?)													
İbrahim Halife Ahmed El-(...) Mehmed bin Ali Beşe													
İmâret-i Hatûniye Subaşı Olan Üveys Çelebi													
İshak Beşe Hacı Hamza													
İshak Beşe Hacı Mehmed													
İshak Çelebi El-Hâc Ali													
Kalburcu (?) Ali İmâret													
Kasaba-yı Giresun Kadısı Olan Yahya Efendi													
Kâtib Esad Çelebi													
Kâtib Süleyman Çelebi													
Kâtibü'l-Hurûf Mehmed Çelebi													
Katibü'l-Hurûf Sefer Çelebi (?)													
Kâtibü'l-Hurûf Süleyman Çelebi													
Keşab Kâdîsı Mahmud													

Efendi													
Kethüda (...) Hızır Çavuş													
Kethüdâ (...) Sahra Bölükbaşılarında an Mehmed Bölükbaşı													
Kürtün (?) Kâdîsî Musa Efendi													
Mahmiyye-i Trabzon Muhafazasına Me'mûr Olan Dede Mehmed Ali Ağa													
Mahzû'l-Ayân Hafız Çavuş													
Mapavri Kâdîsî Ahmed Efendi													
Mazlum Hasan Çelebi													
Mefâhirü'l- Ayân Ömer Bey													
Mefâhirü'l- Emsâl Rızâ Bey													
Mefâhirü'l- Kudât Mehmed Efendi													
Mefâhirü'l- Kuzat Mürteza Bey													
Mehmed Beşe Dülger Hasan													
Mehmed Çelebi El-Hâc İshak													
Mehmed Çelebi El-Hâc Rüstem													
Mehmed Çelebi													

El-İmâm													
Mehmed Çelebi													
Hacı Abdullah													
Mehmed Çelebi													
Hacı Bilal													
Mehmed Çelebi													
Hacı Hasan													
Mehmed Çelebi													
Hacı İshak													
Mehmed Çelebi													
Hacı Rüstem													
Mehmed Çelebi													
Hacı/u Rasim													
Mehmed Efendi													
Monla Receb													
Melik Dede													
Şeyh İbrahim													
Mevlânâ													
Abdurrahim													
Efendi													
Mevlâna El-													
Hâc Beşir													
Efendi													
Mevlâna													
Hüseyin													
Mustafa Çelebi													
Mevlâna													
Mehmed													
Hânefi Efendi													
Mevlâna													
Mustafa Çelebi													
Mısırî Mehmed													
Çelebi													
Mine'l-Fakîr													
Abdullah El-													
Hâc													
Mîr Ali Bey													
Mîr Bekir Şerîf													
Mîr Mehmed													
Çavuş													
Mîr													

Muhammed Çavuş													
Mir Mürteza Bey													
Mir Said Çelebi Hüseyin Efendi													
Molla Ali El-İmâm													
Molla Ali Hafiz													
Molla Piri El-İmâm													
Monla Ali El-Hafiz													
Monla Davud El-İmâm													
Monla Yakub El-İmâm													
Muharrerü'l-Azâ Ali Çavuş													
Musa Çelebi Usta Hasan													
Mustafa (...) El-Hâc Mehmed													
Mustafa Çelebi Ahi Baba													
Mustafa Çelebi El-Hâc Hasan													
Mustafa Çelebi Hacı Mehmed													
Mustafa Çelebi Sofu Süleyman													
Müslimatdan Ahmed Bey													
Müteferrika Mehmed Ağa													
Naşuvanî Mehmed Beşe													
Of Kadısı Müfehahirü'l-Kudât Mevlânâ Mehmed Efendi													

Of Kâdîsı Mehmed Efendi													
Ömer Çelebi Hacı Hasan													
Pir Mehmed Çelebi													
Ramazân Çelebi Hüseyin Efendi													
Receb Halife Molla Receb													
Rızâ' Çelebi Mehmed Es- Seyyîd													
Rize Kâdîsı Safer Efendi													
Rumi Ali Beşe													
Sahibü'l-Devlet Saadetli/ Sahibü'l-İzzî ve'l-İhtîşâm İzzetlü Ömer Paşa Hazretleri													
Saraç Ali Beşe (...)													
Sarı Ali Çavuş													
Satılmış Çavuş El-Hâc Ömer Beşe													
Satılmış Çelebi El-Hâc Ömer													
Satılmış Çelebi Hacı Ömer													
Sava Mustafa Beşe													
Seyyid Ali El- Bakkal													
Seyyid Mustafa Çelebi Es- Seyyîd Hasan													
Seyyid Mürteza													

Çelebi													
Sinan Çelebi													
Hacı Ömer													
Sinan Paşa													
Vakfının													
Mütevellîsi													
Abdurrahman													
Çelebi													
Sipahi Bostan													
Çavuş													
Solak Bekir El-													
Cündî													
Solak İbrahim													
Bey													
Sultan Mehmed													
Han													
Süleyman													
Çelebi El-Hâc													
Osman													
Süleyman													
Çelebi El-Hâtib													
Süleyman													
Çelebi El-Kâtib													
Süleyman													
Çelebi El-Kitâb													
Süleyman													
Çelebi Eş-Şeyh													
Osman													
Sürmene Kâdîsı													
Mustafa Efendi													
(Eş-)Şeyh													
Mehmed Efendi													
Şeyh Mehmed													
Efendi Turhan													
Beşe													
Şeyh Mehmed													
El-Cündî													
Şeyh Mustafa													
El-Mütekaid													
Şeyhülislam													
Ahmed Efendi													

Şeyhülislam ve Müfti'l-Enâm Zekeriya Efendi Hazretleri													
Tavukçu Ömer Çelebi													
Torul Kâdısı Receb Efendi													
Trabzon Beylerbeyisi Ömer													
Trabzon Kâdısı Olan Hasan Efendi													
Trabzon Kâdısı Olan Mefâhîrî'l- Kudât Mevlânâ Osman Efendi													
Trabzon Kâdısı Mevlânâ Mehmed Efendi													
Trabzon Kâdısı Olan Mevlânâ Abdünnebi Efendi													
Trabzon Kal'ası Muhafazasına Nâzır Olan Kıdvetü'l- Emâcid-i ve'l- ekârim (...) Ali Ağa													
Trabzon Kal'ası Muhafazasında Olub Beytü'l- Mâl Kabza Me'mûr Olan Çorbacı Ali Ağa													
Trabzon													

Mekbûb Zâbiti Olan Ahmed Beşe													
Trabzon Mukâta'ası Emîni Olan Abdurrahman Çelebi													
Udûl-i Ricâlden Ali Çelebi													
Udûl-i Ricâlden Mehmed Bey													
Udûl-i Ricâlden Mevdud Beşe													
Udûl-i Ricâlden Müsli Çelebi													
Udûl-i Ricâlden Resul Beşe													
Udûl-i Ricâlden Yusuf Ağa													
Ulyâ Yunus Vakfî'nin Mütevellîsi ve Nâzırı Ahmed Çelebi İbrahim													
Üstad Osman El(...)													
Üveys Çelebi Hacı Ramazân													
Vâiz Bekir Efendi													
Yeniçeri Çavuşlarından Mehmed Çavuş													
Yeniçeri Çavuşlarının Emekdârlarında n Mehmed Çavuş													
Yeniçeri Zâbiti Deveci Ali Ağa													

Yeniçeriler Zabiti Olan (...) Mehmed Çavuş													
Yeniçeriler Zabiti Olan Fahrü'l-A'yan Mehmed Çavuş													
Yomra Subaşı Olan İsmail Beşe Eş-Şehîd Baçsan													
Yüncü (...) Çelebi													
(...) Çelebi Erzincani													
(...) Çelebi Okçu zâde													
(...) zâde Ahmed Çelebi													
Abacızâde Dimekle Ma'rûf Mehmed Çelebi													
Abdûlbaki Çelebi Kara Yunus													
Acemi Oğlanı Mehmed Beşe													
Ahmed Çavuş Görel													
Ahmed Çelebi Kaba Sakal													
Ahmed Çelebi Kara Hasan													
Ahmed Çelebi Topçuzâde													
Alaca Mehmed Beşe Kaya													
Ali Beşe Çitoğlu													

Ali Beşe Şâmi													
Ali Beşe Trabzonî													
Ali Bey Kızıl													
Ali Bey Nayibzâde													
Ali Çelebi Karakaş													
Ali Çelebi Okçu zâde													
Ali Veledeş Çavuş													
Ayvalı Ali Efendi													
Bekir-zâde Mehmed Bey													
Berberzâde Mustafa Çelebi													
Çavuşoğulları Ali Bey													
Çırak Oğlu Dimekle Ma'rûf Mehmed Beşe													
Deli Veys Çelebi Kurd Bey													
Derviş Beşe Ali zâde													
Derviş Çelebi Berber zâde													
El-Hâc Abdi Reis													
El-hâc Mehmed Görelle													
El-Hâc Mehmed Görelvî													
El-Hâc Mustafa Arab													
Erzincanî													

Mehmed Çelebi													
Erzincânî													
Osman Çelebi													
Eskici-zâde													
Mehmed Bey													
Evcî Musa Çelebi													
Hacı Halife Erzincânî													
Hacı Hasan Kızılbaş Oğlanı													
Hacı Mehmed Görele													
Halil Bey Ağa Toblu													
Hasan Ağa Çavuş-zâde													
Hasan Çavuş Görele													
Hasan Çavuş Görele (...)													
Huri Oğlu Dimekle Ma'rûf Ali Çelebi													
Hüseyin Beşe (...) zâde													
İbrahim Beşe Çorbacı oğlu													
İbrahim Beşe Pilavi													
İbrahim Beşe Trabzonî													
İbrahim Bey (...) zâde													
İbrahim Bey Topcuzâde													
İpekçi-zâde Mehmed Beşe													
Kalafat Dimekle													

Ma'rûf Ali Beşe													
Kalafat zâde Dimekle Ma'rûf Ali Beşe													
Kara Ahmed Beşe													
Kara Mustafa Beşe Er-Racil													
Kara Münkâtil oğlu dimekle mezkûr Ali Efendi													
Kara Osman Beşe İbrahim													
Kara Osman Beşe Yusuf													
Kara Süleyman Beşe Abdullah an-sûk-ı Abdullah Efendi													
Kara Süleyman Beşe Er-Râcil													
Kara Süleyman Beşe Er-Râcül (?)													
Kara Süleyman Beşe Serdar													
Kartol Hasan Beşe													
Kayış Dimekle Ma'rûf Mehmed Beşe													
Kokoç Mehmed Beşe													
Köse Osman Bey													
Köse Yunus Beşe													

Kurd Bey Harîrî													
Kuyucu oğlu Ahmed Bey													
Kuzgun-zâde Dimekle Ma'rûf Mustafa Beşe													
Küçük Ahmed Beşe													
Küçük Ahmed Beşe Er-Râcil													
Küçük Ali Beşe													
Küçük Mehmed													
Küçük Yusuf Beşe El(...) Köse Yusuf Beşe													
Kürkçüzâde Mehmed Beşe													
Mahzû'l-Emsâl Bey													
Mehmed Beşe (...) Kara Mehmed Çelebi													
Mehmed Beşe Görelle													
Mehmed Beşe Kayış													
Mehmed Beşe Korucu													
Mehmed Beşe Nahşuvanî													
Mehmed Beşe Tiryaki													
Mehmed Beşe Tiyarak													
Mehmed Çavuş Hacı-zâde													
Mehmed Çavuş Toplu													

Mehmed Çelebi (...) zâde													
Mehmed Çelebi Ayan-zâde													
Mehmed Çelebi Baçrazâde													
Mehmed Çelebi Bayezid-zâde													
Mehmed Çelebi Buçukzâde													
Mehmed Çelebi Erzincânî													
Mehmed Çelebi Haseki													
Mehmed Çelebi Himmet-zâde													
Mehmed Çelebi Nâibzâde/ Nâyibzâde													
Mehmed Çelebi Nâm zâde													
Melik Dede Dimekle Ma'rûf İbrahim Çelebi													
Mustafa Beşe Arabacı-zâde													
Mustafa Bey (...) zâde													
Mustafa Bey Kuzgun-zâde													
Mustafa Bey Nâibzâde													
Mustafa Çavuş Karakilim													
Mustafa Çavuş Sipahi-zâde													
Mustafa Çelebi Berber zâde													
Mustafa Çelebi Kara Gelim													

Mustafa Çelebi Kara Hasan													
Mustafa Çelebi Niksari zâde													
Nahşuvânî Dimekle Ma'rûf Mehmed Çelebi													
Nayibzâde Dimekle Ma'rûf Mustafa Bey													
Okçu zâde Ali Çelebi													
Ömer Çelebi Hatabî													
Ömer Çelebi Kara Süleyman													
Paladı zâde Demekle Ma'rûf Mehmed Çelebi													
Pehlivan-zâde Derviş Beşe													
Salman-zâde Derviş Beşe													
Salman-zâde Dimekle Ma'rûf Durmuş													
Samsunî Osman Paşa oğlu													
Sarı Çelebi													
Süleyman Beşe Fatsavî (?)													
Süleyman Beşe Yesaî													
Şâmî Dimekle Ma'rûf Ali Beşe													
Tufan-zâde													

Hasan Çelebi													
Tuman zâde													
Hasan Çelebi													
Ümmi-Zâde Ali Bekir													
Veli Çelebi (...)													
Mustafa Çelebi													
Kara Hasan													
Yusuf Beşe													
Hasan Köse													
(...) Anastasya													
(...) Saliha													
(...) Tufan													
(...) Yani													
Adile													
Afitan													
Amir(e)													
Anastas													
Andoza													
Anola													
Ari													
Asufiye (?)													
Aynî													
Ayşe													
Belkis													
Binnaz													
Boşnaz													
Delati													
Döndü													
Elif													
Elife													
Emine													
Enise													
Fankarn													
Fat(ı)ma													
Gülistan													
Gülsima													
Gülşen													
Hacer													

Hadice													
Hamaniye (?)													
Hamide													
Handan (?)													
Hav(v)a													
Hava													
Hayr�nnisa													
Hidayet													
Hind													
Huri													
H�ma													
H�meyr�													
H�sne													
�kram													
�smihan													
Kag�ne�													
Kamiha													
Kamile													
Kato (?)													
Lazan�iye													
Lenbane													
Levize (?)													
Lisane													
Maruza													
Marya													
Maryon													
Melek													
Melencet													
Melike													
Meryem													
Me�kure													
Mihir													
Mihriban													
Miyase													
Mukalibe													
Mükerrem													
M�rt�vvet													
Narin													
Nazlı													
Nefise													

Neslihan													
Nezâket													
Pakize													
Paşe													
Payzar													
Peymane													
Pirnaz													
Rabia													
Rahime													
Raziye													
Resile													
Revyeb (?)													
Reyhan													
Rodana/ Rodama(i)/ Radon(a)													
Rovsatana													
Rudaye													
Rudestane/ Rodestana													
Rukiye													
Ruzefzun													
Safiy(y)e													
Sâime/ Sayime													
Sâkine													
Saliha													
Salime													
Saniye													
Sare													
Semir Yani/ Sameryani/ Semirani/ Simriyani Bentayori													
Sofya													
Sünbüle													
Şeker													
Tamaryani													
Tasula													
Telasini													

Uğur													
Ümmihan													
Ümmühâni													
Ümran													
Yadigâr													
Yasemin													
Yeter													
Zakiye													
Zebano													
Zeyneb													
Ziyade													
Zukin													
Zülfü													
Aneb Hâtun													
Ayşe Hâtun													
Belkıs Hâtun													
Emine Hâtun													
Esmâ Hâtun													
Fatma Hâtun													
Habibe Hâtun													
Hamide Hâtun													
Hava Hâtun													
Hava Hâtun (...)													
Hüma Hâtun													
Miyase Hâtun													
Nazende Hâtun													
Neslihan Hâtun													
Rabia Hâtun													
Raziye Hâtun													
Rukiye Hâtun													
Safiy(y)e Hâtun													
Saliha Hâtun													
Salime Hâtun													
Saniye Hâtun													
Sermord Es-Seyyib													
Zahide Hâtun													
Genç Nihad													

Gürciü'l-asl Mihriman													
Gürciü'l-asl Üzükati													
Hâtun													
Kara Fatma													
Karaca													
(...) El-Kitâb Rabia													
Gülcü Fatma Hâtun													
Ahmed Ağa Kuru (?)													
Bali Çelebi Tatib													
Deryan													
Diluğa (?)													
Fesancı (?) Mustafa Bey													
Hilye (?) Muslu													
Kalubi Ermeni													

Tablo 2: 17. Yüzyıl (1628-1630) Trabzon Şeriye Sicillerinde Yer Alan Özel Adların Sıklığı, Kaynağı, Kökeni, Yapısı ve Anlamı

Özel İsim	Sıklığı	Kaynağı	Kökeni ¹⁷	Yapısı ¹⁸	Anlamı
Kişi Adları					
Erkek Adları					
Abbas	5	MG-124, MG-124, MG-130, MG-130, MG-231	Arapça (AİS)	Basit	Sert, çatık kaşlı kimse (AİS).
Abdi	21	MG-122, MG-172, MG-184, MG-184, MG-188, MG-193, MG-205, MG-214, MG-224, MG-251, MG-271, MG-273, MG-282, MG-285, MG-285, MG-296, MG-303, MG-307, MG-308, MG-308, MG-346	Arapça (AİS)	Basit	Kulluk ve itaat eden (AİS).
Abdulkaki/ Abdülkaki	22	MG-122, MG-131, MG-172, MG-179, MG-179, MG-179, MG-232, MG-254, MG-266, MG-266, MG-267, MG-268, MG-271, MG-272, MG-272, MG-273, MG-275, MG-275, MG-286, MG-287, MG-288, MG-295	Arapça+Arapça (AİS)	Basit	Ebedi olan yani ölmenin kendisi için söz konusu olmadığı Allah'ın kulu (AİS).
Abdulgaflar/ Abdülgaflar	2	MG-158, MG-257	Arapça+Arapça (AİS)	Basit	Hayır ve iyilikle ilgili, uğur ve kutluğa ait (AİS); Kullarının günahlarını affeden Allah'ın kulu (AİS).
Abdulgani/ Abdülgani	3	MG-210, MG-242, MG-242	Arapça+Arapça (AİS)	Basit	Nimet ve rahmeti bol olan Allah'ın kulu (AİS).
Abdullah	353	MG-123, MG-123, MG-123, MG-123, MG-124, MG-124, MG-124, MG-124, MG-124, MG-124, MG-126, MG-127, MG-127, MG-129, MG-129, MG-129, MG-130, MG-130, MG-131, MG-131, MG-132, MG-132, MG-134, MG-134, MG-136, MG-137, MG-137, MG-138, MG-139, MG-139, MG-139, MG-139, MG-140, MG-140, MG-141, MG-141, MG-142, MG-143, MG-144, MG-144, MG-145, MG-145, MG-145, MG-145, MG-146, MG-146, MG-147, MG-147, MG-147, MG-148, MG-149, MG-149, MG-150, MG-150, MG-150, MG-150, MG-151, MG-152, MG-152, MG-154, MG-154, MG-154, MG-155, MG-155, MG-157, MG-158, MG-158, MG-158, MG-158,	Arapça+Arapça (AİS)	Basit	Allah'ın kulu (AİS).

¹⁷ Bütün yabancı kökenli isimler yapı bakımından basit olarak değerlendirilmiştir. Yabancı kökenli olup Türkçe ek alarak türeyen isimler “Kökeni (Arapça, Farsça vb.)+Türkçe” biçiminde verilmiştir.

¹⁸İki sözcüğün bir araya gelmesiyle oluşan isimler, içerisinde en az bir tane Türkçe kökenli isim barındırıyorsa birleşik yapıda kabul edilmiştir.

		MG-158, MG-158, MG-159, MG-159, MG-161, MG-162, MG-164, MG-164, MG-165, MG-165, MG-165, MG-166, MG-166, MG-166, MG-166, MG-167, MG-167, MG-167, MG-169, MG-170, MG-171, MG-171, MG-171, MG-171, MG-171, MG-171, MG-171, MG-171, MG-171, MG-171, MG-172, MG-172, MG-173, MG-174, MG-175, MG-176, MG-177, MG-177, MG-177, MG-177, MG-178, MG-178, MG-178, MG-179, MG-180, MG-180, MG-181, MG-182, MG-182, MG-183, MG-183, MG-184, MG-185, MG-185, MG-185, MG-186, MG-186, MG-186, MG-186, MG-187, MG-187, MG-188, MG-188, MG-188, MG-190, MG-190, MG-190, MG-190, MG-190, MG-191, MG-194, MG-194, MG-194, MG-194, MG-195, MG-195, MG-197, MG-197, MG-197, MG-197, MG-198, MG-198, MG-198, MG-198, MG-200, MG-201, MG-202, MG-202, MG-203, MG-204, MG-204, MG-204, MG-204, MG-204, MG-204, MG-204, MG-206, MG-206, MG-207, MG-208, MG-208, MG-208, MG-208, MG-208, MG-209, MG-209, MG-210, MG-211, MG-211, MG-211, MG-212, MG-212, MG-212, MG-212, MG-212, MG-214, MG-214, MG-215, MG-215, MG-216, MG-216, MG-216, MG-217, MG-218, MG-219, MG-220, MG-220, MG-220, MG-222, MG-222, MG-222, MG-225, MG-225, MG-225, MG-225, MG-226, MG-226, MG-227, MG-228, MG-228, MG-228, MG-228, MG-229, MG-229, MG-230, MG-230, MG-230, MG-230, MG-230, MG-231, MG-231, MG-232, MG-233, MG-233, MG-233, MG-234, MG-234, MG-234, MG-234, MG-235, MG-236, MG-236, MG-236, MG-237, MG-237, MG-237, MG-238, MG-238, MG-239, MG-240, MG-241, MG-246, MG-246, MG-246, MG-246, MG-246, MG-248, MG-248, MG-250, MG-251, MG-252, MG-252, MG-253, MG-255, MG-255, MG-255, MG-256, MG-257, MG-257, MG-257, MG-257, MG-259, MG-260, MG-260, MG-263, MG-267, MG-268, MG-269, MG-270, MG-270, MG-270, MG-271, MG-275, MG-275, MG-275, MG-275, MG-276, MG-277, MG-277, MG-277,			
--	--	--	--	--	--

		MG-277, MG-280, MG-280, MG-281, MG-281, MG-282, MG-282, MG-283, MG-283, MG-284, MG-284, MG-284, MG-284, MG-285, MG-285, MG-285, MG-286, MG-286, MG-287, MG-287, MG-287, MG-289, MG-289, MG-290, MG-291, MG-291, MG-291, MG-294, MG-294, MG-296, MG-296, MG-296, MG-296, MG-296, MG-297, MG-299, MG-299, MG-299, MG-300, MG-300, MG-301, MG-301, MG-301, MG-301, MG-302, MG-302, MG-303, MG-303, MG-303, MG-304, MG-304, MG-304, MG-305, MG-305, MG-305, MG-305, MG-306, MG-315, MG-315, MG-315, MG-318, MG-327, MG-327, MG-327, MG-329, MG-329, MG-330, MG-335, MG-335, MG-340, MG-340, MG-349			
Abdunnebi/ Abdünnebi	6	MG-257, MG-258, MG-272, MG-302, MG-327, MG-328	Arapça+Arapça (KL)	Basit	Peygamberin kölesi.
Abdurrahim	39	MG-130, MG-154, MG-156, MG-160, MG-161, MG-161, MG-166, MG-167, MG-169, MG-179, MG-183, MG-183, MG-185, MG-186, MG-188, MG-188, MG-189, MG-189, MG-190, MG-191, MG-192, MG-194, MG-195, MG-199, MG-211, MG-220, MG-223, MG-227, MG-230, MG-233, MG-234, MG-242, MG-244, MG-245, MG-246, MG-248, MG-263, MG-263, MG-349	Arapça+Arapça (KL)	Basit	Rahim olan yani ahirette mümin kullarına acıyan, merhamet eden Allah'ın kulu (KL).
Abdurrahman	71	MG-122, MG-122, MG-122, MG-128, MG-130, MG-138, MG-142, MG-149, MG-154, MG-154, MG-157, MG-157, MG-157, MG-158, MG-159, MG-159, MG-162, MG-168, MG-168, MG-175, MG-175, MG-179, MG-181, MG-181, MG-184, MG-193, MG-199, MG-211, MG-214, MG-217, MG-217, MG-219, MG-223, MG-224, MG-224, MG-225, MG-228, MG-229, MG-237, MG-238, MG-248, MG-249, MG-249, MG-249, MG-249, MG-250, MG-251, MG-251, MG-253, MG-255, MG-260, MG-261, MG-262, MG-262, MG-262, MG-265, MG-265, MG-268, MG-279, MG-289, MG-289, MG-289, MG-294, MG-295, MG-298, MG-303, MG-307, MG-308, MG-309, MG-309, MG-341	Arapça+Arapça (AİS)	Basit	Rahman olan yani dünyada herkese merhamet eden Allah'ın kulu (AİS).
Abdulfettah	1	MG-179	Arapça+Arapça (AİS)	Basit	Fetheden, kapıları açan, kullarının müşkül işlerine yardım eden Allah'ın kulu (AİS).

Abdülhalim	2	MG-154, MG-278	Arapça+Arapça (AİS)	Basit	Günahları hemen cezalandırmayan, cezaları erteleyen, yumuşak huylu olan Allah'ın kulu (AİS).
Abidin	1	MG-203	Arapça (Ayverdi, 2010: 3)	Basit	İbadet edenler, kulluk edenler (Ayverdi, 2010: 3).
Adam	1	MG-280	Arapça (KL)	Basit	İbranice <i>Âdem</i> isminden gelen sözcük 1. İnsan. 2. Kişi, kimse. 3. Erkek gibi anlamlara sahiptir (KL).
Âdemi	1	MG-347	Arapça (KL)	Basit	İnsan, kişi; insana ait, insanla ilgili (KL).
Afendol/ Afandol	2	MG-204, MG-230	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
Ağatot	1	MG-164	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
Ahmed/t	371	MG-122, MG-122, MG-123, MG-124, MG-126, MG-126, MG-126, MG-127, MG-127, MG-127, MG-128, MG-129, MG-129, MG-129, MG-130, MG-130, MG-130, MG-130, MG-133, MG-133, MG-133, MG-133, MG-134, MG-134, MG-135, MG-135, MG-136, MG-137, MG-139, MG-141, MG-141, MG-141, MG-142, MG-142, MG-142, MG-142, MG-143, MG-143, MG-143, MG-143, MG-144, MG-144, MG-144, MG-145, MG-145, MG-145, MG-146, MG-146, MG-146, MG-146, MG-146, MG-147, MG-147, MG-149, MG-149, MG-150, MG-150, MG-152, MG-152, MG-154, MG-154, MG-154, MG-156, MG-156, MG-156, MG-156, MG-157, MG-158, MG-159, MG-159, MG-160, MG-160, MG-161, MG-161, MG-162, MG-162, MG-162, MG-164, MG-164, MG-164, MG-164, MG-165, MG-165, MG-165, MG-165, MG-166, MG-169, MG-169, MG-170, MG-172, MG-172, MG-172, MG-174, MG-174, MG-174, MG-175, MG-176, MG-176, MG-176, MG-176, MG-177, MG-177, MG-178, MG-178, MG-178, MG-178, MG-179, MG-181, MG-181, MG-182, MG-182, MG-182, MG-183, MG-183, MG-186, MG-186, MG-186, MG-187, MG-187, MG-188, MG-188, MG-188, MG-189, MG-191, MG-192, MG-192, MG-193, MG-194, MG-194, MG-195, MG-197, MG-197, MG-197, MG-197, MG-198, MG-199, MG-201, MG-201, MG-201, MG-201, MG-201, MG-201, MG-202, MG-202, MG-202, MG-202, MG-203, MG-203, MG-203, MG-203, MG-203,	Arapça (Ayverdi, 2010: 24)	Basit	Pek çok methodilmiş, övülmüş kimse (Ayverdi, 2010: 24).

		MG-204, MG-204, MG-204, MG-204, MG-204, MG-205, MG-206, MG-207, MG-208, MG-208, MG-208, MG-208, MG-208, MG-210, MG-210, MG-211, MG-211, MG-212, MG-212, MG-212, MG-213, MG-214, MG-214, MG-214, MG-215, MG-216, MG-216, MG-218, MG-218, MG-218, MG-220, MG-222, MG-222, MG-223, MG-223, MG-225, MG-225, MG-227, MG-227, MG-228, MG-228, MG-228, MG-230, MG-230, MG-231, MG-231, MG-231, MG-231, MG-231, MG-231, MG-231, MG-231, MG-232, MG-232, MG-232, MG-233, MG-234, MG-234, MG-235, MG-236, MG-236, MG-236, MG-236, MG-237, MG-237, MG-238, MG-238, MG-239, MG-240, MG-240, MG-241, MG-241, MG-242, MG-245, MG-246, MG-246, MG-246, MG-246, MG-247, MG-247, MG-249, MG-249, MG-250, MG-250, MG-250, MG-250, MG-251, MG-251, MG-252, MG-252, MG-252, MG-252, MG-252, MG-252, MG-253, MG-253, MG-253, MG-253, MG-253, MG-254, MG-255, MG-255, MG-256, MG-256, MG-257, MG-258, MG-259, MG-259, MG-260, MG-260, MG-260, MG-261, MG-263, MG-263, MG-265, MG-265, MG-265, MG-265, MG-265, MG-266, MG-266, MG-266, MG-266, MG-267, MG-267, MG-268, MG-269, MG-270, MG-270, MG-271, MG-271, MG-273, MG-273, MG-274, MG-276, MG-277, MG-277, MG-277, MG-277, MG-278, MG-278, MG-280, MG-280, MG-280, MG-280, MG-281, MG-282, MG-283, MG-285, MG-286, MG-286, MG-286, MG-286, MG-286, MG-287, MG-287, MG-288, MG-288, MG-289, MG-289, MG-290, MG-291, MG-291, MG-291, MG-293, MG-293, MG-293, MG-293, MG-293, MG-293, MG-293, MG-293, MG-294, MG-294, MG-295, MG-295, MG-295, MG-295, MG-295, MG-295, MG-295, MG-295, MG-296, MG-298, MG-298, MG-298, MG-298, MG-300, MG-301, MG-301, MG-302, MG-303, MG-304, MG-304, MG-305, MG-305, MG-305, MG-306, MG-308, MG-308, MG-309, MG-312, MG-315, MG-317, MG-321, MG-324, MG-324, MG-327, MG-327, MG-327,			
--	--	--	--	--	--

		MG-327, MG-327, MG-327, MG-328, MG-338, MG-340, MG-340, MG-340, MG-341, MG-352, MG-352			
Akbar	1	MG-173	Türkçe (THADS, 1993a: 142)	Basit	Peynir, turşu, sirke gibi şeylerin üzerinde biriken beyaz köpük (THADS, 1993a: 142).
Aksakosta	1	MG-146	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
Aksakta	3	MG-121, MG-121, MG-121	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
Aksenid	1	MG-235	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
Alaaddin	5	MG-280, MG-290, MG-290, MG-327, MG-327	Arapça+Arapça (AİS)	Basit	Dini yüceltmek için bu uğurda çalışan kimse (AİS).
Aleks	3	MG-211, MG-230, MG-290	Yunanca (Hanks vd., https://books.google.com.tr/books (ET: 25.05.2021))	Basit	<i>Short form of Alexander, Alexandra and Alexis; also commonly used as a given name in its own right</i> (Hanks vd., https://books.google.com.tr/books (ET: 25.05.2021)) ifadelerinden anlaşılacağı üzere <i>Aleks</i> ; <i>Alexander</i> , <i>Alexandra</i> ve <i>Alexis</i> isimlerinin kısaltılmış hâlidir. Bununla birlikte tek başına bir isim olarak da verilebilir.
Aleksan	3	MG-160, MG-343, MG-354	Yunanca (Hanks vd., https://books.google.com.tr/books (ET: 25.05.2021))	Basit	<i>Alexandra</i> isminin kısaltılmış biçimi (Hanks vd., https://books.google.com.tr/books (ET: 25.05.2021)).
Aleksandır/ Aleksand(i)ri	9	MG-152, MG-152, MG-160, MG-160, MG-160, MG-197, MG-204, MG-209, MG-230	Yunanca (Hanks vd., https://books.google.com.tr/books (ET: 25.05.2021))	Basit	<i>From the Latin form of the Greek name Alexandros, from alexein 'to defend' + aner 'man, warrior</i> (Hanks vd., https://books.google.com.tr/books (ET: 25.05.2021)) ifadelerinden anlaşılacağı üzere <i>Alexander</i> ismi Yunanca <i>Alexandros</i> 'un Latince'deki biçimidir. "Savunmak" anlamına gelen <i>alexein</i> ve savaşı, savaşı kimse anlamına gelen <i>aner</i> sözcüklerinin birleşmesiyle oluşmuştur.
Ali	489	MG-121, MG-121, MG-121, MG-121, MG-121, MG-121, MG-122, MG-122, MG-122, MG-122, MG-122, MG-123, MG-123, MG-124, MG-124, MG-124, MG-125, MG-125, MG-125, MG-125, MG-125, MG-126, MG-127, MG-129, MG-129, MG-131, MG-132, MG-133, MG-133, MG-133, MG-133, MG-134, MG-134, MG-135, MG-135, MG-135,	Arapça (Türkçe Sözlük, 1998a: 84)	Basit	Yüce, yüksek (Türkçe Sözlük, 1998a: 84).

		MG-135, MG-136, MG-136, MG-137, MG-138, MG-139, MG-141, MG-142, MG-142, MG-142, MG-142, MG-143, MG-143, MG-143, MG-144, MG-144, MG-145, MG-145, MG-147, MG-147, MG-147, MG-148, MG-148, MG-150, MG-150, MG-150, MG-150, MG-151, MG-152, MG-153, MG-154, MG-154, MG-155, MG-156, MG-156, MG-156, MG-157, MG-157, MG-157, MG-157, MG-157, MG-157, MG-157, MG-157, MG-158, MG-158, MG-158, MG-158, MG-159, MG-162, MG-163, MG-163, MG-163, MG-163, MG-163, MG-163, MG-164, MG-165, MG-165, MG-165, MG-165, MG-166, MG-167, MG-168, MG-169, MG-171, MG-171, MG-171, MG-172, MG-172, MG-172, MG-172, MG-173, MG-173, MG-173, MG-173, MG-173, MG-173, MG-173, MG-174, MG-174, MG-174, MG-174, MG-176, MG-176, MG-176, MG-177, MG-177, MG-178, MG-178, MG-178, MG-179, MG-179, MG-181, MG-181, MG-181, MG-181, MG-182, MG-182, MG-182, MG-182, MG-183, MG-183, MG-185, MG-186, MG-188, MG-188, MG-188, MG-188, MG-188, MG-190, MG-190, MG-190, MG-191, MG-192, MG-193, MG-194, MG-194, MG-194, MG-194, MG-194, MG-194, MG-194, MG-195, MG-195, MG-196, MG-196, MG-196, MG-197, MG-197, MG-197, MG-198, MG-199, MG-199, MG-199, MG-199, MG-200, MG-200, MG-200, MG-200, MG-200, MG-201, MG-201, MG-201, MG-201, MG-202, MG-202, MG-202, MG-202, MG-202, MG-203, MG-203, MG-203, MG-203, MG-204, MG-205, MG-205, MG-205, MG-206, MG-206, MG-206, MG-207, MG-207, MG-207, MG-207, MG-207, MG-207, MG-207, MG-207, MG-207, MG-208, MG-208, MG-208, MG-208, MG-208, MG-208, MG-208, MG-209, MG-209, MG-210, MG-210, MG-210, MG-210, MG-210, MG-211, MG-211, MG-212, MG-212, MG-212, MG-213, MG-213, MG-213, MG-215, MG-215, MG-215, MG-216, MG-216, MG-217, MG-217, MG-217, MG-217, MG-218, MG-219, MG-219, MG-219, MG-219, MG-219, MG-220, MG-220, MG-220,			
--	--	--	--	--	--

		MG-220, MG-220, MG-221, MG-221, MG-222, MG-223, MG-223, MG-223, MG-223, MG-224, MG-224, MG-224, MG-225, MG-226, MG-227, MG-228, MG-228, MG-228, MG-228, MG-228, MG-230, MG-230, MG-231, MG-231, MG-232, MG-232, MG-232, MG-233, MG-234, MG-234, MG-235, MG-235, MG-235, MG-235, MG-236, MG-236, MG-236, MG-236, MG-237, MG-237, MG-237, MG-237, MG-238, MG-238, MG-238, MG-238, MG-240, MG-240, MG-241, MG-241, MG-241, MG-242, MG-243, MG-243, MG-243, MG-243, MG-244, MG-244, MG-245, MG-245, MG-245, MG-245, MG-245, MG-246, MG-246, MG-246, MG-246, MG-247, MG-248, MG-248, MG-248, MG-248, MG-248, MG-248, MG-250, MG-250, MG-250, MG-251, MG-251, MG-251, MG-251, MG-251, MG-252, MG-252, MG-252, MG-253, MG-253, MG-253, MG-254, MG-254, MG-254, MG-254, MG-254, MG-254, MG-255, MG-255, MG-255, MG-255, MG-255, MG-256, MG-256, MG-257, MG-258, MG-259, MG-260, MG-260, MG-260, MG-260, MG-260, MG-260, MG-260, MG-261, MG-261, MG-261, MG-261, MG-261, MG-262, MG-262, MG-262, MG-263, MG-263, MG-263, MG-263, MG-263, MG-264, MG-264, MG-264, MG-265, MG-266, MG-267, MG-270, MG-271, MG-271, MG-271, MG-271, MG-271, MG-271, MG-271, MG-271, MG-272, MG-273, MG-274, MG-275, MG-275, MG-275, MG-276, MG-277, MG-277, MG-277, MG-278, MG-278, MG-279, MG-279, MG-280, MG-280, MG-281, MG-281, MG-282, MG-282, MG-282, MG-284, MG-284, MG-284, MG-285, MG-286, MG-286, MG-286, MG-286, MG-287, MG-288, MG-290, MG-290, MG-290, MG-291, MG-291, MG-294, MG-294, MG-294, MG-294, MG-295, MG-295, MG-295, MG-295, MG-296, MG-296, MG-296, MG-296, MG-297, MG-297, MG-297, MG-298, MG-298, MG-298, MG-299, MG-300, MG-300, MG-300, MG-301, MG-301, MG-302, MG-303, MG-303, MG-303, MG-304, MG-305, MG-305, MG-305, MG-305, MG-305, MG-306,			
--	--	--	--	--	--

		MG-306, MG-306, MG-307, MG-308, MG-315, MG-318, MG-318, MG-319, MG-323, MG-325, MG-327, MG-327, MG-327, MG-327, MG-327, MG-328, MG-329, MG-329, MG-333, MG-340, MG-341, MG-341, MG-341, MG-344, MG-347, MG-347, MG-349, MG-349, MG-350, MG-350, MG-352, MG-353, MG-353, MG-354, MG-354			
Alican	1	MG-252	Arapça (Türkçe Sözlük, 1998a: 84)+Farsça (AİS)	Basit	Yüce, yüksek (Türkçe Sözlük, 1998a: 84); 1. Ruh, hayat. 2. Güç, kuvvet, dirilik. 3. Gönül, yakın dost, çok sevilen arkadaş. 4. Mevlevî ve Bektaşî tarikatlarında dervişlerin birbirlerine hitâbı. 5. Kişi, fert. 6. Sevgili (AİS).
Alihan	1	MG-296	Arapça+Türkçe (KL)	Birleşik	Yüce, yüksek hakan, hükümdar, padişah (KL).
Allahverdi	6	MG-206, MG-216, MG-232, MG-297, MG-304, MG-327	Arapça+Türkçe (KAS)	Birleşik	Allah erıştirdi, bağışladı (GTS).
Amerdun	5	MG-292, MG-292, MG-292, MG-292, MG-292	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
Amira	2	MG-290, MG-290	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
Amr	7	MG-192, MG-192, MG-192, MG-200, MG-265, MG-265, MG-269	Arapça (AİS)	Basit	Uzun ömürlü olmak, uzun yıllar yaşamak (AİS).
Anaksend	1	MG-279	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
Anderiye	2	MG-211, MG-257	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
Anderniko	1	MG-222	Yunanca (Hanks vd., https://www.oxfordreference.com/(ET: 26.05.2021))	Basit	<i>Ander</i> sözcüğü Tespit edilememiştir.. <i>Niko</i> ise, <i>Nikolaos</i> isminin kısaltılmış hâlidir. <i>English form of the post-classical Greek personal name Nikolaos, derived from nike 'victory' + laos 'people'</i> ifadelerinden anlaşılacağı üzere <i>Nicholas</i> adı, Yunanca <i>Nikolaos</i> 'un İngilizcede kullanılan biçimidir. “Zafer” anlamına gelen <i>nike</i> ve “insanlar, halk” anlamına gelen <i>laos</i> sözcüklerinin birleşmesinden oluşmuştur (Hanks vd., https://www.oxfordreference.com/(ET: 26.05.2021)).
Anderya	1	MG-279	Yunanca (Hanks vd., https://www.oxfordreference.com/(ET: 26.05.2021))	Basit	İsmi bir zımmîye ait olmasından hareketle orijinalinin <i>Andrea</i> olması kuvvetle muhtemeldir. <i>Andrea</i> adının halk ağzında söylenme biçimi olan <i>Anderya</i> 'nın yazıya geçirildiği görülmektedir. <i>Andrea</i> ismi, <i>Andrew</i> 'den gelmektedir. <i>A short form of any of various compound names derived from andr- 'man, warrior'</i> (Hanks vd., https://www.oxfordreference.com/(ET: 26.05.2021)).

					26.05.2021)ifadesinden anlaşılacağı üzere ise “savaşçı, savaşılan insan” anlamına gelen <i>Andr</i> kökünden türetilmiş bir varyanttır.
Andon	2	MG-206, MG-279	Ermenice (Coşkun, 2013: 39)	Basit	Rize'nin Küçükçayır köyünün eski adı da olan sözcük metinde kişi adı olarak kullanılmıştır. Nitekim Coşkun (2013: 39), <i>Andon</i> sözcüğünü, Ermeni şahıs adı olarak vermekte ve “kötü, uygunsuz” gibi anlamlara gelebileceğini aktarmaktadır.
Andre	1	MG-123	Fransızca (Hanks vd., https://www.oxfordreference.com/(ET: 26.05.2021))	Basit	<i>French form of Andrew</i> (Hanks vd., <a (et:="" 26.05.2021)ifadesinden="" a="" andr="" anlamına="" anlaşılacağı="" bir="" gelen="" href="https://www.oxfordreference.com/(ET: 26.05.2021)ifadesinden anlaşılacağı üzere Andrew isminin Fransızca biçimidir. A short form of any of various compound names derived from andr- 'man, warrior' (Hanks vd., <a href=" https:="" insan”="" ise="" kökünden="" savaşılan="" türetilmiş="" varyanttır.<="" www.oxfordreference.com="" üzere="" “savaşçı,="">
Arabiç	2	MG-327, MG-327	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
Arnabud	1	MG-262	Yunanca (KL)	Basit	Yunanca <i>Arbanites</i> kelimesine dayanan sözcük <i>Arvanitis>Arvanid</i> ve daha sonra metatez yani göçüşme yoluyla bugünkü hâli olan Arnavut'u almıştır (KL).
A(r)slan	26	MG-121, MG-123, MG-144, MG-163, MG-163, MG-164, MG-166, MG-166, MG-167, MG-167, MG-167, MG-167, MG-178, MG-178, MG-180, MG-187, MG-208, MG-233, MG-259, MG-260, MG-280, MG-283, MG-283, MG-296, MG-298, MG-298	Türkçe (KL)	Basit	Eski Türkçede <i>arslan</i> biçimiyle geçen sözcük yiğitlik, cesaret, kuvvet gibi meziyetlere sahip kimseler, delikanlılar için kullanılan övgü sözüdür (KL).
Asol	4	MG-206, MG-207, MG-207, MG-207	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
Astator	1	MG-287	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
Atar	1	MG-280	Türkçe (THADS, 1993a: 366)	Basit	Cesaret, cüret, kudret (THADS, 1993a: 366).
Avam	1	MG-280	Arapça (Nişanyan, https://turkadarlar.com/?c=&ad=a)	Basit	Arapça <i>Avani</i> isminin bir türevidir, farklı biçimde yazılmıştır. “Yardımlar, yardım duası” anlamına gelmektedir (Nişanyan, https://turkadarlar.com/?c=&ad=avam(ET: 22.06.2021)).

			vam(ET: 22.06.2021)		
Avanis	2	MG-227, MG-227	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
Avram	3	MG-184, MG-189, MG-189	İbranice (Harman, 2000a: 272)	Basit	“Ulu ata” anlamına gelen <i>Abram</i> ismi daha sonra “milletlerin babası” anlamına gelen <i>Abraham</i> ismine dönüşmüştür. <i>Abraham</i> ’ın bir diğer varyantı ise bugün kullanılan <i>İbrahim</i> ismidir (Harman, 2000a: 272). Keza o da inananların babası anlamına gelmektedir (AİS).
Ayanol	1	MG-333	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Kişi ismi olarak kullanılan Ayanol sözcüğünün Ayane, Ayano şeklinde yaygın olarak yer adlarında kullanıldığı belirtilmektedir. Ayan sözcüğünün, Türkmen cemaatleri veya Moğol boyuna mensup cemaatler için kullanıldığı aktarılmaktadır (Coşkun, 2013: 51).
Ayas	1	MG-166	Arapça (AİS)	Basit	Dolunay, mehtap (AİS).
Aydın	2	MG-208, MG-335	Türkçe+Türkçe (KL)	Türemiş	1. Işıklı, aydınlık, parlak. 2. Kutlu, hayırlı. 3. Kültürlü, tahsilli, bilgili kimse (KL).
Ayo	1	MG-175	Yunanca (İkinci, 2014: 35)	Basit	Asıl biçimi Agios (Άγιος) veya Ayia (Σοφία)’dır (İkinci, 2014: 35). Kutsal anlamına gelmektedir (Çift; Altunay, 2020: 11).
Ayron	1	MG-197	Ermenice (Seyfeli, 2012: 167)	Basit	<i>Ayron</i> kelimesine kaynaklarda rastlanmamakla birlikte Ermeni piskoposu rahip <i>Sakayan Ayron Efendi</i> isimli bir din adamının da aynı isme sahip olduğu görülmektedir (Seyfeli, 2012: 167).
Baçsan	1	MG-209	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
Bahadır	1	MG-208	Moğolca (Türkçe Sözlük, 1998a: 199)	Basit	Savaşlarda gücü ve yılmazlığıyla üstünlük kazanan veya yiğitlik gösteren kimse, batur (Türkçe Sözlük, 1998a: 199).
Bâkî	5	MG-127, MG-205, MG-276, MG-308, MG-317	Arapça (Türkçe Sözlük, 1998a: 204)	Basit	1. Sürekli, kalıcı, daima. 2. Bir şeyden artan (Türkçe Sözlük, 1998a: 204).
Bakoryar	1	MG-297	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
Bala	1	MG-157	Türkçe (THADS, 1993b: 496)	Basit	Çocuk, yavru, küçük (THADS, 1993b: 496).
Balaban	1	MG-185	Türkçe (KAS)	Basit	Şişman, gürbüz kimse, çocuk (THADS, 1993b: 496).
Bali/ Bâli	13	MG-123, MG-124, MG-184, MG-208, MG-213, MG-236, MG-252, MG-252, MG-254, MG-254, MG-308, MG-308, MG-341	Türkçe (KAS)	Basit	Balı > Bali şeklindedir. Büyük kardeş, sevgi gösterilen kimse (THADS, 1993b: 504).

Barak	1	MG-251	Türkçe (KL)	Basit	1. Çok kılıklı insan. 2. Küçük çocuk. 3. Şaşkın. 4. Kır bekçisi (THADS, 1993b: 524).
Baran	1	MG-206	Farsça (GTS)	Basit	Yağmur (GTS).
Bardi	1	MG-225	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
Baron	6	MG-225, MG-225, MG-225, MG-242, MG-287, MG-288	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
Başol	1	MG-237	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
Bayezid	9	MG-239, MG-239, MG-239, MG-253, MG-253, MG-253, MG-270, MG-291, MG-296	Farsça+Arapça (Bilgili, 2015: 124)	Basit	Zulme ve zalime karşı olan, adil (Bilgili, 2015: 124).
Bayram	20	MG-124, MG-146, MG-147, MG-147, MG-149, MG-154, MG-155, MG-164, MG-188, MG-188, MG-208, MG-208, MG-273, MG-273, MG-284, MG-299, MG-340, MG-340, MG-345, MG-346	Türkçe (KL)	Basit	Dini veya millî bir anlam taşıyan ve kutlanan kutsal gün: (KL).
Bedir	1	MG-169	Arapça (GTS)	Basit	Ayın on dördüncü gecesindeki şekli, dolunay (KL).
Bedros	1	MG-341	Tespit edilememiştir.	Basit	Ermeni erkek ismi (Ertaş, 2016: 151).
Behram	5	MG-130, MG-130, MG-131, MG-184, MG-297	Farsça (KL)	Basit	Merih yıldızı, Mars (KL).
Behsad	1	MG-123	Farsça+Farsça (KL)	Basit	“Yaratılışı iyi, doğuştan iyi olan kimse” anlamındaki <i>Bihzad</i> sözcüğünden gelmektedir (Ayverdi, 2010:146).
Bekir	18	MG-123, MG-164, MG-166, MG-194, MG-218, MG-250, MG-260, MG-262, MG-265, MG-265, MG-266, MG-270, MG-291, MG-300, MG-301, MG-303, MG-308, MG-325,	Arapça (AİS)	Basit	1. Sabahları erken kalkmayı alışkanlık edinen kimse, bakir. 2. Yeni doğmuş (AİS).
Benarir	1	MG-180	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
Bendari	1	MG-209	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
Bendaz(i)	7	MG-152, MG-153, MG-153, MG-153, MG-154, MG-181, MG-228, MG-257	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
Berazi	1	MG-280	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
Berg	1	MG-181	Türkçe (AİS)	Basit	1. Sağlam, kuvvetli. 2. Katı, sert. 3. Hızlı. 4. Orman. 5. Arı. 6. Şimşek, 7. Yaprak (AİS).
Berhani	1	MG-270	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
Beşir	6	MG-122, MG-122, MG-249, MG-265, MG-265, MG-273,	Arapça (Ayverdi, 2010: 139)	Basit	Müjde getiren kimse, müjdecî (Ayverdi, 2010: 139).

Beytullah	2	MG-231, MG-274	Arapça+Arapça (KL)	Basit	Allah'ın evi, Kâbe (KL).
Bican	1	MG-206	Farsça (AİS)	Basit	1. Cansız, ruhsuz. 2. Canını esirgemeyen, şehit düşen (AİS).
Bilal	1	MG-318	Arapça (AİS)	Basit	Su gibi ıslatan, ıslaklık (AİS).
Bolid	1	MG-131	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
Bostan	7	MG-129, MG-136, MG-144, MG-162, MG-190, MG-261, MG-261	Farsça (GTS)	Basit	1. Sebze bahçesi. 2. Kavun, karpuz tarlası (GTS) anlamındaki sözcük erkek ismi olarak kullanılmıştır.
Brasor	2	MG-195, MG-195	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
Breşki(ve)/ Bireşkevi	12	MG-197, MG-197, MG-204, MG-204, MG-205, MG-209, MG-211, MG-227, MG-237, MG-237, MG-237, MG-259	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
Breško	1	MG-168	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
Budak	3	MG-206, MG-280, MG-293	Türkçe+Türkçe (KL)	Türemiş	1. Dal, ince dal, filiz. 2. Kesilen bir dalın ağaçta kalan kısmı (KL).
Bumahar	1	MG-244	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
Cabik	2	MG-153, MG-197	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
Cafer	21	MG-146, MG-146, MG-159, MG-163, MG-173, MG-202, MG-203, MG-204, MG-210, MG-215, MG-225, MG-213, MG-248, MG-263, MG-265, MG-266, MG-271, MG-278, MG-280, MG-282, MG-294	Arapça (AİS)	Basit	1. Küçük akarsu, çay. 2. Hz. Ali'nin kardeşinin adıdır (Devellioğlu, 2012: 137).
Canbek	1	MG-208	Türkçe+Türkçe (AİS)	Birleşik	1. Özü pek. 2. Güçlü kişilikli kimse (AİS).
Canik	1	MG-280	Kökeni belli değildir (Özcan, 2018: 149)	Basit	Bugünkü adı Samsun'dur. Trabzon dağlarında yaşayan, Canik bölgesine adlarını veren <i>Sann</i> , <i>Sanni</i> , <i>Sanno</i> , <i>Cann</i> , <i>Zann</i> , <i>Tzann</i> gibi adlarla anılan kavme Romalılar "soytarı" anlamına gelen <i>Sanni</i> adını vermişlerdir. Haşinlikleriyle ön plana çıktıkları için bu adı almışlardır (Karagöz, 2006: 124). "Sürülerin kışın barındıkları çukur yer, kışlak" anlamında olduğunu ve yerli halk tarafından <i>Cenik</i> biçiminde de kullanıldığını ileri sürenler de vardır (Özcan, 2018: 149). Burada yer adı olan Canik'in kişi adı ile birlikte kullanıldığı görülmektedir. O hâlde söz konusu kişinin Canikli olduğu için bu isimle anıldığı söylenebilir.

Ceras	1	MG-225	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
Cerican	1	MG-191	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
Cevad	1	MG-225	Arapça (KL)	Basit	Cömert, eli açık, ihsan eden (AİS).
Cevâhir	1	MG-123	Arapça (AİS)	Basit	1. Cevherler, elmaslar, kıymetli taşlar. 2. Mayalar, özler (AİS).
Cuma	1	MG-256	Arapça (GTS)	Basit	Perşembe ile cumartesi arasındaki günün adı, haftanınaltıncı günü (GTS).
Çabik	1	MG-206	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
Çaçık	2	MG-210, MG-210	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
Çakır	3	MG-134, MG-236, MG-280	Türkçe (KL)	Basit	1. Açık mavi, ela (göz); 2. Çakırdoğan (GTS).
Çalab	1	MG-206	Türkçe (AİS)	Basit	1. Tanrı. 2. Ateş (AİS); İsim olarak verilemeyeceği belirtilmişse de metinde özel isim olarak kullanıldığı görülmektedir ¹⁹ .
Çegel	1	MG-227	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
Daniyel/ Danyel/ Danyal	10	MG-155, MG-155, MG-155, MG-155, MG-155, MG-215, MG-290, MG-292, MG-292, MG-292	İbranice (Hanks vd., https://www.oxfordreference.com/ET:26.05.2021)	Basit	<i>Biblical name meaning 'God is my judge' in Hebrew ifadesinden anlaşılacağı üzere İncil'de geçen isim İbranice olup "Tanrı benim yargıcım" anlamına gelmektedir (Hanks vd., https://www.oxfordreference.com/ET:26.05.2021). Burada orijinali <i>Daniel</i> olan ismin halkın söyleyiş biçimine göre sicil defterlerine yazılması dikkat çekicidir.</i>
Davud/ t	34	MG-125, MG-127, MG-138, MG-145, MG-147, MG-150, MG-151, MG-156, MG-164, MG-164, MG-181, MG-182, MG-183, MG-183, MG-194, MG-198, MG-208, MG-222, MG-225, MG-226, MG-229, MG-244, MG-258, MG-259, MG-262, MG-264, MG-265, MG-273, MG-273, MG-277, MG-279, MG-281, MG-281, MG-297	İbranice (Harman, 1994: 21)	Basit	En çok sevilen kişi, göz bebeği (Harman, 1994: 21).
Derkene	1	MG-290	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
Deryan	1	MG-332	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.

¹⁹...ez-zevceti'l-bikri'l-baliga (...) binti Çalab an karye-i Baş Maçuka vekilîhâ Mehmed Bey... (Güney, 2011: 206).

Destefor/ Destifor	2	MG-178, MG-283	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
Dilaver	11	MG-129, MG-164, MG-164, MG-180, MG-191, MG-225, MG-279, MG-315, MG-338, MG-351, MG-351	Farsça+Farsça (KL)	Basit	Yürekli, cesur, yiğit, kahraman kimse (KL).
Dimitri	5	MG-123, MG-123, MG-168, MG-208, MG-326	Yunanca (Hanks vd., https://www.oxfordreference.com/(ET: 26.05.2021))	Basit	From Greek Dēmētrios ‘devotee of Demeter’ ifadesinden anlaşılacağı üzere Dmitri adı, Yunanca Demeter’in takipçisi, ona adanmış anlamındaki Dēmētrios sözcüğünden gelmektedir (Hanks vd., https://www.oxfordreference.com/(ET: 26.05.2021)).
Dimyo	2	MG-211, MG-230	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
Duka	1	MG-210	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
Durhan	2	MG-208, MG-208	Türkçe (AİS)+ Türkçe (KL)	Birleşik	1. Soylu ve seçkin kimse. 2. Eski Türklerde vergi vermeyen, hükümdarın huzuruna izinsiz girebilen ve kendisine saygı duyulan kimse (AİS).
Durkaya	2	MG-208, MG-208	Türkçe (AİS)+ Türkçe (KL)	Birleşik	Çocukları yaşamayan ailelerin yeni doğan çocuklarına verdikleri isim (AİS).
Durmuş	3	MG-124, MG-124, MG-204	Türkçe+Türkçe (AİS)	Türemiş	Çocukları yaşamayan ailelerin yeni doğan çocuklarına verdikleri isim (AİS).
Dursun	2	MG-208, MG-208	Türkçe+Türkçe (AİS)	Türemiş	Çocukları yaşamayan ailelerin yeni doğan çocuklarına verdikleri isim (AİS).
Ebû Said	2	MG-329, MG-330	Arapça+Arapça (AİS)	Basit	Baba, ata (KL); Kutlu, uğurlu, mübarek, sevap kazanmış, Allah katında makbul tutulmuş (AİS).
Ebûbek(i)r	46	MG-188, MG-148, MG-215, MG-221, MG-232, MG-249, MG-251, MG-265, MG-271, MG-273, MG-274, MG-276, MG-276, MG-278, MG-278, MG-279, MG-280, MG-281, MG-281, MG-282, MG-282, MG-283, MG-284, MG-284, MG-287, MG-287, MG-289, MG-292, MG-293, MG-295, MG-296, MG-296, MG-297, MG-298, MG-299, MG-301, MG-301, MG-301, MG-303, MG-303, MG-304, MG-306, MG-306, MG-306, MG-315, MG-345	Arapça+Arapça (AİS)	Basit	Deve yavrusunun babası (AİS).
Ebûhu	2	MG-238, MG-239	Arapça (AİS)	Basit	<i>Ebû</i> “baba, ata” anlamına gelmektedir (AİS); <i>Hu</i> kelimesi Allah’ın isimlerindendir (KL); Kaynaklarda <i>Ebûhu</i> şeklinde bir isme rastlanmamıştır. Nitekim bu tip bir tamlamanın isim olarak kullanılması da uygun değildir.

Ebulhindi	1	MG-260	Arapça (KL)+Farsça (Ahmad, 1998: 73)	Basit	Hintli babası, atası şeklinde çevirmek mümkündür. <i>Hindi</i> sözcüğü “Hint’le, Hindistan’la ilgili, Hint’e ait” gibi anlamlara gelmektedir (KL).
Ebulhüda	1	MG-274	Arapça+Farsça (KL)	Basit	<i>Ebû</i> “baba, ata” anlamına gelmektedir (AİS); <i>Hüda</i> kelimesi Allah, Tanrı demektir (KL); Bu tip bir tamlamanın isim olarak kullanılması da uygun değildir.
Efendöl	2	MG-230, MG-257	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
Efkasin	1	MG-123	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
Efranbol	2	MG-248, MG-270	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
Efrem/ Efrim	1	MG-248	İbranice (Hanks vd., https://www.oxfordreference.com/(ET: 26.05.2021))	Basit	Asıl biçimi Ephraim’dır. <i>Biblical name, pronounced ‘ee-frame’ borne by one of the sons of Joseph and hence one of the tribes of Israel. The name probably means ‘fruitful’ in Hebrew; it is so explained in the Bible Genesis 41:52 ‘and the name of the second called he Ephraim: For God hath caused me to be fruitful in the land of my affliction’</i> (Hanks vd., https://www.oxfordreference.com/(ET: 26.05.2021)) ifadelerinden anlaşılacağı üzere İncil’de geçen isim <i>eeframe</i> şeklinde telaffuz edilmektedir. Buda <i>Efrem/ Efrim</i> isimlerini açıklamaktadır. İsmi İbranice “verimli” anlamına geldiği ileri sürülmektedir.
Eftilan	1	MG-243	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
Eksako(ma)	3	MG-175, MG-175, MG-175	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
Eksakosta	1	MG-248	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
Eksatol/ Aksetol	2	MG-257, MG-257	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
Eksefed	1	MG-235	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
Elekci	1	MG-243	Türkçe+Türkçe (KL)	Türemiş	1. Elek yapıp satan kimse. 2. Çingene (KL).
Elvan	2	MG-177, MG-177	Arapça (AİS)	Basit	Renkler, çok renkli (AİS).
Emin	1	MG-143	Arapça (AİS)	Basit	1. Korkusuz. 2. Emniyette, güvende olan. 3. İnandır, güvenilir. 5. Şüpheye düşmeyen, mutlak suretle bilen. 6. Emanet olarak idare edilen dairelerin başı (AİS).

Emîr	3	MG-122, MG-139, MG-148	Arapça (AİS)	Basit	1. Bir kavmin, bir şehrin başında bulunan kimse. 2. Büyük bir hanedana mensup kimse. 3. Peygamberimizin soyundan gelenler. 4. Kumandan. 5. Osmanlı Devleti'nde beylerbeyi ve daha sonra sivil paşalığın ilk derecesi (AİS).
Emra	4	MG-227, MG-240, MG-241, MG-242	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
Emrullah	1	MG-133	Arapça (AİS)	Basit	Allah'ın emri (AİS).
Endaziye	1	MG-183	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
Endos/ Eydos/ Eydüs	4	MG-147, MG-147, MG-148, MG-148	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
Enes	7	MG-135, MG-136, MG-143, MG-237, MG-238, MG-256, MG-263	Arapça (AİS)	Basit	İnsan (AİS).
Enis	1	MG-344	Arapça (AİS)	Basit	1. Dost, arkadaş. 2. Yar, sevgili (AİS).
Ensar	3	MG-125, MG-126, MG-126, MG-126	Arapça (AİS)	Basit	Yardımcılar, muavinler, koruyucular (AİS).
Erman	1	MG-29	Türkçe+Türkçe (KAS)	Türemiş	Yiğit, kahraman, yürekli olan kişi (KAS).
Esad/ Es'ad	40	MG-123, MG-125, MG-125, MG-129, MG-130, MG-131, MG-133, MG-142, MG-143, MG-144, MG-148, MG-149, MG-163, MG-166, MG-167, MG-183, MG-189, MG-201, MG-213, MG-215, MG-223, MG-233, MG-236, MG-238, MG-244, MG-245, MG-248, MG-255, MG-261, MG-267, MG-268, MG-273, MG-276, MG-278, MG-282, MG-284, MG-294, MG-297, MG-299, MG-349	Arapça (KL)	Basit	En hayırlı, çok saadetli, pek mutlu (KL).
Eskoranof/ Estoranof	3	MG-166, MG-167, MG-167	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
Estat	1	MG-129	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
E(y)mîr	8	MG-147, MG-147, MG-148, MG-148, MG-208, MG-208, MG-242, MG-243	Arapça (AİS)	Basit	1. Bir kavmin, bir şehrin başında bulunan kimse. 2. Büyük bir hanedana mensup kimse. 3. Peygamberimizin soyundan gelenler. 4. Kumandan. 5. Osmanlı Devleti'nde beylerbeyi ve daha sonra sivil paşalığın ilk derecesi (AİS). <i>Eymür</i> biçimine de rastlanmakta olup Anadolu'daki Türkmen boylarına verilen isimdir (Coşkun, 2013: 107).
Eyne	1	MG-201	Arapça (KL)	Basit	Nerede, nereye gibi soruları karşılayan zarf görevindeki sözcük (KL).
Eyron	1	MG-152	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.

Eyyub/ Eyüb	16	MG-123, MG-138, MG-148, MG-149, MG-149, MG-149, MG-174, MG-178, MG-186, MG-187, MG-202, MG-214, MG-215, MG-215, MG-264, MG-269	Arapça (AİS)	Basit	1. Sabırlı. 2. Dönen, pişman olan, günahları için tövbe eden (AİS).
Fazıl	6	MG-161, MG-161, MG-161, MG-176, MG-191, MG-215,	Arapça (AİS)	Basit	Faziletli, fazilet sahibi, erdemli, üstün (AİS).
Fazlı	5	MG-155, MG-174, MG-174, MG-179, MG-233	Arapça (AİS)	Basit	1. Değer, üstünlük, iyilik, fazilet. 2. İlim, irfan sahibi. 3. Yüce, yüksek, ihsan, cömert. 4. Olgunluk (AİS).
Fazlullah	1	MG-127	Arapça+Arapça (AİS)	Basit	Allah'ın fazlı yani lütfu, erdemi (AİS).
Ferhad	3	MG-149, MG-150, MG-150, MG-162, MG-188, MG-216, MG-228, MG-228	Arapça (AİS)	Basit	Sevinç, neşe (AİS).
Feyzi	7	MG-223, MG-223, MG-227, MG-269, MG-274, MG-304, MG-327	Arapça (AİS)	Basit	1. İlim, irfan. 2. Akma, suyun akıp taşması. 3. Bolluk, çokluk, verimlilik (AİS).
Feyzullah	3	MG-269, MG-304, MG-327	Arapça+Arapça (AİS)	Basit	Allah'ın bolluk ve bereketi (AİS).
Foka	4	MG-180, MG-181, MG-209, MG-209	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
Frankol	3	MG-123, MG-128, MG-197	İtalyanca (Hanks vd., https://www.oxfordreference.com/ET:26.05.2021)	Basit	İsimle bağlantılı olarak <i>Franco</i> sözcüğü öne çıkmaktadır. <i>Franco</i> ismi, <i>Francesco</i> ismiyle ilişkilidir. <i>Originally a vocabulary word meaning 'French' or 'Frenchman', from Late Latin Franciscus</i> ifadesinden anlaşılacağı üzere tüm bu isimlerin kökenini Latince <i>Franciscus</i> 'a bağlamak mümkündür. <i>Franciscus</i> , "Fransızca" veya "Fransız" anlamına gelen bir kelimedir (Hanks vd., https://www.oxfordreference.com/ET:26.05.2021).
Galve	1	MG-244	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
Garib	7	MG-206, MG-206, MG-206, MG-206, MG-207, MG-207, MG-207	Arapça (KL)	Basit	1. Kimsesiz, zavallı. 2. Yabancı. 3. Yadırganan, şaşırtıcı, değişik şey (KL); Erkek adı olarak kullanılmıştır.
Gazar	2	MG-217, MG-353	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
Gezazi	3	MG-292, MG-292, MG-292	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
Gorgor	1	MG-262	Pontus Rumcası (Karagöz, 2006: 217)	Basit	<i>Gorgor</i> kelimesi "gürültü" anlamındadır. <i>Gour gour, Gourgourize, Gurgur</i> biçimleri de mevcuttur (Karagöz, 2006: 217).
Gorgorya	1	MG-330	Pontus Rumcası (Karagöz, 2006: 239);	Tespit edilememiştir.	<i>Gorgora, Gorgo, Gorgoriza, Gorgorin, Gorgos</i> gibi biçimler ile ilişki kurulabilir. Pontus dilinde <i>Gorgoletza</i> "çocuk kalabalığı"; <i>Gorgo</i> "hızlı, süratli"; <i>Gorgos</i> ise

					“canlı, yaramaz, çapkın” anlamlarındadır. (Karagöz, 2006: 239).
Gragor	1	MG-259	Yunanca (Hanks vd., https://www.oxfordreference.com (ET: 26.05.2021))	Basit	<i>Gregory</i> veya <i>Gregor</i> isminin farklı bir biçimidir. <i>From the post-classical Greek name Gregorios ‘watchful’</i> ifadesinden anlaşılacağı üzere <i>Gregory</i> , Yunanca “dikkatli” anlamındaki <i>Gregorios</i> isminden gelmektedir (Hanks vd., https://www.oxfordreference.com (ET: 26.05.2021)).
Gragoz	1	MG-250	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
Grako/ Girako	4	MG-210, MG-210, MG-227, MG-230	Ermenice (Nişanyan, https://turkadar.com/?c=&ad=kirkor (ET: 22.06.2021))	Basit	<i>Gregory</i> veya <i>Gregor</i> isminin Ermenice’deki karşılığıdır. <i>From the post-classical Greek name Gregorios ‘watchful’</i> ifadesinden anlaşılacağı üzere söz konusu isimler “dikkatli” anlamına gelen <i>Gregorios</i> ’tan gelmektedir (Hanks vd., https://www.oxfordreference.com (ET: 26.05.2021)). Nişanyan, https://turkadar.com/?c=&ad=kirkor (ET: 22.06.2021) ise kelimenin <i>Grigorios</i> biçiminde olduğunu ve “çoban” anlamına geldiğini ileri sürmektedir.
Gregi	3	MG-227, MG-227, MG-227	Yunanca (Hanks vd., https://www.oxfordreference.com (ET: 26.05.2021))	Basit	<i>Gregory</i> veya <i>Gregor</i> isminin kısaltılmış hâlidir. <i>From the post-classical Greek name Gregōrios ‘watchful’</i> ifadesinden anlaşılacağı üzere <i>Gregory</i> , Yunanca “dikkatli” anlamındaki <i>Gregōrios</i> isminden gelmektedir (Hanks vd., https://www.oxfordreference.com (ET: 26.05.2021)).
Gülabi	1	MG-242	Farsça+Farsça (AİS)	Basit	Gül suyu (AİS).
Haçadır	1	MG-243	Ermenice (Margosyan, 1994: 82)	Tespit edilememiştir.	Haçadur biçimiyle de karşılaşılmaktadır. Haçadır veya Haçadur’un kısaltılmış biçimi olan Haço’nun Ermeni yerine kullanılabildiğinden bahsedilmektedir. Kimi zaman ise Haço’nun gâvur karşılığında geçtiği belirtilmektedir (Margosyan, 1994: 82).
Hakverdi	1	MG-234	Arapça+Türkçe (KL)	Birleşik	Allah erıştirdi, bağışladı (GTS).
Halil	35	MG-133, MG-134, MG-139, MG-143, MG-156, MG-157, MG-157, MG-173, MG-178, MG-187, MG-201, MG-206, MG-214, MG-219, MG-223, MG-234, MG-256, MG-257, MG-261, MG-264, MG-267, MG-267, MG-267, MG-275, MG-275, MG-280, MG-287, MG-295, MG-300, MG-308,	Arapça (AİS)	Basit	Samimi dost, Allah’ın dostu (AİS).

		MG-314, MG-329, MG-341, MG-344, MG-353, MG-353			
Hamdullah	1	MG-160	Arapça+Arapça (KL)	Basit	Allah'ın övgüsü, Allah'a hamd, şükür eden kimse (AİS).
Hamid	1	MG-123	Arapça (KAS)	Basit	Övülmeye değer, methedilmesi gereken sıfatlara sahip (KL).
Hamza	23	MG-154, MG-146, MG-146, MG-159, MG-163, MG-164, MG-169, MG-176, MG-186, MG-196, MG-203, MG-208, MG-236, MG-278, MG-279, MG-281, MG-284, MG-285, MG-286, MG-294, MG-299, MG-303, MG-321	Arapça (AİS)	Basit	1. Arslan. 2. Heybetli, azametli (AİS).
Haryo	1	MG-244	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
Hasan	288	MG-122, MG-124, MG-124, MG-125, MG-127, MG-127, MG-129, MG-129, MG-130, MG-130, MG-131, MG-131, MG-133, MG-133, MG-133, MG-133, MG-137, MG-137, MG-137, MG-137, MG-138, MG-138, MG-138, MG-138, MG-139, MG-141, MG-141, MG-143, MG-143, MG-143, MG-143, MG-143, MG-144, MG-145, MG-146, MG-146, MG-146, MG-147, MG-147, MG-147, MG-147, MG-148, MG-148, MG-149, MG-149, MG-149, MG-150, MG-150, MG-150, MG-150, MG-151, MG-151, MG-151, MG-151, MG-152, MG-153, MG-153, MG-153, MG-154, MG-154, MG-154, MG-154, MG-156, MG-157, MG-157, MG-159, MG-159, MG-160, MG-162, MG-162, MG-164, MG-167, MG-169, MG-171, MG-172, MG-172, MG-173, MG-173, MG-174, MG-180, MG-180, MG-182, MG-182, MG-182, MG-183, MG-184, MG-184, MG-187, MG-187, MG-188, MG-190, MG-195, MG-196, MG-197, MG-197, MG-198, MG-198, MG-198, MG-198, MG-200, MG-201, MG-203, MG-203, MG-203, MG-203, MG-203, MG-204, MG-208, MG-211, MG-212, MG-212, MG-213, MG-213, MG-214, MG-215, MG-216, MG-216, MG-216, MG-217, MG-217, MG-217, MG-218, MG-218, MG-221, MG-222, MG-224, MG-224, MG-224, MG-225, MG-225, MG-228, MG-228, MG-228, MG-230, MG-230, MG-230, MG-230, MG-231, MG-231, MG-231, MG-232, MG-232,	Arapça (AİS)	Basit	Hüsn yani güzellik, iyilik sahibi (AİS).

		MG-232, MG-232, MG-234, MG-234, MG-235, MG-235, MG-236, MG-240, MG-240, MG-243, MG-245, MG-245, MG-245, MG-245, MG-246, MG-246, MG-246, MG-246, MG-246, MG-248, MG-249, MG-250, MG-251, MG-251, MG-252, MG-252, MG-253, MG-253, MG-253, MG-254, MG-254, MG-254, MG-254, MG-254, MG-254, MG-256, MG-256, MG-256, MG-256, MG-256, MG-257, MG-260, MG-261, MG-261, MG-261, MG-262, MG-262, MG-264, MG-264, MG-265, MG-265, MG-266, MG-266, MG-267, MG-267, MG-267, MG-269, MG-269, MG-269, MG-269, MG-269, MG-269, MG-269, MG-269, MG-274, MG-276, MG-277, MG-277, MG-277, MG-277, MG-278, MG-278, MG-280, MG-281, MG-282, MG-284, MG-285, MG-285, MG-286, MG-286, MG-286, MG-287, MG-287, MG-289, MG-290, MG-290, MG-291, MG-291, MG-293, MG-293, MG-293, MG-293, MG-293, MG-295, MG-295, MG-295, MG-295, MG-295, MG-295, MG-295, MG-296, MG-298, MG-298, MG-298, MG-298, MG-298, MG-298, MG-298, MG-299, MG-300, MG-301, MG-301, MG-303, MG-304, MG-307, MG-307, MG-307, MG-308, MG-308, MG-308, MG-313, MG-313, MG-315, MG-315, MG-316, MG-317, MG-318, MG-323, MG-327, MG-328, MG-332, MG-333, MG-335, MG-341, MG-341, MG-342, MG-343, MG-343, MG-345, MG-347, MG-347, MG-347, MG-347			
Hasib	1	MG-219	Arapça (AİS)	Basit	Hayır sahibi, cömert. 2. Değerli, itibarlı, soyu temiz, meziyet sahibi kimse. 3. Hesap eden, muhasebeci, sayman (AİS).
Haydar	15	MG-124, MG-127, MG-133, MG-155, MG-182, MG-186, MG-198, MG-198, MG-251, MG-256, MG-264, MG-296, MG-296, MG-305, MG-307	Arapça (AİS)	Basit	1. Arslan. 2. Cesur, yiğit kimse (AİS).
Hayri	2	MG-257, MG-313	Arapça (AİS)	Basit	Hayır ve iyilikle ilgili, uğur ve kutluluğa ait (AİS).
Hıdır	1	MG-137	Arapça (AİS)	Basit	Hızır biçimi de mevcut olup “yeşil, yeşillik” anlamındadır (AİS). Bununla birlikte kişi adı olarak kullanıldığı için “Sıkışık durumda olan bir kimsenin yardımına yetişen” anlamına da sahiptir (GTS).
Hızır	20	MG-126, MG-132, MG-151, MG-216, MG-234, MG-240, MG-241, MG-252, MG-257, MG-262,	Arapça (AİS)	Basit	1. Yeşil, yeşillik (AİS). 2. Sıkışık durumda olan bir kimsenin yardımına yetişen (GTS).

		MG-274, MG-275, MG-282, MG-299, MG-303, MG-304, MG-304, MG-341, MG-345, MG-346			
Himmat/ Himmet	1	MG-255, MG-266, MG-274, MG-280, MG-284, MG-327	Arapça (KL)	Basit	1. Yardım, ihsan.2. Çalışma, gayret, emek.3. Ermiş kimselerin manevi gücü, yardımı, lütfu (KL).
Hiristofoz/ Hristofor	8	MG-209, MG-240, MG-240, MG-240, MG-240, MG-260, MG-302, MG-303	Yunanca (Hanks vd., https://www.oxfordreference.com (ET: 26.05.2021))	Basit	<i>Christopher</i> isminin halk ağzında söyleniş biçimidir. Bu şekilde de yazıya geçirildiği görülmektedir. <i>From the Greek name Khristophoros, from Khristos 'Christ' + pherein 'to bear'</i> ifadesinden anlaşılacağı üzere Yunanca <i>Khristophoros</i> adından gelmektedir. “Mesih” karşılığı olarak kullanılan <i>Khristos</i> ve “ay” anlamına gelen <i>pherein</i> sözcüklerinin birleşmesiyle oluşmuştur. “Mesih ayı” anlamındadır (Hanks vd., https://www.oxfordreference.com (ET: 26.05.2021)).
Hiristofoz	1	MG-160	Yunanca (Hanks vd., https://www.oxfordreference.com (ET: 26.05.2021))	Basit	<i>Hiristofoz/ Hristofor</i> isminin farklı bir biçimi olabilir.
Hulusi	1	MG-150	Arapça (AİS)	Basit	1. Halis, saf olan. 2. Samimi, candan (AİS).
Hüdaverdi	1	MG-303	Arapça+Türkçe (KAS)	Birleşik	Allah erıştirdi, bağışladı (GTS).
Hüseyin	206	MG-125, MG-129, MG-129, MG-129, MG-129, MG-130, MG-130, MG-130, MG-130, MG-131, MG-131, MG-139, MG-139, MG-142, MG-144, MG-145, MG-145, MG-147, MG-149, MG-149, MG-150, MG-150, MG-151, MG-152, MG-154, MG-156, MG-157, MG-157, MG-158, MG-158, MG-159, MG-159, MG-159, MG-159, MG-159, MG-162, MG-162, MG-162, MG-162, MG-162, MG-162, MG-162, MG-163, MG-165, MG-165, MG-165, MG-166, MG-166, MG-166, MG-166, MG-167, MG-167, MG-168, MG-168, MG-171, MG-171, MG-171, MG-172, MG-174, MG-176, MG-176, MG-177, MG-177, MG-179, MG-179, MG-179, MG-179, MG-180, MG-180, MG-181, MG-183, MG-183, MG-183, MG-183, MG-184, MG-184, MG-184, MG-184, MG-184, MG-185, MG-185, MG-185, MG-187, MG-190, MG-190, MG-193, MG-193, MG-194, MG-195, MG-195, MG-197, MG-198, MG-199, MG-202, MG-202, MG-203, MG-203, MG-203, MG-203,	Arapça (Ayverdi, 2010: 524)	Basit	Küçük güzel (Ayverdi, 2010: 524).

		MG-205, MG-206, MG-208, MG-208, MG-208, MG-208, MG-208, MG-209, MG-209, MG-209, MG-211, MG-212, MG-212, MG-213, MG-214, MG-218, MG-219, MG-219, MG-219, MG-222, MG-223, MG-227, MG-228, MG-228, MG-231, MG-234, MG-234, MG-235, MG-235, MG-236, MG-237, MG-238, MG-239, MG-239, MG-239, MG-241, MG-242, MG-244, MG-244, MG-244, MG-248, MG-248, MG-249, MG-249, MG-250, MG-250, MG-251, MG-254, MG-255, MG-255, MG-262, MG-262, MG-262, MG-262, MG-267, MG-268, MG-274, MG-274, MG-275, MG-276, MG-277, MG-278, MG-278, MG-279, MG-279, MG-279, MG-280, MG-281, MG-282, MG-282, MG-284, MG-284, MG-285, MG-286, MG-286, MG-286, MG-286, MG-287, MG-289, MG-289, MG-289, MG-289, MG-291, MG-292, MG-293, MG-293, MG-295, MG-296, MG-296, MG-296, MG-297, MG-298, MG-299, MG-299, MG-300, MG-301, MG-302, MG-305, MG-305, MG-307, MG-315, MG-329, MG-340, MG-340, MG-349, MG-349			
Hüsni	1	MG-122	Arapça (AİS)	Basit	Güzellikle ilgili (AİS).
Hüsrev	2	MG-208, MG-248	Farsça (AİS)	Basit	Padişah, hükümdar, sultan (AİS).
Hüssam/ Hüsam	4	MG-145, MG-169, MG-235, MG-238, MG-239, MG-241, MG-285, MG-290, MG-296	Arapça (AİS)	Basit	Keskin kılıç (AİS).
Islan	2	MG-210, MG-210	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
İbadullah	1	MG-270	Arapça+Arapça (AİS)	Basit	1. Allah'ın kulları, insanlar. 2. Çok, pek çok (AİS).
İbrahim	190	MG-123, MG-126, MG-126, MG-127, MG-132, MG-134, MG-136, MG-136, MG-136, MG-136, MG-136, MG-137, MG-137, MG-139, MG-141, MG-144, MG-144, MG-145, MG-146, MG-146, MG-146, MG-147, MG-147, MG-148, MG-152, MG-155, MG-157, MG-158, MG-166, MG-166, MG-166, MG-166, MG-166, MG-167, MG-167, MG-167, MG-168, MG-170, MG-171, MG-171, MG-171, MG-173, MG-174, MG-176, MG-176, MG-177, MG-177, MG-177, MG-178, MG-178, MG-178, MG-179, MG-179, MG-181, MG-182, MG-182, MG-182, MG-183,	Arapça (AİS)	Basit	İnananların babası (AİS).

		MG-184, MG-184, MG-189, MG-189, MG-189, MG-190, MG-190, MG-193, MG-193, MG-193, MG-194, MG-194, MG-196, MG-198, MG-198, MG-198, MG-198, MG-202, MG-202, MG-203, MG-205, MG-206, MG-208, MG-208, MG-208, MG-208, MG-211, MG-212, MG-212, MG-213, MG-214, MG-214, MG-215, MG-215, MG-216, MG-216, MG-217, MG-219, MG-219, MG-220, MG-220, MG-221, MG-227, MG-228, MG-230, MG-232, MG-233, MG-235, MG-235, MG-235, MG-235, MG-236, MG-236, MG-236, MG-237, MG-238, MG-239, MG-239, MG-241, MG-243, MG-243, MG-243, MG-246, MG-249, MG-249, MG-249, MG-250, MG-251, MG-254, MG-258, MG-261, MG-262, MG-267, MG-268, MG-268, MG-269, MG-269, MG-270, MG-273, MG-273, MG-274, MG-274, MG-274, MG-275, MG-275, MG-275, MG-275, MG-276, MG-279, MG-279, MG-279, MG-280, MG-280, MG-281, MG-283, MG-285, MG-285, MG-285, MG-287, MG-290, MG-290, MG-291, MG-291, MG-293, MG-294, MG-296, MG-296, MG-296, MG-298, MG-298, MG-298, MG-298, MG-300, MG-303, MG-303, MG-305, MG-307, MG-307, MG-315, MG-318, MG-327, MG-327, MG-334, MG-334, MG-341, MG-341, MG-342, MG-344, MG-353, MG-353			
İlaz	2	MG-212, MG-213	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
İlyas	23	MG-123, MG-124, MG-127, MG-130, MG-139, MG-139, MG-140, MG-140, MG-286, MG-150, MG-166, MG-167, MG-199, MG-206, MG-206, MG-238, MG-238, MG-251, MG-271, MG-281, MG-283, MG-291, MG-301	İbranice (AİS)	Basit	İsmin asıl biçimi İbranice “Yahve Tanrıdır” anlamına gelen <i>Elijah</i> veya <i>Eliyah</i> ’dur. Arapçada <i>İlyas</i> şeklini almıştır (Harman, 2000b: 160). <i>Eliyah</i> : <i>Meaning ‘Jehovah is God’ in Hebrew</i> ifadesi de bunu desteklemektedir (Hanks, https://www.oxfordreference.com (ET: 26.05.2021)).
İmran	1	MG-177	Arapça (AİS)	Basit	Evine bağlı kalan (AİS).
İsa	3	MG-124, MG-201, MG-252	İbranice veya Süryanice (Harman, 2000ç: 473)	Basit	“Kurtarıcı; donuk, beyaz renkte olmak; yönetmek, idare etmek” gibi anlamlara gelebileceği ileri sürülmektedir (Harman, 2000ç: 473); Dört büyük peygamberden biri (KAS).
İshak	76	MG-122, MG-130, MG-130, MG-138, MG-134, MG-138, MG-144, MG-146, MG-146, MG-146, MG-147, MG-150, MG-150, MG-150, MG-150,	İbranice (AİS)	Basit	Gülme (AİS); Peygamber adı (KAS).

		MG-150, MG-152, MG-158, MG-159, MG-159, MG-159, MG-161, MG-163, MG-164, MG-164, MG-164, MG-164, MG-166, MG-167, MG-168, MG-171, MG-171, MG-173, MG-174, MG-174, MG-177, MG-186, MG-191, MG-193, MG-196, MG-197, MG-198, MG-201, MG-203, MG-216, MG-219, MG-234, MG-244, MG-245, MG-249, MG-254, MG-259, MG-261, MG-267, MG-267, MG-267, MG-268, MG-279, MG-280, MG-287, MG-296, MG-298, MG-298, MG-298, MG-300, MG-335, MG-340, MG-340, MG-340, MG-341, MG-349			
İskender	20	MG-144, MG-159, MG-171, MG-171, MG-183, MG-183, MG-183, MG-210, MG-211, MG-211, MG-212, MG-217, MG-230, MG-230, MG-231, MG-231, MG-232, MG-252, MG-304, MG-332	İyon dili (Cuma Ali Yılmaz, 2016: 47) veya Arapça (Nişanyan, https://turkadar.com/?c=&ad=is-kender(ET:22.06.2021)veyaYunanca(Hanks vd., https://www.oxfordreference.com/(ET:26.05.2021))	Basit	İyon dilinde “filozof, bilgelik” gibi anlamları içerdği ileri sürülmektedir (Cuma Ali Yılmaz, 2016: 47). Yunanca Alexander isminden geldiğini ileri sürenler de vardır (Hanks vd., https://www.oxfordreference.com/(ET:26.05.2021)).
İslâm	9	MG-145, MG-182, MG-192, MG-192, MG-192, MG-192, MG-204, MG-213, MG-308	Arapça (AİS)	Basit	1. Hz. Peygamber’e indirilen ve kendisi tarafından insanlara tebliğ edilen en son din. 2. Allah’a teslim olup onun emirlerine uymak, yasaklarından kaçınmak. 3. İyi geçinme, barış içinde olma (AİS).
İsmail	76	MG-125, MG-131, MG-131, MG-131, MG-134, MG-135, MG-135, MG-136, MG-139, MG-142, MG-143, MG-144, MG-151, MG-151, MG-157, MG-160, MG-169, MG-177, MG-177, MG-177, MG-181, MG-181, MG-183, MG-184, MG-188, MG-197, MG-198, MG-198, MG-198, MG-198, MG-203, MG-203, MG-204, MG-206, MG-207, MG-207, MG-208, MG-209, MG-214, MG-216, MG-218, MG-219, MG-220, MG-227, MG-228, MG-231, MG-234, MG-237, MG-238, MG-238,	İbranice (Calp, 2014: 41)	Basit	“İşitmek, dinlemek” anlamındaki <i>Sem</i> kökünden “işittirme” anlamındaki <i>İsma</i> biçimine dönüşen sözcük, Allah’ı işiten demektir (Ayverdi, 2010: 574).

		MG-239, MG-245, MG-247, MG-247, MG-247, MG-247, MG-251, MG-255, MG-261, MG-263, MG-263, MG-267, MG-278, MG-280, MG-284, MG-286, MG-286, MG-287, MG-291, MG-301, MG-304, MG-308, MG-323, MG-338, MG-347, MG-349			
İstator	2	MG-243, MG-243	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
İstefan/ İstifan	8	MG-130, MG-131, MG-153, MG-248, MG-259, MG-272, MG-272, MG-280	Yunanca (Hanks vd., https://www.oxfordreference.com/(ET: 26.05.2021))	Basit	İsmin bir zimmiye ait olmasından hareketle orijinalinin <i>Stefan</i> olması kuvvetle muhtemeldir. <i>Stefan</i> adının halk ağzında söylenme biçimi olan <i>İstefan/ İstifan</i> 'ın yazıya geçirildiği görülmektedir. Yunanca <i>Stefan</i> ismi <i>Stephen</i> 'den gelmektedir (Hanks vd., https://www.oxfordreference.com/(ET: 26.05.2021)).
İstiyoranu	2	MG-218, MG-220	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
İstorano	4	MG-204, MG-205, MG-205, MG-207	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
İvaz	3	MG-125, MG-143, MG-146,	Arapça (KL)	Basit	Bir şeye karşılık olarak verilen veya alınan şey, bedel, karşılık (KL).
İzzet	2	MG-198, MG-228	Arapça (AİS)	Basit	1. Değer, kıymet, yücelik, ululuk. 2. Kudret, kuvvet. 3. Saygı, hürmet, ikram (AİS).
Kâbil	3	MG-177, MG-248, MG-252	Arapça (AİS)	Basit	1. Olabilir, mümkün. 2. Cins, soy, sınıf, tür (AİS); Hz. Adem'in oğlu (KAS).
Kadime	1	MG-186	Arapça (KL)	Basit	Ordunun ileride, önde bulunan askerî kuvveti (KL).
Kadir	1	MG-332	Arapça (AİS)	Basit	1. Değer, kıymet, itibar. 2. Parlaklık. 3. Kudretli, kuvvetli (AİS).
Kahraman	1	MG-214	Farsça (AİS)	Basit	1. Yiğit, cesur kimse. 2. Hüküm sahibi, iş buyuran (AİS).
Kâmil	1	MG-139	Arapça (Devellioğlu, 2012: 559)	Basit	1. Kemale ermiş, olgun. 2. Yaşını başını almış, terbiyeli, görgülü. 3. Geniş bilgili kimse (Devellioğlu, 2012: 559).
Kanber	1	MG-301	Arapça (KL)	Basit	Eskiden saray veya büyük dairelerde bir hizmete memur olanların en eskisi yani kıdemli olanı (KL).
Karaca	5	MG-194, MG-208, MG-208, MG-213, MG-213	Türkçe+Türkçe (KAS)	Türemiş	1. Geyikgillerden olup boynuzları küçük ve çatallı bir av hayvanı. 2. Esmer (KAS).
Karagöz	11	MG-129, MG-186, MG-191, MG-191, MG-208, MG-208, MG-234, MG-341, MG-342, MG-347, MG-347	Türkçe+Türkçe (KAS)	Birleşik	1. Kara gözlü kimse. 2. Şakacı, hoşsohbet kimse (KAS).
Karataş	1	MG-303	Türkçe+Türkçe (KL)	Birleşik	Siyah renkte çok sert cisim (KL). Bu sözcüğün erkek adı olarak kullanıldığı görülmektedir.

Kasba	1	MG-260	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
Kasım	16	MG-143, MG-148, MG-193, MG-197, MG-197, MG-198, MG-198, MG-203, MG-208, MG-217, MG-225, MG-243, MG-251, MG-275, MG-293, MG-308	Arapça (KL)	Basit	Ayıran, bölen demektir. “Yılı ikiye ayıran gün” anlamındaki <i>rûz-ı kâsım</i> tamlamasının kısaltmış biçimiyle yaygınlaşarak senenin ekim ve aralık ayları arasındaki otuz gün çeken on birinci ay, sonbahar aylarının üçüncüsü anlamını kazanmıştır (KL).
Kaskar	1	MG-333	Tespit edilememiştir.	Basit	Olmaya yüz tutmuş meyve (THADS, 1993d: 2675).
Kaya	8	MG-123, MG-202, MG-210, MG-233, MG-248, MG-248, MG-258, MG-281	Türkçe (GTS)	Basit	Büyük ve sert taş kütlesi (GTS).
Kaytas	1	MG-340	Arapça (Devellioğlu, 2012: 573)	Basit	<i>Kaytus</i> biçimi ile “yıldız kümesi” anlamındadır (Devellioğlu, 2012: 573).
Kemal	1	MG-297	Arapça (AİS)	Basit	1. Olgun, yetkin, eksiksiz olma durumu. 2. En yüksek değer, mükemmellik. 3. Bilgi, fazilet (AİS).
Kenan	2	MG-165, MG-212	Arapça (Devellioğlu, 2012: 584)	Basit	Filistin, Palestin (Devellioğlu, 2012: 584).
Kenid	1	MG-302	İskoçça (Hanks vd., https://www.oxfordreference.com/ET:26.05.2021)	Basit	İsmin bir zımmiye ait olmasından hareketle orijinalinin <i>Kenneth</i> olması kuvvetle muhtemeldir. Bu adın halk ağzında söylenme biçimi olan <i>Kenid</i> ’in yazıya geçirildiği görülmektedir. <i>Anglicized form of Cinaed, originally most probably a personal name meaning 'born of fire', and Cainnech, a byname meaning 'handsome' ifadelerinden anlaşılabacağı üzere “ateşten doğan” anlamındaki cinaed ve “yakışıklı” anlamına gelen cainnech sözcüklerinin birleşmesiyle oluşmuştur</i> (Hanks vd., https://www.oxfordreference.com/ET:26.05.2021).
Kerazi	1	MG-280	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
Kesber	2	MG-227, MG-227	Farsça (Hanks vd., https://www.oxfordreference.com/ET:26.05.2021)	Basit	İsmin bir zımmiye ait olmasından hareketle orijinalinin <i>Jasper</i> olması kuvvetle muhtemeldir. Bu adın halk ağzında söylenme biçimi olan <i>Kesber</i> ’in yazıya geçirildiği görülmektedir. <i>It seems to be ultimately of Persian origin, from a word meaning 'treasurer' ifadesinden anlaşılabacağı üzere kelime Farsça kökenli olup “hazineci” anlamına gelmektedir</i> (Hanks vd., https://www.oxfordreference.com/ET:26.05.2021).
Kırankol	1	MG-208	Tespit	Tespit	Tespit edilememiştir.

			edilememiştir.	edilememiştir.	
Kiraki/o	1	MG-285	Ermenice (Nişanyan, https://turkadar.com/?c=&ad=kirakor (ET: 22.06.2021))	Basit	<i>Gregory</i> veya <i>Gregor</i> isminin Ermenice'deki karşılığıdır. <i>From the post-classical Greek name Gregorios 'watchful'</i> ifadesinden anlaşılacağı üzere söz konusu isimler dikkatli anlamına gelen <i>Gregorios</i> 'tan gelmektedir (Hanks vd., https://www.oxfordreference.com(ET: 26.05.2021)). Nişanyan, https://turkadar.com/?c=&ad=kirakor (ET: 22.06.2021) ise kelimenin <i>Grigorios</i> biçiminde olduğunu ve “çoban” anlamına geldiğini ileri sürmektedir.
Kirako(r)/ Kirkor	13	MG-123, MG-123, MG-123, MG-139, MG-152, MG-152, MG-152, MG-168, MG-175, MG-175, MG-180, MG-297, MG-345	Ermenice (Nişanyan, https://turkadar.com/?c=&ad=kirakor (ET: 22.06.2021))	Basit	<i>Gregory</i> veya <i>Gregor</i> isminin Ermenice'deki karşılığıdır. <i>From the post-classical Greek name Gregorios 'watchful'</i> ifadesinden anlaşılacağı üzere söz konusu isimler dikkatli anlamına gelen <i>Gregorios</i> 'tan gelmektedir (Hanks vd., https://www.oxfordreference.com(ET: 26.05.2021)). Nişanyan, https://turkadar.com/?c=&ad=kirakor (ET: 22.06.2021) ise kelimenin <i>Grigorios</i> biçiminde olduğunu ve “çoban” anlamına geldiğini ileri sürmektedir.
Kiraroni	1	MG-180	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
Kirazi	3	MG-175, MG-175, MG-175	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
Kirazor	1	MG-123	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
Koland(i)ri	2	MG-211, MG-230	Eski Latince (Educalingo, https://educalingo.com/en/dic-en/colander (ET:08.07.2021))	Basit	İsmi orijinalinin Colander olması kuvvetle muhtemeldir. Okunuşunun yazıya geçirildiği görülmektedir. <i>Probably from Old Provençal colador, via Medieval Latin, from Late Latin cōlāre to filter, from Latin cōlum sieve</i> ifadelerinden anlaşılacağı üzere eski Latince'de <i>colador</i> biçimindedir. “Filtre, elek” gibi bir anlama gelmektedir (Educalingo, https://educalingo.com/en/dic-en/colander (ET: 08.07.2021)).
Korçuz	1	MG-192	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
Korkmaz	1	MG-208	Türkçe (KL)	Basit	Korku duymayan, çekinmeyen, cesaretli kimse (GTS).
Korkud/ t	3	MG-174, MG-190, MG-280	Türkçe+Türkçe (AİS)	Türemiş	Korkusuz, yavuz, heybetli (AİS).

Kostanti(n)/ Ko(n)stantin/ Kostantiniyye	41	MG-123, MG-127, MG-155, MG-155, MG-166, MG-167, MG-167, MG-197, MG-197, MG-200, MG-201, MG-201, MG-207, MG-209, MG-210, MG-211, MG-211, MG-211, MG-211, MG-215, MG-218, MG-220, MG-220, MG-224, MG-230, MG-245, MG-259, MG-292, MG-292, MG-308, MG-308, MG-310, MG-312, MG-314, MG-317, MG-321, MG-322, MG-331, MG-332, MG-334, MG-340	Eski Yunanca (Berberian, 1954: 187)	Basit	Grekçe “Konstantin’in şehri” anlamına gelen <i>Konstantinopolis</i> kelimesinin bozulmuş hâlleridir (Berberian, 1954: 187; Nişanyan, 2009: 272).
Kostat	1	MG-129	Eski Yunanca (Berberian, 1954: 187)	Basit	Grekçe “Konstantin’in şehri” anlamına gelen <i>Konstantinopolis</i> kelimesinin kısaltılmış hâlidir (Berberian, 1954: 187; Nişanyan, 2009: 272).
Kozala	1	MG-245	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
Kozlari	1	MG-259	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
Krilos	1	MG-313	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
Kubad	1	MG-238	Ermenice (KL)	Basit	1. Kaba, biçimsiz. 2. Utangaç, çekingen, beceriksiz kimse (KL).
Kurd	62	MG-121, MG-145, MG-145, MG-174, MG-182, MG-183, MG-183, MG-183, MG-185, MG-193, MG-193, MG-195, MG-199, MG-199, MG-208, MG-213, MG-223, MG-223, MG-226, MG-231, MG-231, MG-234, MG-234, MG-236, MG-249, MG-250, MG-250, MG-251, MG-251, MG-251, MG-265, MG-270, MG-274, MG-274, MG-277, MG-280, MG-281, MG-282, MG-283, MG-290, MG-290, MG-290, MG-291, MG-291, MG-291, MG-291, MG-296, MG-297, MG-299, MG-301, MG-301, MG-301, MG-301, MG-303, MG-306, MG-306, MG-306, MG-327, MG-327, MG-332, MG-341, MG-349	Türkçe (KL)	Basit	Önceleri ilkel ayaklı, küçük hayvan anlamındayken zamanla köpekgillerden, yırtıcı, etçil, memeli hayvan anlamını kazanmıştır (KL).
Lâçin	1	MG-233	Kökeni belli değildir (Eren, 1999: 277)	Basit	1. Bir cins şahin. 2. Sarp, yalçın. 3. Şiddetli (AİS).
Latif	3	MG-182, MG-182, MG-182	Arapça (GTS)	Basit	Yumuşak, hoş, ince bir güzelliği olan kimse (GTS).
Lazano	1	MG-209	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
Lazet	1	MG-129	Ermenice (Eren, 1999: 280)	Basit	<i>Lazut</i> kelimesinin farklı biçimidir. “Mısır” anlamına gelmektedir (Eren, 1999: 280).

Lefiknor	1	MG-178	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
Lefter	37	MG-123, MG-127, MG-152, MG-152, MG-152, MG-153, MG-153, MG-153, MG-158, MG-159, MG-168, MG-168, MG-168, MG-169, MG-196, MG-197, MG-197, MG-200, MG-204, MG-206, MG-209, MG-210, MG-227, MG-235, MG-235, MG-235, MG-235, MG-236, MG-289, MG-290, MG-290, MG-302, MG-302, MG-302, MG-302, MG-306, MG-326	Yunanca (Nişanyan, https://turkadar.com/?c=&ad=lefter (ET: 22.06.2021))	Basit	Özgürlük veren (Nişanyan, https://turkadar.com/?c=&ad=lefter (ET: 22.06.2021)).
Leo/ Leyo	6	MG-196, MG-211, MG-230, MG-240, MG-240, MG-242	Latince (Hanks vd., https://www.oxfordreference.com/(ET: 26.05.2021))	Basit	<i>From a Late Latin personal name, meaning 'lion'</i> ifadesinden anlaşılacağı üzere sözcük “arslan” anlamındadır (Hanks vd., https://www.oxfordreference.com/(ET: 26.05.2021)).
Lorna	1	MG-123	Latince (Hanks vd., https://www.oxfordreference.com/(ET: 26.05.2021))	Basit	<i>Laurentius</i> sözcüğünden gelme ihtimali kuvvetlidir. <i>Form of Latin Laurentius 'man from Laurentum'</i> ifadesinden anlaşılacağı üzere sözcük “Laurentum isimli kente mensup kimse” anlamındadır (Hanks vd., https://www.oxfordreference.com/(ET: 26.05.2021)).
Mâhir	2	MG-141, MG-176	Arapça (AİS)	Basit	Maharetli, becerikli, elinden her iş gelen (AİS).
Mahmud	93	MG-127, MG-134, MG-139, MG-141, MG-145, MG-146, MG-147, MG-151, MG-154, MG-161, MG-161, MG-161, MG-163, MG-165, MG-165, MG-166, MG-171, MG-174, MG-174, MG-177, MG-177, MG-178, MG-183, MG-184, MG-187, MG-187, MG-191, MG-199, MG-204, MG-205, MG-205, MG-208, MG-212, MG-213, MG-215, MG-216, MG-217, MG-226, MG-226, MG-227, MG-230, MG-231, MG-231, MG-236, MG-237, MG-238, MG-239, MG-243, MG-247, MG-253, MG-254, MG-254, MG-254, MG-254, MG-255, MG-255, MG-256, MG-256, MG-256, MG-256, MG-262, MG-264, MG-264, MG-264, MG-267, MG-268, MG-269, MG-270, MG-270, MG-271, MG-277, MG-278, MG-279, MG-280, MG-280, MG-285, MG-285, MG-300, MG-300, MG-305, MG-305, MG-307, MG-308, MG-308, MG-328, MG-329, MG-329, MG-335, MG-340, MG-341, MG-345, MG-346	Arapça (KL)	Basit	Övülmüş, methedilmiş, methe ve övgüye değer (Ayverdi, 2010: 758).

Mahoşar	2	MG-240, MG-240	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
Mahzar	3	MG-131, MG-133, MG-187	Arapça (GTS)	Basit	1. Yüksek makam ve mevkide bulunan bir kimsenin yanı, huzuru. 2. Görünme, hazır olma (KL).
Makarol	1	MG-154	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
Maksud	10	MG-185, MG-212, MG-214, MG-215, MG-221, MG-238, MG-255, MG-264, MG-264, MG-286	Arapça (AİS)	Basit	1. İstenilen şey, maksad, niyet. 2. Varılmak istenilen yer (AİS).
Malid	1	MG-154	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
Manas	2	MG-283, MG-344	Latince (Hanks vd., https://www.oxfordreference.com/(ET:26.05.2021))	Basit	<i>Magnus</i> isminden gelmektedir. <i>Originally a Latin byname meaning 'great'</i> ifadesinden anlaşılacağı üzere Latince bir isim olup “harika” anlamına gelmektedir (Hanks vd., https://www.oxfordreference.com/(ET:26.05.2021)).
Mâni'k	1	MG-123	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
Manlo	1	MG-168	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
Manol/ Menol	10	MG-208, MG-208, MG-210, MG-235, MG-258, MG-258, MG-259, MG-290, MG-306, MG-326	İbranice (Hanks vd., https://www.oxfordreference.com/(ET:26.05.2021))	Basit	İsmi orijinali <i>Manuel</i> 'dir. <i>Manuel, Emmanuel</i> 'den gelmektedir. <i>Meaning 'God is with us' in Hebrew</i> ifadesinden anlaşılacağı üzere İbranice “Tanrı bizimle” anlamındadır (Hanks vd., https://www.oxfordreference.com/(ET:26.05.2021)).
Mansur	5	MG-208, MG-213, MG-277, MG-347, MG-347	Arapça (KL)	Basit	Allah'ın yardımıyla galip gelen, zafere ulaşan kimse (KL).
Marankol	1	MG-178	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
Marduka	1	MG-210	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
Mar(o)vako	3	MG-130, MG-130, MG-131	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
Martiros	1	MG-217	Ermenice (Çelik, 2007: 203)	Basit	<i>Mardiros</i> biçimi de mevcuttur (Çelik, 2007: 203).
Ma'rûf	5	MG-148, MG-289, MG-331, MG-349, MG-349	Arapça (AİS)	Basit	1. Herkes tarafından bilinen, tanınan, meşhur, ünlü kimse. 2. Şeriatın emrettiği, uygun gördüğü (AİS).
Mazlum	2	MG-224, MG-277	Arapça (AİS)	Basit	1. Zulüm görmüş. 2. Sessiz, sakın kimse (AİS).
Mecdi	1	MG-131	Arapça	Basit	Şerefli, büyük, ulu olmakla ilgili (KL); Maddi ve manevi

			(Ayverdi, 2010: 855)		yönden arıtılıp saf ve seçkin duruma getirilmiş veya cinsi içinden en temiz, en iyisi olarak seçilmiş (Ayverdi, 2010: 855).
Mecid	1	MG-202	Arapça (KL)	Basit	Şanı, şerefi yüce olan, çok büyük, ulu kimse (KL).
Mefrun	1	MG-243	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
Mehmed/t	1049	MG-122, MG-122, MG-122, MG-123, MG-123, MG-123, MG-124, MG-124, MG-124, MG-124, MG-124, MG-124, MG-125, MG-125, MG-125, MG-125, MG-125, MG-125, MG-126, MG-126, MG-126, MG-127, MG-127, MG-128, MG-128, MG-128, MG-128, MG-129, MG-129, MG-129, MG-129, MG-129, MG-129, MG-129, MG-130, MG-130, MG-130, MG-130, MG-130, MG-131, MG-131, MG-131, MG-131, MG-131, MG-131, MG-131, MG-131, MG-131, MG-132, MG-132, MG-132, MG-132, MG-132, MG-133, MG-133, MG-133, MG-133, MG-133, MG-133, MG-133, MG-133, MG-133, MG-133, MG-134, MG-134, MG-134, MG-134, MG-134, MG-134, MG-134, MG-134, MG-134, MG-135, MG-135, MG-135, MG-135, MG-135, MG-135, MG-135, MG-136, MG-136, MG-136, MG-136, MG-136, MG-136, MG-136, MG-136, MG-137, MG-137, MG-137, MG-137, MG-137, MG-137, MG-137, MG-137, MG-137, MG-138, MG-138, MG-138, MG-138, MG-138, MG-138, MG-138, MG-138, MG-139, MG-139, MG-139, MG-139, MG-139, MG-139, MG-139, MG-139, MG-139, MG-140, MG-140, MG-140, MG-140, MG-140, MG-141, MG-141, MG-141, MG-141, MG-141, MG-141, MG-142, MG-142, MG-142, MG-143, MG-143, MG-143, MG-143, MG-143, MG-143, MG-143, MG-143, MG-143, MG-143, MG-144, MG-144, MG-144, MG-144, MG-144, MG-144, MG-145, MG-145, MG-145, MG-145, MG-145, MG-145, MG-145, MG-145, MG-146, MG-146, MG-146, MG-146, MG-146, MG-146, MG-146, MG-147, MG-147, MG-147, MG-147, MG-147, MG-147, MG-147, MG-147, MG-147, MG-147, MG-148, MG-148, MG-148, MG-148, MG-148, MG-149, MG-149, MG-149, MG-149, MG-149, MG-149, MG-150, MG-150, MG-150, MG-150, MG-150, MG-150,	Arapça (AİS)	Basit	Muhammed isminin Türkçesi (AİS).

		MG-187, MG-188, MG-188, MG-188, MG-188, MG-188, MG-189, MG-189, MG-189, MG-190, MG-190, MG-190, MG-190, MG-190, MG-190, MG-190, MG-190, MG-190, MG-191, MG-191, MG-191, MG-191, MG-192, MG-193, MG-194, MG-194, MG-194, MG-195, MG-195, MG-195, MG-195, MG-195, MG-197, MG-197, MG-197, MG-198, MG-198, MG-198, MG-198, MG-198, MG-199, MG-199, MG-199, MG-199, MG-199, MG-199, MG-200, MG-200, MG-200, MG-201, MG-201, MG-201, MG-201, MG-201, MG-201, MG-201, MG-202, MG-202, MG-202, MG-202, MG-202, MG-203, MG-203, MG-203, MG-203, MG-203, MG-203, MG-203, MG-204, MG-204, MG-204, MG-205, MG-205, MG-205, MG-206, MG-206, MG-206, MG-206, MG-206, MG-207, MG-207, MG-208, MG-208, MG-208, MG-208, MG-208, MG-208, MG-208, MG-208, MG-208, MG-208, MG-209, MG-209, MG-209, MG-209, MG-210, MG-210, MG-210, MG-210, MG-210, MG-210, MG-211, MG-211, MG-211, MG-211, MG-212, MG-212, MG-212, MG-212, MG-212, MG-212, MG-212, MG-212, MG-212, MG-213, MG-213, MG-213, MG-213, MG-213, MG-214, MG-214, MG-214, MG-214, MG-214, MG-214, MG-214, MG-214, MG-214, MG-215, MG-215, MG-215, MG-215, MG-215, MG-216, MG-216, MG-216, MG-216, MG-216, MG-217, MG-217, MG-217, MG-217, MG-217, MG-218, MG-218, MG-218, MG-218, MG-218, MG-218, MG-219, MG-219, MG-219, MG-219, MG-219, MG-220, MG-220, MG-220, MG-220, MG-220, MG-221, MG-221, MG-221, MG-222, MG-222, MG-222, MG-222, MG-222, MG-222, MG-222, MG-223, MG-223, MG-223, MG-223, MG-223, MG-223, MG-223, MG-223, MG-224, MG-224, MG-224, MG-225, MG-225, MG-225, MG-225, MG-225, MG-225, MG-226, MG-226, MG-226, MG-226, MG-227, MG-227, MG-227, MG-228, MG-228, MG-228, MG-228, MG-228, MG-229, MG-229, MG-229, MG-229, MG-229, MG-229, MG-230, MG-230, MG-230, MG-230, MG-231, MG-231,			
--	--	--	--	--	--

		MG-231, MG-231, MG-231, MG-232, MG-232, MG-232, MG-232, MG-232, MG-232, MG-233, MG-233, MG-233, MG-234, MG-234, MG-234, MG-234, MG-235, MG-235, MG-235, MG-235, MG-235, MG-235, MG-235, MG-235, MG-236, MG-236, MG-236, MG-236, MG-236, MG-236, MG-236, MG-237, MG-237, MG-237, MG-237, MG-238, MG-238, MG-238, MG-238, MG-238, MG-238, MG-238, MG-238, MG-239, MG-239, MG-239, MG-239, MG-239, MG-241, MG-241, MG-242, MG-242, MG-242, MG-242, MG-242, MG-242, MG-242, MG-242, MG-242, MG-242, MG-243, MG-243, MG-244, MG-244, MG-244, MG-244, MG-245, MG-245, MG-245, MG-245, MG-246, MG-246, MG-246, MG-247, MG-247, MG-247, MG-247, MG-247, MG-248, MG-248, MG-248, MG-248, MG-248, MG-248, MG-248, MG-249, MG-249, MG-249, MG-249, MG-249, MG-250, MG-250, MG-250, MG-251, MG-251, MG-251, MG-251, MG-252, MG-252, MG-252, MG-252, MG-252, MG-252, MG-252, MG-253, MG-253, MG-253, MG-253, MG-253, MG-254, MG-254, MG-254, MG-254, MG-254, MG-254, MG-255, MG-255, MG-255, MG-255, MG-255, MG-255, MG-255, MG-255, MG-255, MG-255, MG-256, MG-256, MG-256, MG-256, MG-256, MG-257, MG-257, MG-257, MG-257, MG-258, MG-258, MG-260, MG-261, MG-261, MG-261, MG-261, MG-262, MG-262, MG-262, MG-262, MG-263, MG-263, MG-263, MG-263, MG-263, MG-263, MG-263, MG-263, MG-264, MG-264, MG-264, MG-264, MG-264, MG-264, MG-265, MG-265, MG-265, MG-266, MG-266, MG-266, MG-266, MG-266, MG-266, MG-266, MG-267, MG-267, MG-267, MG-267, MG-268, MG-268, MG-269, MG-269, MG-269, MG-269, MG-269, MG-269, MG-269, MG-270, MG-270, MG-270, MG-270, MG-271, MG-271, MG-271, MG-271, MG-271, MG-272, MG-273, MG-273, MG-274, MG-274, MG-274, MG-274, MG-275, MG-275, MG-275, MG-275, MG-276, MG-276, MG-276, MG-276, MG-276, MG-276, MG-277, MG-277,			
--	--	--	--	--	--

		MG-277, MG-277, MG-277, MG-277, MG-278, MG-278, MG-278, MG-278, MG-279, MG-279, MG-280, MG-280, MG-280, MG-280, MG-280, MG-281, MG-281, MG-281, MG-282, MG-282, MG-282, MG-282, MG-282, MG-282, MG-282, MG-282, MG-283, MG-283, MG-283, MG-283, MG-284, MG-284, MG-284, MG-284, MG-284, MG-284, MG-284, MG-284, MG-284, MG-284, MG-284, MG-284, MG-285, MG-285, MG-285, MG-285, MG-285, MG-285, MG-286, MG-286, MG-286, MG-286, MG-286, MG-286, MG-286, MG-287, MG-287, MG-288, MG-288, MG-288, MG-289, MG-289, MG-289, MG-289, MG-289, MG-290, MG-290, MG-290, MG-290, MG-290, MG-290, MG-291, MG-291, MG-291, MG-291, MG-291, MG-291, MG-291, MG-292, MG-292, MG-293, MG-293, MG-293, MG-293, MG-294, MG-294, MG-294, MG-296, MG-296, MG-296, MG-296, MG-296, MG-296, MG-296, MG-297, MG-297, MG-297, MG-297, MG-298, MG-298, MG-298, MG-298, MG-298, MG-298, MG-298, MG-298, MG-298, MG-298, MG-299, MG-299, MG-300, MG-300, MG-300, MG-300, MG-300, MG-300, MG-300, MG-300, MG-300, MG-301, MG-301, MG-301, MG-301, MG-301, MG-301, MG-301, MG-301, MG-302, MG-302, MG-302, MG-302, MG-302, MG-302, MG-302, MG-303, MG-303, MG-304, MG-304, MG-304, MG-304, MG-304, MG-304, MG-305, MG-306, MG-306, MG-306, MG-306, MG-307, MG-307, MG-307, MG-307, MG-307, MG-307, MG-313, MG-313, MG-315, MG-315, MG-315, MG-315, MG-315, MG-315, MG-315, MG-318, MG-318, MG-318, MG-318, MG-318, MG-319, MG-319, MG-320, MG-320, MG-322, MG-322, MG-322, MG-323, MG-323, MG-323, MG-326, MG-326, MG-327, MG-328, MG-328, MG-328, MG-329, MG-329, MG-329, MG-329, MG-330, MG-330, MG-330, MG-332, MG-332, MG-333, MG-335, MG-335, MG-335, MG-338, MG-339, MG-340, MG-340, MG-340, MG-341, MG-341, MG-342, MG-342, MG-342, MG-343, MG-343, MG-343, MG-344,			
--	--	--	--	--	--

		MG-344, MG-345, MG-345, MG-345, MG-346, MG-347, MG-347, MG-348, MG-348, MG-349, MG-349, MG-349, MG-350, MG-350, MG-350, MG-350, MG-350, MG-351, MG-351, MG-351, MG-352, MG-352, MG-352, MG-353, MG-353, MG-354, MG-354, MG-354, MG-355			
Melik	14	MG-123, MG-214, MG-220, MG-221, MG-229, MG-231, MG-250, MG-251, MG-257, MG-261, MG-265, MG-266, MG-268, MG-282	Arapça (AİS)	Basit	Padişah, hakan, hükümdar (GTS).
Melsed	1	MG-187	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
Memi	24	MG-133, MG-134, MG-148, MG-154, MG-158, MG-175, MG-178, MG-201, MG-203, MG-203, MG-217, MG-223, MG-231, MG-257, MG-261, MG-264, MG-265, MG-290, MG-291, MG-295, MG-296, MG-296, MG-303, MG-327	Arapça (Yılmaz, 2019: 54)	Basit	Mehmed isminin kısaltılmış biçimi (Yılmaz, 2019: 54).
Memiş	1	MG-123	Arapça (KL)	Basit	<i>Mehmet</i> isminin halk tarafından kolay söylenebilmesi için kısaltılmış, bozulmuş hâli olması kuvvetle muhtemeldir (KAS).
Merenkol	1	MG-289	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
Merküz	1	MG-280	Arapça (KL)	Basit	Bir yere veya bir şey üzerine dikilmiş veya bakış, göz için sürekli biçimde birine, bir yere bakan. 2. Yaratılıştan bulunan, yaratılıştan gelen (KL).
Merlo	2	MG-144, MG-144	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
Mertakol	1	MG-181	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
Mesir/l	2	MG-273, MG-273	Tespit edilememiştir.	Basit	Bahar bayramında minarelerden halka atılan sakızlı ve baharatlı şeker ve bu şekerin dağıtıldığı günün adı (THADS, 1993e: 3172).
Mestan	2	MG-208, MG-233	Farsça (KL)	Basit	Sarhoşlar (KL)
Mevdud	3	MG-132, MG-166, MG-167	Arapça (AİS)	Basit	Sevilmiş, muhabbet gösterilmiş, dost edinilmiş kimseler için kullanılmaktadır (Ayverdi, 2010: 812).
Mihal	2	MG-216, MG-341	İbranice (Hanks vd., https://www.oxfordreference.com/(ET: 26.05.2021))	Basit	Orijinalinin <i>Michal</i> olması kuvvetle muhtemeldir. Okunuşunun yazıya geçirildiği görülmektedir. <i>Biblical name, meaning 'brook' in Hebrew</i> ifadesinden anlaşılacağı üzere İbranice'de “dere” anlamına gelmektedir (Hanks vd., https://www.oxfordreference.com/(ET: 26.05.2021)).
Mikail	1	MG-214	İbranice veya	Basit	“Kim Tanrı gibidir” veya “Allah’ın kulcağızı” gibi

			Süryanice olduğu ileri sürülmektedir (Cebeci, 2005: 45)		anamlara geldiği ileri sürülmektedir (Cebeci, 2005: 45).
Milyo	1	MG-244	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
Mirac	2	MG-134, MG-172	Arapça (Ayverdi, 2010: 827)	Basit	1. Hz. Muhammed'in yedi kat semayı aşıp Allah'ın huzuruna yükselerek onunla görüşmesi mucizesi. 2. Yükselme, yükseliş (Ayverdi, 2010: 827).
Miran	1	MG-172	Farsça (AİS)	Basit	Beyler (AİS).
Mircan	1	MG-243	Farsça (GTS)	Basit	<i>Ansiklopedik İsim Sözlüğü</i> (Dilipak, https://turuz.com/ET: 09.03.2021)'nde "canın içi" şeklinde tanımlanırken <i>Güncel Türkçe Sözlük</i> (TDK, https://sozluk.gov.tr/ET: 08.10.2020)'te "gerçek dost olan değerli kimse" şeklinde tanımlanmaktadır.
Mirlo	1	MG-200	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
Miro	1	MG-230	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
Mirza	10	MG-124, MG-156, MG-159, MG-159, MG-159, MG-159, MG-166, MG-167, MG-167, MG-243	Farsça (KL)	Basit	<i>Mir</i> , "bey" demektir. <i>Za</i> ise "oğul, evlat" anlamındaki <i>zâdenin</i> kısaltılmış hâlidir. İranlılar ve Türk boyları içinde daha çok Timur sülalesi tarafından kullanılan asalet unvanıdır. İsimlerin sonunda "şehzâde", başındaysa "bey, ağa, efendi, beyefendi" gibi anlamlara gelmektedir (KL).
Mohar	1	MG-154	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
Molika	1	MG-198	Kökeni belli değildir (Hanks vd., https://www.oxfordreference.com/ET: 26.05.2021)	Basit	İsmi orijinalinin <i>Monica</i> olması kuvvetle muhtemeldir. İsmi Fenike kökenli olabileceği ileri sürülmüş, daha sonra Orta Çağ'da Latince'nin bir türevi kabul edilmiştir. En nihayetinde ise kaynağı belirlenememiştir (Hanks vd., https://www.oxfordreference.com/ET: 26.05.2021).
Moror	1	MG-204	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
Muammer	1	MG-133	Arapça (AİS)	Basit	Ömür süren, yaşayan (AİS).
Muhammed	10	MG-143, MG-145, MG-150, MG-158, MG-158, MG-160, MG-162, MG-162, MG-162, MG-168	Arapça (Ayverdi, 2010: 841)	Basit	Övülmeye değer olan, en güzel huylara sahip kimse (Ayverdi, 2010: 841).

Muharrem	5	MG-220, MG-221, MG-221, MG-285, MG-327	Arapça (GTS)	Basit	İslam'da kesin olarak yasaklanmış, haram edilmiş şey (KL). Ay takviminin birinci ayı, aşure ayı, matem ayı (GTS).
Muhkim	1	MG-228	Arapça (KL)	Basit	Sağlam, kuvvetli, dayanıklı (KL).
Mukbil	1	MG-214	Arapça (KL)	Basit	Bahtı açık, talihli, yüksek makam ve mevkilere erişmiş bahtiyar kimse (KL).
Murad/ t	80	MG-123, MG-127, MG-128, MG-128, MG-128, MG-130, MG-134, MG-139, MG-141, MG-147, MG-147, MG-148, MG-157, MG-161, MG-161, MG-164, MG-168, MG-177, MG-179, MG-180, MG-181, MG-184, MG-184, MG-184, MG-185, MG-186, MG-187, MG-188, MG-190, MG-196, MG-197, MG-202, MG-202, MG-208, MG-208, MG-212, MG-212, MG-219, MG-219, MG-219, MG-230, MG-230, MG-230, MG-232, MG-233, MG-234, MG-234, MG-236, MG-236, MG-236, MG-238, MG-238, MG-247, MG-252, MG-255, MG-256, MG-260, MG-270, MG-270, MG-277, MG-279, MG-281, MG-284, MG-285, MG-286, MG-286, MG-291, MG-303, MG-306, MG-308, MG-321, MG-327, MG-327, MG-327, MG-343, MG-344, MG-345, MG-345, MG-345, MG-346	Arapça (Türkçe Sözlük, 1998b: 1592)	Basit	İstek, dilek, amaç, erek, gaye (Türkçe Sözlük, 1998b: 1592).
Muradhan	1	MG-298	Arapça (Türkçe Sözlük, 1998b: 1592)+Türkçe (KL)	Birleşik	İstek, dilek, amaç, erek, gaye (Türkçe Sözlük, 1998b: 1592); Türk beylerinin isimlerinin sonuna getirilen bir unvan (KL).
Musa	62	MG-129, MG-130, MG-131, MG-147, MG-147, MG-149, MG-150, MG-155, MG-158, MG-158, MG-163, MG-164, MG-168, MG-170, MG-175, MG-175, MG-183, MG-185, MG-185, MG-185, MG-185, MG-185, MG-185, MG-185, MG-185, MG-188, MG-194, MG-199, MG-201, MG-205, MG-210, MG-213, MG-215, MG-216, MG-216, MG-217, MG-230, MG-238, MG-248, MG-251, MG-251, MG-268, MG-274, MG-280, MG-284, MG-284, MG-285, MG-286, MG-286, MG-299, MG-301, MG-301, MG-301, MG-302, MG-307, MG-323, MG-328, MG-341, MG-343, MG-345, MG-346, MG-353, MG-353	Arapça (Ayverdi, 2010: 853)	Basit	Vasiyet edilen, vasiyet olunan veya vasi seçilmiş, vasi tayin edilmiş kimse (Ayverdi, 2010: 853).
Musâbık	1	MG-152	Arapça (KL)	Basit	Yarışçı, yarışmacı (KL).
Muslihüddin/ Musluhiddin	8	MG-124, MG-165, MG-169, MG-222, MG-229, MG-253, MG-286, MG-341	Arapça+Arapça (AİS)	Basit	Dinin salâhı için çalışan (AİS).

Muslu/ Musli/ Müsli	51	MG-124, MG-124, MG-124, MG-133, MG-134, MG-143, MG-145, MG-146, MG-147, MG-159, MG-166, MG-167, MG-167, MG-169, MG-175, MG-180, MG-182, MG-186, MG-191, MG-192, MG-194, MG-200, MG-201, MG-204, MG-205, MG-208, MG-213, MG-216, MG-225, MG-231, MG-250, MG-250, MG-251, MG-257, MG-264, MG-265, MG-270, MG-273, MG-276, MG-280, MG-280, MG-285, MG-286, MG-291, MG-296, MG-296, MG-298, MG-301, MG-303, MG-305, MG-327	Arapça (Ayverdi, 2010: 855)	Basit	Kaynaklarda <i>muslu/ musli/müsli</i> sözcüğüne rastlanılmamakla birlikte Arapça kökenli <i>muslih</i> sözcüğünün bozulmuş biçimi olması kuvvetle muhtemeldir. Muslih; 1. Islah eden yani daha iyi bir hâle koyan, iyileştiren, düzelten kimse. 2. Barışı sağlayan, barıştıran, ara bulan kimse gibi anlamlara gelmektedir (Ayverdi, 2010: 855).
Mustafa	417	MG-122, MG-122, MG-122, MG-123, MG-124, MG-124, MG-124, MG-124, MG-125, MG-125, MG-125, MG-126, MG-126, MG-126, MG-126, MG-126, MG-127, MG-128, MG-129, MG-129, MG-129, MG-130, MG-130, MG-130, MG-130, MG-131, MG-131, MG-131, MG-131, MG-131, MG-132, MG-132, MG-134, MG-134, MG-135, MG-136, MG-137, MG-139, MG-139, MG-139, MG-140, MG-140, MG-140, MG-140, MG-141, MG-141, MG-141, MG-141, MG-142, MG-142, MG-144, MG-145, MG-145, MG-145, MG-145, MG-146, MG-146, MG-147, MG-149, MG-154, MG-154, MG-154, MG-154, MG-156, MG-157, MG-157, MG-157, MG-157, MG-157, MG-158, MG-158, MG-158, MG-158, MG-158, MG-159, MG-159, MG-160, MG-162, MG-162, MG-163, MG-164, MG-164, MG-164, MG-165, MG-165, MG-165, MG-166, MG-166, MG-166, MG-167, MG-167, MG-168, MG-168, MG-169, MG-170, MG-170, MG-170, MG-171, MG-171, MG-172, MG-172, MG-172, MG-172, MG-173, MG-173, MG-174, MG-174, MG-174, MG-174, MG-175, MG-176, MG-176, MG-177, MG-178, MG-178, MG-178, MG-178, MG-179, MG-179, MG-180, MG-180, MG-183, MG-183, MG-183, MG-183, MG-183, MG-183, MG-184, MG-184, MG-184, MG-184, MG-186, MG-187, MG-190, MG-191, MG-191, MG-192, MG-192, MG-192, MG-193, MG-193, MG-194, MG-194, MG-195, MG-195, MG-195, MG-196, MG-196, MG-198, MG-198, MG-198, MG-198,	Arapça (Ayverdi, 2010: 855)	Basit	Maddi ve manevi yönden arıtılıp saf ve seçkin duruma getirilmiş veya cinsi içinden en temiz, en iyisi olarak seçilmiş (Ayverdi, 2010: 855).

		MG-198, MG-198, MG-199, MG-200, MG-200, MG-202, MG-202, MG-202, MG-203, MG-203, MG-203, MG-203, MG-204, MG-204, MG-204, MG-205, MG-206, MG-206, MG-206, MG-207, MG-208, MG-208, MG-208, MG-208, MG-208, MG-209, MG-209, MG-210, MG-210, MG-210, MG-211, MG-212, MG-212, MG-212, MG-212, MG-212, MG-213, MG-214, MG-215, MG-215, MG-215, MG-215, MG-215, MG-216, MG-216, MG-216, MG-216, MG-216, MG-216, MG-216, MG-217, MG-218, MG-218, MG-218, MG-219, MG-220, MG-220, MG-221, MG-222, MG-222, MG-223, MG-223, MG-224, MG-225, MG-225, MG-226, MG-226, MG-226, MG-227, MG-227, MG-227, MG-227, MG-227, MG-227, MG-227, MG-228, MG-228, MG-228, MG-228, MG-228, MG-228, MG-229, MG-229, MG-229, MG-229, MG-229, MG-230, MG-230, MG-231, MG-231, MG-232, MG-232, MG-232, MG-234, MG-234, MG-234, MG-235, MG-235, MG-235, MG-235, MG-236, MG-236, MG-236, MG-236, MG-238, MG-239, MG-239, MG-239, MG-239, MG-240, MG-241, MG-241, MG-241, MG-243, MG-245, MG-246, MG-246, MG-246, MG-247, MG-247, MG-247, MG-247, MG-248, MG-248, MG-249, MG-250, MG-250, MG-251, MG-251, MG-251, MG-251, MG-252, MG-252, MG-252, MG-253, MG-254, MG-255, MG-255, MG-255, MG-256, MG-256, MG-257, MG-257, MG-257, MG-257, MG-257, MG-257, MG-259, MG-259, MG-259, MG-259, MG-260, MG-260, MG-261, MG-261, MG-261, MG-261, MG-261, MG-261, MG-261, MG-262, MG-263, MG-264, MG-266, MG-266, MG-267, MG-268, MG-268, MG-270, MG-271, MG-273, MG-273, MG-273, MG-274, MG-274, MG-275, MG-278, MG-278, MG-278, MG-279, MG-280, MG-280, MG-280, MG-280, MG-280, MG-280, MG-281, MG-282, MG-283, MG-284, MG-284, MG-284, MG-284, MG-285, MG-285, MG-286, MG-286, MG-286, MG-288, MG-290, MG-290, MG-290, MG-290, MG-291, MG-291, MG-291, MG-291, MG-291, MG-291, MG-294,			
--	--	--	--	--	--

		MG-294, MG-295, MG-295, MG-296, MG-296, MG-296, MG-297, MG-297, MG-297, MG-299, MG-300, MG-300, MG-301, MG-301, MG-301, MG-301, MG-302, MG-303, MG-304, MG-306, MG-306, MG-307, MG-307, MG-307, MG-308, MG-308, MG-317, MG-317, MG-320, MG-323, MG-326, MG-326, MG-326, MG-327, MG-327, MG-327, MG-327, MG-327, MG-328, MG-328, MG-328, MG-329, MG-338, MG-338, MG-341, MG-341, MG-341, MG-342, MG-344, MG-346			
Mülk	1	MG-294	Arapça (KL)	Basit	1. Dükkân, ev, arsa gibi taşınmaz mal. 2. Bir hükümdar veya devletin idaresi altında bulunan topraklar, memleket. 3. Mülkiyeti şahsa ait olan yer veya bina. 4. Ülke, diyar, dünya (KL) gibi pek çok anlama gelen sözcük bir zimmiye özel ad olmuştur.
Münib	1	MG-214	Arapça (KL)	Basit	Tövbe edip Allah yoluna yönelen, kimse (KL).
Mürteza/ Murtazâ/ Murtasa	47	MG-138, MG-138, MG-147, MG-148, MG-150, MG-150, MG-156, MG-156, MG-156, MG-156, MG-168, MG-168, MG-168, MG-169, MG-170, MG-176, MG-179, MG-197, MG-200, MG-215, MG-222, MG-233, MG-238, MG-238, MG-243, MG-244, MG-244, MG-245, MG-245, MG-247, MG-253, MG-253, MG-261, MG-263, MG-273, MG-281, MG-282, MG-282, MG-284, MG-300, MG-300, MG-315, MG-323, MG-327, MG-344, MG-350, MG-350	Arapça (Ayverdi, 2010: 853)	Basit	Beğenilmiş, seçilmiş, hoşnut ve razı olunmuş kimse (Ayverdi, 2010: 853).
Müslüm/ Müslim	3	MG-138, MG-165, MG-210	Arapça (AİS)	Basit	İslam dininde olan, Müslüman (AİS).
Nabi	2	MG-188, MG-200	Arapça (AİS)	Basit	1. Haberci, haber veren. 2. Yüksek, yüce (AİS).
Nastaş	2	MG-240, MG-240	Yunanca (Hanks vd., https://www.oxfordreference.com/(ET: 26.05.2021))	Basit	İsmi orijinalinin <i>Anastasio</i> veya bunun bir türevi olması kuvvetle muhtemeldir. <i>Anastasio</i> , Yunanca “diriliş” anlamına gelen <i>Anastasios</i> sözcüğünden gelmektedir (Hanks vd., https://www.oxfordreference.com/(ET: 26.05.2021)).
Nasuh	12	MG-125, MG-188, MG-251, MG-252, MG-256, MG-259, MG-262, MG-281, MG-297, MG-305, MG-327, MG-327	Arapça (AİS)	Basit	1. Nasihatçi, öğütçü. 2. Halis, samimi (AİS).
Nazar	1	MG-261	Arapça (KL)	Basit	1. Bakma 2. Bakış açısı. 3. Uğursuzluk, göz değmesi (KL).
Nazif	1	MG-273	Arapça (AİS)	Basit	Temiz ve nazik olan, zarif ve şık giyimli kimse (AİS).

Nebi	4	MG-178, MG-216, MG-232, MG-296,	Arapça (AİS)	Basit	Haberci, peygamber (AİS).
Nerahdi	1	MG-270	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
Neşir	1	MG-274	Arapça (KL)	Basit	1. Yayma, dağıtma. 2. Yayımlama. 3. Kıyamette bütün insanların dirilmesi (KL) gibi anlamlara gelen sözcük bir kişiye özel ad olmuştur.
Nidari	1	MG-195	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
Nikol(a)	8	MG-168, MG-258, MG-258, MG-259, MG-259, MG-259, MG-327	Yunanca (Hanks vd., https://www.oxfordreference.com/ET:26.05.2021)	Basit	İsmi orijinal yazılışı <i>Nicol</i> biçimindedir. <i>Nicol</i> ismi, <i>Nicholas</i> 'tan gelmektedir. <i>English form of the post-classical Greek personal name Nikolaos, derived from nike 'victory' + laos 'people'</i> ifadelerinden anlaşılacağı üzere <i>Nicholas</i> adı, Yunanca <i>Nikolaos</i> 'un İngilizcede kullanılan biçimidir. “Zafer” anlamına gelen <i>nike</i> ve “insanlar, halk” anlamına gelen <i>laos</i> sözcüklerinin birleşmesinden oluşmuştur (Hanks vd., https://www.oxfordreference.com/ET:26.05.2021).
Nimetullah	1	MG-313	Arapça+Arapça (AİS)	Basit	Allah'ın nimeti (AİS).
Numan	1	MG-125, MG-307	Arapça (AİS)	Basit	1. Kan. 2. Gelincik çiçeği (AİS).
Nuri	1	MG-308	Arapça (AİS)	Basit	Nura ait, nurla ilgili olan (AİS).
Odiğer	1	MG-345	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Zımmî adıdır.
Oseb	1	MG-217	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
Osman	164	MG-121, MG-122, MG-123, MG-126, MG-127, MG-127, MG-129, MG-129, MG-133, MG-134, MG-139, MG-139, MG-143, MG-143, MG-143, MG-144, MG-144, MG-144, MG-144, MG-145, MG-150, MG-151, MG-152, MG-154, MG-155, MG-156, MG-156, MG-160, MG-161, MG-162, MG-162, MG-163, MG-164, MG-169, MG-169, MG-172, MG-172, MG-172, MG-172, MG-174, MG-174, MG-175, MG-175, MG-177, MG-177, MG-179, MG-180, MG-181, MG-181, MG-182, MG-182, MG-184, MG-186, MG-187, MG-187, MG-188, MG-189, MG-189, MG-190, MG-190, MG-190, MG-193, MG-194, MG-194, MG-200, MG-200, MG-201, MG-201, MG-202, MG-203, MG-203, MG-203, MG-208, MG-208, MG-208, MG-211, MG-212, MG-213, MG-213, MG-214,	Arapça (AİS)	Basit	Bir tür kuş ya da ejderha (AİS); 1. Hz. Peygamber'in damadı ve üçüncü halife. 2. Osmanlı Devleti'nin kurucusu ve ilk hükümdarı (KAS).

		MG-214, MG-214, MG-215, MG-215, MG-216, MG-217, MG-220, MG-223, MG-223, MG-223, MG-223, MG-226, MG-226, MG-227, MG-227, MG-227, MG-228, MG-229, MG-229, MG-229, MG-229, MG-230, MG-230, MG-230, MG-231, MG-232, MG-233, MG-234, MG-234, MG-234, MG-236, MG-236, MG-236, MG-239, MG-240, MG-243, MG-243, MG-244, MG-246, MG-248, MG-249, MG-252, MG-252, MG-254, MG-259, MG-264, MG-266, MG-266, MG-267, MG-267, MG-268, MG-268, MG-269, MG-274, MG-274, MG-274, MG-274, MG-275, MG-275, MG-285, MG-286, MG-287, MG-290, MG-290, MG-291, MG-291, MG-292, MG-292, MG-294, MG-294, MG-294, MG-297, MG-299, MG-303, MG-305, MG-306, MG-307, MG-308, MG-308, MG-308, MG-341, MG-345, MG-354, MG-354			
Ömer	184	MG-122, MG-122, MG-122, MG-123, MG-125, MG-125, MG-125, MG-125, MG-126, MG-126, MG-130, MG-130, MG-134, MG-136, MG-137, MG-139, MG-141, MG-141, MG-144, MG-146, MG-147, MG-148, MG-152, MG-154, MG-155, MG-155, MG-155, MG-156, MG-157, MG-162, MG-163, MG-163, MG-163, MG-163, MG-163, MG-164, MG-164, MG-164, MG-165, MG-165, MG-165, MG-165, MG-169, MG-172, MG-173, MG-173, MG-174, MG-174, MG-176, MG-176, MG-176, MG-177, MG-178, MG-179, MG-181, MG-185, MG-185, MG-185, MG-185, MG-185, MG-185, MG-185, MG-185, MG-185, MG-186, MG-187, MG-188, MG-190, MG-193, MG-193, MG-193, MG-194, MG-198, MG-198, MG-199, MG-201, MG-203, MG-203, MG-205, MG-205, MG-207, MG-208, MG-208, MG-210, MG-213, MG-213, MG-216, MG-218, MG-218, MG-220, MG-221, MG-221, MG-221, MG-222, MG-222, MG-224, MG-225, MG-225, MG-226, MG-226, MG-228, MG-229, MG-232, MG-232, MG-233, MG-233, MG-233, MG-235, MG-239, MG-240, MG-241, MG-241, MG-241, MG-242, MG-246, MG-246, MG-246, MG-248, MG-251, MG-251, MG-251, MG-252, MG-252, MG-254, MG-257,	Arapça (KAS)	Basit	1. Yaşama, yaşayış, hayat, canlılık (KAS). 2. İkinci halife (KAS).

		MG-259, MG-261, MG-261, MG-261, MG-262, MG-266, MG-266, MG-267, MG-271, MG-276, MG-276, MG-276, MG-277, MG-277, MG-277, MG-278, MG-279, MG-279, MG-279, MG-280, MG-280, MG-281, MG-281, MG-284, MG-288, MG-291, MG-291, MG-292, MG-293, MG-294, MG-298, MG-298, MG-298, MG-298, MG-298, MG-300, MG-300, MG-302, MG-304, MG-304, MG-305, MG-305, MG-309, MG-310, MG-312, MG-312, MG-312, MG-319, MG-322, MG-322, MG-323, MG-323, MG-324, MG-325, MG-328, MG-328, MG-328, MG-341, MG-349			
Panas	2	MG-260, MG-260	Yunanca (Nişanyan, https://turkadlar.com/?c=&ad=p anayot (ET: 22.06.2021))	Basit	<i>Panayot</i> isminin kısaltılmış hâli olması kuvvetle muhtemeldir https://turkadlar.com/?c=&ad=panayot (ET: 22.06.2021).
Panayot	1	MG-197	Yunanca (Nişanyan, https://turkadlar.com/?c=&ad=p anayot (ET: 22.06.2021))	Basit	“Meryem’e mensup” anlamına gelmektedir (Nişanyan, https://turkadlar.com/?c=&ad=panayot (ET: 22.06.2021)).
Parva	1	MG-227	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
Paskal	1	MG-123	Latince (Hanks vd., https://www.oxfordreference.com/ (ET: 26.05.2021))	Basit	İsmin orijinali <i>Pascal</i> olup okunduğu şekilde yazıya geçirildiği görülmektedir. <i>Pascal</i> adı, “Paskalya ile ilgili” anlamındaki <i>Paschalis</i> sözcüğünden gelmektedir (Hanks vd., https://www.oxfordreference.com/ (ET: 26.05.2021)).
Pavli	1	MG-195	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
Per	1	MG-197	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
Pervane	4	MG-204, MG-205, MG-210, MG-285	Farsça (KL)	Basit	Yol gösteren, rehberlik eden (KL).
Perviz	1	MG-300	Farsça (AİS)	Basit	1. Üstün. 2. Güzellik, cilve (AİS).
Pezir	1	MG-302	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
Pirdane	1	MG-231	Arapça	Basit	<i>Behlül-i Dana</i> isminin halk ağzında bozulmuş biçimi

			(AİS)+Farsça (KL)		olabileceği ileri sürülmektedir (Nişanyan, https://turkadlar.com/?ad=Pehl%C3%BCldane(ET:22.06.2021)).
Pirgâib	1	MG-208	Farsça+ Arapça (KL)	Basit	Tespit edilememiştir.
Piyade	1	MG-291	Farsça (GTS)	Basit	Yaya yani atsız bir şekilde savaşan asker ve bu askerlerden oluşan birlik, sınıf (GTS).
Piyâle	9	MG-164, MG-164, MG-164, MG-203, MG-204, MG-204, MG-219, MG-219, MG-354	Farsça (GTS)	Basit	İçki kadehi, şarap bardağı (GTS).
Polad	1	MG-165	Farsça (AİS)	Basit	Çelik, güç, kuvvet (AİS).
Poyraz	5	MG-299, MG-299, MG-299, MG-299, MG-329	Yunanca (AİS)	Basit	1. Kuzeydoğu'dan esen soğuk bir rüzgâr çeşidi 2. Kuzey (AİS).
Raci	2	MG-133, MG-133	Arapça (KL)	Basit	Rica eden (KL).
Ramazan/ Ramazân	36	MG-123, MG-126, MG-126, MG-139, MG-145, MG-175, MG-182, MG-187, MG-196, MG-196, MG-196, MG-208, MG-212, MG-213, MG-223, MG-228, MG-229, MG-235, MG-239, MG-240, MG-245, MG-275, MG-250, MG-285, MG-285, MG-304, MG-305, MG-306, MG-315, MG-327, MG-341	Arapça (KL)	Basit	Arabî aylardan Şâban ve Şevval arasında kalan, oruç tutulan, dokuzuncu ay (KL).
Rasim	2	MG-168, MG-183	Arapça (AİS)	Basit	Resim yapan kimse (AİS).
Ravel	1	MG-197	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
Receb	37	MG-124, MG-124, MG-186, MG-187, MG-190, MG-193, MG-197, MG-198, MG-208, MG-208, MG-208, MG-209, MG-212, MG-214, MG-214, MG-220, MG-238, MG-248, MG-248, MG-250, MG-259, MG-263, MG-266, MG-267, MG-269, MG-269, MG-270, MG-270, MG-273, MG-275, MG-276, MG-277, MG-277, MG-285, MG-286, MG-303, MG-328	Arapça (AİS)	Basit	Gösterişli, heybetli (AİS).
Resul	11	MG-128, MG-157, MG-194, MG-208, MG-208, MG-231, MG-239, MG-248, MG-253, MG-253, MG-254	Arapça (AİS)	Basit	1. Bir kimsenin sözünü başka bir kimseye tebliğ eden, bildiren kişi, elçi. 2. Allah'ın elçisi olan peygamber (AİS).
Rezo/ Reso	3	MG-164, MG-164, MG-283,	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
Rıdvan	20	MG-142, MG-177, MG-177, MG-177, MG-182, MG-186, MG-198, MG-198, MG-198, MG-198, MG-208, MG-209, MG-216, MG-234, MG-234, MG-297, MG-301, MG-301, MG-303, MG-308	Arapça (AİS)	Basit	1. Rıza, razı olma durumu. 2. Cennet'in kapısında bekleyen melek (AİS).
Rıfail	1	MG-284	İbranice (Hanks	Basit	İsmin orijinalinin <i>Raphael</i> olması kuvvetle muhtemeldir.

			vd., https://www.oxfordreference.com/(ET: 26.05.2021)		Okunuşunun yazıya geçirildiği görülmektedir. <i>Biblical name, meaning 'man of God' in Hebrew, borne by one of the archangels</i> ifadelerinden anlaşılacağı üzere <i>Raphael~Gabriel</i> baş meleklerden birinin adıdır ve İbranicede “Tanrı’nın adamı” anlamına gelmektedir. Bu baş meleklerden biri ile kastedilen <i>Cebrail</i> ’dir (Hanks vd., https://www.oxfordreference.com/(ET: 26.05.2021)).
Rızâ	4	MG-164, MG-176, MG-176, MG-217	Arapça (AİS)	Basit	Razı olma, hoşnutluk, memnuniyet, kabul etme, kadere boyun eğme (AİS).
Romanos	2	MG-211, MG-230	Latince (Hanks vd., https://www.oxfordreference.com/(ET: 26.05.2021))	Basit	<i>From the Late Latin personal name Romanus 'Roman'</i> ifadesinden anlaşılacağı üzere “Roman” anlamındaki <i>Romanus</i> sözcüğünden gelmektedir (Hanks vd., https://www.oxfordreference.com/(ET: 26.05.2021)).
Rudlam	3	MG-240, MG-240, MG-240	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
Rüstem	27	MG-124, MG-124, MG-128, MG-174, MG-175, MG-187, MG-194, MG-194, MG-202, MG-203, MG-205, MG-217, MG-221, MG-236, MG-225, MG-250, MG-260, MG-260, MG-260, MG-260, MG-260, MG-277, MG-283, MG-283, MG-283, MG-283, MG-288	Farsça (AİS)	Basit	Yiğit, kahraman (AİS).
Sadık	21	MG-134, MG-135, MG-135, MG-136, MG-138, MG-146, MG-146, MG-150, MG-151, MG-171, MG-171, MG-174, MG-207, MG-207, MG-261, MG-263, MG-281, MG-298, MG-307, MG-308, MG-308	Arapça (KL)	Basit	Dostluğunda samimi ve vefalı olan, sadakatli kimse (KL).
Sadi/ Sa'di	8	MG-131, MG-133, MG-201, MG-238, MG-249, MG-264, MG-257, MG-267	Arapça (AİS)	Basit	Mutlulukla, uğurla ilgili, uğurlu (AİS).
Sadri	1	MG-121	Arapça (KL)	Basit	Soy itibarıyla anneye bağlı olan erkek çocuk (KL).
Sadullah/ Seydulah	5	MG-137, MG-158, MG-158, MG-160, MG-161	Arapça+Arapça (AİS)	Basit	Allah’ın kutlu, talihli kıldığı kimse (AİS).
Safer	1	MG-328	Arapça (AİS)	Basit	Temiz yürekli, dürüst kimse (AİS).
Saferol	1	MG-172	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
Safvet	2	MG-285, MG-285	Arapça (AİS)	Basit	<i>Saffet</i> biçiminde de geçmektedir. Safılık, temizlik, arılık anlamındadır (AİS).
Sahel	1	MG-259	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
Said	9	MG-131, MG-132, MG-133, MG-134, MG-145,	Arapça (AİS)	Basit	Kutlu, uğurlu, mübarek, sevap kazanmış, Allah katında

		MG-166, MG-168, MG-188, MG-267			makbul tutulmuş (AİS).
Salih	4	MG-150, MG-166, MG-188, MG-351	Arapça (AİS)	Basit	1. Elverişli, uygun, yetkisi bulunan, yetkili. 2. Dinin emir ve yasaklarına uyan, iyi ahlak sahibi kimse (AİS).
Salim	1	MG-158	Arapça (AİS)	Basit	1. Hasta veya engelli olmayan, sağlam kimse. 2. Korkusuz, endişesiz, emin (AİS).
Salman	2	MG-123, MG-145	Türkçe (AİS)	Basit	Başiboş olan, serbest, özgür kimse (AİS).
Sam	2	MG-164, MG-164	Kısaltıldığı isme göre kökeni değişiklik gösterebilir (Hanks vd., https://www.oxfordreference.com/(ET: 26.05.2021))	Basit	<i>Samuel</i> , <i>Samson</i> veya <i>Samantha</i> gibi isimlerin kısaltılmış hâlidir. Arapça isimlerden de bazılarının kısaltılmış biçimi <i>Sam</i> olabilmektedir (Hanks vd., https://www.oxfordreference.com/(ET: 26.05.2021)).
Sami	3	MG-139, MG-152, MG-176	Arapça (KL)	Basit	İşiten, duyan kimse, dinleyici (KL).
Samir	1	MG-176	Arapça (Nişanyan, https://turkadar.com/?c=&ad=samir (ET: 22.06.2021))	Basit	İsmin <i>Semereli</i> biçimine de rastlanmaktadır. <i>Semir</i> , “meyve veren” demektir (Nişanyan, https://turkadar.com/?c=&ad=samir (ET: 22.06.2021)).
Sanko	1	MG-292	Kökeni belli değildir (Hanks vd., https://www.oxfordreference.com/(ET: 26.05.2021))	Basit	Latince “kutsal” anlamındaki <i>Sanctus</i> sözcüğünden gelmiş olması kuvvetle muhtemeldir (Hanks vd., https://www.oxfordreference.com/(ET: 26.05.2021)).
Sasol	1	MG-290	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
Sav	1	MG-292	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
Sefer	17	MG-122, MG-145, MG-164, MG-201, MG-205, MG-233, MG-252, MG-277, MG-303, MG-303, MG-308, MG-317, MG-340, MG-349, MG-354, MG-355, MG-355	Arapça (KL)	Basit	1. Yolculuk, seyahat. 2. Savaş için yapılan yolculuk, savaşa gidiş ve yapılan savaş. 3. Tasavvufi anlamda Allah sevgisiyle dolup taşan insan gönlünün Allah’a yönelişi, maddeden manaya yolculuğu (KL).
Sekak	1	MG-180	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
Selim	7	MG-145, MG-169, MG-169, MG-171, MG-171, MG-179, MG-221, MG-237, MG-255	Arapça (AİS)	Basit	1. Kusuru, eksiği olmayan, sağlam ve doğru. 2. Tehlikesiz, zararsız, kurtulan. 3. Temiz, samimi kimse

					(AİS).
Selman	1	MG-257	Arapça (AİS)	Basit	Barış içinde olma, huzur (AİS).
Semail	1	MG-254	İbranice (Calp, 2014: 41)	Basit	<i>İsmail</i> adının halk ağzında bozulmuş biçimi olması kuvvetle muhtemeldir. <i>İ</i> sesinin duyulurluk oranı düşük olduğundan sözcük telaffuz edildiğinde <i>S(e)mail</i> biçiminde işitilmektedir. Bunun yazıya geçirildiği görülmektedir (Hazar, 2012: 174).
Serabo	1	MG-168	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
Serano	1	MG-208	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
Seranto	1	MG-178	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
Serdar	18	MG-139, MG-190, MG-190, MG-195, MG-193, MG-222, MG-232, MG-233, MG-254, MG-257, MG-258, MG-262, MG-263, MG-279, MG-280, MG-295, MG-298, MG-305	Farsça (AİS)	Basit	Başkumandan, sefer zamanında padişahın yerine ordunun başında giden veziri azamlara verilen unvan (AİS).
Serendafil	4	MG-160, MG-160, MG-160, MG-161	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
Serkis	4	MG-217, MG-217, MG-242, MG-243	Ermenice (Özkul, 2021: 230-231)	Basit	Ermeni erkek adı olup <i>Sarkis</i> , <i>Sarkiz</i> veya <i>Serkiz</i> biçimleriyle de karşılaşılmaktadır (Özkul, 2021: 230-231).
Server	1	MG-234	Farsça (AİS)	Basit	Baş, başkan, reis (AİS).
Seyfi	5	MG-160, MG-160, MG-160, MG-161, MG-280	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
Seyfullah	1	MG-277	Arapça+Arapça (AİS)	Basit	Allah'ın kılıcı (AİS).
Similid	2	MG-237, MG-259	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
Simon	3	MG-206, MG-206, MG-215	İbranice (Hanks vd., https://www.oxfordreference.com/(ET: 26.05.2021))	Basit	“Duyamak” anlamındaki <i>Simeon</i> sözcüğünden gelmektedir (Hanks vd., https://www.oxfordreference.com/(ET: 26.05.2021)).
Sinan	16	MG-138, MG-150, MG-163, MG-179, MG-181, MG-213, MG-216, MG-244, MG-247, MG-248, MG-252, MG-276, MG-279, MG-290, MG-305, MG-328	Arapça (AİS)	Basit	Kargı, süngü, ok gibi savaş aletlerinin keskin ve sivri ucu, ok temreni, mızrak (KL).
Sir	1	MG-211	İngilizce (GTS)	Basit	İngiliz soyluluk unvanı (GTS).
Sohar/ Suhar	3	MG-173, MG-257, MG-257	Tespit	Tespit	Tespit edilememiştir.

			edilememiştir.	edilememiştir.	
Süheyl	1	MG-123	Arapça	Basit	Güney yarım kürede bulunan parlak bir yıldız (GTS).
Süleyman	287	MG-121, MG-122, MG-122, MG-123, MG-123, MG-124, MG-125, MG-125, MG-125, MG-126, MG-127, MG-128, MG-128, MG-129, MG-129, MG-129, MG-129, MG-130, MG-130, MG-131, MG-131, MG-131, MG-131, MG-132, MG-132, MG-132, MG-133, MG-134, MG-134, MG-134, MG-137, MG-137, MG-138, MG-138, MG-139, MG-141, MG-142, MG-144, MG-144, MG-145, MG-145, MG-145, MG-145, MG-146, MG-149, MG-149, MG-151, MG-152, MG-154, MG-154, MG-154, MG-156, MG-156, MG-156, MG-156, MG-156, MG-157, MG-159, MG-159, MG-160, MG-160, MG-161, MG-161, MG-162, MG-163, MG-163, MG-163, MG-164, MG-164, MG-165, MG-165, MG-166, MG-166, MG-166, MG-166, MG-167, MG-167, MG-167, MG-167, MG-167, MG-168, MG-169, MG-170, MG-171, MG-171, MG-172, MG-172, MG-174, MG-175, MG-176, MG-176, MG-176, MG-177, MG-178, MG-178, MG-178, MG-180, MG-180, MG-181, MG-181, MG-182, MG-183, MG-183, MG-183, MG-184, MG-184, MG-184, MG-185, MG-186, MG-186, MG-186, MG-186, MG-187, MG-187, MG-188, MG-188, MG-188, MG-189, MG-189, MG-190, MG-190, MG-190, MG-190, MG-191, MG-191, MG-192, MG-193, MG-193, MG-194, MG-194, MG-194, MG-194, MG-195, MG-195, MG-195, MG-196, MG-197, MG-199, MG-199, MG-200, MG-202, MG-202, MG-204, MG-204, MG-207, MG-207, MG-208, MG-209, MG-210, MG-213, MG-214, MG-214, MG-215, MG-216, MG-217, MG-217, MG-217, MG-218, MG-219, MG-219, MG-220, MG-220, MG-222, MG-222, MG-223, MG-224, MG-225, MG-226, MG-226, MG-226, MG-228, MG-229, MG-229, MG-231, MG-231, MG-231, MG-231, MG-232, MG-233, MG-233, MG-234, MG-235, MG-236, MG-237, MG-238, MG-238, MG-242, MG-244, MG-245, MG-246, MG-248, MG-250, MG-251, MG-253, MG-254, MG-255, MG-255, MG-257, MG-257,	İbranice (AİS)	Basit	Huzur, sükûn (AİS); Peygamber adı (KAS).

		MG-258, MG-259, MG-260, MG-260, MG-260, MG-261, MG-262, MG-262, MG-262, MG-263, MG-265, MG-266, MG-266, MG-266, MG-268, MG-268, MG-268, MG-269, MG-273, MG-274, MG-275, MG-276, MG-278, MG-279, MG-279, MG-279, MG-279, MG-280, MG-280, MG-280, MG-280, MG-281, MG-281, MG-281, MG-281, MG-281, MG-281, MG-282, MG-283, MG-283, MG-284, MG-284, MG-284, MG-285, MG-285, MG-286, MG-286, MG-287, MG-287, MG-287, MG-289, MG-291, MG-292, MG-293, MG-293, MG-293, MG-295, MG-296, MG-296, MG-297, MG-298, MG-298, MG-298, MG-298, MG-299, MG-299, MG-301, MG-301, MG-301, MG-302, MG-302, MG-303, MG-303, MG-303, MG-304, MG-305, MG-305, MG-305, MG-306, MG-306, MG-307, MG-307, MG-307, MG-315, MG-317, MG-349, MG-349, MG-349			
Şaban	6	MG-125, MG-156, MG-157, MG-171, MG-191, MG-192, MG-197, MG-197, MG-208, MG-216, MG-278	Arapça (KL)	Basit	1. Arabî aylardan Recep ile Ramazan arasında kalan sekizinci ay. 2. Anlam kaymasıyla kazandığı bön, budala, şaşkın kimse anlamlarıyla erkeklere isim olarak da verilmiştir (KL).
Şafak	1	MG-174	Arapça (GTS)	Basit	1. Güneş doğmadan önce ufukta görülen aydınlık. 2. Güneş battıktan sonra ufukta kalan kızılık (KL).
Şahsüvar	1	MG-152	Farsça+Farsça (KL)	Basit	Çok usta at binici (KL).
Şâmi	2	MG-245, MG-275	Arapça (KL)	Basit	Şâm şehrine mensup, Şâmlı (KL).
Şarayo	1	MG-259	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
Şerîf	3	MG-166, MG-249, MG-285	Arapça (AİS)	Basit	Şerefli, soylu, temiz (AİS).
Şimyon	1	MG-330	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
Şozri	1	MG-208	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
Şuayb	1	MG-308	Arapça (Nişanyan, https://turkadlar.com/?c=2&ad=%C5%9Fuayp(ET: 22.06.2021))	Basit	Küçük delikanlı (Nişanyan, https://turkadlar.com/?c=2&ad=%C5%9Fuayp(ET: 22.06.2021)).
Şükrullah	1	MG-228	Arapça+Arapça	Basit	Şükür Allah'a mahsustur, Allah'a şükürler olsun (KL).

			(KL)		
Tâhir	3	MG-144, MG-170, MG-184	Arapça (AİS)	Basit	Temiz, pak (AİS).
Tahsin	1	MG-313	Arapça (AİS)	Basit	Güzel bulma, beğenme, aferin diyerek alkışlama (AİS).
Tanas	1	MG-262	Yunanca (Hanks vd., https://www.oxfordreference.com/(ET: 26.05.2021))	Basit	İsmi orijinalinin <i>Athanasius</i> olması kuvvetle muhtemeldir. <i>Tanas</i> , bu ismin kısaltılmış hâlidir. “Ölümsüz” anlamına gelmektedir (Hanks vd., https://www.oxfordreference.com/(ET: 26.05.2021);Nişanyan, https://turkadlar.com/?c=&ad=tanas(ET: 22.06.2021).
Tanrıverdi	1	MG-124	Türkçe+Türkçe (KL)	Birleşik	Allah erıştirdi, bağışladı (GTS).
Tarandafil	1	MG-195	Tespit edilememiştir.	Basit	<i>Tiryandafil</i> biçimiyle de karşılaşılmaktadır. “Otuz yapraklı gül” anlamındadır (Çelik, 2018: 13).
Taranol	1	MG-129	Tespit edilememiştir..	Tespit edilememiştir..	Tespit edilememiştir..
Taylor	1	MG-217	Fransızca (Hanks vd., https://www.oxfordreference.com/(ET: 26.05.2021))	Basit	“Kesmek” anlamındaki <i>Taillour</i> , <i>Taillier</i> sözcüklerinden gelmektedir (Hanks vd., https://www.oxfordreference.com/(ET: 26.05.2021).
Teratol	1	MG-178	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
Timur	1	MG-296, MG-301	Türkçe (AİS)	Basit	Demir (AİS)
Tiranol	1	MG-230	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
Todor(i)/ Totor	5	MG-146, MG- 183, MG-184, MG-211, MG-308	Yunanca (Hanks vd., https://www.oxfordreference.com/(ET: 26.05.2021))	Basit	İsmi orijinalinin <i>Theodoros</i> olması kuvvetle muhtemeldir. Okunuşunun yazıya geçirildiği görülmektedir. “Tanrı” anlamındaki <i>theos</i> ve “armağan” anlamındaki <i>doron</i> sözcüklerinin bir araya gelmesiyle oluşmuştur (Hanks vd., https://www.oxfordreference.com/).
Todos	5	MG-243, MG-243, MG-250, MG-250	Yunanca (Hanks vd., https://www.oxfordreference.com/(ET: 26.05.2021))	Basit	Yahudiler tarafından kullanılan bu ad, Yunanca <i>Theodoros</i> isminden gelmektedir (https://www.oxfordreference.com/(ET: 26.05.2021).
Totoş	4	MG-175, MG-175, MG-175, MG-175	Tespit edilememiştir.	Basit	Ağızlarda “toplu, dolgun” anlamına gelmektedir. Zımmî adıdır (THADS, 1993g: 4771).
Toyra	2	MG-210, MG-210	Tespit	Tespit	Tespit edilememiştir.

			edilememiştir.	edilememiştir.	
Tratul	1	MG-211	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
Turan	2	MG-301, MG-307	Türkçe (AİS)	Basit	Eski İranlılara göre Türk ülkesi, bütün Türklerin birleşmesiyle oluşacak olan devletin adı (AİS).
Turhan	36	MG-133, MG-133, MG-133, MG-134, MG-139, MG-143, MG-143, MG-144, MG-172, MG-174, MG-180, MG-181, MG-200, MG-200, MG-203, MG-213, MG-214, MG-227, MG-231, MG-231, MG-236, MG-236, MG-249, MG-249, MG-249, MG-249, MG-252, MG-257, MG-257, MG-261, MG-264, MG-264, MG-290, MG-290, MG-292, MG-344	Türkçe (AİS)	Basit	1. Soylu ve seçkin kimse. 2. Eski Türklerde vergi vermeyen, hükümdarın huzuruna izinsiz girebilen ve kendisine saygı duyulan kimse (AİS).
Türkman / Türkmen	3	MG-257, MG-303, MG-308	Türkçe (AİS)	Basit	“Türke benzer” anlamına gelen <i>Türk-manend</i> kelimelerinden oluştuğu veya <i>Türkü 'l-îmân</i> kelimesinden geldiği veya “öz Türk” anlamına gelen <i>+men</i> mübalağa ekini alarak oluştuğu ileri sürülen fikirlerdir (Sümer, 2012: 607).
Ulus	1	MG-266	Türkçe (AİS)	Basit	Millet, halk. 2. Göçebe. 3. Oba, aşiret, kavim (AİS).
Ümmet	1	MG-274	Arapça (AİS)	Basit	Bir peygambere inananların hepsi (AİS).
Üveys/z	10	MG-132, MG-133, MG-150, MG-217, MG-224, MG-245, MG-249, MG-275, MG-280, MG-340	Arapça (AİS)	Basit	1. Kurt. 2. İsteyen, arzu eden (AİS).
Vangilis	1	MG-270	Yunanca (Nişanyan, https://turkadar.com/?c=&ad=evangelos (ET: 22.06.2021))	Basit	<i>Evangelos</i> isminin kısaltılmış hâlidir. “İyi haber, müjde” anlamına gelmektedir (Nişanyan, https://turkadar.com/?c=&ad=evangelos (ET: 22.06.2021)).
Vasıl	1	MG-280	Arapça (AİS)	Basit	Ulaşan, kavuşan, erişen (AİS).
Vâsil	43	MG-123, MG-125, MG-127, MG-130, MG-133, MG-133, MG-139, MG-144, MG-149, MG-162, MG-164, MG-164, MG-180, MG-182, MG-196, MG-196, MG-197, MG-204, MG-206, MG-208, MG-208, MG-210, MG-210, MG-214, MG-216, MG-225, MG-225, MG-225, MG-233, MG-235, MG-236, MG-241, MG-241, MG-241, MG-242, MG-259, MG-259, MG-260, MG-264, MG-275, MG-287, MG-288, MG-307	Yunanca (Hanks, https://www.oxfordreference.com/(ET: 26.05.2021))	Basit	<i>From Greek Basilios 'royal'</i> ifadesinden anlaşılabacağı üzere “asil, kraliyet ailesinden gelen kimse” gibi anlamlara sahip olan <i>basilios</i> sözcüğünden gelmektedir (Hanks vd., https://www.oxfordreference.com/(ET: 26.05.2021)).
Vâsilaki	2	MG-250, MG-250	Yunanca (Hanks, https://www.oxf	Basit	“Vasilcik” anlamına gelmektedir. <i>+aki</i> ’nin küçültme eki olduğu anlaşılmaktadır (Zilciyan, 2019: 643).

			ordreference.com/(ET: 26.05.2021)		
Veli	58	MG-125, MG-127, MG-130, MG-133, MG-133, MG-139, MG-143, MG-144, MG-149, MG-151, MG-152, MG-162, MG-167, MG-173, MG-174, MG-178, MG-182, MG-184, MG-188, MG-195, MG-197, MG-203, MG-208, MG-212, MG-212, MG-213, MG-214, MG-216, MG-227, MG-233, MG-235, MG-236, MG-239, MG-239, MG-240, MG-241, MG-241, MG-241, MG-241, MG-241, MG-245, MG-246, MG-256, MG-257, MG-258, MG-259, MG-264, MG-264, MG-273, MG-274, MG-275, MG-279, MG-280, MG-284, MG-300, MG-307, MG-327, MG-327	Arapça (Türkçe Sözlük, 1998b: 2340)	Basit	1. Bir çocuğu koruyan ve onun durum ve davranışlarından sorumlu olan kimse 2. Ermiş (Türkçe Sözlük, 1998b: 2340).
Velihan	1	MG-253	Arapça (Doğan, 1996: 1115)+ Türkçe (Doğan, 1996: 458)	Birleşik	Padişaha yakın olan kimse, padişahın dostu (Doğan, 1996: 1115).
Vey(i)s	1	MG-201, MG-277	Türkçe (AİS)	Basit	Kaynaklarda doğrudan <i>Veys</i> adı yer almamakla birlikte <i>Veysel</i> , <i>Üveys</i> ve <i>Veysi</i> biçimleri bulunmaktadır. <i>Veysel</i> ile <i>Üveys</i> 1. Kurt. 2. İsteyen, arzu eden anlamlarına gelmektedir. <i>Veysi</i> ise “yoksul, muhtaç” anlamındadır (AİS).
Vurila	1	MG-195	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
Yahya	33	MG-162, MG-163, MG-177, MG-177, MG-179, MG-181, MG-208, MG-208, MG-209, MG-223, MG-223, MG-225, MG-226, MG-232, MG-233, MG-244, MG-244, MG-253, MG-254, MG-268, MG-274, MG-276, MG-278, MG-285, MG-288, MG-288, MG-288, MG-288, MG-288, MG-292, MG-293, MG-304, MG-328	İbranice (AİS)	Basit	Allah lütufkâr yani cömerttir, ihsan sahibidir (AİS).
Yakim	1	MG-215	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
Yakom	2	MG-160, MG-161	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
Yakub	65	MG-121, MG-122, MG-129, MG-141, MG-141, MG-141, MG-141, MG-141, MG-143, MG-143, MG-150, MG-152, MG-161, MG-165, MG-166, MG-167, MG-167, MG-171, MG-171, MG-182, ,	İbranice (Harman, 2013: 274)	Basit	<i>Yakub</i> kelimesinin aslı İbranice <i>Yaakob</i> veya <i>Yaakov</i> ’dur. Anlamı ile ilgili iki görüş vardır: Birincisi topuk tutan; ikincisi ise birinin yerini alandır (Harman, 2013: 274).

		MG-186, MG-187, MG-187, MG-187, MG-190, MG-201, MG-202, MG-203, MG-208, MG-215, MG-220, MG-222, MG-225, MG-228, MG-228, MG-233, MG-233, MG-233, MG-236, MG-243, MG-244, MG-245, MG-249, MG-261, MG-261, MG-261, MG-263, MG-263, MG-265, MG-265, MG-266, MG-266, MG-276, MG-278, MG-278, MG-278, MG-278, MG-290, MG-304, MG-308, MG-328, MG-340, MG-340, MG-349			
Yani	1	MG-187	Yunanca (Nişanyan, https://turkadar.com/?c=&ad=yani (ET: 22.06.2021))	Basit	Yunanca <i>Ioannis</i> isminin telaffuz biçiminin yazıya geçirildiği görülmektedir. <i>Ioannes</i> , İbranicede <i>Johanan</i> şeklinde geçmekte olup “Tanrı lütufkârdır” anlamına gelmektedir (Hanks vd., https://www.oxfordreference.com/(ET: 26.05.2021); Nişanyan, https://turkadar.com/?c=&ad=yani (ET: 22.06.2021)).
Yanol	10	MG-155, MG-172, MG-183, MG-189, MG-205, MG-206, MG-207, MG-215, MG-258, MG-277, MG-280, MG-280	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
Yanon	1	MG-124	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
Yasin	1	MG-308	Arapça (AİS)	Basit	<i>Yasin</i> isminin asıl manasının bilinmediği belirtilmektedir. “Ey insan, ey seyyid” gibi anlamlara gelebileceği ileri sürülmektedir (AİS).
Yavel	1	MG-183	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
Yayla	2	MG-239, MG-253	Türkçe+Türkçe (KL)	Türemiş	Denizden uzak olan, dağ tepelerinde bulunan, yaz mevsiminde oturan serin ve yüksek yer (AİS)
Yazdi	1	MG-242	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
Yemlon	2	MG-279, MG-280	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
Yor(i)	15	MG-201, MG-201, MG-201, MG-201, MG-237, MG-237, MG-237, MG-237, MG-247, MG-247, MG-257, MG-292, MG-292, MG-327	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
Yordan	7	MG-146, MG-146, MG-197, MG-204, MG-210, MG-211, MG-272	Yunanca (Nişanyan, https://turkadar.com/?c=&ad=yordan (ET: 22.06.2021))	Basit	Ürdün nehri (Nişanyan, https://turkadar.com/?c=&ad=yordan (ET: 22.06.2021)).

Yorgi	3	MG-128, MG-144, MG-195	Yunanca (Hanks vd., https://www.oxfordreference.com/(ET: 26.05.2021))	Basit	<i>Yuri</i> ismi ile aynı anlama gelmektedir. <i>The usual Russian form of George</i> ifadesinden anlaşılacağı üzere <i>George</i> isminin Rusça biçimidir (Hanks vd., https://www.oxfordreference.com/(ET: 26.05.2021)). Bahsi geçen <i>George</i> ise Yunanca “çiftçi” anlamındaki <i>Georgios</i> ’tan gelmektedir (Hanks vd., https://www.oxfordreference.com/(ET: 26.05.2021)).
Yunus	20	MG-192, MG-192, MG-192, MG-192, MG-193, MG-203, MG-209, MG-210, MG-214, MG-227, MG-227, MG-231, MG-245, MG-245, MG-246, MG-246, MG-251, MG-274, MG-274, MG-275	Arapça (AİS)	Basit	1. Ilık ve sıcak denizlerde yaşayan memeli bir hayvan. 2. Bir takımyıldızının adı (AİS).
Yuri	41	MG-123, MG-123, MG-123, MG-127, MG-127, MG-127, MG-128, MG-128, MG-128, MG-128, MG-129, MG-163, MG-171, MG-171, MG-191, MG-197, MG-197, MG-197, MG-200, MG-200, MG-204, MG-206, MG-211, MG-213, MG-216, MG-216, MG-216, MG-216, MG-230, MG-240, MG-240, MG-244, MG-244, MG-247, MG-258, MG-258, MG-258, MG-259, MG-260, MG-259	Yunanca (Hanks vd., https://www.oxfordreference.com/(ET: 26.05.2021))	Basit	<i>The usual Russian form of George</i> ifadesinden anlaşılacağı üzere <i>George</i> isminin Rusça biçimidir (Hanks vd., https://www.oxfordreference.com/(ET: 26.05.2021)). Bahsi geçen <i>George</i> ise Yunanca “çiftçi” anlamındaki <i>Georgios</i> ’tan gelmektedir (Hanks vd., https://www.oxfordreference.com/(ET: 26.05.2021)).
Yusuf	120	MG-123, MG-124, MG-124, MG-127, MG-127, MG-127, MG-128, MG-128, MG-128, MG-128, MG-129, MG-129, MG-130, MG-134, MG-152, MG-155, MG-157, MG-162, MG-172, MG-172, MG-173, MG-177, MG-183, MG-184, MG-184, MG-185, MG-186, MG-186, MG-188, MG-188, MG-190, MG-190, MG-191, MG-191, MG-191, MG-195, MG-196, MG-196, MG-196, MG-196, MG-196, MG-197, MG-198, MG-202, MG-203, MG-204, MG-205, MG-205, MG-210, MG-210, MG-210, MG-210, MG-211, MG-216, MG-216, MG-217, MG-219, MG-225, MG-228, MG-233, MG-238, MG-238, MG-243, MG-243, MG-243, MG-243, MG-246, MG-248, MG-249, MG-252, MG-252, MG-260, MG-262, MG-266, MG-269, MG-273, MG-275, MG-276, MG-279, MG-280, MG-287, MG-289, MG-289, MG-289, MG-289, MG-289, MG-290, MG-290, MG-290, MG-291, MG-291, MG-295, MG-301, MG-305, MG-313, MG-340, MG-349, MG-349, MG-350, MG-350, MG-350, MG-350, MG-350, MG-350, MG-351, MG-351, MG-351, MG-351, MG-352	İbranice (AİS)	Basit	1. İnleyen, ah eden, inilti (AİS). 2. Peygamber adı, Hz. Yusuf.

Zaim	2	MG-332, MG-333	Arapça (KL)	Basit	1. Zeâmet sâhibi. 2. Kefil 3. Bir memleketin ileri geleni, şerefli kimse. 4. Padişah, sadrazam ve vezir adına iş gören kimse (KL).
Zakarya/ Zekeriya	2	MG-211, MG-269	İbranice (Hanks vd., https://www.oxfordreference.com/(ET:26.05.2021))	Basit	İsmi orijinalinin <i>Zechariah</i> olması kuvvetle muhtemeldir. <i>Zechriah</i> , “Tanrı hatırladı” demektir (Hanks vd., https://www.oxfordreference.com/(ET:26.05.2021)).
Zeyd	7	MG-137, MG-192, MG-192, MG-200, MG-229, MG-265, MG-269,	Arapça (KL)	Basit	Fetva verilirken fetvaya konu olan kişilerin gerçek adları verilmezdi. Bunun yerine erkekler için genellikle Zeyd ismi kullanılırdı (Atar, 1995: 494).
Zeynelabidin	2	MG-216, MG-327	Arapça+Arapça (KL)	Basit	İbadet edenlerin süsü (AİS).
Ziya Kud	1	MG-283	Arapça (GTS); Türkçe (Coşkun, 2013: 183)	Basit; Basit	İşık (GTS); Sözcüğün <i>Kut</i> “bereket” anlamında olduğu görülmektedir (Coşkun, 2013: 183).
Zülfikâr	183	MG-122, MG-122, MG-123, MG-125, MG-125, MG-125, MG-126, MG-127, MG-127, MG-128, MG-129, MG-130, MG-130, MG-131, MG-131, MG-133, MG-134, MG-137, MG-137, MG-139, MG-142, MG-143, MG-145, MG-145, MG-146, MG-147, MG-147, MG-148, MG-149, MG-150, MG-150, MG-150, MG-152, MG-154, MG-156, MG-156, MG-157, MG-159, MG-160, MG-160, MG-161, MG-162, MG-163, MG-164, MG-165, MG-165, MG-166, MG-166, MG-169, MG-169, MG-170, MG-173, MG-176, MG-177, MG-177, MG-177, MG-178, MG-178, MG-179, MG-179, MG-180, MG-181, MG-183, MG-186, MG-186, MG-187, MG-187, MG-187, MG-188, MG-189, MG-189, MG-190, MG-190, MG-191, MG-192, MG-193, MG-194, MG-195, MG-197, MG-197, MG-198, MG-199, MG-199, MG-200, MG-201, MG-201, MG-201, MG-202, MG-203, MG-204, MG-205, MG-206, MG-207, MG-207, MG-209, MG-210, MG-216, MG-218, MG-219, MG-220, MG-222, MG-222, MG-223, MG-223, MG-223, MG-225, MG-226, MG-227, MG-228, MG-229, MG-231, MG-231, MG-232, MG-234, MG-234, MG-235, MG-236, MG-237, MG-238, MG-239,	Arapça (Ayverdi, 2010: 1395)	Basit	Zû “sahip”, el- takısı ve fekâr “yarık” sözcüklerinin birleşmesinden meydana gelen sözcük 1. İki parçalı. 2. Hz. Ali’nin ucu çatallı, ortası oyuk olan meşhur kılıcı anlamlarına gelmektedir (Ayverdi, 2010: 1395).

		MG-242, MG-242, MG-244, MG-244, MG-245, MG-245, MG-246, MG-247, MG-248, MG-248, MG-249, MG-250, MG-252, MG-254, MG-254, MG-255, MG-255, MG-255, MG-256, MG-261, MG-263, MG-265, MG-269, MG-274, MG-275, MG-275, MG-276, MG-277, MG-279, MG-280, MG-281, MG-282, MG-283, MG-284, MG-284, MG-285, MG-287, MG-287, MG-289, MG-289, MG-290, MG-291, MG-293, MG-294, MG-296, MG-297, MG-298, MG-299, MG-300, MG-300, MG-301, MG-301, MG-302, MG-303, MG-304, MG-304, MG-307, MG-307, MG-307, MG-315, MG-340, MG-340, MG-349			
Özel İsim	Sıklığı	Kaynağı	Kökeni	Yapısı	Anlamı
Kişi Adları					
Kadın Adları					
Adile	2	MG-194, MG-287	Arapça (Ayverdi, 2010: 13)	Basit	<i>Adil</i> isminin kadın ismi olarak kullanılan veya tamlamalarda ortaya çıkan müennes şekli (Ayverdi, 2010: 13).
Afitan	1	MG-305	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
Amire	2	MG-278, MG-278	Arapça (AİS)	Basit	Mamur, bayındır eden, şenlendiren (AİS) anlamında olup <i>Âmir</i> kelimesinin kadın ismi olarak kullanılan veya tamlamalarda ortaya çıkan müennes şeklidir (KL).
Anastas	1	MG-160	Yunanca (Hanks vd., https://www.oxfordreference.com/(ET: 26.05.2021))	Basit	<i>Anastasia</i> isminin kısaltılmış biçimi olması kuvvetle muhtemeldir (Hanks vd., https://www.oxfordreference.com/(ET: 26.05.2021)).
Anastasya	1	MG-201	Yunanca (Hanks vd., https://www.oxfordreference.com/(ET: 26.05.2021))	Basit	<i>Feminine form of the Greek male name Anastasios, a derivative of anastasis resurrection</i> ifadelerinden anlaşılacağı üzere Yunanca <i>Anastasios</i> isminin kadın adı olarak kullanılan biçimidir. “Diriliş” anlamına gelen <i>Anastasis</i> kelimesinin varyantlarından (Hanks vd., https://www.oxfordreference.com/(ET: 26.05.2021)).
Andoza	1	MG-332	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.

Aneb	1	MG-252	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
Anola	2	MG-200, MG-238	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
Ari	1	MG-290	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
Aynî	2	MG-194, MG-194	Arapça (KL)	Basit	1. Gözle ilgili. 2. Para ile değil malla ilgili (KL) anlamlarındaki sözcük kadın ismi olarak kullanılmıştır.
Ayşe	38	MG-122, MG-129, MG-136, MG-147, MG-147, MG-148, MG-154, MG-169, MG-174, MG-174, MG-174, MG-175, MG-176, MG-179, MG-180, MG-184, MG-184, MG-185, MG-193, MG-193, MG-193, MG-217, MG-217, MG-219, MG-226, MG-226, MG-248, MG-248, MG-268, MG-268, MG-277, MG-284, MG-300, MG-300, MG-335, MG-335, MG-340, MG-341	Arapça (Devellioğlu, 2012: 62)	Basit	Yaşayan, rahat yaşayan (Devellioğlu, 2012: 62).
Belkis	9	MG-227, MG-281, MG-281, MG-281, MG-282, MG-285, MG-287, MG-294, MG-304	Arapça (AİS)	Basit	Sözcüğün halk tarafından söylenişi <i>Balkız</i> şeklindedir. <i>Balkız</i> “şirin, tatlı, hoş” anlamlarına gelmektedir (AİS).
Binnaz	1	MG-137	Türkçe+Farsça (KAS)	Birleşik	1. Nazlı, cilveli. 2. Allah’a yalvaran (AİS).
Boşnaz	1	MG-219	Türkçe+Farsça (KL)	Birleşik	Bir değer taşımayan, bir işe yaramayan, lüzumsuz cilve, edalı tavır (KL).
Delati	2	MG-130, MG-131	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
Döndü	1	MG-228	Türkçe+Türkçe (AİS)	Türemiş	Henüz evlenmemiş kız; Sürekli erkek çocuğu olan aile en son doğan çocuğu kız olursa döndü adını verirdi (AİS).
Elif(e)	5	MG-210, MG-210, MG-210, MG-299, MG-300	Arapça (AİS)	Basit	1. Arap alfabesinin birinci harfi. 2. Dost, tanıdık (AİS).
Emine	43	MG-133, MG-133, MG-134, MG-135, MG-135, MG-135, MG-135, MG-136, MG-143, MG-147, MG-148, MG-149, MG-150, MG-150, MG-156, MG-157, MG-174, MG-175, MG-177, MG-183, MG-191, MG-202, MG-223, MG-231, MG-251, MG-254, MG-254, MG-256, MG-256, MG-256, MG-263, MG-271, MG-271, MG-271, MG-278, MG-279, MG-284, MG-285, MG-294, MG-303, MG-306, MG-306	Türkçe (AİS)	Basit	“Gönlü emin, kalbinde korku olmayan” anlamındaki Arapça <i>Amine</i> isminin Türkçeleştirilmiş biçimidir (AİS).
Enise	1	MG-303	Arapça (AİS)	Basit	1. Dost, arkadaş. 2. Yar, sevgili (AİS) anlamındaki <i>Enis</i> sözcüğü ile aynı anlamda olup ismin, kadınlara verilen biçimidir (AİS).
Esmâ	2	MG-124, MG-134	Arapça (AİS)	Basit	1. İsimler, adlar. 2. Kulaklar, işitme (AİS).

Fankarn	1	MG-180	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
Fat(ı)ma	46	MG-132, MG-132, MG-134, MG-135, MG-140, MG-140, MG-141, MG-141, MG-142, MG-145, MG-145, MG-147, MG-148, MG-153, MG-153, MG-175, MG-182, MG-182, MG-182, MG-182, MG-182, MG-186, MG-194, MG-199, MG-199, MG-199, MG-200, MG-205, MG-205, MG-218, MG-226, MG-229, MG-229, MG-236, MG-237, MG-246, MG-272, MG-278, MG-278, MG-286, MG-298, MG-298, MG-298, MG-328, MG-328, MG-329	Arapça (AİS)	Basit	1. Sütten kesilmiş. 2. Kendisi ve zürriyeti cehennemden uzak kılınmış (AİS); Hz. Peygamber'in kızının adı (KAS).
Gülistan	4	MG-127, MG-128, MG-128, MG-128	Farsça+Farsça (AİS)	Basit	Gül bahçesi (AİS).
Gülsima	1	MG-186	Farsça+Arapça (KL)	Basit	Gül yüzlü (KL).
Gülşen	1	MG-123	Farsça+Farsça (KL)	Basit	Gül bahçesi (AİS).
Habibe	1	MG-139	Arapça (AİS)	Basit	Sevgili, seven, dost (AİS).
Hacer	1	MG-125	Arapça (AİS)	Basit	Taş, kaya (AİS).
Hadice	3	MG-186, MG-216, MG-229	Arapça (AİS)	Basit	Vakitsiz, erken doğan kız çocuğu (AİS).
Hamide	3	MG-267, MG-267, MG-267,	Farsça (AİS)	Basit	<i>Hamid</i> ile aynı anlama gelmekte olup onun kadınlara verilen biçimidir. 1. Kuru sönmediği halde alevi sönen ateş. 2. Hamd eden, şükreden kul (AİS) anlamlarındadır.
Hav(v)a	44	MG-125, MG-125, MG-125, MG-126, MG-126, MG-126, MG-126, MG-133, MG-133, MG-133, MG-135, MG-136, MG-143, MG-143, MG-150, MG-150, MG-193, MG-199, MG-199, MG-199, MG-199, MG-199, MG-200, MG-200, MG-200, MG-212, MG-225, MG-226, MG-229, MG-229, MG-246, MG-246, MG-247, MG-247, MG-251, MG-251, MG-256, MG-256, MG-267, MG-267, MG-298, MG-298, MG-298, MG-304	Kökeni tartışmalıdır (Harman, 1997: 542)	Basit	Etimolojisinin tartışmalı olduğu görülmektedir. İbranice "Tevrat'ta canlı, yaşayan" anlamındaki <i>Havvâh</i> biçiminde geçtiğini söyleyenlerin yanı sıra İbranicede "yaşamak" fiilinin <i>Havvâh</i> değil <i>Hayah</i> olduğunu söyleyenler vardır. Aramice "yılan" anlamındaki kökten, Kartaca dilinde bir Tanrıçanın adından; Sümercece "anne" anlamındaki kelimedenden, İbranice "çadırlar" anlamındaki kelimedenden, "ilk anne" demek olan <i>Hiwwah</i> sözcüğünden geldiğini belirten farklı kaynaklar mevcuttur (Harman, 1997: 542). Ansiklopedik İsim Sözlüğü'nde Arapça kökenli olduğu ve "esmer kadın" anlamına geldiği verilmektedir (Dilipak, https://turuz.com/ (ET: 09.03.2021)).
Hayrūnnisa	1	MG-315	Arapça+Arapça (AİS)	Basit	Kadınlarda hayırlı olanı (AİS).
Hidayet	2	MG-268, MG-268	Arapça (GTS)	Basit	Allah yoluna yani doğru olan yola girme, Müslüman olma (AİS).

Hind	7	MG-137, MG-137, MG-200, MG-200, MG-200, MG-229, MG-262	Farsça (Ahmad, 1998: 73)	Basit	Fetva verilirken fetvaya konu olan kişilerin gerçek adları verilmezdi. Bunun yerine kadınlar için genellikle Hind ismi kullanılırdı (Atar, 1995: 494).
Huri	1	MG-280	Arapça (AİS)	Basit	1. Cennet kızı. 2. Sevgili. (AİS).
Hüma	3	MG-130, MG-268, MG-270	Arapça (AİS)	Basit	1. Devlet kuşu. 2. Saadet, mutluluk (AİS).
Hümeyrâ	13	MG-254, MG-254, MG-254, MG-254, MG-254, MG-254, MG-254, MG-255, MG-255, MG-256, MG-256, MG-256, MG-264	Arapça (AİS)	Basit	Beyaz tenli kadın (AİS).
Hüsne	1	MG-232	Arapça (KL)	Basit	En güzel, pek güzel (KL)
İkram	4	MG-125, MG-125, MG-194, MG-194	Arapça (AİS)	Basit	1. Hürmet etme, saygı gösterme. 2. Ağır lama. 3. Bir şeyi hediye etme (AİS).
İsmihan	1	MG-126	Arapça+Türkçe (Köse, 2019: 174)	Birleşik	İsmi hükümdar ismi gibi olan (Köse, 2019: 174).
Kagüneş	1	MG-304	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Kaynaklarda böyle bir isme rastlanmamakla birlikte “zevceti’s-seyyib” ifadesinden bir kadın adı olduğu anlaşılmaktadır.
Kamiha	1	MG-178	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
Kamile	1	MG-197	Arapça (KL)	Basit	1. Bütün, tam, eksiksiz. 2. Kemale ermiş, olgun. 3. Yaşını başını almış, terbiyeli, görgülü. 4. Geniş bilgili kimse (Devellioğlu, 2012: 559) anlamlarındaki <i>Kâmil</i> sözcüğünün kadın ismi olarak kullanılan veya tamlamalarda ortaya çıkan aynı anlama gelen müennes şekli (KL).
Lazançiye	1	MG-265	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
Lenbane	2	MG-187, MG-187	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Zımmiye adıdır (Güney, 2011: 187).
Lisane	1	MG-227	Arapça (GTS)	Basit	Dil (GTS) anlamındaki <i>lisan</i> sözcüğü müennes hâle getirilerek kadın ismi olmuştur.
Maruza	1	MG-244	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
Marya	1	MG-284	İbranice (Hanks vd., https://www.oxfordreference.com/(ET:26.05.2021))	Basit	<i>Maria</i> isminin okunuşunun yazıya geçirildiği görülmektedir. <i>Maria</i> , <i>Mary</i> isminin Latince biçimidir. İbranice <i>Mariam</i> yani <i>Meryem</i> isminden gelmektedir (Hanks vd., https://www.oxfordreference.com/(ET:26.05.2021)).
Maryon	2	MG-159, MG-159	İbranice (Hanks vd.,	Basit	Orijinalinin <i>Marion</i> olması kuvvetle muhtemeldir. Okunduğu gibi yazıya geçirilmiştir. <i>Originally a</i>

			https://www.oxfordreference.com/(ET: 26.05.2021)		<i>medieval French diminutive form of Marie</i> ifadesinden anlaşılacağı üzere <i>Marie</i> isminin Fransızca biçimidir. Hepsinin kökeninin <i>Mariam</i> ismine dayandığı görülmektedir (Hanks vd., https://www.oxfordreference.com/(ET: 26.05.2021)).
Melek	1	MG-276	Arapça (AİS)	Basit	Allah'ın nurdan yarattığı varlıklar, Allah'ın emirlerine eksiksiz itaat eden varlıklar. 2. Güzel huylu kimse (AİS).
Melencet	1	MG-240	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
Melike	2	MG-219, MG-268	Arapça (AİS)	Basit	Kadın hükümdar, hükümdar karısı (AİS).
Meryem	14	MG-131, MG-131, MG-155, MG-233, MG-255, MG-255, MG-263, MG-263, MG-263, MG-275, MG-281, MG-287, MG-301, MG-301	İbranice (AİS)	Basit	İbadete düşkün kimse (AİS); Hz. İsa'nın annesi (KAS).
Meşkure	1	MG-315	Arapça (KL)	Basit	Meşkür sözcüğünün kadın ismi olarak kullanılan veya tamlamalarda ortaya çıkan aynı anlamdaki müennes şeklidir (KL); Meşkür şükür ve teşekkür layık olan, övülmüş, beğenilmiş anlamlarına gelmektedir (KL).
Mihir	1	MG-190	Arapça (GTS)	Basit	Müslüman bir erkeğin nikâh esnasında karısına vermeyi kabul ettiği mal veya para (GTS) anlamındaki sözcüğün kadın ismi olarak verildiği görülmektedir.
Mihriban	1	MG-143	Farsça (AİS)	Basit	Şefkatli, merhametli, güler yüzlü, yumuşak huylu kimse (AİS).
Mihriman	1	MG-133	Farsça (AİS)	Basit	Kaynaklarda <i>Mihriman</i> adına rastlanmamakla birlikte sözcük <i>Mihriban</i> olarak değerlendirildiğinde b > m değişikliğine uğradığı veya "güneş ile ay" anlamındaki <i>Mihrimah</i> isminin kastedildiği söylenebilir (KAS).
Miyase	9	MG-132, MG-132, MG-132, MG-132, MG-132, MG-142, MG-145, MG-249, MG-249	Farsça (KL)	Basit	Miyanser isminin kısaltılmış hâlidir. Kemer bağlanacak yer anlamındaki miyan ile baş, kafa anlamındaki ser sözcüğünün birleşmesiyle oluşmuştur. Başa takılan kemer ile kastedilen bir çeşit taçtır (KL).
Mukalibe	2	MG-184, MG-184	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Zımmiye adıdır (Güney, 2011: 184).
Mükerrem	1	MG-277	Arapça (AİS)	Basit	Aziz, saygıdeğer, hürmet edilecek kimse (AİS).
Mürüvvet	2	MG-208, MG-282	Arapça (AİS)	Basit	İnsanlık, mertlik, yiğitlik, iyilikseverlik (AİS).
Narin	1	MG-234	Farsça (AİS)	Basit	İnce, zarif ve zayıf yapılı, nazik (AİS).
Nazende	2	MG-225, MG-225	Farsça (AİS)	Basit	Nazlı, hoş ve şuh edalı (AİS).
Nazlı	1	MG-274	Farsça+Türkçe (GTS)	Türemiş	Naz yapan, kendini ağırdan satan, cilveli (AİS).
Nefise	1	MG-123	Arapça (AİS)	Basit	Hoşa giden, en güzel, çok beğenilen (AİS).
Neslihan	9	MG-122, MG-122, MG-122, MG-127, MG-127, MG-157, MG-158, MG-158, MG-181	Arapça+Türkçe (Köse, 2019:	Birleşik	Han soyundan gelen, soylu kimse (Köse, 2019: 176).

			176)		
Nezâket	3	MG-247, MG-247, MG-247	Farsça (AİS)	Basit	Naziklik, zarıflık, incelik (AİS).
Nihad	1	MG-162	Farsça (AİS)	Basit	Tabiat, huy, yaratılış, kişilik (AİS) anlamındaki sözcük kadın ismi olarak kullanılmıştır.
Pakize	1	MG-129	Farsça (AİS)	Basit	Temiz, saf, lekesiz (AİS).
Paşe	1	MG-242	Kökeni belli değildir (KL)	Basit	<i>Paşa</i> sözcüğünün bozulmuş hâli olabilir. Sözcüğün bir zimmiye özel ad olduğu görülmektedir. Nitekim <i>paşa</i> , savaşçılara ve dinî niteliği olan kimselere saygı için kullanılan, resmî olmayan bir unvandır. Bu unvanın kadınlar için de kullanılmış olması <i>paşe~paşa</i> arasında ilişki kurulabilmesini sağlamaktadır (KL).
Payzar	2	MG-270, MG-270	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
Peymane	4	MG-231, MG-231, MG-231, MG-231	Farsça (AİS)	Basit	Büyük kadeh, şarap bardağı (AİS).
Pirnaz	1	MG-228	Farsça (KL)+Farsça (AİS)	Basit	Tespit edilememiştir.
Rabia	11	MG-124, MG-187, MG-197, MG-198, MG-198, MG-252, MG-266, MG-266, MG-300, MG-300, MG-300	Arapça (KL)	Basit	1. Dördüncü. 2. Salisenin altmışta biri. 3. Osmanlılar'da yüzbaşına denk rütbe (KL).
Rahime	3	MG-147, MG-238, MG-296	Arapça (AİS)	Basit	Hafif bir ses tonuyla, latif bir şekilde konuşan kadın (AİS).
Raziye	7	MG-157, MG-194, MG-296, MG-304, MG-305, MG-305, MG-307	Arapça (AİS)	Basit	Kabul eden, rıza gösteren, boyun eğen kimse (AİS).
Resile	1	MG-290	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
Reyhan	1	MG-265	Arapça (GTS)	Basit	Fesleğen (GTS).
Rodana/ Rodama(i)/ Radon(a)	9	MG-192, MG-192, MG-192, MG-192, MG-192, MG-250, MG-250, MG-250, MG-250	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
Rovsatana	2	MG-180, MG-180	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
Rudaye	1	MG-139	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
Rudestane/ Rodestana	3	MG-244, MG-244, MG-302	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
Rukiye	4	MG-154, MG-173, MG-202, MG-253	Arapça (AİS)	Basit	Büyüleyici, efsunlu (AİS).
Ruzefzun	1	MG-204	Farsça+Farsça (KL)	Basit	Ömür uzatan, ömrü arttıran (KL).
Safiy(y)e	6	MG-132, MG-132, MG-132, MG-231, MG-327, MG-327	Arapça (AİS)	Basit	Katıksız, halis, temiz, saf olma durumu (AİS).
Sâime/ Sayime	9	MG-192, MG-193, MG-214, MG-239, MG-253,	Arapça (KL)	Basit	<i>Sâim</i> kelimesinin kadın ismi olarak kullanılan veya

		MG-253, MG-253, MG-254, MG-277			tamlamalarda ortaya çıkan müennes şekli olup oruç tutan kimse, oruçlu demektir (KL).
Sâkine	9	MG-146, MG-146, MG-146, MG-154, MG-159, MG-159, MG-159, MG-159	Arapça (AİS)	Basit	1. Hareketsiz, durgun, sessiz. 2. Heyecanı veya kızgınlığı olmayan kimse (AİS).
Saliha	12	MG-134, MG-135, MG-135, MG-139, MG-140, MG-176, MG-217, MG-263, MG-269, MG-269, MG-286, MG-299	Arapça (KL)	Basit	<i>Salih</i> kelimesinin kadın ismi olarak kullanılan veya tamlamalarda ortaya çıkan aynı anlamdaki müennes şekli olup dinin emir ve yasaklarına uyan, iyi ahlak sahibi kimse demektir (AİS).
Salime	2	MG-140, MG-176	Arapça (AİS)	Basit	<i>Salim</i> kelimesinin kadın ismi olarak kullanılan veya tamlamalarda ortaya çıkan müennes şekli olup sağlam, sıhhatli, eksiği bulunmayan kimse demektir (KL).
Saniye	3	MG-317, MG-317, MG-317	Arapça (AİS)	Basit	Bir dakikanın veya derecenin altmışta biri (AİS); Osmanlı Devleti'nde askerî rütbelerden biri olan miralaya denk mülkî rütbe (KL) gibi anlamlara gelen <i>Saniye</i> sözcüğü kadın ismi olarak verilmiştir.
Sare	2	MG-269, MG-269	İbranice (Hanks vd., https://www.oxfordreference.com/(ET: 26.05.2021))	Basit	İsmi orijinali <i>Sarah</i> olup okunuşunun yazıya geçirildiği görülmektedir. <i>Sarah</i> , Hz. İbrahim'in karısı ve Hz. İshak'ın annesinin adıdır (Hanks vd., https://www.oxfordreference.com/(ET: 26.05.2021)).
Semir Yani/ Sameryani/ Semirani/ Simriyani	10	MG-152, MG-152, MG-152, MG-152, MG-153, MG-171, MG-171, MG-209, MG-244, MG-244	Arapça (Nişanyan, https://turkadlar.com/?c=&ad=samir (ET: 22.06.2021); Yunanca (Nişanyan, https://turkadlar.com/?c=&ad=yani (ET: 22.06.2021))	Basit	Semir, “meyve veren” demektir (Nişanyan, https://turkadlar.com/?c=&ad=samir (ET: 22.06.2021); Yunanca <i>Ioannis</i> isminin telaffuz biçiminin yazıya geçirildiği görülmektedir. <i>Ioannes</i> , İbranicede <i>Johanan</i> şeklinde geçmekte olup “Tanrı lütüfkârdır” anlamına gelmektedir (Hanks vd., https://www.oxfordreference.com/(ET: 26.05.2021) ; Nişanyan, https://turkadlar.com/?c=&ad=yani (ET: 22.06.2021).
Sermord	1	MG-124	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
Sofya	2	MG-171, MG-297	Yunanca (Hanks vd., https://www.oxfordreference.com/(ET: 26.05.2021))	Basit	İsmi orijinali <i>Sophia</i> olup okunduğu şekilde yazıya geçirildiği görülmektedir. <i>From the Greek word meaning 'wisdom'</i> ifadesinden anlaşılacağı üzere Yunanca kökenli olan sözcük “bilgelik” anlamına gelmektedir (Hanks vd., https://www.oxfordreference.com/(ET: 26.05.2021)).

Sümbüle	1	MG-236	Arapça (KL)	Basit	Başak (KL).
Şeker	1	MG-165	Farsça (GTS)	Basit	Sevimli, cana yakın, güzel (GTS).
Tamaryani	5	MG-180, MG-180, MG-180, MG-180, MG-181	İbranice (Hanks vd., https://www.oxfordreference.com/(ET: 26.05.2021)+ Yunanca (Nişanyan, https://turkadar.com/?c=&ad=yani (ET: 22.06.2021))	Basit	İbranicede <i>Tamar</i> , “hurma ağacı” anlamındadır (Hanks vd., https://www.oxfordreference.com/(ET: 26.05.2021); Yunanca <i>Ioannis</i> isminin telaffuz biçiminin yazıya geçirildiği görülmektedir. <i>Ioannes</i> , İbranice’de <i>Johanan</i> şeklinde geçmekte olup “Tanrı lütufkârdır” anlamına gelmektedir (Hanks vd., https://www.oxfordreference.com/(ET: 26.05.2021); Nişanyan, https://turkadar.com/?c=&ad=yani (ET: 22.06.2021)).
Tasula	1	MG-215	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
Telasini	1	MG-222	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
Tufan	1	MG-127	Arapça (AİS)	Basit	Çok şiddetli yağmur ve fırtına (AİS).
Uğur	1	MG-236	Türkçe (KL)	Basit	İnsana iyilik getirdiğine inanılan belirti, iyi nitelik, talih, şans (GTS).
Ümmihan/ Ümmühâni	5	MG-125, MG-126, MG-126, MG-126, MG-201	Arapça+Türkçe (Köse, 2019: 177)	Birleşik	Padişah, hakan, hükümdar annesi (Köse, 2019: 177).
Ümran	1	MG-291	Arapça (AİS)	Basit	1. Bayındırlık, mamurluk. 2. Uygarlık, ilerleme. 3. Refah ve mutluluk (AİS).
Üzükati	1	MG-135	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
Yadigâr	1	MG-274	Farsça (AİS)	Basit	Bir kimseyi ya da bir olayı hatırlatan şey veya bu şeyden kalan hatıra (AİS).
Yani	35	MG-127, MG-127, MG-128, MG-129, MG-139, MG-152, MG-152, MG-158, MG-164, MG-164, MG-195, MG-195, MG-195, MG-195, MG-195, MG-196, MG-205, MG-209, MG-209, MG-209, MG-210, MG-210, MG-211, MG-227, MG-230, MG-257, MG-257, MG-259, MG-259, MG-260, MG-260, MG-294, MG-308, MG-327, MG-327	Yunanca (Nişanyan, https://turkadar.com/?c=&ad=yani (ET: 22.06.2021))	Basit	Yunanca <i>Ioannis</i> isminin telaffuz biçiminin yazıya geçirildiği görülmektedir. <i>Ioannes</i> , İbranicede <i>Johanan</i> şeklinde geçmekte olup “Tanrı lütufkârdır” anlamına gelmektedir (Hanks vd., https://www.oxfordreference.com/(ET: 26.05.2021); Nişanyan, https://turkadar.com/?c=&ad=yani (ET: 22.06.2021)).
Yasemin	1	MG-301	Farsça (AİS)	Basit	Zeytingillerden olup güzel kokan, beyaz veya sarı renkte çiçek açan sarılğan bir ağaç (AİS).
Yeter	1	MG-204	Türkçe+Türkçe (KL)	Türemiş	Sonuncu olması istenen çocuklara verilen isim (AİS).

Zahide	1	MG-273	Arapça (KL)	Basit	<i>Zahit</i> kelimesinin kadın ismi olarak kullanılan veya tamlamalarda ortaya çıkan müennes şeklidir (KL). <i>Zahit</i> , gûnahtan kaçan ve Allah korkusuyla dünya nimetlerinden el çeken kimse demektir (AİS).
Zakiye	5	MG-129, MG-129, MG-129, MG-130, MG-130	Arapça (AİS)	Basit	Zekâ sahibi, anlayışlı kimse (AİS).
Zebano	1	MG-168	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
Zeyneb	7	MG-229, MG-229, MG-229, MG-229, MG-229, MG-246, MG-247	Arapça (AİS)	Basit	Değerli taşlar, mücevherler (AİS).
Ziyade	2	MG-130, MG-130	Arapça (KL)	Basit	Fazla, çok (KL) anlamındaki sözcük kadın ismi olarak kullanılmıştır.
Zukin	1	MG-250	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
Zülfü	1	MG-229	Arapça (AİS)	Basit	Zülfikar isminin kısaltılmış hâlidir. Kadın ismi olarak kullanılmıştır. Dolayısıyla kılıcın kabzasına iliştilen süs (AİS) anlamına gelmesi mümkündür.
Özel İsim	Sıklığı	Kaynağı	Kökeni	Yapısı	Anlamı
Kişi Adları					
Unvan ve Lakaplar					
(El-)Ekâbir	3	MG-148, MG-174, MG-174	Arapça (GTS)	Basit	<i>El takısı</i> diye adlandırılan <i>el-</i> sözcüğü, belirli olan isimlere eklenen bir harftir. Arapçada bir kelimenin isim olduğunun göstergesi bu harfleri almasıdır. Böylelikle belirsiz hâlden belirli bir hâle geçer. On beş kadar çeşidi olan bu takının eklendiği ismin okunuşunu, anlamını değiştirdiği belirtilmektedir. Türkçede ise bu harflerin bir karşılığı yoktur (Gürkan, 2004: 359, 374); Devlet büyükleri, ileri gelenler (GTS).
(El-)Hâc	124	MG-122, MG-122, MG-124, MG-124, MG-125, MG-127, MG-129, MG-129, MG-130, MG-130, MG-139, MG-139, MG-139, MG-140, MG-140, MG-145, MG-146, MG-149, MG-152, MG-159, MG-159, MG-164, MG-164, MG-168, MG-168, MG-169, MG-169, MG-169, MG-172, MG-173, MG-174, MG-174, MG-178, MG-178, MG-184, MG-184, MG-186, MG-186, MG-187, MG-187, MG-187, MG-188, MG-190, MG-193, MG-193, MG-193, MG-193, MG-198, MG-198, MG-203, MG-203, MG-203, MG-205, MG-206, MG-208,	Arapça (KL)	Basit	Hacı olmuş kişilerin isimlerinin başına konan unvan (Erkan, 2019: 428).

		MG-209, MG-209, MG-213, MG-215, MG-215, MG-215, MG-218, MG-218, MG-219, MG-220, MG-221, MG-221, MG-222, MG-225, MG-226, MG-226, MG-229, MG-232, MG-238, MG-238, MG-242, MG-247, MG-250, MG-252, MG-254, MG-257, MG-257, MG-259, MG-261, MG-262, MG-262, MG-266, MG-267, MG-269, MG-270, MG-271, MG-271, MG-273, MG-274, MG-276, MG-278, MG-279, MG-279, MG-280, MG-283, MG-286, MG-290, MG-291, MG-291, MG-291, MG-298, MG-298, MG-298, MG-298, MG-298, MG-298, MG-300, MG-302, MG-303, MG-304, MG-306, MG-307, MG-307, MG-315, MG-327, MG-327, MG-330, MG-333, MG-341			
(El-)Hafız	16	MG-148, MG-154, MG-156, MG-169, MG-176, MG-178, MG-181, MG-185, MG-185, MG-189, MG-198, MG-244, MG-281, MG-281, MG-296, MG-297	Arapça (GTS)	Basit	Koruyan, ezberleyen anlamındadır ve Kur'an-ı Kerim'in tamamını ezberleyen kimseye verilen unvandır. Osmanlı döneminde hafızlık müessesesi ve hafızlar büyük önem görmüştür. Keza bugün de böyledir (Bozkurt, 1997: 74, 76).
(El-)Hâtib	19	MG-150, MG-151, MG-156, MG-176, MG-181, MG-212, MG-218, MG-269, MG-270, MG-278, MG-278, MG-279, MG-281, MG-289, MG-295, MG-296, MG-296, MG-297, MG-304	Arapça (GTS)	Basit	Bir topluluk karşısında etkileyici konuşma yapabilen, hitap etme becerisi yüksek kişilere verilen bir unvandır. Hâtib, Cuma ve bayram namazları başta olmak üzere bazı ibadet ve merasimlerde konuşmalar yapar. Hatibin giyim kuşamının düzgün olması, güzel konuşması, cemaatle iletişime geçebilmesi, güven verici olması gerekir (Baktır, 1998: 425).
(El-)Kadı	34	MG-144, MG-201, MG-244, MG-268, MG-271, MG-272, MG-272, MG-272, MG-286, MG-288, MG-288, MG-315, MG-317, MG-319, MG-323, MG-323, MG-325, MG-326, MG-328, MG-328, MG-328, MG-328, MG-328, MG-328, MG-328, MG-328, MG-328, MG-328, MG-329, MG-330, MG-330, MG-330, MG-331, MG-332, MG-334	Arapça (GTS)	Basit	İnsanlar arasında meydana gelen anlaşmazlıkları ve davaları şer'î hükümlere göre çözümlemek için tayin edilen görevli kişilere verilen bir unvandır. Bugünün hâkimidir (Atar, 2001: 66).
(El-)Kâtib	64	MG-126, MG-127, MG-129, MG-131, MG-132, MG-133, MG-137, MG-137, MG-138, MG-138, MG-142, MG-142, MG-142, MG-145, MG-156, MG-161, MG-162, MG-164, MG-165, MG-166, MG-175, MG-176, MG-178, MG-186, MG-186, MG-188, MG-189, MG-195, MG-196, MG-199, MG-199, MG-199, MG-204, MG-207, MG-207, MG-213, MG-214, MG-219, MG-220, MG-231, MG-233, MG-234, MG-244, MG-245, MG-245,	Arapça (GTS)	Basit	Arapça, "yazmak" anlamındaki <i>ketb</i> fiilinden gelen <i>kâtib</i> sözcüğü, "yazı işleriyle uğraşan kimse, sekreter, yazıcı; bilgili kişi, noter" gibi anlamlara sahiptir (Küçükkaşcı, 2002: 49). Osmanlı bürokrasisinde önemli sayılabilecek miktarda kâtip çalışmaktaydı. Bürokraside işlerin yürütülmesi açısından en önemli rol kâtiplerindi: Devlet yazışmaları onların elinden çıkar, devletin her türlü sırrına vâkıf olurlardı. Bu yüzden de kâtiplik mesleğine büyük önem verilirdi (Afyoncu; Ahışalı, 2002: 53).

		MG-253, MG-261, MG-268, MG-273, MG-274, MG-278, MG-281, MG-286, MG-286, MG-287, MG-287, MG-291, MG-294, MG-297, MG-298, MG-299, MG-299, MG-309, MG-311			
(El-)Kitâb	5	MG-151, MG-169, MG-178, MG-178, MG-300	Arapça (GTS)	Basit	Metinlerde yalnızca beş kez geçen <i>(el-)kitâb</i> sözcüğü dikkat çekicidir. Bununla ilgili birkaç varsayım ileri sürülebilir: Metinlerde <i>el-kâtib</i> şeklinde yazılan sözcük yanlış okunmuş olabilir. Metinlerde <i>el-kitâb</i> biçiminde yazıldığı düşünüldüğünde belirli bir kitaptan söz edilerek ona sahip olan kişi ile anılmış olabilir. Bu kitabın dava, mahkeme olduğu da söylenebilir. Zira metinlerde sık sık <i>târih-i kitâb</i> tamlaması geçmektedir.
(El-)Muhzır	26	MG-156, MG-156, MG-205, MG-207, MG-209, MG-211, MG-228, MG-228, MG-228, MG-231, MG-231, MG-236, MG-236, MG-237, MG-266, MG-275, MG-282, MG-284, MG-285, MG-285, MG-285, MG-301, MG-304, MG-307, MG-307, MG-315	Arapça (GTS)	Basit	“Huzura getiren, hazır bulunduran” gibi anlamlara sahiptir. Mahkemelerde davalı ve davacıyı mahkeme huzuruna çağırmakla görevli yüksek rütbeli bir yeniçeri kumandanının unvanıdır. Mahkemedeki asayişin temini de muhızırın görevleri arasındadır (Ahışhalı, 2006: 85).
(El-)Müezzin	28	MG-127, MG-138, MG-141, MG-143, MG-148, MG-150, MG-157, MG-177, MG-190, MG-219, MG-219, MG-243, MG-258, MG-266, MG-267, MG-268, MG-269, MG-270, MG-273, MG-276, MG-277, MG-277, MG-291, MG-291, MG-327, MG-327, MG-340, MG-340	Arapça (GTS)	Basit	Çağrıda bulunan, ezan okuyan kimse anlamındadır. Osmanlı Devleti’nde din hizmetlerinin yürütülmesi noktasında önemli yeri olan Müezzin, imamın yardımcısı konumundaydı (Küçükbaşcı, 2006:491, 493).
Abacızâde	1	MG-144	Arapça+Farsça (GTS)	Basit	Abacı oğlu, evladı (Türkçe Sözlük, 1998a: 2493).
Abdalzâde	2	MG-232, MG-275	Arapça+Farsça (KL)	Basit	Derviş oğlu (GTS).
Acem	1	MG-201	Arapça (Ayverdi, 2010: 4)	Basit	1. Arapların kendi ırklarından olmayanlara verdiği isim. 2. Arapların ilk Müslüman ettikleri kavim İranlılar olduğundan Arap olmayanlar için kullanılan Acem sözü İranlılara ad olmuştur (Ayverdi, 2010: 4).
Acem(i) Oğlanı	8	MG-318, MG-318, MG-319, MG-319, MG-319, MG-320, MG-333, MG-348	Arapça (GTS); Türkçe (KL)	Basit; Basit	Yeniçeri ocağında yetiştirilmek üzere tutsaklardan veya Hristiyanlardan devşirme yoluyla toplanan çocuk (GTS).
Ağa	174	MG-122, MG-123, MG-127, MG-127, MG-127, MG-127, MG-128, MG-128, MG-133, MG-133, MG-134, MG-135, MG-136, MG-137, MG-137, MG-138, MG-138, MG-141, MG-143, MG-143, MG-143, MG-145, MG-146, MG-147, MG-147, MG-148, MG-148, MG-148, MG-151, MG-151, MG-152, MG-156, MG-157, MG-163, MG-164,	Moğolca (Sümer, 1988: 451-452)	Basit	Moğolca “ağabey” anlamındaki <i>aka</i> sözcüğünden gelen <i>ağa</i> kelimesi itibarlı emirlere, âmirler, yörelerin idaresini eline almış kişilere verilen bir unvanıdır. Osmanlıda özellikle askerî teşkilatta en çok kullanılan unvanlardan birisidir. Ağalar; paşa ve beylerden sonra gelen, önemli bir konumda bulunan kimselerdir (Sümer, 1988: 451-452).

		MG-165, MG-165, MG-165, MG-165, MG-166, MG-166, MG-168, MG-168, MG-170, MG-171, MG-171, MG-172, MG-174, MG-177, MG-178, MG-178, MG-178, MG-179, MG-179, MG-180, MG-181, MG-182, MG-182, MG-184, MG-184, MG-184, MG-185, MG-185, MG-187, MG-188, MG-188, MG-188, MG-188, MG-190, MG-191, MG-195, MG-195, MG-198, MG-199, MG-203, MG-203, MG-203, MG-204, MG-204, MG-204, MG-211, MG-212, MG-212, MG-212, MG-212, MG-213, MG-213, MG-213, MG-213, MG-213, MG-214, MG-215, MG-215, MG-215, MG-215, MG-217, MG-217, MG-217, MG-217, MG-217, MG-217, MG-218, MG-218, MG-222, MG-224, MG-224, MG-225, MG-225, MG-232, MG-233, MG-233, MG-235, MG-235, MG-235, MG-235, MG-235, MG-242, MG-243, MG-245, MG-253, MG-253, MG-253, MG-256, MG-261, MG-261, MG-264, MG-265, MG-265, MG-266, MG-269, MG-269, MG-270, MG-271, MG-271, MG-275, MG-277, MG-278, MG-278, MG-282, MG-282, MG-288, MG-289, MG-289, MG-289, MG-291, MG-292, MG-300, MG-300, MG-305, MG-306, MG-306, MG-306, MG-306, MG-307, MG-314, MG-318, MG-322, MG-322, MG-322, MG-323, MG-323, MG-323, MG-323, MG-323, MG-323, MG-328, MG-328, MG-328, MG-340, MG-340, MG-342, MG-349, MG-350, MG-350, MG-354, MG-354			
Ahi Baba	3	MG-124, MG-160, MG-168	Arapça (KL); Türkçe (KL)	Basit; Basit	1. Ahilik Ocağı'na mensup olan kimse. 2. Osmanlılarda zaviyelerde şeyh makamında olan kimse. 3. Arkadaş, dost. 4. Cömert, eli açık kimse (KL) anlamına gelen Ahi sözcüğü Baba ile birlikte unvan olarak kullanılmaktadır. Bir şehirde ne kadar esnaf varsa her birinin ayrı ayrı başkanları olup en büyüğüne Ahî Baba denirdi (Kazıcı, 1988: 527).
Alaca	1	MG-258	Türkçe+Türkçe (KL)	Türemiş	1. Karışık renkli, açıklı koyulu. 2. Karışık, aynı cinsten olmayan (KL).
Alaybeyi	2	MG-309, MG-311	Bizans Yunancası+Türkçe (KL)	Birleşik	1. Eskiden jandarma alay kumandanına verilen isim. 2. Zeamet sahibi olan ve vilâyet sipahilerinin başı olan kimse (KL).
Ali zâde	1	MG-307	Arapça (Türkçe Sözlük, 1998a:	Basit	Babasının ismi Ali olan kimsenin oğlu, evladı ya da soyu yüce, yüksek olan anlamlarındadır (KL).

			84)+Farsça (KL)		
Arab	1	MG-273	İbranice (Yıldız; 1991: 272) veya Arapça (KL)	Basit;	İbranice “kara ülkesi” veya “step” anlamındaki <i>Arabha</i> isminden geldiğini ileri sürenler olduğu gibi, göçebelerin hayatını ifade eden <i>Erebhe</i> ismine bağlayan görüşler de vardır. Ayrıca <i>Arap</i> kelimesinin çöl, çölde yaşayan kimse anlamına geldiğini kabul edenler de vardır (Yıldız, 1991: 272).
Arabacı-zâde	1	MG-273	Türkçe+Farsça (KL)	Basit	Mesleği veya unvanı at arabası sürmekle ilgili olan kimsenin oğlu, evladı (KL).
Ayan-zâde	1	MG-145	Arapça+Farsça (KL)	Basit	Babasının mesleği ayanlık yani kadılar ve valilere karşı halkın vekillliğini yapmak olan kimsenin oğlu, evladı (KL).
Ayvalı	1	MG-147	Farsça+Türkçe (KL)	Türemiş	Ayvalı, Sivas veya Samsun’a bağlı bir yerdir (Sezen, 2017: 70); Bu isimle birlikte anılan kişinin, Sivas’ın veya Samsun’un Ayvalı isimli yerinden olduğu söylenebilir.
Aza	1	MG-139	Arapça (GTS)	Basit	Üye (GTS).
Baba	3	MG-146, MG-168, MG-188	Türkçe (KL)	Basit	Bazı mutasavvıflara, tarikat şeyhlerine ve halifelere verilen bir unvandır. Tasavvufi çevrelerin dışında çeşitli meslek grupları arasında da kullanılmıştır (Uludağ, 1991: 365-366).
Baçrazâde	1	MG-284	Tespit edilememiştir+Farsça (KL)	Basit	Tespit edilememiştir.
Bani	1	MG-303	Arapça (KL)	Basit	1. Bir yapıyı inşa eden, ettiren kimse. 2. Kuran, kurucu, tesis eden kimse (KL).
Başbuğ	1	MG-318	Türkçe+Türkçe (KL)	Birleşik	Başkumandan, başkan, reis, lider (KL); Aşiret beyi (Halaçoğlu, 1992: 119).
Bayezid-zâde	1	MG-162	Farsça+Arapça (Bilgili, 2015: 124)+Farsça (KL)	Basit	Bayezid isimli kişinin oğlu, evladı
Baykara	1	MG-144	Arapça (AİS)	Basit	1. Helak olma, mahvolma. 2. Böbürlenerek yürüme. 3. Çok mala sahip olma (AİS).
Bayramoğlu	1	MG-167	Türkçe+Türkçe (KL)	Birleşik	Bayram isimli kişinin oğlu, evladı (KL).
Bazarbaşı	1	MG-200	Farsça+Türkçe (KL)	Birleşik	Pazar kâhyası, çarşı ağası (KL).
Bazarbaşı	1	MG-204	Farsça+Türkçe (KL)	Birleşik	<i>Bazarbaşı</i> ifadesine kaynaklarda rastlanmamakla birlikte sözcüğün <i>pazarbaşı</i> olması kuvvetle

					muhtemeldir. <i>Pazarbaşı</i> ; pazar kâhyası, çarşı ağası anlamlarına gelmektedir (KL).
Bekir-zâde	1	MG-333	Arapça (AİS)+Farsça (GTS)	Basit	Bekir isimli kişinin oğlu, evladı.
Beleş Oğlu	1	MG-242	Arapça+Türkçe (KL)	Birleşik	Lakabı karşılıksız, emeksiz, parasız elde edilen şey anlamındaki beleş olan kimsenin oğlu, evladı (GTS).
Berberzâde	8	MG-200, MG-203, MG-206, MG-221, MG-243, MG-250, MG-251, MG-280	İtalyanca+Farsça (KL)	Basit	Saç ve sakal kesmeyi meslek edinmiş kimsenin oğlu, evladı (KL).
Beşe	1016	MG-122, MG-123, MG-124, MG-124, MG-124, MG-124, MG-124, MG-124, MG-124, MG-125, MG-125, MG-125, MG-125, MG-126, MG-127, MG-127, MG-127, MG-127, MG-128, MG-128, MG-128, MG-128, MG-129, MG-129, MG-129, MG-129, MG-130, MG-130, MG-130, MG-130, MG-130, MG-130, MG-130, MG-131, MG-131, MG-131, MG-131, MG-131, MG-131, MG-131, MG-131, MG-131, MG-132, MG-132, MG-132, MG-132, MG-133, MG-134, MG-134, MG-134, MG-134, MG-134, MG-134, MG-136, MG-136, MG-136, MG-136, MG-137, MG-137, MG-137, MG-137, MG-138, MG-138, MG-138, MG-139, MG-139, MG-139, MG-139, MG-139, MG-139, MG-139, MG-139, MG-140, MG-140, MG-141, MG-141, MG-141, MG-141, MG-141, MG-142, MG-142, MG-142, MG-143, MG-143, MG-143, MG-144, MG-144, MG-144, MG-144, MG-144, MG-144, MG-144, MG-145, MG-145, MG-145, MG-145, MG-145, MG-145, MG-145, MG-145, MG-145, MG-145, MG-145, MG-145, MG-146, MG-146, MG-146, MG-146, MG-146, MG-146, MG-146, MG-146, MG-147, MG-147, MG-147, MG-147, MG-147, MG-147, MG-147, MG-147, MG-147, MG-147, MG-147, MG-148, MG-148, MG-148, MG-148, MG-148, MG-149, MG-149, MG-149, MG-149, MG-150, MG-150, MG-150, MG-150, MG-150, MG-150, MG-151, MG-152, MG-152, MG-152, MG-152, MG-152, MG-152, MG-152, MG-153, MG-153, MG-153, MG-153, MG-153, MG-154, MG-154, MG-155, MG-155, MG-156, MG-157, MG-157, MG-157, MG-158, MG-158, MG-158, MG-158, MG-158, MG-158, MG-158, MG-158, MG-159, MG-159, MG-159, MG-159, MG-160,	Türkçe (Açık, 2016: 54)	Basit	Şeriye sicillerinde çokça karşılaşılan bir unvandır. Sözcük ilk başlarda yeniçeriler, cebeciler ve topçular tarafından kullanılan bir unvan iken zamanla hemen bütün Trabzon halkının kullandığı bir unvan hâline gelmiştir. Hatta birçok örnekte aynı kişi bazen beşe unvanı ile bazen de unvansız bir şekilde geçmektedir. O hâlde <i>beşe</i> unvanı askerî sınıfı yansıtmaya noktasında işlevini özellikle 17. yüzyıldan sonra yitirmiştir (Açık, 2016: 54).

		MG-201, MG-202, MG-202, MG-204, MG-204, MG-204, MG-204, MG-205, MG-206, MG-206, MG-206, MG-207, MG-208, MG-208, MG-208, MG-208, MG-208, MG-210, MG-212, MG-213, MG-213, MG-213, MG-213, MG-214, MG-214, MG-215, MG-215, MG-215, MG-215, MG-215, MG-215, MG-215, MG-216, MG-217, MG-217, MG-217, MG-217, MG-218, MG-219, MG-219, MG-220, MG-220, MG-220, MG-222, MG-222, MG-222, MG-223, MG-223, MG-223, MG-223, MG-223, MG-223, MG-223, MG-224, MG-224, MG-224, MG-224, MG-225, MG-225, MG-226, MG-226, MG-226, MG-226, MG-227, MG-228, MG-229, MG-231, MG-231, MG-231, MG-232, MG-232, MG-233, MG-233, MG-233, MG-233, MG-234, MG-234, MG-235, MG-235, MG-237, MG-238, MG-238, MG-238, MG-238, MG-238, MG-239, MG-239, MG-239, MG-240, MG-240, MG-241, MG-241, MG-243, MG-244, MG-245, MG-245, MG-246, MG-246, MG-247, MG-247, MG-248, MG-249, MG-249, MG-249, MG-249, MG-249, MG-249, MG-250, MG-253, MG-253, MG-254, MG-254, MG-254, MG-255, MG-256, MG-256, MG-257, MG-257, MG-257, MG-258, MG-260, MG-260, MG-260, MG-260, MG-260, MG-260, MG-261, MG-261, MG-261, MG-261, MG-261, MG-261, MG-261, MG-261, MG-262, MG-263, MG-263, MG-263, MG-263, MG-263, MG-263, MG-263, MG-264, MG-264, MG-264, MG-264, MG-264, MG-264, MG-265, MG-265, MG-265, MG-265, MG-265, MG-266, MG-266, MG-266, MG-266, MG-266, MG-268, MG-268, MG-269, MG-269, MG-269, MG-270, MG-271, MG-273, MG-273, MG-273, MG-273, MG-274, MG-274, MG-275, MG-277, MG-278, MG-278, MG-278, MG-278, MG-279, MG-279, MG-279, MG-280, MG-282, MG-283, MG-284, MG-286, MG-287, MG-287, MG-288, MG-288, MG-291, MG-293, MG-293, MG-293, MG-293, MG-294, MG-294, MG-294, MG-295, MG-295, MG-295, MG-295, MG-295, MG-295, MG-295, MG-296, MG-297, MG-298, MG-298, MG-298, MG-299,			
--	--	--	--	--	--

		MG-301, MG-304, MG-305, MG-307, MG-308, MG-308, MG-308, MG-309, MG-309, MG-313, MG-314, MG-316, MG-316, MG-321, MG-323, MG-323, MG-327, MG-328, MG-328, MG-329, MG-333, MG-334, MG-334, MG-335, MG-340, MG-340, MG-341, MG-341, MG-343, MG-343, MG-343, MG-344, MG-344, MG-344, MG-344, MG-344, MG-345, MG-345, MG-345, MG-345, MG-346, MG-349, MG-353, MG-353, MG-354			
Beylerbeyi	15	MG-309, MG-310, MG-313, MG-313, MG-313, MG-315, MG-316, MG-319, MG-322, MG-325, MG-325, MG-330, MG-331, MG-333, MG-334, MG-342, MG-344			
Bikri'l-Baliga	1	MG-157	Arapça+Arapça (KL)	Basit; Basit	Bülûğ çağına gelen, ergin ve erkek görmemiş olan kız (KL). Burada o kimsenin daha önce başkasıyla evlenmediği kastedilmektedir.
Birâdeş	1	MG-293	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
Boşnak	1	MG-247	Sırpça-Hırvatça (KL)	Basit	Bosna Eyaleti'nde yaşayan Müslüman Slav topluluğuna Osmanlılar tarafından verilen isim (Sancaktar, 2015: 28).
Bölükbaşı	16	MG-170, MG-257, MG-262, MG-262, MG-262, MG-262, MG-262, MG-262, MG-262, MG-273, MG-273, MG-279, MG-303, MG-325, MG-325, MG-325	Türkçe+Türkçe (KL)	Birleşik	Türkçe <i>bölmek</i> kökünden gelen <i>bölük</i> kelimesinin <i>baş</i> kelimesiyle birleşmesi sonucu oluşan <i>bölükbaşı</i> Osmanlı Devleti'nin idarî teşkilatında çeşitli sivil ve askerî zümrelerin şeflerine verilen unvandır (Özcan, 1992: 325).
Bölükbaşlu-zâde	1	MG-226	Türkçe+Türkçe (Özcan, 1992: 324)+Farsça (KL)	Basit	Babası bölükbaşı olan bir kimsenin oğlu, evladı.
Buçukzâde	1	MG-298	Türkçe (KL)+Farsça (GTS)	Basit	Babasının mesleği padişah adına camilerde fakirlere sadaka dağıtmak olan kimsenin oğlu, evladı (KL).
Bünyad	1	MG-188	Farsça (KL)	Basit	Esas, temel, yapı, bina (KL).
Câbî	6	MG-121, MG-123, MG-200, MG-201, MG-218, MG-224, MG-260	Arapça (Ayverdi, 2010: 179)	Basit	Vergi toplayan kişilere verilen bir unvandır. Eskiden haraç ve vergi toplayan kişilere Câbî denilirken Osmanlılarda daha çok vakıf gelirlerini toplayanlara bu unvan verilmiştir (İpşirli, 1992b: 529).
Cebeciler Ağası	1	MG-325	Moğolca+Türkçe (Kılıçarslan, 1993: 182);	Türemiş; Basit	Cebeciler ocağının idaresini eline alan, cebecilerin bağlı oldukları kimseye verilen unvan (Sümer, 1988: 451-452).

			Moğolca (Sümer, 1988: 451-452)		
Çavuş	216	MG-122, MG-125, MG-125, MG-125, MG-125, MG-126, MG-126, MG-127, MG-127, MG-130, MG-133, MG-133, MG-133, MG-133, MG-133, MG-133, MG-133, MG-133, MG-133, MG-134, MG-134, MG-134, MG-135, MG-135, MG-135, MG-135, MG-135, MG-135, MG-135, MG-135, MG-135, MG-135, MG-135, MG-136, MG-136, MG-136, MG-136, MG-136, MG-136, MG-136, MG-136, MG-136, MG-136, MG-137, MG-137, MG-137, MG-137, MG-138, MG-139, MG-141, MG-141, MG-143, MG-143, MG-143, MG-143, MG-143, MG-144, MG-144, MG-144, MG-144, MG-144, MG-147, MG-148, MG-148, MG-148, MG-150, MG-150, MG-150, MG-151, MG-154, MG-154, MG-156, MG-160, MG-162, MG-162, MG-162, MG-162, MG-162, MG-162, MG-162, MG-163, MG-163, MG-163, MG-163, MG-163, MG-163, MG-163, MG-163, MG-163, MG-163, MG-163, MG-163, MG-164, MG-165, MG-165, MG-165, MG-167, MG-171, MG-172, MG-173, MG-173, MG-173, MG-173, MG-173, MG-173, MG-174, MG-175, MG-176, MG-176, MG-176, MG-177, MG-177, MG-180, MG-180, MG-181, MG-183, MG-184, MG-185, MG-188, MG-192, MG-198, MG-201, MG-201, MG-201, MG-207, MG-207, MG-208, MG-209, MG-211, MG-212, MG-212, MG-213, MG-214, MG-216, MG-219, MG-219, MG-220, MG-221, MG-224, MG-224, MG-233, MG-233, MG-233, MG-233, MG-236, MG-237, MG-238, MG-243, MG-243, MG-251, MG-252, MG-256, MG-256, MG-256, MG-257, MG-257, MG-260, MG-261, MG-261, MG-261, MG-262, MG-262, MG-262, MG-262, MG-262, MG-263, MG-263, MG-263, MG-263, MG-264, MG-264, MG-271, MG-271, MG-273, MG-274, MG-276, MG-278, MG-279, MG-279, MG-282, MG-285, MG-290, MG-301, MG-305, MG-305, MG-307, MG-308, MG-308, MG-309, MG-311, MG-313, MG-313, MG-315, MG-318, MG-318,	Türkçe+Türkçe (Köprülü, 1993: 236)	Türemiş	“Bağırma, çağırma, ses, şan, şöret” anlamlarına gelen <i>çav</i> kökünden türemiş askerî bir unvandır. Orduda nizamın korunmasıyla görevli kişiler olan çavuşlar, hükümdarın ve kumandanların emirlerini askerlere yüksek sesle bildirdikleri için bu unvanı almışlardır (Köprülü, 1993: 236).

		MG-327, MG-329, MG-329, MG-335, MG-340, MG-340, MG-340, MG-340, MG-341, MG-341, MG-341, MG-349, MG-349			
Çeribaşı	2	MG-235, MG-309, MG-311	Türkçe+Türkçe (Ayverdi, 2010: 225)	Birleşik	Türkçe kökenli <i>çeri</i> sözcüğünün yine Türkçe kökenli <i>baş</i> sözcüğüyle birleşmesi sonucunda meydana gelen <i>çeribaşı</i> , askerlerin başında bulunan kimselere verilen unvandır (Ayverdi, 2010: 225). Emrindeki askerleri bir yerden başka bir yere götüren çeri sürücüler, tımar tasarruf ettiklerinde yükselerek çeribaşı olurdu. Çeribaşı, Osmanlı Devleti’nde müselleme, tımarlı sipahi, Çingene, yörük, tatar, akıncı gibi eyalet askeri statüsündeki kuruluşların zabıtlarından birisiydi (Özcan, 1993b: 270).
Çırak Oğlu	1	MG-300	Farsça+Türkçe (KL)	Birleşik	Bir ustanın yanında zanaat veya sanat öğrenen kimsenin oğlu, evladı (KL).
Çitoğlu	1	MG-197	Türkçe+Türkçe (KL)	Birleşik	1. Bostan, bahçe gibi yerlerin etrafına, sınırlarını belirlemek için çalı, dikenli bitki veya telden yapılan engel; 2. Yazma, basma gibi bir çeşit yerli kumaş veya bu kumaştan yapılmış (KL); Burada mesleği çit yapmak olan veya lakabı çit olan kimsenin oğlu kastedilmektedir.
Çolak	1	MG-264	Türkçe+Türkçe (KL)	Türemiş	Bir kolu veya eli sakat olan kimse (KL) anlamındadır. Gülensoy (2007: 249), sözcüğün “sakatlanmak” anlamındaki <i>çol</i> -kökünden gelmiş olabileceğini ileri sürmektedir.
Çorbacı oğlu	1	MG-236	Farsça+Türkçe (KL)	Birleşik	Babasının mesleği veya lakabı çorbacı olan kimsenin evladı (Özcan, 1993c: 369-370).
Darü’s-Saade	1	MG-175	Arapça+Arapça (KL)	Basit; Basit	Burada Darü’s-Saade ağalığı kastedilmekte olup Osmanlı sarayında görev yapan, rütbesi sadrazam ve şeyhülislâmdan sonra gelen ve diğer bütün ağaların amirlerine verilen bir unvandır (KL).
Dede	33	MG-123, MG-182, MG-210, MG-214, MG-214, MG-220, MG-221, MG-229, MG-231, MG-236, MG-238, MG-239, MG-243, MG-251, MG-261, MG-265, MG-266, MG-268, MG-271, MG-275, MG-277, MG-280, MG-280, MG-282, MG-286, MG-290, MG-291, MG-291, MG-295, MG-301, MG-303, MG-303, MG-304	Türkçe (Uludağ, 1994: 76)	Basit	Mevlevilik ve Bektaşilik geleneği içerisinde yaygın olarak kullanılan bir unvandır. Dedelik, belli bir mertebeye ulaşan dervişlere verilmektedir. 16- 18. yüzyıllarda herhangi bir tarikata mensup olmadıkları hâlde ulemadan kişilerin de dede unvanıyla tanındığı görülmektedir (Uludağ, 1994: 76).
Deli	4	MG-130, MG-130, MG-232, MG-277	Türkçe (Özcan, 1994a: 132)	Basit	Eski Türkçeden günümüze geliş aşaması <i>télbe</i> > <i>télve</i> > <i>telü</i> > <i>delü</i> > <i>deli</i> biçiminde olan <i>deli</i> sözcüğü metinlerde gerçek anlamının dışında kullanılmıştır. “Osmanlı Devleti’nde maiyet

					askerlerinden bir zümre veya o zümreye dâhil olanları” ifade etmektedir. Mecazen “korkusuz, gözüpek, atılğan” gibi anlamlarda kullanılan deli kelimesi, delice cesaret ve atılğanlıklarından dolayı bu askerî zümreye veya o zümreye dâhil olduğunu belli etmek için kişilere verilmiştir (Özcan, 1994a: 132).
Derviş	105	MG-124, MG-125, MG-125, MG-125, MG-127, MG-129, MG-129, MG-130, MG-131, MG-133, MG-138, MG-138, MG-138, MG-138, MG-139, MG-143, MG-143, MG-146, MG-147, MG-163, MG-163, MG-163, MG-164, MG-168 MG-168, MG-172, MG-172, MG-173, MG-173, MG-176, MG-177, MG-177, MG-181, MG-183, MG-184, MG-185, MG-186, MG-187, MG-190, MG-195, MG-196, MG-199, MG-200, MG-201, MG-203, MG-208, MG-208, MG-209, MG-212, MG-213, MG-215, MG-215, MG-218, MG-220, MG-220, MG-220, MG-221, MG-221, MG-222, MG-222, MG-223, MG-224, MG-224, MG-224, MG-225, MG-226, MG-229, MG-234, MG-239, MG-240, MG-245, MG-248, MG-250, MG-251, MG-251, MG-252, MG-252, MG-255, MG-255, MG-257, MG-257, MG-258, MG-260, MG-263, MG-264, MG-264, MG-268, MG-269, MG-269, MG-270, MG-271, MG-277, MG-278, MG-281, MG-285, MG-286, MG-287, MG-290, MG-291, MG-299, MG-300, MG-306, MG-307, MG-307, MG-308, MG-315, MG-317	Farsça (Yazıcı, 1994: 188-189)	Basit	“Muhtaç, yoksul, dilenci” anlamına gelmektedir. Burada bahsi geçen fakirliğin her ne kadar birinci anlamı kastediliyorsa da asıl vurgulanmak istenen zengin bile olsa her yönden Allah’a muhtaç olmanın bilincidir. Yani derviş, tasavvuf mensubudur. Dervişlerin bir özelliği de gezgin olmalarıdır. Bundaki hikmet ise dervişliğin maddî âlemden ruhanî, manevî âleme doğru yapılan bir sefer olmasıdır (Yazıcı, 1994: 188-189).
Derviş-zâde	1	MG-125	Farsça (Ayverdi, 2010: 274)+Farsça (KL)	Basit	Babasının adı veya mesleği derviş(lik) olan kimse, soyu dervişlere uzanan kimse.
Diğer	5	MG-135, MG-302, MG-323, MG-350, MG-350	Farsça (GTS)	Basit	Başka, öteki (GTS)
Ebna-yı Sipâhiyân/ Ebnâ-i Sipahiğyân	6	MG-142, MG-166, MG-218, MG-246, MG-294, MG-295	Arapça+Farsça (KL)	Basit; Basit	Osmanlı ordusunda Kapıkulu ocaklarını oluşturan altı süvari bölüğünden birincisine verilen isimdir. Kapıkulu süvarilerinin en itibarlı olan sipahilerdir (Fayda, 1994: 78; Afyoncu, 2009: 256).
Efendi	283	MG-122, MG-122, MG-122, MG-122, MG-122, MG-125, MG-125, MG-128, MG-130, MG-130, MG-131, MG-131, MG-133, MG-133, MG-134, MG-137, MG-138, MG-138, MG-138, MG-138, MG-138, MG-138, MG-138, MG-138, MG-138, MG-138, MG-141,	Yunanca (Köprülü, 1994: 455-456)	Basit	Yunanca “kendi kendine iş gören ve mutlak hâkim” gibi anlamlara gelen <i>efendi</i> sözcüğü, Osmanlı döneminde yaygın şekilde kullanılan bir unvanı belirtmektedir. 15. yüzyılın ikinci yarısından sonra tahsil görmüş, saygıdeğer ve itibar sahibi kişilere mahsus bir tabir iken

		MG-141, MG-141, MG-142, MG-142, MG-143, MG-145, MG-145, MG-147, MG-147, MG-148, MG-148, MG-148, MG-148, MG-149, MG-149, MG-149, MG-150, MG-150, MG-150, MG-150, MG-150, MG-151, MG-151, MG-151, MG-151, MG-151, MG-151, MG-151, MG-151, MG-151, MG-151, MG-151, MG-151, MG-151, MG-152, MG-154, MG-154, MG-154, MG-156, MG-156, MG-156, MG-159, MG-159, MG-160, MG-161, MG-161, MG-161, MG-161, MG-163, MG-163, MG-164, MG-165, MG-166, MG-166, MG-166, MG-167, MG-168, MG-169, MG-169, MG-169, MG-171, MG-171, MG-172, MG-172, MG-172, MG-176, MG-178, MG-178, MG-178, MG-179, MG-183, MG-183, MG-183, MG-185, MG-185, MG-185, MG-185, MG-186, MG-186, MG-187, MG-187, MG-187, MG-188, MG-188, MG-189, MG-189, MG-190, MG-191, MG-192, MG-194, MG-195, MG-198, MG-199, MG-201, MG-201, MG-201, MG-201, MG-202, MG-203, MG-204, MG-208, MG-211, MG-212, MG-213, MG-215, MG-216, MG-217, MG-219, MG-219, MG-219, MG-220, MG-220, MG-220, MG-221, MG-221, MG-222, MG-223, MG-223, MG-223, MG-225, MG-227, MG-229, MG-229, MG-230, MG-231, MG-232, MG-232, MG-233, MG-234, MG-235, MG-236, MG-236, MG-237, MG-238, MG-242, MG-242, MG-243, MG-244, MG-244, MG-244, MG-244, MG-244, MG-244, MG-245, MG-245, MG-246, MG-247, MG-248, MG-248, MG-249, MG-252, MG-253, MG-253, MG-255, MG-255, MG-256, MG-257, MG-258, MG-261, MG-262, MG-263, MG-264, MG-265, MG-265, MG-265, MG-265, MG-265, MG-265, MG-266, MG-266, MG-266, MG-267, MG-267, MG-268, MG-269, MG-269, MG-270, MG-271, MG-271, MG-272, MG-272, MG-273, MG-273, MG-274, MG-274, MG-276, MG-276, MG-276, MG-278, MG-278, MG-278, MG-278, MG-279, MG-280, MG-281, MG-281, MG-281, MG-281, MG-282, MG-283, MG-284, MG-286, MG-287, MG-288, MG-288, MG-288, MG-288, MG-288, MG-289, MG-292,			giderek geniş bir kullanım alanı bulmuştur (Köprülü, 1994: 455-456).
--	--	--	--	--	---

		MG-292, MG-293, MG-294, MG-295, MG-296, MG-296, MG-296, MG-296, MG-297, MG-297, MG-297, MG-302, MG-302, MG-302, MG-303, MG-304, MG-304, MG-305, MG-306, MG-306, MG-306, MG-308, MG-315, MG-315, MG-327, MG-327, MG-328, MG-328, MG-328, MG-328, MG-328, MG-328, MG-328, MG-328, MG-328, MG-328, MG-328, MG-328, MG-330, MG-330, MG-335, MG-340, MG-340, MG-349, MG-349, MG-349, MG-353, MG-353			
Ekber	1	MG-127	Arapça (KL)	Basit	Çok büyük, en büyük (KL).
El-Ceziri	1	MG-188	Arapça (KL)	Basit	Cizreli (KL).
El-Cündî	7	MG-261, MG-265, MG-269, MG-279, MG-299, MG-301, MG-329	Arapça (KL)	Basit	“Asker” anlamına gelen <i>cünd</i> sözcüğüne nispet eki olan –î’nin getirilmesiyle oluşan <i>cündî</i> sözcüğü, asker sınıfına mensup kimselere verilen bir unvandır. “Atlı asker; usta binici” gibi anlamlara da gelmektedir (Ayverdi, 2010: 204).
El-Fakîr	1	MG-330	Arapça (GTS)	Basit	“Yoksul, muhtaç” anlamına gelmektedir. Manevî anlamda ise bütün insanların fakir olduğunu ve Allah’a muhtaç olduğunu ifade etmektedir. <i>El-Fakîr</i> ise “fakiriniz, bendeniz yani kulunuz, köleniz” anlamında olup eskiden yazılarda, mektuplarda özellikle imzadan önce kullanılan tevazu sözüdür (Uludağ, 1995: 132; Ayverdi, 2010: 337).
El-Kaza	1	MG-176	Arapça (GTS)	Basit	Davaları görüp hükme bağlama işi, kadının veya bugünkü anlamda hâkimin görevi (KL).
El-Mahdûd	1	MG-162	Arapça (KL)	Basit	Sınırları belirlenmiş, kısıtlı (KL).
El-Merhûm	2	MG-179, MG-208	Arapça (GTS)	Basit	Ölmüş bir Müslüman erkekten bahsedilirken isminin başına veya sonuna getirilerek “Allah’ın rahmetine kavuşmuş, rahmetli” anlamındaki bir isimdir (Ayverdi, 2010: 801).
El-Meşhur	1	MG-288	Arapça (GTS)	Basit	Ünlü, tanınmış, herkesçe bilinen (GTS).
El-Mezbûr	2	MG-238, MG-239	Arapça (GTS)	Basit	“Yukarıda adı geçen, sözü edilmiş olan, zikredilen, yazılmış, kaydedilmiş” anlamlarına gelmektedir (Ayverdi, 2010: 818). Sicil defterlerinde sıkça rastlanılan bir sözcük olan mezbûr, aynı gün içinde diğer davalarda adı geçen kimseleri uzun uzadıya bir daha tekrar etmemek için kullanılan bir kısaltmadır.
El-Muaf	1	MG-296	Arapça (GTS)	Basit	“Bağışlanmış, affedilmiş kimse” anlamına gelmektedir. Farklı muamele gerektiren bir nedenden dolayı yükümlülükleri kaldırılan, kendisine ayrıcalık tanınan

					imtiyazlı kimseler ve herhangi bir yere, şeye kayıtlı olmayıp hür olan kimseler için de kullanılmıştır (Ayverdi, 2010: 833).
El-Muhtesib	2	MG-274, MG-302	Arapça (GTS)	Basit	Çarşı ve pazar esnafını dinî kurallara göre denetleyen görevli bir nevi memur (GTS).
El-Mütekaid	1	MG-216	Arapça (GTS)	Basit	Emekli (GTS).
El-Müteveffâ	3	MG-328, MG-328, MG-328	Arapça (GTS)	Basit	Ruhu teslim alınmış, vefat etmiş, ölmüş kimse (Ayverdi, 2010: 902).
El-Vâiz	22	MG-188, MG-215, MG-221, MG-232, MG-265, MG-265, MG-271, MG-273, MG-274, MG-276, MG-276, MG-276, MG-278, MG-280, MG-281, MG-283, MG-287, MG-292, MG-293, MG-301, MG-303, MG-304	Arapça (GTS)	Basit	Dinî konularda cemaati aydınlatarak gelişmesini sağlamak amacıyla ibadet edilen yerlerde konuşma yapan kimseye verilen unvandır (Cirit, 2012: 404).
Emekdâr	1	MG-319	Türkçe+Farsça (KL)	Basit	1. Uzun yıllar aynı yerde hizmet vermiş kimse. 2. Kıdemli yeniçeri (KL).
Emîn-i Mahkeme	14	MG-130, MG-178, MG-178, MG-201, MG-204, MG-204, MG-206, MG-232, MG-234, MG-238, MG-240, MG-265, MG-340, MG-340	Arapça+Arapça (GTS)	Basit; Basit	Arapça kökenli <i>mahkeme</i> sözcüğü “davalara bakmak, suçluları cezalandırmak yani adaleti yerine getirmek ile görevli hâkimlerin başkanlığında kurulan heyet” anlamındadır (Ayverdi, 2010: 757). <i>Mahkeme</i> sözcüğünün “heyet” anlamı taşıması durumu, <i>emîn-i mahkeme</i> ibaresiyle pekişmiş olmaktadır. Nitekim karar vermede önemli role sahip hâkimler heyetinin <i>emin</i> sıfatına sahip olması beklenir. <i>Emin</i> “inanılır, güvenilir kimse” demektir (Türkçe Sözlük, 1998a: 706).
Emîr-i Mahkeme	23	MG-126, MG-137, MG-142, MG-149, MG-154, MG-154, MG-161, MG-162, MG-162, MG-165, MG-166, MG-169, MG-169, MG-175, MG-179, MG-181, MG-186, MG-188, MG-189, MG-197, MG-202, MG-303, MG-304	Arapça+Arapça (GTS)	Basit; Basit	Arapça kökenli <i>emîr</i> sözcüğü İslamî bir terime karşılık gelmektedir. Emîrlerin yetki alanlarının oldukça geniş olduğu görülmektedir. Orduyu düzenlemekten cemaate imamlık yapmaya, kadıları tayin etmekten darphaneyi denetlemeye kadar pek çok görevi üstlenmişlerdir (Ed-Dûrî, 1995: 121-122).
Emîrû'l-Kazâ	1	MG-141	Arapça+Arapça (KL)	Basit	1. Davaları görme ve hükme bağlama işi, kadının ve hâkimin görevi, yargı. 2. Eskiden memleketin idari taksimatında bir kadının hükmü ve idaresi altında bulunan, daha sonra bir kaymakam tarafından yönetilen yer (KL); Burada yargının başında olan kişi yani doğrudan Kadı Efendi kastedilmektedir.
En-Neccar	1	MG-303	Arapça (KL)	Basit	Marangoz, doğramacı (KL).
Er-Râbi'	1	MG-188	Arapça (KL)	Basit	Dördüncü (KL).
Er-Râcil	26	MG-137, MG-164, MG-180, MG-194, MG-203, MG-203, MG-205, MG-205, MG-212, MG-247, MG-249, MG-251, MG-252, MG-257, MG-257,	Arapça (KL)	Basit	<i>Kâmûs-ı Türkî</i> (2015: 653)'de “yaya, piyade”; mecazi olaraksa “malumatsız” yani “bilgisiz” şeklinde tanımlanmaktadır. Sözcüğün burada gerçek anlamında

		MG-257, MG-271, MG-275, MG-275, MG-276, MG-279, MG-279, MG-296, MG-298, MG-298, MG-302			kullanıldığı anlaşılmaktadır. Yaya, Osmanlılar'da bir tür askerî teşkilattır, yaya yani atsız olarak savaşır (Emecen, 2013: 354).
Erzincânî	5	MG-204, MG-214, MG-225, MG-229, MG-238	Ermenice (Umar, 1993:)+Farsça (KL)	Basit	Erzincanlı olan kimse.
Erzurumi	1	MG-163	Latince (Küçük, 1995: 321)	Basit	Erzurumlu.
Eskici-zâde	1	MG-173	Türkçe+Farsça (KL)	Basit	Eski eşyaları, özellikle de giyim eşyalarını alıp satan veya eski ayakkabıları tamir eden kimsenin oğlu, evladı (KL).
Es-Seyyib	1	MG-124	Arapça (KL)	Basit	Dul (KL).
Es-Seyyîd	21	MG-124, MG-124, MG-124, MG-154, MG-155, MG-156, MG-164, MG-168, MG-188, MG-190, MG-216, MG-216, MG-217, MG-217, MG-261, MG-266, MG-281, MG-281, MG-301, MG-308, MG-328	Arapça (GTS)	Basit	“Efendi, bey, önder, sahip” gibi anlamlara gelmektedir. Hz. Peygamber’in Hz. Ali ile Fâtîma’dan doğan torunları ile onların soyundan olanlara verilen bir unvandır. Osmanlı döneminde seyyidlere çok büyük bir saygı gösterilmiştir (Küçükaşcı, 2009: 40, 42).
Eş-Şehîd	1	MG-209	Arapça (GTS)	Basit	Dinî bir terime karşılık gelmektedir. Allah yolunda öldürülen Müslüman kimseye verilen bir unvandır (Atar, 2010: 428).
Eş-Şeyh/ Şeyh	56	MG-121, MG-122, MG-123, MG-125, MG-138, MG-145, MG-149, MG-151, MG-156, MG-151, MG-156, MG-160, MG-161, MG-161, MG-163, MG-163, MG-185, MG-186, MG-187, MG-187, MG-190, MG-190, MG-190, MG-200, MG-213, MG-216, MG-217, MG-219, MG-220, MG-220, MG-222, MG-223, MG-223, MG-226, MG-229, MG-229, MG-235, MG-243, MG-244, MG-247, MG-252, MG-256, MG-258, MG-261, MG-262, MG-265, MG-266, MG-269, MG-278, MG-289, MG-292, MG-296, MG-297, MG-302, MG-321, MG-335	Arapça (GTS)	Basit	Yaşlı adam, ihtiyar anlamına gelmektedir. Bir tekke veya zaviyenin başında bulunan kişiler için kullanılmaktadır. Şeyhlik, Arap coğrafyasında kabile ve aşiret reislerine verilmektedir (Devellioğlu, 2012: 1161). Saygı duyulan kimselere, çeşitli ilimlerde öne çıkan âlimlere, bir kabile veya grubun liderine, üst düzey görevlilere, yöneticilere, devlet adamlarına verilen bir unvandır (Avcı, 2010: 49).
Etmekçibaşı Evlâdı	1	MG-304	Türkçe+Türkçe (Ayverdi, 2010: 359); Arapça (KL)	Birleşik; Basit	<i>Ekmek</i> sözcüğünün eski metinlerde kullanılan asıl biçimidir. 1. Osmanlı sarayında yenen ekmeği pişirip hazırlayan sınıfın başı. 2. Askere ekmek sağlama işini üzerine alan yüklenici anlamlarına gelen mesleği yapan kimsenin oğlu veya kızı (Ayverdi, 2010: 359).
Evait	1	MG-148	Tespit edilememiştir.	Basit	Kaynaklarda <i>evait</i> kelimesine rastlanmamakla birlikte <i>Çorum Ağzı Sözlüğü</i> (2015: 138)’nde “armağan” anlamına gelen <i>evayit</i> sözcüğü ile bağlantılı olabilir.
Evci	1	MG-149	Türkçe+Türkçe	Türemiş	Hafta sonlarını ve tatil günlerini evinde geçiren yatılı

			(KL)		okul öğrencisi, er (KL).
Ez-Zâim	1	MG-262	Arapça (KL)	Basit	1. Zeamet sâhibi. 2. Kefil 3. Bir memleketin ileri geleni, şerefli kimse. 4. Padişah, sadrazam ve vezir adına iş gören kimse (KL).
Fahrü'l-A'yân	10	MG-208, MG-209, MG-219, MG-222, MG-224, MG-261, MG-276, MG-323, MG-323, MG-328,	Arapça+Arapça (KL)	Basit	Osmanlılarda şehir ve kasabalarda devletle halk arasındaki ilişkileri düzenleyen ve halkın gözünde soy sop veya itibarca öne çıkan kimselere verilen bir unvandır. Halkın vekili sıfatını taşıyan âyan, memleketin yetkilileriyle bir araya gelerek meseleleri hallederdi. 16. yüzyıldan itibaren görevleri bakımından büyük önem kazanan âyan; halk ile devlet arasındaki işlerde aracı ve iş takipçisi olarak faaliyet göstermeye, bulunduğu yerin çeşitli ihtiyaçlarını temin etmeye, vakıfların işlerini yürütmeye, satılan malların fiyatlarını tespit etmeye, bazı vergilerin tahsil edilme zamanını belirlemeye, kötü idarecilerin azledilmeleri ve yerlerine iyi yöneticilerin tayin edilmeleri yolunda şehir sakinlerinin isteklerini İstanbul'a arz etmeye başlamıştı (Mert, 1991: 195).
Fahrü'l-Emsâl	1	MG-222	Arapça+Arapça (KL)	Basit	<i>Fahr</i> kelimesi ile <i>emsâl</i> kelimesinin tamlama hâlinde bir araya gelmesiyle <i>fahrü'l-emsâl</i> kelimesi oluşmuştur. Benzerleri içerisinde kendisiyle iftihar edilen, övünç duyulan anlamına gelmektedir (Ayverdi, 2010: 341, 366).
Fatih	1	MG-214	Arapça (KL)	Basit	Fetheden, açan, ülkeler ele geçiren kimse (KL).
Genç	1	MG-162	Türkçe (KL)	Basit	Çocukluktan çıkmış, orta yaşa erişmemiş kimse (KL).
Geyvan	1	MG-295	Farsça (Ayverdi, 2010: 664)	Basit	Zuhal gezegeni, Satürn (Ayverdi, 2010: 664) anlamındaki sözcük kişi ismi ile birlikte kullanılmıştır.
Görel(vî)	11	MG-183, MG-208, MG-214, MG-214, MG-215, MG-236, MG-242, MG-261, MG-262, MG-315, MG-328,	Luwi dili ardıllarından olan Kappadokia dilinden geldiği belirtilmektedir (Umar, 1993: 293)	Basit	Görel(vî) (Doğan, 2012: 191).
Hacı/u	104	MG-124, MG-126, MG-126, MG-130, MG-134, MG-145, MG-146, MG-146, MG-147, MG-149, MG-149, MG-149, MG-150, MG-150, MG-156, MG-158, MG-159, MG-159, MG-163, MG-172, MG-173, MG-173, MG-174, MG-177, MG-183,	Arapça (Ayverdi, 2010: 453)	Basit	Arapça kökenli <i>hâcc</i> sözcüğünde a'nın kısılması, c'nin düşmesi ve ünlü türemesiyle meydana gelen <i>hacı</i> sözcüğü "hacca gitmiş kimse" demektir. Hac farzını yerine getirmiş kimselerin isimleri önüne konan unvandır (Ayverdi, 2010: 453). Belirli hâli olan <i>el-hâc</i>

		MG-196, MG-198, MG-198, MG-198, MG-198, MG-198, MG-203, MG-203, MG-214, MG-214, MG-214, MG-214, MG-216, MG-215, MG-215, MG-216, MG-216, MG-218, MG-218, MG-236, MG-238, MG-238, MG-238, MG-246, MG-252, MG-256, MG-257, MG-269, MG-269, MG-269, MG-269, MG-269, MG-275, MG-279, MG-279, MG-279, MG-280, MG-280, MG-282, MG-288, MG-291, MG-305, MG-307, MG-307, MG-308, MG-318, MG-318, MG-339, MG-340, MG-341, MG-342, MG-342, MG-342, MG-343, MG-343, MG-343, MG-343, MG-344, MG-344, MG-345, MG-345, MG-345, MG-346, MG-347, MG-347, MG-348, MG-349, MG-349, MG-350, MG-350, MG-350, MG-351, MG-351, MG-352, MG-352, MG-353, MG-353, MG-353, MG-355			sözcüğü de aynı anlamı taşımaktadır.
Hacı-zâde	2	MG-176, MG-221	Arapça+Farsça (GTS)	Basit	Babasının adı veya lakabı Hacı olan kimsenin oğlu, evladı (KL).
Haçadır oğlu	1	MG-242	Ermenice (Margosyan, 1994: 82); Türkçe (KL)	Basit; Basit	<i>Haçadır</i> biçimiyle de karşılaşılmaktadır. <i>Haçadır</i> veya <i>Haçadır</i> ’un kısaltılmış biçimi olan <i>Haço</i> ’nun “Ermeni” sözcüğü yerine kullanılabildiğinden bahsedilmektedir. Kimi zaman ise <i>Haço</i> ’nun “gâvur” karşılığında geçtiği belirtilmektedir (Margosyan, 1994: 82). İsmi veya lakabı Haçadır olan kimsenin oğlu, evladı şeklinde aktarmak mümkündür.
Hâkim	2	MG-305, MG-305	Arapça (GTS)	Basit	1. Emir ve buyruğunu yürüten, sözünü geçiren, egemen olan. 2. Başta olan, baskın (GTS).
Halife	26	MG-138, MG-139, MG-197, MG-198, MG-202, MG-212, MG-214, MG-214, MG-235, MG-238, MG-238, MG-243, MG-244, MG-255, MG-258, MG-258, MG-269, MG-273, MG-278, MG-278, MG-281, MG-281, MG-291, MG-296, MG-327, MG-340	Arapça (Avcı, 1998: 539)	Basit	Bir kimsenin yerine geçen, onu temsil eden kimse demektir. Terim anlamı olarak “devlet başkanı, yönetici, lider” gibi anlamlara gelmektedir (Avcı, 1998: 539).
Hamâmî	2	MG-152, MG-269, MG-327	Arapça (KL)	Basit	Hamam işleten kimse (KL).
Hami	1	MG-141	Arapça (GTS)	Basit	Koruyucu (GTS).
Han	3	MG-172, MG-214, MG-308	Türkçe (Ayverdi, 2010: 467)	Basit	Eskiden Türklerde hakana bağlı olan devlet başkanlarına veya beyliklerin başkanlarına verilen isimdir. Osmanlı dönemine gelindiğinde ise padişahların sonuna getirilen bir unvan olarak kullanılmıştır (Ayverdi, 2010: 467).
Hânefi	2	MG-302, MG-302	Arapça (AİS)	Basit	Hanefi mezhebine mensup olan kimse (AİS).
Harîrî	1	MG-349	Arapça (KL)	Basit	İpekten yapılmış, ipek kâğıt (KL) anlamındaki sözcük

					kişi ismi ile birlikte kullanılmıştır.
Harsi	1	MG-303	Ermenice (Nişanyan, https://www.turkadar.com/?c=&ad=harsi (ET: 22.06.2021))	Basit	Gelin (Nişanyan, https://www.turkadar.com/?c=&ad= (ET: 22.06.2021)).
Haseki	1	MG-262	Arapça (Özcan, 1997a: 368)	Basit	Yakın arkadaş, özel sohbet arkadaşı anlamına gelmektedir. Osmanlı sarayında padişahın münasebette bulunduğu cariyeler, Bostancı Ocağı'nın ileri gelen sınıfına mensup olanlar ve askeri teşkilatta çeşitli hizmetlerde bulunan bazı görevliler için kullanılan bir unvandır (Özcan, 1997a: 368).
Hatabi	1	MG-261	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
Hâturn	72	MG-122, MG-124, MG-130, MG-132, MG-132, MG-132, MG-132, MG-133, MG-134, MG-135, MG-139, MG-139, MG-140, MG-140, MG-141, MG-142, MG-143, MG-145, MG-147, MG-147, MG-147, MG-148, MG-148, MG-158, MG-174, MG-175, MG-182, MG-184, MG-185, MG-193, MG-193, MG-197, MG-205, MG-217, MG-217, MG-219, MG-225, MG-225, MG-226, MG-231, MG-238, MG-248, MG-249, MG-251, MG-252, MG-253, MG-256, MG-263, MG-266, MG-267, MG-267, MG-268, MG-268, MG-272, MG-273, MG-277, MG-279, MG-286, MG-304, MG-304, MG-305, MG-305, MG-306, MG-317, MG-317, MG-327, MG-328, MG-329, MG-335, MG-335, MG-340, MG-341	Soğdca (Özcan, 1997b: 499-500)	Basit	“Kadın” anlamındaki <i>hvatın</i> kelimesinden gelen <i>hâturn</i> sözcüğü, hükümdar ailesine mensup kadınlar için kullanılan bir unvandır. <i>Hâturn</i> sözcüğü eski Türk devletlerinden itibaren var olan ve saygınlık belirten bir sözcüktür. Osmanlı'nın ilk zamanlarında da hükümdar hanım ve kızlarına bu unvan verilmekteyse de 16-17. yüzyıldan itibaren hâturn yerini yavaş yavaş haseki, hanım sultan, kadın, kadınefendi gibi terimlere bırakmıştır (Özcan, 1997b: 499-500).
Havace	2	MG-146, MG-183	Farsça (Sami, 2015: 590)	Basit	Efendi, ağa, çelebi, seyit gibi saygı ifade eden bir sözcüktür (Sami, 2015: 590).
Hâyati	1	MG-288	Arapça (GTS)	Basit	1. Hayatla ilgili. 2. Büyük önem taşıyan, önemli (GTS).
Hazret-i Mevlânâ-yı Şerî'at-Yâb	33	MG-122, MG-122, MG-129, MG-154, MG-188, MG-201, MG-201, MG-211, MG-244, MG-255, MG-272, MG-230, MG-302, MG-302, MG-317, MG-334, MG-317, MG-319, MG-321, MG-321, MG-321, MG-321, MG-321, MG-326, MG-328, MG-329, MG-329, MG-330, MG-330, MG-330, MG-331, MG-332, MG-334	Arapça (GTS); Arapça (GTS); Arapça+Farsça (KL)	Basit; Basit; Basit; Basit	<i>Mevlânâ</i> ,“efendimiz, sahibimiz” anlamına gelen bir unvandır (Öngören, 2004: 441). Bazı büyük şeyhlerin ve âlimlerin isimlerinin başında saygı ifadesi olarak yer almasının yanı sıra eski zamanlarda yalnızca hitap için kullanıldığı da görülmektedir (Ayverdi, 2010: 814).Tamlama bir bütün olarak “şerî'ati uygulayan, kurallarına riayet eden saygıdeğer efendi” (KL) şeklinde aktarılabılır.

Hazret(leri)	60	MG-141, MG-141, MG-141, MG-165, MG-165, MG-165, MG-165, MG-176, MG-176, MG-176, MG-178, MG-203, MG-208, MG-208, MG-208, MG-213, MG-213, MG-213, MG-214, MG-218, MG-220, MG-221, MG-221, MG-222, MG-222, MG-224, MG-224, MG-225, MG-232, MG-233, MG-233, MG-233, MG-233, MG-233, MG-246, MG-246, MG-254, MG-269, MG-270, MG-271, MG-276, MG-276, MG-288, MG-288, MG-294, MG-304, MG-304, MG-306, MG-312, MG-312, MG-312, MG-322, MG-328, MG-328, MG-328, MG-342, MG-342, MG-344, MG-349	Arapça (GTS)	Basit	Hazır bulunmak, yakın olmak anlamlarına gelmektedir. Kişilerin veya kutsal sayılan varlıkların isimlerinin başına getirilen hazret unvanı saygı ifade etmektedir. Büyük bir zattan bahsedilirken de isminin yerine <i>hazret</i> sözcüğü kullanılır. Kat, huzur, nezî anlamıyla da kullanılmaktadır (Ayverdi, 2010: 493).
Himmet-zâde	1	MG-145	Arapça+Farsça (KL)	Basit	Himmet isimli kimsenin oğlu, evladı veya geçmişte birçok kimselere yardımı, ihsanı dokunan ve bu özellikleriyle anılan bir soydan da bahsediliyor olabilir (KL).
Hoca	5	MG-131, MG-177, MG-247, MG-259, MG-279	Farsça	Basit	Hükümdar, ev reisi, kethüda, başbuğ, şeyh, pir, tacir, kadın, zengin, büyük, yüce gibi değişik anlamlarda kullanılmıştır. Osmanlı döneminde özellikle sıbyan mektebi muallimleri ve medrese ulemasına verilen bir unvandır. Şehzade muallimlerine hoca denilmesi ise kelimeye bir nevi itibar kazandırmıştır. Sözcüğün bazı ailelerde lakap olarak da kullanıldığı görülmektedir. Bugün bu unvan bürokrasi, ticaret ve maliye alanlarında çeşitli meslek grupları için kullanılmaktadır (DİA, 1998: 186-187).
Hoş	1	MG-235	Farsça (KL)	Basit	Beğenilen, güzel, iyi (KL).
Huri Oğlu	1	MG-271	Arapça+Türkçe (KL)	Birleşik	1. Cennet kızı. 2. Sevgili. (AİS); Daha çok lakap olarak kullanılan Huri sözcüğü burada Huri lakaplı kimsenin evladı anlamındadır.
İpekçi-zâde	1	MG-227	Türkçe+Farsça (KL)	Basit	Babası ipek böceği yetiştirme veya ipek böceğinden ipek elde edip satma işiyle uğraşan kimsenin oğlu, evladı (KL).
İzzetlü	4	MG-178, MG-213, MG-220, MG-304	Arapça+Türkçe (GTS)	Türemiş	Osmanlı Devleti'nde miralay ve kaymakam rütbesinde olan veya ileri gelen kimseler için kullanılan unvan (KL).
Kaba Sakal	8	MG-247, MG-250, MG-266, MG-280, MG-293, MG-293, MG-295, MG-327	Türkçe+Türkçe (KL)	Birleşik	Geniş ve gür sakala sahip kimse (KL).
Kâhya	1	MG-314	Farsça (KL)	Basit	Kâhya, <i>Kethüda</i> sözcüğünün halk ağzında bozulmuş biçimidir. Osmanlı devlet ve esnaf teşkilatlarındaki bazı görevliler için kullanılan bir unvandır (Canatar, 2002:

					332).
Kâimmakâm-ı Ser Oda	1	MG-243	Arapça+Arapça (KL); Farsça (KL); Türkçe (Sunar, 2019: 369)	Basit; Basit; Basit	Vekil olarak birinin yerine geçen kimse (KL); Baş, başkan, önder, reis (KL); Osmanlı askerî terminolojisinde yeniçeri ortası veya yeniçeri ortasının kaldığı kışla (Sunar, 2019: 369).
Kalafat	3	MG-243, MG-246, MG-250	Rumca (Eren, 1999: 201)	Basit	Geminin kaplama tahtaları arasını artık pamuk ipliği veya didilmiş kenevir ile doldurmak, ardından ziftleyerek su geçirmez duruma getirmek demektir (Eren, 1999: 201). Bununla birlikte kalafat, Osmanlı Devleti'nde aşağısı dar, yukarısı geniş bir tür yeniçeri başlığına verilen isimdi. Kalafatı ayrıca vezir veya yüksek mevkide olan devlet adamları da giymekteydi (Türkçe Sözlük, 1998b: 1162).
Kalafat zâde	4	MG-245, MG-245, MG-246, MG-250	Rumca (Eren, 1999: 201)+Farsça (KL)	Basit	Babası yüksek mevkide olan devlet adamının oğlu, evladı (Türkçe Sözlük, 1998b: 1162).
Kalenderi	1	MG-217	Farsça (KL)	Basit	Kalenderiye tarikatına mensup olan (KL).
Kalubi	1	MG-242	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
Kapu Kethüdası	1	MG-233	Türkçe (KL); Farsça (KL)	Basit; Basit	Beylerbeyi ve sancak beylerinin başka birimlerle ilgili işleri takip edebilmeleri ve İstanbul'daki gelişmelerden haberdar olabilmeleri için görevlendirilen özel yardımcı (Canatar, 2002: 332-333).
Kapucubaşı	6	MG-309, MG-312, MG-324, MG-324, MG-324, MG-325	Türkçe+Türkçe (Özcan, 2001: 345-346)	Birleşik	Türkçe kökenli <i>kapı</i> kelimesine Türkçe isimden isim yapan <i>+cı</i> ekinin getirilmesiyle oluşan <i>kapıcı</i> sözcüğü hükümdar sarayının kapılarını bekleyen görevli kimselere verilen unvandır. <i>Kapıcıbaşı</i> ise kapıcıların amiri olup onları denetlemekteydi. Kapıcılar kethüdasından sonra ikinci büyük amir kapıcıbaşı idi. Hükümdarın elçi kabul töreninde kapıcıbaşı elçinin koluna girip kendisini padişahın huzura çıkarır ve yer öptürdü. Taşrada görevli vezirlere ve beylerbeyilere önemli fermanları ve ölüm emri gibi gizli emirleri kapıcıbaşı götürürdü. Kapıcıbaşı diplomatik görevler için yabancı ülkelere elçi olarak da gönderilirdi (Özcan, 2001: 345-346).
Kara	45	MG-127, MG-144, MG-187, MG-190, MG-195, MG-199, MG-208, MG-208, MG-210, MG-212, MG-213, MG-215, MG-232, MG-236, MG-245,	Türkçe (Gömeç, 2010: 29-30)	Basit	Eski Türkçede var olan <i>kara</i> sözcüğü bir rengi ifade etmektedir. Bununla birlikte kadim Türk kültüründe renklerin yönleri belirlemek için de kullanıldığı

		MG-246, MG-246, MG-251, MG-257, MG-257, MG-258, MG-265, MG-274, MG-274, MG-275, MG-293, MG-293, MG-293, MG-293, MG-293, MG-295, MG-295, MG-295, MG-295, MG-295, MG-295, MG-298, MG-299, MG-302, MG-302, MG-308, MG-326, MG-327, MG-341, MG-346			bilinmektedir. Buna göre <i>kara</i> sözcüğü kuzeyi ifade etmektedir. Karanın bir unvan olarak ise hükümdarlara, yöneticilere veya büyük, asil, yüce kişilere verildiği görülmektedir. Çünkü bu unvan bünyesinde aşağı bir dereceyi değil; “kudretli, kuvvetli” manalarını taşımaktadır (Gömeç, 2010: 29-30).
Kara Gelim	1	MG-291	Türkçe (KL)+Tespit edilememiştir.	Birleşik	Tespit edilememiştir; Kuzeyi ifade eden sözcük, bir unvan olarak hükümdarlara, yöneticilere veya büyük, asil, yüce kişilere verilmekteydi. Çünkü bu unvan bünyesinde aşağı bir dereceyi değil; “kudretli, kuvvetli” manalarını taşımaktadır (Gömeç, 2010: 29-30).
Kara Münkatil oğlu	1	MG-178	Türkçe+Arapça +Türkçe (KL)	Birleşik	Kaynaklarda <i>münkatil</i> kelimesine rastlanmamıştır. <i>Müntakil</i> sözcüğü ile karışmış olabileceği düşünülmektedir. <i>Müntakil</i> birkaç anlama gelmektedir: 1. Bir kimseden diğerine geçen, intikal eden veya bir yerden başka bir yere göçen. 3. Miras kalan. 4. Dünyadan öbür dünyaya giden, ölen. 5. Sözü daha gelişinden anlayan, zeki kimse (KL).
Karabaş	1	MG-165	Türkçe+Türkçe (KL)	Birleşik	Siyah Halvetî tacı saranlara takılan lakap (Kara, 2001: 369).
Karakaş	7	MG-156, MG-156, MG-181, MG-191, MG-211, MG-225, MG-242, MG-287	Türkçe+Türkçe (KL)	Birleşik	Kara ve gür kaşlı kimse (KL).
Karakilim	1	MG-279	Türkçe+Farsça (KL)	Birleşik	En koyu renk, kömür rengi (KL); Eskiden dervişlerin giydiği kalın sof hırka (KL); Kişi, siyah renkte hırka giydiğinden bu isimle anılmış olmalıdır.
Karaoğlan	1	MG-289	Türkçe+Türkçe (KL)	Birleşik	Esmer (KL).
Karbân Baqşı/ Kerbanbaşı	2	MG-215, MG-341	Farsça+Türkçe (KL)	Birleşik	<i>Kervan</i> kelimesinin eski metinlerde rastlanan asıl şekli olup bir memlekettten diğer bir memlekete eşya veya yolcu taşıyan yük hayvanı katarı demektir (KL); <i>Baqşı</i> kelimesinin ne şekilde değerlendirilmesi gerektiği belli değildir. Sözcük <i>baqşı</i> , <i>başşı</i> şeklinde ele alındığında kervan ile ilişki kurulamamaktadır. Kervan sözcüğünden hareketle <i>başşı</i> şeklinde ele alındığında kervanbaşı, kervanı yöneten, sorumluluğunu taşıyan kimse anlamına gelmektedir (KL).
Karlakoç	1	MG-217	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
Kartol	2	MG-197, MG-197	Almanca (Langenscheidts Universal-	Basit	Patates (Eren, 1993d: 2671) anlamındaki sözcük kişi ismi ile birlikte kullanılmıştır.

			Wörterbuch, 1993: 317)		
Kayış	5	MG-199, MG-227, MG-251, MG-283, MG-315	Türkçe (KL)	Basit	Bağlamak, sıkmak gibi işlerde kullanılan, şerit gibi dar ve uzun deri parçası (KL) anlamındaki sözcük kişi ismi ile birlikte kullanılmıştır.
Kel	2	MG-201, MG-252	Farsça (GTS)	Basit	Saçı dökülmüş olan kimse (GTS).
Keşiş	6	MG-189, MG-189, MG-270, MG-291, MG-313, MG-313	Farsça (Gündüz, 2002: 322)	Basit	Bazı dinlerde ya ıssız bir yerde, tek başına ya da manastırda cemaat halinde münzevi bir hayat süren zahitler için kullanılan terim (Gündüz, 2002: 322).
Kethüda	12	MG-126, MG-165, MG-172, MG-188, MG-203, MG-213, MG-213, MG-224, MG-233, MG-245, MG-262, MG-298	Farsça (GTS)	Basit	Osmanlı devlet ve esnaf teşkilatlarındaki bazı görevliler için kullanılan bir unvandır. Devletin en üst kademesinde olan sadrazamdan en alt seviyedeki görevliye kadar pek çok görevlinin bu unvanı taşıyan yardımcısı bulunmaktaydı (Canatar, 2002: 332).
Kethüda-i Kule	1	MG-277	Farsça+Arapça (KL)	Basit; Basit	Kule kethüdası yani zengin kişilerin ve devlet büyüklerinin buyruğu altında çalışıp onların işlerini gören kimsedir. <i>Kahya</i> olarak da bilinir (GTS).
Kethüdayeri		MG-276	Farsça+Türkçe (KL)	Birleşik	Farsça <i>kethüda</i> ve Türkçe <i>yer</i> kelimelerinin tamlamaya girmesi sonucu oluşan kethüdayeri, askeri teşkilatta kethüda unvanını taşıyan görevlilerin en önemlilerindendir. Kul kethüdasının yardımcısı ve vekilidir (Canatar, 2002: 333).
Kızıl	1	MG-298	Türkçe+Türkçe (KL)	Türemiş	Parlak kırmızı renk veya bu renkte olan (KL) anlamındaki sözcük kişiye fiziki görünümünden ötürü verilmiş olabilir.
Kızılbaş (Oğlan)	3	MG-269, MG-269, MG-269	Türkçe+Türkçe (KL)	Birleşik	Önceleri bütün Türkmen oymakları kızıl börk giydiği için bu isimle anılmaktaydı. Daha sonrasında Alevî adıyla anılan zümrelere Kızılbaş denilmeye başlanmıştır (Üzüm, 2002: 546); Oğlan yani erkek evladın soyunun Kızılbaş adıyla anılan kesime dayandığı anlaşılmaktadır.
Kokoç	1	MG-277	Türkçe (THADS, 1993d: 2905)	Basit	Ağızlarda koç anlamına gelmektedir THADS, 1993d: 2905). Burada hayvan olan koçtan ziyade mecazi olarak yiğit delikanlı anlamını taşımaktadır (KL).
Koyuni	1	MG-303	Türkçe (KL)	Basit	Koyunlu.
Köse	6	MG-152, MG-243, MG-228, MG-251, MG-354, MG-354	Farsça (GTS)	Basit	Bıyığı ve sakalı çıkmayan erkek (GTS).
Kuloğlu	3	MG-211, MG-319, MG-320	Türkçe+Türkçe (KL)	Birleşik	Devşirme yoluyla gelen yeniçerinin oğlu, evladı (KL).
Kuyucu oğlu	1	MG-264	Türkçe+Türkçe (KL)	Birleşik	Babasının mesleği kuyu açmak olan kimsenin evladı (KL).
Kuzgun-zâde	2	MG-206, MG-288	Türkçe+Farsça	Basit	Babasının lakabı kara karga anlamına gelen kuzgun olan

			(KL)		kimsenin oğlu, evladı (KL).
Kuzu	1	MG-288	Türkçe (KL)	Basit	Koyun yavrusu (GTS) anlamındaki sözcük kişi ismi ile birlikte kullanılmıştır.
Küçük	6	MG-124, MG-243, MG-246, MG-265, MG-274, MG-298	Türkçe (KL)	Basit	Yaşça ufak kimse (GTS).
Kürkçüzâde	1	MG-246	Kökeni belli değildir (Eren, 1999: 275)+ Farsça (KL)	Basit	Babasının mesleği kürk alıp satmak veya kürkleri manto, ceket, yaka yapılmak üzere hazırlamak olan kimsenin oğlu, evladı (KL).
Mahzü'l-Ayân	1	MG-154	Arapça (KL); Arapça (GTS)	Basit; Basit	İleri gelen kimselerin, eşrafin ta kendisi (KL).
Mahzü'l-Emsâl	1	MG-141	Arapça (KL); Arapça (GTS)	Basit; Basit	Bir şeyin ta kendisi, aslı (KL); Benzer, eş, denk (GTS); Benzerlerinin arasında orijinal olanı, asıl olanı şeklinde çevirmek mümkündür.
Medropolid/ Metrepolid	7	MG-257, MG-257, MG-313, MG-313, MG-313, MG-313, MG-314	Fransızca+Fransızca (KL)	Basit	Fransızca kökenli <i>metro</i> ve <i>polit</i> sözcüklerinin bir araya gelmesiyle oluşan sözcük, Ortodoksluk'ta patrikten sonra gelen, bir bölgenin Ortodokslarının dinî ve sosyal işlerini yürütmekle görevli Hristiyan din adamı, ruhani lider, piskopos demektir (Ayverdi, 2010: 811).
Mefâhirü'l-Ayân	1	MG-179	Arapça+Arapça (GTS)	Basit; Basit	Övünülecek, kendileriyle iftihar edilecek ileri gelen kimseler (KL).
Mefâhirü'l-Emsâl	1	MG-176	Arapça+Arapça (KL)	Basit; Basit	Benzerleri arasında övünülecek, iftihar edilecek şeyler (KL).
Mefâhirü'l/ Kıdvetü'l/ Fahrü'l/ Mufahhârü'l- Kudât/ Kuzat	23	MG-138, MG-151, MG-169, MG-176, MG-201, MG-244, MG-272, MG-313, MG-315, MG-316, MG-318, MG-318, MG-319, MG-323, MG-325, MG-326, MG-328, MG-329, MG-330, MG-332, MG-333, MG-334, MG-339	Arapça+Arapça (GTS)	Basit; Basit	<i>Mefâhir</i> sözcüğü ile <i>kuzât/ kudât</i> sözcüğünün tamlamaya girmesiyle meydana gelen <i>mefâhirü'l/ kuzât/ kudât</i> , övünülecek, kendileriyle iftihar edilecek kadılar anlamına gelmektedir (Ayverdi, 2010: 722, 786).
Mefâhirü'l Ümerâ	1	MG-313	Arapça+Arapça (GTS)	Basit; Basit	Övünülecek, kendileriyle iftihar edilecek beyler, emirler (KL).
Mehmed-zâde	1	MG-129	Arapça (AİS)+ Farsça (GTS)	Basit	Babasının adı Mehmed olan kimsenin oğlu, evladı.
Mektûb Zâbiti	2	MG-317, MG-317	Arapça (GTS); Arapça (GTS)	Basit; Basit	Bir şey haber vermek, bildirmek için bir kişiye veya kuruma yazılan, zarfa konulmuş kâğıt (GTS); Rütbesi teğmenden binbaşıya kadar olan askerlere verilen unvan (GTS).
Mestan	2	MG-208, MG-233	Farsça (KL)	Basit	Sarhoşlar, mestler (KL).
Mezid	1	MG-275	Arapça (AİS)	Basit	Artmış, arttırılmış, büyümüş (AİS).
Mısri	1	MG-329	Eski Sami dillerinden geldiği ileri	Basit	Mısırlı olan kimse (KL).

			sürülmektedir (Görgün, 2004: 555)		
Mine'l-Fakîr	1	MG-330	Arapça+Arapça (Zougari, 2018: 22)	Basit; Basit	<i>Harf-i cer</i> olarak bilinen <i>min</i> takısı – <i>dAn</i> ayrılma hâl ekine karşılık gelmektedir (Zougari, 2018: 22). Metinde geçtiği yer göz önüne alındığında bir nevi <i>Abdullah El-Hâc</i> (Güney, 2011: 330) isimli kimsenin imzası denilebilecek bir kısımda yani yazının sonunda bu kişi kendini <i>fakîr</i> olarak tanıtip yazısını <i>fakîr+den</i> sözcüğüyle bitirmektedir (Güney, 2011: 330). Fakîrlik ile kastedilen “bendeniz kulunuz, köleniz”dir. Nitekim eskiden yazılarda, mektuplarda özellikle imzadan önce bu şekilde tevazu sözleri kullanılmaktaydı (Uludağ, 1995: 132).
Mir	13	MG-143, MG-162, MG-162, MG-163, MG-164, MG-164, MG-165, MG-166, MG-166, MG-168, MG-177, MG-182, MG-182	Farsça (GTS)	Basit	“Baş, başkan, reis, amir, emir, bey” gibi anlamlara gelen bir unvandır (Ayverdi, 2010: 826).
Miralay	1	MG-187	Farsça+Bizans Yunancası (KL)	Basit	Farsça “bey, emir” anlamındaki <i>mir</i> sözcüğü ile <i>alaysözcüklerinin mir-i alay</i> şeklinde tamlama kurarak bir araya gelmesi sonucu oluşan <i>miralay</i> sözcüğü, eskiden kaymakamla mirliya arasındaki rütbeye sahip subay ve albaylara verilen unvandır (Ayverdi, 2010: 827).
Mîrî	1	MG-308	Farsça (GTS)	Basit	Beylik (GTS).
Mîr-i Mîrân	3	MG-316, MG-325, MG-325	Farsça (AİS); Farsça (AİS)	Basit; Basit	“Beylerbeyi” anlamındadır (KL).
Molla/ Monla	31	MG-138, MG-148, MG-150, MG-156, MG-156, MG-162, MG-169, MG-170, MG-178, MG-187, MG-213, MG-214, MG-220, MG-220, MG-227, MG-238, MG-248, MG-258, MG-267, MG-267, MG-269, MG-276, MG-281, MG-281, MG-282, MG-287, MG-297, MG-303, MG-305, MG-308, MG-308	Arapça (GTS)	Basit	Bazı İslâm toplumlarında din âlimlerine veya belirli seviyede öğrenim görmüş kimselere verilen unvan olan <i>monla</i> sözcüğü basit yapıda olup <i>munla</i> ve <i>mulla</i> biçiminde de görülmektedir. Kelimenin Arapçada “efendi, sahip, âmir” anlamındaki <i>mevlâdan</i> geldiği kabul edilmektedir. <i>Monla</i> kelimesindeki ‘n’ harfi zamanla ‘l’ye dönüşerek molla biçimini almıştır (Algar, 2005: 238).
Muhafız	1	MG-154	Arapça (GTS)	Basit	Kale, kasaba, şehir gibi yerlerin güvenliği ve düşmana karşı korunması ile sorumlu askerî kumandan (KL).
Muhafızbaşı	1	MG-170	Arapça (GTS)+Türkçe (KL)	Birleşik	Kale, kasaba, şehir gibi yerlerin güvenliği ve düşmana karşı korunması ile sorumlu askerî kumandanların yöneticisi durumunda olan kimse (KL).
Muhakeme/ Mahkeme	4	MG-122, MG-156, MG-214, MG-231	Arapça (GTS)	Basit	Davalara bakmak, suçluları cezalandırmak yani adaleti yerine getirmek ile görevli hâkimlerin başkanlığında

					kurulan heyettir (Ayverdi, 2010: 757). Metinde kişi adlarıyla birlikte kullanılan mahkeme sözcüğü, bu kişilerin söz konusu heyete dâhil olduklarını göstermektedir, denilebilir.
Muharrerü'l-Azâ	1	MG-137	Arapça (GTS); Arapça (GTS)	Basit; Basit	Yazılmış, yazıya geçirilmiş, kaydedilmiş (GTS); Üye (GTS).
Muhzırbaşı	2	MG-236, MG-273	Arapça+Türkçe (KL)	Birleşik	Büyük kadılıklarda birden fazla muhızırın başında bulunup onları kumanda eden kimseye verilen unvandır. İstanbul'a yakın yerlerdeki kadılıklarda kadıların merkeze yazdığı arzları götürmek muhızırbaşının vazifesi idi. Muhızırbaşı, görevleri başında bizzat bulunmadan yerlerine vekil tayin edebilmekte idi (Ahışhalı, 2006: 85-86).
Muştak	1	MG-212	Arapça (AİS)	Basit	Özleyen, bir kimseyi görmek için can atan (AİS).
Mu'temed	1	MG-193	Arapça (GTS)	Basit	1. İş yerlerinde bazı para işlerine bakan görevli. 2. Kendisine inanılıp güvenilen kimse (GTS).
Mülim oğlu	1	MG-139	Arapça+Türkçe (KL)	Birleşik	Babasının adı "üzücü, kederlendirici" anlamındaki Mülim olan kimsenin evladı (KL).
Mülki	3	MG-210, MG-284, MG-295	Arapça (KL)	Basit	1. Bir ülkeye ait, bir ülkeyle ilgili veya ülke yönetimiyle ilgili. 2. Askeriye ve ilmiye sınıfının dışında kalan kimse, sivil (KL).
Müslimatdan	1	MG-142	Arapça (KL)	Basit	Müslüman olanlardan.
Müteferrika-zâde	2	MG-309, MG-311	Arapça+Farsça (GTS)	Basit	Babasının mesleği veya unvanı müteferrika olan kimsenin oğlu, evladı (KL).
Mütevellî-i İmâret	3	MG-183, MG-185, MG-204	Arapça (KL); Arapça (KL)	Basit; Basit	Mütevellî, vakfın işlerini idare etmek üzere görevlendirilen kimseye verilen unvandır. Osmanlı Devleti'nde mütevellînin yaptığı iş için tevliyet kelimesi kullanılmaktadır. Mütevellî; vakfeden kişinin isteği üzerine, kadı-hâkimin kararı üzerine veya padişah beratları ile göreve gelmekteydi. Sorumlulukları ağır ve işleri yoğun olan mütevellîlerin, Osmanlıda önemli bir konumları vardı (Öztürk, 2006: 217, 220). Burada mütevellî kelimesinin tamlama biçiminde kullanıldığı görülmektedir. 'İmâret, bulunduğu yeri bayındır duruma getiren câmi, medrese, hastahane, misafirhane, türbe, kale gibi yapılara verilen isimdir (Ayverdi, 2010: 557).
Nahşuvânî	3	MG-266, MG-277, MG-277	Kökene belli değildir (Karamanlı, 2006: 294)	Basit	Nahşuvan ile kastedilen Nahçıvan'dır. Azerbaycan'da bulunan bir şehrin adıdır (Karamanlı, 2006: 294; Develi, 2012b: 106). Nahçıvanlı anlamındadır.

Nâib	14	MG-122, MG-151, MG-169, MG-169, MG-188, MG-188, MG-230, MG-230, MG-253, MG-272, MG-275, MG-287, MG-302, MG-303	Arapça (GTS)	Basit	Bir makamın sorumluluğunu asıl sahibi yerine geçici bir süreliğine üstlenen kimse demektir (Avcı, 2006: 311). Nâib, medrese eğitimi alarak kaza dairesinde anlaşmazlıkları çözebilecek seviyede tahsil gören ilmiye mesleği mensubu kimselerdi. Osmanlı adli teşkilatında kadı yardımcısı ve vekili olan Nâib, kadı tarafından belirlenirdi (İpşirli, 2006: 312).
Nâibzâde/ Nâyibzâde	10	MG-166, MG-208, MG-212, MG-214, MG-226, MG-239, MG-257, MG-264, MG-266, MG-266	Arapça+Farsça (KL)	Basit	Mesleği ya da unvanı naip yani vekillik olan kimsenin oğlu, evladı (KL).
Nâm zâde	1	MG-204	Farsça+Farsça (KL)	Basit	Babası tanınan, şan, şöhrat sahibi olan kimsenin oğlu, evladı.
Nâzır	9	MG-150, MG-151, MG-170, MG-179, MG-219, MG-237, MG-287, MG-287, MG-308	Arapça (KL)	Basit	“Bakmak, incelemek, hüküm vermek” anlamlarına gelmektedir (Tomar, 2006: 449). Maliye, idare ve vakıf kurumlarında yönetici veya denetleyici olan kimselere verilen bir unvandır (Genç, 2006: 449).
Nedir-zâde	1	MG-290	Tespit edilememiştir+Farsça (GTS)	Basit	Tespit edilememiştir.
Niksari zâde	1	MG-226	Tespit edilememiştir+Farsça (GTS)	Basit	Yeni Kayseriye anlamına gelen Neokisarya isminden gelmektedir (Sezen, 2017: 580).
Nuzzâr	1	MG-334	Arapça (KL)	Basit	<i>Nâzır</i> sözcüğünün çoğulu olup “bakanlar” anlamındadır (KL).
Okçuzâde	6	MG-193, MG-215, MG-250, MG-251, MG-271, MG-282	Türkçe+Farsça (KL)	Basit	Babası ok yapan, satan veya atan kimsenin oğlu, evladı.
Paladı zâde	1	MG-271	Tespit edilememiştir+Farsça (KL)	Basit	Tespit edilememiştir.
Papa	3	MG-187, MG-257, MG-258	Yunanca (KL)	Basit	Katolik kilisesinin başında bulunan ve Vatikan’da oturan en büyük din adamı (KL).
Papas	2	MG-211, MG-313	Yunanca (KL)	Basit	Papaz sözcüğünün eski metinlerde kullanılan asıl biçimi olup Hristiyan din adamı demektir (KL).
Paşa	66	MG-141, MG-141, MG-141, MG-165, MG-165, MG-165, MG-165, MG-165, MG-176, MG-176, MG-176, MG-178, MG-191, MG-203, MG-207, MG-208, MG-208, MG-208, MG-213, MG-213, MG-213, MG-218, MG-220, MG-221, MG-221, MG-221, MG-222, MG-222, MG-222, MG-224, MG-224, MG-225, MG-232, MG-233, MG-233, MG-233, MG-233, MG-233, MG-246, MG-246, MG-253, MG-254, MG-270, MG-271,	Kökeni tartışmalıdır (Özcan, 2007: 182)	Basit	Etimolojisi tartışmalıdır. Osmanlılarda en yüksek askerî ve mülki unvandır. Bu unvan ile ilgili çeşitli görüşler mevcuttur. Farsça <i>pây-i şâhtan</i> veya <i>pâd-i şâhtan</i> geldiği ileri sürüldüğü gibi Türkçe “baş ağa” yahut “büyük kardeş” anlamındaki <i>beşeden</i> geldiği de ileri sürülmektedir. Bâbil menşeli olup paha biçiminde geçtiği ve hâlâ İbranicede kullanıldığı da öne sürülen görüşlerdendir. Sevgi ve saygı hitabı olarak kullanılmasının yanı sıra kadınlara da bu unvanın zaman

		MG-276, MG-276, MG-288, MG-288, MG-294, MG-304, MG-304, MG-306, MG-312, MG-312, MG-312, MG-322, MG-323, MG-324, MG-328, MG-328, MG-328, MG-332, MG-342, MG-344, MG-349			zaman verilmesi dikkat çekicidir. Ayrıca askeri ve dinî şahsiyetler için de kullanılmıştır (Özcan, 2007: 182).
Paşa oğlu	1	MG-246	Kökeni tartışmalıdır (Özcan, 2007: 182)+Türkçe (KL)	Birleşik	Babasının ismi veya unvanı paşa olan kimsenin oğlu, evladı (KL).
Patrik	1	MG-313	Yunanca (KL)	Basit	Baba, yönetici, bir kavmin veya ailenin başı, reisi anlamlarına gelmektedir. Hristiyanlığın doğu kiliselerinde başpiskoposlara verilen dinî ve idari unvandır (Aydın, 2007: 188).
Pehlivan-zâde	1	MG-138	Farsça (KL)+Farsça (GTS)	Basit	Babasının mesleği veya lakabı pehlivanlık yani güreşçilik veya usta kemankeşlik olan kimsenin oğlu, evladı (KL).
Pilavi	2	MG-275, MG-275	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Pilav/ Palav biçimlerine de rastlanan sözcüğün Türklerde çok sık kullanılan adlardan biri olduğu aktarılmaktadır. Pilav'ın, Kuman/ Kıpçak adı olduğu belirtilmektedir (Coşkun, 2013: 232).
Pir Kulu	1	MG-295	Farsça (KL); Türkçe (KL)	Basit; Basit	1. İhtiyar kimse. 2.Bir tarikatın kurucusu. 3. Bir meslek grubunun başı. Genel anlamda herhangi bir konudaki tecrübesinden ötürü üstat olan kimse (KL); Burada kastedilen köle gibi bir mana olmayıp hizmet gören, çırak gibi anlamlardır (KL).
Pir(i)	11	MG-238, MG-259, MG-261, MG-273, MG-274, MG-275, MG-276, MG-280, MG-284, MG-301, MG-304	Farsça (KL)	Basit	İhtiyarlık (KL).
Pirzâde	1	MG-225	Farsça (KL)+Farsça (GTS)	Basit	Soyu bir tarikatın, bir mesleğin veya ustalık gerektiren herhangi bir işin başında bulunan önemli kimselere dayanan (KL).
Piskopos	4	MG-313, MG-313, MG-313, MG-314	Yunanca (KL)	Basit	Bir bölgenin dinî anlamda idaresiyle görevlendirilen başpapaz (KL).
Râhib	6	MG-257, MG-313, MG-313, MG-313, MG-313, MG-314	Arapça (GTS)	Basit	Hristiyanlarda genellikle manastırda yaşayan ve evlenmesi yasak olan din görevlisi, papaz, keşiş (GTS).
Reco	1	MG-192	Arapça (AİS)	Basit	Recep ya da Recai adlarının kısaltılmış hâli olması kuvvetle muhtemeldir (Nişanyan, https://turkadar.com/?c=2&ad=Reco (ET: 22.06.2021)).
Reis	14	MG-179, MG-196, MG-206, MG-249, MG-249, MG-250, MG-251, MG-251, MG-266, MG-271,	Arapça (GTS)	Basit	Başkan, lider anlamlarına gelmektedir. Reis, halkını düşmanlara ve zalim idarecilere karşı koruma görevini

		MG-275, MG-283, MG-285, MG-306			üstlenenlere verilen bir unvandır. Bu unvanı alan kimselerin genellikle zengin kişiler olduğu görülmektedir. Ayrıca çeşitli meslek erbabının; din, mezhep, kabile ve cemaat mensuplarının başkanlarına da reis denilmektedir (Sümer, 2007: 543-544).
Revanlı	1	MG-123	Tespit edilememiştir+Türkçe (Ergin, 2013: 159)	Türemiş	Bugünkü Ermenistan'ın başkenti Erivan'ın eski adı olup Revan şehrinde doğup büyümüş kimse anlamına gelmektedir (Sezen, 2017: 254).
Rumi	1	MG-141	Latince (Eyuboğlu, 1988: 272)	Basit; Basit	1. Bizans İmparatorluğu ile ve orada yaşayanlarla ilgili. 2. Anadolu ile ve orada yaşayanlarla ilgili. 3. Anadolu (KL).
Sâbıkun	1	MG-134	Arapça (KL)	Basit	Önde gelen kimseler yahut daha önce yaşayıp gelip geçmiş olanlar (KL).
Sâdır	1	MG-183	Arapça (AİS)	Basit	Hayret eden, şaşırın (AİS).
Sadr-ı Âzam	1	MG-342	Arapça (KL); Arapça (KL)	Basit; Basit	Osmanlı devlet teşkilatında padişahın vekili olarak yönetimi elinde bulunduran kimse, başvekil (KL). Tamlama hâlinde olan bu iki sözcük zaman içerisinde birleşerek Sadrazam hâlini almıştır.
Salman-zâde	2	MG-124, MG-125	Türkçe (KAS)+Farsça (GTS)	Basit	Babasının adı Salman olan kimsenin oğlu, evladı.
Samsunî	1	MG-246	Yunanca (Öz, 2009: 83)	Basit	Samsunlu.
Sancak Bey(ler)i	4	MG-313, MG-316, MG-317, MG-334	Türkçe (KL); Türkçe (KL)	Basit; Basit	Osmanlı Devleti'nde bir sancağın başında olup onu yöneten sorumlu kimse (KL).
Sarı	1	MG-133, MG-243	Türkçe (KL)	Basit	Dış görünüşünde sarı renk (sarı saç, bıyık veya soluk, solgun bir yüz gibi) bulunduğu için bu lakap takılmış olabilir.
Saruha(n)	9	MG-121, MG-121, MG-121, MG-121, MG-121, MG-121, MG-121, MG-121, MG-121	Türkçe+Türkçe (KL)	Birleşik	Aynı isimli beyliğin kurucusu (AİS).
Satılmış	10	MG-130, MG-130, MG-231, MG-248, MG-252, MG-262, MG-279, MG-280, MG-298, MG-298	Türkçe+Türkçe (AİS)	Türemiş	Uzun ömürlü olması temennisiyle doğumundan önce ermişlere adanan bebek (AİS).
Sava	5	MG-224, MG-230, MG-230, MG-230, MG-290	İbranice (Hanks vd., https://www.oxfordreference.com/ET: 26.05.2021)	Basit	<i>A derivative of Hebrew saba 'old man' ifadesinden anlaşılacağı üzere İbranice "yaşlı adam" anlamındaki Saba sözcüğünün bir varyantıdır (Hanks vd., https://www.oxfordreference.com/ET: 26.05.2021)</i>
Ser Muhzır-ı Mahkeme	1	MG-204	Farsça (GTS); Arapça (GTS);	Basit; Basit; Basit	Davaların görüldüğü yerde ilgililerin mahkemede bulunmalarını sağlamak ve onları huzura çağırmakla

			Arapça (GTS)		görevli olan kimselerin başı (GTS). Kısacası muhızırbaşı olarak tanımlamak mümkündür.
Serdâr-ı Ekrem	2	MG-309, MG-312	Farsça (GTS); Arapça (KL)	Basit; Basit	Padişah tarafından orduya başkumandan olarak atanan sadrazam (KL).
Seydi	1	MG-238	Arapça (KL)	Basit	“Efendim” anlamındaki hitap sözü olan <i>seyyidin</i> in halk ağzında aldığı biçimdir (KL).
Sipahi-zâde	1	MG-180	Farsça+Farsça (GTS)	Basit	Babasının mesleği veya unvanı sipahi olan kimsenin oğlu, evladı şeklinde verilebileceği gibi soyu tımarlı atlı asker sınıfına dayanan kimse şeklinde de verilebilir. Nitekim her ikisi de birbiriyile ilişkilidir (GTS).
Siyaguş/ Siyavuş	7	MG-123, MG-129, MG-178, MG-198, MG-204, MG-212, MG-226	Farsça (Örs, 2009: 308)	Basit	Bugün <i>siyavuş</i> hâlini alan sözcük “siyah at sahibi, yağız atlı” anlamına gelmektedir (Örs, 2009: 308).
Sofi/u	8	MG-177, MG-197, MG-198, MG-201, MG-213, MG-251, MG-307, MG-308	Arapça (KL)	Basit	Dinin ibadet kısmına çok büyük bir önem veren, şer’î emir ve yasakları derinlemesine tefsir ve tefekküre lüzum görmeden uygulamaya çalışan kimselere verilen bir unvandır (Ayverdi, 2010: 1118).
Solak	10	MG-235, MG-254, MG-270, MG-273, MG-274, MG-300, MG-301, MG-328, MG-329, MG-340	Türkçe+Türkçe (KL)	Türemiş	Osmanlı askeri teşkilatı içinde padişah muhafızlığı yapan askeri zümreye verilen isimdir. Yaya asker olan solaklar içinden seçilen bir grup padişahın yakın korumasını üstlenmiştir. Padişahın sağında bulunan muhafızlar ona sırtlarını dönmek için oklarını sol elle kullandıklarından solaklar adı verilmiştir (Ertuğ, 2009: 368; Ayverdi, 2010: 1120).
Subaşı	11	MG-208, MG-209, MG-285, MG-285, MG-310, MG-312, MG-317, MG-325, MG-334, MG-334, MG-340	Türkçe+Türkçe (KL)	Birleşik	Eski Türk devletlerinde <i>sü-başı</i> olarak geçen <i>subaşı</i> sözcüğü, 16. yüzyılın başlarında bu şekilde yazılmaya başlanmıştır. <i>Sü</i> sözcüğü, Eski Türkçede “asker, ordu” anlamına gelmektedir. Orhun Yazıtları’nda da geçen <i>Subaşı</i> sözcüğü bu devirde “ordu kumandanı, askerlerin başı” gibi anlamlara gelirken Osmanlı Devleti’nde şehirlerin güvenliğini sağlamakla görevli kişilere verilen bir unvan hâlini almıştır (İlgürel, 2009:447).
Sultan	3	MG-172, MG-214, MG-221	Arapça (KL)	Basit	Yönetici, hükümdar, devlet başkanı anlamlarında kullanılan bir unvandır. Sultan unvanı Osmanlı Devleti’nde ilk defa Orhan Gazi’nin sikkelerinde kullanılmış, daha sonra diğer padişahlar arasında da yaygınlık kazanmıştır. 16-17. yüzyıldan itibaren ise özel ismin sonuna eklenerek padişahların anneleri, kızları, hanımları ve bazen de şehzadeleri için kullanılmıştır. Sultan sözcüğüne eski metinlerdeki kayıtlarda kişi adı olarak da rastlamak mümkündür (Özgüdenli, 2009: 496-497).

Şah	4	MG-147, MG-147, MG-148, MG-148, MG-208	Sanskritçe (Gündüz, 2010: 248-249)	Basit	Sanskritçe kökenli <i>şah</i> sözcüğü “hükmetmek” anlamına gelmektedir. Bazı devletlerde yönetici, hâkim, padişah ve hükümdar için kullanılan bir unvandır. Osmanlı sultanlarının da zaman zaman bu unvanı kullandıkları görülmektedir (Gündüz, 2010: 248-249).
Şahbaz	2	MG-331, MG-331	Farsça+Farsça (KL)	Basit	1. Beyaz ve iri doğan. 2. Yakışıklı, yiğit. 3. Kabadayı. 4. Cömert. 5. Büyük, gösterişli. 6. Güzel, mükemmel (AİS).
Şahin	1	MG-217	Farsça (GTS)	Basit	Büyük, uzun, kanca gagalı, yırtıcı bir kuş (AİS) anlamındaki sözcük kişi ismi ile birlikte kullanılmıştır.
Şahincibaşı	2	MG-333, MG-333	Farsça+Türkçe (KL)	Birleşik	Şahinci, padişahın avda kullanacağı şahinleri besleyip bakmakla görevli kimsedir (KL). Şahincibaşı ise şahincilerin amiri yani üstü olan kimsedir (KL).
Şâkird	2	MG-309, MG-311	Farsça (KL)	Basit	1. Eskiden resmî dairelerde bir nevi stajyer olan kimse. 2. Sarayın harem dairelerinde çeşitli hizmetlere bakan kalfaların yanına iş öğrenmek üzere verilen yeni carie (KL).
Şâmi	2	MG-243, MG-296	Arapça (Tomar, 2010: 311)	Basit	Şam şehrine mensup (KL).
Şatır	1	MG-341	Arapça (Ayverdi, 2010: 24)	Basit	1. Neşeli, şen. 2. Padişahın atının yanında yürüyen görevliler sınıfına mensup kimse. 3. Sadrazam ve vezirlerin görkemlerini arttırmak için maiyetlerinde bulunan, yolsuz davranışların götürülmesinde zaptiye görevi gören kimseler (KL).
Şeyhi	11	MG-130, MG-151, MG-156, MG-208, MG-208, MG-208, MG-213, MG-213, MG-255, MG-275, MG-342	Arapça (GTS)	Basit	Şeyhlikle ilgili, şeyhliğe dair.
Şeyhülislam	3	MG-269, MG-269, MG-270	Arapça+Arapça (KL)	Basit	İslam dünyasında öne çıkan ulema ve sofilere şeref ifadesi olarak söylenirdi. Daha sonra âlimlerin en kıdemlisi, reisi anlamını kazanarak unvan olarak kullanılmaya başlanmıştır. Şeyhülislamlığın dinî bir müessese haline gelişi Osmanlı döneminde gerçekleşmiştir. 17. yüzyıldan itibaren ise şeyhülislamlığın nüfuzunun arttığı görülmüştür. Şeyhülislam, geliri en yüksek olan kimseler arasında bulunmuştur. En temel görevi kendilerine sorulan dinî, siyasi ve idari konular hakkındaki soruları Hanefî fıkına göre yanıtlayıp fetva vermektir. Şeyhülislam hem dini hem de hukuku temsil etmektedir (İpşirli, 2010: 91-95).
Şirmerd	2	MG-208, MG-210	Farsça+Farsça	Basit	1. Aslan gibi cesur erkek. 2. Dünyadan el etek çekmiş

			(KL)		maneviyat insanı, kutsal kimse (KL).
Tatib	1	MG-124	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
Teberrük	14	MG-281, MG-285, MG-287, MG-289, MG-298, MG-301, MG-301, MG-302, MG-303, MG-304, MG-305, MG-306, MG-306, MG-307	Arapça (GTS)	Basit	Uğur sayma (GTS).
Tebriz	1	MG-269	Kökeni belli değildir (Bilgili, 2011: 219)	Basit	Doğu Azerbaycan eyaletinin merkezi olan şehrin kişi ismi ile birlikte kullanıldığı görülmektedir.
Tiryaki	1	MG-255	Arapça (GTS)	Basit	Afyon, tütün, kahve, çay gibi keyif verici maddelere alışmış kimse (GTS).
Tıyrak	1	MG-256	Yunanca (KL)	Basit	Kaynaklarda <i>Tıyrak</i> sözcüğüne rastlanılmamakla birlikte sözcüğün <i>Tıryak</i> olması ve metateze uğrayarak <i>Tıyrak</i> biçimini alması kuvvetle muhtemeldir. Tıryak bitki, hayvan ve madenlerden elde edilen maddelerin karışımından yapılan bir çeşit macun, panzehirdir. Afyon anlamına da gelmektedir (KL).
Topal	3	MG-254, MG-256, MG-264	Türkçe+Türkçe (KL)	Türemiş	Bacağındaki sakatlık sebebiyle sekerek veya bir yana eğilerek yürüyen kimse (KL) anlamındadır. Gülensoy (2007: 912), sözcüğün <i>to-</i> kökünden gelmiş olabileceğini ileri sürmektedir.
Topcuzâde	3	MG-241, MG-249, MG-273	Türkçe+Farsça (KL)	Basit	Topçu sınıfına dâhil olan kimsenin oğlu, evladı (KL).
Topçubaşı	1	MG-186	Türkçe+Türkçe (KL)	Birleşik	Yeniçeri topçu ocağının başı (KL).
Toplu	2	MG-126, MG-178	Türkçe+Türkçe (KL)	Türemiş	Gülle veya şarapnel atan ateşli silaha sahip kimse (KL) sözcük kişi ismi ile birlikte kullanılmıştır.
Toros	1	MG-286	Eski Yunanca (Küncü, 1995: 43)	Basit	Boğa (Küncü, 1995: 43) anlamındaki sözcük kişi ismi ile birlikte kullanılmıştır.
Trabzonî	2	MG-341, MG-341	Eski Yunanca-Grekçe (Tokmakçioğlu, 2011: 192)	Basit	Trabzon şehrine mensup, Trabzonlu.
Tufan-zâde	1	MG-261	Arapça+Farsça (GTS)	Basit	Tufan isimli kimsenin oğlu, evladı (AİS).
Tuman zâde	1	MG-253	Farsça+Farsça (KL)	Basit	Geniş kısa don, şalvar (KL). Bu unvan ailenin giyim tarzından dolayı verilmiş olabilir.
Ulemâdan	1	MG-240	Arapça (KL)	Basit	Âlimler, bilginler anlamına gelen sözcük Osmanlı Devleti'nde ilmiye sınıfına mensup kimseler (müderris, müftü, kadı, vaiz gibi) için kullanılan bir unvandır (KL).

Usta	5	MG-286, MG-297, MG- 307, MG-307, MG-307	Farsça (GTS)	Basit	1. Bir zanaatı gerektiği gibi öğrenmiş olup kendi başına yapabilen kimse. 2. Esnaf, zanaatkâr olan kimseler için kullanılan hitap sözü. 3. Yeniçeri ocağında görevi açıcılık olan küçük zabıt. 4. İşinin ehli, becerikli, kimse (KL).
Ümenâ	3	MG-326, MG-326, MG-334	Arapça (KL)	Basit	Osmanlıda bir işin başı ve sorumlusu olan kimseler, eminler (KL).
Ümmi-Zâde	1	MG-123	Arapça+Farsça (Devellioğlu, 2012: 1314, 1357)	Basit	Ailesi okuma yazma bilmeyen kimsenin oğlu, evladı (Devellioğlu, 2012: 1314, 1357).
Ummâl	1	MG-334	Arapça (KL)	Basit	İdare memurları, valiler, mutasarrıflar, tahsildarlar (KL).
Üstad/ t	11	MG-173, MG-173, MG-219, MG-219, MG-251, MG-266, MG-285, MG-287, MG-287, MG-287, MG-327	Farsça (Ayverdi, 2010: 1299)	Basit	Herhangi bir ilimde veya sanat dalında bilgi ve söz sahibi olan, üstün bir konumda bulunan kimse demektir (Ayverdi, 2010: 1299). Yani o işin erbabıdır.
Vâli	14	MG-141, MG-165, MG-176, MG-178, MG-186, MG-203, MG-208, MG-213, MG-218, MG-220, MG-221, MG-222, MG-224, MG-225	Arapça (GTS)	Basit	Bir ilde devleti temsil eden en yetkili yönetim görevlisine verilen unvan (GTS).
Vekil	274	MG-121, MG-123, MG-123, MG-123, MG-124, MG-124, MG-124, MG-128, MG-128, MG-129, MG-129, MG-129, MG-129, MG-130, MG-131, MG-131, MG-131, MG-132, MG-134, MG-134, MG-134, MG-135, MG-137, MG-139, MG-139, MG-140, MG-142, MG-142, MG-142, MG-145, MG-145, MG-146, MG-147, MG-147, MG-147, MG-148, MG-149, MG-150, MG-154, MG-156, MG-156, MG-157, MG-157, MG-157, MG-157, MG-157, MG-158, MG-159, MG-159, MG-161, MG-162, MG-162, MG-165, MG-165, MG-168, MG-169, MG-169, MG-171, MG-172, MG-174, MG-175, MG-175, MG-177, MG-177, MG-178, MG-178, MG-179, MG-181, MG-183, MG-183, MG-184, MG-186, MG-186, MG-186, MG-186, MG-186, MG-187, MG-187, MG-187, MG-188, MG-188, MG-188, MG-188, MG-191, MG-191, MG-193, MG-194, MG-194, MG-197, MG-197, MG-197, MG-198, MG-199, MG-199, MG-200, MG-200, MG-200, MG-201, MG-201, MG-201, MG-202, MG-202, MG-204, MG-204, MG-204, MG-204, MG-205, MG-206, MG-206, MG-209, MG-209, MG-210, MG-210, MG-212, MG-212, MG-214, MG-214, MG-216, MG-216, MG-217, MG-217, MG-217, MG-218, MG-219, MG-220,	Arapça (GTS)	Basit	Bir kişinin işini görmesi amacıyla kendi yerine bıraktığı veya yetki verdiği kimsedir. Yani asıl görevlinin yerine bakmaktadır. Bakan olarak da adlandırılmaktadır (KL).

		MG-222, MG-222, MG-223, MG-223, MG-224, MG-225, MG-225, MG-226, MG-227, MG-227, MG-227, MG-227, MG-228, MG-228, MG-229, MG-229, MG-229, MG-229, MG-231, MG-231, MG-232, MG-232, MG-232, MG-233, MG-234, MG-234, MG-234, MG-236, MG-236, MG-236, MG-236, MG-236, MG-237, MG-237, MG-238, MG-238, MG-238, MG-238, MG-238, MG-238, MG-239, MG-239, MG-240, MG-240, MG-241, MG-242, MG-244, MG-246, MG-247, MG-248, MG-248, MG-249, MG-250, MG-251, MG-253, MG-253, MG-254, MG-254, MG-254, MG-254, MG-255, MG-255, MG-264, MG-264, MG-264, MG-266, MG-267, MG-267, MG-267, MG-269, MG-269, MG-274, MG-274, MG-274, MG-275, MG-275, MG-275, MG-275, MG-276, MG-277, MG-277, MG-277, MG-279, MG-280, MG-280, MG-281, MG-281, MG-281, MG-282, MG-282, MG-282, MG-282, MG-282, MG-284, MG-284, MG-284, MG-284, MG-285, MG-285, MG-285, MG-285, MG-286, MG-286, MG-286, MG-286, MG-287, MG-292, MG-292, MG-294, MG-294, MG-294, MG-294, MG-296, MG-296, MG-296, MG-296, MG-297, MG-298, MG-299, MG-300, MG-301, MG-302, MG-302, MG-302, MG-303, MG-303, MG-303, MG-303, MG-303, MG-304, MG-304, MG-304, MG-306, MG-307, MG-313, MG-313, MG-313, MG-313, MG-314, MG-314, MG-315, MG-315, MG-315, MG-315			
Veledes	1	MG-347	Arapça+Farsça (KL)	Basit	Arapça <i>veled</i> ve Farsça üçüncü şahıs zamiri olan <i>eş</i> sözcüğünün birleşmesiyle meydana gelen veledes “onun oğlu” demektir. Osmanlı döneminde yeniçeri ocağında çeşitli görevlerde bulunan ileri gelen kimselerin ocağa kaydettirdikleri evlat ve akrabalarına verilen unvandır (Ayverdi, 2010: 1314).
Vezir-i A'zam	2	MG-309, MG-312	Arapça (KL); Arapça (KL)	Basit; Basit	Osmanlı Devleti'nde devlet işlerini yürütmekle görevli vezirlerin başı, başbakan durumundaki kimse, sadrazam (KL); Padişah tarafından orduya başkumandan olarak atanan sadrazam (KL).
Voyvoda	3	MG-266, MG-314, MG-334	Sırpça (KL)	Basit	Osmanlı yönetimi altındaki Eflak ve Boğdan prenslerine verilen unvandır. Osmanlıda bazı yerlerin gelirlerini

					toplamakla görevli kimsedir (KL).
Yeniçeriler Ağası	2	MG-320, MG-320	Türkçe+Türkçe (KL); Moğolca (KL)	Birleşik; Basit	Kapıkulu teşkilatında bulunan ve yaya olarak savaşan asker sınıfının içerisindeki mevki ve rütbe sahibi kimse (KL).
Yesâi	3	MG-283, MG-284, MG-286	Arapça (AİS)	Basit	Kaynaklarda <i>Yesâi</i> sözcüğüne rastlanılmamakla birlikte kelimenin <i>Yesarî</i> olması kuvvetle muhtemeldir. Yesarî 1. Solla ilgili, sol tarafa ait. 2. Zenginlikle ilgili gibi anlamlara gelmektedir (AİS).
Yorgancı oğlu	1	MG-289	Türkçe+Türkçe (KL)	Birleşik	Yorgan diken, yastık, yorgan, şilte gibi kumaşları satan kimsenin evladı (KL).
Zâbıtân-ı Bölük-i Dergâh-ı Âlî	1	MG-333	Arapça (GTS); Türkçe+Türkçe (KL); Farsça (KL); Arapça (KL)	Basit; Türemiş; Basit; Basit	Osmanlılarda yönetici, askerî görevli ve subay anlamlarına gelen bir unvandır. Bölük zabiti ise yeniçeri ağası dışındaki subaylara verilen isimdir (Özcan, 2013: 60). Osmanlı devlet teşkilatında belli sayıdaki bir zümreyi ifade etmektedir. Bir bölükte 200 civarı nefer olurdu. Yeniçeri ocaklarına bağlı olarak bölükler çeşitli sınıflardan oluşurdu (Ergin, 2013: 188; Özcan, 1992: 324-325). Dergâh-ı Âlî ise padişah kapısı anlamındadır (KL).
Zâbit	9	MG-315, MG-315, MG-315, MG-317, MG-318, MG-318, MG-318, MG-319, MG-320	Arapça (GTS)	Basit	Rütbesi teğmenden binbaşıya kadar olan askerlere verilen unvan (GTS).
Zâbit-i Yeniçeriyân	1	MG-208	Arapça (GTS); Türkçe+Türkçe (KL)	Basit; Birleşik	Rütbesi teğmenden binbaşıya kadar olan askerlere verilen unvan (GTS); Kapıkulu teşkilatında bulunan ve yaya olarak savaşan asker sınıfı veya bu asker sınıfına mensup er (GTS).
Zenci	1	MG-224	Arapça (GTS)	Basit	Siyah ırktan olan kimse, siyahî (GTS).
Zerekszâde	1	MG-266	Türkçe (AİS)+Farsça (GTS)	Basit	Soyca akıllı, zeki, usta, maharetli olan kimse (AİS).
Özel İsim	Sıklığı	Kaynağı	Kökeni	Yapısı	Anlamı
Belge Adları					
Berât-ı Hümayûn	3	MG-332, MG-333, MG-339	Arapça+Arapça (KL)	Basit; Basit	Padişah fermanı (KL).
Cizye-i Şer'iyeye	1	MG-169	Arapça (GTS)+ Arapça (Ayverdi, 2010: 1166)	Basit; Basit	Şeriatle ilgili, şeriate uygun olarak toplanan vergi (KL); Nitekim cizye, Osmanlılar için toplanması ve harcanması özen gerektiren şer'î bir vergi idi. Beytül mâle ait şer'î bir vergi olarak kadıların kontrolünde bulunur ve onlar tarafından toplandığı da olurdu (Erkal, 1993: 45).

Defter-i Cedid-i Hâkânî	9	MG-333, MG-333, MG-333, MG-333, MG-334, MG-339, MG-339, MG-339, MG-339	Farsça (KL); Arapça (KL); Farsça (KL)	Basit; Basit; Basit	Defter-i Hâkânî, Defterhâne ile aynı anlama gelmektedir (Afyoncu, 1994: 100). Osmanlı Devleti'nde bütün mal ve mülklerin kayıtlı olduğu defter demektir (KL); Söz konusu tamlamanın arasına giren <i>Cedid</i> sözcüğü ise “yeni ortaya çıkmış, peyda olmuş” anlamındadır (KL).
Defter-i Hümayûn	1	MG-309	Arapça (KL); Arapça (KL)	Basit; Basit	Padişaha veya onun şahsında devlete ait defterler (KL).
Fermân	118	MG-150, MG-208, MG-233, MG-288, MG-309, MG-309, MG-309, MG-310, MG-310, MG-310, MG-310, MG-311, MG-311, MG-311, MG-311, MG-312, MG-312, MG-313, MG-315, MG-315, MG-316, MG-316, MG-317, MG-320, MG-322, MG-322, MG-322, MG-322, MG-323, MG-323, MG-323, MG-323, MG-324, MG-324, MG-324, MG-325, MG-325, MG-328, MG-329, MG-330, MG-331, MG-331, MG-331, MG-338, MG-338, MG-338, MG-341, MG-342, MG-342, MG-342, MG-342, MG-343, MG-343, MG-343, MG-343, MG-343, MG-344, MG-344, MG-344, MG-344, MG-344, MG-344, MG-344, MG-345, MG-345, MG-345, MG-345, MG-346, MG-346, MG-346, MG-346, MG-347, MG-347, MG-347, MG-347, MG-347, MG-349, MG-349, MG-349, MG-349, MG-349, MG-350, MG-350, MG-350, MG-350, MG-350, MG-350, MG-350, MG-350, MG-351, MG-351, MG-351, MG-351, MG-352, MG-352, MG-352, MG-352, MG-353, MG-353, MG-353, MG-353, MG-353, MG-353, MG-354, MG-354, MG-354, MG-355	Farsça (Ayverdi, 2010: 377)	Basit	1. Emir, buyruk. 2. Yazılı padişah emri, berat, yarlık, buyrultu (Ayverdi, 2010: 377).
Hüccet	9	MG-173, MG-207, MG-208, MG-218, MG-221, MG-222, MG-245, MG-326, MG-232	Arapça (Oğuz; Akgündüz, 1998: 446)	Basit	Bir davanın sıhhatine işaret eden şey anlamına gelmektedir. Osmanlı hukuk sisteminde hüccet iki durumu karşılamak için kullanılmıştır: ilki şahitlik, yemin gibi bir davayı ispata yarayan hukukî delilleri; ikincisi ise kadı huzurunda taraflardan birinin ikrarını, diğerinin bu ikrarı desteklemesini ve bir hükmü içermeyen hususlara dair düzenlenmiş belgeleri. Hüccet esas olarak bahsedilen bu ikinci tür belgeler için kullanılmıştır (Oğuz; Akgündüz, 1998: 446).
Hüccet-i Akçe-i Vakf-ı Oda	1	MG-243	Arapça (GTS); Türkçe	Basit; Basit; Basit; Basit	Bahsi geçen oda Dergâh-ı Âlî Yeniçerilerinden Altmış Birinci Ağa Bölüğünde Kâimmakâm-ı Ser Oda Yusuf

			(Sahillioğlu, 1989: 224); Arapça (Günay, 2012: 475); Türkçe (KL)		Beşe'nin Odası Vakfı (Güney, 2011: 243)'dır ve bu kişinin vakfından alınan akçenin ikrarına dair belgedir.
Hüccet-i Cürm ve Diyet	1	MG-240	Arapça (GTS); Arapça (KL); Arapça (KL)	Basit; Basit; Basit	Suç, kabahat işleyen ve birini yaralayan, öldüren kimseden alınıp yaralanan kişiye, ölenin mirasçılarına verilen para, mal, kan akçesine dair belge (KL).
Hüccet-i Sulh	1	MG-241	Arapça (GTS); Arapça (KL)	Basit; Basit	Barış, uzlaşma belgesi (KL).
Hüccet-i Şer'iyye	13	MG-159, MG-169, MG-184, MG-201, MG-201, MG-254, MG-254, MG-261, MG-266, MG-278, MG-286, MG-286, MG-306	Arapça (GTS); Arapça (KL)	Basit; Basit	Şer'i mahkemelerde düzenlenen hukukî belge (KL).
Hüccet-i Vekâle	1	MG-240	Arapça (GTS); Arapça (KL)	Basit; Basit	Bir kimsenin başka bir kimseyi işlerini görmek üzere yetkili kıldığına dair belge, vekil belgesi (KL).
Hüccet-i Vesâye	1	MG-240	Arapça (GTS); Arapça (KL)	Basit; Basit	Haklarını kullanma ehliyetine sahip olmayan kimselerin koruma altına alındığına dair belge, vasi belgesi (KL).
Hüccetü'l-Vesika	1	MG-182	Arapça (GTS); Arapça (KL)	Basit; Basit	Hüccet belgesi (KL).
İtâknâme	2	MG-247, MG-247	Arapça+Farsça (KL)	Basit; Basit	Köle azadına dair mektup, belge (KL).
Kâtib Defteri	1	MG-295	Arapça (KL); Yunanca (KL)	Basit; Basit	Bir resmî dairede, bir kurumda veya bir kişinin yanında çalışıp yazı yazan kimsenin yazılarını kaydettiği kâğıt destesi (KL).
Kayd-ı Sicil	4	MG-146, MG-191, MG-194, MG-267	Arapça (GTS); Arapça (GTS)	Basit; Basit	Mahkeme gibi resmî dairelerde tutulan kayıtlar ve bu kayıtların yazılı bulunduğu belge veya defter (KL).
Kuyûdât-ı Defter	1	MG-205	Arapça+Yunanca (KL)	Basit; Basit	Resmî kayıtların tutulduğu defterler (KL).
Mektûb-ı Kısmet-i Askeriye	1	MG-330	Arapça (GTS); Arapça (GTS); Arapça (GTS)	Basit; Basit; Basit	Bir şey haber vermek, bildirmek için bir kişiye veya kuruma yazılan, zarfa konulmuş kâğıt (GTS); Allah'ın uygun gördüğü yaşama durumu, nasip. 2. Evlenme talihi. 3. Olayların kötü sonuçlarını tevekkülle karşılama (GTS); Askerlik (GTS); Mevta olan askerlerin mirasçılarının vasiyetlerinin gönderilmesinden bahsedildiği için söz konusu kısmet, Allah'ın uygun gördüğü eceldir.
Mevkûfât Defteri	1	MG-328	Arapça (KL); Yunanca (KL)	Basit; Basit	Vakfedilmiş malların veya mülklerin kaydedildiği kâğıt destesi (KL).
Mühürlü Mektûb	3	MG-320, MG-320, MG-329	Farsça+Türkçe (KL); Arapça (GTS)	Türemiş; Basit	Bir kimsenin, makamın veya kuruluşun isminin kazılı olduğu, basıldığı yerde bıraktığı iz imza yerine geçen bir çeşit damga ve bu damganın basıldığı kâğıt (GTS).

Mühürlü Tezkire	3	MG-325, MG-333, MG-339	Farsça+Türkçe (KL); Arapça (GTS)	Türemiş; Basit	Bir kimsenin, makamın veya kuruluşun isminin kazılı olduğu, basıldığı yerde bıraktığı iz imza yerine geçen bir çeşit damga ve bu damganın basıldığı küçük mektup, resmî belge (KL).
Sicil-i Mahfûz	1	MG-256,	Arapça (KL); Arapça (KL)	Basit; Basit	Saklanmış, korunmuş (KL); Mahkeme, tapu, nüfus gibi resmî daireler tarafından tutulan kayıtlar ve bu kayıtların yazılı bulunduğu belge veya defterler (KL).
Tapu	23	MG-121, MG-121, MG-121, MG-121, MG-150, MG-158, MG-178, MG-184, MG-184, MG-207, MG-224, MG-224, MG-224, MG-224, MG-245, MG-260, MG-266, MG-266, MG-322, MG-332, MG-332, MG-332, MG-332	Türkçe (Eyuboğlu, 1988: 318)	Basit	Ev, arazi gibi taşınması mümkün olmayan mal üzerindeki mülkiyet hakkını gösteren belge (GTS).
Temessük	9	MG-187, MG-215, MG-215, MG-218, MG-218, MG-224, MG-246, MG-246, MG-260	Arapça (KL)	Basit	1. Borç senedi. 2. Antlaşmalarda iki tarafça alınıp verilen mühürlü kâğıt. 3. Yetki belgesi. 4. Kefaleti gösteren belge (KL).
Tuğrâlı Defter	1	MG-205	Türkçe+Türkçe (KL); Yunanca (KL)	Türemiş; Basit	Osmanlı padişahlarının resmî yazışmalarda ve paralarda imza yerine kullandıkları özel bir şekle sahip işaretin bulunduğu kâğıt destesi (KL).
Vakfnâme	4	MG-219, MG-304, MG-332, MG-332	Arapça+Farsça (KL)	Basit	Vakfedilen bir malın hangi hayır işine tahsis edileceğini, ne şekilde ve hangi şartlarla yönetileceğini gösteren mahkeme tarafından da onaylanan senet (KL).
Vesîka-i Münif	1	MG-218	Arapça (KL); Arapça (KL)	Basit; Basit	Yüksek, ulu yani önemli bir belge (KL).
Yaylak Hücceci	2	MG-230, MG-230	Türkçe+Türkçe (KL); Arapça (KL)	Türemiş; Basit	Otlak yeri ile alakalı resmî belge (KL).
Zabitlik Mektûbu	1	MG-318	Arapça+Türkçe (KL); Arapça (KL)	Türemiş; Basit	Metinden hareketle kişinin zabıtlık görevine tayin edildiğini ilgili makamlara bildiren bir mektup, dilekçe kaleme alındığı anlaşılmaktadır (Güney, 2011: 318-319).
Zahriye Hücceci	1	MG-322	Arapça (KL); Arapça (GTS)	Basit; Basit	Resmî belgelerin arkasına yazılan tasdik beyanları, emirler gibi haşiyeler yani açıklamalardır (Oğuz; Akgündüz, 1998: 447).
Özel İsim	Sıklığı	Kaynağı	Kökeni	Yapısı	Anlamı
Örgüt Adları					
Meslek Adları					
Abacı	3	MG-280, MG-280, MG-303,	Arapça+Türkçe (KL)	Türemiş	Aba denen kumaşı yapan, bu kumaştan giyecek şeyler diken veya bunları satan esnaf (KL).
Ağalık	6	MG-262, MG-318, MG-319, MG-320, MG-320,	Moğolca+Türkç	Türemiş	Ağa olma durumu (KL).

		MG-322	e (Sümer, 1988: 451-452)		
Ağcı	1	MG-213	Türkçe+Türkçe (KL)	Türemiş	İplik, sicim veya tel gibi malzemeden kafes şeklinde örgü ören kimse (GTS).
Arabacı	1	MG-278	Türkçe+Türkçe (KL)	Türemiş	At arabası süren kimse (KL).
Asâkir	2	MG-330, MG-330	Arapça (KL)	Basit	Askerler (KL).
Attâr(ân)	2	MG-327, MG-337	Arapça (KL)	Basit	Bugün <i>aktar</i> biçiminde kullanılan sözcük baharat, ot, kök, ilaç, iğne, iplik, tütün, kâğıt gibi ufak tefek şeyler satan kimse ve onun iş yerine verilen isimdir (KL); + <i>ân</i> Farsça çokluk ekidir.
Babuccu/ Papuççu	2	MG-219, MG-308	Farsça+Türkçe (KL)	Türemiş	1. Ayakkabı yapan veya satan kimse, ayakkabıcı. 2. Cami gibi yerlerde çıkarılan ayakkabıları bekleyen kimse (KL).
Bakkal	6	MG-201, MG-266, MG-267, MG-297, MG-301, MG-301	Arapça (GTS)	Basit	Yiyecek, içecek gibi maddeleri tek tek satan kimse (GTS).
Baltacı	1	MG-126	Türkçe+Türkçe (KL)	Türemiş	Balta yapan veya satan kimse (KL).
Barut Kîsedârı	1	MG-344	Yunanca (KL); Farsça+Farsça (KL)	Basit; Basit	Kayaların parçalanması, bina, köprü vb. yerlerin kırılması, ateşli silahlarda merminin veya güllenin fırlatılması gibi işler için kullanılan, güherçile, kükürt ve kömür tozundan oluşan patlayıcı madde (KL); 1. Eskiden zengin bir kimsenin parasını idare eden, hesabını tutup harcamalarını yapan kimse. 2. Resmî dairelerde evrak memuru, kalem âmirinin yardımcısı (KL); Burada barutlarla ilgili işleri (malî, idari vb.) halletmekle görevli bir kimseden, onun mesleğinden bahsedilmektedir.
Berber	2	MG-140, MG-183	İtalyanca (KL)	Basit	Saç ve sakal kesmeyi meslek edinmiş kimse veya bu işin yaptığı dükkân (KL).
Beytü'l-Mâl Kabza Me'mûru	1	MG-188	Arapça+Arapça (KL); Arapça (GTS); Arapça (GTS)	Basit; Basit; Basit; Basit	Devlet hazinesine bakmakla bir nevi korumakla görevli kimse (KL).
Beytü'l-Mâl Emîni	2	MG-128, MG-128	Arapça+Arapça (KL); Arapça (KL)	Basit; Basit; Basit	Devlete ait malların idaresiyle ilgili belli bir görevi yerine getirmesi istenen ve bunun karşılığında ücret alan görevli (Erkal, 1992: 90; Sahillioğlu, 1995a: 111).
Bezzâzân	1	MG-337	Türkçe (KL)	Basit	Bez ve bezden yapılmış şeyler satan tüccarlar, manifaturacılar (KL).
Cebeci	11	MG-266, MG-296, MG-315, MG-315, MG-315, MG-318, MG-319, MG-319, MG-319, MG-325,	Moğolca+Türkçe (Kılıçarslan,	Türemiş	Moğolca kökenli “silah, zırh” anlamındaki <i>cebe</i> sözcüğüne isimden isim yapan + <i>cı</i> ekinin getirilmesiyle

		MG-345	1993: 182)		oluşturmuştur. Yeniçeri ocağındaki askerlere ok, yay, kılıç, zırh, tüfek, barut, kurşun, kazma, kürek gibi silah ve savaş malzemelerini yapan veya temin eden, tamiri ve korunması ile uğraşan ocağın adıdır (Kılıçarslan, 1993: 182).
Cizyedâr	1	MG-204	Arapça+Farsça (KL)	Basit	Cizye denilen vergiyi toplayanlara verilen isim (Erkal, 1993: 42).
Çağırman	1	MG-197	Türkçe+Türkçe (Ergin, 2013: 197)	Türemiş	Çağırma fiiline eklenen –man fiilden isim yapım ekiyle oluşan sözcük, mübaşirin Türkçe hâli olarak düşünülebilir (Ergin, 2013: 197).
Çakırcı(başı)	7	MG-339, MG-339, MG-339, MG-339, MG-339, MG-339, MG-339	Türkçe+Türkçe (KL)	Birleşik	Çakırcı, padişah ava gittiğinde ellerinde ava alıştırılmış doğan türünden büyük, yırtıcı çakır kuşlarını tutan ve av için kullanan kimsedir (Özcan, 1993a: 189). Çakırcıbaşı ise Osmanlı sarayında padişahın av maiyeti olan çakırcılar sınıfının başı durumunda olan ve padişahın atı yanında yürüme ayrıcalığına sahip bulunan kimsedir (KL).
Çakmakçı	1	MG-293	Türkçe+Türkçe (KL)	Türemiş	Eskiden çakmaklı silâhların çakmaklarını yapan ve tamir eden kimse (KL).
Çalman	1	MG-240	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
Çanakcı	12	MG-193, MG-208, MG-210, MG-213, MG-232, MG-233, MG-263, MG-266, MG-276, MG-293, MG-298, MG-304	Türkçe+Türkçe (KL)	Türemiş	Çanak yapan veya satan kimse (KL).
Çarık	1	MG-124	Türkçe (KL)	Basit	Ham deriden yapılmış, ip, deri gibi şeritler ile ayağa bağlanan köylü pabucu (KL) anlamındaki sözcüğün kişi ismi olarak geçmesi, çarığı yaptığını veya sattığını yani meslek hâline getirmiş olduğunu göstermektedir.
Çavuş Kulları	1	MG-322	Türkçe (KL); Türkçe (KL)	Basit; Basit	Osmanlı Devleti’nde devşirme yolu ile gelen askerlere verilen isim, yeniçeri (KL); Burada çavuş olan kimselerin devşirme yolu ile bu göreve getirildiği belirtilmektedir.
Çevkerici	1	MG-141	Tespit edilememiştir+Türkçe (Ergin, 2013: 157)	Türemiş	Tespit edilememiştir.
Çıkrıkçı	1	MG-308	Türkçe+Türkçe (Ayverdi, 2010: 231)	Türemiş	1. Çıkrık yapan veya satan kimse. 2. Çıkrığı tutarak elindeki demir kalemlerle ağaca şekil veren usta (Ayverdi, 2010: 231).
Çorbacı	4	MG-188, MG-188, MG-188, MG-249	Farsça+Türkçe (Özcan, 1993c:	Türemiş	Çorba kelimesine isimden isim yapan +cı ekinin getirilmesiyle oluşmuştur. Çorba, yeniçerilerin her gün

			369-370)		yedikleri yemekler arasındaydı. Divan-ı Hümâyûn toplantılarının yapıldığı gün verilen kahvaltı çorbasının içilip içilmemesi yeniçerilerin devlet idaresinden memnun olup olmadıklarını gösterdiğinden ayrıca önemliydi. İçtikleri bu çorbadan dolayı Yeniçeri ve Acemi ocaklarının bölük veya orta kumandanlarına çorbacı unvanı verilmiştir. Yeniçerilerin nizamının bozulmasından sonra aralarına katılan yabancılara da çorbacı denilmiştir. Bu unvan son zamanlara kadar gayrimüslim zengin tüccarlar ve köy muhtarları için de kullanılmış, 1826'dan sonra ise kaybolmuştur (Özcan, 1993c: 369-370).
Çörekci	1	MG-145	Türkçe+Türkçe (Eren, 1999: 101)	Türemiş	Az yağlı, bazen şekerli ve yumurtalı, gevrekçe bir hamur işi olan çöreği yapan veya satan kimse (Eren, 1999: 101; KL).
Debbağ/ Debbâğân	12	MG-124, MG-124, MG-124, MG-124, MG-180, MG-272, MG-273, MG-308, MG-308, MG-337	Arapça (KL)	Basit	Deri işçiliği yapan kimselere verilen unvandır. Ham derileri, kürkleri sepileyen yani terbiye edip kullanılabilir duruma getiren kimselerdir (Ayverdi, 2010: 258).
Dellâl	5	MG-196, MG-238, MG-284, MG-291, MG-304	Arapça (GTS)	Basit	<i>Tellâl</i> kelimesinin eski metinlerde kullanılan asıl biçimi (KL) olup 1. Herhangi bir olayı veya bir şeyin satılacağını halka duyurmak için çarşıda, pazarda yüksek sesle bağırarak kimse, çağırmaç. 2. Satışlarda aracılık eden kimse (GTS) anlamlarındadır.
Derzi/ Terzi	2	MG-219, MG-297	Farsça (Devellioğlu, 2012: 201)	Basit	<i>Terzi</i> kelimesinin eski metinlerde rastlanan asıl biçimi olup dikiş ile yiv yapan yani bir kumaşın yüzeyinde düzenli oyuklar, girintiler açan kimse (Devellioğlu, 2012: 201; KL).
Deveci	4	MG-318, MG-319, MG-323, MG-349	Türkçe+Türkçe (Ayverdi, 2010: 277)	Türemiş	1. Deve sürücüsü, deve kervanı güden kimse. 2. Yeniçeri ocağında develerle ilgilenen taburlara ve bu taburlara mensup olanlara verilen isim (Ayverdi, 2010: 277).
Dilenci	1	MG-353	Türkçe+Türkçe (KL)	Türemiş	Geçimini dilenerek, başkalarından isteyerek sağlayan kimse (GTS).
Dizdâr	32	MG-144, MG-151, MG-180, MG-298, MG-300, MG-339, MG-342, MG-342, MG-342, MG-343, MG-343, MG-343, MG-344, MG-344, MG-345, MG-345, MG-345, MG-346, MG-347, MG-347, MG-348, MG-349, MG-350, MG-350, MG-351, MG-351, MG-351, MG-352, MG-352, MG-353, MG-354, MG-355	Farsça (GTS)	Basit	Farsça “kale” anlamına gelen <i>diz</i> sözcüğü ile yine Farsça “tutan, muhafaza eden” anlamına gelen <i>dâr</i> sözcüklerinin birleşmesiyle meydana gelen Dizdâr, kale muhafızlarının kumandanlarına verilen bir unvandır. Dizdâr; şehrin güvenliğinin sağlanması, kalede saklanan değerli eşyaların korunması, hapishaneden sorumlu olma gibi önemli görevleri yerine getirmekle yükümlüydü (Oğuzoğlu, 1994: 480).

Doğancı(başı)	11	MG-333, MG-333, MG-333, MG-334, MG-334, MG-334, MG-334, MG-339, MG-339, MG-339, MG-339	Türkçe (Özcan, 1994b: 487)+ Türkçe (KL)	Birleşik	Doğancı, doğan adı verilen kuşu yetiştiren ve onunla avlanan kişidir. Doğancıbaşı ise doğancı koğuşunun amiridir (Özcan, 1994b: 487).
Dülger	1	MG-214	Farsça (GTS);	Basit	Yapıların kaba ağaç işlerini yapan kimse (GTS).
Ekmekçi	1	MG-307	Türkçe+Türkçe (KL)	Türemiş	Ekmek yapan veya satan kimse (KL).
El-Hattat	1	MG-128	Arapça (KL)	Basit	Hat sanatını meslek olarak icra eden kimse (KL).
El-Kassab	4	MG-180, MG-180, MG-303, MG-327	Arapça (KL)	Basit	Kasap kelimesinin eski metinlerde kullanılan asıl şekli (KL).
Gazzâzân	1	MG-338	Arapça (KL)	Basit	Kazzaz kelimesinin eski metinlerde geçen asıl biçimi olup ham ipeği işleyen, iplik yapan kimseler veya bu ipeği, ipliği satan kimseler (KL).
Gülcü	1	MG-140	Farsça+Türkçe (KL)	Türemiş	Gül üreten veya satan kimse (KL).
Haddad	1	MG-290	Arapça (KL)	Basit	Demirci (KL).
Haffâfân	1	MG-336	Arapça (KL)	Basit	Ayakkabı, terlik gibi şeyler yapıp satan esnaflar (KL).
Hallac	3	MG-125, MG-277, MG-277	Arapça (GTS)	Basit	Yünü, pamuğu yay veya tokmak gibi bir araçla kabartma işini yapan kimse (GTS).
Halolcu	1	MG-272	Tespit edilememiştir+Türkçe (Ergin, 2013: 157)	Türemiş	Tespit edilememiştir.
Hamak	1	MG-304	İspanyolca (KL)	Basit	İki ağaç veya iki direk arasına asılarak kurulan, içine yatmak suretiyle sallanılabilen, ağ, bez türü kumaştan yapılmış yatak (GTS) anlamındaki sözcüğün kişi ismi olarak geçmesi, hamağı yaptığını veya sattığını yani meslek hâline getirmiş olduğunu göstermektedir.
Hamal	1	MG-349	Arapça (KL)	Basit	Ücret karşılığında yük taşıyan kimse (KL).
Hamamcı	3	MG-214, MG-215, MG-225	Arapça+Türkçe (KL)	Türemiş	Yıkılacak yer anlamına gelen <i>hamam</i> sözcüğüne isimden isim yapan +cı eki getirilerek oluşturulan sözcük, hamam işleten kimse anlamındadır (KL).
Hancı	2	MG-172, MG-291	Farsça+Türkçe (KL)	Türemiş	Bir hanı yani yolcuların konaklaması, hayvanlarının gecelemesi için yapılmış binayı işleten veya bir vakıf hanı yöneten kimse (KL).
İmâm	54	MG-137, MG-137, MG-138, MG-138, MG-143, MG-146, MG-150, MG-150, MG-150, MG-155, MG-155, MG-156, MG-167, MG-169, MG-178, MG-181, MG-181, MG-187, MG-194, MG-194, MG-202, MG-203, MG-219, MG-219, MG-238, MG-243, MG-244, MG-249, MG-258, MG-258, MG-266, MG-269, MG-270, MG-276, MG-278,	Arapça (GTS)	Basit	Cemaatle kılınan namaza önderlik eden kimse, devlet başkanı gibi anlamlara gelmektedir (Küçükaşcı, 2000: 178). Osmanlı Devleti'nde imamlar, padişah beratıyla hizmete gelirdi. Bu sebeple de askeriden sayılmaktaydılar (Beydilli, 2000: 181).

		MG-279, MG-281, MG-282, MG-284, MG-284, MG-287, MG-290, MG-291, MG-297, MG-298, MG-299, MG-301, MG-303, MG-305, MG-306, MG-307, MG-317, MG-327, MG-340			
Kâdî-Asker	1	MG-329, MG-329	Arapça+Arapça (KL)	Basit	Arapça kökenli <i>kadî</i> kelimesinin Arapça kökenli <i>asker</i> kelimesiyle birleşmesi sonucunda meydana gelen <i>kadî-asker</i> sözcüğü, yargı ve eğitim teşkilatının sorumlularına verilen bir unvandır. Osmanlılarda <i>kazasker</i> biçimiyle oldukça yaygın bir şekilde kullanılmaktaydı. Kazasker ayrıca Divan-ı Hümâyûn'un bir üyesiydi. Askerler arasındaki davalara bakan ordu kadısı olmasının yanı sıra cinayet, hırsızlık, zina gibi âdi suçlara da o bakmaktaydı (Eyuboğlu, 1991: 318; İpşirli, 2002: 140, 142).
Kâdılık	12	MG-122, MG-142, MG-313, MG-313, MG-313, MG-316, MG-319, MG-328, MG-328, MG-333, MG-339, MG-339	Arapça+Türkçe (Atar, 2001: 66)	Türemiş	Kadî olma durumu yani hukukî uyumsuzlukları ve davaları karara bağlamak için devlet tarafından atanan görevli (Atar, 2001: 66; KL).
Kahveci	1	MG-308	Arapça+Türkçe (KL)	Türemiş	1. Kahve satan kimse. 2. Kahvehane işleten veya kahve pişirip satan kimse (KL).
Kaimmakam	1	MG-282	Arapça+Arapça (KL)	Basit	Vekil olarak birinin yerine geçen kimse (KL).
Kapu Kulları	1	MG-314	Türkçe+Türkçe (KL)	Birleşik	Osmanlılarda devlet merkezinde ve padişah emrinde bulunan yeniçeriler ile sipahi bölüklerinin oluşturduğu askerî kuvvet (KL).
Kars Kulları	2	MG-322, MG-322	Türkçe (Gündüz, 2001: 515)+Türkçe (KL)	Birleşik	Kars'ta görevli askerler, yeniçeriler (KL).
Kâtibü'l-Hurûf	77	MG-123, MG-125, MG-125, MG-128, MG-129, MG-129, MG-130, MG-130, MG-131, MG-134, MG-134, MG-138, MG-145, MG-146, MG-149, MG-154, MG-154, MG-154, MG-157, MG-160, MG-162, MG-163, MG-164, MG-166, MG-167, MG-168, MG-170, MG-177, MG-177, MG-180, MG-181, MG-183, MG-183, MG-184, MG-186, MG-188, MG-189, MG-191, MG-191, MG-192, MG-194, MG-194, MG-195, MG-197, MG-202, MG-204, MG-214, MG-215, MG-216, MG-217, MG-222, MG-223, MG-225, MG-228, MG-233, MG-235, MG-236, MG-238, MG-238, MG-248, MG-255, MG-260, MG-260, MG-261, MG-262, MG-273, MG-279, MG-280, MG-281, MG-282, MG-285, MG-292, MG-293, MG-296, MG-296,	Arapça+Arapça (KL)	Basit; Basit	Harfler kâtibi (KL); Kâtibin harfi harfine mahkemeyi kaydetmesiyle ilgili olabilir.

		MG-340, MG-349			
Kaytacı	1	MG-229	Latince+Türkçe (KL)	Türemiş	<i>Kaytacı</i> kelimesine rastlanmamakla birlikte sözcüğün <i>Kaytancı</i> olması kuvvetle muhtemeldir. Kaytancı, iplikhanelerde kopan, yerinden kayan kaytan yani sicimleri ve şeritleri bağlayan, yerine takan işçi demektir (KL).
Kemhacı	2	MG-338, MG-338	Çince+Türkçe (KL)	Türemiş	İpekli kumaş dokuyan kimse (KL).
Ketancı	4	MG-146, MG-146, MG-234, MG-300	Arapça+Türkçe (KL)	Türemiş	Lifleri dokumacılıkta kullanılan otsu bitkiyi dokuyan veya satan kimse (KL).
Ketancı-Zâde	1	MG-148	Arapça+Farsça (KL)	Basit	<i>Keten</i> kelimesinin eski metinlerde kullanılan asıl şekli olup lifleri dokumacılıkta kullanılan otsu bitkiyi dokuyan veya satan kimsenin oğlu, evladı anlamına gelmektedir (KL).
Kırıkcı	1	MG-231	Türkçe+Türkçe (KL)	Türemiş	Eskiden kırık ve çıkık kemikleri yerine koyup tedavi eden diploması olmayan bir çeşit doktor (KL).
Kolluk	4	MG-318, MG-318, MG-319, MG-320	Türkçe+Türkçe (KL)	Türemiş	Güvenliği sağlamakla görevli olan polis veya jandarma (GTS).
Korcu	1	MG-254	Türkçe+Türkçe (Özcan, 2002b: 441)	Türemiş	<i>Kur~kor</i> “silah” anlamındaki sözcüğe isimden isim yapan + <i>ci</i> ekinin getirilmesiyle oluşan <i>kurçi</i> sözcüğünden gele Korcu; silahlı asker, bekçi, muhafız, zırhlı veya atlı asker anlamındadır (Özcan, 2002b: 441).
Korucu	2	MG-273, MG-277	Türkçe+Türkçe (Ayverdi, 2010: 697)	Türemiş	Eski Türkçede <i>korıg</i> yani “korunan yer” biçiminde geçen <i>koru</i> sözcüğüne isimden isim yapan + <i>ci</i> ekinin getirilmesiyle oluşmuştur. Yeniçeriler içinde uzun süre hizmet edip sefere katılamayacak kadar yaşlanan kişiler emekli edilmezdi. Bu yeniçerilerden bazıları kıdemli yeniçerilerle Has Ahur’a bağlı çayırı beklerdi. Korucu unvanı da bu görevle görevlendirilmiş yeniçerilere verilmekteydi. Korucu; saray, koru, çayır, orman ve su yollarını korumakla yükümlü olduğu gibi sefere gidenlerin işlerini de yürütürdü (Ayverdi, 2010: 697).
Közcü	1	MG-172	Türkçe+Türkçe (KL)	Türemiş	Ünlü uyumuna aykırı bir şekilde ek getirildiği görülmektedir. <i>Köz</i> sözcüğünün <i>koz</i> biçiminde de geçmesi bu durumu açıklamaktadır. <i>Köz</i> , “iyice yanıp ateş durumuna gelmiş odun ya da kömür parçası veya içinde küçük kor parçaları bulunan kül” anlamındadır (THADS, 1993d: 2984-2985). <i>Közcü</i> da büyük ihtimalle bunu meslek hâline getirmiş kimseleri ifade etmek için kullanılmaktadır.
Mehter	1	MG-306	Farsça (KL)	Basit	Osmanlılarda askerî mızıkta takımında görevli olan er

					(KL).
Mesci	3	MG-122, MG-122, MG-131	Arapça+Türkçe (KL)	Türemiş	Mest yani kundura, lastik gibi ayakkabıların içine giyilen, abdest alırken üzerine mesh edilmesi dinen caiz olan, hafif ve yumuşak bir tür ayakkabıyı yapan veya satan kimse (KL).
Muhzır-ı Sâbikîn/ Muhzır-ı Sâbikûn	16	MG-135, MG-135, MG-136, MG-140, MG-140, MG-141, MG-148, MG-148, MG-156, MG-157, MG-167, MG-198, MG-209, MG-239, MG-240, MG-241, MG-247	Arapça (KL); Arapça (KL)	Basit; Basit	Mübaşirlerden önde gelen kimseler yahut daha önce yaşayıp gelip geçmiş olanlar (KL).
Mumcu	2	MG-267, MG-268	Farsça+Türkçe (KL)	Türemiş	1. Mum yapan veya satan kimse. 2. Eskiden fitilli tüfekle silahlandırılmış asker. 3. Yeniçeri ağasının emir çavuşları durumunda olan küçük rütbeli on iki subaydan her birine verilen isim (KL).
Muslihûn	3	MG-148, MG-182, MG-205	Arapça (Ayverdi, 2010: 855)	Basit	Islah eden yani düzelten veya barışı sağlayan kimseler, ara bulucular (Ayverdi, 2010: 855).
Mübaşir	1	MG-334	Arapça (GTS)	Basit	Mahkemede duruşmaya girecekleri ve tanıkları çağıran, kâğıtları getirip götürün görevli memur (GTS); Metinlerde sık sık karşılaşılan muhzir kelimesi ile aynı anlamdadır.
Müderris	2	MG-170, MG-321, MG-321	Arapça (GTS)	Basit	Medresede veya camide öğretmen olan kimse (GTS).
Müfti/ü	4	MG-269, MG-321, MG-321, MG-321	Arapça (GTS)	Basit	İl ve ilçelerde Müslümanların din işlerine bakan görevli veya dinî konularda fetva verme yetkisine sahip kimse (GTS).
Mültezim	1	MG-334	Arapça (GTS)	Basit	Devlet gelirlerinden herhangi birinin toplanması işini yerine getirmekle görevli kimse, iltizamcı (KL).
Müteferrika	12	MG-141, MG-148, MG-212, MG-213, MG-233, MG-243, MG-248, MG-264, MG-269, MG-291, MG-309, MG-311, MG-323, MG-323, MG-323, MG-350, MG-350	Arapça (GTS)	Basit	Osmanlı sarayında çeşitli işler yapmakla görevli kimselere verilen genel bir adlandırmadır. Diğer hizmetlilerden farklı olarak soy ve mevki açısından seçkin şahıslardan seçilir ve belirli bir işle değil de değişik hizmetlerde görevlendirilirlerdi. Bununla birlikte vezir ve beylerbeylerin maiyetindeki hizmetlilere de Müteferrika denilmiştir (Afyoncu, 2006: 183).
Mütevellî	40	MG-138, MG-150, MG-151, MG-151, MG-156, MG-156, MG-156, MG-156, MG-169, MG-170, MG-172, MG-184, MG-199, MG-214, MG-219, MG-219, MG-221, MG-226, MG-237, MG-243, MG-244, MG-244, MG-244, MG-245, MG-273, MG-282, MG-289, MG-289, MG-292, MG-300, MG-305, MG-305, MG-305, MG-307, MG-307, MG-307, MG-308, MG-321, MG-340	Arapça (GTS)	Basit	Bir vakfın yönetimini belli şartları yerine getirmek suretiyle üstlenen kimse (GTS).

Na'linci	1	MG-308	Arapça+Türkçe (KL)	Türemiş	Kaynaklarda Na'linci sözcüğüne rastlanmamakla birlikte kelimenin Nalinci olması kuvvetle muhtemeldir. Nalinci, nalın yapan veya satan kimse demektir (KL).
Nalband	1	MG-228	Arapça+Farsça (GTS)	Basit	Hayvanların ayağına nal çakan kimse (GTS).
Nefer(ât)	4	MG-208, MG-322, MG-322, MG-322	Arapça (KL)	Basit	Rütbesi olmayan asker, er (KL); Arapça çokluk eki olan +ât ekini almıştır (Develi, 2012: 180).
Nevbetçi	1	MG-325	Farsça+Türkçe (KL)	Türemiş	Nöbet bekleyen, nöbet sırası kendisinde olan (KL).
Sahra Bölükbaşları	1	MG-262	Arapça (KL); Türkçe+Türkçe (KL)	Basit; Birleşik	1. Kasaba, köy gibi yerlerin dışında kalan boş ve geniş arazi, ova. 2. Çöl (KL); Osmanlı Devleti'nin idarî teşkilatında çeşitli sivil ve askerî zümrelerin şeflerine verilen unvandır (Özcan, 1992: 325).
Salkacı	1	MG-308	Tespit edilememiştir+Türkçe (Ergin, 2013: 157)	Türemiş	Çuha, kadife gibi kumaşlardan yapılan kollu cepkeni diken veya satan kimse (THADS, 1993f: 3526).
Saraç	2	MG-223, MG-255	Arapça (GTS)	Basit	1. At takımları, eyer, koşum gibi malzemeleri yapan veya satan kimse. 2. Derilerden yapılan eşya ve at takımlarını işlemelerle süsleyen zanaatkar (KL).
Sipahi(yân)	12	MG-125, MG-162, MG-168, MG-186, MG-213, MG-268, MG-293, MG-297, MG-308, MG-310, MG-312, MG-334	Farsça (GTS)	Basit	En genel tanımıyla asker anlamına gelmektedir. Osmanlı askerî teşkilatında ise çeşitli gruplar için kullanılmıştır. Kapıkulu ocaklarının süvari yani atlı asker kısmını teşkil eden askerî zümresine verilen isimdir. Bununla birlikte bu ocağın dışında tımarı olan askerî zümrelere de sipahi adı verilmekteydi. Tımarlı sipahiler Osmanlı ordusunun en kalabalık askerî grubunu oluşturmaktaydı (Afyoncu, 2009: 256).
Şâhin Kayacıları	1	MG-333	Farsça (KL); Türkçe+Türkçe (Özcan, 2010: 278)	Basit; Türemiş	Şahin yavrularının ve bulundukları bölgenin muhafazasından sorumlu kişiler (Özcan, 2010: 278).
Tavukçu	1	MG-266	Türkçe+Türkçe (KL)	Türemiş	1. Tavuk yetiştiren kimse. 2. Canlı veya kesilmiş tavuk satan kimse (KL).
Tımar-i Sipahî	1	MG-262	Farsça (KL); Farsça (KL)	Basit; Basit	Osmanlı ordusunda atlı asker sınıfı ve bu askerlere verilen arazi (KL); Tımarlı sipahiler bu topraklardan aldıkları vergilere karşılık yetiştirdikleri asker ve hayvanlarla birlikte savaş zamanı orduya katılırdı (KL).
Topçu	4	MG-318, MG-319, MG-319, MG-319	Türkçe+Türkçe (KL)	Türemiş	1. Topların kullanılması, bakımı, daha iyi duruma getirilmesi ve taşınması işleriyle uğraşan asker sınıfı. 2. Topçu sınıfından olan asker (KL).

Trabzon Mukâta'ası Emîni	1	MG-262	Eski Yunanca-Grekçe (Tokmakçioğlu, 2011: 192); Arapça (KL); Arapça (KL)	Basit; Basit; Basit	Trabzon şehrinde mukataa yani devlete ait araziye kira karşılığında ve başkasına satmamak şartı ile geçici mülk olarak bir kimseye devretme işleriyle uğraşan görevli (KL).
Tuz Emîni	1	MG-247	Türkçe (KL); Arapça (KL)	Basit; Basit	Emin, Osmanlı Devleti'nde belli bir görevi yerine getirmesi istenen ve bunun karşılığında ücret alan görevlilere verilen unvandır (Sahillioğlu, 1995a: 111). Tuz emini ise tüccarların tuzlalarından aldıkları tuzu, İstanbul'a getirip teslim ettikleri kişilerdir. Bundan sonraki bütün süreçlerin iyi ve düzgün bir şekilde işlemesi tuz emini tarafından sağlanırdı (Demirtaş, 2004: 23).
Türbedâr	1	MG-287	Arapça+Farsça (Ayverdi, 2010: 1275)	Basit	Bir türbeyi bekleyen, gerekli bakımını yapan ve gelenleri gezdiren görevli kimselere verilen bir unvandır (Ayverdi, 2010: 1275).
Ulağ	1	MG-314	Türkçe+Türkçe (KL)	Türemiş	Haber getirip götüren kimse, haberci (KL).
Urgancı	1	MG-211	Türkçe+Türkçe (KL)	Türemiş	Pamuk, keten, kenevir, jüt gibi bitki liflerinden ince halatlar yapan işçi veya bu halatları satan kimse (KL).
Utekâ	4	MG-219, MG-269, MG-305, MG-305	Arapça (KL)	Basit	Serbest bırakılmış, hürriyetine kavuşmuş köleler veya cariyeler (KL).
Vekîlharcılık	1	MG-282	Arapça+Arapça (KL)	Basit	1. Eskiden saray, konak, hastane, okul gibi yapılarda alışveriş ve harcamalara bakmakla görevli olan kimse. 2. Yeniçeri ortası ve bölüklerinde yemek işleriyle ilgilenen, yemek listesini düzenleyen ikinci derecedeki yeniçeri zabiti (KL).
Vezir	4	MG-246, MG-270, MG-323, MG-349	Arapça (GTS)	Basit	Osmanlı Devleti'nde bakanlık, valilik gibi yüksek görevlerde bulunup paşa unvanını taşıyan kimse (GTS).
Yasakçı	3	MG-294, MG-301, MG-303	Moğolca+Türkçe (KL)	Türemiş	1. Elçi, konsolos gibi görevlilerin koruması. 2. Bir devlet adamının önünden giderek ona yaklaşılmamasını önleyen görevli. 3. Güvenliği sağlayan karakol yeniçerisi, kale kapısı muhafızı (KL).
Yava Ulağı	1	MG-208	Farsça (KL); Türkçe+Türkçe (KL)	Basit; Türemiş	Haber getirip götüren kimse, haberci (KL).
Yazıcı	1	MG-145	Türkçe+Türkçe (KL)	Türemiş	1. Kâtip. 2. Orduda yazı işleriyle görevlendirilmiş olan asker (KL).
Yeniçeri (Tâyifesi)	38	MG-127, MG-130, MG-144, MG-152, MG-152, MG-158, MG-164, MG-164, MG-174, MG-183,	Türkçe+Türkçe (KL); Arapça	Birleşik; Basit	Yeni sözcüğü ile "asker" anlamındaki çeri sözcüğünün birleşmesiyle meydana gelen yeniçeri sözcüğü, Osmanlı

		MG-189, MG-190, MG-202, MG-222, MG-235, MG-241, MG-243, MG-247, MG-257, MG-259, MG-260, MG-280, MG-283, MG-283, MG-288, MG-289, MG-302, MG-315, MG-318, MG-318, MG-319, MG-319, MG-319, MG-319, MG-319, MG-319, MG-319, MG-320, MG-334	(GTS)		askerî teşkilatında özel konumlu, maaşlı, yaya ordusuna verilen isimdir. Yeni fetihler sebebiyle daha fazla askere ihtiyaç duyulmaktaydı. Eski sistem yani yerli Müslüman halktan sefer esnasında ücret verilmek suretiyle temin edilen, barış zamanında ise memleketine dönüp işleriyle uğraşan askerler yetersiz gelmekteydi. <i>Yeniçeri</i> yani <i>yeni asker</i> denmesinin sebebi böylece açığa çıkmaktadır (Beydilli, 2013: 450); Grup hâlindeki insan topluluğu (KL).
Yeniçeri Çavuşları	2	MG-318, MG-319	Türkçe+Türkçe (KL); Türkçe (KL)	Birleşik; Basit	Kapıkulu teşkilatında bulunan ve yaya olarak savaşan asker sınıfının içerisindeki erbaşılar (KL).
Yeniçeri Tâyifesi Zâbitleri	1	MG-315	Türkçe+Türkçe (KL); Arapça (GTS); Arapça (GTS)	Birleşik; Basit; Basit	Kapıkulu teşkilatında bulunan ve yaya olarak savaşan asker sınıfının içerisindeki subaylar (KL).
Yeniçeri(ler) Zabıt(ler)i	4	MG-209, MG-219, MG-274, MG-315, MG-315, MG-349	Türkçe+Türkçe (KL); Arapça (GTS)	Birleşik; Basit	Kapıkulu teşkilatında bulunan ve yaya olarak savaşan asker sınıfının içerisindeki subaylar (KL).
Yüncü	1	MG-307	Türkçe+Türkçe (KL)	Türemiş	Koyun tüyü veya bu tüyden dokunan şeyleri satan kimse (KL).
Özel İsim	Sıklığı	Kaynağı	Kökeni	Yapısı	Anlamı
Örgüt Adları					
Padişaha Bağlı veya Padişahla İlgili Örgüt Adları					
Âmire	4	MG-316, MG-316, MG-316, MG-317	Arapça (KL)	Basit	Devlete ait (KL).
Beytü'l-Mâl	12	MG-128, MG-128, MG-188, MG-188, MG-188, MG-188, MG-209, MG-218, MG-225, MG-274, MG-289, MG-348	Arapça+Arapça (KL)	Basit; Basit	Mal evi, devlete ait her türlü mal varlığının ve gelirlerin toplandığı, harcamaların yapıldığı, haklara ve borçlara hâkim bağımsız bir kurumdur. Devlete ait malların muhafaza edildiği fizikî bir mekânı ifade ettiği gibi yine devlete ait malların bütünü ve bunların idaresiyle ilgili hukukî kurumu da ifade etmektedir (Erkal, 1992: 90).
Darü's-Saade	1	MG-175	Arapça+Arapça (KL)	Basit; Basit	Saray (KL); Osmanlı padişahlarının İstanbul'da sürekli oturdukları Topkapı Sarayı'nın Harem kısmına verilen isim (Altındağ, 1994: 1).
Defterhâne-i Amire	4	MG-309, MG-309, MG-311, MG-311	Farsça+Farsça (KL); Arapça (KL)	Basit; Basit; Basit	Osmanlılarda arazi ve tımar kayıtlarıyla ilgili defterlerin saklandığı devlet dairesinin adı (Afyoncu, 1994: 100); Amir sözcüğünün tamlamalarda kullanılan müennes

					şeklidir. Devlete ait anlamındadır (KL); Tüm bu tanımlar toparlandığında devlete ait defterlerin saklandığı daire kastedilmektedir.
Dergâh	1	MG-133	Farsça (KL)	Basit	Kapı, huzur, kat (GTS).
Dergâh-ı Âlî	35	MG-125, MG-144, MG-154, MG-154, MG-162, MG-164, MG-168, MG-174, MG-174, MG-174, MG-192, MG-192, MG-212, MG-213, MG-222, MG-224, MG-235, MG-241, MG-243, MG-247, MG-257, MG-273, MG-261, MG-262, MG-263, MG-271, MG-280, MG-289, MG-293, MG-297, MG-302, MG-308, MG-313, MG-323, MG-331	Farsça+Arapça (KL)	Basit; Basit	Padişah kapısı (KL).
Dergâh-ı Muallâ	8	MG-183, MG-189, MG-315, MG-315, MG-319, MG-324, MG-330, MG-332	Farsça+Arapça (KL)	Basit; Basit	Saray (KL).
Divân-ı Hümâyûn	3	MG-310, MG-311, MG-311	Farsça+Arapça (KL)	Basit; Basit	1. Osmanlı Devleti’nde devlet işlerini yöneten padişah veya sadrazamın başkanlığında toplanan büyük meclis. 2. Bu büyük meclisin toplandığı yer (KL); Padişah divanı.
Hazîne-i Amire	3	MG-326, MG-333, MG-339	Arapça (KL); Arapça (KL)	Basit; Basit	Toplu halde bulunan altın, gümüş, mücevher, para gibi maddi değeri yüksek şeylerin bütünü (KL); Amir sözcüğünün tamlamalarda kullanılan müennes şeklidir. Devlete ait anlamındadır (KL); Asıl devlet hazinesine Hazîne-i Âmire denmektedir. Paralar, savaşta ele geçirilen ganimet malları, bunlarla ilgili kayıtları ihtiva eden defterler ve metinler burada bulunmaktadır (Orhonlu, 1998: 130).
Hümayun	1	MG-188	Farsça (GTS)	Basit	Farsça “uğurlu, mübarek, kutlu” anlamındaki <i>Hüma</i> sözcüğünün “gibi” anlamındaki <i>+yun</i> ekiyle birleştirilmesinden meydana gelen Hümayun, Osmanlı Devleti’nde kullanım sıklığı oldukça fazla olan bir sözcüktür. Doğrudan padişaha veya devlete ait yer ve müesseseler için kullanılmıştır (Yazıcı, 1998: 479-480).
Mâl-ı Mirî	1	MG-288	Arapça (KL); Farsça (GTS)	Basit; Basit	Devlet hazinesine ait olan mal, devlet malı (KL).
Ordu-yı Hümâyûn	3	MG-316, MG-316, MG-324	Moğolca (KL); Arapça (KL)	Basit; Basit	Padişaha veya onun şahsında devlete ait olan ordu (KL).
Sultani	3	MG-149, MG-320, MG-332	Arapça (KL)	Basit	Sultan ile ilgili (GTS).
Ulûfe	1	MG-142	Arapça (GTS)	Basit	Osmanlı Devleti’nde kapıkulu askerlerine ve saray ile devlete bağlı kuruluşlardaki bazı görevlilere üç ayda bir verilen ücret (GTS).
Özel İsim	Sıklığı	Kaynağı	Kökeni	Yapısı	Anlamı

Örgüt Adları					
Vakıf Adları					
Erdoğdu Kethuda Cami-i Şerifi Vakfı	11	MG-138, MG-150, MG-156, MG-169, MG-170, MG-243, MG-244, MG-273, MG-287, MG-296, MG-297	Türkçe+Türkçe (AİS); Farsça (GTS); Arapça (KL); Arapça (GTS); Arapça (GTS)	Birleşik; Basit; Basit; Basit; Basit	Camii'nin adı Erdoğdu Bey isimli bir kişiden gelmektedir (Tuluk; Düzenli: 2010: 72). Erdoğdu Kethuda Cami'nin, Erdoğdu Bey adına inşa ettirildiği ve kutsal, mübarek caminin bir vakfının olduğu yahut bu camiinin vakfedildiği anlaşılmaktadır.
Fatih Sultan Mehmed Vakfı	3	MG-172, MG-214, MG-289	Arapça (KL); Arapça (AİS); Arapça (GTS); Arapça (GTS)	Basit; Basit; Basit; Basit	Fetheden, açan, ülkeler ele geçiren kimse (KL); Hükümdar (KL); Muhammed isminin Türkçesi (AİS); Vakfedilen mülk veya paranın idare edildiği yer (GTS).
Hacı Baba Vakfı	1	MG-184	Arapça (GTS); Türkçe (KL); Arapça (GTS)	Basit; Basit; Basit	Kurulan vakfın, Hacı Baba isimli bir kişiye ait olduğu anlaşılmaktadır. <i>Hacı Baba Zaviyesi Vakfı</i> , <i>Hacı Baba Mescidi Vakfı</i> biçimlerinde de rastlamak mümkündür (Usta, 2015: 86).
İmâret-i Hâtuniy(y)e Evkâfı	9	MG-178, MG-197, MG-198, MG-280, MG-282, MG-288, MG-289, MG-340, MG-340	Arapça (KL); Soğdca (KL); Arapça (KL)	Basit; Basit; Basit	Bulunduğu yeri mamur eden cami, medrese, hastane, türbe, kale gibi eserler (KL); Yavuz Sultan Selim'in annesi Gülbahar Hatun adına yaptırılmış olan cami, imarethane, sıbyan mektebi ve ahır da içine alan vakıflar (Türkmenoğlu, 2016: 32); Trabzon'da tesis edilen vakıfların en önemlisinin Hatuniye vakfı olduğu vurgulanmaktadır (Türkmenoğlu, 2016: 168).
Meryem Ana Vakfı	2	MG-189, MG-189	İbranice (AİS); Türkçe (KL); Arapça (KL)	Basit; Basit; Basit	Hayır amacıyla vakfedilen yapıların, Meryem Ana Vakfı adı altında toplandığı, vakfın adının da dinî bir kimlik olan Hz. Meryem'e ithaf edildiği görülmektedir.
Oda Vakfı	2	MG-243, MG-250	Türkçe (KL); Arapça (KL)	Basit	Vakfa, <i>Oda</i> isminin verildiği görülmektedir; <i>Oda</i> sözcüğü 1. Bir binanın bölümlerinden her biri. 2. Serbest meslek adamlarının içinde bulunduğu resmî bir birlik. 3. Yeniçeri kışlası (KL) gibi anlamlara gelmektedir.
Orta Hisar Medresesi Evkâfı	1	MG-214	Türkçe (KL); Arapça (KL); Arapça (KL); Arapça (KL)	Basit; Basit; Basit; Basit	Orta Hisar Medresesi'nce tahsis edilen vakıfların bütünü (KL).
Sinan Paşa Hazretleri Câmi'-i Şerifi Evkâfı	2	MG-138, MG-307	Arapça (AİS); Arapça (GTS); Arapça (GTS); Arapça (GTS); Arapça (GTS); Arapça (GTS)	Basit; Basit; Basit; Basit; Basit; Basit	Tuluk ve Düzenli (2010: 82) Trabzon'daki cami ve mescitlerden bahsederken yalnızca ismi bilinenler başlığı altında 'Şeyh Sinan Mescidi'ni verir. Nitekim diğer kaynaklarda Trabzon'da bugün böyle bir camii olduğuna dair bir veriye rastlanılmamaktadır; Sinan Paşa

			Arapça (GTS)		Hazretleri Cami'nce tahsis edilen vakıfların bütünü (KL).
Sultan Mehmed Han-ı Gazi Hazretleri'nin Evkâfi	3	MG-220, MG-220, MG-221	Arapça (KL); Arapça (AİS); Türkçe (KL); Arapça (KL); Arapça (KL); Arapça (KL)	Basit; Basit; Basit; Basit; Basit; Basit	Hükümdar (KL); Muhammed isminin Türkçesi (AİS); Osmanlı padişahlarının isimlerinin sonuna getirilen unvan (KL); Din ve vatan uğruna düşmanla savaşan ve bu savaştan şehit olmadan dönen kimse (KL); Saygı belirten sözcük (KL); Fatih Sultan Mehmet'in bizatihi kendisinin yaptırdığı veya onun adına yapılmış cami, hamam, çeşme gibi yapıların tümü (Usta, 2015: 79-81).
Ulyâ Yunus Vakfi	1	MG-237	Arapça (KL); Arapça (AİS)	Basit; Basit	Çok yüksek, yüce (KL); 1. Ilık ve sıcak denizlerde yaşayan memeli bir hayvan. 2. Bir takıyıldızının adı (AİS).
Özel İsim	Sıklığı	Kaynağı	Kökeni	Yapısı	Anlamı
Örgüt Adları					
Topluluk Adları					
Altmış Birinci Ağa Bölüğü	2	MG-243, MG-250	Türkçe+Türkçe (KL); Türkçe+Türkçe (KL); Moğolca (KL); Türkçe+Türkçe (KL)	Türemiş; Türemiş; Basit; Türemiş	Elli neferden oluşan ağa zümresinin sonuncusu (Özcan, 1992: 324) anlamındadır. Gülensoy (2007: 68), <i>altmış</i> sözcüğünü <*altı+mış biçiminde çözümlemektedir.
Amel-Mande	2	MG-186, MG-186	Arapça+Farsça (KL)	Basit	1. İhtiyarlıktan veya sakatlıktan dolayı iş yapma gücü kalmamış kimse. 2. Hareketsiz, tembel. 3. Yaşlılık veya sakatlıktan dolayı emekli olan kapıkulu askerlerine verilen bir isim (KL).
Ayân/ A'yân	2	MG-179, MG-203	Arapça (KL)	Basit	Osmanlı Devleti'nde halk tarafından seçilen, vergilerin toplanması, masrafların dağıtılıp toplanması gibi meselelerde kadılara ve valilere karşı halkın vekili durumunda olan kimse (KL).
Derviş Ali Tekyesi	1	MG-234	Arapça (Türkçe Sözlük, 1998a: 84); Arapça (Ayverdi, 2010: 1227)	Basit; Basit	Derviş Ali isimli zat tarafından kurulan ve içinde dervişlerin yaşadığı, zikir ve ibadet ettikleri yer, tekke (Ayverdi, 2010: 1227).
Eşkiyâ	10	MG-309, MG-310, MG-311, MG-311, MG-318, MG-318, MG-318, MG-318, MG-319, MG-319	Arapça (GTS)	Basit	Dağda, kırdan yol kesen hırsızlar, haydutlar (GTS).
Hazîne-i Erzurum Dîvânı	1	MG-326	Arapça (KL);	Basit; Basit;	Toplu halde bulunan altın, gümüş, mücevher, para gibi

			Latince (Küçük, 1995: 321); Farsça (KL)	Basit	maddi değeri yüksek şeylerin bütünü (KL); Yerin bilinen ilk adı, Bizans İmparatoru II. Theodosios’a ithafen verilen Theodosiopolis’tir. Ermeniler ise <i>Karin</i> veya <i>Karnoi-Kalak</i> adıyla anmışlardır. Bölgeye hâkim olan kişi öldükten sonra onun yerine karısı geçmiştir. Karısının adı Kali olduğu için şehre “Kali’nin ihsanı” anlamındaki <i>Kalikale</i> adı verilmiştir (Küçük, 1995: 321). Şehrin eski adlarından biri <i>Erzen</i> ’dir. Araplar ile İranlılar, “Romalılar, Bizanslılar elindeki Erzen” anlamına gelen <i>Erzen-i Rum</i> ifadesini kullanmışlardır. Bu, Türk ağzında Erzurum biçimini almıştır (Umar, 1993: 255); Büyük, yüksek meclis (KL).
Kızılbaş Taifesi	1	MG-269	Türkçe+Türkçe (KL); Arapça (GTS)	Birleşik; Basit	Önceleri bütün Türkmen oymakları kızıl börk giydiği için bu isimle anılmaktaydı. Daha sonrasında Alevî adıyla anılan zümrelere Kızılbaş denilmeye başlanmıştır (Üzüm, 2002: 546); Grup hâlindeki insan topluluğu (KL).
Levend Tâyifesi	1	MG-318	İtalyanca (İlgürel, 2003: 149); Arapça (GTS)	Basit; Basit	Osmanlılarda denizci erler ve taşrada görevli valilerin yanlarında bulundurdıkları adamları için kullanılan bir unvan (İlgürel, 2003: 149); Grup hâlindeki insan topluluğu (KL).
Nisâ Tâifesi	1	MG-262	Arapça (AİS); Arapça (GTS)	Basit; Basit	Kadınlar (AİS); Grup hâlindeki insan topluluğu (KL).
Ocak	2	MG-233, MG-319	Türkçe+Türkçe (KL)	Türemiş	<i>Ocak</i> sözcüğü “teşkilat” anlamına gelmektedir. Yani ocak, “aynı iş ve amaç etrafında bir araya gelen kişilerin oluşturduğu bir örgüt”tür. <i>Ocak</i> ile kast edilen <i>yeniçeri ocağı</i> dır ve “ortak bir hedef için askerlerin eğitildiği, yetiştirildiği askerî kurum” anlamındadır (Ayverdi, 2010: 943, 1247).
Ocaklık	3	MG-316, MG-316, MG-317	Türkçe+Türkçe (KL)	Türemiş	Toprağın hizmet karşılığında kullanım hakkının belli bir aileye bırakılmasıdır. Emîr veya sipahilerin erkek çocuklarına bu toprakların intikal etmesine de Ocaklık veya Ocakzâde Tımarları denilmiştir. Yani devlete sadakat ile hizmet eden kimselerin bu hizmetleri karşılığında elde ettikleri mülkiyet haklarının aile içerisinde bir sonraki kuşağa devredilmesi olarak düşünülebilir (Kılıç, 2007: 317).
Re’âya	1	MG-208	Arapça (GTS)	Basit	Hükümdarın yönetimi altındaki halk için kullanılan bu sözcük Osmanlı Devleti’nde özellikle Müslüman olmayan, Hristiyan kısım için kullanılmıştır (GTS).
Silâhdâran Zümresi	1	MG-142	Arapça+Farsça (KL); Arapça	Basit; Basit	Padişah, sadrazam, vezir, beylerbeyi gibi devlet büyüklerini ve onların silahlarını korumakla, bu

			(GTS)		silahların bakımını yapmakla görevli kimse (KL); Topluluk, grup, sınıf (GTS).
Udûl-i Ricâl	9	MG-121, MG-128, MG-121, MG-132, MG-136, MG-149, MG-159, MG-185, MG-211	Arapça (KL); Arapça (KL)	Basit; Basit	Âdil olan, adalete uygun bir şekilde hareket eden erkekler, ileri gelen devlet adamları (KL).
Özel İsim	Sıklığı	Kaynağı	Kökeni	Yapısı	Anlamı
Kök Adları					
Millet Adları					
Ermeni	11	MG-147, MG-148, MG-156, MG-156, MG-225, MG-225, MG-225, MG-242, MG-242, MG-242, MG-287	Arapça (KL)	Basit	1. Ermenistan'da yaşayan Hristiyan bir kavim ve bu kavme mensup kimse. 2. Ermenilere ait (KL).
Gürci	4	MG-133, MG-135, MG-268, MG-270	Farsça (KL)	Basit	Gürcistan halkından olan veya bu halkın soyundan gelen kimse (KL).
Kazak	4	MG-309, MG-310, MG-311, MG-311	İtalyanca (KL)	Basit	Kazakistan Cumhuriyeti'nde ve dağınık olarak Özbekistan, Batı Sibirya, Türkmenistan, Volga boyu, Çin ve Moğolistan'da yaşayan Türk boyu (KL).
Rumi	1	MG-141	Latince (Eyuboğlu, 1988: 272)	Basit; Basit	1. Bizans İmparatorluğu ile ve orada yaşayanlarla ilgili. 2. Anadolu ile ve orada yaşayanlarla ilgili. 3. Anadolulu (KL).
Rus	6	MG-163, MG-173, MG-173, MG-174, MG-175, MG-175	Fransızca (KL)	Basit	Rusya halkından olan, bu halkın soyundan gelen kimse (KL).
Zımmî/ Zimmî	176	MG-121, MG-121, MG-123, MG-123, MG-123, MG-127, MG-127, MG-127, MG-128, MG-128, MG-130, MG-144, MG-146, MG-147, MG-152, MG-152, MG-152, MG-153, MG-154, MG-154, MG-154, MG-154, MG-155, MG-155, MG-160, MG-160, MG-160, MG-163, MG-166, MG-166, MG-167, MG-167, MG-167, MG-167, MG-167, MG-167, MG-168, MG-169, MG-171, MG-172, MG-173, MG-175, MG-175, MG-175, MG-178, MG-179, MG-179, MG-180, MG-180, MG-180, MG-180, MG-181, MG-183, MG-183, MG-183, MG-184, MG-189, MG-191, MG-191, MG-192, MG-195, MG-195, MG-195, MG-196, MG-196, MG-197, MG-197, MG-197, MG-200, MG-201, MG-201, MG-204, MG-204, MG-204, MG-204, MG-205, MG-205, MG-205, MG-206, MG-206, MG-206, MG-207, MG-207, MG-207, MG-209, MG-209, MG-209, MG-209, MG-209, MG-210,	Arapça (GTS)	Basit	Müslümanların hâkim olduğu bir ülkede Müslüman olmayan fakat kitap ehli olan halka verilen isim (KL); Bu halk vergi vermekte ve bunun karşılığında korunmaktaydı (KL).

		MG-210, MG-211, MG-211, MG-213, MG-214, MG-215, MG-216, MG-216, MG-217, MG-218, MG-220, MG-224, MG-227, MG-227, MG-227, MG-227, MG-227, MG-227, MG-227, MG-227, MG-227, MG-230, MG-230, MG-235, MG-235, MG-237, MG-237, MG-240, MG-240, MG-240, MG-240, MG-240, MG-240, MG-240, MG-241, MG-242, MG-243, MG-244, MG-245, MG-245, MG-247, MG-248, MG-250, MG-250, MG-257, MG-258, MG-258, MG-258, MG-259, MG-259, MG-260, MG-265, MG-266, MG-270, MG-272, MG-272, MG-273, MG-279, MG-283, MG-287, MG-289, MG-290, MG-290, MG-292, MG-292, MG-292, MG-292, MG-302, MG-306, MG-313, MG-316, MG-326, MG-327, MG-327, MG-330, MG-330, MG-331, MG-331, MG-341, MG-343, MG-345, MG-345, MG-354, MG-354, MG-354, MG-354			
Zımmiy(y)e	31	MG-127, MG-128, MG-129, MG-130, MG-152, MG-153, MG-168, MG-171, MG-180, MG-180, MG-180, MG-180, MG-184, MG-184, MG-187, MG-192, MG-195, MG-200, MG-201, MG-215, MG-240, MG-244, MG-244, MG-250, MG-250, MG-250, MG-265, MG-287, MG-290, MG-297, MG-303	Arapça (KL)	Basit	Kitap ehli kadın (KL).
Özel İsim	Sıklığı	Kaynağı	Kökeni	Yapısı	Anlamı
Bitki Adları					
Asmalı Ağaç	3	MG-223, MG-223, MG-223	Türkçe+Türkçe (KL); Türkçe (KL)	Türemiş; Basit	Belli bir cins üzüm veren, dalları yayılan, tırmanıcı küçük ağaççık, üzüm ağacı (KL).
Bağ	1	MG-348	Farsça (KL)	Basit	1. Üzüm kütükleri dikili olan ve üzüm yetiştirilen yer. 2. Yeşillik, ağaçlık ve çiçeklik yer, bostan (KL).
Bağçe/ Bahçe	61	MG-124, MG-126, MG-126, MG-126, MG-136, MG-136, MG-136, MG-136, MG-144, MG-158, MG-164, MG-170, MG-173, MG-174, MG-174, MG-179, MG-179, MG-179, MG-180, MG-181, MG-187, MG-189, MG-193, MG-196, MG-198, MG-198, MG-199, MG-200, MG-200, MG-200, MG-202, MG-208, MG-218, MG-221, MG-226, MG-228, MG-232, MG-235, MG-239, MG-239,	Farsça+Türkçe (KL)	Türemiş	Bahçe sözünün eskiden kullanılan asıl şekli olup üzerinde çiçek, sebze veya meyve ağacı yetiştirilen toprak parçası (KL); Küçük bağ.

		MG-239, MG-243, MG-244, MG-244, MG-245, MG-250, MG-251, MG-256, MG-261, MG-264, MG-272, MG-273, MG-274, MG-278, MG-283, MG-298, MG-298, MG-298, MG-300, MG-326, MG-327			
Buğday	3	MG-179, MG-179, MG-227	Türkçe (KL)	Basit	Un ve ekmek yapımında kullanılan ve insanların temel besin kaynağı olan bitki veya bu bitkinin taneleri (KL).
Ceviz Ağacı	2	MG-172, MG-200	Farsça (Ayverdi, 2010: 194); Türkçe (KL)	Basit; Basit	Büyük ve kalın gövdeli, beyazımsı kabuklu, kışın yaprağını döken, uzun ömürlü, kerestesi makbul ağaç (Ayverdi, 2010: 194).
Cevizlik	2	MG-172, MG-244	Farsça+Türkçe (Ayverdi, 2010: 194)	Türemiş	Ceviz ağaçlarının çok olduğu yer (Ayverdi, 2010: 194).
Dişbudak Ağacı	1	MG-150	Türkçe+Türkçe (ATS, 1968); Türkçe (KL)	Birleşik; Basit	Özodunu kahverengi, olgun odunu beyaz sarı renkte olan, iri gözenekli, ağırlığı 0,75gr/cm3 olan bir tür mobilya ağacı (ATS, 1968).
Dut Ağacı	1	MG-327	Farsça (KL); Türkçe (KL)	Basit; Basit	İki çenekliler sınıfının dutgiller familyasından olup yapraklarıyla ipek böceği beslenen, odunundan tarım aletleri, araba, mobilya gibi şeyler yapılan, 1 ile 18 – 20 metre boylarında dayanıklı bir ağaç türü (KL).
Erik Ağacı	2	MG-150, MG-150	Türkçe (KL); Türkçe (KL)	Basit; Basit	Beyaz çiçekler açan, her yerde yetişen ve pek çok türü bulunan meyve ağacı (KL).
Fındıklık	2	MG-235, MG-245	Arapça+Türkçe (GTS)	Türemiş	Fındık ağaçlarıyla dolu olan yer (KL).
Geyvan Bağçesi	1	MG-278	Farsça (Ayverdi, 2010: 664); Farsça (KL)	Basit; Basit	Zuhal gezegeni, Satürn (Ayverdi, 2010: 664); Bahçe sözünün eskiden kullanılan asıl şekli olup üzerinde çiçek, sebze veya meyve ağacı yetiştirilen toprak parçası (KL).
Hınna	1	MG-336	Arapça (KL)	Basit	Kına (KL).
İncir Ağacı	1	MG-272	Farsça (GTS); Türkçe (KL)	Basit; Basit	Dutgillerden olup asıl yurdu Akdeniz kıyıları olan, yaprakları geniş dilimli bir ağaç türü (GTS).
Karanfil	1	MG-227	Arapça (GTS)	Basit	Yaprakları sürekli yeşil kalan bir çeşit ağacın karanfil yağı elde edilen ve baharat olarak kullanılan, ağız kokusunu gideren, acımsı, koyu renkli, küçük çivi biçimindeki tomurcuğu (GTS).
Kendir	3	MG-335, MG-348, MG-355	Kökeni belli değildir (Eren, 1999: 230)	Basit	Kenevir olarak da bilinmektedir. Sap liflerinden halat ve çuval yapılan bitki veya bu bitkiden yapılmış şey (KL).
Meşelik	1	MG-213	Farsça+Türkçe (KL)	Türemiş	Meşe ağaçlarının çok olduğu yer, meşe ormanı (KL).

Tütün	1	MG-191	Türkçe+Türkçe (KL)	Türemiş	Patlıcangillerden olup içeriğinde nikotin bulunan otsu bir bitki (GTS).
Üzüm Bağçesi	1	MG-155	Türkçe+Türkçe (KL); Farsça+Türkçe (KL)	Türemiş; Türemiş	Bahçe sözünün eskiden kullanılan asıl şekli olup üzerinde asma ağacı yetiştirilen toprak parçası (KL).
Zeytun/ Zeytün Eşcârı	14	MG-144, MG-166, MG-174, MG-187, MG-189, MG-198, MG-202, MG-209, MG-221, MG-280, MG-283, MG-283, MG-283, MG-291	Arapça (KL); Arapça (KL)	Basit; Basit	Zeytin ağaçları (KL).
Zeytunluk/ Zeytünlük	5	MG-167, MG-167, MG-206, MG-208, MG-209, MG-221	Arapça+Türkçe (KL)	Türemiş	Zeytin ağacı yetiştirilen, zeytin ağacının çok olduğu yer (KL).
Zeytün Ağacı	1	MG-327	Arapça (KL); Türkçe (KL)	Basit; Basit	Kökü toprak altında kalan, gövdesi yukarıya doğru yükselen, gittikçe incelererek dallara ayrılan ve bu dallarda zeytin meyvesinin yetiştiği bir bitki (KL).
Özel İsim	Sıklığı	Kaynağı	Kökeni	Yapısı	Anlamı
Eser Adları					
Silah Adları					
Barut-ı Siyâh (Ma'a) Kese/ Kise	58	MG-263, MG-288, MG-341, MG-341, MG-341, MG-341, MG-341, MG-341, MG-341, MG-341, MG-341, MG-341, MG-341, MG-342, MG-342, MG-342, MG-342, MG-342, MG-342, MG-342, MG-342, MG-342, MG-343, MG-343, MG-343, MG-343, MG-343, MG-343, MG-343, MG-344, MG-344, MG-344, MG-344, MG-344, MG-344, MG-344, MG-344, MG-344, MG-345, MG-345, MG-345, MG-345, MG-345, MG-345, MG-345, MG-345, MG-346, MG-346, MG-346, MG-346, MG-346, MG-346, MG-346, MG-346, MG-346, MG-347, MG-347, MG-347	Yunanca (KL); Farsça (KL); Arapça (KL); Farsça (KL)	Basit; Basit; Basit; Basit	Kayaların parçalanması, bina, köprü vb. yerlerin kırılması, ateşli silahlarda merminin veya güllenin fırlatılması gibi işler için kullanılan, güherçile, kükürt ve kömür tozundan oluşan patlayıcı madde (KL); Kara (KL); İle, birlikte, beraber anlamına gelen edat (KL); Kese sözcüğünün eski ve asıl şekli olup bazı şeylerin içine konduğu kumaş, kılıf, torba anlamındadır (KL); Kesesiyle kara barut şeklinde aktarmak mümkündür.
Fital	1	MG-263	Arapça (KL)	Basit	Eskiden tüfek ve topları ateşlemekte kullanılan kükürtlü, ipek veya pamuktan yapılmış kalınca ip (KL).
Kılıç	2	MG-175, MG-314	Türkçe (KL)	Basit	Uzun, düz veya eğri, ucu sivri, keskin, bele takılan, çelikten bir tür silah (GTS).
Kurşun	1	MG-263	Yabancı bir dilden alınarak Orta Türkçe döneminden itibaren	Basit	Tüfek, tabanca gibi ateşli silahlarda kullanılan mermi (GTS).

Aba	6	MG-182, MG-182, MG-182, MG-182, MG-198, MG-198	Arapça (GTS)	Basit	Yünden dokunmuş, çok sağlam, eskiden fakir kimselerin giydikleri ve çoğunlukla devetüyü renginde bir çeşit kaba kumaş (KL).
Acem Bezi	1	MG-337	Arapça (Ayverdi, 2010: 4); Türkçe (KL)	Basit; Basit	1. Arapların kendi ırklarından olmayanlara verdiği isim. 2. Arapların ilk Müslüman ettikleri kavim İranlılar olduğundan Arap olmayanlar için kullanılan Acem sözü İranlılara ad olmuştur (Ayverdi, 2010: 4); İranlılara ait olan bir kumaş parçası (KL).
Acem Kutnîsi	1	MG-337	Arapça (Ayverdi, 2010: 4); Arapça (KL)	Basit; Basit	1. Arapların kendi ırklarından olmayanlara verdiği isim. 2. Arapların ilk Müslüman ettikleri kavim İranlılar olduğundan Arap olmayanlar için kullanılan Acem sözü İranlılara ad olmuştur (Ayverdi, 2010: 4); Kutnu kelimesinin eskiden kullanılan asıl şekli olup pamuklu dokuma anlamına gelmektedir (KL).
Akdağ Bezi	1	MG-337	Türkçe+Türkçe (KL); Türkçe (KL)	Birleşik; Basit	Akdağ yöresine has, oraya ait kumaş parçası (KL).
Ayntâb Bezi	1	MG-337	Arapça+Farsça (KL); Türkçe (KL)	Basit; Basit; Basit	“Kaynak, pınar” anlamına gelen <i>ayn</i> kelimesinin “ışık, parıltı” anlamına gelen <i>tâb</i> kelimesiyle birleşmesinden meydana gelen sözcük bu hali ile Antep şehri kastedilerek kullanılmıştır. Ayntab, Osmanlı devrinde Anadolu’nun önemli bir ticaret merkezidir (Kars, 2018: 36); Bu merkezin meşhur ürünlerinden birinin de bez olduğu anlaşılmaktadır. Bilge Umar (1993: 144) da Ayntab kelimesini açıklarken “Antep’e bakınız” ibaresini kullanarak o sayfaya yönlendirmiştir. Antep’in Araplar tarafından <i>Ayntab</i> biçiminde adlandırıldığı belirtilmektedir.
Beyaz Meşin	3	MG-337, MG-337, MG-337	Arapça (KL); Farsça (KL)	Basit; Basit	Kar renginde olan rengin adı, ak (KL); Saraçlık, ciltçilik gibi iş dallarında kullanılan, tabaklanarak kullanılır duruma getirilmiş hayvan derilerinin (koyun vb.) kalitesi en düşük olan çeşidi veya bu deriden yapılmış şey (KL).
Burma Astar	2	MG-318, MG-319	Türkçe+Türkçe (KL); Farsça (KL)	Türemiş; Basit	Kendi etrafında bükülmüş veya burulmuş gibi şekil verilmiş kumaş veya deriden yapılan bazı eşyalarda sağlamlığı temin için kumaşın veya derinin iç tarafına geçirilen ince bez gibi şey (KL).
Canfes	2	MG-163, MG-173	Yunanca (KL)	Basit	Parlak, ince, iki renkli gibi görünen ipekli kumaş veya bu kumaştan yapılmış şey (KL).
Çadır	2	MG-337, MG-337	Türkçe+Türkçe veya Farsça (Eren, 1999: 75)	Türemiş veya Basit	Kıl dokuma, deri veya keçeden yapılmış göçebe evi anlamına gelen sözcüğün kökeni kesin olmamakla birlikte ileri sürülen görüşler şöyle özetlenebilir: Türkçe

					<i>çatır</i> , Farsça <i>çadar</i> , Türkçe <i>çat-</i> fiil kökü (Eren, 1999: 75).
Çapraz İşi	1	MG-338	Farsça (GTS); Türkçe (KL)	Basit; Basit	Çarpı işaretine benzeyen nakış (KL).
Çift Renk	1	MG-338	Farsça (KL); Farsça (KL)	Basit; Basit	İki, tek olmayan (KL); 1. Cisimlerden yansıyan ışığın gözde yaptığı etki sonucu meydana gelen duyum. 2. Görünüş, tarz, biçim (KL).
Çuka/ Çuha	7	MG-159, MG-159, MG-182, MG-182, MG-182, MG-237, MG-237	Farsça (KL)	Basit	<i>Çuha</i> sözcüğünün eski metinlerdeki biçimi olup yünden dokunmuş, tüysüz, ince ve sık düz kumaş veya bu kumaştan yapılmış şey anlamındadır (KL).
Çuval	1	MG-348	Farsça (KL)	Basit	İçerisine bir şeyler koymaya veya bu şeyleri nakletmeye yarayan, kenevir, pamuk gibi bitki liflerinden veya iplikten yapılan büyük torba (KL).
Diyarbakir'in Kırmızı Bezi	2	MG-337, MG-337	Arapça+Arapça (KL); Arapça (KL); Türkçe (KL)	Basit; Basit; Basit	Ağızlarda Diyarbakir şeklinde geçen yerin asıl biçimi <i>Diyar-ı Bekr</i> 'dir. 1930'larda Diyarbakır biçimini almıştır. Araplar, söz konusu yöreye Bekr bin Vail boyu yerleştiği için bu isimle anmışlardır (Umar, 1993: 218); Kan rengi, al renk (KL); 1. Herhangi bir cins pamuklu dokuma. 2. Kumaş parçası (KL).
Donluk	1	MG-163	Türkçe+Türkçe (KL)	Türemiş	1. Eskiden don yapılan çuha veya kalın bez. 2. Yeniçerilere verilen elbise parası (KL).
Erzincan Sarısı	1	MG-337	Ermenice (Umar, 1993:)+Farsça (KL)	Basit; Basit	Ermeni kaynaklarında <i>Erez</i> , <i>Erzng</i> ve <i>Erznga</i> ; Bizans kaynaklarında <i>Aringam</i> , <i>Arungan</i> , <i>Arsingan</i> , <i>Erzingan</i> ; Arap kaynaklarında ise <i>Erzencân</i> şeklinde geçmektedir. Türk fetihlerinden itibaren <i>Erzingan</i> , <i>Ezirgân</i> olarak anılan şehir daha sonra bugünkü biçimini almıştır (Miroğlu, 1995: 318). Yer adının kayalı, taşlı anlamındaki eriz sözcüğünden geldiği belirtilmektedir (Umar, 1993: 118); Altın rengi gibi bir renge sahip (KL).
Ferace	2	MG-237, MG-237	Arapça (Ayverdi, 2010: 375-376)	Basit	1. Kadınların dışarı çıkarken giydikleri, boyunun altında kavuştuktan sonra omuzlara doğru açılıp sırttan yere kadar dökülen, pelerine benzer, geniş yakalı ve yaşmakla kullanılan bir tür giyecek. 2. Eskiden bilhassa ilmiye sınıfındaki erkeklerin giydikleri, kollan çok geniş giyecek (Ayverdi, 2010: 375-376).
Fistan	1	MG-258	İtalyanca (KL)	Basit	Süslü kadın entarisi (KL).
Flar	3	MG-336, MG-336, MG-336	Fransızca (KL)	Basit	1. Eşarp, kadın elbisesi, kravat gibi şeylerin yapıldığı ince ipekli kumaş. 2. Erkeklerin boyun, kadınların boyun ve başlarına sardıkları ipekli eşarp (KL).
Gön	1	MG-337, MG-337, MG-337	Türkçe (KL)	Basit	Terbiye edilmiş deri (KL).
Haleb Çukası	1	MG-337	Hititçe (Yâzıcı,	Basit; Basit	Hititçe Halpa sözcüğünden gelmektedir. Bugün

			1997: 239); Farsça (KL)		Suriye’de bir şehrin adıdır (Yâzici, 1997: 239); <i>Çuha</i> sözcüğünün eski metinlerdeki biçimi olup yünden dokunmuş, tüysüz, ince ve sık düz kumaş veya bu kumaştan yapılmış şey anlamındadır (KL).
Hallâce Eylemiş Penbe	1	MG-337	Farsça (KL)	Basit	Kabartılmış pamuk (KL).
Harir	2	MG-292, MG-292	Arapça (KL)	Basit	İpek (KL).
İplik	3	MG-182, MG-182, MG-182	Türkçe+Türkçe (KL)	Türemiş	Pamuk, keten, yün, ipek, naylon gibi dokunan unsurların uzun, ince liflerinden her biri veya bu liflerin birlikte bükülmesi (GTS).
Kaba Ulu Orta	1	MG-336	Türkçe (KL); Türkçe (KL); Türkçe (KL)	Basit; Basit; Basit	Hafif olduğu halde kalın veya hacmi büyük olan (KL); 1. Bir ayakkabı kalıbı, bir ayakkabı boyu. 2. Bir ayakkabı çeşidi (KL); Burada söz konusu ayakkabının hacminin büyük olduğu anlaşılmaktadır. Nitekim metinde de ulu orta 50 akçe iken kaba ulu orta 55 akçedir.
Kaftan	2	MG-175, MG-175	Farsça (KL)	Basit	Çoğunlukla süslü ve kıymetli kumaştan dikilen, boyu diz kapağına veya topuklara kadar inen, önü açık, astarsız giysi (KL).
Kaftan Düğmesi	2	MG-338, MG-338	Farsça (KL); Türkçe+Türkçe (KL)	Basit; Türemiş	Çoğunlukla süslü ve kıymetli kumaştan dikilen, boyu diz kapağına veya topuklara kadar inen, önü açık, astarsız giysinin birbirine kavuşması istenen yerlerine dikilerek bir ilikten geçirilmek suretiyle bağlayıcı vazifesi gören sert şeylerden yapılmış ufak ve genellikle yuvarlak nesne (KL).
Ketan	2	MG-130, MG-131	Arapça (KL)	Basit	Keten kelimesinin eski metinlerde kullanılan asıl şekli olup lifleri dokumacılıkta kullanılan, çiçekleri göz alıcı, yaprakları basit olan, kireçli toprakları ve ılık iklimi seven otsu bitki veya bu bitkinin liflerinden yapılan dokuma (KL).
Kırmızı Çizme	2	MG-336, MG-336	Arapça (KL); Türkçe+Türkçe (KL)	Basit; Türemiş	Kan rengi, al renk (KL); Ayağı bacakla birlikte örtüp koruyan uzun ayakkabı (KL).
Kırmızı Donluk	1	MG-338	Arapça (KL); Türkçe+Türkçe (KL)	Basit; Türemiş	Kan rengi, al renk (KL); Eskiden don yapılan çuha veya kalın bez (KL).
Kırmızı Rişte-i Penbe Bürtüncük	1	MG-337	Arapça (KL); Farsça (KL); Farsça (KL); Türkçe+Türkçe (KL)	Basit; Basit; Basit; Türemiş	Kan rengi, al renk (KL); İplik (KL); Pamuk (KL); Bükülmüş ham ipektan dokunan ince kumaş (KL).
Kumaş	1	MG-180	Arapça (GTS)	Basit	Pamuk, yün, ipek gibi malzemelerle makinede dokunan

					her türlü dokuma (GTS).
Kurd Ağzı	3	MG-336, MG-336, MG-336	Türkçe+Türkçe (KL)	Birleşik	Bir papuç modeli veya papuç ölçüsü (Gülbüz, 2017: 54).
Lokma Düğmesi	1	MG-338	Arapça (KL); Türkçe+Türkçe (KL)	Basit; Türemiş	Pamuklu kumaşlarda, dikişlerin arasında kabarıklar kalacak şekilde dikilmiş bir dikiş biçimi (KL); Giysinin birbirine kavuşması istenen yerlerine dikilerek bir ilikten geçirilmek suretiyle bağlayıcı vazifesi gören sert şeylerden yapılmış ufak ve genellikle yuvarlak nesne (KL).
Mayi Donluk	1	MG-338	Arapça (GTS); Türkçe+Türkçe (KL)	Basit; Türemiş	Yeşil ile menekşe rengi arasında bir renk, bulutsuz gökyüzünün rengi (GTS); Eskiden don yapılan çuha veya kalın bez (KL).
Merzifon Bezi	1	MG-337	Kökeni belli değildir (Öz, 2004: 243); Türkçe (KL)	Basit; Basit	Bugünkü Amasya'ya bağlı olan Merzifon'un İlk Çağ'da <i>Phazemon</i> , Orta Çağ'da <i>Marsivan</i> , Roma döneminde <i>Neopololis</i> biçimlerinde adlandırıldığı görülmektedir (Sezen, 2017: 548). Romalı kumandan Pompeius bu bölgeye geldiği zaman Fazemonid/ Phazamonitis adlı bir yer zaten mevcuttu. Kumandan buraya <i>Neapolitis</i> adını verdi. Zamanla eski ad ile yeni ad kaynaşarak <i>Phazemon Neapolis</i> ismi oluşmuştur. Bu ismi ise <i>Phamidzon</i> , <i>Phamadzon</i> , <i>Phameidzon</i> , <i>Famezon</i> , <i>Mazifon</i> , <i>Marsovan</i> , <i>Mersivan</i> şeklindeki biçimler izlemiştir. Merzifon kullanımı Osmanlı ile birlikte olmuştur (Öz, 2004: 243); 1. Herhangi bir cins pamuklu dokuma. 2. Kumaş parçası (KL).
Mest	3	MG-336, MG-336, MG-336	Arapça (GTS)	Basit	Kundura, lastik gibi ayakkabıların içine giyilen, abdest alırken üzerine mesh edilmesi dinen caiz olan, hafif ve yumuşak bir tür ayakkabı (KL).
Mukaddem/ Mukdem Kuşak	2	MG-180, MG-192	Arapça (KL); Türkçe+Türkçe (KL)	Basit; Türemiş	Kutnu adı verilen kumaş çeşidine benzer bir tür kumaş (KL); Bele sarılan uzun ve enli kumaş (GTS).
Mutallâ Dûlbend	1	MG-337	Arapça (KL); Farsça (KL)	Basit; Basit	Üzerine altın yaldız sürülmüş, pamuk ipliğinden dokunan, yumuşak ve ince bez (KL).
Orta Ayak	3	MG-336, MG-336, MG-336	Türkçe (KL); Türkçe (KL)	Basit; Basit	Ayakkabı boyları büyükten küçüğe sıralanırken 'orta ayak'a da yer verildiği görülür: ulu ayak, rüzgâr ulusu, ulu orta, zergerdân, orta ayak ve küçük ayak (Kütükoğlu, 1984: 129); Metinde tüm bu ayakkabı boy ve çeşitlerinin geçtiği yer (Güney, 2011: 336) göz önüne alındığında en uygun fiyatlısının orta ayak olduğu görülür. O hâlde orta ayak, büyükle küçük arasında bir boyu temsil etmektedir (KL).

Parmak İşi Çapraz	1	MG-338	Türkçe (KL); Türkçe (KL); Farsça (GTS)	Basit; Basit; Basit	El ile dokunan, çarpı işaretine benzeyen nakışın veya bu nakışın işlendiği dokuma (KL).
Peştemal	1	MG-175	Farsça (GTS)	Basit	1. Hamamda örtünmek için kullanılan ince dokunmuş kumaş. 2. İş yaparken bele bağlanan uzun ve geniş dokunmuş kumaş. 3. Başa ve omuzlara örtülen bez (GTS).
Rişte-i Beyat-ı Penbe	1	MG-337	Farsça (KL); Tespit edilememiştir; Farsça (KL)	Basit; Tespit edilememiştir; Basit	İplik (KL); Tespit edilememiştir; Pamuk (KL).
Rüzgâr Ulusu Mest	1	MG-336	Tespit edilememiştir; Türkçe (KL); Arapça (GTS)	Basit; Basit; Basit	Ayakkabı boyları büyükten küçüğe sıralanırken 'rüzgâr ulusu'na da yer verildiği görülür: ulu ayak, rüzgâr ulusu, ulu orta, zergerdân, orta ayak ve küçük ayak (Kütükoğlu, 1984: 129); Ağzılarda rüzgâr sözcüğü yemeniye benzer bir çeşit ayakkabı anlamında kullanılmaktadır (THADS, 1993e: 3506); Kundura, lastik gibi ayakkabıların içine giyilen, abdest alırken üzerine mesh edilmesi dinen caiz olan, hafif ve yumuşak bir tür ayakkabı (KL).
Rüzgâr Ulusu Sarâyî Papuç	1	MG-336	Tespit edilememiştir; Türkçe (KL); Farsça (GTS); Farsça (KL)	Basit; Basit; Basit; Basit	Ayakkabı boyları büyükten küçüğe sıralanırken 'rüzgâr ulusu'na da yer verildiği görülür: ulu ayak, rüzgâr ulusu, ulu orta, zergerdân, orta ayak ve küçük ayak (Kütükoğlu, 1984: 129); Ağzılarda rüzgâr sözcüğü yemeniye benzer bir çeşit ayakkabı anlamında kullanılmaktadır (THADS, 1993e: 3506); Saraylı; Ayakkabı (KL).
Sarâyî Zer-i Gerdan	1	MG-336	Farsça (KL); Farsça (KL); Farsça (KL)	Basit; Basit; Basit	Ayakkabı boyları büyükten küçüğe sıralanırken 'zergerdân'a da yer verildiği görülür: ulu ayak, rüzgâr ulusu, ulu orta, zergerdân, orta ayak ve küçük ayak (Kütükoğlu, 1984: 129); Saraylı; Boğaz kısmına ustasının bir nevi imzası olarak altın tel sarıldığı için bu ismi almıştır (KL).
Sarı Çizme	3	MG-336, MG-336, MG-336	Türkçe (KL); Türkçe+Türkçe (KL)	Basit; Türemiş	Altın rengi gibi bir renge sahip, ayağı bacakla birlikte örtüp koruyan uzun ayakkabı (KL).
Sarı Meşin	1	MG-337	Türkçe (KL); Farsça (KL)	Basit; Basit	Altın rengi (KL); Saraçlık, ciltçilik gibi iş dallarında kullanılan, tabaklanarak kullanılır duruma getirilmiş hayvan derilerinin (koyun vb.) kalitesi en düşük olan çeşidi veya bu deriden yapılmış şey (KL).
Serâse Kuşak	1	MG-258	Farsça (KL); Türkçe+Türkçe (KL)	Basit; Türemiş	Aslı serâser olup ipek, altın ve gümüşle dokunan çok kıymetli eski bir kumaş çeşidi (KL); Bele sarılan uzun ve enli kumaş (GTS).

Sicim-i Kendir	2	MG-348, MG-348	Moğolca olabileceği ileri sürülmektedir (Eren, 1999: 367); Kökeni belli değildir (Eren, 1999: 230)	Basit; Basit	İplikten daha kalın bir çeşit ip (KL); Kenevir olarak da bilinmektedir. Sap liflerinden halat ve çuval yapılan bitki veya bu bitkiden yapılmış şey (KL).
Siyah Donluk	1	MG-338	Farsça (GTS); Türkçe+Türkçe (KL)	Basit; Türemiş	En koyu renk, kömür rengi (KL); Eskiden don yapılan çuha veya kalın bez (KL).
Siyah İplik Üç Güllü	1	MG-337	Farsça (GTS); Türkçe+Türkçe (KL); Türkçe (KL); Farsça+Türkçe (GTS)	Basit; Türemiş; Basit; Türemiş	En koyu renk, kömür rengi (KL); Pamuk, keten, yün, ipek, naylon gibi dokunan unsurların uzun, ince liflerinden her biri veya bu liflerin birlikte bükülmesi (GTS); Üç güllü, ipliğin çeşidini belirtiyor olabilir.
Siyah Renk	1	MG-338	Farsça (GTS); Farsça (GTS)	Basit; Basit	En koyu renk, kömür rengi (KL).
Siyah Sahtiyan	3	MG-337, MG-337, MG-337	Farsça (GTS); Farsça (KL)	Basit; Basit	Kömür rengi gibi bir renge sahip, tabaklanarak cıllanmış, boyanmış keçi ve dana derisi veya bu derilerden yapılan şeyler (KL).
Tebriz Derâyî	1	MG-337	Kökeni belli değildir (Bilgili, 2011: 219); Tespit edilememiştir.	Basit; Tespit edilememiştir.	Doğu Azerbaycan eyaletinin merkezi olan şehrin adının “sıcak akış; dökülmek, akmak; hararet döken, saçan” veya Evliya Çelebi’den aktarıldığı şekliyle Farsça “sıtma dökücü” gibi anlamlara geldiği ileri sürülmektedir (Bilgili, 2011: 219); Kaynaklarda <i>Derâyî</i> sözcüğüne rastlanılmamakla birlikte kelimenin deri, bez, kumaş gibi bir malzeme olması kuvvetle muhtemeldir (Güney, 2011: 337).
Terlik Mesti	2	MG-336, MG-336	Türkçe+Türkçe (KL); Arapça (GTS)	Türemiş; Basit	Hafif, arkalıksız bir çeşit ayakkabı (KL); Kundura, lastik gibi ayakkabıların içine giyilen, abdest alırken üzerine mesh edilmesi dinen caiz olan, hafif ve yumuşak bir tür ayakkabı (KL).
Ulu Ayak	1	MG-336	Türkçe (KL); Türkçe+Türkçe (KL)	Basit; Türemiş	Ayakkabı boyları büyükten küçüğe sıralanırken ‘ulu ayak’a da yer verildiği görülür: ulu ayak, rüzgâr ulusu, ulu orta, zergerdân, orta ayak ve küçük ayak (Kütükoğlu, 1984: 129). En büyük ayakkabı boyunun ulu ayak olduğu anlaşılmaktadır.
Ulu Orta	1	MG-336	Türkçe (KL); Türkçe (KL)	Basit; Basit	1. Bir ayakkabı kalıbı, bir ayakkabı boyu. 2. Bir ayakkabı çeşidi (KL).

Üsküp Derâyişi	1	MG-337	Rumca (Umar, 1993: 814); Tespit edilememiştir.	Basit; Tespit edilememiştir.	Eski adı Skopje'dir (Sezen, 2017: 781). Rumca "gözetleme yeri" anlamındaki <i>skopin</i> in Türk ağızlarındaki biçimidir (Umar, 1993: 814); Kaynaklarda <i>derâyi</i> sözcüğüne rastlanılmamakla birlikte kelimenin deri, bez, kumaş gibi bir malzeme olması kuvvetle muhtemeldir (Güney, 2011: 337).
Yakalı/u Dolama	2	MG-318, MG-319	Türkçe+Türkçe (KL); Türkçe+Türkçe (KL)	Türemiş; Türemiş	Yakaya yani kıyafetin boynun etrafına gelen kısmına eklenen parçaya sahip olan, elbise üstüne giyilen, önü açık bir tür giyecek (KL); Eskiden bu cübbeyi özellikle yeniçeriler, iç oğlanları ve buna benzer saray görevlileri giymekteydi. Yeniçeriler söz konusu giysinin eteklerini kaldırıp bellerindeki kuşağa sokarlardı (KL).
Yakalık	1	MG-258	Türkçe+Türkçe (KL)	Türemiş	Erkek gömleklerinin yaka kısmına sonradan ilave edilen, takılıp çıkarılabilen bir çeşit yaka (KL).
Yelek	1	MG-348	Türkçe (KL)	Basit	1. Gömlek üzerine giyilen kolsuz giyecek (KL). 2. Okun yay girişine yönlendirmek amacıyla takılan tüy (GTS).
Yeniçeri Papuçu	1	MG-336	Türkçe+Türkçe (KL); Farsça (KL)	Birleşik; Basit	Kapıkulu teşkilatında bulunan ve yaya olarak savaşan asker sınıfının giydiği bir çeşit ayakkabı (KL).
Yeniçeri Postalı	1	MG-336	Türkçe+Türkçe (KL); Bulgarca (KL)	Birleşik; Basit	Kapıkulu teşkilatında bulunan ve yaya olarak savaşan asker sınıfının giydiği çarık gibi bağlanan ayakkabı (KL).
Yerlü Sahtiyan	3	MG-337, MG-337, MG-337	Türkçe+Türkçe (KL); Farsça (KL)	Türemiş; Basit	Yurt içinde imal edilmiş, tabaklanarak cilalanmış, boyanmış keçi ve dana derisi veya bu derilerden yapılan şeyler (KL).
Yün	2	MG-337, MG-337	Türkçe (KL)	Basit	Koyun tüyü veya bu tüyden dokunan şeyler (KL).
Zenne Gönü	1	MG-337	Farsça (GTS); Türkçe (KL)	Basit; Basit	Kadın (GTS); Terbiye edilmiş deri (KL).
Zıbun	1	MG-338	İtalyanca (KL)	Basit	Kolsuz giysi (KL).
Özel İsim	Sıklığı	Kaynağı	Kökeni	Yapısı	Anlamı
Eser Adları					
Eşya ve Mücevher Adları					
Altun Cevheri Bilezik	2	MG-163, MG-173	Türkçe (Ayverdi, 2010: 48); Farsça (KL); Türkçe (KL)	Basit; Basit; Basit	Altundan yapılan ve bileğe süs için takılan halka (GTS). Eskiden bilek yüzük şeklinde birleşik bir isimken zamanla bilezik hâlini almıştır (KL).
Altun Küpe	1	MG-258	Türkçe	Basit; Basit	Altundan yapılan, kadınların kulak memelerine taktıkları

			(Ayverdi, 2010: 48); Türkçe (KL)		süs (KL).
Altun Lal Yüzük	4	MG-127, MG-163, MG-173, MG-258	Türkçe (Ayverdi, 2010: 48); Farsça (KL); Türkçe+Türkçe (KL)	Basit; Basit; Türemiş	Parlak kırmızı renkte, saydam bir alüminyum oksidi olan değerli bir taş veya bu taşın rengine olan (GTS); Eklem anlamına gelen yüz kelimesine küçültme ekinin getirilmesiyle oluşan sözcük parmağa takılan, altın madeninden yapılan halka anlamındadır (KL).
Altun Saç Bağ	3	MG-157, MG-157, MG-157	Türkçe (Ayverdi, 2010: 48); Türkçe (KL); Türkçe+Türkçe (KL)	Basit; Basit; Türemiş	Başta bulunan kılları birbirine bağlayan, bir araya toplayan ve altından yapılmış ip, sicim (KL).
Altun Yakalı	1	MG-258	Türkçe (Ayverdi, 2010: 48); Türkçe+Türkçe (KL)	Basit; Türemiş	Altından yapılan, boynun etrafına gelen kısım (KL).
Bileği	1	MG-348	Türkçe+Türkçe (KL)	Türemiş	Bıçak, makas gibi kesici şeyleri bileyen yani keskin hâle getiren alet (KL).
Camlıktan	1	MG-348	Farsça+Farsça (KL)	Basit	Camla çevrili veya örtülü yeri muhafaza eden, kap (KL).
Çarşab	1	MG-258	Farsça+Farsça (KL)	Basit	Kadınlar tarafından erkeklerden saklanmak, korunmak amacıyla giyilen, genellikle siyah renkli sokak kıyafeti (KL).
Cezve	1	MG-127	Arapça (GTS)	Basit	Kahve pişirmeye yarayan, kulplu küçük tencere (GTS).
Çifşir	2	MG-192, MG-192	Farsça (KL)	Basit	<i>Çimşir</i> , <i>çimşir</i> biçimleri de mevcuttur. Sözcüğün bugünkü biçimi <i>şimşirdir</i> (THADS, 1993c: 1222). Geç büyüyen, kendiliğinden yetişen veya bahçelere süs bitkisi olarak dikilen, yaprakları her mevsimde yeşil, koyuca olan sarı renkli sert odunundan tarak, kaşık vb. şeyler yapılan, elyafı sert olduğu için üzerine resim kazılan bodur ağaç (KL).
Evâni	2	MG-256, MG-283	Arapça (KL)	Basit	Yemek takımları, çay ve kahve takımları, kâse, testi, ibrik gibi kaplar, kapkacak (KL).
Fuçı	1	MG-348	Yunanca (KL)	Basit	Uzunluğuna kesilmiş ensiz tahtaları çemberlerle tutturmak suretiyle yapılan, alt ve üst kısmı aynı genişlikte olan, karın kısmı şişkin büyük kap (KL).
Güğüm	2	MG-192, MG-348	Rumca (GTS)	Basit	Yandan kulpu olan, boyu uzun, genellikle bakırdan

					yapılan, içine su konulan bir çeşit kap (GTS).
Gümüş Zincürlü	3	MG-157, MG-180, MG-258, MG-258	Türkçe (KL); Farsça+Türkçe (KL)	Basit; Türemiş	Atom numarası 47, atom ağırlığı 107,88, yoğunluğu 10,5 olan, 960 °C'ye doğru sıvı durumuna geçen, parlak beyaz renkte, kolay işlenir ve tel durumuna gelebilen elementten yapılmış ve birbirine geçmiş madeni halkalardan meydana gelen bağ (KL).
Hurda	1	MG-348	Farsça (GTS)	Basit	1.Eski maden parçası. 2. Parçalanmış, döküntü durumda olan, işe yarayamayacak derecede bozulmuş, zarar görmüş şey (GTS).
İnci	1	MG-157	Türkçe (KL)	Basit	İstiridye gibi bazı deniz hayvanlarının içerisinde oluşan, değerli, küçük, sert, sedef renginde süs tanesi veya bu tanelerden yapılmış şey (GTS).
Kalbur	1	MG-336	Latince (KL)	Basit	İri taneleri olan maddeleri elemek amacıyla kullanılan, bir çembere gerilmiş durumda olan delikli deri veya telden oluşan alet (KL).
Kazan	1	MG-180	Türkçe+Türkçe (KL)	Türemiş	Büyük miktarda yemek pişirmek veya bir şey kaynatmak için kullanılan büyük, derin kap (GTS).
Kızak	2	MG-223, MG-223	Türkçe+Türkçe (Eren, 1999: 241)	Türemiş	Buğday sapı, ekin, odun gibi nesneleri çekebilmek için ağaçtan yapılan tekerleksiz taşıt (Eren, 1999: 241).
Ma'a Köstek	1	MG-336	Arapça (KL); Türkçe+Türkçe (KL)	Basit; Türemiş	İle, birlikte, beraber anlamına gelen edat (KL); 1. Hayvanın kaçmasını önlemek amacıyla iki ayağına bağlanan kısa ip veya zincir. 2. Bazı eşyalara ve boyuna süs için takılan, altın, gümüş gibi maddelerden yapılmış zincir. 3.Nalbantların veya binicilerin atı kendi etraflarında döndürürken tepmesini önlemek için kayışına taktıkları zincir (KL).
Medfün Kübler	4	MG-195, MG-209, MG-218, MG-348	Arapça (KL); Türkçe (KL)	Basit; Basit	Toprağa gömülmüş, gömülü (KL); Su, pekmez, yağ gibi sıvı maddeleri veya un, buğday gibi tahılları saklamaya yarayan, geniş karınlı, dibi dar topraktan yapılan kap (GTS).
Munakkaş Yasdık	1	MG-258	Arapça (KL); Türkçe+Türkçe (KL)	Basit; Türemiş	<i>Munakkaş</i> biçiminde de geçmekte olup nakışlı, süslü, resimli anlamına gelmektedir (KL); Baş altına koymak veya dayanmak için kullanılan, içi pamuk, yün, ot, kuş tüyü gibi malzemeler ile doldurulan, dört köşeli, uzun veya yuvarlak olabilen küçük minder (KL).
Nişân	11	MG-163, MG-173, MG-173, MG-173, MG-173, MG-293, MG-293, MG-295, MG-295, MG-320, MG-332	Farsça (KL)	Basit	Devlet tarafından üstün hizmetlerinden ötürü hak edenlerin göğüslerine takılan bir çeşit madalya (KL).
Ocak	1	MG-175	Türkçe+Türkçe (KL)	Türemiş	1. Ateş yakılan yer. 2. İçine veya üzerine konan yiyecekleri pişiren her türlü alet (KL).

Ocak Taşı	3	MG-223, MG-223, MG-223	Türkçe+Türkçe (KL); Türkçe (KL)	Türemiş; Basit	Ocağa veya ocağın etrafına yerleştirilen, ateşe dayanıklı sert bir cisim (KL).
Ocak-ı Zincir	1	MG-348	Türkçe+Türkçe (KL); Farsça (KL)	Türemiş; Basit	Ocağın üzerine asılan, bir ucu tavandaki kirişe bağlı büyük bağ şeklinde tanımlamak mümkündür. Bu zincire güğüm, tencere, kazan gibi aletler asılmaktadır (Saatçi; Önder: 2016: 15).
Sabun	1	MG-355	Arapça (GTS)	Basit	Kirli ve yağlı şeyleri temizlemek amacıyla kullanılan, çeşitli yağların ve alkalilerin birleştirilmesiyle elde edilen madde veya bu maddenin kalıp durumunda olan biçimi (GTS).
Seki	1	MG-299	Türkçe (KL)	Basit	Ev, kahve gibi yerlerin önlerine, havuz kenarlarına taş veya topraktan yapılan oturak, kısa ayaklı arkılığı olmayan iskemle, sedir (KL).
Yorgan	1	MG-348	Türkçe (KL)	Basit	Yatakta üzerine örtmek için kullanılan, içi pamuk, yün gibi şeylerle doldurulan geniş örtü (KL).
Yorgan Yüzü	1	MG-175	Türkçe (KL); Türkçe (KL)	Basit; Basit	Yorgan üstüne kaplanan kumaş (KL).
Zincir	1	MG-180	Farsça (GTS)	Basit	1. Birbirine geçmiş halkalardan oluşan bağ. 2. Altın veya gümüşten yapılan bir çeşit takı (GTS).
Özel İsim	Sıklığı	Kaynağı	Kökene	Yapısı	Anlamı
Zaman Adları					
Bağdad Seferi	1	MG-196	Farsça veya Aramice (Ed-Dürî, 1991: 425); Arapça (KL)	Basit; Basit	Tanrı'nın ihsanı, armağanı; Koyun ağılı (Ed-Dürî, 1991: 425); Savaş için yapılan yolculuk, savaşa gidiş ve yapılan savaş (KL).
Celali İstilas	2	MG-230, MG-230	Arapça (KL); Arapça (KL)	Basit; Basit	Devlete karşı başkaldıran kimse, asi, eşkıya (KL); Bir yeri kuvvet kullanarak ele geçirme. 2. Hükmü altına alma, kaplama, yayılma (KL); Burada Yavuz Sultan Selim döneminde Tokat civarında mehdilik davası ile ayaklanıp devlete karşı büyük bir problem oluşturan Celâl isimli bir kişinin adından gelen istiladan bahsedilmektedir. 15. yüzyıldan 17. yüzyıla kadar devam eden isyanlar Celali İsyanı veya Celali İstilas olarak adlandırılmıştır (KL).
Cemâziye'l-Âhir	1	MG-343	Arapça+Arapça (KL)	Basit; Basit	Arabî ayların Cemâziye'l-Evvel ile Receb arasında kalan altıncısı (KL); Küçük tövbe ayı (GTS).
Cemaziye'l-Evvel	1	MG-294	Arapça+Arapça	Basit; Basit	Arabî ayların Rebî-ul-Âhir ile Cemâziye'l-Âhir arasında

			(KL)		kalan beşincisi (KL); Büyük tövbe ayı (GTS).
Cumâde'l-Âhir	2	MG-342, MG-342	Arapça+Arapça (KL)	Basit; Basit	Cemaziye'l-Âhir ayının asıl biçimi (Günel, 1993: 319).
Cumâde'l-Ûlâ	2	MG-316, MG-333	Arapça+Arapça (KL)	Basit; Basit	Cemaziye'l-Evvel ayının asıl biçimi (Günel, 1993: 319).
Evâ(y)il	80	MG-123, MG-137, MG-143, MG-149, MG-155, MG-157, MG-159, MG-160, MG-161, MG-166, MG-166, MG-168, MG-169, MG-178, MG-182, MG-182, MG-183, MG-183, MG-184, MG-185, MG-187, MG-187, MG-188, MG-188, MG-193, MG-210, MG-212, MG-212, MG-215, MG-215, MG-216, MG-216, MG-217, MG-226, MG-234, MG-235, MG-238, MG-258, MG-269, MG-273, MG-273, MG-274, MG-275, MG-275, MG-276, MG-276, MG-281, MG-282, MG-283, MG-284, MG-285, MG-286, MG-287, MG-289, MG-291, MG-292, MG-294, MG-294, MG-296, MG-307, MG-312, MG-318, MG-321, MG-323, MG-329, MG-329, MG-331, MG-333, MG-334, MG-335, MG-341, MG-342, MG-342, MG-343, MG-344, MG-349, MG-350, MG-351, MG-352	Arapça (KL)	Basit	Arabî ayların ilk on gününe verilen isim (KL).
Evâhir	48	MG-142, MG-142, MG-142, MG-155, MG-180, MG-181, MG-202, MG-204, MG-205, MG-209, MG-211, MG-214, MG-224, MG-227, MG-228, MG-228, MG-228, MG-233, MG-234, MG-251, MG-251, MG-255, MG-259, MG-259, MG-260, MG-261, MG-262, MG-265, MG-265, MG-269, MG-277, MG-278, MG-280, MG-281, MG-285, MG-287, MG-287, MG-300, MG-305, MG-309, MG-313, MG-319, MG-320, MG-320, MG-332, MG-343, MG-345, MG-347	Arapça (KL)	Basit	Arabî ayların son on gününe verilen isim (KL).
Evâsıt	89	MG-125, MG-125, MG-126, MG-127, MG-129, MG-132, MG-133, MG-134, MG-134, MG-138, MG-139, MG-139, MG-141, MG-143, MG-144, MG-145, MG-146, MG-148, MG-150, MG-151, MG-152, MG-153, MG-162, MG-171, MG-171, MG-172, MG-173, MG-174, MG-176, MG-176, MG-177, MG-187, MG-190, MG-190, MG-191, MG-191, MG-193, MG-194, MG-195, MG-196, MG-196, MG-198, MG-200, MG-201, MG-202, MG-218, MG-221, MG-221, MG-222, MG-223, MG-223, MG-224, MG-225, MG-226, MG-227,	Arapça (KL)	Basit	Arabî ayların onu ile yirmisi arasındaki günlere verilen ad (KL).

		MG-229, MG-230, MG-232, MG-233, MG-236, MG-238, MG-239, MG-241, MG-241, MG-244, MG-245, MG-248, MG-250, MG-264, MG-277, MG-278, MG-280, MG-282, MG-284, MG-284, MG-295, MG-296, MG-297, MG-298, MG-316, MG-326, MG-331, MG-339, MG-345, MG-345, MG-346, MG-347, MG-348, MG-352			
Gurre	17	MG-229, MG-236, MG-236, MG-237, MG-239, MG-243, MG-272, MG-288, MG-289, MG-306, MG-314, MG-329, MG-329, MG-329, MG-330, MG-332, MG-332	Arapça (KL)	Basit	Arabi ayların birinci günü (KL).
Hicreti'n-Nebeviyye	1	MG-323	Arapça+Arapça (KL)	Basit; Basit	Miladi 622 tarihinde Hz. Peygamber'in Mekke'den Medine'ye göç etmesi (KL); Peygambere ait, peygamberle ilgili anlamına gelen Nebvî sözcüğünün tamlamalarda ortaya çıkan aynı anlamdaki müennes şekli (KL).
Mâh-ı Ramazân-ı Şerîf	1	MG-176	Farsça (GTS); Arapça (KL); Arapça (GTS)	Basit; Basit	Ay (GTS); Arabî aylardan Şâban ve Şevval arasında kalan, oruç tutulan, dokuzuncu ay (KL); Kutsal, şerefli (GTS); Kutsal Ramazan Ayı anlamındadır.
Muharrem	34	MG-243, MG-273, MG-273, MG-274, MG-275, MG-275, MG-276, MG-276, MG-277, MG-278, MG-278, MG-280, MG-280, MG-281, MG-281, MG-282, MG-282, MG-283, MG-284, MG-284, MG-284, MG-285, MG-285, MG-287, MG-287, MG-287, MG-321, MG-324, MG-329, MG-329, MG-331, MG-345, MG-346, MG-355	Arapça (GTS)	Basit	İslam'da kesin olarak yasaklanmış, haram edilmiş şey (KL). Ay takviminin birinci ayı, aşure ayı, matem ayı (GTS).
Pazar Günü	1	MG-266	Farsça (KL); Türkçe (KL)	Basit; Basit	Cumartesi ile pazartesi arasında bulunan 24 saatlik süre (GTS).
Ramazân	29	MG-147, MG-155, MG-156, MG-157, MG-159, MG-160, MG-161, MG-161, MG-166, MG-166, MG-169, MG-171, MG-171, MG-173, MG-174, MG-177, MG-178, MG-180, MG-258, MG-272, MG-312, MG-323, MG-325, MG-329, MG-330, MG-330, MG-334, MG-335, MG-341	Arapça (KL)	Basit	Arabî aylardan Şâban ve Şevval arasında kalan, oruç tutulan, dokuzuncu ay (KL).
Rebî-ül-Âhir	5	MG-122, MG-162, MG-332, MG-332, MG-340	Arapça+Arapça (KL)	Basit; Basit	Arabî aylardan Rebî-ül-Evvel ile Cemâziye'l-Evvel arasında kalan dördüncü ay (KL); Küçük mevlüt ayı (GTS).
Rebî-ül-Evvel	4	MG-176, MG-306, MG-307, MG-326	Arapça+Arapça (KL)	Basit; Basit	Arabî aylardan Safer ile Rebî-ül-Âhir arasında kalan üçüncü ay (KL); Büyük mevlüt ayı (GTS).
Receb/p	21	MG-147, MG-156, MG-162, MG-163, MG-163, MG-170, MG-170, MG-170, MG-170, MG-187,	Arapça (AİS)	Basit	Arabî ayların yedincisi, üç ayların ilki (AİS).

		MG-226, MG-235, MG-236, MG-272, MG-272, MG-314, MG-317, MG-318, MG-321, MG-345			
Rus Menhusu İstilâsı	3	MG-255, MG-255, MG-232	Fransızca (KL); Arapça (GTS); Arapça (GTS)	Basit; Basit; Basit	Rusya halkından olan, bu halkın soyundan gelen kimse (KL); Uğursuz (GTS); Bir ülkeyi silah gücüyle ele geçirme ve o ülkeye yayılma (GTS).
Safer	21	MG-288, MG-289, MG-289, MG-291, MG-292, MG-294, MG-294, MG-295, MG-296, MG-296, MG-296, MG-297, MG-298, MG-300, MG-305, MG-339, MG-347, MG-349, MG-350, MG-351, MG-352	Arapça (AİS)	Basit	Arabî aylardan Muharrem ile Rebî-ül-Evvel arasında kalan ikinci ay (KL); Temiz yürekli, dürüst kimse (AİS).
Selh	3	MG-209, MG-267, MG-346	Arapça (KL)	Basit	Arabî ayların son günü (KL).
Şa'ban	49	MG-122, MG-123, MG-124, MG-125, MG-125, MG-126, MG-126, MG-127, MG-128, MG-129, MG-132, MG-133, MG-133, MG-134, MG-137, MG-138, MG-139, MG-141, MG-142, MG-142, MG-143, MG-143, MG-144, MG-145, MG-146, MG-148, MG-149, MG-150, MG-151, MG-152, MG-153, MG-154, MG-154, MG-155, MG-168, MG-176, MG-181, MG-191, MG-243, MG-264, MG-272, MG-310, MG-319, MG-320, MG-320, MG-329, MG-340, MG-340, MG-349	Arapça (GTS)	Basit	Ay takviminin sekizinci ayı, üç ayların ikincisi (GTS).
Şevvâl	42	MG-182, MG-182, MG-183, MG-183, MG-184, MG-185, MG-186, MG-187, MG-187, MG-187, MG-188, MG-188, MG-190, MG-190, MG-191, MG-193, MG-194, MG-194, MG-195, MG-196, MG-196, MG-198, MG-200, MG-201, MG-202, MG-202, MG-204, MG-205, MG-206, MG-209, MG-209, MG-211, MG-213, MG-215, MG-215, MG-216, MG-331, MG-332, MG-334, MG-335, MG-342, MG-343	Arapça (GTS)	Basit	Arabî aylardan Ramazan ile Zilkâde arasında kalan ve ilk üç günü Ramazan Bayramı olan onuncu ay (KL); Bayram ayı (GTS).
Yevmi'l-Hâmis	1	MG-310	Arapça (KL); Arapça (KL)	Basit; Basit	Perşembe günü (KL).
Zilhicce	43	MG-224, MG-229, MG-234, MG-235, MG-236, MG-236, MG-236, MG-237, MG-238, MG-238, MG-239, MG-241, MG-241, MG-244, MG-245, MG-248, MG-250, MG-251, MG-251, MG-255, MG-259, MG-259, MG-260, MG-261, MG-262, MG-265, MG-265, MG-267, MG-267, MG-269, MG-309, MG-314, MG-317, MG-334, MG-343, MG-345, MG-346, MG-350, MG-352, MG-353, MG-353, MG-354, MG-354	Arapça (GTS)	Basit	Arabî aylardan Zi'l-kâ'de ile Muharrem arasında kalan on ikinci ay (KL); Kurban ayı (GTS).

Zilka'de/ Zi'l-kâ'de	39	MG-210, MG-212, MG-212, MG-214, MG-216, MG-217, MG-217, MG-218, MG-221, MG-221, MG-222, MG-223, MG-223, MG-224, MG-225, MG-226, MG-227, MG-227, MG-228, MG-228, MG-228, MG-229, MG-230, MG-232, MG-233, MG-233, MG-234, MG-236, MG-237, MG-286, MG-302, MG-317, MG-323, MG-329, MG-344, MG-344, MG-346, MG-347, MG-348	Arapça (GTS)	Basit	Arabî aylardan Şevval ile Zilhicce arasında kalan on birinci ay (KL).
Özel İsim	Sıklığı	Kaynağı	Kökeni	Yapısı	Anlamı
Mit Adları					
Dinî Adlar					
Allah	2	MG-136, MG-136	Arapça (Türkçe Sözlük, 1998a: 85)	Basit	Kâinatta var olan her şeyi yaratan, koruyan, tek, yüce ve üstün varlık, Yaradan (Türkçe Sözlük, 1998a: 85).
Hazret-i Ebâ Hanîfe	1	MG-305	Arapça (Ayverdi, 2010: 493); Arapça (KL); Arapça (KL)	Basit; Basit; Basit	Kişilerin veya kutsal sayılan varlıkların isimlerinin başına getirilen Hazret unvanı saygı ifade etmektedir. Kat, huzur, nezd anlamıyla da kullanılmaktadır (Ayverdi, 2010: 493); Baba, ata (AİS); Allah'a ve onun birliğine inanan, İslam inancına sıkı sıkıya ve samimi bir şekilde bağlı olan. 2. Hz. Peygamber'in tebliğinden önce Mekke'de Allah'a inanan kimseler (AİS); Burada Nu'man b. Sabit kastedilmiştir. Kendisi Hanefi mezhebinin kurucusu olduğundan bu isimle anılmıştır (Uzunpostalcı, 1994: 131).
Hazret-i Ebâ Yusuf	1	MG-305	Arapça (Ayverdi, 2010: 493); Arapça (KL); İbranice (AİS)	Basit; Basit; Basit	Kişilerin veya kutsal sayılan varlıkların isimlerinin başına getirilen Hazret unvanı saygı ifade etmektedir. Kat, huzur, nezd anlamıyla da kullanılmaktadır (Ayverdi, 2010: 493); Baba, ata (AİS); İnleyen, ah eden, inilti (AİS).
Hazret-i Enbiya	1	MG-220	Arapça (Ayverdi, 2010: 493); Arapça (KL)	Basit; Basit	Kişilerin veya kutsal sayılan varlıkların isimlerinin başına getirilen Hazret unvanı saygı ifade etmektedir. Kat, huzur, nezd anlamıyla da kullanılmaktadır (Ayverdi, 2010: 493); Peygamberler (KL).
Hazret-i İmâm Muhammed	1	MG-305	Arapça (Ayverdi, 2010: 493); Arapça (Beydilli, 2000: 181); Arapça	Basit; Basit; Basit	Kişilerin veya kutsal sayılan varlıkların isimlerinin başına getirilen Hazret unvanı saygı ifade etmektedir. Kat, huzur, nezd anlamıyla da kullanılmaktadır (Ayverdi, 2010: 493); Cemaatle kılınan namaza önderlik eden kimse, devlet başkanı (Beydilli, 2000: 181);

			(Ayverdi, 2010: 841)		Övülmeye değer olan, en güzel huylara sahip kimse (Ayverdi, 2010: 841).
Hazret-i Nebiyyi Medenî	1	MG-320	Arapça (Ayverdi, 2010: 493); Arapça (KL); Arapça (KL)	Basit; Basit; Basit	Kişilerin veya kutsal sayılan varlıkların isimlerinin başına getirilen Hazret unvanı saygı ifade etmektedir. Kat, huzur, nezd anlamıyla da kullanılmaktadır (Ayverdi, 2010: 493); Medine Peygamberi (KL).
İncil	4	MG-227, MG-236, MG-237, MG-260	Yunanca (Harman, 2000: 270)	Basit	Esasen iyi haber, müjde anlamına gelen sözcük Hz. İsa'ya verilen kutsal kitabın Kur'an-ı Kerim'deki adıdır (Harman, 2000c: 270).
İsa Aleyhisselam	5	MG-160, MG-227, MG-236, MG-237, MG-260	İbranice veya Süryanice (Harman, 2000ç: 473); Arapça+Arapça (Mertoğlu, 2009: 23)	Basit; Basit	Hz. İsa Kur'an-ı Kerim'de İbn Meryem ve Mesih şeklinde de kendisinden bahsedilen, İncil'in verildiği, Hz. Peygamber'i müjdeleyen bir peygamberdir. Batı dillerinde İsa karşılığında Jesus ismi kullanılmaktadır. Bu sözcük, İbranice "Yahve kurtuluştur, Yahve kurtarır" anlamına gelen <i>Yehoşua</i> 'nın kısaltılmış biçimi olan Yeşua'dan gelmektedir (Harman, 2000ç: 473); Peygamberlerden biri anıldığında söylenmesi gereken bir ifadedir. Allah'ın selamı üzerine olsun anlamındadır (Mertoğlu, 2009: 23).
Kefere	5	MG-237, MG-257, MG-313, MG-313, MG-313	Arapça (GTS)	Basit	Müslüman olmayanlar, kâfirler (GTS).
Mustafavî (sallallâhu aleyhi ve aleyhi ve sellem)	1	MG-321	Arapça (Ayverdi, 2010: 855)	Basit	Hz. Peygamber ve onunla ilgili, onun söylediği veya hut yaptığı bir şey kastedilmektedir.
Müslimûn/ Müslimîn	4	MG-264, MG-278, MG-278, MG-281	Arapça (Develi, 2012: 180)	Basit	Müslümanlar (KL) anlamındadır. Arapça çokluk eki olan +ûn, +în eklerini almıştır (Develi, 2012: 180).
Müslüman	9	MG-166, MG-172, MG-179, MG-179, MG-211, MG-258, MG-295, MG-339, MG-339	Arapça (GTS)	Basit	İslam dininden olan ve bu dinin emir ve yasaklarını, kurallarını yerine getiren, doğru yolda olup Hak'tan ayrılmaz kimse (GTS).
Nasara	3	MG-144, MG-153, MG-195	Arapça (KL)	Basit	İslamî kaynaklarda Hristiyanları, bu dine mensup olanları belirtmek için kullanılan bir tabirdir (Sinanoğlu, 1998: 364).
Nasranî	1	MG-123	Arapça (KL)	Basit	<i>Nasara</i> sözcüğünün tekil biçimi, Hristiyan (Demirci, 1998: 328).
Nassârî	1	MG-259	Arapça (KL)	Basit	Kaynaklarda Nassârî sözcüğüne rastlanmamakla birlikte metinde geçtiği yer göz önüne alınarak dinî bir kavram olduğu ve Nasara, Nesara, Nasranî ile ilişkili olduğu söylenebilir.
Sure-i Yasin-i Şerîf	2	MG-219, MG-305	Arapça (KL); Arapça (KL); Arapça (GTS)	Basit; Basit; Basit	Kur'an-ı Kerim'in ayetlerden oluşan, ayrı isimleri olan yüz on dört bölümünden her biri (KL); Kur'an'ın otuz altıncı suresinin ismi (KL); Kutsal, şerefli (GTS).

Tıl(ı)sım	2	MG-157, MG-157	Arapça (GTS)	Basit	Doğüstü işler yapabileceğine inanılan güç veya büyüü olduğuna inanılan muska benzeri şey (GTS).
Yevm-i Kıyamet	1	MG-220	Arapça (KL); Arapça (GTS)	Basit; Basit	Kıyamet, hesap, mahşer günü (GTS).
Özel İsim	Sıklığı	Kaynağı	Kökeni	Yapısı	Anlamı
Araç Adları					
Kayık	1	MG-335	Türkçe+Türkçe (KL)	Türemiş	Kürek veya yelkenle yürütülen ufak tekne (GTS).
Sefine	1	MG-178	Arapça (GTS)	Basit	Gemi (GTS).
Tekne	1	MG-183	Türkçe (KL)	Basit	Deniz taşıtı (KL).
Özel İsim	Sıklığı	Kaynağı	Kökeni	Yapısı	Anlamı
Ürün Adları					
Para Adları ve Parayla İlgili Adlar					
Ağnam	2	MG-333, MG-339	Arapça (KL)	Basit	Koyun ve keçi başına alınan vergi, sayım vergisi (Türkçe Sözlük, 1998a: 44).
Akçe/a	340	MG-125, MG-125, MG-127, MG-128, MG-128, MG-129, MG-129, MG-129, MG-129, MG-130, MG-130, MG-130, MG-131, MG-131, MG-132, MG-132, MG-132, MG-132, MG-132, MG-132, MG-133, MG-133, MG-133, MG-133, MG-133, MG-135, MG-135, MG-135, MG-138, MG-138, MG-138, MG-138, MG-140, MG-141, MG-142, MG-142, MG-142, MG-142, MG-143, MG-143, MG-143, MG-144, MG-144, MG-144, MG-145, MG-145, MG-145, MG-147, MG-147, MG-147, MG-147, MG-148, MG-148, MG-148, MG-149, MG-149, MG-149, MG-149, MG-151, MG-151, MG-151, MG-151, MG-151, MG-151, MG-151, MG-151, MG-151, MG-153, MG-155, MG-155, MG-156, MG-158, MG-158, MG-158, MG-158, MG-159, MG-160, MG-160, MG-160, MG-160, MG-161, MG-161, MG-161, MG-161, MG-165, MG-166, MG-166, MG-166, MG-166, MG-168, MG-169, MG-169, MG-170, MG-174, MG-175, MG-176, MG-182, MG-182, MG-182, MG-184, MG-185, MG-185, MG-185,	Türkçe+Türkçe (Sahillioğlu, 1989: 224)	Türemiş	Osmanlıların ilk gümüş para birimi ve ilk sikkesi olan akçe (Sahillioğlu, 1989: 224), Eski Türkçede “varlık, hazine” anlamına gelen <i>agı</i> sözcüğüne + <i>ça</i> ekinin getirilmesiyle oluşmuştur (Gülensoy, 2007: 59).

		MG-185, MG-185, MG-188, MG-193, MG-194, MG-194, MG-195, MG-195, MG-195, MG-195, MG-197, MG-197, MG-199, MG-200, MG-201, MG-202, MG-203, MG-209, MG-212, MG-213, MG-214, MG-215, MG-215, MG-215, MG-216, MG-216, MG-216, MG-217, MG-218, MG-221, MG-227, MG-227, MG-233, MG-233, MG-233, MG-233, MG-233, MG-233, MG-233, MG-233, MG-233, MG-234, MG-235, MG-235, MG-235, MG-235, MG-237, MG-237, MG-237, MG-237, MG-237, MG-238, MG-238, MG-238, MG-239, MG-241, MG-241, MG-241, MG-241, MG-242, MG-243, MG-243, MG-243, MG-243, MG-243, MG-244, MG-244, MG-244, MG-245, MG-245, MG-245, MG-250, MG-250, MG-250, MG-250, MG-251, MG-252, MG-252, MG-252, MG-253, MG-254, MG-254, MG-256, MG-257, MG-257, MG-258, MG-258, MG-258, MG-258, MG-258, MG-258, MG-258, MG-258, MG-258, MG-258, MG-258, MG-258, MG-258, MG-258, MG-259, MG-259, MG-260, MG-260, MG-260, MG-260, MG-261, MG-261, MG-263, MG-263, MG-263, MG-263, MG-263, MG-263, MG-263, MG-264, MG-264, MG-266, MG-267, MG-268, MG-270, MG-271, MG-271, MG-271, MG-272, MG-279, MG-279, MG-280, MG-282, MG-283, MG-283, MG-283, MG-283, MG-283, MG-283, MG-283, MG-283, MG-283, MG-283, MG-285, MG-286, MG-286, MG-286, MG-288, MG-288, MG-288, MG-288, MG-288, MG-288, MG-289, MG-289, MG-290, MG-295, MG-295, MG-295, MG-295, MG-295, MG-295, MG-301, MG-302, MG-302, MG-302, MG-302, MG-302, MG-302, MG-303, MG-306, MG-306, MG-306, MG-306, MG-306, MG-306, MG-309, MG-309, MG-309, MG-309, MG-309, MG-309, MG-309, MG-309, MG-309, MG-310, MG-310, MG-310, MG-311, MG-311, MG-311, MG-311, MG-311, MG-311, MG-311, MG-311, MG-311, MG-313, MG-313, MG-314, MG-314, MG-314, MG-314, MG-314, MG-314, MG-317, MG-317, MG-318, MG-322, MG-322, MG-322, MG-322, MG-322, MG-322, MG-323,			
--	--	--	--	--	--

		MG-323, MG-324, MG-324, MG-324, MG-324, MG-328, MG-329, MG-329, MG-330, MG-331, MG-331, MG-333, MG-333, MG-334, MG-335, MG-335, MG-339, MG-339, MG-339, MG-339, MG-340, MG-340, MG-340, MG-340, MG-341			
Altun/ Altın	13	MG-157, MG-157, MG-163, MG-173, MG-173, MG-180, MG-180, MG-258, MG-258, MG-310, MG-310, MG-311, MG-325	Türkçe (Ayverdi, 2010: 48)	Basit	Sarı kırmızı renkte, parlak ve ağır, kolayca işlenebilen, dış etkilere dayanıklı, paslanmayan, ziynet eşyası yapımında, elektrik ve ısıyı çok iyi iletmediğinden hassas ve kıymetli makine ve cihaz yapımında kullanılan, yoğunluğu 19,26, erime derecesi 1063°C, atom ağırlığı 197,2, atom numarası 79, sembolü Au olan kıymetli element (Ayverdi, 2010: 48).
Avârız-ı Divâniye	7	MG-168, MG-169, MG-170, MG-170, MG-262, MG-331, MG-331	Arapça (GTS); Farsça (KL)	Basit; Basit	Osmanlılarda önceden yalnızca olağanüstü durumlarda (savaş, doğal afet gibi) alınan, sonraları ise sürekli olarak halktan toplanan vergi (GTS); Divânî sözcüğünün tamlamalarda ortaya çıkan müennes şekli (KL).
Bâc	1	MG-314	Farsça (KL)	Basit	1. Eskiden alınıp satılan eşyadan veya başka köy ve şehirlerden getirilen mallardan alınan alım satım vergisi. 2. Eskiden iskelelere gelen ve gelirken geçiş yerlerinden, derbent ve köprülerden geçen taşıtların ödedikleri geçiş vergisi (KL).
Bedel-i Avârız	2	MG-155, MG-170	Arapça (KL); Arapça (GTS)	Basit; Basit	Osmanlılarda önceden yalnızca olağanüstü durumlarda (savaş, doğal afet gibi) alınan, sonraları ise sürekli olarak halktan toplanan verginin fiyatı, ücreti (GTS).
Cedîdi Cemîü'l-Ayar Akçe	8	MG-149, MG-149, MG-152, MG-152, MG-153, MG-153, MG-236, MG-306	Arapça (KL); Arapça (KL); Arapça (KL); Türkçe+Türkçe (Sahillioğlu, 1989: 224)	Basit; Basit; Basit Türemiş	1 gramında bulunan değerli madde miktarına göre saflık derecesi tespit edilip yeni piyasaya sürülen akçe (KL).
Cemî'ü'l-Ayar Osmani Dirhemi	1	MG-185	Arapça (KL); Arapça (KL); Arapça (AİS); Yunanca (Ayverdi, 2010: 289)	Basit; Basit; Basit; Basit	1 gramında bulunan değerli madde miktarına göre saflık derecesi tespit edilmiş Osmanlı parası (KL).
Ceyyid Akçe	3	MG-236, MG-236, MG-243	Arapça (KL); Türkçe+Türkçe (Sahillioğlu, 1989: 224)	Basit; Türemiş	Ayarı tam olan akçe (KL).
Cizye	12	MG-155, MG-204, MG-204, MG-205, MG-205,	Arapça (GTS)	Basit	Gayrimüslimlerin can, mal ve inanç hürriyetlerinin

		MG-292, MG-292, MG-292, MG-316, MG-316, MG-316, MG-317			güvence altına alınmasına, korunmasına karşılık temin edilen vergi (Erkal, 1993: 42). 16. yüzyıla kadar bu vergiyi ifade etmek üzere genellikle haraç kelimesi kullanılmış, 17. yüzyıldan itibaren cizye terimi yaygınlaşmıştır (İnalçık, 1993: 45).
Çakıl Akçe	1	MG-185	Türkçe (KL); Türkçe+Türkçe (Sahillioğlu, 1989: 224)	Basit; Türemiş	Kaynaklarda çakıl akçe tabirine rastlanılmamakla birlikte akçenin; cilalı, parlak yapısı ve yassı yuvarlak biçiminden dolayı çakıl taşına benzetilmesi söz konusu olabilir (KL).
Esedî Guruş	1	MG-311	Arapça (Ayverdi, 2010: 351); Latince (Ayverdi, 2010: 718)	Basit; Basit	Hollandalıların <i>rex daller</i> adıyla darbettikleri gümüş paraya, üzerinde arslan resmi bulunduğu için Osmanlılar tarafından arslanlı kuruş veya esedî kuruş adı verilmiştir (Sahillioğlu, 1995b: 368); <i>Kuruş</i> kelimesinin halk ağzında yaşayan eski ve asıl biçimi olup büyük sikke anlamına gelmektedir (Ayverdi, 2010: 718).
Guruş/ Kuruş	214	MG-143, MG-143, MG-147, MG-147, MG-149, MG-149, MG-153, MG-153, MG-154, MG-158, MG-159, MG-159, MG-159, MG-159, MG-160, MG-160, MG-160, MG-161, MG-161, MG-161, MG-161, MG-161, MG-161, MG-161, MG-162, MG-164, MG-165, MG-165, MG-165, MG-169, MG-169, MG-170, MG-171, MG-174, MG-175, MG-175, MG-175, MG-175, MG-175, MG-177, MG-178, MG-180, MG-180, MG-182, MG-182, MG-183, MG-185, MG-185, MG-185, MG-185, MG-187, MG-191, MG-191, MG-191, MG-192, MG-192, MG-192, MG-196, MG-196, MG-196, MG-196, MG-196, MG-196, MG-196, MG-198, MG-198, MG-199, MG-200, MG-205, MG-205, MG-205, MG-211, MG-211, MG-213, MG-214, MG-214, MG-214, MG-214, MG-215, MG-215, MG-215, MG-220, MG-220, MG-220, MG-220, MG-222, MG-222, MG-224, MG-224, MG-227, MG-228, MG-235, MG-244, MG-245, MG-246, MG-246, MG-246, MG-246, MG-246, MG-246, MG-246, MG-249, MG-249, MG-257, MG-257, MG-257, MG-257, MG-257, MG-257, MG-257, MG-257, MG-257, MG-258, MG-258, MG-264, MG-265, MG-265, MG-271, MG-273, MG-274, MG-276, MG-287, MG-292, MG-292, MG-296, MG-297, MG-297, MG-300, MG-307, MG-307, MG-307, MG-307, MG-307,	Latince (Ayverdi, 2010: 718)	Basit	Kuruş kelimesinin halk ağzında yaşayan eski ve asıl biçimi olup Latince “büyük sikke” anlamındaki <i>Denarius Grossus</i> sözcüğünden gelmektedir. Osmanlı zamanındaki bir para birimidir (Ayverdi, 2010: 718).

		MG-274, MG-275, MG-276, MG-277, MG-278, MG-283, MG-286, MG-290, MG-291, MG-291, MG-298, MG-300, MG-309, MG-310, MG-311, MG-311			
Kâmilü'l-Ayâr Riyal Guruş	5	MG-280, MG-289, MG-300, MG-326, MG-327	Arapça (Devellioğlu, 2012: 559); İspanyolca (Sahillioğlu, 1995b: 368); Latince (Ayverdi, 2010: 718)	Basit; Basit; Basit	Bütün, tam, noksansız, eksiksiz (Devellioğlu, 2012: 559); 17. yüzyılda kullanılmaya başlanan, İspanyol menşeli real yani riyal kuruş; kâmil kuruş, tam kuruş veya tamam kuruş adlarıyla da anılırdı (Sahillioğlu, 1995b: 368); <i>Kuruş</i> kelimesinin halk ağzında yaşayan eski ve asıl biçimi olup büyük sikke anlamına gelmektedir (Ayverdi, 2010: 718).
Lira	1	MG-270	Latince (KL)	Basit	Yedi gram ağırlığında olan altın sikke, sarı lira (GTS).
Mısır Parası	2	MG-310, MG-311	Eski Sami dillerinden geldiği ileri sürülmektedir (Görgün, 2004: 555); Farsça (GTS)	Basit; Basit	Çivi yazılı tabletlerde <i>Misri/ Musri/ Musur</i> biçimlerinde İbranice belgelerde <i>Misrayim</i> biçiminde geçen <i>Mısır</i> adının Eski Sami dillerinde “sur, kale” anlamındaki <i>Mâsôr</i> sözcüğünden geldiği ileri sürülmektedir (Görgün, 2004: 555); Osmanlı zamanında Mısır’da darbedilen yani basılan sikkelere verilen isim (Tekin, 2009: 183).
Nafaka	51	MG-127, MG-131, MG-178, MG-178, MG-178, MG-193, MG-193, MG-194, MG-194, MG-210, MG-226, MG-226, MG-226, MG-226, MG-226, MG-256, MG-256, MG-257, MG-258, MG-263, MG-263, MG-263, MG-275, MG-286, MG-299, MG-301, MG-317, MG-317, MG-317, MG-317, MG-328, MG-328, MG-328, MG-329, MG-335, MG-335, MG-335, MG-335, MG-335, MG-340, MG-340, MG-340, MG-340, MG-340, MG-340, MG-340, MG-340, MG-341, MG-341	Arapça (GTS)	Basit	Birinin geçindirmek ile yükümlü olduğu kimselere mahkeme kararıyla bağlanan aylık (GTS).
Nukud/ Nakd Akçe	7	MG-144, MG-147, MG-166, MG-167, MG-167, MG-181, MG-193	Arapça (KL); Türkçe+Türkçe (Sahillioğlu, 1989: 224)	Basit; Türemiş	Elde bulunan geçerli para, akçe (KL).
Osmani Akçe/ Osmani	3	MG-149, MG-149, MG-163	Arapça (AİS); Türkçe+Türkçe (Sahillioğlu, 1989: 224)	Basit; Türemiş	Genç Osman zamanında basılan, bir dirhem ağırlığında, onluk, büyük bir akçe (Sahillioğlu, 1989: 227).
Öşr	7	MG-169, MG-189, MG-189, MG-224, MG-224, MG-242, MG-242	Arapça (GTS)	Basit	Eskiden toprak ürünlerinden onda bir oranında alınan vergi (KL).

Pâdişâh(i) Parası	2	MG-310, MG-311	Farsça (GTS)	Basit	Padişah adına kesilen kare şeklindeki yerel sikkeler (Akyıldız, 2007: 164).
Pişkeş	1	MG-314	Farsça (KL)	Basit	Hediye, armağan (KL).
Resm-i Arusâne	5	MG-333, MG-333, MG-334, MG-339, MG-339	Arapça (KL); Arapça (KL)	Basit; Basit	Osmanlı Devleti'nde yeni evlenen erkeklerden alınan vergi (KL).
Riyâl(i) Guruş	7	MG-123, MG-173, MG-198, MG-280, MG-304, MG-313, MG-327	İspanyolca (Sahillioğlu, 1995b: 368); Latince (Ayverdi, 2010: 718)	Basit; Basit	17. yüzyılda kullanılmaya başlanan, İspanyol menşei real yani riyal kuruş; kâmil kuruş, tam kuruş veya tamam kuruş adlarıyla da anılırdı (Sahillioğlu, 1995b: 368).
Rub' Guruş Akçe	1	MG-203	Arapça (KL); Latince (Ayverdi, 2010: 718); Türkçe+Türkçe (Sahillioğlu, 1989: 224)	Basit; Basit; Türemiş	Kuruşun dörtte biri, on paralık sikke (Ayverdi, 2010: 718); Büyük boy gümüş sikke (Pamuk, 2002: 458); Osmanlıların ilk gümüş para birimi ve ilk sikkesi olan akçe (Sahillioğlu, 1989: 224), Eski Türkçede “varlık, hazine” anlamına gelen <i>agi</i> sözcüğüne +ça ekinin getirilmesiyle oluşmuştur (Gülensoy, 2007: 59). Burada guruşun dörtte biri miktarı akçeden bahsedilmektedir.
Sâlyâne	1	MG-257	Farsça (KL)	Basit	1. Yılda bir kere alınan vergi. 2. Devlet memurlarına verilen yıllık maaş (KL).
Sikke	6	MG-206, MG-207, MG-207, MG-207, MG-207, MG-207	Arapça (GTS)	Basit	Madeni para (GTS); Akçe gibi paraların üzerine vurulan resmî damga (KL).
Surre/ Sürre Akçe	2	MG-326, MG-326	Arapça (KL); Türkçe+Türkçe (Sahillioğlu, 1989: 224)	Basit; Türemiş	Osmanlı padişahlarının her yıl hac zamanında Mekke ve Medine halkına dağıtılmak üzere gönderdiği akçe, para (KL).
Sürsat	5	MG-288, MG-323, MG-323, MG-328, MG-329	Kökeni belli değildir (KL)	Basit	Osmanlı Devleti'nde savaş zamanlarında ordu için halktan, bir kısmını ödemek ve kalanına senet verilmek üzere alınan hayvan, buğday, arpa gibi erzaklar veya akçeler (KL).
Tekâlif-i Örfiyye	5	MG-169, MG-169, MG-170, MG-331, MG-331	Arapça (KL); Arapça (KL)	Basit; Basit	Kanunlara ve yazılı kurallara dayanmayan fakat gerek görüldüğü için yöneticiler tarafından konan vergi (KL).
Tekâlif-i Şakka	6	MG-155, MG-155, MG-155, MG-155, MG-331, MG-331	Arapça (KL); Arapça (KL)	Basit; Basit	Ödeme gücünü aşan ve şer'î açıdan izni olmayan ağır vergiler (KL).
Tımâr/ Tımâr	64	MG-164, MG-203, MG-203, MG-218, MG-233, MG-233, MG-233, MG-242, MG-309, MG-309, MG-309, MG-309, MG-309, MG-309, MG-309, MG-310, MG-310, MG-310, MG-310, MG-311, MG-311, MG-311, MG-311, MG-311, MG-311, MG-312, MG-312, MG-312, MG-322, MG-322, MG-331, MG-331, MG-331, MG-331,	Farsça (KL)	Basit	Osmanlı Devleti'nde belirli bir hizmet karşılığında kişilere tahsis edilen toprak parçası (KL); Daha çok <i>timar</i> biçiminde geçmektedir.

		MG-331, MG-332, MG-332, MG-333, MG-338, MG-338, MG-347, MG-347, MG-347, MG-349, MG-349, MG-350, MG-350, MG-350, MG-350, MG-350, MG-350, MG-351, MG-351, MG-351, MG-351, MG-352, MG-352, MG-352, MG-353, MG-353, MG-353, MG-354, MG-354,			
Yave	4	MG-317, MG-333, MG-334, MG-339	Farsça (KL)	Basit	Kaybolmuş, sahihsiz hayvan (KL). Burada bu hayvanların bulunması durumunda sahiplerinden alınan vergi kastedilmektedir.
Zeâmet	33	MG-141, MG-141, MG-176, MG-176, MG-176, MG-203, MG-203, MG-203, MG-208, MG-215, MG-233, MG-233, MG-233, MG-288, MG-309, MG-309, MG-309, MG-309, MG-309, MG-310, MG-310, MG-311, MG-311, MG-311, MG-311, MG-312, MG-312, MG-312, MG-322, MG-322, MG-354, MG-354	Arapça (GTS)	Basit	Osmanlı Devleti'nde fetih sırasında elde edilen yerlerden, savaşanlara ve bazı devlet adamlarına kılıç hakkı ve geçim vasıtası olarak verilen hisse, tımarın büyüğü (KL).
Zolta Guruş	2	MG-310, MG-311	Slav dilleri (KL); Latince (Ayverdi, 2010: 718)	Basit; Basit	Sözcüğün aslı Zolota olup kuruşlardan biraz daha küçük gümüş sikkeleri ifade etmektedir. Polonya ve Hollanda kökenlidir (Pamuk, 2002: 458); <i>Kuruş</i> kelimesinin halk ağzında yaşayan eski ve asıl biçimi olup büyük sikke anlamına gelmektedir (Ayverdi, 2010: 718).
Züyûf Akçe	3	MG-149, MG-185, MG-235	Arapça (KL); Türkçe+Türkçe (Sahillioğlu, 1989: 224)	Basit; Türemiş	Ayarı düşük akçe, para (KL).
Özel İsim	Sıklığı	Kaynağı	Kökeni	Yapısı	Anlamı
Ürün Adları					
Ölçü ve Ağırlık Birimleri					
Batman	11	MG-144, MG-144, MG-144, MG-144, MG-191, MG-191, MG-292, MG-292, MG-292, MG-335, MG-344	Soğdca (KL)	Basit	Yerine veya ölçülen mala göre birimi değişen eski bir ağırlık ölçüsü (KL).
Dirhem	94	MG-123, MG-123, MG-124, MG-129, MG-129, MG-134, MG-137, MG-139, MG-147, MG-156, MG-157, MG-157, MG-157, MG-162, MG-165, MG-169, MG-175, MG-177, MG-178, MG-180, MG-180, MG-183, MG-186, MG-186, MG-187, MG-187, MG-188, MG-188, MG-191, MG-194, MG-197, MG-201, MG-202, MG-204, MG-204,	Yunanca (Ayverdi, 2010: 289)	Basit	1. Okkanın dört yüzde birine eşit eski bir ağırlık ölçüsü birimi, 3,2075 grama tekabül etmektedir. Şeriata göre yetmiş tane orta boy arpanın ağırlığı kadardır. 2. Eski bir para çeşidi, gümüş sikke (Ayverdi, 2010: 289).

		MG-206, MG-212, MG-214, MG-216, MG-222, MG-223, MG-227, MG-228, MG-228, MG-229, MG-231, MG-232, MG-233, MG-234, MG-234, MG-236, MG-236, MG-236, MG-237, MG-238, MG-238, MG-239, MG-239, MG-242, MG-248, MG-251, MG-258, MG-258, MG-258, MG-258, MG-275, MG-275, MG-276, MG-277, MG-278, MG-280, MG-281, MG-281, MG-282, MG-284, MG-284, MG-284, MG-285, MG-285, MG-294, MG-296, MG-296, MG-299, MG-301, MG-303, MG-303, MG-303, MG-304, MG-307, MG-311, MG-315, MG-315, MG-337, MG-337, MG-337			
Habbe	6	MG-127, MG-151, MG-165, MG-169, MG-322, MG-328	Arapça (KL)	Basit	1. Küçük tane, özellikle buğday, arpa gibi tahıl tanesi. 2. Eskiden kuyumculukta değerli madenleri ölçmek için kullanılan, kullanıldığı yere ve ölçülen maddenin değerine göre değişen ağırlık ölçüsü (KL).
Kıyye	38	MG-186, MG-335, MG-335, MG-335, MG-335, MG-335, MG-335, MG-335, MG-335, MG-335, MG-335, MG-335, MG-335, MG-335, MG-335, MG-336, MG-336, MG-336, MG-336, MG-336, MG-337, MG-337, MG-337, MG-338, MG-338, MG-338, MG-346, MG-346, MG-346, MG-346, MG-346, MG-347	Arapça (GTS)	Basit	Osmanlı zamanında 1,282 kilogram veya 400 dirheme denk gelen ağırlık ölçüsü birimi, okka (GTS).
Kile/ Keyl	17	MG-133, MG-173, MG-179, MG-179, MG-309, MG-309, MG-311, MG-322, MG-322, MG-322, MG-322, MG-322, MG-322, MG-322, MG-322, MG-322, MG-348	Arapça (GTS)	Basit	Tahıl ölçmede kullanılan kap, ölçek (GTS).
Miskal	2	MG-157, MG-157	Arapça (GTS)	Basit	4,810 grama karşılık gelen ve eskiden kullanılan bir ağırlık ölçü birimi (GTS).
Vukiy(y)e/ Vakiyye	65	MG-139, MG-149, MG-149, MG-182, MG-233, MG-312, MG-312, MG-312, MG-312, MG-312, MG-316, MG-316, MG-316, MG-316, MG-317, MG-341, MG-341, MG-341, MG-341, MG-341, MG-341, MG-341, MG-341, MG-342, MG-342, MG-342, MG-342, MG-342, MG-343, MG-343, MG-343, MG-344, MG-344, MG-344, MG-344, MG-344, MG-345, MG-345, MG-345, MG-345, MG-345, MG-345, MG-345, MG-345, MG-345, MG-346, MG-346, MG-346, MG-347, MG-347, MG-355, MG-355, MG-355, MG-355, MG-355, MG-355, MG-355, MG-355, MG-355, MG-355	Arapça (KL)	Basit	<i>Vakiye, ukiye</i> biçimlerine de rastlanmaktadır. 400 dirhemlik Osmanlı ağırlık ölçüsüne verilen isimdir. <i>Okka</i> adıyla da bilinmektedir (KL).

		MG-355, MG-355, MG-355, MG-355, MG-355			
Özel İsim	Sıklığı	Kaynağı	Kökeni	Yapısı	Anlamı
Yer Adları					
Ülke, Bölge, Sancak, Eyalet ve Şehir Adları					
Amasya	1	MG-313	Tespit edilememiştir.	Basit	Şehrin en eski adı Amaseia'dır. Kelimenin "Ana Tanrıça Ma'nın şehri" anlamına geldiği belirtilmektedir. Bizans devrinde <i>Amasia</i> , Danişmendliler zamanında <i>Amasiyye</i> , Osmanlı döneminde ise <i>Amasya</i> biçimini almıştır (Sezen, 2017: 37; T.C. Amasya Valiliği, http://www.amasya.gov.tr/amasya-adinin-kokeni (ET: 26.05.2021)).
Anadolu	4	MG-313, MG-329, MG-330, MG-330	Eski Yunanca+ Eski Yunanca (Nişanyan, 2009: 24)	Basit	Eski Yunancada "güneşin doğuşu, doğu" anlamlarına gelen <i>Anatolē</i> kelimesinden gelmektedir. "Yukarı" anlamına gelen <i>ana</i> sözcüğü ile "kalkmak, kaldırmak" anlamındaki <i>téllō/tol-</i> sözcüğünün birleşmesiyle oluşmuştur (Nişanyan, 2009: 24).
Asitâne-i Saâdet	12	MG-233, MG-233, MG-282, MG-282, MG-314, MG-316, MG-318, MG-319, MG-329, MG-333, MG-339, MG-344	Farsça+Arapça (KL)	Basit; Basit	Mutluluğun eşiği, giriş kapısı anlamına gelmektedir. İstanbul için kullanılmıştır (KL).
Bağdad	1	MG-196	Farsça veya Aramice (Ed-Dûrî, 1991: 425)	Basit	Tanrı'nın ihsanı, armağanı; koyun ağılı (Ed-Dûrî, 1991: 425).
Der-Saâdet	17	MG-127, MG-130, MG-158, MG-164, MG-190, MG-202, MG-259, MG-260, MG-283, MG-283, MG-288, MG-313, MG-316, MG-333, MG-333, MG-339, MG-339	Farsça+Arapça (Devellioğlu, 2012: 200)	Basit	Saâdet yani mutluluk kapısı anlamına gelmektedir. İstanbul için kullanılmaktadır (Devellioğlu, 2012: 200).
Diyarbakir	95	MG-186, MG-186, MG-208, MG-213, MG-215, MG-233, MG-288, MG-288, MG-310, MG-311, MG-311, MG-312, MG-312, MG-323, MG-323, MG-331, MG-338, MG-338, MG-339, MG-341, MG-342, MG-342, MG-342, MG-342, MG-343, MG-343, MG-343, MG-343, MG-343, MG-344, MG-344, MG-344, MG-344, MG-344, MG-344, MG-344, MG-344, MG-345, MG-345, MG-345, MG-345, MG-345, MG-346, MG-346, MG-346, MG-346, MG-346,	Arapça+Arapça (KL)	Basit	Ağızlarda <i>Diyarbakir</i> şeklinde geçen yerin asıl biçimi <i>Diyar-ı Bekr</i> 'dir. 1930'larda <i>Diyarbakır</i> biçimini almıştır. Araplar, söz konusu yöreye Bekr bin Vail boyu yerleştiği için bu isimle anmışlardır (Umar, 1993: 218).

		MG-346, MG-346, MG-347, MG-347, MG-347, MG-347, MG-347, MG-347, MG-347, MG-349, MG-349, MG-349, MG-349, MG-350, MG-350, MG-350, MG-350, MG-350, MG-350, MG-351, MG-351, MG-351, MG-351, MG-351, MG-352, MG-352, MG-352, MG-352, MG-352, MG-353, MG-353, MG-353, MG-353, MG-353, MG-353, MG-353, MG-354, MG-354, MG-354, MG-354, MG-355, MG-355			
Erzurum Sancağı	10	MG-186, MG-309, MG-309, MG-310, MG-311, MG-311, MG-311, MG-326, MG-326, MG-339	Latince (Küçük, 1995: 321); Türkçe+Türkçe (Şahin, 2009: 97)	Basit; Türemiş	Yerin bilinen ilk adı, Bizans İmparatoru II. Theodosios'a ithafen verilen Theodosiopolis'tir. Ermeniler ise <i>Karin</i> veya <i>Karnoi-Kalak</i> adıyla anmışlardır. Bölgeye hâkim olan kişi öldükten sonra onun yerine karısı geçmiştir. Karısının adı Kali olduğu için şehre "Kali'nin ihsanı" anlamındaki <i>Kalikale</i> adı verilmiştir (Küçük, 1995: 321). Şehrin eski adlarından biri <i>Erzen</i> 'dir. Araplar ile İranlılar, "Romalılar, Bizanslılar elindeki Erzen" anlamına gelen <i>Erzen-i Rum</i> ifadesini kullanmışlardır. Bu, Türk ağzında Erzurum biçimini almıştır (Umar, 1993: 255); Taşra yönetiminin en temel idari ve askerî birimidir. Osmanlılar, kendi topraklarına kattığı beylikleri, o dönemdeki coğrafi sınırlarını fazla bozmaksızın sistemleri içine almaktaydı. Beylikler, Osmanlı idaresine girdikten sonra Anadolu eyaleti içinde birer sancak hâlinde eski sınırlarını, idari yapılarını ve adlarını korumaktaydı (Şahin, 2009: 97-99).
Eyâlet-i Batum	5	MG-313, MG-315, MG-318, MG-319, MG-330	Arapça (KL); Hellen dili (Umar, 1993: 157)	Basit; Basit	Osmanlıda beylerbeyinin yönetiminde bulunan en büyük bölge (KL); B ugün yerli halkın <i>Batumi</i> diye adlandırdığı yer Eski Çağ'da <i>Bathys</i> veya <i>Bathus</i> , Osmanlı zamanında ise <i>Aşağıacara</i> biçimindedir. <i>Acara</i> , Megrel-Laz dilinde "yağmurlu yer" demektir (Sezen, 2017: 93; Aydın, 2016: 31). Umar (1993: 157-158) Batum'un "derin" anlamındaki <i>Bathys</i> 'den geldiğini ileri sürmektedir.
Gönye Sancağı	2	MG-316, MG-316	Yunanca (Karaağaç, 2015: 61)	Basit	1. Açık köşe. 2. Dik açılı ölçmeye ve çizmeye yarayan dik üçgen biçimindeki araç (Karaağaç, 2015: 61) anlamına gelen sözcüğün eski biçimi <i>Gonio</i> 'dur (Sezen, 2017: 303).
Haremeyn-i Şerîfeyn	1	MG-325	Arapça (Özaydın; Bozkurt, 1997: 132); Arapça	Basit; Basit	İki harem anlamındadır. Osmanlı belgelerinde burada olduğu gibi <i>Haremeyn-i Şerîfeyn</i> biçiminde geçer. Kâbe ve Ravza-i Mutahhara ile bunların bulunduğu Mekke ve Medine şehirleri için kullanılır (Buzpınar; Küçükbaşcı,

			(KL)		1997: 153; Ayverdi, 2010: 474).
İslambol	1	MG-198	Arapça+Türkçe (KL)	Birleşik	İslam'ın bol olduğu yer anlamına gelmektedir. İstanbul'un bu isimle anılması özellikle şehri İslamileştirme çabasının bir sonucudur (İnalçık, 2001: 220, 222).
İstanbul (mahruse)	12	MG-127, MG-128, MG-128, MG-152, MG-235, MG-237, MG-237, MG-252, MG-260, MG-261, MG-278, MG-313	Eski Yunanca (Berberian, 1954: 187)	Basit	İstanbul adının kökeni ile ilgili pek çok araştırma mevcuttur. <i>Stanbol</i> , <i>Stambol</i> , <i>Astanbul</i> biçimleriyle de karşılaşılmaktadır. Yavuz Kartallıoğlu (2016: 132), 16. yüzyıldan 20. yüzyıla kadar İstanbul kelimesinin on beş farklı şekilde telaffuz edildiğini vurgulamaktadır. Grekçe “şehirde” anlamına gelen <i>eis tin polin~stin poli</i> kelimesinin bozulmuş hâli veya yine Grekçe <i>Konstantinopolis</i> kelimesinin bozulmuş hâlidir (Berberian, 1954: 187). Stachowski ve Woodhouse (2015: 240-241)'a göre, < <i>Stin Póli(n) in Constantinople, to 27 Constantinople, into Constantinople</i> yani “İstanbul'da, İstanbul'a, İstanbul'un içine” anlamlarına gelmektedir. Nişanyan (2009: 272)'da < <i>Yun. Eis ten póli-sten póli</i> şeklinde verilmektedir. “İç” anlamına gelen <i>Eis</i> ön ekinin “şehir” anlamına gelen <i>E polis</i> sözcüğüne getirilmesiyle oluşmuştur.
Karaman	1	MG-313	Türkçe+Türkçe (AİS)	Türemiş	Eski çağlarda Laranda, Larende adları kullanılmaktaydı. Osmanlı döneminde ise bu adların yanı sıra bugünkü ismi olan Karaman da kullanılmaya başlanmıştır. Şehir bir süre Karamanoğullarının elinde olduğundan ve Osmanlılar bu şehri onların elinden aldığı için bu isimle anılmıştır (Tuncel, 2001b: 445); Nitekim Karaman adının çoğunlukla kişi adı olarak kullanılması, bu durumu açıklamaktadır. Türkçe <i>-mAn</i> eki “pek veya biraz” anlamına gelerek kişileri vasıflayan sıfatlar ortaya koymaktadır (Güllüdağ, 2019: 561).
Medine-i Tokat	1	MG-316	Arapça (KL); Eski Yunanca-Grekçe (Açıkel, 2012: 219)	Basit; Basit	Şehir, kasaba (KL); “Çanak memleket” anlamındaki <i>Dokeia</i> sözcüğünden geldiği ileri sürülmektedir (Açıkel, 2012: 219).
Rumeli	1	MG-179	Latince (Eyuboğlu, 1988: 272)+Türkçe (KL)	Birleşik	Bizanslılar kendilerini ve ülkelerini tanımlamak için Romaioi, Romania gibi sözcükler kullanmaktaydı. Bu sözcükler, İslam dünyasına Rum olarak geçmiştir. Bir zamanlar Bizans idaresinde olan Anadolu için coğrafi bir ad olmuştur. Daha sonra Osmanlıların, Balkanlar için Rum ili adını kullandığı görülür (İnalçık, 2008: 232).

Sivas	1	MG-313	Eski Yunanca (Demirel, 2009: 278)	Basit	Şehrin Eski Yunancada “Augustus şehri” anlamındaki <i>Sebast</i> sözcüğünden geldiği ileri sürülmektedir. Augustus, Roma Kralı’nın adıdır. <i>Sebast</i> kelimesi Selçuklular döneminde <i>Sevaste</i> , <i>Sivaste</i> , <i>Sivastos</i> biçimlerine; Anadolu Selçukluları döneminde ise <i>Sivas</i> biçimine dönüşmüştür (Demirel, 2009: 278).
Tebriz	1	MG-269	Kökeni belli değildir (Bilgili, 2011: 219)	Basit	Doğu Azerbaycan eyaletinin merkezi olan şehrin adının “sıcak akış; dökülmek, akmak; hararet döken, saçan” veya Evliya Çelebi’den aktarıldığı şekliyle Farsça “sıtma dökücü” gibi anlamlara geldiği ileri sürülmektedir (Bilgili, 2011: 219).
Trabzon (mahruse, mahmiyye)	294	MG-122, MG-122, MG-123, MG-124, MG-124, MG-125, MG-132, MG-133, MG-134, MG-134, MG-135, MG-136, MG-138, MG-139, MG-139, MG-140, MG-140, MG-141, MG-141, MG-142, MG-143, MG-143, MG-145, MG-146, MG-146, MG-149, MG-150, MG-150, MG-154, MG-154, MG-154, MG-154, MG-157, MG-159, MG-161, MG-162, MG-163, MG-163, MG-164, MG-165, MG-165, MG-166, MG-167, MG-169, MG-170, MG-171, MG-171, MG-172, MG-173, MG-173, MG-173, MG-174, MG-176, MG-176, MG-178, MG-179, MG-179, MG-180, MG-180, MG-181, MG-182, MG-184, MG-185, MG-186, MG-187, MG-189, MG-190, MG-192, MG-194, MG-196, MG-197, MG-198, MG-199, MG-199, MG-201, MG-201, MG-202, MG-202, MG-203, MG-203, MG-203, MG-206, MG-207, MG-208, MG-208, MG-209, MG-213, MG-214, MG-214, MG-215, MG-216, MG-218, MG-218, MG-218, MG-219, MG-219, MG-220, MG-220, MG-221, MG-221, MG-221, MG-221, MG-222, MG-224, MG-224, MG-224, MG-225, MG-225, MG-226, MG-228, MG-231, MG-232, MG-233, MG-233, MG-233, MG-234, MG-235, MG-235, MG-237, MG-239, MG-241, MG-242, MG-242, MG-243, MG-243, MG-244, MG-245, MG-246, MG-246, MG-248, MG-249, MG-250, MG-250, MG-251, MG-252, MG-253, MG-254, MG-255, MG-255, MG-256, MG-257, MG-260, MG-261, MG-261, MG-263, MG-264, MG-269, MG-270, MG-271, MG-272, MG-272, MG-272, MG-272, MG-273,	Eski Yunanca-Grekçe (Tokmakçioğlu, 2011: 192)	Basit	Şehrin kurulduğu alanın masaya benzetilmesi sonucu Trapeza adını alan yer <i>Trapezous</i> > <i>Trapezus</i> > <i>Trapezunda</i> > <i>Trapezund</i> ve bugünkü biçimi olan <i>Trabzon</i> ’a dönüşmüştür (Tokmakçioğlu, 2011: 192).

		MG-273, MG-274, MG-276, MG-276, MG-277, MG-278, MG-279, MG-279, MG-280, MG-285, MG-286, MG-288, MG-289, MG-290, MG-290, MG-291, MG-292, MG-293, MG-294, MG-294, MG-295, MG-297, MG-300, MG-304, MG-304, MG-305, MG-306, MG-309, MG-309, MG-309, MG-309, MG-310, MG-311, MG-311, MG-311, MG-315, MG-315, MG-316, MG-317, MG-317, MG-318, MG-318, MG-319, MG-321, MG-321, MG-322, MG-322, MG-323, MG-323, MG-323, MG-324, MG-325, MG-325, MG-325, MG-326, MG-327, MG-328, MG-328, MG-328, MG-329, MG-330, MG-330, MG-330, MG-331, MG-331, MG-331, MG-331, MG-332, MG-332, MG-333, MG-335, MG-338, MG-338, MG-339, MG-340, MG-341, MG-341, MG-342, MG-342, MG-342, MG-342, MG-343, MG-343, MG-343, MG-343, MG-343, MG-343, MG-344, MG-344, MG-344, MG-344, MG-344, MG-345, MG-345, MG-345, MG-345, MG-345, MG-345, MG-346, MG-346, MG-346, MG-346, MG-346, MG-346, MG-347, MG-347, MG-347, MG-347, MG-347, MG-347, MG-349, MG-349, MG-349, MG-349, MG-349, MG-350, MG-350, MG-350, MG-350, MG-350, MG-351, MG-351, MG-351, MG-351, MG-352, MG-352, MG-352, MG-353, MG-353, MG-353, MG-353, MG-353, MG-353, MG-354, MG-354, MG-354, MG-355			
Varna	1	MG-324	Avesta dili veya Türkçe (Uzun, 2005: 110)	Basit	Eski adı Odessos olan şehir bugün Bulgaristan'a bağlıdır (Sezen, 2017: 787); Sözcüğün Vara isimli köy ile aynı menşei olduğu ileri sürülmektedir (Uzun, 2005: 110).
Özel İsim	Sıklığı	Kaynağı	Kökeni	Yapısı	Anlamı
Yer Adları					
İlçe ve Bucak Adları					
(Nefs-i) Hemşin (kazâ)	4	MG-316, MG-316, MG-316, MG-316	Arapça (Ayverdi, 2010: 923); Ermenice (Umar, 1993: 313)	Basit; Basit	Bir şeyin içi, merkezi, kendisi (Ayverdi, 2010: 923); Hemşin, coğrafi olarak bir bölgeye verilen addır. Kuzu derisi giyenler anlamına geldiği ileri sürülmektedir (Aslan, 2006: 47). <i>Şin</i> sözcüğünün Ermenice "köy" anlamındaki <i>Şen</i> 'in bir türevi olduğu belirtilmektedir

					(Umar, 1993: 313).
Akçaabad (nâhiye)	20	MG-146, MG-168, MG-173, MG-178, MG-189, MG-193, MG-195, MG-204, MG-211, MG-211, MG-213, MG-215, MG-223, MG-230, MG-240, MG-241, MG-253, MG-257, MG-265, MG-273, MG-299	Türkçe+Farsça (Uzun, 2005: 17)	Birleşik	Eski adı Polathane olup Eski Türkçede “ipekli kumaş” anlamına gelen <i>ağı</i> sözcüğünün değişmesiyle ağıca > ağca bugünkü hâlini almıştır. <i>Abad</i> ise “bayındır, mamur” anlamlarındadır (Uzun, 2005: 17).
Atina	1	MG-316	Tespit edilememiştir.	Basit	Yunanistan’ın başşehri ve en büyük yerleşim merkezidir. Eski adı <i>Athenes</i> olan yer Osmanlı zamanı “bilgeler şehri” anlamına gelen <i>Medinetü'l-Hükemâ</i> olarak anılmıştır (Sezen, 2017: 63).
Bayburd (kazâ)	4	MG-213, MG-217, MG-253, MG-343	Ermenice (Umar, 1993: 146)	Basit	Bizanslılar tarafından <i>Payber</i> , Ermeniler tarafından <i>Payberd</i> , Araplar tarafından <i>Babirt</i> şeklinde adlandırılan yer Osmanlı zamanında bugünkü biçimini almıştır (Sezen, 2017: 95). Kelimenin son hecesi olan <i>berd</i> , “yüksek kale” anlamına gelmektedir (Miroğlu, 1992: 225); Umar, ismin Ermenice <i>Baberd</i> ’ten geldiğini ileri sürmektedir. <i>Pert</i> sözcüğünün “kale, hisar” anlamında olduğunu belirtmektedir (1993: 146, 158).
Divergi (kasaba)	1	MG-122	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
Divriği	1	MG-345	Tespit edilememiştir.	Basit	Eski Yunan kaynaklarında <i>Apblike</i> , Bizans kaynaklarında <i>Tephric</i> , Arap kaynaklarında <i>Abrik</i> veya <i>Ebrik</i> şeklinde geçen yer Osmanlı kaynaklarında Divrik veya bugünkü biçimine yakın olarak <i>Divriği</i> şeklinde geçer. Nitekim 17. yüzyıldan itibaren sonuncusu yaygınlaşarak bugüne ulaşmıştır (Balgalmış, 1994: 452). Kelimenin “bol su, gür su” anlamına geldiği belirtilmektedir (Umar, 1993: 218).
Düzköy (nâhiye)	1	MG-235	Türkçe+Farsça (KL)	Birleşik	Eski adı Haçka’dır. <i>-ka</i> takısı birçok dilde mevcut olup “yurdu, yeri” anlamlarına gelmektedir. Kelimenin kökeni olarak <i>Haç</i> sözcüğüne dayandığı ileri sürülmektedir. <i>Haç</i> sözcüğünün menşei ile ilgili farklı görüşler vardır. Türkçe, Ermenice, Farsça, İbranice gibi (Uzun, 2005: 50-51).
Giresun (kazâ)	5	MG-288, MG-288, MG-328, MG-328, MG-345	Yunanca veya Latince (Emecen, 1996: 78; Uzun, 2005: 109)	Basit	Şehrin adı antik Kerrasous veya Kerosi adlarından gelmektedir. Kurucuları Miletosluların, yörede bolca bulunan yabani kiraz ağaçlarından esinlenerek Kerrasous adını verdikleri ileri sürülmektedir (Uzun, 2005: 109). Bir başka görüşe göre ise şehrin adı Eski Yunancada “boynuz” anlamına gelen <i>Keras</i> sözcüğünden gelmiştir (Emecen, 1996: 78).

Görelle (kazâ)	6	MG-242, MG-293, MG-293, MG-295, MG-328, MG-344	Luwi dili ardıllarından olan Kappadokia dilinden geldiği belirtilmektedir (Umar, 1993: 293)	Basit	<i>Coralla</i> > <i>Büyükliman</i> > <i>Eleğü</i> > <i>Yavebolu</i> gibi farklı isimlerle anılan yer, kentin ilk adı olan <i>Coralla</i> ’nın değişikliğe uğramasıyla bugünkü hâlini almıştır. <i>Coralla</i> “mercan” anlamındadır. <i>Coralla</i> , <i>Gorelle</i> daha sonra da ağızlarda <i>Görelle</i> olmuştur. <i>Yavebolu</i> biçimi ise Osmanlı döneminde kullanılmıştır. Kentin “çıkıntılık, çıkıntıcık” anlamına geldiği belirtilmektedir (Umar, 1993: 293; Sezen, 2017: 304).
Gümüşhâne (kazâ)	7	MG-126, MG-147, MG-148, MG-219, MG-244, MG-247, MG-247	Eski Yunanca (Uzun, 2005: 114)+Farsça (KL)	Basit	Eski Yunancada “gümüş kent” anlamına gelen <i>Argyropolis</i> adı kullanılmaktaydı. Türkler şehri ilk zamanlar <i>Canca</i> diye adlandırdılar. Daha sonra bugünkü hâlini aldı (Uzun, 2005: 14).
Gürül (kazâ)	1	MG-328	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
İhsâniye	1	MG-314	Arapça (KL)	Basit	Afyonkarahisar’ın bir ilçesi olup eski adı Eğret’tir (Sezen, 2017: 370).
Karahisâr-ı Şarkî	1	MG-339	Türkçe+Arapça (KL); Arapça (KL)	Birleşik; Basit	Bugün 30’dan fazla yerde Karahisar adına rastlandığı belirtilmektedir. Ulaşılması güç olan yerlere kurulan hisar yani kaleler ile yanlarındaki yerleşim yerlerine bu isim verilmiştir. Hisar kelimesinin başına eklenen kara, üzerine hisar inşa edilen yükseltinin koyu renkli olmasıyla ilgilidir. Karahisarların ayırt edilebilmesi için tanımlayıcı kelime kullanıldığı görülmektedir. Nitekim Şarkî ifadesi de tanımlayıcı görevi görmektedir. Şarkîkarahisar yön ifade etmektedir (Tuncel, 2001a: 416). Şarkî, Doğu tarafında bulunan demektir (KL).
Kasaba-yı Rize	4	MG-231, MG-271, MG-328, MG-328	Arapça (KL); Yunanca (Bostan, 2008: 147)	Basit; Basit	Köyle şehir arası bir yer, küçük şehir (KL); “Dağ eteği” anlamına gelen <i>Rhizo</i> veya Yunanca <i>Rhizios</i> ’tan geldiği ileri sürülmektedir. Rhizios adı, bölgede pirinç yetiştirildiği için verilmiştir (Bostan, 2008: 147).
Kazâ-i Maraş	1	MG-214	Arapça (KL); Asurca (Gündüz, 2001: 192)	Basit; Basit	Kaymakamlık, ilçe (KL); Şehrin adı Asur kaynaklarında geçen Markasi’ye dayanmaktadır. Romalılar döneminde Germanicia/ Kayseria Germanicia olmuştur. Bu isim Bizans Devleti zamanında da kullanılmıştır. Şehir İslam hâkimiyetine girince Mar’aş adını almıştır. Bir ara Bizans hâkimiyetine girdiğinde Marassion denilmişse de şehir bundan sonra Osmanlı devri de dâhil olmak üzere Maraş adıyla anılarak günümüze gelmiştir (Gündüz, 2001: 192).
Keşab (kazâ)	3	MG-235, MG-328, MG-328	Rumca (Pontosworld, https://pontoswo)	Basit	<i>Kassiope is a seaside town in Pontus which is located east of Kerasunta (Giresun) and in very close proximity to it. It was named after Zeus Kassios who was honored</i>

			rld.com/index.php/pontus/places/191-kassiope-kesap(ET:06.07.2021)		during Hellenistic and Imperial times with a temple there ifadelerinden anlaşılacağı üzere kazâ ,Giresun'a bağlıdır. Adını, Helenistik dönemde bu bölgeye bir tapınak inşa ettiren Zeus Kassios'tan almıştır (Pontosworld, https://pontosworld.com/index.php/pontus/places/191-kassiope-kesap(ET:06.07.2021)).
Kürtün (kazâ)	1	MG-328	Kökeni belli değildir (Eren, 1999: 276)	1. anlamıyla Basit, 2. anlamıyla Türemiş	1. Eşek, katır gibi yük hayvanlarına vurulan semer. 2. Rüzgârın etkisiyle kuytu köşelere toplanan kar yığını (Eren, 1999: 276).
Maç(u)ka (nâhiye)	13	MG-121, MG-153, MG-191, MG-244, MG-256, MG-265, MG-272, MG-323, MG-328, MG-331, MG-331, MG-332, MG-332	Kafkas kökenli olduğu ileri sürülmektedir (Karagöz, 2006: 138)	Basit	Eski adı <i>Cevizlik</i> olup Bizans döneminde <i>Matzouka</i> biçiminde kullanılmıştır (Sezen, 2017: 520). <i>Matsouka</i> biçimine de rastlanılmaktadır (Cihangir, 2017: 313). Ağzılarda <i>Maçka</i> kelimesi “kedi yavrusu” anlamına gelmektedir (THADS, 1993g: 4582). “Su oluğu, sopa, değnek” gibi anlamlara da geldiği ileri sürülmektedir (Karagöz, 2006: 138).
Mepavri (kazâ)	2	MG-328, MG-328	Lazca (Köse, 1991: 79)	Basit	<i>Mapaura</i> adıyla da bilinen yer bugün Rize'ye bağlı Çayeli ilçesidir (Sezen, 2017: 177). <i>Mapavri</i> sözcüğünün “yapraklı” anlamına geldiği belirtilmektedir (Köse, 1991: 79).
Milen	1	MG-230	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
Of (kazâ)	6	MG-160, MG-160, MG-203, MG-244, MG-328, MG-328	Hellen dili (Umar, 1993: 609)	Basit	Bilge Umar (1993: 609), adın “yılanlı, yılanı bol” anlamındaki <i>Ophioussa</i> 'dan geldiğini belirtmektedir. Karagöz ise (2006: 229), Of adının <i>Ofis</i> sözcüğünden geldiğini ve anlamının yılanla ilgili olduğunu ileri sürmektedir.
Sürmene (kazâ)	6	MG-175, MG-213, MG-316, MG-328, MG-328, MG-333	Yunanca (Karagöz, 2006: 293)	Basit	<i>Sous Armena</i> , <i>Sys Armena</i> , <i>Syrmena</i> biçimlerinde de geçmektedir. Romalılar buraya <i>Hyssi Portus</i> adını vermişlerdir. <i>Hyssi</i> , Hssos adlı bir milletten; <i>Portus</i> , “liman” anlamındaki <i>portus</i> kelimesinden gelmektedir. O hâlde “Hyssilerin Limanı” şeklinde aktarmak mümkündür (Karagöz, 2006: 291-293).
Torul (kasaba)	6	MG-141, MG-176, MG-204, MG-240, MG-240, MG-328	Kappadokia dili (Umar, 1993: 222)	Basit	Eski adı Ardasa olan yer Orta Çağ'da Dorilka olarak adlandırılmıştır (Sezen, 2017: 760). Umar, ismin aslını Dorila olarak vermektedir. <i>İla</i> “geçit, boğaz” anlamına gelmektedir, <i>dor(u)</i> ile birleştirildiğinde “kapı boğazı” anlamında olabileceği ileri sürülmektedir (Umar, 1993: 222).

Ünye (kaza)	1	MG-270	Eski Yunanca (Tokmakçioğlu, 2011: 197)	Basit	İlk Çağ'da <i>Oinoe</i> , Orta Çağ'da <i>İnaos</i> biçimlerinde (Sezen, 2017: 780) geçen yer Ordu'ya bağlıdır. Tokmakçioğlu (2011: 197) <i>Oinoie</i> sözcüğünün “şarap” anlamına geldiğini ileri sürmektedir.
Üsküdar (yurt-ı sahrâ)	2	MG-324, MG-329	Yunanca (Sezen, 2017: 781)	Basit	Bilinen ilk şeklinin “altın şehir” anlamındaki <i>Khrisopolis</i> olduğu ileri sürülmektedir. Daha sonra bu bölgede görev yapan kalkanlı askerler yani skutary askerlerinden dolayı söz konusu şehrin adı Skutarium hâlini almıştır (Sinan Yılmaz, 2016: 19-20).
Viçe (kazâ)	1	MG-249	Yunanca (Nşanyan, https://nisanyanmap.com/?y=&lv=&t=f%C4%B1nd%C4%B1kl%C4%B1&cry=TR&ua=5 (ET:07.07.2021))	Basit	Rize'ye bağlı olan yerin bugünkü adı Fındıklı'dır (Sezen, 2017: 270); Yunanca ırmak anlamındaki Vitsa~Vitse sözcüğünden geldiği ileri sürülmektedir (Nişanyan, https://nisanyanmap.com/?y=&lv=&t=f%C4%B1nd%C4%B1kl%C4%B1&cry=TR&ua=5 (ET: 07.07.2021)).
Yavebolu (kasaba)	1	MG-142	Yunanca (Kılıç, 2016: 23)	Basit	Görelle isimli kazânın eski isimlerinden olup <i>Liviopolis</i> 'ten geldiği ileri sürülmektedir (Kılıç, 2016: 23).
Yomra (nâhiye)	21	MG-127, MG-127, MG-128, MG-131, MG-155, MG-168, MG-177, MG-188, MG-194, MG-197, MG-204, MG-205, MG-209, MG-210, MG-218, MG-224, MG-245, MG-259, MG-287, MG-348, MG-349	Yunanca (Karagöz, 2006: 369)	Basit	<i>Gimera</i> , <i>Gemoura</i> , <i>Gimora</i> , <i>Goumera</i> biçimlerine de rastlanır. Bizanslılarda kullanılan bir unvandır (Karagöz, 2006: 369).
Yoroz/s (kaza)	3	MG-189, MG-272, MG-281	Hellen dili (Umar, 1993: 821)	Basit	<i>Hieron Oros</i> sözcüğünden geldiği ileri sürülmektedir (Erüz; Erbaş, 2020: 31). Hellen dilinde “tapınak dağı, kutsal dağ” anlamına gelmektedir (Umar, 1993: 821).
Yurt-ı Sahra-yı Ereğli	1	MG-324	Türkçe (Gülensoy, 2007: 1181); Arapça (GTS); Yunanca (Tuncel, 1995: 289)	Basit; Basit; Basit	Memleket (GTS); Çöl, kır (GTS); Antik Çağ'da Akdeniz memleketlerinde Herakles'e ithafen <i>Herakleia</i> denilen şehir ve kasaba adlarının Türkçeleşmiş şekli (Tuncel, 1995: 289).
Özel isim	Sıklığı	Kaynağı	Kökeni	Yapısı	Anlamı
Yer Adları					
Köy Adları					

Adeze (karye)	1	MG-270	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
Argaliye (karye)	1	MG-273	Luwi/ Pelasgos dili (Umar, 1993: 98)	Basit	Bugünkü adı Uğurlu olan köyün eski adı Argaliya'dır (Köylerimiz, 1982: 615). Sözcüğün asıl biçimi <i>Argali/ Argale</i> 'dir. <i>Ale</i> , Karadeniz'de kullanılan eski örgü makinesinin bir parçasıdır. Argaliye köyü de adını bu dokumacılık mesleğinden almıştır (Karagöz, 2006: 42). Argalya biçimi de mevcuttur. "Yukarı; sınır; ısıldayan, ak, ısıltılı, pırıldayan" anlamlarına gelen <i>arga</i> sözcüğüne anlamı tespit edilemeyen <i>-lya</i> sözcüğünün eklenmesiyle meydana gelmiştir. Bununla birlikte sözcüğün bütün olarak <i>Argala</i> yani <i>Argacık</i> 'tan gelmiş olabileceği de ileri sürülmektedir (Umar, 1993: 99-100).
Astori (karye)	1	MG-176	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
Baş Maçuka (karye)	1	MG-206	Türkçe (KL); Kafkas kökenli olduğu ileri sürülmektedir (Karagöz, 2006: 138)	Basit; Basit	Baş sözcüğü ile köyün merkezi, üst noktası kastedilmiş olabilir (KL); Eski adı Cevizlik olup Bizans döneminde Matzouka biçiminde kullanılmıştır (Sezen, 2017: 520). Matsouka biçimine de rastlanılmaktadır (Cihangir, 2017: 313). Ağızlarda <i>Maçka</i> kelimesi "kedi yavrusu" anlamına gelmektedir (THADS, 1993g: 4582). "Su oluğu, sopa, değnek" gibi anlamlara da geldiği ileri sürülmektedir (Karagöz, 2006: 138).
Bulur (karye)	1	MG-213	Ermenice (Coşkun, 2013: 71)	Basit	<i>Pilur</i> dan gelmiş olabileceği ileri sürülmektedir. <i>Pilur</i> sözcüğü Ermenice olup "tepe" anlamına gelmektedir (Coşkun, 2013: 71).
Cavana (karye)	1	MG-189	Farsça (Karagöz, 2006: 68)	Basit	<i>Zavana</i> biçimi de olan yerin bugünkü adı Salacık'tır (Uzun, 2005: 105); <i>Tshevane</i> biçimine de rastlanır. Farsça kökenli "delikanlı, genç, yiğit" anlamındaki gelen <i>civan</i> sözcüğünden gelen <i>civanmert</i> in Cavana ile ilişkili olduğu ileri sürülür. <i>Civanmert</i> ; "temiz, asil, cömert" anlamındadır (Karagöz, 2006: 68).
Çakodan (karye)	1	MG-249	Türkçe olduğu ileri sürülmektedir (Coşkun, 2013: 82)	Tespit edilememiştir.	Rize'ye bağlı bu köye en yakın isim Çakonalar adındaki bir mahalledir. Söz konusu mahalle, Güneysu'da yer almaktadır. Çak'ın, Göklen Türkmenlerinin bir kolu olduğu belirtilmektedir (Coşkun, 2013: 82).
Çal-ı Sağır (karye)	1	MG-162	Farsça (Uzun, 2005: 39); Arapça (KL)	Basit; Basit	Küçük (KL) çukur (Uzun, 2005: 39) şeklinde verilebilir.

Çotanoz (karye)	1	MG-153	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
Danışcılar Köyü	1	MG-253	Türkçe+Türkçe (KL); Farsça (GTS)	Türemiş; Basit	Bugünkü adı Danişment Köyü olup Bayburt'a bağlıdır (Özger, 2007: 190). Danişment Farsça bir kelime iken <i>daniş-</i> fiilinden türetilen <i>danişçı</i> Türkçedir (KL). Halk arasında bu hâliyle kullanılmış ve kabul edilmiş olmalıdır; Köy ise yönetim durumu, toplumsal ve ekonomik özellikleri, nüfus yoğunluğu gibi bakımlardan şehirden ayırt edilen, genellikle tarımsal alanda çalışan, konutları ve öteki yapıları bu hayata uygun yerleşim birimidir (GTS).
Dere (karye)	6	MG-193, MG-218, MG-224, MG-235, MG-261, MG-283	Farsça (KL)	Basit	Genellikle kışın akan küçük akarsu (KL).
Dirvana (karye)	1	MG-131	Tespit edilememiştir.	Basit	Asıl biçiminin <i>Dıbrana</i> olduğu ileri sürülmektedir. <i>Da-İbra-ana</i> biçimindeki sözcüğün “Ana Tanrıçanın Gürsuyu-sal” anlamına geldiği belirtilmektedir. <i>Wana/ana</i> takısının Luwi dilinde “-sal, -yurdu” anlamlarında olduğu verilmektedir (Umar, 1993: 217).
Divranos (karye)	3	MG-168, MG-297, MG-299	Tespit edilememiştir.	Basit	Bugünkü adı Gölçayır'dır (Köylerimiz, 1982: 240). <i>Gülçayır</i> biçimine de rastlanmaktadır (Altay, 1968: 34). Sözcüğün Trabzon İmparatoru'nun fermanında lakap olarak <i>Ioannis Dıbranos</i> şeklinde geçtiği belirtilmekte ve Divranos köyünün adını, bu lakaba sahip kişiden aldığı söylenmektedir (Karagöz, 2006: 43). Umar (1993: 217) ismin “Ana Tanrıçanın Gürsu-ülkesi” anlamına geldiğini kaydetmektedir.
Fiz (karye)	1	MG-257	Tespit edilememiştir.	Basit	<i>Feizon, Fizon, Fizan, Fizakliye</i> biçimleriyle de geçen sözcüğün içindeki ilave ek ve seslerin atılarak Fiz hâlini aldığı ileri sürülmektedir. Bugünkü adı Demirci'dir (Uzun, 2005: 43).
Halomana (karye)	1	MG-283	Pontus dili (Karagöz, 2006: 44)	Basit	Pontos dilinde “safra kesesi, kızgınlık, bir kişiyi kızdırmak” anlamlarına gelen <i>Xolomania</i> sözcüğünün Holamana, <i>Holomana</i> biçimleriyle de karşılaşılmaktadır. Bugünkü adı Beşirli'dir (Altay, 1968: 31; Karagöz, 2006: 44). Beşirli adı Hacı Beşir Beşe isimli bir zattan gelmektedir (Aygün, 2018: 50).
Halvaçid (karye)	1	MG-257	Tespit edilememiştir.	Basit	Bugünkü adı Helvacı Köyü'dür. Halva, <i>helva</i> sözcüğünün eski metinlerde geçen biçimidir (THADS, 1993ç: 2262).
Hamaraksa (karye)	1	MG-247	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.

Hara (karye)	2	MG-205, MG-210	Farsça (Karagöz, 2006: 115)	Basit	Bugünkü adı Yolüstü'dür. Eskiden Yomra'ya bağlı olan köy bugün Arsin'e bağlıdır (Karagöz, 2006: 114). <i>Hara</i> kelimesi Farsçada katı "taş, mermer, işlemeli kumaş, at ağılı, at yetiştirme yeri" gibi farklı anlamlara gelmektedir (Eyüboğlu, 1988: 159).
Helvacı (karye)	1	MG-178	Arapça+Türkçe (KL)	Türemiş	Akçaabat'ta bir köyün adıdır. Eski adı <i>Pološki</i> olup <i>Buluški</i> biçimi de mevcuttur. <i>Pološki</i> , Azerbaycan'da içerisine patates doldurularak yağda pişirilen bir tür yemektir (Uzun, 2005: 105). Bugünkü adı olan Helvacı da helva yapıp satan kimse veya helva satılan dükkân anlamına gelmektedir (KL). Söz konusu toponimin yemek adından veya onu yapan kişiden geldiği görülmektedir.
Hereki (karye)	1	MG-175	Yunanca (KL)	Basit	Bitkilerin sarılması ve dik durması için yanlarına dikilen kazık anlamında olup Sürmene'ye bağlı bir yer adı için kullanılmıştır. <i>Hereke</i> biçimine de rastlanılmaktadır (KL).
Hisar Üstü (karye)	1	MG-235	Arapça (KL); Türkçe (KL)	Basit; Basit	Bir yerin korunması için yapılan yüksek duvarlı, kulesi olan, küçük kale (KL); Bir şeyin aşağı sayılan yerine göre yukarı tarafı (KL); Giresun ilinin Keşap ilçesine bağlı bir köyün adıdır.
Hisarcık (karye)	1	MG-235	Arapça+Türkçe (KL)	Türemiş	Bir yerin korunması için yapılan yüksek duvarlı, kulesi olan, küçük kale (KL) anlamındaki sözcük ,Türkçe küçültme ekini alarak bu durumu bir kere daha vurgulamıştır.
Hoc Kastamoniyye (karye)	1	MG-290	Tespit edilememiştir; Kökeni belli değildir (Şahin, 2001: 585)	Tespit edilememiştir; Basit	Köye, "Kaşka kavminin şehri" anlamına gelen <i>Tum(m)ana</i> adının verildiği ve "Kaşkaların şehri" demek olan <i>Gastumanna</i> şeklinde anıldığı ileri sürülmektedir. İleri sürülen bir diğer görüş ise Bizans hanedanı Komnenler tarafından yaptırılan veya tamir edilen kaleye <i>Kastra-Komneni</i> denildiği, daha sonra buranın <i>Kastamonu</i> adını aldığıdır (Şahin, 2001: 585); Tokmakçıoğlu (2011: 134-135) da Bizans döneminde yapılan bu kaleye atıf yaparak <i>Ksatamon</i> ve <i>Kstamonia</i> biçimlerinin kullanıldığını belirtir. Şehir, Osmanlı dönemi kaynaklarında <i>Kastamoniye</i> , <i>Kastamoni</i> şeklinde anılmış, daha sonra bugünkü <i>Kastamonu</i> biçimini almıştır (Şahin, 2001: 585).
Hoc Kavala (karye)	6	MG-127, MG-128, MG-158, MG-172, MG-194, MG-209	Tespit edilememiştir; Luwi dili (Umar, 1993:	Tespit edilememiştir; Basit	<i>Kavala</i> , Yunanistan'ın Makedonya kesiminde bulunan bir liman şehri olup aynı zamanda bugün Trabzon'da bir köyün adıdır. Trabzon'da bu isme sahip bir yerin olmasında Yunanistan'dan gelen göçmenlerin etkisinden

			409		bahsetmek mümkündür (Çapa, 1990: 52; Kiel, 2002: 60); <i>Kawa</i> sözcüğüyle ilişki kurulmaktadır. <i>Kawa</i> ” inek, öküz, boğa, manda, koyun, davar, sığır” gibi hayvanlara verilen isimdir (Umar, 1993: 409).
Hoc Piravlak (karye)	1	MG-164	Tespit edilememiştir; Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir; Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir; Tespit edilememiştir.
Hoc/ç (karye)	2	MG-136, MG-292	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	“Hoç nam-ı diğer Hasan Yurdu” (Bostan, 2002: 341) şeklinde de verilmektedir. <i>Hoca</i> sözcüğünün bozulmuş biçimi olabileceği belirtilmektedir. Söz konusu karyenin, Düzköy’deki Taşocağı Köyü olduğu vurgulanmaktadır (Coşkun, 2013: 133).
Hoca (karye)	1	MG-198	Farsça (KL)	Basit	1. Dinî hizmetlerde görevli kimse. 2. Bir öğretim kurumunda ders okutan kimse, öğretmen. 3. Birine bir hususta öğreticilik yapan kimse, usta (KL) anlamındaki unvanın köye isim olduğu görülmektedir.
Hoca Mislüşan (karye)	1	MG-158	Farsça (GTS); Arapça+Arapça (KL)	Basit; Basit	Kaynaklarda Mislüşan sözcüğüne rastlanılmamakla birlikte <i>misl-ü şan</i> şeklinde bir tamlamadan meydana geldiği söylenebilir. “Kat kat büyük, ulu, şöhret sahibi” gibi bir anlam çıkarılabilir (KL).
Hockofra (karye)	1	MG-286	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
Holku (karye)	3	MG-230, MG-230, MG-230	Türkçe olabileceği ileri sürülmektedir (Uzun, 2005: 55)	Basit	Bugünkü adı Tepegören’dir. <i>Kholkho</i> , <i>Holkho</i> , <i>Holko</i> biçimleri de mevcuttur (Uzun, 2005: 55).
Hök (karye)	1	MG-204	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
İksante (karye)	1	MG-247	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
İlan(a) (karye)	3	MG-195, MG-206, MG-207	Kumanca olduğu ileri sürülmektedir (Uzun, 2005: 63-64)	Basit	Akçaabat’a bağlı bir köy olup diğer adı Arslancık’tır. Yer adının <i>İlan+a</i> biçiminde olduğu belirtilmektedir. <i>İlan</i> , “yılan” demektir (Uzun, 2005: 63); Karagöz (2006: 89) de Kuman dilinde <i>İlan/ Yılan</i> olarak geçtiğini belirtir.
Kalafka (karye)	1	MG-168	Pontus Rumcası (Karagöz, 2006: 371)	Basit	Asıl biçimi <i>Kalafia</i> olan köyün bugünkü adı Gülyurdu’dur. Pontus dilinde <i>Kalafatis</i> şeklinde geçmektedir. <i>Kalafat</i> “onarmak, gemi onarımı, gemilerin boyatılması” anlamındadır (Karagöz, 2006: 371).

Kalağa (köy)	1	MG-151	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
Kalciye (karye)	1	MG-266	Yunanca (Karagöz, 2006: 46)	Basit	<i>Kalciya</i> biçimine de rastlanmaktadır. Bugünkü adı Toklu'dur. <i>Kaltza</i> , <i>Kalça</i> , <i>Kalcina</i> / <i>Kacin</i> gibi isimlerden geldiği belirtilmektedir. Yunanca <i>kaltsina</i> / <i>kalcin</i> “yünden yapılmış çorap, tozluk” anlamına gelmektedir. Köyün de adını çorapçılık mesleğinden aldığı anlaşılmaktadır (Karagöz, 2006: 45).
Kalipravel/ Kalipravl (karye)	1	MG-160	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	<i>Kaliberavel</i> , <i>Kalibravulu</i> biçimlerine de rastlanılmaktadır (Karataş, 2006: 48; Bostan, 2016b: 35)
Karaağaç (karye)	2	MG-208, MG-213	Türkçe+Türkçe (KL)	Birleşik	Köy, Akçaabat'a bağlıdır (Bostan, 2018: 33).
Kaya (karye)	1	MG-242	Türkçe (GTS)	Basit	Büyük ve sert taş kütesi (GTS).
Kirâmyo (karye)	1	MG-281	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
Kisarine (karye)	3	MG-216, MG-307, MG-327	Yunanca (Karagöz, 2006: 48)	Basit	<i>Kisarna</i> adıyla da bilinmektedir. Bugünkü adı Bengisu'dur. Eski biçiminin <i>Kitharania</i> veya <i>Kithara</i> olabileceği ileri sürülmektedir. <i>Kithara</i> sözcüğü, “kanuna benzer çalgı aleti, ud veya gitar” anlamına gelmektedir (Karagöz, 2006: 48).
Kocaba (karye)	1	MG-127	Türkçe (Coşkun, 2013: 170)+Tespit edilememiştir.	Birleşik	Kocaba köyünün bugün Arsin'de Cumhuriyet ve Yenimahalle adlarıyla yaşadığı belirtilmektedir (Dursun, 2016: 27). Coşkun (2013: 170) ise söz konusu köyü <i>Koçaba</i> olarak vermektedir. Koçaba, Arsin'dedir. <i>Koç+aba</i> sözcüklerinin birleşmesinden meydana geldiği ve “koç abla” anlamında olduğu; Türkmen boyuna işaret edildiği; Türkçede “kahraman, yiğit, mert” anlamına geldiği belirtilmektedir.
Komara (karye)	5	MG-177, MG-198, MG-198, MG-199, MG-199	Yunanca (Karagöz, 2006: 49, 369)	Basit	<i>Komera</i> biçimi ile daha yaygın bir şekilde kullanılır. Bugünkü adı Yalıncağ'tır. Sözcüğün Yomra adıyla ilgili olduğu belirtilir. <i>Gimera</i> , <i>Gemoura</i> , <i>Gimora</i> , <i>Goumera</i> biçimlerine de rastlanır. Avar ordularında bulunan Bulgar birliklerini komuta eden bir Bulgar'ın adı veya unvanıdır (Karagöz, 2006: 49, 369).
Köstere (karye)	1	MG-191	Farsça (KL)	Basit	Önceden Maçuka Nâhiyesi'ne tabi olan köy daha sonra Gümüşhane Kazâsı'na bağlanmıştır (Pamuk, 2009: 128). <i>Küstere</i> , <i>Küştere</i> , <i>Köştere</i> adlarıyla da bilinmektedir. 1. Uzun marangoz rendesi. 2. Değirmen taşı yapımında kullanılan sert taş. 3. Bileği çarkı (KL) gibi anlamlara gelmektedir.
Maklavita (karye)	1	MG-268	Tespit	Tespit	Tespit edilememiştir.

			edilememiştir.	edilememiştir.	
Marçali (karye)	1	MG-253	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
Masankaniyu (karye)	1	MG-299	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Misanikanyo biçimine de rastlanılmaktadır. Köyün, İlk Çağ halklarından olan Mosynoikoiler ile ilişkili olabileceği ileri sürülmektedir. Mosynnoi, bu halkların yaşadığı seyyar kulelere verilen isimdir (Uzun, 2005: 101).
Masuna (karye)	1	MG-259	Yunanca (Karagöz, 2006: 374)	Basit	Mesona adıyla da bilinen köy Yomra'ya bağlıdır. Bugünkü adı Yokuşlu'dur. Sözcüğün kökü Yunanca "orta, ara, arası" anlamına gelmektedir (Karagöz, 2006: 374).
Mayer (karye)	1	MG-215	Tespit edilememiştir.	Basit	Bugünkü adı Fındıklı olan köy Akçaabat'a bağlıdır. Fındıklı adı verilmeden önce Genez olarak bilinmekteydi. "Yemek pişirme yeri, aşçı dükkânı, yatılı öğrencilerin yemek yedikleri yer, kasap, et satan kimse" gibi anlamlara gelen <i>Magereia</i> sözcüğünden geldiği ileri sürülmektedir. (Karagöz, 2006: 89).
Mesaryu/a (karye)	4	MG-162, MG-164, MG-170, MG-327	Yunanca (Karagöz, 2006: 49)	Basit	Mesariya biçimine de rastlanılmaktadır. İsmi <i>Mesarea</i> sözcüğünden geldiği ileri sürülmektedir. <i>Mesa</i> ya da <i>Meso</i> kelimesinin Yunancada "orta, ortada, orta yer, merkez, merkezde bulunan, çiftlik" gibi anlamlara geldiği görülmektedir (Karagöz, 2006: 49).
Mili (karye)	1	MG-331	Türkçe (Karagöz, 2006: 192)	Basit	Kaynaklarda Maçka'ya bağlı böyle bir köy adına rastlanılmamakla birlikte Meli-Anton/ Melanu isimli köy ile ilişkilendirilmesi mümkün gözükmemektedir. Nitekim kök itibarıyla Meli sözcüğünü içeren bu ismin, Bizans kaynaklarında geçen Meli-Behre adlı bir Türk emirinin adından geldiği ileri sürülmektedir (Karagöz, 2006: 192).
Mucura (karye)	1	MG-230	Peçenekçe olduğu ileri sürülmektedir (Uzun, 2005: 98)	Basit	Lukuza, Mukuza, Murca gibi biçimlerine de rastlanılmaktadır. Akçaabat'a bağlı köyün bugünkü adı Doğanköy'dür. Türkçede "kömür kırıntısı, bir şeyin işe yaramaz kısmı, taş kırıntısı" gibi anlamlara gelmektedir. Toponimin Macar Türkleriyle ilgili olduğu ileri sürülmektedir. (Uzun, 2005: 102).
Muhula (karye)	1	MG-230	Pontus dili (Karagöz, 2006: 74)	Basit	Bugünkü adı Karaçam olan köy Akçaabat'a bağlıdır. Eski Hellencedeki <i>Omixli</i> , Pontos dilindeki <i>Mouxla</i> sözcüğünden geldiği ileri sürülmektedir. Kelime, "sisli zamanlar" anlamındadır. Yani köy, adını havasının özelliğinden almıştır (Karagöz, 2006: 74-75).

Oksi (karye)	1	MG-166	Rumca (Karagöz, 2006: 50)		<i>Oksu</i> biçimine de rastlanmaktadır. Köyün adının, “üzüm sirkesi veya satıcısı, ekşi ot” gibi anlamlardaki <i>Oksos</i> sözcüğünden geldiği ileri sürülmektedir (Karagöz, 2006: 50).
Öz (karye)	3	MG-200, MG-201, MG-208	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
Parayan (karye)	1	MG-248	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
Polita (karye)	1	MG-230	Pontus dili (Karagöz, 2006: 75)	Basit	Bugünkü adı Pazarcık olan köy Akçaabat’a bağlıdır. “Şehir, şehirlie benzeyen, kalabalık köy” gibi anlamlara gelen <i>Politenos</i> , <i>Politeia</i> biçimlerinden Polita adının geldiği ileri sürülmektedir (Karagöz, 2006: 75).
Rayan (karye)	1	MG-146	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
Samaruska (karye)	3	MG-204, MG-245, MG-245	Kökeni belli değildir (Karagöz, 2006: 374)	Basit	<i>Samaruksa</i> biçimine de rastlanılmaktadır. Yomra’ya bağlı olan köyün bugünkü adı İkisü’dür. Köyün <i>Samarouks</i> adından geldiği ileri sürülmektedir (Karagöz, 2006: 374).
Sargon Mesatos (karye)	1	MG-333	Kappadokia dili (Umar, 1993: 709); Yunanca (Nişanyan, https://nisanyanmap.com/?y=sargona&lv=&t=&cry=&ua=5 (ET: 07.07.2021))	Basit	<i>Sarkona</i> , <i>Sargona</i> biçimlerine de rastlanmaktadır. Sürmene’ye bağlı olan köyün bugünkü adı Çamburnu’dur. İsmi “güzel, ıslıtlı-sal” anlamındaki <i>Sargawana</i> ’dan geldiği ileri sürülmektedir (Umar, 1993: 709); Mesatos ise Yunanca “ortaköy” anlamındaki <i>mesaxoru</i> sözcüğünden gelmektedir (Nişanyan, https://nisanyanmap.com/?y=sargona&lv=&t=&cry=&ua=5 (ET: 07.07.2021)).
Saruha (karye)	2	MG-347, MG-347	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
Sidikse (karye)	1	MG-204	Hellencede Pelasg kökenli olduğu ileri sürülmektedir (Karagöz, 2006: 85)	Basit	<i>Sidiksa</i> , <i>Sediksa</i> , <i>Siriksa</i> biçimleri de mevcuttur. Bugünkü adı Çayırbağı olan köy Akçaabat’a bağlıdır. Adın “kaval” anlamındaki <i>Syrigks</i> ’ten geldiği ileri sürülmektedir (Karagöz, 2006: 85-86).
Sitefano (karye)	1	MG-265	Yunanca (Hanks vd., https://www.oxfordreference.com/ (ET: 26.05.2021))	Basit	İsmi orijinali <i>Stefano</i> olup okunduğu gibi yazıya geçirildiği görülmektedir. <i>Stefano</i> , <i>Stephen</i> isminden gelmektedir (Hanks vd., https://www.oxfordreference.com/ (ET: 26.05.2021)).

Suğa (karye)	4	MG-223, MG-224, MG-257, MG-260	Yunanca (Karagöz, 2006: 51)	Basit	<i>Zurha</i> , <i>Zusha</i> biçimlerine de rastlanmaktadır. Köyün bugünkü adı Akyazı'dır. <i>Suga</i> sözcüğünün Yunan kaynaklarında <i>Zourkadın</i> şeklinde geçtiği ve köyün adını "dağ keçisi"nden, "karaca"dan aldığı ileri sürülmektedir (Karagöz, 2006: 51).
Sulak (karye)	1	MG-146	Türkçe+Türkçe (KL)	Türemiş	Suyu bol olan, sulu yer, su içilebilecek yer (KL).
Şana (karye)	1	MG-155	Tespit edilememiştir.	Basit	Yomra'ya bağlı köyün bugünkü adı Çınarlı'dır. İsmi Tzann/ Sann kavmi ile ilişkili olabileceği ileri sürülmektedir (Karagöz, 2006: 376).
Şinik (karye)	2	MG-240, MG-241	Yunanca (KL)	Basit	Ağırlığı kullanıldığı yere göre değişen arpa, mısır, buğday gibi taneli bitkileri ölçmek için kullanılan ölçek (KL).
Terniyye (karye)	1	MG-270	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
Tonya (karye)	3	MG-208, MG-213, MG-215, MG-243	Tespit edilememiştir.	Basit	Söz konusu köyün adı, Bizans kaynaklarında asi olarak nitelendirilen Trabzon valisi Georgios Taronitis adı ile ilişkilendirilmektedir. <i>Taronitis</i> adının bozulmuş biçimi olan <i>Thonari</i> adının yöreye verildiğinden bahsedilmektedir (Karagöz, 2006: 325).
Uzun Kastel (karye)	1	MG-285	Türkçe+Türkçe (KL); Yunanca (Nişanyan, https://nisanyanmap.com/?y=&t=S%C3%BCrmene&cry=TR&u=1&ua=0 (ET: 07.07.2021))	Türemiş; Basit	İki ucu arasında fazla mesafe olan (KL); Kalecik, küçük kale (Nişanyan, https://nisanyanmap.com/ (ET: 07.07.2021)).
Vara (karye)	4	MG-230, MG-230, MG-230, MG-230	Avesta dili veya Türkçe (Uzun, 2005: 109)	Basit	Akçaabat'a bağlı olan köyün bugünkü adı Kirazlık'tır. <i>Vera~Vara</i> sözcüğünün anlamı "dın"dir. Avesta dilinde ise <i>vara</i> sözcüğünün "yağmur" anlamına geldiği belirtilmektedir. Bundan hareketle söz konusu köyün "yağmurlu yer" anlamında olduğu ileri sürülmektedir (Uzun, 2005: 109).
Varon (karye)	1	MG-188	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
Varvara (karye)	3	MG-287, MG-348, , MG-349	Hellence (Karagöz, 2006: 120)	Basit	Arsin'e bağlı olan köyün bugünkü adı Harmanlı'dır. Sözcüğün Avarlara verilen adlardan birisi olduğu ileri sürülmektedir (Karagöz, 2006: 120-121).
Visera (karye)	3	MG-211, MG-212, MG-230	Türkçe+Türkçe	Türemiş	<i>Orhaniye</i> şeklinde de geçen yerin bugünkü adı

			(Uzun, 2005: 112)		İşıklar'dır (Uzun, 2005: 112). <i>Vis</i> sözcüğü Türkçe kökenli olup “uç” anlamına gelmektedir (Diker, 2000: 29). Nitekim Uzun (2015: 113) <i>Visera</i> sözcüğünü bu köke dayandırmaktadır.
Zefanos (karye)	4	MG-167, MG-208, MG-222, MG-224	Yunanca (Hanks vd., https://www.oxfordreference.com/(ET:26.05.2021))	Basit	Köy adını, Hristiyanlar arasında bulunan <i>Stefanos</i> isimli bir ermiştten almıştır (Karagöz, 2006: 340).
Zivara (karye)	2	MG-121, MG-244	Tespit edilememiştir.	Basit	Kaynaklarda <i>Zivara</i> sözcüğüne rastlanılmamakla birlikte benzer bir isim olan <i>Zavera</i> 'nın yine Maçka'ya bağlı olduğu görülmektedir. Dolayısıyla söz konusu köy <i>Zavera</i> adıyla da geçiyor olabilir. <i>Zaba/ Zava</i> sözcüğünün “yüzük, halka, küpe, silah deposu” gibi anlamlara geldiği belirtilmektedir. Karagöz (2006: 190) ismin Sabir halkı tarafından verildiği ve silah deposu anlamının daha uygun olduğu görüşündedir.
Zülmera (karye)	3	MG-133, MG-256, MG-264	Kökeni tartışmalıdır (Karagöz, 2006: 52-53)	Basit	Bugünkü adı Subaşı olan yerin asıl biçiminin <i>Zilmera</i> olduğu ileri sürülmektedir. <i>Zil/ Zül</i> Arapça kökenli olup “alçaklık, aşağılık” anlamındadır. <i>Mera/ Meros</i> ise Pontus dilinde “parça, kısım” demektir. Aynı sözcük Pelasg/ Etüsk dilinde ve Yunancada da geçmektedir (Karagöz, 2006: 52-53).
Özel İsim	Sıklığı	Kaynağı	Kökeni	Yapısı	Anlamı
Yer Adları					
Mevzi, Yayla ve Dere Adları					
Açlar Deresi	1	MG-291	Türkçe (KL); Farsça (KL)	Basit; Basit	İki isim tamlama biçiminde bir araya getirilmiş ve bu hâliyle yeni bir anlam kazanmıştır. Dereye, insana has bir özellik verilmiştir. Bununla birlikte kaynaklarda Açlar Deresi adına rastlanmamıştır.
Alaca Kilise (mevzi')	1	MG-213	Türkçe+Türkçe (KL); Rumca (GTS)	Türemiş; Basit	1. Karışık renkli, açıkli koyulu. 2. Karışık, aynı cinsten olmayan (KL); Hristiyanların ibadet etmek için toplandıkları yer anlamındaki sözcük Rumca <i>ekklisia</i> > Yunanca <i>ekklésia</i> > Farsça <i>kilisâ</i> şeklinde ilerleyerek bugünkü kilise biçimini almıştır (GTS; KL); Söz konusu çevrenin, kilise ile tarif edildiği veya tanımlandığı

					görülmektedir.
Beylik Çayırı	3	MG-167, MG-218, MG-224	Türkçe+Türkçe (Ayverdi, 2010: 140); Türkçe+Türkçe (Eyuboğlu, 1991 135)	Türemiş; Türemiş	1. Bey olma durumu. 2. Devlete ait, devlet malı olan, miri (Ayverdi, 2010: 141); Yeşil alan, bol otlu ıslak yer, otlak (Eyuboğlu, 1991 135).
Bostan	2	MG-217, MG-217	Farsça (GTS)	Basit	1. Sebze bahçesi. 2. Kavun, karpuz tarlası (GTS).
Bulak	1	MG-215	Türkçe (KL)	Basit	Kaynak, çeşme (THADS, 1993b: 785).
Çayır(lık)	10	MG-133, MG-162, MG-164, MG-213, MG-244, MG-251, MG-253, MG-256, MG-257, MG-264	Türkçe+Türkçe (Ayverdi, 2010: 218)	Türemiş	Üzerinde gür ot biten düz yer (Eren, 1999: 82); Çayır otları ile kaplı yer, çayır halindeki yer, otlak, mera (Ayverdi, 2010: 218).
Çiftlik	5	MG-208, MG-217, MG-217, MG-253, MG-257	Farsça+Türkçe (Türkçe Sözlük, 1998a: 482)	Türemiş	Tarım yapılan, hayvan yetiştirilen, çalışan kimselerin oturması için evler bulunan geniş toprak parçası (Türkçe Sözlük, 1998a: 484).
Değirmen Deresi	1	MG-218	Türkçe+Türkçe (Eyuboğlu, 1991: 173)+Farsça (KL)	Türemiş; Basit	İri ve taneli şeyleri öğütmeye yarayan, elle veya su, rüzgâr, elektrik gibi bir güçle çalıştırılan alet (KL); Genellikle kışın akan küçük akarsu (KL); Yer adı bugün Değirmendere adıyla takısız tamlama biçimindedir.
Derbend	1	MG-313	Farsça+ Farsça (KL)	Basit	1. Dar geçit, boğaz. 2. Osmanlı Devleti'nde ulaşım bakımından önemli olan dağ geçitlerinde, boğazlarda, yol kavşaklarında kurulan, güvenliğin sağlanmasında, yolların imar işlerinde önemli rol oynayan karakollar (KL).
Holmezi (mevzi')	4	MG-211, MG-212, MG-230, MG-230	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.
Hoşoğlan (cânib)	1	MG-133	Farsça+Türkçe (KL)	Birleşik	Güzel oğlan (KL) anlamındadır. Metinde <i>Hoşoğlan canibi</i> diye geçmektedir. O hâlde bu, kişiyi değil bir yeri tarif etmektedir. Bahsi geçen yer Hoşoğlan Türbesi olmalıdır. Bu türbenin Orta Hisar/ Fatih Cami etrafında olduğu anlaşılmaktadır (Akarca, 2009: 150). Umar (1993: 321), Hoşoğlan Türbesi'nden bahsederken sanılanın aksine Hoşoğlan'ın bir ermiş olmadığını ve bu kişinin IV. Alexis olduğunu belirtir. Mezarını oğlu Kalo Yuanis yaptırmıştır ve isminin anlamı da "hoş oğlan"dır.
İskele	2	MG-326, MG-326	Latince (KL)	Basit	Deniz taşıtlarının yanaşması için yapılmış, kıydan denize doğru uzanan tahta veya beton yer (KL).
Kavana (mevzi')	1	MG-283	Luwi dili (Umar, 1993: 409)	Basit	Ağızlarda <i>kavran</i> biçiminde de geçen sözcük boş arı peteği, kovani; ağaçtan oyularak yapılmış kapaklı yağ kabı; içi boş fiç gibi anlamlara gelmektedir (THADS,

					1993d: 2691); Umar (1993: 409), <i>Kawa-(wa)na</i> biçiminde verdiği ismin “davar, sığır, koyun yöresi” anlamında olduğunu belirtir.
Kirakobun Çayırı	1	MG-26	Tespit edilememiştir; Türkçe+Türkçe (Gülensoy, 2007: 225)	Tespit edilememiştir; Türemiş	Tespit edilememiştir; Üzerinde gür ot biten düz yer (Eren, 1999: 82).
Kolondi Dimekle Ma'rûf Mevzi'	1	MG-230	Eski Latince (Educalingo, https://educalingo.com/en/dic-en/colander (ET: 08.07.2021))	Basit	<i>Colander</i> isminin kısaltılmış biçimi olması kuvvetle muhtemeldir. <i>Probably from Old Provençal colador, via Medieval Latin, from Late Latin cōlāre to filter, from Latin cōlum sieve</i> ifadelerinden anlaşılabacağı üzere eski Latince'de <i>colador</i> biçimindedir. “Filtre, elek” gibi bir anlama gelmektedir (Educalingo, https://educalingo.com/en/dic-en/colander (ET: 08.07.2021)).
Koru	1	MG-291	Türkçe+Türkçe (KL)	Türemiş	Bakımlı küçük orman (GTS).
Kosala nâm-ı diğer Kavata (mevzi')	1	MG-291	Tespit edilememiştir; Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir; Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir; 1. Ekmek sepeti. 2. Kahve kavurmak için kullanılan kısa saplı topraktan yapılmış kap. 3. Su maşrapası. 4. Bakır Tencere (THADS, 1993d: 2688).
Kuzgun Deresi	1	MG-239	Türkçe+Türkçe (KL); Farsça (KL)	Türemiş; Basit	Kuzgundere'nin hayvan olan kuzgunla bir alakası olmayıp <i>kızgın</i> kelimesinin eski metinlerde kullanılan biçimidir (Demirkaya; Kırıcı, : 2020: 444). <i>Kızgın</i> sözcüğü, 1. Isınmış. 2. Sert, şiddetli anlamlarına gelmektedir (GTS); Genellikle kışın akan küçük akarsu (KL).
Liyo Çayırı	1	MG-266	Latince (Hanks vd., https://www.oxfordreference.com/(ET: 26.05.2021); Türkçe+Türkçe (Gülensoy, 2007: 225)	Basit; Türemiş	<i>Leo</i> isminin bozulmuş hâli olması kuvvetle muhtemeldir. Okunduğu gibi yazıya geçirilmiştir. <i>From a Late Latin personal name, meaning 'lion'</i> ifadesinden anlaşılabacağı üzere sözcük “aslan” anlamındadır (Hanks vd., https://www.oxfordreference.com/(ET: 26.05.2021); Üzerinde gür ot biten düz yer (Eren, 1999: 82).
Mer'a	4	MG-230, MG-230, MG-230, MG-230	Arapça (GTS)	Basit	Otlak (GTS).
Mezra	1	MG-181	Arapça (GTS)	Basit	Ekime elverişli olan tarla, yer. 2. Kırsalda birkaç evden oluşan en küçük yerleşim birimi (GTS).
Mila Yaylağı	1	MG-211	Tespit	Tespit	Artvin köylerinden olup Anadolu ağzlarında “üzüm

			edilememiştir; Türkçe+Türkçe (KL)	edilememiştir; Türemiş	bağı” anlamına gelmektedir (Umar, 1993: 571; Coşkun, 2013: 212); <i>Mila Yaylağı</i> ile söz konusu köydeki otlak arazilerin kastedildiği anlaşılmaktadır (GTS).
Orman	3	MG-251, MG-270, MG-283	Türkçe+Türkçe (Eyuboğlu, 1988: 241)	Türemiş	Ağaçlar ile kaplanmış geniş alan (GTS).
Otlak	5	MG-211, MG-212, MG-213, MG-230, MG-230	Türkçe (KL)	Türemiş	Hayvanların otladıkları yer (GTS).
Tarla	2	MG-213, MG-230	Türkçe (KL)	Türemiş	Tarıma elverişli, sınırları belirli toprak parçası (GTS).
Trabzon İskelesi	4	MG-186, MG-294, MG-312, MG-312	Eski Yunanca- Grekçe (Tokmakçioğlu, 2011: 192); Latince (KL)	Basit; Basit	Trabzon’da bulunan ve deniz taşıtlarının yanaşması için yapılmış, kıyıda denize doğru uzanan tahta veya beton yer (KL).
Viseralıların Yaylağı	3	MG-211, MG-212, MG-212	Türkçe+Türkçe (Uzun, 2005: 112); Türkçe+Türkçe (KL)	Türemiş; Türemiş	Akçaabat’a bağlı Visera köyüne ait otlak (KL).
Yaylak	4	MG-230, MG-230, MG-230, MG-295	Türkçe+Türkçe (KL)	Türemiş	Otlak (GTS).
Özel İsim	Sıklığı	Kaynağı	Kökene	Yapısı	Anlamı
Kentlik Adları					
Mahalle Adları					
Abdullah Çelebi Mescidi (mahalle)	1	MG-264	Arapça+Arapça (AİS); Arapça (GTS)	Basit; Basit	Genellikle minaresiz ve minbersiz olan bu küçük caminin (GTS) adını Abdullah Çelebi isimli kişiden aldığı ve mahalleye de ismini verdiği görülmektedir.
Ayagorgor (mahalle)	3	MG-123, MG-152, MG-152	Yunanca (İkinci, 2014: 35); Pontus Rumcası (Karagöz, 2006: 217)	Basit; Basit	“Kutsal” anlamına gelen <i>aya</i> kelimesi (Çift; Altunay, 2020: 11) ile “gürültü” anlamına gelen <i>gorgorkelimesinin</i> birleşmesiyle oluşmuştur. <i>Gour gour</i> , <i>Hourgourrize</i> , <i>Ğurgur</i> biçimleri de mevcuttur (Karagöz, 2006: 217). Aynı isimli kilise Rum piskoposluk makamıdır (Lowry; Emecen, 2012: 301).
Aya Ovin-i Kebir (mahalle)	3	MG-155, MG-272, MG-327	Yunanca (İkinci, 2014: 35); Galce (Hanks vd., https://www.oxfordreference.co)	Basit; Basit; Basit	<i>Aya Ovyan-ı Kebir</i> biçimine de rastlanılmaktadır (Bostan, 2016a: 664). Ovin isminin bir kişi adı ve orijinalinin <i>Owain</i> olması kuvvetle muhtemeldir. Owain, Latince “Esos’tan doğmuş” anlamındaki <i>Eugenius</i> isminden gelmektedir. “Kutsal” (Çift; Altunay, 2020: 11) anlamındaki aya ve “büyük, ulu, yaşlı” (KL)

			m/view(ET: 26.05.2021); Arapça (KL)		anlamındaki kebîr, Ovin'in kişi adı olduğunu desteklemektedir.
Ayasofya (mahalle)	11	MG-124, MG-125, MG-132, MG-141, MG-144, MG-145, MG-174, MG-181, MG-249, MG-283, MG-296	Yunanca (İkinci, 2014: 35); Yunanca (Hanks vd., https://www.oxfordreference.com/(ET: 26.05.2021))	Basit	Sözcüğün ilk biçimi “büyük kilise” anlamına gelen <i>Megale Ekklesia</i> ’dır. Ayasofya hâlini alması ise daha sonradır. “Kutsal” anlamına gelen <i>aya</i> kelimesi ile “bilgelik” anlamına gelen <i>sofya</i> kelimesinin birleşmesiyle oluşmuştur. <i>From the Greek word meaning ‘wisdom’</i> ifadesi de bunu doğrular niteliktedir (Hanks vd., https://www.oxfordreference.com/(ET: 26.05.2021)). Sofya ismi aynı zamanda Hz. İsa için kullanılan bir tabirdir (Çift; Altunay, 2020: 11).
Ayofilibo/ Ayafilibo (mahalle)	2	MG-221, MG-228	Yunanca (İkinci, 2014: 35); Yunanca (Hanks vd., https://www.oxfordreference.com/(ET: 26.05.2021))	Basit; Basit	<i>Ayaqfilbo</i> , <i>Aya Filippo</i> biçimleri de mevcuttur. Aya Filippo’nun Katoliklerdeki karşılığı <i>Saint Philip</i> ’tir (Demirkaya; Kırcı, 2020: 446-447). “Aziz” anlamındaki <i>Saint</i> sözcüğünün “kutsal” anlamındaki <i>aya</i> (Çift; Altunay, 2020: 11) sözcüğüne denk olduğu görülmektedir. Bugün Trabzon/ Değirmendere’de bulunan Arafılboyu isimli mahallenin eski adıdır (Bostan, 2016a: 672).
Ayo Gregi (mahalle)	3	MG-196, MG-206, MG-209	Yunanca (İkinci, 2014: 35); Yunanca (Hanks vd., https://www.oxfordreference.com/(ET: 26.05.2021))	Basit; Basit	Asıl biçimi <i>agios</i> (ἅγιος) veya <i>ayia</i> (Σοφία) olan <i>ayo</i> sözcüğü “kutsal” anlamına gelmektedir (İkinci, 2014: 35; Çift; Altunay, 2020: 11). Gregi ise <i>Gregory</i> veya <i>Gregor</i> isminin kısaltılmış hâlidir. <i>From the post-classical Greek name Gregōrios ‘watchful’</i> ifadesinden anlaşılacağı üzere Gregory, Yunanca “dikkatli” anlamındaki <i>Gregōrios</i> isminden gelmektedir (Hanks vd., https://www.oxfordreference.com/(ET: 26.05.2021)).
Ayo Marine/a (mahalle)	2	MG-242, MG-290	Yunanca (İkinci, 2014: 35); Tespit edilememiştir.	Basit; Basit	Sözcük büyük ihtimalle <i>Maria</i> isminin halk tarafından kullanılan hâlidir. Nitekim metinde söz konusu civarda Ermenilerin varlığından bahsedilmektedir ²⁰ . Ayrıca bu mahalle adı bugün Santa Maria ismiyle bir kilisede yaşamaktadır.
Ayvasıl (mahalle)	1	MG-169	Pelasg dili (Karagöz, 2006: 53)	Basit	Sözcüğün aslı <i>Aya Vasil</i> biçimindedir (Bostan, 2016a: 664). Onun da “ermiş Basileos” anlamına gelen <i>Ayios Basileos</i> adından bozma olduğu belirtilmektedir (Umar, 1993: 144). <i>Agios Basileios</i> biçimiyle de karşılaşılmaktadır. <i>Agios Basileios</i> , Hristiyan azizlerinden olup halk ağzında <i>Ayvasil</i> olarak

²⁰ ...mahmiyye-i Trabzon mahallâtından Ayo Marine Mahallesi sâkinlerinden olub mürd olan Karakaş nâm Ermeni’nin... (Güney, 2011: 242).

					söylenmektedir. Bu azizin anısına, yöreye isminin verildiğinden bahsedilmektedir. <i>Basileios</i> sözcüğü Pelasg dilinde geçtiği için köken olarak buna dayandırılmaktadır (Karagöz, 2006: 53).
Câmi-i Cedîd (mahalle)	1	MG-239	Arapça (GTS); Arapça (KL)	Basit; Basit	Yeni Cami; Bugünkü adı Yeni Cuma Mahallesi'dir (Açık, 2017: 43).
Çatak (mahalle)	1	MG-218	Türkçe+Türkçe (KL)	Türemiş	İki dağ yamacının kesişmesiyle oluşmuş dere yatağı (GTS).
Çölme (mahalle)	1	MG-167	Tespit edilememiştir.	Tespit edilememiştir.	Kaynaklarda böyle bir mahalle adına rastlanmamıştır. Büyük ihtimalle Çömlekçi-Çölmekçi Mahallesi kastedilmektedir.
Çölmekçi (mahalle)	1	MG-245	Kökeni belli değildir+Türkçe (Eren, 1999: 100)	Türemiş	Çölmekçi, <i>çömləkçi</i> sözcüğünün halk ağzında bozulmuş, metateze uğramış hâlidir; Mahallenin Çömlekçi diye anılması buradaki Rum çömlekçilerin mesleği ile alakalıdır (Demirkaya; Kırıcı, 2020: 447).
Debbağhâne (mahalle)	2	MG-299, MG-304	Arapça+Farsça (KL)	Basit	Dericilerin deriyi sepileyip yani ham deriyi ve kürkleri terbiye edip kullanılır duruma getirdikleri yer, tabakhane (KL).
Derviş Ali Tekyesi (mahalle)	1	MG-263	Arapça (Türkçe Sözlük, 1998a: 84); Arapça (Ayverdi, 2010: 1227)	Basit; Basit	Derviş Ali isimli zatın tekkesinin, bulunduğu yere ismini verdiği görülmektedir (Ayverdi, 2010: 1227). Nitekim bugün Derviş Ali Baba Türbesi'nin yanında Tekke Cami mevcuttur. Türbenin yer aldığı mahallenin adı da Tekke Cami Sokak'tır.
Eksotha (mahalle)	2	MG-174, MG-248	Rumca (Lowry, 2005: 122)	Basit	<i>Eksouthe</i> biçimiyle de geçen yer bugün Hızırbey Mahallesi adını almıştır (Tuluk; Düzenli, 2010: 71). Nitekim Sotha Camii'ni inşa ettiren kişi Hızır Bey'dir (Lowry, 2005: 122).
El-Hâc Kasım (mahalle)	6	MG-199, MG-251, MG-267, MG-267, MG-302, MG-326	Arapça (GTS); Arapça (KL)	Basit; Basit	Bugün hâlâ mevcut olan mahallenin adı Hacı Kasım'dır. Müslüman nüfusun yaşadığı El-Hâc Kasım adını, aynı isimli şahıstan almıştır (Tuluk; Düzenli: 2010: 69-70).
Faroz (mahalle)	1	MG-252	Yunanca (Ötken; Kızmaz: 2012: 486)	Basit	Faros biçimiyle de karşılaşılmaktadır. Bugün Yalı Mahallesi olarak bilinmektedir (Tuluk; Düzenli: 2010: 74). Faroz, deniz feneri anlamına gelmektedir (Ötken, Kızmaz: 2012: 486).
İmaret-i Hâtuniyye (mahalle)	1	MG-291	Arapça (KL); Soğdca (KL)	Basit; Basit	Yavuz Sultan Selim'in annesi Gülbahar Hatun adına inşa ettirilen cami, türbe, medrese gibi yapıların tümü (Usta, 2015: 118).
Kabak Meydanı (mahalle)	1	MG-261	Türkçe+Türkçe (KL); Arapça (KL)	Türemiş; Basit	Trabzon'un batı varoşunda yer aldığı belirtilmektedir. Müslümanların bayram eğlencesi tertip ettikleri, çeşitli oyunlar oynadıkları, toplandıkları bir yerdi. Kavak Meydanı veya Meydan-ı Garbî adlarıyla da

					bilinmektedir. Meydana kabak adının verilmesi mecazi yönüyledir. Nitekim cirit oynarken yaşanan birtakım sorunlar (yaralanma, ölüm vb.) kabağın insanların başında patlaması deyimıyla ilişkili görünmektedir (Karaçavuş, 2011: 74).
Kanita (mahalle)	1	MG-257	Rumca (Lowry, 2005: 83)	Basit	Bugünkü adı Kanita'dır. Kanita biçiminin onuncu yüzyılda yaşamış <i>Kanites</i> ailesinden geldiği ileri sürülmektedir. Bir diğer ileri sürülen görüş ise Kanita Rum mahallesinin adını şehirde bilinen yani daha önce var olan Orta Çağ yer adından aldığıdır (Lowry, 2005: 83).
Kavak Meydanı Mahallesi	1	MG-278	Türkçe+Türkçe (KL); Arapça (KL); Arapça (KL)	Türemiş; Basit; Basit	<i>Kabak Meydanı</i> veya <i>Meydan-ı Garbî</i> adlarıyla da bilinmektedir. Meydana daha sonrasında kavak adının verilmesi buradaki ağaçların türüyle ilgili olmalıdır (Karaçavuş, 2011: 74). Bununla birlikte sözcüğün <i>kabak>kavak</i> şeklinde geliştiği de belirtilmektedir (Gülensoy, 2007:477).
Ketancı/ Ketenci Mahallesi-Müslüman Mahallesi	1	MG-331	Arapça+Türkçe (KL); Arapça (KL); Farsça (KL); Arapça (KL)	Türemiş; Basit; Basit; Basit	Keten, Trabzon için 17. yüzyılda önemli bir ticaret kaynağı idi (Aydın, 2019: 580). Bu durum, bitkiyi dokuyup satan kimselerin oturduğu mahallenin adına da sirayet etmiştir. Ketancı Mahallesi'nde Müslümanlar ikâmet ettiği için bu isimle de anıldığı belirtilmiştir (Açık, 2017: 29-30).
Ketencizâde (mahalle)	2	MG-131, MG-159	Arapça+Farsça (KL)	Basit	Keten, Trabzon için 17. yüzyılda önemli bir ticaret kaynağı idi (Aydın, 2019: 580); Bu durum, soyu keten dokuyup satan aile büyüklerine uzanan veya babası ketenci olan kimselerin burada yaşamaya devam etmesinden anlaşılmaktadır. Aynı meslek grubuna sahip kimselerin bir arada yaşaması ve bu mesleğin mahalle adı olması dikkat çekicidir. Tıpkı Almanya'da Türk mahallelerinin varlığı gibi.
Kindinar (mahalle)	4	MG-154, MG-180, MG-184, MG-225	Yunanca (Nişanyan, https://nisanyanmap.com/?y=kindinar&lv=&t=Ortahisar&cry=TR&ua=5(ET:07.07.2021))	Basit	Hristiyanların da yaşadığı bir mahalle olan Kindinar'ın bugünkü adı Bahçecik'tir. <i>Kindinar</i> ismi Türkler tarafından verilmişken, Rumlar bu mahalleye <i>Akindina</i> adını vermekteydi (Tuluk; Düzenli, 2010: 63); Yunanca "tehlikeli" anlamına geldiği belirtilmektedir (Nişanyan, https://nisanyanmap.com/?y=kindinar&lv=&t=Ortahisar&cry=TR&ua=5(ET:07.07.2021)).
Köhne Hamam (mahalle)	1	MG-187	Farsça (GTS); Arapça (GTS)	Basit; Basit	Bugün Eski Hamam Mahallesi adıyla yaşamaktadır. Nitekim köhne, eskiyip yıpranmış ve bakımsız kalmış anlamına gelmektedir (GTS).

Mahmud Paşa (mahalle)	1	MG-302	Arapça (KL); Kökeni tartışmalıdır (Özcan, 2007: 182)	Basit; Basit	İstanbul'da bir mahalle, semt adıdır. Osmanlı vezir-i azamı olan Mahmud Paşa'nın adından gelmektedir. Mahmud Paşa Külliyesi adı altında birçok yapıyı bünyesinde barındırmaktadır (Erdem; Arat, 2018: 577)
Manastır (mahalle)	1	MG-180	Yunanca (KL)	Basit	Bazı kesin kurallara tabi olan rahip veya rahibelerin dünya ile ilişkilerini keserek içerisinde yaşadıkları yapının (KL) bulunduğu yere adını verdiği görülmektedir.
Meydan-ı Şarki (mahalle)	2	MG-202, MG-275	Arapça (KL); Arapça (GTS)	Basit; Basit	Hristiyan mahallelerinin en büyüğünün adıdır (Açık, 2017: 28). Şarki ifadesi meydanın yönünü belirtmektedir. Doğuda bulunan bu meydan Komnenos döneminde <i>Maitanin</i> , Osmanlı döneminde ise <i>Gâvur Meydanı</i> , <i>Kâfir Meydanı</i> olarak adlandırılmıştır (Demirkaya, 2014: 345).
Molla Şaban (mahalle)	1	MG-305	Arapça (KL); Arapça (GTS)	Basit; Basit	Mahalle adının kişi adından geldiği anlaşılmaktadır.
Monla Siyah Mescidi (mahalle)	3	MG-190, MG-219, MG-261	Farsça (KL); Arapça (GTS); Basit	Basit; Basit; Basit	Eski adı St. Andre Kilisesi olan yapı bugün Pazarkapı Mahallesi'ndedir. <i>Mescid-i Mevlana Sipah</i> olarak da bilinmektedir. Osmanlı Türkçesi'nde p ve y harfleri arasında tek nokta farklılığı olduğundan bu şekilde okuma farklılıkları doğmuş olmalıdır. Caminin bulunduğu mahalleye de caminin adının verildiği görülmektedir (Tuluk; Düzenli, 2010: 61-62); <i>Mevlana</i> sözcüğü ile monla sözcükleri arasındaki ilişkiye bakıldığında ise Arapça "efendi" anlamındaki <i>mevla</i> sözcüğünün önce <i>mûlâ</i> , daha sonra <i>molla</i> biçimini aldığı görülür (KL).
Muhyiddin (mahalle)	1	MG-202	Arapça+Arapça (AİS)	Basit	Dini saran, çevreleyen (AİS) anlamına gelen sözcük, bugün Hacı Kasım'da Muhittin Cami Sokak adıyla yaşamaktadır.
Piri bin Derviş Çömlekci (mahalle)	1	MG-129	Farsça (KL); Arapça (KL); Farsça (KL); Kökeni belli değildir+Türkçe (Eren, 1999: 100)	Basit; Basit; Basit; Türemiş	<i>Çölmekçi</i> biçimi ile de geçmektedir (Açık, 2017: 34); Mahallenin Çömlekçi diye anılması buradaki Rum çömlekçilerin mesleği ile alakalıdır (Demirkaya; Kırıcı, 2020: 447). Gayrimüslim bir mahallenin adının başındaki Piri bin Derviş ifadesi dikkat çekmektedir. Bunun sonradan eklenerek mahallenin İslamlaştırılmaya çalışıldığı söylenebilir. Nitekim Mahalle-i Çömlekçi'nin yukarısında Derviş Mehmed'in tasarrufuna verilen bir zaviyenin varlığından bahsedilmektedir (Fatsa, 2015: 64).
Sotha (mahalle)	1	MG-189	Rumca (Lowry,	Basit	<i>Sotha</i> biçimiyle de geçen yer bugün Hızırbey Mahallesi

			2005: 122)		adını almıştır (Tuluk; Düzenli, 2010: 71). Nitekim Sotha Camii'ni inşa ettiren kişi Hızır Bey'dir (Lowry, 2005: 122).
Sultan Abdullah Mescidi (mahalle)	1	MG-179	Arapça (KL); Arapça+Arapça (AİS); Arapça (GTS)	Basit; Basit; Basit	Bugünkü adı İçkale Camii'dir. Söz konusu mescidin bulunduğu mahalleye de ismini verdiği görülmektedir. Mescidin tam adı <i>Mescid-i Valide-i Merhum Sultan Abdullah der Kale-i Evsat</i> 'tır. Mescit, Sultan Bayezid'in oğlu Sultan Abdullah'ın annesi tarafından yaptırılmıştır (Tuluk; Düzenli, 2010: 64).
Tekfur Çayırı (mahalle)	17	MG-133, MG-134, MG-134, MG-136, MG-138, MG-143, MG-150, MG-169, MG-178, MG-181, MG-200, MG-201, MG-263, MG-274, MG-281, MG-287, MG-297	Ermenice (KL); Türkçe+Türkçe (Gülensoy, 2007: 225)	Basit; Türemiş	<i>Tekfur</i> sözcüğü, Bizans İmparatorluğu'nda vali derecesinde olan ve idari hizmetlerde bulunan görevlilere verilen bir unvandır (KL). Söz konusu ismin, Trabzon Kalesi'nin yakınlarındaki geniş ve düzlük bir alana kurulmuş mahalleye adını verdiği söylenebilir (Tosun, 2019: 441).
Urgancı(yan) (mahalle)	10	MG-166, MG-167, MG-167, MG-205, MG-207, MG-210, MG-218, MG-220, MG-224, MG-259	Türkçe+Türkçe (KL)	Türemiş	Pamuk, keten, kenevir, jüt gibi bitki liflerinden ince halatlar yapan işçi veya bu halatları satan kimselerin (KL) yaşadığı mahalleye mesleklerinin adlarını verdikleri görülmektedir.
Vazmolika (mahalle)	3	MG-183, MG-184, MG-250	Tespit edilememiştir.	Basit	<i>Vazmoloki</i> , <i>Vazmolaka</i> biçimlerine de rastlanılmaktadır. Müslüman olmayan kimselerin ikamet ettikleri bir mahalledir (Açık, 2017: 34-35). Bostan (2016a: 673), bu yerin bir mahalleden ziyade mahallecik yani sokak olabileceğini belirtmektedir. Bulunduğu yer bilinmemektedir. Fakat Doğu varoşlarında olabileceği tahmin edilmektedir (Bostan, 2002: 157).
Yeni Cuma (mahalle)	1	MG-300	Türkçe (KL); Arapça (GTS)	Basit; Basit	Fatih Sultan Mehmet şehri fethettikten sonra St. Eugenios Kilisesi'nde ilk cuma namazını kıldığı için Yeni Cuma Camii adı verilmiştir (Lowry, 1975: 103). <i>Cami-i Cedid</i> olarak da bilinmektedir (Açık, 2017: 43). Söz konusu caminin mahalleye adını verdiği görülmektedir.
Özel İsim	Sıklığı	Kaynağı	Kökeni	Yapısı	Anlamı
Kentlik Adları					
Cami ve Medrese Adları					
Ayo Marine Kilisesi	1	MG-242	Yunanca (İkinci, 2014: 35); Tespit	Basit; Basit; Basit	Asıl biçimi <i>agios</i> (Άγιος) veya <i>ayia</i> (Σοφία) olan <i>ayo</i> sözcüğü "kutsal" anlamına gelmektedir (İkinci, 2014: 35; Çift; Altunay, 2020: 11). <i>Marina</i> biçimiyle de

			edilememiştir; Rumca (GTS)		karşılaşılan sözcük büyük ihtimalle <i>Maria</i> isminin halk tarafından kullanılan hâlidir. Bugün Santa Maria Kilisesi adıyla yaşamaktadır.
Bab-1 Bazar Mescidi	1	MG-273	Arapça+Farsça (KL); Arapça (GTS)	Basit; Basit; Basit	“Kapi” anlamına gelen <i>bab</i> sözcüğü ile “pazar, çarşı, alışveriş yeri” anlamına gelen <i>bazar</i> sözcüklerinin birleşmesiyle meydana gelen kelime bugün Trabzon’da Pazarkapı adıyla hâlâ mevcuttur. Genellikle minaresiz ve minbersiz olan küçük caminin de burada yer aldığı anlaşılmaktadır (GTS).
Erdoğan Kethuda Cami-i Şerifi	2	MG-138, MG-150	Türkçe+Türkçe (AİS); Farsça (GTS); Arapça (GTS); Arapça (KL)	Birleşik; Basit; Basit; Basit	Caminin adın Erdoğan Bey isimli bir kişiden gelmektedir (Tuluk; Düzenli: 2010: 72); Burada Erdoğan Bey’in aynı zamanda Kethuda unvanına sahip bir kimse olduğu anlaşılmaktadır.
Hâtuniye Medresesi	1	MG-321	Soğdca (KL); Arapça (KL)	Basit; Basit	İsimlerin sonuna gelen <i>+iyye(t)</i> eki Arapça olup sıfatların da sonuna eklenebilmektedir. Türkçedeki <i>+lik</i> ekinin fonksiyonuna denk gelmektedir (Ayverdi, 2010: 589). Hâtin tarafından yaptırılan ve içerisinde akademik seviyede çeşitli ilimler üzerine öğretim yapan yatılı yükseköğretim kurumu (KL).
Hisâriye Medresesi	1	MG-329	Arapça (KL); Arapça (KL)	Basit; Basit	Bir yerin korunması için yapılan yüksek duvarlı, kulesi olan, küçük kalenin içerisinde bulunan ve tefsir, hadis, kalam, fıkıh, tıp, tarih, matematik, astronomi, edebiyat, dil bilgisi, felsefe, mantık gibi ilimlerde akademik seviyede öğretim yapan yatılı yükseköğretim kurumu (KL).
Hoca Ali Mescidi	1	MG-306	Farsça (GTS); Arapça (GTS); Arapça (GTS)	Basit; Basit; Basit	Bugünkü adının Feroz Cami/ Yalı Mahallesi Cami olduğu ileri sürülmektedir (Tuluk; Düzenli, 2010: 75).
Kilise	2	MG-250, MG-313	Rumca (GTS)	Basit	“Hristiyanların ibadet etmek için toplandıkları yer” anlamındaki sözcük Rumca <i>ekklisia</i> > Yunanca <i>ekklésia</i> > Farsça <i>kilisâ</i> şeklinde ilerleyerek bugünkü kilise biçimini almıştır (GTS, KL).
Manastır	1	MG-313	Yunanca (KL)	Basit	Bazı kesin kurallara tabi olan rahip veya rahibelerin dünya ile ilişkilerini keserek içerisinde yaşadıkları yapı (KL).
Merhûm Sinan Paşa Câmi’-i Şerifi	1	MG-308	Arapça (GTS); Arapça (AİS); Kökeni tartışmalıdır (Özcan, 2007:	Basit; Basit; Basit; Basit	Tuluk ve Düzenli (2010: 82) Trabzon’daki cami ve mescitlerden bahsederken yalnızca ismi bilinenler başlığı altında “Şeyh Sinan Mescidi”ni verir. Nitekim diğer kaynaklarda Trabzon’da bugün böyle bir camii olduğuna dair bir veriye rastlanılmamaktadır.

			182); Arapça (GTS); Arapça (KL)		
Orta Hisar Medresesi	2	MG-221, MG-330	Türkçe (KL); Arapça (KL); Arapça (KL)	Basit; Basit; Basit	Eskiden Trabzon'da Aşağı Hisar ile Yukarı Hisar adı verilen yerler arasında, dört kapısı olan kalenin içerisinde bulunan ve tefsir, hadis, kelam, fıkıh, tıp, tarih, matematik, astronomi, edebiyat, dil bilgisi, felsefe, mantık gibi ilimlerde akademik seviyede öğretim yapan yatılı yükseköğretim kurumu (KL; Bostan, 2016a: 663).
Patrik	5	MG-313, MG-313, MG-313, MG-313, MG-314	Yunanca (KL)	Basit	Ortodoks ve Doğu kiliselerinin başında bulunan din görevlisi (GTS).
Özel İsim	Sıklığı	Kaynağı	Kökeni	Yapısı	Anlamı
Kentlik Adları					
Ev ve Evin Bölümleri İle İlgili Adlar					
Ahur	2	MG-249, MG-300	Farsça (KL)	Basit	Ahır (KL).
Anbar	22	MG-144, MG-150, MG-153, MG-158, MG-166, MG-195, MG-197, MG-203, MG-208, MG-209, MG-209, MG-250, MG-259, MG-261, MG-280, MG-309, MG-310, MG-310, MG-311, MG-312, MG-312, MG-326	Farsça (GTS)	Basit	Genellikle tahıl saklanan yer olmakla birlikte yiyecek ve bazı eşyaların saklandığı yere de bu isim verilmektedir (GTS).
Asmalı/u Mülk	22	MG-166, MG-167, MG-195, MG-197, MG-199, MG-200, MG-201, MG-201, MG-208, MG-209, MG-212, MG-222, MG-224, MG-242, MG-259, MG-268, MG-274, MG-282, MG-285, MG-286, MG-299	Türkçe+Türkçe (KL); Arapça (KL)	Türemiş; Basit	Asma kat, asma oda veya asma bahçesi olan ev, arsa (KL).
Çardak/ Çartak	18	MG-144, MG-150, MG-153, MG-164, MG-179, MG-179, MG-179, MG-187, MG-190, MG-203, MG-208, MG-212, MG-243, MG-268, MG-290, MG-300, MG-304	Farsça+Arapça (KL)	Basit	1. Tarla, bahçe gibi yerlerde ağaç dallarından örülmüş barınak. 2. Asma türü bitkilerin dallarını sarması için direklerle yapılmış yer (GTS).
Değirmen	3	MG-213, MG-239, MG-239	Türkçe+Türkçe (Eyuboğlu, 1991: 173)	Türemiş	“Değme, dönme, çevrilme, yuvarlanma” bildiren <i>teg-</i> fiilinden gelmektedir. < <i>Teg-i-r+men</i> biçiminde çözümleme yapmak mümkündür. Dönen, kendi çevresinde çevrilen, dolaşan anlamındadır (Eyuboğlu, 1991: 173).
Fırın/ Fırın	11	MG-147, MG-164, MG-196, MG-199, MG-203, MG-209, MG-212, MG-251, MG-305, MG-326	Yunanca (KL)	Basit	Ekmek gibi hamur işlerini pişirmeye yarayan, ön kısmında bir açıklık bırakılan ve tavanı tonoz yani kemere benzer bir biçimde olan yapı (KL).

Harem Divarı	1	MG-304	Arapça (Özaydın; Bozkurt, 1997: 132); Farsça (KL)	Basit; Basit	<i>Harem</i> sözcüğünün aşlının Akkadca <i>haramu(m)</i> olduğu ileri sürülmektedir. Ev, konak ve saraylarda genellikle iç avluya bakacak şekilde planlanan, kadınların yabancı erkeklerle karşılaşmadan rahatça günlük hayatlarını sürdürdükleri bölümleri çerçeveleyen, diğer yerlerden ayırıp örten yapı (Özaydın; Bozkurt, 1997: 132).
Havlu/ı	11	MG-120, MG-139, MG-203, MG-209, MG-234, MG-280, MG-290, MG-291, MG-305, MG-305, MG-327	Yunanca (KL)	Basit	Avlu, bahçe (THADS, 1993ç: 2312).
Kenef	2	MG-139, MG-190	Arapça (GTS)	Basit	Tuvalet (GTS).
Koyun Kömü	1	MG-213	Türkçe+Türkçe (KL); Ermenice (Eren, 1999: 250)	Türemiş; Basit	Geviş getiren, eti, sütü, yünü ve derisi için yetiştirilen evcil hayvanın koyulduğu ağıl (KL; THADS, 1993d: 2913, 2955).
Matbah	1	MG-139	Arapça (KL)	Basit	Mutfak (KL).
Sakf	1	MG-205	Arapça (KL)	Basit	Dam, çatı, tavan (KL).
Selamlık Odası	1	MG-249	Arapça+Türkçe (KL); Türkçe (KL)	Türemiş; Basit	Eskiden saray, konak veya ev gibi yerlerde erkek misafirleri kabul etmeye yarayan bölüm (KL).
Şitevi/ Şeteviyy(e) Ev	5	MG-202, MG-226, MG-242, MG-272, MG-300	Arapça (KL); Türkçe (KL)	Basit; Basit	Kışlık ev, kış evi (KL).
Tavile	1	MG-215	Arapça (KL)	Basit	Ahır, tavla (KL).
Özel İsim	Sıklığı	Kaynağı	Kökeni	Yapısı	Anlamı
Kentlik Adları					
Çeşme, Hamam ve Mezarlık Adları					
Asiyâb	1	MG-239	Farsça (KL)	Basit	Değirmen, su değirmeni (KL).
Bi'r-i Mai	2	MG-150, MG-305	Arapça+Arapça (KL)	Basit; Basit	Su kuyusu (KL).
Çeşme	2	MG-150, MG-301	Farsça (GTS)	Basit	Genellikle yol kenarlarında herkesin yararlanması için yapılan, borularla gelen suyun bir oluktan veya musluktan aktığı yapı, pınar (GTS).
Hamam	1	MG-172	Arapça (GTS)	Basit	Yıkılacak yer (GTS).
Hamam-ı Cedîd	1	MG-288	Arapça (KL); Arapça (KL)	Basit; Basit	Yeni yapılan hamam (KL).
Kale Hamamı	1	MG-172	Arapça (KL); Arapça (GTS)	Basit; Basit	Yüksek, kalın duvarlı, burçlu, sağlam ve kuvvetli bir yapı içerisinde bulunan ve yıkanma amacıyla kullanılan yer (GTS).

Kuyu	2	MG-174, MG-219	Türkçe (KL)	Basit	Su katmanına varıncaya kadar derin olan, genellikle silindirik biçiminde, çevresine duvar örülen, suyundan yararlanılan çukur (GTS).
Mekâbir-i Müslimîn	1	MG-174	Arapça (KL); Arapça (KL)	Basit; Basit	Müslümanların mezarları, mezarlıkları (KL).
Özel İsim	Sıklığı	Kaynağı	Kökeni	Yapısı	Anlamı
Kentlik Adları					
Kale, Cephane ve Resmî Yer Adları					
Aşağı Hisar	19	MG-130, MG-173, MG-177, MG-190, MG-219, MG-232, MG-252, MG-254, MG-261, MG-264, MG-268, MG-270, MG-273, MG-279, MG-298, MG-301, MG-301, MG-305, MG-317	Türkçe (KL); Arapça (KL)	Basit; Basit	Diğer kalelere göre konum olarak daha altta kalan, yüksek duvarlı, kulesi olan, küçük kale (KL).
Cebehâne	16	MG-325, MG-339, MG-344, MG-345, MG-346, MG-346, MG-347, MG-347, MG-349, MG-350, MG-350, MG-350, MG-351, MG-352, MG-353, MG-355	Moğolca (Kılıçarslan, 1993: 182)+Farsça (KL)	Basit	Silah, zırh gibi savaş malzemelerinin bulunduğu bina, yapı, yer (GTS).
Diyarbakir Cebehânesi	16	MG-342, MG-342, MG-343, MG-343, MG-343, MG-344, MG-344, MG-345, MG-345, MG-346, MG-348, MG-351, MG-352, MG-353, MG-354, MG-354	Arapça+Arapça (KL); Moğolca+Farsça (KL)	Basit; Basit	Diyarbakır'da savaş araç ve gereçlerinin saklandığı yer (TTS, 1974).
Diyarbakir Kal'ası/ Kal'a-i Diyarbakir	4	MG-341, MG-342, MG-342, MG-345	Arapça+Arapça (KL); Arapça (KL)	Basit; Basit	Diyarbakır'da bulunan ve ismini şehrin adından alan yüksek, kalın duvarlı, burçlu, sağlam ve kuvvetli yapı (KL).
Gönye Kal'ası	2	MG-325, MG-325	Yunanca (Karaağaç, 2015: 61); Arapça (KL)	Basit; Basit	1. Açık, köşe. 2. Dik açılı ölçmeye ve çizmeye yarayan dik üçgen biçimindeki araç (Karaağaç, 2015: 61) anlamına gelen sözcüğün eski biçimi <i>Gonio</i> (Sezen, 2017: 303)'dur. Gönye'de bulunan ve ismini şehrin adından alan yüksek, kalın duvarlı, burçlu, sağlam ve kuvvetli yapı anlamındadır (KL).
Hisar Divarı	1	MG-297	Arapça (KL); Farsça (KL)	Basit; Basit	Bir yerin korunması için yapılan yüksek duvarlı, kulesi olan, küçük kaleyi çevreleyen, bölen, diğer yerlerden ayıran yapı (KL).
Kal'a Dıvarı	1	MG-203	Arapça (KL); Farsça (KL)	Basit; Basit	<i>Dıvar</i> kelimesinin eski metinlerde geçen asıl biçimi olup buradaki anlamıyla kaleyi çevreleyen, bölen, diğer yerlerden ayıran yapı (KL).
Kal'a-i Amid	25	MG-339, MG-342, MG-342, MG-343, MG-343,	Arapça (KL);	Basit; Basit	<i>Amid</i> , Diyarbakır'ın eski adı olup Amid Kalesi anlamına

		MG-343, MG-344, MG-344, MG-345, MG-345, MG-346, MG-347, MG-347, MG-348, MG-349, MG-350, MG-350, MG-351, MG-351, MG-351, MG-352, MG-352, MG-353, MG-354, MG-355	Kökeni bilinmemektedir (Göyünç, 1994: 464)		gelmektedir (Göyünç, 1994: 464).
Kal'a-i Kule	2	MG-277, MG-297	Arapça (KL); Arapça (KL)	Basit; Basit	Kule Kalesi tamlamasıyla söz konusu kulenin, kale ile birlikte inşa edildiği anlaşılmaktadır.
Kal'a-i Kule Kapusu	1	MG-203	Arapça (KL); Arapça (KL); Türkçe (KL)	Basit; Basit; Basit	<i>Kapı</i> sözcüğünün eski metinlerde geçen asıl şekli olup Kule Kalesi'ne giriş çıkışı sağlamak için yapılmış, kanatlı, açılır kapanır düzen (KL).
Kal'a-ı Vasat	1	MG-180	Arapça (KL); Arapça (KL)	Basit; Basit	Ortada bulunan kale yani Orta Hisar (KL).
Karakol	1	MG-248	Moğolca (KL)	Basit	<i>Karagöl, karagol</i> biçimleri de olan ve sonradan <i>karakol</i> hâlini alan sözcük, şehir ve kasabalarda güvenliği sağlamak amacıyla içinde asker veya zaptiye memuru oturan binalara verilen isimdir (Özcan, 2001: 430).
Kars Kal'ası	1	MG-322	Türkçe (Gündüz, 2001: 515); Arapça (KL)	Basit; Basit	Kars isminin, Gürcüce "kapı" anlamına gelen <i>kari</i> sözcüğünden geldiği ve Ermenistan ile Gürcistan arasında bulunması sebebiyle "kapıdaki şehir" anlamındaki <i>Kariskalaki</i> biçiminde anıldığı ileri sürülmektedir. Bunun dışında Türkçe <i>Karsak</i> kelimesine dayandığı da ileri sürülen görüşler arasındadır (Gündüz, 2001: 515); Kars'ta bulunan ve ismini şehrin adından alan yüksek, kalın duvarlı, burçlu, sağlam ve kuvvetli yapı (KL).
Kule	2	MG-266, MG-266	Arapça (KL)	Basit	Dört veya daha çok köşeli veya yuvarlak olan yüksek bina (KL).
Mahmud Paşa Mahkemesi	1	MG-302	Arapça (KL); Kökeni tartışmalıdır (Özcan, 2007: 182); Arapça (GTS)	Basit; Basit; Basit	Osmanlı veziri olan Mahmud Paşa tarafından İstanbul'da yaptırılan ve davaların görüldüğü yer (Tekindağ, 2003: 376, 378).
Orta Hisar	7	MG-139, MG-172, MG-179, MG-253, MG-268, MG-268, MG-328	Türkçe (KL); Arapça (KL)	Basit; Basit	Eskiden Trabzon'da Aşağı Hisar ile Yukarı Hisar adı verilen yerler arasında bulunan, dört kapısı olan bir kale (Bostan, 2016a: 663).
Trabzon Aklâmı	1	MG-314	Eski Yunanca-Grekçe (Tokmakçioğlu, 2011: 192); Arapça (KL)	Basit; Basit	Trabzon'daki resmî daireler (KL).
Trabzon Kal'ası	6	MG-151, MG-188, MG-262, MG-331, MG-331,	Eski Yunanca-	Basit; Basit	<i>Kale</i> sözcüğünün eski metinlerde geçen asıl şekli olup

		MG-340	Grekçe (Tokmakçıoğlu, 2011: 192); Arapça (KL)		Trabzon'da bulunan ve ismini şehrin adından alan yüksek, kalın duvarlı, burçlu, sağlam ve kuvvetli yapı (KL).
Özel İsim	Sıklığı	Kaynağı	Kökeni	Yapısı	Anlamı
Kentlik Adları					
Çarşı, Dükkân ve Eğlence Mekânlarının Adları					
Abacılar Çarşusu/ Dükkânları	2	MG-289, MG-289	Arapça+Türkçe (GTS); Farsça (GTS)	Türemiş; Basit	<i>Aba</i> denen kumaşı yapan, bu kumaştan giyecek şeyler diken veya bunları satan esnafların dükkânlarının bulunduğu alışveriş yeri (KL; GTS).
Aşçılar Dükkânı	1	MG-297	Türkçe+Türkçe (KL); Farsça (KL)	Türemiş; Basit	Yemek pişirmeyi meslek edinen kimselerin iş yerlerinde yaptıkları yemekleri para ile yedirmeleri veya dışarıya satmaları (KL).
Balıkçı Dükkânı	1	MG-289	Türkçe+Türkçe (KL); Farsça (KL)	Türemiş; Basit	Balık tutmayı meslek edinen kimsenin veyabalık satan kimsenin iş yeri (KL).
Çarşı	1	MG-227	Farsça+Farsça (KL)	Basit	<i>Çarşı</i> kelimesinin eski metinlerde rastlanan biçimi olup çeşitli dükkânların bulunduğu, üstü açık veya kapalı alışveriş yeri (KL).
Dükkân	1	MG-220	Farsça (GTS)	Basit	İçinde çeşitli şeylerin satıldığı iş yeri (KL).
Galle Pazarı	1	MG-227	Arapça (KL); Farsça (GTS)	Basit; Basit	Topraktan alınan ürünlerin yani buğday, arpa, mısır gibi hububatların satıldığı yer (KL).
Kahvehâne	2	MG-273, MG-273	Arapça+Farsça (KL)	Basit	Para ile kahve, çay gibi şeyler içilen ve oturulup vakit geçirilen dükkân (KL).
Kazgancılar Çarşusu	2	MG-171, MG-171	Türkçe+Türkçe (KL); Farsça (KL)	Türemiş; Basit	<i>Kazan</i> kelimesinin eski metinlerde kullanılan asıl biçimi olup kazan yapan, tamir eden veya satan kimse anlamındadır (KL); <i>Çarşı</i> kelimesinin eski metinlerde rastlanan asıl biçimi olup çeşitli dükkânların bulunduğu, üstü açık veya kapalı alışveriş yeri demektir (KL).
Meydan	1	MG-278	Arapça (KL)	Basit	1. Üzerinde bina gibi yapılar bulunmayan düz ve geniş yer, alan. 2. Pazar kurmaya, spor yarışmaları ve karşılaşmaları, askeri talim ve tatbikat yapmaya elverişli yer (KL).
Sûk	1	MG-335	Arapça (KL)	Basit	Çarşı, pazar (KL).
Suk-i Sultaniye Ali Pazarı	12	MG-140, MG-141, MG-171, MG-171, MG-179, MG-184, MG-204, MG-274, MG-279, MG-289, MG-319, MG-319	Arapça (KL); Arapça (KL); Arapça (KL);	Basit; Basit; Basit; Basit	Yüce, yüksek sultan çarşısı (KL).

Merkeb	5	MG-161, MG-161, MG-161, MG-161, MG-185	Arapça (GTS)	Basit	Eşek (GTS).
Öküz	6	MG-185, MG-191, MG-191, MG-192, MG-192, MG-192	Kökeninin karışık olduğu ileri sürülmektedir (Eren, 1999: 314)	Basit	Çift sürmek, araba çekmek gibi işlerde kullanılan, etinden faydalanılan, kısırlaştırılmış erkek sığır (Eren, 1999: 314).
Şahin	2	MG-277, MG-333	Farsça (KL)	Basit	Büyük, uzun, kanca gagalı, yırtıcı bir kuş (AİS).
Vaşak	1	MG-334, MG-334	Farsça (GTS)	Basit	Kedigillerden olup sivri kulaklı, dişleri ve tırnakları oldukça keskin, yırtıcı bir hayvan (GTS).
Özeli İsim	Sıklığı	Kaynağı	Kökeni	Yapısı	Anlamı
Yiyecek ve İçecek Adları					
Alıç	2	MG-335, MG-348	Türkçe (Gülensoy, 2007: 65-66)	Basit	Yabani bir meyve türü olup Orta Türkçe döneminde aluç sözcüğü “şeftali” anlamında kullanılmaktaydı (Gülensoy, 2007: 65-66).
Arpa	1	MG-348	Türkçe (KL)	Basit	Buğdaygillerden olan, taneleri ekmek ve bira yapımında kullanılan, hayvanlara yem olarak verilen bir tahıl cinsi (KL).
Asel-i Hemşin	2	MG-355, MG-355	Arapça (KL); Ermenice (Umar, 1993: 313)	Basit; Basit	Hemşin balı (KL).
Bakla	3	MG-335, MG-348, MG-355	Arapça (GTS)	Basit	Türkiye'nin her yerinde yetiştirilebilen, yeşil kabuklu ve taneli bir bitki veya bu bitkinin yeşil olan kuru tanesi (GTS).
Bal Mumu	1	MG-337	Türkçe+Farsça (KL)	Birleşik	Arıların deri altı bezlerinden çıkardıkları ve bununla peteklerini yaptıkları yumuşak, sarımsı maddeden imal edilen mum (KL).
Boza	1	MG-336	Türkçe (KL)	Basit	Arpa, darı, mısır, buğday gibi tahılların hamurunun ekşitilmesiyle yapılan koyuca renkli, tatlı veya mayhoş içecek (Türkçe Sözlük, 1998b: 340).
Ceviz	1	MG-335	Farsça (Ayverdi, 2010: 194)	Basit	Büyük ve kalın gövdeli, beyazımsı kabuklu, kışın yaprağını döken, uzun ömürlü olan bir ağaç türünün sert kabuklu, iç kısmı yenen, besleyici, yağlı ve nişastalı meyvesi, koz (Ayverdi, 2010: 194).
Darçın	1	MG-337	Farsça (KL)	Basit	Tarçın sözcüğünün eski metinlerdeki ve bugün halk ağzındaki asıl şeklidir. Defnegillerden, ana yurdu Güney ve Güneydoğu Asya olan, bilhassa Seylan ve Çin'de yetişen, yapraklarını dökmeyen kokulu bir ağaç veya bu

					ağacın kokulu kabuğu (KL).
Ekmek	1	MG-336	Türkçe (KL)	Basit	Tahıl unundan yapılan hamurun fırında, sacda veya tandırda pişirilmesiyle elde edilen yiyecek (GTS).
Elmalık Zeytün	1	MG-283	Türkçe+Türkçe (KL); Arapça (KL)	Türemiş; Basit	Kaynaklarda elmalık zeytün ifadesine rastlanılmamaktadır. Zeytinin büyüklüğüne ithafen böyle bir adlandırma yapılmış olabilir.
Fındık	3	MG-164, MG-335, MG-355	Arapça (GTS)	Basit	Kayingillerden olup ılık yerlerde ve genellikle Doğu Karadeniz bölgesinde yetişen, boyu 6-7 metre, yaygın tepeli bir ağaççık veya bu ağaççığın sert kabuk içerisinde bulunan yağlı, nişastalı ürünü (GTS).
Hemşin Balı	1	MG-335	Ermenice (Umar, 1993: 313); Türkçe (KL)	Basit; Basit	Hemşin, coğrafi olarak bir bölgeye verilen addır. Kuzu derisi giyenler anlamına geldiği ileri sürülmektedir (Aslan, 2006: 47). <i>Şin</i> sözcüğünün Ermenice “köy” anlamındaki <i>Şen</i> ’in bir türevi olduğu belirtilmektedir (Umar, 1993: 313); Arıların bitki ve çiçeklerden topladıkları özütü kovanlarındaki peteklere doldurmak suretiyle ürettikleri, rengi beyazdan esmere kadar değişen tatlı, koyu, sıvı madde (KL).
Hurma	2	MG-335, MG-355	Farsça (KL)	Basit	Boy 15 ile 30 metre arasında değişebilen, gövdesi düz, büyük ve dilimli yapraklarından sepet ve hasır, liflerinden ise ip yapılan ağacın meyvesi (KL).
İncir	1	MG-336	Farsça (GTS)	Basit	Dutgillerden olup asıl yurdu Akdeniz kıyıları olan, yaprakları geniş dilimli bir ağacın yaş veya kuru olarak yenilen etli, tatlı meyvesi (GTS).
Lahm-ı Bakar	1	MG-335	Arapça (KL); Arapça (KL)	Basit; Basit;	Et (KL); Sığır, öküz, inek, manda cinsinden bir hayvan (KL).
Lahm-ı Ganem	1	MG-335	Arapça (KL); Arapça (KL)	Basit; Basit;	Et (KL); Koyun (KL).
Lazut	1	MG-348	Ermenice (Eren, 1999: 280)	Basit	Mısır (Eren, 1999: 280).
Mercimek	1	MG-355	Farsça (GTS)	Basit	Baklagillerden olup beyaz çiçekli bir tarım bitkisi ve bu bitkinin besin değeri yüksek, küçük, kırmızı, sarı veya yeşil renkte olan yuvarlak tohumu (GTS).
Milh	2	MG-336, MG-348	Arapça (KL)	Basit	Tuz (KL).
Nohud	2	MG-335, MG-355	Farsça (GTS)	Basit	Baklagillerden olup çiçekleri sarımtırak renkte, tanesi baklamsı bir bitki veya bu bitkinin bol nişastalı, yuvarlak tanesi (GTS).
Pekmez	1	MG-335	Farsça (KL)	Basit	Genellikle üzüm, dut gibi meyvelerin kaynatılarak koyulaştırılan biçimi (GTS).
Pirinç	2	MG-336, MG-355	Farsça (GTS)	Basit	Buğdaygillerden olup kökleri bol su içerisinde yetişen bir bitki ve bu bitkinin besin olarak kullanılan taneleri

					(GTS).
Revğân-ı Ceviz	1	MG-348	Farsça (KL); Farsça (KL)	Basit; Basit	Ceviz yağı (KL).
Revğân-ı Sade	1	MG-335	Farsça (KL); Farsça (KL)	Basit; Basit	Sade yağ (KL).
Sarımsak	1	MG-355	Türkçe (KL)	Basit	Zambakgillerden olup boyu 25-100 cm yüksekliğine ulaşan, yapraklarında, saplarında ve toprak altındaki soğanında kokulu bir yağ bulunan bitki veya bu bitkinin baharat olarak kullanılan dişli bölümü (GTS).
Sirke	1	MG-336	Farsça (GTS)	Basit	Salatalara veya yemeklere ekşilik vermesi amacıyla kullanılan ekşimiş üzüm, elma, limon gibi meyvelerin suyu (GTS).
Tuz	1	MG-173	Türkçe (KL)	Basit	Kokusu olmayan, suda eriyen, yiyecekleri korumak ve tatlandırmak amacıyla kullanılan bir madde (GTS).
Üzüm	4	MG-155, MG-155, MG-335, MG-355	Türkçe+Türkçe (KL)	Türemiş	Asmanın taze veya kuru olarak yenilen, salkım şeklinde olan meyvesi (GTS) anlamındadır. Gülensoy (2007: 1008) <i>üzüm</i> sözcüğünün “kesmek, parçalamak” anlamındaki <i>üz-</i> kökünden gelmiş olabileceğini ileri sürmektedir.
Üzüm Kuru	1	MG-335	Türkçe+Türkçe (KL); Türkçe+Türkçe (KL)	Türemiş; Türemiş	Asma ağacından toplanan ve daha sonra yemek veya kullanmak için kurutulan meyve (KL).
Yağ	1	MG-355	Türkçe (KL)	Basit	Birleşiminde birtakım asitlerin ve gliserinin olduğu, bunların oranlarına göre kıvamı değişen bitkisel veya hayvansal madde (GTS).
Zâhire	7	MG-310, MG-310, MG-311, MG-311, MG-324, MG-324, MG-324	Arapça (GTS)	Basit	Gerektiğinde kullanılması için saklanan tahıl (GTS).
Zencefil	1	MG-337	Arapça (GTS)	Basit	Hindistan ve Malezya’da yetişen, 100 cm’ye erişebilen, , kamaşa benzer otsu bir bitki veya bu bitkiden elde edilen ve baharat olarak kullanılan toz (GTS).
Zerdalü	1	MG-335	Farsça (GTS)	Basit	Kayısı ağacının küçük meyveli bir çeşidi veya bu ağacın sarı, etli, acı bir tadı olan çekirdekli meyvesi (GTS).
Zeytun/ Zeytün	7	MG-193, MG-193, MG-283, MG-290, MG-291, MG-335, MG-335	Arapça (KL)	Basit	Zeytün, <i>zeytin</i> kelimesinin eski metinlerde geçen asıl şekli olup Akdeniz ülkelerinde yetişen, uzun ömürlü, yaprakları küçük ve gümüş renginde olan bir ağaç veya bu ağacın önce yeşil iken sonra kararan tek çekirdekli, yağlı meyvesidir (KL).

SONUÇ

Osmanlı Devleti, hemen hemen her alanda meydana gelen olay ve gelişmeleri büyük bir titizlikle kaydetmiştir. Bu geleneğin Osmanlının mahrusesi, mahmiyesi olan Trabzon'da da sürdürüldüğü görülmektedir. Halk arasında meydana gelen hukukî anlaşmazlıkları, davaları çözmek üzere başvurulmuş kurum, şer'î mahkemeleridir. Kadı tarafından yönetilen bu süreç kayıt altına alınmakta ve şer'î sicilleri adı verilen belgeler meydana gelmektedir. Bu çalışma da Trabzon'da 1628-1630 yılları arasında kaleme alınan şer'î sicillerini özel adlar bakımından ad bilimsel bir yaklaşımla inceleme gayesi taşımıştır. Bu manada özel adların tespit edilmesi, türlerine göre ayrılarak köken, yapı ve anlam sözlüğünün oluşturulması temel amaçtır. Bu amaç doğrultusunda 464 sicil metni içerisinde 3107 özel isim incelenmiştir.

Özel adları her yönüyle ele alan ad bilimi ilk ortaya çıktığı yıllarda yalnızca antroponimi ve toponimden ibaret görülmüyordu. Bu algının yıllar boyu devam ettiği, diğer alanların ise göz ardı edildiği fark edilmektedir. Bu çalışmada söz konusu algıyı değiştirmek ve özel adların yalnızca kişi ve yer adlarıyla sınırlı olmadığını göstermek için ad biliminin tüm alt dalları dikkate alınarak sınıflandırma yapılmıştır. Buna göre 2327 farklı antroponim (kişi adı); 167 farklı toponim (yer adı); 127 farklı hrematonim (eser adı); 123 farklı ergonim (örgüt adı); 109 farklı urbonim (kentlik adı); 77 farklı pragmatonim (ürün adı); 36 farklı dokümantonim (belge adı); 36 farklı yiyecek ve içecek adı; 27 farklı fitonim (bitki adı); 27 farklı hrononim (zaman adı); 17 farklı mitonim (mit adı); 17 farklı zoonim (hayvan adı); 14 farklı etnonim (kök adı) ve 3 farklı poreyonim (araç adı) tespit edilmiştir.

İncelenen kayıtlarda en çok malzemenin antroponimle ilgili olduğu tespit edilmiştir. Dava edenler, dava edilenler, olayda yer alan kimseler, şahitler, mahkemede bulunanlar, evlenenler, miras bırakanlar ve daha pek çok sebepten ötürü şer'î sicillerinde antroponim örneklerinin çok olduğu görülmektedir. İnsanın etkin olduğu bu hukukî süreçte kişi adlarına dair bolca veriye ulaşılması tabidir.

Antroponimin ardından sayısal yoğunluk açısından toponim gelmektedir. Mahkemenin Trabzon sınırları içerisinde gerçekleştirilmesine rağmen 167 farklı yer adına rastlanması pek çok farklı yöreden insanın Trabzon'da kadı huzuruna çıktığını göstermektedir.

Hrematonim başlığı altında silah, kumaş, bez, deri, eşya, giysi, ayakkabı, çeşitli araç gereçlere dair isimler toplanmıştır. 127 farklı nesne adı o dönemin tarihine, kültürüne, sosyal hayatına dair pek çok ipucu vermektedir.

Ergonim başlığı altında meslek grupları, çeşitli topluluklar, kurumlar, kuruluşlar, vakıflar yer almaktadır. Bu grupta 123 adet farklı adın olması kişilerin nereden geldikleri, nereli oldukları kadar mesleklerinin, hangi zümreye ait olduklarının da önem arz ettiğinin bir göstergesidir.

Urbanim doğrudan doğruya Trabzon kentinin içini ilgilendirmektedir. O dönemdeki mahalle, cami, mescit, kilise, hamam, çarşı gibi 109 farklı yerleşim alanı ve yapının ismini ihtiva ettiğinden dolayı ayrıca önemlidir.

Pragmatonim başlığı altında para çeşitleri, ölçü birimleri, vergi adları ve tımarlar toplanmıştır. Esasında pragmatonim, satıcı-tüketici ekseninde para kazanma amacıyla üretilen ürünlerin isimleriyle ilgilenmektedir. Şeriye sicillerindeki söz konusu unsurlar üzerinden de para kazanma amacı güdüldüğünden ötürü bu isimlerin pragmatonim altında listelenmesinin uygun olacağı düşünülmüştür. Bu kapsamda 77 farklı ad tespit edilmesi de Trabzon özelinde Osmanlı Devleti'nin ekonomisine dair fikir vermektedir.

Sicilin kendisinin bir dokümantonim örneği olduğu göz önüne alınarak 36 farklı belge adının tespit edildiği söylenebilir. Bu kapsamda ferman, tapu, hüccet, berat, vakıfname, mektup, defter gibi belgelerin adları sıralanmıştır.

Yiyecek ve içecekler başlığı altında 36 farklı isim sıralanmıştır.

Fitonim bitkilere verilen özel adları incelemektedir. Bu başlık altında 27 farklı isim tespit edilmiştir. O dönemdeki bitki çeşitliliğini ve bunların yazılış biçimlerini göstermesi açısından şeriye sicillerindeki incelenen malzeme için fitonim önemli bir alt alandır.

Fitonimle aynı sayıda hrononim örneği tespit edilmiştir. Aylar ve bunlara ilk, orta ve son günlerine göre ayrı ayrı adlar verilmesi, zamanın halkın hafızasında yer etmiş olaylar ile anılarak sunulması dikkat çekicidir. Metinlerde Şa'bân ayı için “Şa'bâni'l-Muazzam”; Ramazân ayı için “Ramazâni'l-Mubarek”; Şevvâl ayı için “Şevvâli'l-Mükerrem”; Receb ayı için “Recebi'l-Mürecceb”; Zilka'de ayı için “Zi'l-ka'deti's-Şerîfe”; Zilhicce ayı için “Zilhiccetü's-Şerîfe”; Muharrem ayı için “Muharremü'l-Harâm” ve Safer ayı için “Saferü'l-Hayr” tamlamaları geçmektedir.

Mitonim başlığı altında İslam dinine, peygamberlere, kitaplara, din büyüklerine ve çeşitli dinî kavramlara ait isimler sıralanmıştır. Müslüman bir devlet olan Osmanlıların diğer dinlere de hoşgörüsünün bir yansıması, tespit edilen 17 örnekle görülmektedir. Bununla birlikte Müslümanların “yemini billahi‘l-aliyyü‘l-azim” eylemelerine karşılık zımmîlerin “enzelü‘l-kemâl-i İsa aleyhisselâm” ve “yemin bi‘l-lâhi‘llezi enzele‘l-incili alâ İsa aleyhi‘s-selâm” şeklinde İsa’ya ve İncil’e yemin etmeleri herkesin kendi inancı doğrultusunda yargılanıyor olduğunu, Osmanlı adalet sisteminin nasıl işlediğini göstermektedir.

Zoonim hayvanlara verilen özel adlar ile ilgilenmektedir. Bu başlık altında hayvanlara verilen özel isimler değil, bizzat hayvanların türleri sıralanmıştır. 17 farklı hayvan adı tespit edilmiştir. İncelenen şeriye sicilleri, o dönemde bu hayvanların Trabzon’da var olması, bilinmesi, adlandırma farklılıkları, bu adların yazılış biçimleri gibi pek çok unsura ışık tutmaktadır.

“Zımmî”, “zımmîye”; “Hristiyan”, “Müslüman”, “kâfir”; “Gürcü”, “Rum”, “Ermeni”, “Rus” gibi 14 farklı etnonimin yer alması, Osmanlıdaki mozaik yapının metinlere sirayet etmesinden başka bir şey değildir. Bu mozaik yapı, Osmanlı çatısı altında birleşmekte ve ayrılmaz bir bütün hâline gelmektedir.

“Sefine”, “tekne” ve “kayık” ise metindeki 3 poreyonim örneğidir.

Ad biliminin alt alanlarının tamamı ile ilgili malzeme içeren bir metne rast gelinebileceği gibi tam tersine yalnızca birkaç alana dair malzeme içeren bir metne denk gelmek de mümkündür. Bununla birlikte araştırmacıların ad biliminin alt alanlarıyla ilgili ileri sürdükleri tasniflerin çok çeşitli olduğu da unutulmamalıdır. Tüm bu faktörlere bağlı olarak hem alt alanların hem de bu alt alanlara dair verilerin çalışmadan çalışmaya farklılık göstereceği aşîkârdır. Örneğin ad bilimsel bir çalışmada zoonim örneklerine rastlanmazken diğer bir çalışmada zoonim örneklerine çokça yer verilmiş olabilir. Bu noktada sınıflandırmanın çeşitliliğinin, malzemenin niteliğine sıkı sıkıya bağlı olduğunun altı çizilmelidir. Nitekim bu çalışmada 17 alt alandan 4’üne dair herhangi bir örneğe rastlanmamıştır. Bunlar anemonim, astronim, kozmonim ve planetonimdir. Dolayısıyla bu alt alanlar için Tablo 1’de başlık açılmamıştır.

İncelenen metinlerde geçen *Liskorif* (s. 141); *Kavalı* (s. 150); *Dirani* (s. 163); *Hafız Ali Efendi* (s. 170); *Asufiye* (s. 171); *Şaban Dede* (s. 171); *Revyeb* (s. 180); *Vayin* (s. 181); *Yorgi Divarir* (s.181); *Eşkölünc* (s. 184); *Hamaniye* (s. 188); *Elhardo* (s. 188); *Zonağir* (s. 191); *Karaca* (s. 195); *Armuçlu* (s. 196); *Melsiye* (s. 202); *Kondu* (s. 203); *Efaksend* (s. 210); *Sundez* (s. 213); *Zilan Hasan Beşe* (s. 214); *Kaygiri* (s. 217); *Medrepelid* (s. 221); *Makuş*(s. 223); *Takadin* (s. 230); *Top Bulağı* (s. 233); *Köstre* (s. 238); *Serkis* (s. 239); *Ahmed Çelebi Veli Bey* (s. 239); *Kürksene* (s. 240); *Melencet* (s. 240); *Hoçkomu* (s. 251); *Masankaniyu* (s. 253); *Hafız Ali* (s. 257); *Brosb* (s.

258); *Hasan Beşe Kartul* (s. 260); *Acem* (s. 260); *Katib Hüda* (s. 267); *Ahmed Ağa Kuru* (s. 269); *Hilye Muslu* (s. 269); *Diluğa* (s. 269); *İbrahim Çelebi Eş-Şeyh Alek Dede* (s. 271); *Tereşkova* (s. 272); *Ömer Ağa Dizdar* (s. 277); *Esenlü Beşe* (s. 279); *Sosoni* (s. 281); *Hamza* (s. 284); *Süleyman Kal'a-zâde* (s. 284); *Serayo Kostantiniyye* (s. 285); *Fesancı Mustafa Bey* (s. 288); *Kordes* (s. 290); *Mustafa Benan Abdullah* (s. 291); *Çend Hüseyin* (s. 293); *Hasan Eş-Şeyh Bi-Solak* (s. 294); *Kolandir* (s. 299); *Hayran Abdullah* (s. 301); *Alid* (s. 302); *Levize* (s. 303); *Abdülbaki Çelebi Geyve* (s. 305); *Gerdan Mehmed Çelebi* (s. 306); *Menar İbrahim Ağa* (s. 306); *Mahmud Ağa Ömer Çavuş* (s. 307); *Es'ad Çelebi El-Kâs* (s. 307); *Mehmed Abdi* (s. 307); *Musa* (s. 307); *Kalburcu Ali İmâret* (s. 307); *İsmail (...) Damat* (s. 307); *Çavuş Ali Çelebi* (s. 307); *Molla Süleyman* (s. 308); *Arni* (s. 308); *Mehmed Çelebizâde* (s. 308); *Kara Nikol* (s. 308); *Halil Sofu* (s. 308); *Türkmenbaşı* (s. 308); *Korkut Bali* (s. 308); *Ahmed Beşe Safi* (s. 313); *Zeran* (s. 313); *Süleyman Beşe Fatsavî* (s. 315); *Kato* (s. 317); *Osman Çelebi Mehmed Beşe* (s. 318); *Hüseyin Beşe Feşker* (s. 327); *Kara Süleyman Beşe Er-Râcül* (s. 327); *Diğer Süleyman Beşe Bezik* (s. 327); *Semlid* (s. 327); *Braşkova* (s. 327); *Kayısoğlu* (s. 327); *Kürtün Kâdisı* (s. 328); *Handan* (s. 329); *Avcızâde* (s. 329); *Niyaz* (s. 329); *Katibü'l-Hurûf Sefer Çelebi* (s. 329); *İsmail Halife El-Memnun* (s. 335); *Lahm-ı Ma'z* (s. 335); *Tâze Piyaz* (s. 335); *Piyaz* (s. 335); *Moruz* (s. 336); *Onbaser* (s. 336); *Onbaser Evsatı* (s. 336); *Onbaser Ednası* (s. 336); *Kelek* (s. 336); *Zenne İncük A'lâsı* (s. 336); *Keşefin A'lâsı* (s. 337); *Keşefin Ednâsı* (s. 337); *Erguvân* (s. 337); *Götürüye Penbe* (s. 337); *Câriye Kaftanın A'lâsı* (s. 338); *Limniyyü'l-Asl* (s. 340); *Kürdlü* (s. 341); *İbrahim Bey Merdüm Mersûmun* (s. 341); *Karye-i Darmeşe'dec* (s. 343); *Yeşil Tabak* (s. 348); *Hurdebî* (s. 348); *Sürur* (s. 348); *Tîmâr-ı Hacı Türkman* (s. 353); *Asafaki* (s. 354); *Badesaki* (s. 354) kelimeleri okunuşundan emin olunmadığı için incelemeye dâhil edilmemiştir.

Her bir ad bilimi kolunda en çok geçen özel isimlere bakıldığında antroponimde en çok “Mehmed” isminin geçtiği ve frekansının 1049 olduğu; pragmatonimde en çok “akçe” isminin geçtiği ve frekansının 340 olduğu; toponimde en çok “Trabzon” isminin geçtiği ve frekansının 294 olduğu; etnonimde en çok “zımmî” isminin geçtiği ve frekansının 176 olduğu; dokümantonimde en çok “ferman” isminin geçtiği ve frekansının 118 olduğu; hrematonimde en çok “top yuva(r)lakları” isminin geçtiği ve frekansının 89 olduğu; hrononimde en çok “evâsıt” isminin geçtiği ve frekansının 89 olduğu; ergonimde en çok “kâtibü'l-hurûf ” isminin geçtiği ve frekansının 72 olduğu; fitonimde en çok “bağçe / bahçe” isminin geçtiği ve frekansının 61 olduğu; zoonimde en çok “mek(k)ârî” isminin geçtiği ve frekansının 33 olduğu; urbonimde en çok “Kal'a-i Amid” isminin geçtiği ve frekansının 25 olduğu; mitonimde en çok “Müslüman” isminin geçtiği ve frekansının 9 olduğu; yiyecek ve içecek adlarından en çok “zâhire” ve “zeytun / zeytün” isimlerinin geçtiği ve frekanslarının 7 olduğu görülmektedir. Poreyonimde ise böyle bir durumdan söz edilememektedir.

Antroponim başlığı kendi altında sınıflandırılırken erkek ve kadın adları ayrı ayrı verilmiştir. Bu sınıflandırmada en çok öne çıkan başlık, erkeklerde unvan grubu iken kadınlarda ön ad biçimidir. Erkek isimlerinde 983 adet ismin unvan grubu kuruluşunda olduğu; kadın isimlerinde 116 adet ismin ön ad biçiminde olduğu tespit edilmiştir. Erkeklerde ön ad biçiminde olan isimlerin sayısı ise 481’dir. Toponim başlığı altında yapılan sınıflandırmada en çok karye yani köy adlarının bulunduğu ve bunların 41 adet olduğu görülmektedir.

İsimlerin sıklığı tespit edilirken her isim tek başına değerlendirilmiştir. Diğer isimlerde geçiyor olması yani ikinci isim olarak yer alması veya unvanlar ile birlikte kullanılması göz önüne alınmamıştır. Örneğin “Abdullah” ismi tek başına 242 kez geçiyorken “Mehmed” ismi 186 kez geçmektedir. Bununla birlikte “Abdullah” ismi 69 farklı kombinasyonla kullanılıyorken “Mehmed” isminin 301 farklı kombinasyonla kullanıldığı görülecektir. Yani “Abdullah” isminin tek başına kullanılma sıklığı, “Mehmed” isminden fazladır.

Metinlerde tespit edilen özel isimlerin kökenlerinin çok çeşitli olması dikkat çekicidir. İsimlerin ağırlıklı olarak Arapça kökenli olduğu görülmektedir. 861 adet Arapça isim; 635 adet Türkçe isim; 338 Farsça isim; 111 adet Yunanca isim (20’si Grekçe); 34 adet Latince isim; 29 adet İbranice isim; 26 adet Ermenice isim; 16 adet Rumca isim (11’i Pontus Rumcası); 14 adet Moğolca isim; 8 adet Aramice isim; 7 adet Fransızca isim; 7 adet İtalyanca isim; 6 adet Hellen diline ait isim; 6 adet Pelasg diline ait isim; 5 adet Soğdca isim; 5 adet Süryanice isim; 4 adet Hititçe isim; 4 Kappadokia diline ait isim; 3 adet Asurca isim; 3 adet İspanyolca isim; 2 adet Avesta diline ait isim; 2 adet Kafkas dillerine ait isim; 2 adet Luwi diline ait isim; 2 adet Macarca isim; 2 adet Sami dillerine ait isim; 2 adet Sırpça isim; 2 adet Slav dillerine ait isim; 1 adet Almanca isim; 1 adet Bulgarca isim; 1 adet İngilizce isim; 1 adet İskoçça isim; 1 adet İyon diline ait isim; 1 adet Galce isim; 1 adet Hırvatça isim; 1 adet Kumanca isim; 1 adet Peçenekçe isim; 1 adet Sanskritçe isim tespit edilmiştir.

İsimlerin büyük bir kısmının Arapça kökenli oluşu ad verme geleneğinde hem İslamiyet’in dili hem de Osmanlı Türkçesinin önemli bir unsuru olan Arapçanın etkili olduğunu göstermektedir. Nitekim antroponimde öne çıkan isimlere bakıldığında; “Abdullah”, “Ahmed”, “Ali”, “Hasan”, “Hüseyin”, “Mehmed”, “Murad”, “Mustafa”, “Osman”, “Ömer”, “Yusuf”, “Zülfikar”; “Emine”, “Fat(ı)ma” gibi Arapça kökenli adların verildiği, bunların aynı zamanda dinî anlamda ön plana çıkan büyük kimselerin (peygamberler, ehl-i beyt, halifeler, sahabeler gibi) isimleri olduğu görülmektedir. Bu durum, o dönem Trabzon’daki ad verme eğilimini göstermesi bakımından dikkate değerdir.

Özel isimlerin daha çok basit yapıda olduğu tespit edilmiştir. 1495 adet basit yapıda; 188 adet türemiş yapıda; 81 adet birleşik yapıda özel ad mevcuttur. Bu durumu esasında isimlerin

kökenleriyle açıklamak yerinde olacaktır. Metinlerde tespit edilen özel adların çoğu yabancı dillerden alındığı için Türkçede basit yapılı kabul edilmektedir.

Özel adlar dikkatli bir şekilde incelendiklerinde bünyelerinde pek çok bilgi ve hikâyeyi barındırdıkları görülmektedir. Özel adlardan hareketle halkın düşünce tarzına, yaşantısına, kültürüne dair çıkarımlar yapılabilmektedir. Örneğin “mekâbir-i Müslimîn” ifadesi Müslüman olanların gayrimüslimlerden ayrı yere defnedildiğini ve bunun yer ismine de yansıdığını göstermektedir. “Abd-i Memlûk Rıdvan”; “Abd-i Memlûk Piyale”; “Ali Ağa tâbi‘-i Mehmed Paşa”, “Hasan Ağa tâbi‘-i mezbûr”; “Ze‘âmet-i Piyâle Mehmed tâbi‘-i Ali”; “Ömer Beşe’nin utekâsından Ali bin Abdullah “, “Raziye Hâtun’un utekâsından işbu hâfızü’l-kitâb Afitan binti Abdullah” gibi isimler de bir kişinin diğerine bağlı olduğunu yani sosyal olarak herhangi bir konumda bulunmadığını göstermektedir.

İsimler aracılığıyla kadınlar ve erkekler; Müslüman ve gayrimüslimler arasındaki farkın da açıkça ortaya koyulduğu görülmektedir. Örneğin mülk satışı yapan taraf bir erkekse isminden sonra “nâm kimesne” öbeği gelirken kadın için “nâm avrat”, gayrimüslim için “nâm zımmî / zımmîye” öbekleri gelmektedir. Burada dikkat çeken diğer bir husus ise yabancı kimselerin adlarından sonra “zımmî” unvanının getiriliyor olmasıdır.

Sicillerde zımmî ve zımmîyelerin çokça geçmesi Osmanlıdaki sosyal hayatın yanı sıra adli hayata dair de ipuçları vermektedir. Nikâh akitlerinde isimlerin önüne getirilen “seyyib”, “bikri‘l baliga”, “metruke” unvanları da kişilerin medenî hâllerine vurgu yapmaktadır. “Bikr / Bikri‘l baliga” adı 28 kez; “seyyib” adı 26 kez; “metruke” adı ise 4 kez geçmektedir.

Kişilerin kimlik bilgilerinin bir kısmına da yine sicillerdeki özel adlar sayesinde ulaşmak mümkündür. Zira kişilerin “bin / binti / bini / ibn-i / ibni / ibint-i / veled-i / oğlu” şeklindeki ifadeler ile kaydedildiği görülmektedir. Bu şekilde 1375 tamlama tespit edilmiştir. Bunlardan 703 tanesi “bin” ile; 286 tanesi “ibn-i” ile; 179 tanesi “binti” ile; 170 tanesi “veled-i” ile; 22 tanesi “oğlu”; 9 tanesi “bini” ile; 3 tanesi “ibni” ile; 3 tanesi “ibint-i” ile kurulmuştur. “Veled-i” ifadesinin sadece zımmîlerle birlikte kullanılıyor olması dikkat çekicidir. Dikkat çeken diğer bir husus ise tüm bu tamlamaların özellikle nikâh akitlerinde eksiksiz ve istisnasız bir şekilde verilmesidir.

Metinler içerisinde bir kez geçen *elmalık zeytün* adı dikkat çekmektedir. Bugün böyle bir zeytin çeşidine, dolayısıyla da böyle bir adlandırmaya rastlanmamaktadır.

17. yüzyıldaki Trabzon’da en büyük problem Rusyalı Don Kazakları’nın saldırıları idi (Şen, 1998: 89). Nitekim bunun sicillere de yansıdığı görülmektedir: “Kazak eşkıyâsı”. Kazak korsanların saldırılarını önlemek için “beşli tayfası” denilen savaşçı deniz askerlerinden koruma

birlikleri oluşturulmuştur. Bunun da sicillere yansıdığı görülmektedir: “Beşlü”, “Beşlü Ağası”. Trabzon’daki diğer bir problem ise Celaliler yani istilacılar. Bu istilacılar şehri yağmalamakta, Hristiyanların burun ve kulaklarını kesmekteydi (Şen, 1998: 90). Bunu da sicilde görmek mümkündür: “Celali İstilası”.

Metinlerde dikkat çeken husus, bazı isimlerin “a’lâ”, “ednâ” ve “evsat” gibi sıfatlarla derecelendirilmeleridir: “Acem bezinin a’lâsı”, “asel-i Hemşin a’lâsı”, “asel-i Hemşin ednâsı”, “beyaz meşin a’lâsı”, “beyaz meşin ednâsı”, “beyaz meşin evsatı”, “câriye (?) kaftanın a’lâsı”, “çadırın a’lâsı”, “çadırın ednâsı”, “fların ednâsı”, “fların evsatı”, “gönün a’lâsı”, “gönün ednâsı”, “gönün evsatı”, “Haleb çukasının a’lâsı”, “Hemşin balının a’lâsı”, “kaftan düğmesinin a’lâsı”, “kaftan düğmesinin ednâsı”, “keşefin (?) a’lâsı”, “keşefin (?) ednâsı”, “(...) kırmızı çizmesi evsatı”, “kurd ağzı ednâsı”, “kurd ağzı evsatı”, “Merzifon bezinin a’lâsı”, “mest a’lâsı”, “mest ednâsı”, “mest evsatı”, “mutallâ dülbend a’lâsı”, “onbaser (?) ednâsı”, “onbaser (?) evsatı”, “orta ayak ednâsı”, “orta ayak evsatı”, “parmak işi çaprazın a’lâsı”, “sarı çizmenin a’lâsı”, “sarı çizmenin ednâsı”, “sarı çizmenin evsatı”, “sarı meşin a’lâsı”, “siyah sahtiyanın a’lâsı”, “siyah sahtiyanın ednâsı”, “siyah sahtiyanın evsatı”, “Tebriz derâyî a’lâsı”, “Tebriz derâyî ednâsı”, “terlik mesti evsatı”, “yerlü sahtiyanın a’lâsı”, “yerlü sahtiyanın ednâsı”, “yerlü sahtiyanın evsatı”, “yeniçeri papuçunun a’lâsı”, “yün a’lâsı”, “yün ednâsı”, “zenne incük (?) a’lâsı”, “zeytünün a’lâsı”, “zeytünün ednâsı”, “zıbunun a’lâsı”.

“Adı geçen, zikredilen” anlamlarına gelen “merkum”, “mezkûr” gibi sözcüklerin sıkça kullanıldığı görülmektedir. Bunların yanı sıra “mesfûr” ifadesi bir kadını nikâhsız şekilde alıkoyan Mehmed ismindeki kişinin sıfatı olarak verilmiştir. *Mesfûr* kelimesinin sözlük anlamına bakıldığında, “merkum” kelimesiyle işaret edilen kimselerden daha aşağı seviyede bulunan, beğenilmeyip hor görülen kişileri belirttiği görülmektedir (Tuğlacı, 1985: 1916). Bu noktada mesfûr sözcüğü, kültürel ve sosyal hayattaki nüansların dildeki kelimelere taşınmasının bir örneğidir.

Metinlerde şahıs ad ve unvanlarının önüne getirilen sıfat ve derecelendirme sözlerinin çokluğu dikkat çekmektedir. Örneğin “Trabzon kal’ası muhafazasına nâzır olan kıdvatü’l-emâcid-i ve’l-ekârim (...) Ali Ağâ”. Yine devrin ileri gelenlerinin abartılı bir şekilde övülerek sunulduğu görülmektedir. Bu kimselerin yanında görevli olarak bulunan memurlara da aynı muamelede bulunulduğu görülmektedir. Örneğin “vâlî-i vilâyet-i Trabzon olan sahibü’l-devlet-i ve’l-ikbâl saâdetlü Ömer Paşa Hazretleri’nin vekîli ve kethudaları olan kudvetü’l emâcid-i ve’l-ekârim Mehmed Ağâ”.

Antroponim örneklerinde unvanların çokça kullanılmış olmasının yanı sıra isimlerin esasında hep aynı olduğu, sadece yerlerinin değişerek aralara unvan sözcüklerinin girdiği görülmektedir. Örneğin “Mehmed Beşe Mustafa” ismi bir başkasına “Mustafa Beşe Mehmed” şeklinde verilmiştir.

Metinlerde geçen unvan ve lakaplar toplu bir şekilde verildiğinde “Ağa”, “Ayan”, “Baba”, “Beşe”, “Bey”, “Beylerbeyi”, “Bölükbaşı”, “Cabi”, “Cebeci”, “Çavuş”, “Çelebi”, “Çorbacı”, “Debbağ”, “Dede”, “Delî”, “Dervîş”, “Dizdâr”, “Efendi”, “El-Cündî”, “El-Hac”, “Emîn”, “Emir”, “Fakîr”, “Gazi”, “Hacı”, “Hafız”, “Halife”, “Han”, “Haseki”, “Hatib”, “Hâtun”, “Hazretleri”, “Hoca”, “Hümayun”, “İmam”, “Kadı”, “Kadı-askeri”, “Kalafat”, “Kapı Kethüdası”, “Kapucubaşı”, “Kara”, “Kâtib”, “Kethüda”, “Kethüda-i Kule”, “Kethüdayeri”, “Kitâb”, “Korcu”, “Korucu”, “Mahkeme”, “Mefâhirü'l- Kuzat”, “Metropolid”, “Mevdud”, “Mevlâna”, “Mir”, “Miralay”, “Molla”, “Monla”, “Muaf”, “Muhzır”, “Muhzırbaşı”, “Müezzin”, “Müteferika”, “Müteveffa”, “Mütevellî-i İmaret”, “Naib”, “Nâzır”, “Paşa”, “Racil”, “Reis”, “Sipahi”, “Seyyid”, “Sipahiyan”, “Sofu”, “Solak”, “Subaşı”, “Sultan”, “Şah”, “Şehid”, “Şeyh”, “Şeyhülislam”, “Türbedâr”, “Üstâd”, “Vaiz”, “Veledes”, “Yeniçeri”, “Zabit” adları öne çıkmaktadır.

Metinlerde en sık geçen unvan ve lakapların frekansları ise şu şekildedir: “Beşe” 1016; “Çelebi” 1005; “Bey” 399; “Efendi” 283; “Çavuş” 216; “Ağa” 174; “El-Hac” 124.

Kişilerin yaptıkları mesleklerle, babalarının meslekleriyle, akrabalık bağlarıyla, fiziksel özellikleriyle, ikâmet ettikleri yerlerle adlandırıldıkları ve diğer kimselerden ayırt edilip belirli kılındıkları görülmektedir. Soyadı Kanunu’nun kabul edilmediği zamanlar için bu durumun pek tabii olduğunu belirtmek gerekir.

Bazı isimler özel isim olmamasına rağmen o dönemdeki varlığına işaret etmek ve kullanılış biçimlerini göstermek amacıyla değerlendirmeye dâhil edilmiştir. Bu isimlere ahır (>ahır); altın (>altın); babuccu (pabuççu); bağçe (>bahçe); bazar (>pazar); bileği (>bileyi); çarşab (>çarşaf); çartak (>çardak); çifşir>çimşir>çimçir (>şimşir); darçın (>tarçın); dellal (>tellal); derzi (>terzi); divar (>duvar); dülbend (>tülbent); etmek (>ekmek); firun (>fırın); fuçı (>fıçı); funduk (>findık); gazzaz (>kazaz); gurus (>kuruş); havlı>havlu (>avlu); kaçgun>kaçkun (>kaçkın); kal’a (>kale); karban>kerban (>kervan); kassab (>kasap); katib (>kâtip); ketan (>keten); kise (>kese); küb (>küp); medropolid~metropolid (>metropolit); mesci (mestçi); nalband (>nalbant); nevbetçi (>nöbetçi); papuç (>pabuç); tüfeng (>tüfek); yasdık (>yastık); zerdalü (>zerdali); zeytunluk (>zeytinlik); zeytün (>zeytin); zıibun (>zıbın); zincirlü (>zincirli) örnek olarak verilebilir.

Ad verme ile ilgili dikkat çeken noktalar ise şunlardır:

Meslek adlarının mahallelere ad olarak verildiği görülmektedir: “Çölmekçi”, “Kaytacı”, “Ketenci”, “Urgancı(yan)” gibi.

Ölçü biriminin mahalleye ad olarak verildiği görülmektedir: “Şinik”.

Yiyecek ve onu yapan / satan kimsenin adının yer adı olarak verildiği görülmektedir: “Helvacı”.

Hayvan adlarının kişi adı olarak verildiği görülmektedir: “Şahin”, “Kurd” gibi.

Ay adlarının kişi adı olarak verildiği görülmektedir: “Ramazan”, “Receb”, “Şaban” gibi.

Gezegen adlarının kişi adı olarak verildiği görülmektedir: “Behram”, “Geyvan” gibi.

Ağaçla ilgili bir ismin kişi adı olarak verildiği görülmektedir: “Budak” gibi.

Kişilere ad olarak verilmeyecek türden sözcüklerin kişi adı olarak verildiği görülmektedir: “Karataş”, “Küçük”, “Lisane”, “Mülk”, “Neşir”, “Piyade”, “Piyale”, “Yayla” gibi.

Bugün kadına verilen “Elvan” isminin erkek adı olarak kullanıldığı görülmektedir.

Genelde erkeklere verilen “Nihad”, “Tufan”, “Uğur” gibi isimlerin kadın adı olarak kullanıldığı görülmektedir.

Genelde İstanbul’u adlandırmak için kullanılan “Konstantin”, “Kostantin”, “Kostantiniyye” gibi isimler kişilere ad olarak verilmiştir.

Bazı isimlerin hem kişi ismi hem de yer ismi olarak kullanıldığı görülmektedir: “Geyvan”, “Kaya” gibi.

Yabancı isimlerin okunuşlarına göre yazıldığı görülmektedir: “Aleks”, “Aleksan”, “Aleksandır”, “Aleksandiri”, “Anderya”, “Daniyel”, “Danyal”, “Danyel”, “Dimitri”, “Dmitri”, “Hiristofor”, “İstefan”, “İstifan”, “Kesnid”, “Kesber”, “Kolandiri”, “Manol”, “Menol”, “Marya”, “Molika”, “Nastaş”, “Paskal”, “Rıfail”, “Sitefano”, “Sofya” gibi isimler örnek verilebilir. Bu durum, kimin hangi ismi nasıl telaffuz ettiğini, bu telaffuzun doğru mu yanlış mı olduğunu kestirmeyi ve isimlerin orijinalini tespit etmeyi güçleştirmektedir. Ancak, o dönemde özel isimler esasında da olsa Trabzon’a ait birtakım söyleyiş özellikleri hakkında bilgi vermesi bakımından bu tür örnekler dikkate değerdir.

Sicillerde geçen tüm bu isimlerin, eski olsalar da hâlâ kullanılıyor olması onların ölü değil dinamik olduklarını göstermektedir. Dolayısıyla sicilleri yalnızca birer tarihî vesikâ olarak değerlendirmemek gerekir.

Çalışmada kökeni, yapısı veya anlamı tespit edilemeyen isimler şu şekildedir: “Adeze”, “Afendol”, “Afitan”, “Ağatot”, “Aksenid”, “Aksakosta”, “Aksakta”, “Amerdun”, “Amira”, “Anaksend”, “Anderiye”, “Anderniko”, “Andoza”, “Aneb”, “Anola”, “Arabiç”, “Ari”, “Asol”, “Astator”, “Astori”, “Avanis”, “Ayanol”; “Baçrazade”, “Baçsan”, “Bakoryar”, “Bardi”, “Başol”, “Bedros”, “Benarir”, “Bendari”, “Bendazi”, “Berazi”, “Berhani”, “Beyat”, “Biradeş”, “Bolid”, “Bumahar”; “Cabik”, “Ceras”, “Cericen”, “Çaçik”, “Çalman”, “Çegel”, “Çevkerçi”, “Çotanoz”; “Delati”, “Derkene”, “Deryan”, “Destifor / Destefor”, “Dimyo”, “Duka”; “Efendol”, “Efkasin”, “Eksako(ma)”, “Eksatol / Aksetol”, “Eksefed”, “Emra”, “Endaziye”, “Endos / Eydos / Eydüs”, “Eskoranof / Estoranof”, “Estat”, “Eyron”; “Fankarn”, “Foka”; “Galye”, “Gazar”, “Gazor”, “Gelim”, “Gezazi”, “Gragoz”, “Gürül”; “Hatabi”, “Halolcu”, “Halvacid”, “Hamaraksa”, “Haryo”, “Hoc/ç”, “Hockofra”, “Holmezi”, “Hök”; “İslan Toyra”; “İksante”, “İlaz”, “İstator”, “İstiyoranu”, “İstorano”; “Kagüneş”, “Kalağa”, “Kalipravel”, “Kalubi”, “Karlakoç”, “Kasba”, “Kaskar”, “Kerazi”, “Kırankol”, “Kirakobun Çayırı”, “Kirâmyo”, “Kiraroni”, “Kirazi”, “Kirazor”, “Krilos”, “Korçuz”, “Kosala nam-ı diğer Kavata”, “Kozala”, “Kozlari”; “Lazançiye”, “Lazano”, “Lefiknor”, “Lenbane”; “Mahoşar”, “Makarol”, “Maklavita”, “Malid”, “Mani’k”, “Manlo”, “Marankol / Merenkol”, “Marçali”, “Marduka Toyra”, “Mar(o)vako”, “Maruza”, “Mefrun Eftilan”, “Melsed”, “Merlo”, “Mertakol”, “Mila”, “Milen”, “Milyo”, “Mirlo”, “Miro”, “Mohar”, “Moror”, “Mukalibe”; “Nedir-zâde”, “Nerahdi Efranbol”, “Nidari”; “Odiğer”, “Oseb”; “Öz”; “Paladızaade”, “Parayan”, “Parva”, “Pavli”, “Payzar”, “Per”, “Pezir”, “Pilavi”, “Piravlak”, “Pirgâib”, “Pirnaz”; “Ravel”, “Rayan”, “Resile”, “Rezo / Reso”, “Rodana / Rodama(i) / Radon(a)”, “Rudaye”, “Rudestane / Rodestana”, “Rovsatana”, “Rudlam”; “Saferol”, “Sahel”, “Sameryani”, “Saruha”, “Sasol”, “Sav”, “Sekak”, “Serabo”, “Serano / Seranto”, “Serendafil”, “Sermord”, “Similid”, “Sohar / Suhar”; “Şarayo”, “Şimyon”, “Şozri”; “Taranol”, “Tasula”, “Tatib”, “Telasini”, “Teratol”, “Terniyye”, “Tiranol”, “Tratul”; “Üzükatı”; “Varon Çabik”, “Vazmolika”, “Vurila”; “Yakim”, “Yakom”, “Yanol”, “Yanon”, “Yavel”, “Yazdi”, “Yemlon”, “Yor(i)”; “Zebano”, “Zukin”.

Tüm bu sonuçlardan hareketle Trabzon şeriyе sicillerinin ad bilimsel açıdan incelenmesine dair şu öneriler dile getirilebilir:

- ❖ Trabzon yer adları bahsine İlyas Karagöz’ün *Trabzon Yer Adları* isimli kitabından hareketle ışık tutulabilirken kişi adları bahsinde bu tarz bir esere rastlanmamaktadır. Araştırmacıların Trabzon’daki kişi adlarına da eğilmesi gerekmektedir. Bu çalışma, söz konusu eksikliğe dikkat

çekmek adına atılmış küçük bir adımdır. Bundan sonraki çalışmaların, ilgili adlardan kökeni, yapısı ve anlamı tespit edilemeyenleri çözmesi umut edilmektedir.

- ❖ Diğer yüzyıllarda kaleme alınmış şerîye sicilleri de incelenerek Trabzon'un ad bilimsel sözlüğünün meydana getirilmesi önemli bir boşluğu dolduracaktır.
- ❖ Ad biliminin alt dallarının bütün özel adları kapsayacak şekilde genişletilmesi ve ortak adlandırma, ortak sınıflandırma yoluna gidilmesi çalışmaların birlik ve bütünlüğünün sağlanmasına katkıda bulunacaktır.

KAYNAKÇA

- Acaroğlu, Mehmet Türker (1988), **Dünya Atasözleri (Dünyanın 155 Ulus ve Dilinden 16.175 Atasözünü Kapsar)**, Kaya Yayınları, İstanbul.
- Aça, Mehmet ve Yolcu, Mehmet Ali (2016), “Halk Bilgisinin İnanış Temelli Temsilleri”, Mustafa Aça (Ed.), **Halk Bilimi El Kitabı**, 1.Baskı içinde (416-557), Kömen Yayınları, Konya.
- Açık, Turan (2016), “Beşe Unvanı Hakkında”, **Tarih Dergisi**, (62), 37-64.
- _____ (2017), “Fetihten 19. Yüzyıla Kadar Trabzon Şehri’nin Mahalleleri”, **History Studies**, 9 (5), 25-56.
- Açıkel, Ali (2012), “Tokat”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi içinde**, 41 (219-223), Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul.
- Açıkgöz, Halil (1993), “Kitap Tanıtma: Türk Onomastiği”, **İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi**, 26 (0), 351-354.
- Adıyaman, Ceyda (2018), **Kutadgu Bilig’in Adbilim Bakımından İncelenmesi**, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Pamukkale Üniversitesi - Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Afyoncu, Erhan (1994), “Defterhâne”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi içinde**, 9 (100-104), Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara.
- _____, Ahışhalı, Recep (2002), “Kâtip”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi içinde**, 25 (53-55), Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara.
- _____ (2006), “Müteferrika”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi içinde**, 32 (183-185), Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul.
- _____ (2009), “Sipahi”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi içinde**, 37 (256-258), Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul.
- Ahışhalı, Recep (2006), “Muhzır”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi içinde**, 31 (85-86), Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul.
- Akarca, Halit Dünder (2009), “İşgal Döneminde Trabzon’da Rus Politikaları (1916-1918)”, **Uluslararası Karadeniz İncelemeleri Dergisi**, 7 (7), 141-152.
- Akbulut, Ural (2012), “Sandy Kasırgası Nedir? Kasırgalar Nasıl Oluşur?”, <http://www.uralakbulut.com.tr/wp-content/uploads/2012/12/sandy.pdf> (05.10.2020).
- Akgündüz, Ahmet (2009), “İslam Hukukunun Osmanlı Devletinde Tatbiki: Şer’iye Mahkemeleri ve Şer’iye Sicilleri”, **İslam Hukuku Araştırmaları Dergisi**, (14), 13-48.

- _____, Öztürk, Said (1999), **700. Yılında Bilinmeyen Osmanlı**, Osmanlı Araştırmaları Vakfı, İstanbul.
- Aksan, Doğan (1974), “Anadolu Yer Adları Üzerine En Yeni Araştırmalar”, **Türk Dili Araştırmaları Yıllığı – Belleten**, 21-22, 185-193.
- _____, (1979), **Her Yönüyle Dil (Ana Çizgileriyle Dilbilim 1)**, 1, 2.Baskı, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- _____, (1982), **Her Yönüyle Dil (Ana Çizgileriyle Dilbilim 3)**, 3, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- Aksoy, Volkan (2017), “Yeni Bilgi ve Belgeler Işığında Trabzon’da 1912 Seçimleri”, **Karadeniz İncelemeleri Dergisi**, (23), 163-196.
- Akyıldız, Ali (2007), “Para”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi içinde**, 34 (163-166), Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul.
- Algar, Hamid (2005), “Molla”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi içinde**, 30 (238-239), Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul.
- Altay, Zekâi (1968), **Trabzon İli Yer Adları**, Yayınlanmamış Bitirme Tezi, İstanbul Üniversitesi – Umumi Türk Tarihi Kürsüsü.
- Altındağ, Ülkü (1994), “Dârüssaâde”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi içinde**, 9 (1-3), Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul.
- Amerika Bülteni (2017), “Kasırgalara Neden ve Nasıl İsim Konuyor?”, <http://amerikabulteni.com/2017/09/27/kasirgalara-neden-ve-nasil-isim-konuyor/> (05.10.2020).
- Andaniyozova, Dilrabo (2015), “Edebi Metinde Onomastik Birimlerin Lengüapoetik Özellikleri”, **Turkish Studies**, 10 (8), 405-412.
- Aslan, Tuba (2006), **Hemşinlilerde Sosyal Yapı ve Kültürel Kimlik**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi – Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Atalar, Münir (1980), “Şer’iye Mahkemelerine Dâir Kısa Bir Târihçe:”, **İslam İlimleri Enstitüsü Dergisi**, (4), 303-328.
- Atalay, Besim (1936), **Türk Adları**, Jandarma Genel Komutanlığı Matbaası, Ankara.
- Atar, Fahrettin (1995), “Fetva”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi içinde**, 12 (486-496), Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul.
- _____, (2001), “Kadı”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi içinde**, 24 (66-69), Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul.

- _____ (2010), “Şehid”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi içinde**, 38 (428-431), Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul.
- Avcı, Casim (1998), “Hilâfet”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi içinde**, 17 (539-546), Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul.
- _____ (2006), “Nâib”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi içinde**, 32 (311-312), Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul.
- _____ (2010), “Şeyh”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi içinde**, 39 (49), Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul.
- Aydın, Mahmut (2007), “Patrik”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi içinde**, 34 (188-189), Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul.
- Aydın, Mustafa (2016), “Acara”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi içinde**, EK-1 (31-32), Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul.
- Aydın, Nazmiye (2019), “Trabzon’da Yok Olan Dokuma Sanatı: Ketan”, **Karadeniz İncelemeleri Dergisi**, (26), 577-622.
- Aygün, Necmettin (2018), “Osmanlı Devleti Kırsalında İktisadî Örüntüler ve Trabzon’da Koyun (Sürü) Sahipleri (1722)”, **Karadeniz İncelemeleri Dergisi**, (25), 11-68.
- Ayverdi, İlhan (2010), **Misalli Büyük Türkçe Sözlük**, 1.Baskı, Kubbealtı Lugatı, İstanbul.
- Baktır, Mustafa (1998), “Hutbe”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi içinde**, 18 (425-428), Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul.
- Balgalmış, Abdülkadir (1994), “Divriği”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi içinde**, 9 (452-454), Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul.
- Baranoğlu, Şahin (2011), “Ad Vermede Zıtlık ve Benzerlik”, **Turkish Studies**, 6 (1), 727-738.
- Baskı, İmre (1997), “Onomasticon Turcicum (L. Rásonyi’s Collection of Turkic Personal Names and the Method of its Publication)”, Árpád Berta (Ed.), **Historical and Linguistic Interaction Between Inner-Asia and Europe: Proceedings of the 39th Permanent International Conference (PIAC)**, Studio Uralo-Altaica, Nr. 39, Szeged, 31-42.
- Başkan, Özcan (1971), “Türkiye Köy Adları Üzerine Bir Deneme”, **Türk Dili Araştırmaları Yıllığı – Belleten**, 18, 237-251.
- Bayraktar, Nesrin (2013), “Türkçede Renk Adlarıyla Özel Ad Yapımı”, **Journal of Language and Linguistic Studies**, 9 (2), 95-114.
- Berberian, Hourı (1954), “Stanbol (İstanbul) Kelimesinin Etimolojisine Dair Bir Deneme”, **Tarih Dergisi**, 6 (9), 187-192.

- Best/ Chambers (2008), **İngilizce - İngilizce, İngilizce - Türkçe ve Türkçe - İngilizce Students' Dictionary Öğrenci Sözlüğü**, 5.Baskı, Deniz Ofset Matbaa, İstanbul.
- Beydilli, Kemal (2000), “İmam”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi içinde**, 22 (181-186), Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul.
- _____ (2013), “Yeniçeri”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi içinde**, 43 (450-462), Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul.
- Bilgili, Ali Sinan (2011), “Tebriz”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi içinde**, 40 (219-222), Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul.
- _____ (2015), “İnanç Kültür ve Tarihsel Arka Planda Yanlış Anlaşılan Bir İsim ‘Bâyezid’”, **Alevilik-Bektaşilik Araştırmaları Dergisi**, (12), 123-138.
- Bloomfield, Leonard (1933), **Language**, Great Britain, U.S.A.
- Bostan, Mehmet Hanefi (2002), **XV – XVI. Asırlarda Trabzon Sancağında Sosyal ve İktisadî Hayat**, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara.
- _____ (2007), “Niksar”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi içinde**, 33 (119-122), Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul.
- _____ (2016a), “XVII. Yüzyılda Trabzon Şehri”, Şenol Saylan ve Betül Saylan (Ed.), **I. Uluslararası Geçmişten Günümüze Trabzon’da Dini Hayat Sempozyumu Bildiriler Kitabı**, Trabzon Büyükşehir Belediyesi, Trabzon, 661-686.
- _____ (2016b), “XV-XVI. ve XVII. Yüzyıllarda Of Kazası”, Hikmet Öksüz vd. (Ed.), **Başlangıçtan Günümüze Her Yönüyle Of**, içinde (35-109), Karadeniz Teknik Üniversitesi Yayınları, Trabzon.
- _____ (2018), “XVI – XVII. Yüzyıllarda Tonya ve Çevresinde İskân Birimleri ve Nüfus”, **Karadeniz İncelemeleri Dergisi**, (24), 31-62.
- Bostan, İdris (2008), “Rize”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi içinde**, 35 (147-151), Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul.
- Bozkurt, Nebi (1994), “Deri”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi içinde**, 9 (174-175), Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul.
- _____ (1997), “Hâfız”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi içinde**, 15 (74-78), Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul.
- Buran, Ahmet (2015), **Türklük Bilimi Terimleri Sözlüğü**, 1. Baskı, Akçağ Yayınları, Ankara.
- Buzpınar, Şit Tufan ve Küçükaşcı, Mustafa Sabri (1997), “Haremeyn”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi içinde**, 16 (153-157), Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul.

- Caferoğlu, Ahmet (1959), “Dedem Korkut Hikâyelerinin Antroponim Yapısı”, **Türk Dili Araştırmaları Yıllığı – Belleten**, 7, 59-80.
- Calp, Mehrali (2014), “Kişi Adları Üzerine Dilbilimsel Bir Çalışma (Ağrı İli Örneği)”, **A.Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi [TAED]**, (52), 27-49.
- Canatar, Mehmet (2002), “Kethüdâ”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi içinde**, 25 (332-334), Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara.
- Cebeci, Lütfullah (2005), “Mikâil”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi içinde**, 30 (45-46), Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul.
- Cevizci, Ahmet (1999), **Felsefe Sözlüğü**, 3.Baskı, Paradigma Yayınları, İstanbul.
- Ceyhan, Muhammed (2011), “Tanzimat Dönemi Sonrası Şer‘iye Sicil Defterlerinin Muhteva ve Diplomatik Açidan Tahlili”, **Ankara Üniversitesi Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi**, (29), 49-82.
- Cihangir, Çiğdem Kılıçoğlu (2017), **İkinci Meşrutiyet’ten Milli Mücadele’ye Anadolu’da Sosyo-Ekonomik ve Kültürel Boyutlarıyla Rum Örgütlenmeleri (1908-1922)**, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi – Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü.
- Ciravoğlu, Tevfik Vural (2009), **Trabzon Folkloru Gelenekler ve Halk Edebiyatı Örnekleri**, Trabzon Araştırmaları Merkezi Vakfı, İstanbul.
- Cirit, Hasan (2012), “Vaaz”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi içinde**, 42 (404-407), Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul.
- Coates, Richard (t.y.), “What is onomastics?”, <https://icosweb.net/what-is-onomastics/> (19.12.2020).
- Coşkun, Osman (2013), **Yunanca, Ermenice, Lazca, Gürcüce ve Türkçe Kaynaklara Göre Doğu Karadeniz Yer Adları ve Söz Varlığı (Artvin – Rize – Trabzon)**, Çatı Kitapları, İstanbul.
- Çağbayır, Yaşar (2007), **Orhun Yazıtlarından Günümüze Türkiye Türkçesinin Söz Varlığı Ötüken Türkçe Sözlük (a-dem) 1**, 1. Basım, Ötüken Neşriyat, İstanbul.
- Çamlımanı Akademi (Yapımcı) (11.09.2021), **Dil ve Folklor Malzemesi Olarak Şer‘iye Sicilleri**, <https://www.youtube.com/watch?v=YGj3LvO2-SU> (14.09.2021).
- Çapa, Mesut (1990), “Yunanistan’dan Gelen Göçmenlerin İskânı”, **Atatürk Yolu Dergisi**, 2 (5), 49-69.
- Çelik, Recep (2007), “Osmanlı Bürokrasisinde Ermeniler”, **Hoşgörü Toplumunda Ermeniler**, IV, 27-54.

- Çelik, Hasan (2018), “Türkiye Güllerinin Adları ve Teknik Terimleri”, **Avrasya Terim Dergisi**, 6 (2), 1-23.
- Çift, Pelin ve Altunay, Erhan (2020), **Ayasofya’nın Gizli Tarihi**, 73. Baskı, Destek Yayınları, İstanbul.
- Çimen, Sabriye Gülay (2019), “Orkun, Hüseyin Namık”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi içinde**, 2 (376-377), Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara.
- Demir, Nurettin ve Yılmaz, Emine (2016), **Türk Dili El Kitabı**, 8.Baskı, Grafiker Yayınları, Ankara.
- Demir, Abdullah (2017), “Osmanlı Devleti’nde Kadılar ve Naipeler”, **Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi**, 1 (1), 28-37.
- Demirci, Kürşat (1998), “Hıristiyanlık”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi içinde**, 17 (328-340), Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul.
- Demirel, Ömer (2009), “Sivas”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi içinde**, 37 (278-282), Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul.
- Demirkaya, Fulya Üstün (2014), **Toplumsal Dinamikler Bağlamında Trabzon Kent Dokusunun Dönüşümü (Komnenos Hanedanlığı’ndan Cumhuriyet’e Kadar)**, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi – Fen Bilimleri Enstitüsü.
- _____, Kırıcı, Oğuz (2020), “Memleketini Anlatan Seyyahlar: Trabzonlu Seyyahların Metinlerinde Trabzon”, **SEFAD**, (43), 435-466.
- Demirtaş, Mehmet (2004), “Osmanlı Devleti’nde Tuz Üretimi ve Dağıtımı”, **Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, 4 (1), 23-28.
- Develi, Hayati (2012a), **Osmanlı Türkçesi Kılavuzu 1**, Kesit Yayınları, İstanbul.
- _____, (2012b), **Osmanlı Türkçesi Kılavuzu 2**, Kesit Yayınları, İstanbul.
- Devellioğlu, Ferit (2012), **Osmanlıca – Türkçe Ansiklopedik Lûgat**, 29.Baskı, Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara.
- DİA (1998), “Hoca”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi içinde**, 18 (186-187), Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul.
- Dilipak, Abdurrahman vd. (1993), **Ansiklopedik İsim Sözlüğü**, <https://turuz.com/book/title/Ansiklopedik+Isim+Sozlugu-7+150+Bashliq-460s> (09.03.2021).
- Doğan, D. Mehmet (1996), **Büyük Türkçe Sözlük**, 11.Baskı, İz Yayıncılık, İstanbul.
- _____, (2014), **Doğan Büyük Türkçe Sözlük**, 25.Baskı, Yazar Yayınları, Ankara.
- Doğan, Enfel (2012), “Türkiye Türkçesinde Nispet Ekini Karşılama Yolları”, **İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi**, 30, 189-207.

- Duman, Seyyare (1991), “Türk Kadınına Verilen Adlar”, **Dilbilim Araştırmaları Dergisi**, 2, 40-42.
- Durhan, İbrahim (1999), “Osmanlı Hukukunun Yapısı Üzerine Bir Etüd”, **Atatürk Üniversitesi Erzurum Hukuk Fakültesi Dergisi**, 3 (1), 215-232.
- Dursun, Yücel (2016), “XV. Yüzyıldan XX. Yüzyıla Üç Merkezli Bir Nahiye: Yomra Nahiyesi Örneği”, **Karadeniz Araştırmaları Enstitüsü Dergisi**, 2 (2), 17-41.
- Ed-Dûrî, Abdülazîz (1991), “Bağdat”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi içinde**, 4 (425-433), Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul.
- _____ (1995), “Emîr”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi içinde**, 11 (121-123), Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul.
- Educalingo (t.y.), **English Dictionary**, <https://educalingo.com/en/dic-en> (08.07.2021).
- Eliade, Mircea (2001), **Mitlerin Özellikleri**, 2. Baskı, (Çev. Sema Rifat), Om Yayınevi, İstanbul.
- Ercilasun, Ahmet Bican (2015), **Başlangıçtan Yirminci Yüzyıla Türk Dili Tarihi**, 15.Baskı, Akçağ Yayınları, Ankara.
- Erdem, Sevim ve Arat, Hülya (2018), “199 Numaralı (H. 1322-1324 / M. 1904-1907) Mahmûd Paşa Mahkemesi Şer’iyye Siciline Göre Alacak Verecek Meselesi’nin Değerlendirilmesi”, **Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü**, Erzurum, 573-590.
- Eren, Hasan (1965), “Yer Adlarımızın Dili”, **Türk Dili Araştırmaları Yıllığı – Belleten**, 13, 155-165.
- _____ (1999), **Türk Dilinin Etimolojik Sözlüğü**, 2.Baskı, Bizim Büro Basım Evi, Ankara.
- Ergin, Muharrem (1974), **(Şecere-i Terakime) Türklerin Soy Kütüğü Ebûlgazi Bahadır Han**, Tercüman, İstanbul.
- _____ (2013), **Türk Dil Bilgisi**, Bayrak Basım/ Yayım/ Tanıtım, İstanbul.
- _____ (2015), **Orhun Âbideleri**, 49.Baskı, Boğaziçi Yayınları, İstanbul.
- Erkal, Mehmet (1992), “Beytûlmâl”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi içinde**, 6 (90-94), Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul.
- _____ (1993), “Cizye”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi içinde**, 8 (42-45), Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul.
- Erkan, Nevzat (2019), “Siciller Işığında Meşakkatli Bir İbadet Olan Hac ve Osmanlı Hacıları”, **Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, 17 (3), 423-451.
- Erüz, Coşkun ve Erbaş, Y. Selçuk (2020), “Antik Çağ’dan 20. Yüzyıla Doğu Karadeniz’de Limanlar (Trabzon), Kervan ve Askeri Güzergahlar: Kültür Rotaları”, **Geçmişten**

Günümüze Karadeniz’de Ulaşım, 1. Baskı *içinde* (23-62), Karadeniz Teknik Üniversitesi Yayınları, Trabzon.

Emecen, Feridun (1996), “Giresun”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi içinde**, 14 (78-84), Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul.

_____ (2013), “Yaya ve Müsellem”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi içinde**, 43 (354-356), Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul.

Ertaş, Kasım (2016), “Türk Dili ve Ermeniler: Osmanlı’nın Ermeni Dilbilimcileri”, **The Journal of Academic Social Science Studies JASSS**, (53), 151-162.

Ertuğ, Zeynep Tarım (2009), “Solak”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi içinde**, 37 (368-369), Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul.

Eyuboğlu, İsmet Zeki (1988), **Türk Dilinin Etimoloji Sözlüğü**, 1.Basım, Sosyal Yayınlar, İstanbul.

_____ (1991), **Türk Dilinin Etimoloji Sözlüğü**, 2.Basım, Sosyal Yayınlar, İstanbul.

Fatsa, Mehmet (2015), “Trabzon Yöresinin İslamlaşma Süreci ve Zâviyeler”, **Karadeniz İncelemeleri Dergisi**, (18), 61-74.

Fayda, Mustafa (1994), “Ebnâ”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi içinde**, 10 (78-79), Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul.

Gedikli, Fethi (2005), “Osmanlı Hukuk Tarihi Kaynağı Olarak Şer’iyye Sicilleri”, **Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi**, 3 (5), 187-213.

Genç, Mehmet (2006), “Nâzır”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi içinde**, 32 (449-450), Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul.

Gökyay, Orhan Şaik (1973), **Dedem Korkudun Kitabı**, 1.Baskı, Başbakanlık Kültür Müsteşarlığı Kültür Yayınları, İstanbul.

Gömeç, Saadettin (2010), “Kara Unvanı ve Kara Hanlıların Menşei Üzerine”, **History Studies**, (2) 2, 29-33.

Görgün, Hilal (2004), “Mısır”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi içinde**, 29 (555-557), Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara.

Gösterir, İbrahim (2015), **Örnekli – Tanıklı Çorum Ağzı Sözlüğü**, 3.Baskı, Çorum Belediyesi Kültür Yayınları, Çorum.

Göyünç, Nejat (1994), “Diyarbakır”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi içinde**, 9 (464-469), Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul.

- Günay, Hacı Mehmet (2012), “Vakıf”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi içinde**, 42 (475-479), Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul.
- Gündüz, Şinasi (2002), “Keşiş”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi içinde**, 25 (322-324), Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara.
- Gülensoy, Tuncer (1995), **Türkçe Yer Adları Kılavuzu**, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- _____ (2007), **Türkiye Türkçesindeki Türkçe Sözcüklerin Köken Bilgisi Sözlüğü – Etimolojik Sözlük Denemesi- I (A-N)**, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- Güllüdağ, Nesrin (2019), “Tarihsel Gelişim Süreci İçerisinde – mAn / + mAn Eki”, **AVRASYA Uluslararası Araştırmalar Dergisi**, 7 (16), 557-590.
- Gündüz, Tufan (2001), “Kahramanmaraş”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi içinde**, 24 (192-196), Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul.
- _____ (2010), “Şah”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi içinde**, 38 (248-250), Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul.
- Günel, Fuat (1993), “Cemâziyelevvel”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi içinde**, 7 (319), Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul.
- Güney, Murat (2011), **1826 Numaralı Trabzon Şer‘iyye Sicili’nin Özet Transkripsiyonu ve Analizi**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi – Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Gürbüz, İncinur Atik (2017), “Klasik Türk Edebiyatı Metinlerinde Ayakkabıcılar”, **Turkish Studies**, 12 (5), 33-60.
- Gürkan, Nejdettin (2004); “Arapça’da ‘El’ Takısı ve Fonksiyonları”, **EKEV Akademi Dergisi**, 8 (18), 357-374.
- Halaçoğlu, Yusuf (1992), “Baş”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi içinde**, 5 (119-120), Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul.
- Hançerlioğlu, Orhan (2000), **Dünya İnançları Sözlüğü**, 3.Baskı, Remzi Kitabevi, İstanbul.
- Hanks, Patrick vd. (2006), **A Dictionary of First Names**, https://books.google.com.tr/books?id=9nd05X_awIgC&printsec=frontcover&hl=tr&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false (25.05.2021).
- _____ (2006), **A Dictionary of First Names**, <https://www.oxfordreference.com/view/10.1093/acref/9780198610601.001.0001/acref-9780198610601> (26.05.2021).
- Harman, Ömer Faruk (1993), “Dâvûd”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi içinde**, 9 (21-24), Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul.

- _____ (2000a), “İbrâhim”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi içinde**, 21 (272-273), Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul.
- _____ (2000b), “İlyâs”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi içinde**, 22 (160-162), Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul.
- _____ (2000c), “İncil”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi içinde**, 22 (270-276), Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul.
- _____ (2000ç), “İsâ”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi içinde**, 22 (473-475), Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul.
- _____ (2013), “Ya’kûb”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi içinde**, 43 (274-276), Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul.
- Hazar, Mehmet (2012), “Kazak Türkçesindeki Ünsüz Çiftleri Üzerine Bir Değerlendirme”, **BAL-TAM Türklük Bilgisi**, 16, 173-208.
- İkinci, Abdullah (2014), **Osmanlı’dan Cumhuriyet’e Ayasofya**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi – Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- İlgürel, Mücteba (2003); “Levent”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi içinde**, 27 (149-151), Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara.
- _____ (2009); “Subaşı”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi içinde**, 37 (447-448), Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul.
- İmer, Kâmile vd. (2011), **Dilbilim Sözlüğü**, 1.Baskı, Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi, İstanbul.
- İnalcık, Halil (1956), “V. Beynelmilel Onomastik İlimler Kongresi (Salamanca, 12-15 Nisan)”, **Türk Tarih Kurumu Belleten**, 20 (78), 223-236.
- _____ (1993), “Cizye”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi içinde**, 8 (45-48), Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul.
- _____ (2001), “İspence”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi içinde**, 23 (177), Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul.
- _____ (2008), “Rumeli”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi içinde**, 35 (232-235), Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul.
- İnan, Abdülkadir (1986), **Tarihte ve Bugün Şamanizm Materyaller ve Araştırmalar**, 3.Baskı, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara.
- İpşirli, Mehmet (1992a), “Beylerbeyi”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi içinde**, 6 (69-74), Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul.
- _____ (1992b), “Câbî”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi içinde**, 6 (529-530), Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul.

- _____ (1993), “Çelebi”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi içinde**, 8 (259), Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul.
- _____ (2002), “Kazasker”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi içinde**, 25 (140-143), Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara.
- _____ (2006), “Nâib”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi içinde**, 32 (312-313), Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul.
- _____ (2010), “Şeyhülislâm”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi içinde**, 39 (91-96), Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul.
- Kara, Kerim (2001), “Karabaş Velî”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi içinde**, 24 (369-371), Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul.
- Karaağaç, Günay (2015), “Türkiye Türkçesinin Yinelemeli Alıntıları”, **Aydın Türklük Dergisi**, 1 (1), 57-70.
- Karaçavuş, Ahmet (2011), “Toplumsal Mekânın Merkezinin Değişimi Üzerine Bir Deneme: XIX. Yüzyılın İkinci Yarısında Trabzon’da Geleneksel Yaşamın Hükümsüzleşmesi”, **Karadeniz İncelemeleri Dergisi**, 10 (10), 71-99.
- Karagöz, İlyas (2006), **Grek Bizans ve Eski Türk Kaynaklarına Göre Trabzon Yer Adları (Köken ve Anlamlar)**, 2. Basım, Derya Kitabevi, Trabzon.
- Karakuş, İdris (1997), “Türkçe Ad Bilim (Onomastik)’de Hayvan Adları”, **Erdem**, 9 (27), 1143-1152.
- Karamanlı, Hüsamettin M. (2006), “Nahcıvan”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi içinde**, 32 (294-297), Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul.
- Karatay, Osman (2006), “III. Yüzyılda Trabzon’a Saldıran Boranlar Kimlerdir?”, **Uluslararası Karadeniz İncelemeleri Dergisi**, 1 (1), 9-18.
- Kars, Rümeysa (2018), “XVIII. Yüzyılın İlk Yarısında Ayntablı Tüccarların Faaliyetleri Kapsamında İç Ticarete Konu Olan Emtia”, **Gaziantep Üniversitesi Ayıntâb Araştırmaları Dergisi**, 1(1), 36-48.
- Kartallıoğlu, Yavuz (2016), “İstanbul Şehir Adının Telaffuzunun Tarihî Süreç İçinde Gelişmesi”, **FSM İlmî Araştırmalar İnsan ve Toplum Bilimleri Dergisi**, (7), 119-136.
- Kaya, Doğan (2003), **Âşık Edebiyatına Giriş**, Kırgızistan Türkiye Manas Üniversitesi Yayınları, Bişkek.
- Kazıcı, Ziya (1988), “Ahî Baba”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi içinde**, 1 (527-528), Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul.

- Keleş, Dilek (1996), **Türk Adbilimi Bibliyografyası**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi – Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kemaloğlu, Muhammet (2013), “Anadoluda Türklere Aid Yer İsimleri / H. Nihal-Ahmed Naci”, **Akademik Bakış Dergisi**, (38), 1-19.
- Kılıç, Orhan (2007), “Ocaklık”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi içinde**, 33 (317-318), Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul.
- Kılıç, Sinan (2016), “Livio polis’den Şarlı’ya Beşikdüzü’nün Tarihi Coğrafyası”, **Karadeniz İncelemeleri Dergisi**, (20), 9-44.
- Kılıçarslan, Yasemin (1993), “Cebeci”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi içinde**, 7 (182-183), Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul.
- Kıran, Zeynel ve Kıran, Ayşe Eziler (2006), **Dilbilime Giriş (Dilbilgisinden Dilbilime)**, 3.Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- Kiel, Machiel (2002), “Kavala”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi içinde**, 25 (60-62), Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara.
- Köprülü, M. Fuat (1950), “Türk Onomastique’i Hakkında”, **İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Dergisi**, 1 (2), 221-236.
- Köprülü, Orhan F. (1992), “Bey”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi içinde**, 6 (11-12), Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul.
- _____ (1993), “Çavuş”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi içinde**, 8 (236-238), Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul.
- _____ (1994), “Efendi”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi içinde**, 10 (455-456), Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul.
- Köse, Ahmet Hikmet (1991), “Tarihsel ve Mitolojik Verilerin Işığında, Doğu ve Orta Karadeniz Bölgesi Uygarlıklarının Madencilik Faaliyetleri”, **Jeoloji Mühendisliği Dergisi**, (39), 72-82.
- Köse, Salih (2019), “Şer’iyye Sicillerine Göre 19. Yüzyılda Sivas’ta Kullanılan Kadın Adları”, **CUJOSS**, 43 (1), 155-181.
- Kubbealtı Akademisi Kültür ve Sanat Vakfı (t.y.), **Kubbealtı Lugatı**, <http://www.lugatim.com/> (06.03.2021).
- Kundakçı, Sibel Kavaklı (2019), “Osmanlı Mahkemesi: Trabzon Örneğinde (1557-1558)”, **Karadeniz İncelemeleri Dergisi**, (27), 43-72.
- Kurt, Yılmaz (1996), “Osmanlı Tahrir Defterlerinin Onomastik Değerlendirilmesine Uygulanacak Metod”, **Osmanlı Araştırmaları**, 16 (16), 45-59.

- Kurtoğlu, Orhan (2006), “Divan Şiirinde Mahlas Değiştiren ve Birden Fazla Mahlas Kullanan Şairler”, **Bilig**, 38, 71-91.
- Küçük, Cevdet (1995), “Erzurum”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi içinde**, 11 (321-329), Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul.
- Küçükbaşcı, Mustafa Sabri (2000), “Kâtip”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi içinde**, 22 (178-181), Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul.
- _____ (2002), “Kâtip”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi içinde**, 25 (49-52), Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara.
- _____ (2006), “Müezzin”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi içinde**, 31 (491-496), Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara.
- _____ (2009), “Seyyid”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi içinde**, 37 (40-43), Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul.
- Küncü, Cem (1995), “Toros İsminin Kökeni – Anlamı ve Bunların Toros Sıradağlarıyla İlişkisi”, **İçel Sanat Kulübü Bülteni**, (40), 43.
- Kütükoğlu, Mübahat S. (1984), “1624 Sikke Tashihinin Ardından Hazırlanan Narh Defterleri”, **Tarih Dergisi**, (34), 123-182.
- Langenscheidt Universal Wörterbuch Türkisch (1993), **Türkisch – Deutsch Deutsch – Türkisch**, 42. Basım, Altın Kitaplar, İstanbul.
- Lowry, Heath W (1975), “Trabzondaki Yeni Cuma Camii: Nasıl ve Niçin Bu Adı Almıştır?”, **Boğaziçi Üniversitesi Dergisi**, 3, 103-112.
- _____ (2005), **Trabzon Şehrinin İslamlaşma ve Türkleşmesi 1461-1583**, Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi, İstanbul.
- _____, Emecen, Feridun (2012), “Trabzon”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi içinde**, 41 (296-301), Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul.
- Margosyan, Mıgırdıç (1994), **Gâvur Mahallesi**, Aras Yayıncılık, İstanbul.
- Martinet, André (1998), **İşlevsel Genel Dilbilim**, (Çev. Berke Vardar), Multilingual, İstanbul.
- Memmedov, Yunus (2005), “Onomastik Birimlerle Lügat Birimleri Arasında Leksik-Semantik Alaka”, **Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi**, 5 (2), 401-406.
- Mert, Özcan (1991), “Âyan”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi içinde**, 4 (195-198), Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul.
- Mertoğlu, Mehmet Suat (2009), “Salâtüselâm”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi içinde**, 36 (23-24), Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul.

- Miroğlu, İsmet (1992), “Bayburt”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi içinde**, 5 (225-228), Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul.
- _____ (1993), “Erzincan”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi içinde**, 11 (318-321), Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul.
- Nemiroff, Robert; Bonnell Jerry, “Günün Gökbilim Görüntüsü (Dizin) Bulutsu”, (Çev. Murat Tunçay ve Tahir Şişman), <http://www.bulutsu.org/ggg/sozcuk.php?sno=1> (23.10.2020).
- Nişanyan, Sevan (2009), **Sözlerin Soyağacı Çağdaş Türkçenin Etimolojik Sözlüğü**, 4.Baskı, Everest Yayınları, İstanbul.
- _____ (2009), **Türkiye Kişi Adları Sözlüğü**, <https://www.turkadlar.com/> (22.06.2021).
- _____ (2010), **Türkiye ve Çevre Ülkeler Yerleşim Birimleri Envanteri (Index Anaticus)**, <https://nisanyanmap.com/?y=kindinar&lv=&t=Ortahisar&cry=TR&ua=5> (07.07.2021).
- Oğuz, Mustafa ve Akgündüz, Ahmet (1998), “Hüccet”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi içinde**, 18 (446-450), Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul.
- Oğuzoğlu, Yusuf (1994), “Dizdar”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi içinde**, 9 (480-481), Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul.
- Onoma Journal of the International Council of Onomastic Sciences, “Archive”, <https://onomajournal.org/archive/> (31.01.2021).
- Orhonlu, Cengiz (1998), “Hazine”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi içinde**, 17 (130-133), Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul.
- Ögel, Bahaeddin (2010), **Türk Mitolojisi I**, 5.Baskı, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara.
- Önal, Aysun Gündüz ve Şenel, Mustafa (2016), “Yer Adları (Toponimi) Açısından Divanü Lûgati’t-Türk”, **Karadeniz Uluslararası Bilimsel Dergi**, 32 (32), 64-74.
- Öngören, Reşat (2004), “Mevlâna Celâleddîn-i Rûmî”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi içinde**, 29 (441-448), Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul.
- Örnek, Sedat Veyis (1973), **Budunbilim Terimleri Sözlüğü**, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- _____ (1975), “Türk F’olklorunda Ad Seçme ve Ad Koyma”, **Boğaziçi Üniversitesi Halkbilim Yıllığı, içinde** (101-112), Taş Matbaası, İstanbul.
- _____ (2000), **Türk Halkbilimi**, 2.Baskı, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara.
- Örs, Derya (2009), “Siyâvuş”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi içinde**, 37 (308-309), Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul.
- Ötken, Nihal ve Kızmaz, İlke (2012), “Bir Halk Oyununun Popülerleşmesi; Endüstrinin Yeni Ürünü ‘Kolbastı’”, **Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi**, 9 (1), 484-495.

- Öz, Mehmet (2004), “Merzifon”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi içinde**, 29 (243-245), Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara.
- _____ (2009), “Samsun”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi içinde**, 36 (83-88), Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul.
- Özaydın, Abdülkerim ve Bozkurt, Nebi (1997), “Harem”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi içinde**, 16 (132-135), Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul.
- Özcan, Abdülkadir (1992), “Bölük”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi içinde**, 6 (324-325), Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul.
- _____ (1993a), “Çakırcıbaşı”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi içinde**, 8 (189-190), Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul.
- _____ (1993b), “Çeribaşı”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi içinde**, 8 (270-272), Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul.
- _____ (1993c), “Çorbacı”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi içinde**, 8 (369-370), Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul.
- _____ (1994a), “Deli”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi içinde**, 9 (132-135), Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul.
- _____ (1994b), “Doğancı”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi içinde**, 9 (487-489), Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul.
- _____ (1996), “Gazi”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi içinde**, 13 (443-445), Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul.
- _____ (1997a), “Haseki”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi içinde**, 16 (368-369), Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul.
- _____ (1997b), “Hatun”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi içinde**, 16 (499-500), Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul.
- _____ (2001), “Kapıcı”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi içinde**, 24 (345-347), Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul.
- _____ (2001), “Karakol”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi içinde**, 24 (430-431), Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul.
- _____ (2002a), “Kul”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi içinde**, 26 (348-350), Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara.
- _____ (2002b), “Kurçi”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi içinde**, 26 (441), Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara.

- _____ (2007), “Paşa”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi içinde**, 34 (182-183), Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul.
- _____ (2010), “Şahincibaşı”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi içinde**, 38 (277-278), Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul.
- _____ (2013), “Zâbit”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi içinde**, 44 (60-61), Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul.
- Özcan, Selim (2018), “XX. Yüzyılda Canik (Samsun) Sancağında Adları Değiştirilmek İstenen Yerler ve Yeni Adları”, **Karadeniz İncelemeleri Dergisi**, (25), 145-162.
- Özdemir, Hayrûnnisa (2008), “Türk ve İsviçre Medenî Hukukunda Ad Üzerindeki Hak ve Korunması”, **Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, 57 (3), 561-598.
- Özer, Kemal (1946), **Balıkesirde Halk Âdet ve İnanmaları**, 3.Baskı, Ant Basımevi, Bursa.
- Özger, Yunus (2007), **XIX. Yüzyılda Bayburt (1830-1900)**, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi – Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Özgüdenli, Osman Gazi (2009), “Sultan”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi içinde**, 37 (496-497), Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul.
- Özgül, Vatan (2016), “Hicri 835 (Miladi 1431/1432) Tarihli ‘Suret-i Defter-i Sancak-i Arvanid’in Onomastik İncelemesi: Balaban Örneği Üzerinden”, **Osmanlı Araştırmaları**, 47 (47), 69-112.
- Özkul, Ali Efdal (2021), “Osmanlı İdaresinde Kıbrıs’ta Serkis Ağa Liderliğindeki Bir Ermeni Tercüman Ailesi ve Faaliyetleri”, **Akademik Bakış**, 14 (28), 225-246.
- Özoğul, Erkan Mert (2018), “Bazı Popüler Markalar, Neden Bazı Ülkelerde Farklı İsim Kullanıyor?”, <https://pazarlamasyon.com/bazi-populer-markalar-bazi-ulkelerde-farkli-isim-kullaniyor/> (25.10.2020).
- Öztürk, Nazif (2006), “Mütevelli”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi içinde**, 32 (217-220), Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul.
- Öztürk, Seyfullah ve Öncül, Vildan (2017), “Adbilimi Açısından Eşek Sözlük Birimi”, **Dede Korkut Uluslararası Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi**, 6 (14), 183-192.
- Pamuk, Şevket (2002), “Kuruş”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi içinde**, 26 (458-459), Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara.
- Pamuk, Bilgehan (2009), “XVII. Yüzyılın Ortalarında Gümüşhane (Torul) Kazası”, **Belleten**, 73 (266), 115-144.
- Peeters Online Journals, “Onoma Journal of the International Council of Onomastic Sciences “, https://poj.peeters-leuven.be/content.php?url=journal&journal_code=ONO (31.01.2021).

Pontosworld, (t.y.), <https://pontosworld.com/index.php> (06.07.2021).

Saatçi, Merve ve Önder, Deniz Erinsel (2016), “Doğu Karadeniz Bölgesi Geleneksel Konutlarında Mekânsal Kademelenme”, **İdeal Kent Dergisi**, 7 (18), 144-173.

Sahillioğlu, Halil (1989), “Akçe”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi içinde**, 2 (224-227), Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul.

_____ (1995a), “Emîn”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi içinde**, 11 (111-112), Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul.

_____ (1995b), “Esedî”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi içinde**, 11 (368-369), Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul.

Sakaoğlu, Saim (2001), **Türk Ad Bilimi I Giriş**, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.

Sami, Şemseddin (2015), **Kâmûs-ı Türkî**, Çağrı Yayınları, İstanbul.

Sancaktar, Caner (2015), “Osmanlı Hâkimiyeti Altında Boşnak Ulusunun Doğuşu”, **Akademik İncelemeler Dergisi (Journal of Academic Inquiries)**, 10 (2), 23-44.

Saraçbaşı, Mehmet Ertuğrul (2010), **Örnekleriyle Büyük Deyimler Sözlüğü I. Cilt**, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul.

Sarpkaya, Seçkin (2014), **Türkiye Sahası Masal ve Efsanelerinde Demonolojik Varlıklar**, Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi - Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Saussure, Ferdinand De (1998), **Genel Dilbilim Dersleri**, (Çev. Berke Vardar), Multilingual, İstanbul.

Seyfeli, Canan (2012), “Osmanlı Devlet Salnamelerinde Katolik Ermeniler (1847-1918)”, **Folklor / Edebiyat**, 18 (69), 145-182.

Sezen, Tahir (2017), **Osmanlı Yer Adları**, 2.Baskı, T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, Ankara.

Sinanoğlu, Mustafa (1998), “Hristiyanlık,” **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi içinde**, 17 (364-368), Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul.

Stachowski, Marek ve Woodhouse, Robert (2015), “The Etymology of İstanbul: Making Optimal Use of the Evidence”, **Studia Etymologica Cracoviensia**, 20, 221–245.

Sunar, Mehmet Mert (2019), “Oda”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi içinde**, EK-2 (369-371), Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara.

Sümer, Faruk (1988), “Ağa”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi içinde**, 1 (451-452), Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul.

- _____ (2007), “Reis”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi içinde**, 34 (543-544), Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul.
- _____ (2012), “Türkmenler”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi içinde**, 41 (607-611), Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul.
- Şahin, Hatice (2002), “Bursa Şer‘iyye Sicillerinin Dili Üzerine Bir İnceleme Denemesi”, **Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, 12 (1), 101-126.
- Şahin, İbrahim (2007), “Türkçe Yer Adlarının Yapısı Üzerine”, **A. Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi**, (32), 1-14.
- _____ (2011), “Yeradıbilimi Araştırmalarında Mikrotoponiminin Yeri, Önemi ve Araştırma Yöntemi: Tırnak Köyü (İçel/Gülnar) Örneği”, **Turkish Studies**, 6 (1), 1807-1830.
- _____ (2013), “Türkiye Yeradıbiliminde Terim ve Tür Sınıflandırması Sorunları”, **Avrasya Terim Dergisi**, 1 (1), 46-58.
- _____ (2015), **Adbilim (Çerçeve, Terim, Yöntem ve Sınıflandırmalarıyla)**, 1.Baskı, Pegem Akademi, Ankara.
- Şahin, İlhan (2001), “Kastamonu”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi içinde**, 24 (585-588), Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul.
- _____ (2009), “Sancak”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi içinde**, 36 (97-99), Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul.
- Şahin, Tuğba (2018), **Trabzon Şer‘iyye Sicillerine Göre XVII. Yüzyılın Son Çeyreğinde Vekillik ve Vekâlet Kayıtlarının Analizi**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi – Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Şen, Ömer (1998), **Trabzon Tarihi**, Derya Kitabevi, Trabzon.
- Şenel, Mustafa (2015), “Adbilim Açısından Kişi Adlarının Yanlış Yazımına Örnek Bir Ad: Muhammed/t (Kars İli Örneği)”, **Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi**, 4 (7), 124-134.
- T.C. Amasya Valiliği (t.y.), “Amasya Adının Kökeni”, <http://www.amasya.gov.tr/amasya-adinin-kokeni> (26.05.2021).
- T.C. İçişleri Bakanlığı İller İdaresi Genel Müdürlüğü (1982), **Köylerimiz 1981**, İçişleri Bakanlığı Yayınları, Ankara.
- TDK (1963), **Zooloji Terimleri Sözlüğü**, <https://sozluk.gov.tr/> (11.06.2021).
- _____ (1968), **Ağaççşleri Terimleri Sözlüğü**, <https://sozluk.gov.tr/> (08.06.2021).
- _____ (1974), **Tarih Terimleri Sözlüğü**, <https://sozluk.gov.tr/> (11.06.2021).
- _____ (2011), **Güncel Türkçe Sözlük**, <https://sozluk.gov.tr/> (08.10.2020).

- _____ (2004), **Kişi Adları Sözlüğü**, <https://sozluk.gov.tr/> (07.03.2021).
- Teber, Ömer Faruk (2000), “Osmanlı Devleti Adli Yapısından Bir Kesit: Şer‘iye Siciller”, **Erdem**, 12 (35), 537-554.
- Tekin, Oğuz (2009), “Sikke” **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi içinde**, 37 (179-184), Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul.
- Tekindağ, Şehabeddin (2003), “Mahmud Paşa”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi içinde**, 27 (376-378), Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara.
- Terminology Group ICOS (2010), “List of Key Onomastic Terms”, 1-11, <https://icosweb.net/wp/wp-content/uploads/2019/05/ICOS-Terms-en.pdf> (26.12.2020).
- Tokmakçioğlu, Erdoğan (2011), **Kentlerimizin Adı Nereden Geliyor**, İsim Yayınları, Ankara.
- Tomar, Cengiz (2006), “Nâzır”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi içinde**, 32 (449), Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul.
- _____ (2010), “Şam”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi içinde**, 38 (311-315), Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul.
- Topuzoğlu, Sadettin (1976), “Ay’da Türk Adları”, **X-Bilinmeyen Bilimkurgu Dergisi**, 1 (5), 53-54, <http://www.x-bilinmeyen.com/76oyk0/id10.htm> (25.10.2020).
- Tosun, Miraç Dursun (2019), **Trabzon Vilayetinde Kaleler**, 1. Baskı, Depo Print, İstanbul.
- Tozun, Hatice ve Çınar, Nadide (2020), “Kültürel Miras Bağlamında Derilerin Fiziksel Özellikleri ve Ham Derinin İşlenmesi”, **Sanat Tarihi Dergisi**, 29 (2), 371-397.
- Tuğlacı, Pars (1985), **Okyanus Ansiklopedik Sözlük 6**, 8. Baskı, Cem Yayınevi, İstanbul.
- Tuluk, Ömer İskender ve Düzenli, Halil İbrahim (2010), “Yitik Mirasın İzinde: Trabzon’da Osmanlı Cami ve Mescitleri (1461-1583)”, **Trabzon Kent Mirası Yer-Yapı-Hafıza**, 1. Baskı içinde (55-92), Klasik Yayınları, İstanbul.
- Tuncel, Metin (1995), “Ereğli”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi içinde**, 11 (289-290), Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul.
- _____ (2001a), “Karahisar”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi içinde**, 24 (416-418), Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul.
- _____ (2001b), “Karaman”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi içinde**, 24 (444-447), Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul.
- TÜİK (2020), “İstatistiklerle Çocuk”, <http://www.tuik.gov.tr>, (23.09.2020).
- Türk Dil Kurumu (1993a), **Türkiye’de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü I – A**, 2.Baskı, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara.

- _____ (1993b), **Türkiye’de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü II – B**, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara.
- _____ (1993c), **Türkiye’de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü III – C-Ç**, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara.
- _____ (1993ç), **Türkiye’de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü VII – H-İ**, 2. Baskı, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara.
- _____ (1993d), **Türkiye’de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü VIII – K**, 2. Baskı, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara.
- _____ (1993e), **Türkiye’de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü VIII – L-R**, 2. Baskı, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara.
- _____ (1993f), **Türkiye’de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü VIII – S-T**, 2. Baskı, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara.
- _____ (1993g), **Türkiye’de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü XII – EK-I**, 2. Baskı, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara.
- _____ (1996a), **Tarama Sözlüğü IV K - N**, 2. Baskı, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara.
- _____ (1996b), **Tarama Sözlüğü VI U - Z**, 2. Baskı, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara.
- _____ (1998a), **Türkçe Sözlük 1 A – J**, 9.Baskı, Türk Tarih Kurumu Basım Evi, Ankara.
- _____ (1998b), **Türkçe Sözlük 2 K – Z**, 9.Baskı, Türk Tarih Kurumu Basım Evi, Ankara.
- Türkmenoğlu, Mehmet Ali (2016), **XVII. Yüzyılın İkinci Yarısında Trabzon (Şer’iye Sicillerine Göre)**, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi - Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Uğur, Yunus (2003), “Mahkeme Kayıtları (Şer’iye Sicilleri): Literatür Değerlendirmesi ve Bibliyografya”, **Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi**, 1 (1), 305-344.
- _____ (2010), “Şer’iyye Sicilleri” **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi içinde**, 39 (8-11), Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul.
- Uludağ, Süleyman (1991), “Baba”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi içinde**, 4 (365-366), Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul.
- _____ (1994), “Dede”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi içinde**, 9 (76), Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul.
- Umar, Bilge (1993), **Türkiye’deki Tarihsel Adlar**, İnkılâp Kitabevi, İstanbul.

- URL (2017), “Yeni Doğan Kız Çocuklarına ‘Evet’ Adını Koydular”, <https://www.haber7.com/guncel/haber/2258485-yeni-dogan-kiz-cocuklarina-evet-adini-koydular> (23.09.2020).
- ____ (2018), “Şöhreti Yakaladıktan Sonra İsmini Değiştiren Ünlüler”<https://www.haberler.com/fotogaleri/sohreti-yakaladiktan-sonra-ismini-degistiren/> (15.09.2021).
- ____ (2020), “Adana’da Polis Memuru, Doğumunu Yaptırdığı Demet Bebekle Buluştu”, <https://www.milliyet.com.tr/gundem/adanada-polis-memuru-dogumunu-yaptirdigi-demet-bebekle-bulustu-6286103> (23.09.2020).
- Usta, Sebahittin (2015), **Trabzon’da Vakıflar (1550-1650)**, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi – Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Uzun, Enver (2005), **Akçaabat Yer Adları**, 2.Baskı, Esen Ofset Matbaacılık, Trabzon.
- Uzunpostalıcı, Mustafa (1994), “Ebû Hanîfe”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi içinde**, 10 (131-138), Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul.
- Üzüm, İlyas (2002), “Kızılbaş”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi içinde**, 25 (546-557), Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara.
- Vardar, Berke (2001), **Dilbilimin Temel Kavram ve İlkeleri**, Multilingual, İstanbul.
- ____ (2002), **Açıklamalı Dilbilim Terimleri Sözlüğü**, 1.Baskı, Multilingual Yabancı Dil Yayınları, İstanbul.
- Yazıcı, Tahsin (1998), “Derviş”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi içinde**, 9 (188-190), Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul.
- ____ (1998), “Hümâyün”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi içinde**, 18 (479-480), Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul.
- Yavuz, Serdar ve Şenel, Mustafa (2013), “Yer Adları (Toponim) Terimleri Sözlüğü”, **Turkish Studies**, 8 (8), 2239-2254.
- Yâzîcî, Tâlib (1997), “Halep”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi içinde**, 15 (239-244), Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul.
- Yıldız, Hakkı Dursun (1991), “Arap”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi içinde**, 3 (272-276), Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul.
- Yılmaz, Sinan (2016), **Altın Şehir Üsküdar Kitabı**, Ötüken Neşriyat, İstanbul.
- Yılmaz, Cuma Ali (2016), **Büyük İskender’in Hayatı ve Faaliyetleri**, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Fırat Üniversitesi – Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Yılmaz, İbrahim (2019), **XVIII. Yüzyılın Başlarına Ait Konya Şer‘iye Sicillerinin Söz Varlığı**, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Hacı Bayram Veli Üniversitesi – Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- Zilciyan, Varujan (2019), “Vasilaki Efendi”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi içinde**, EK-2 (643), Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara.
- Zougari, Khadija İben Khayat (2018), **Arapça Harf-i Cerlerin Anlam Özellikleri ve Türkçe Karşılıkları: Câmiu‘d-Durûsî‘l-Arabiyye Bağlamında Bir İnceleme**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Erzincan Üniversitesi – Sosyal Bilimler Enstitüsü.

ÖZ GEÇMİŞ

Yaren Güner İÇ, 2011 yılında Bener Cordan İlköğretim Okulu'nu; 2015 yılında Açıköğretim Lisesi'ni; 2019 yılında da Karadeniz Teknik Üniversitesi – Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nü bitirdi. 2019 yılında Karadeniz Teknik Üniversitesi – Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalında yüksek lisans programına başladı.

İÇ, bekar olup İngilizce bilmektedir.

